AUTHOR

NO. 171

TITLE חמשה חומשי תורה
[HAMISHAH HUMSHE
TORAH]

.RR

IMPRINT HIJAR, 1490

CALL NO. GOFF, HEB-19 ; ACC. 72655

DATE MICROFILMED

INCHES 1 2 3 4 5 6

C2399

METRIC 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

RESOLUTION CHART

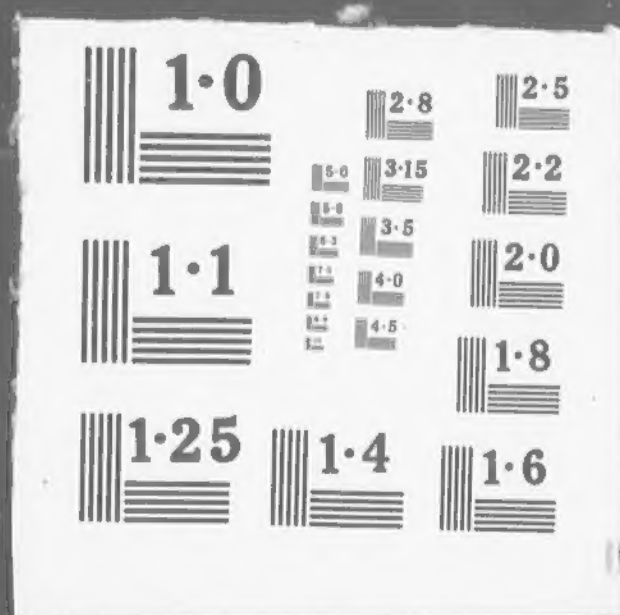

100 MILLIMETERS

INSTRUCTIONS Resolution is expressed in terms of the lines per millimeter recorded by a particular film under specified conditions. Numerals in chart indicate the number of lines per millimeter in adjacent "T-shaped" groupings.

In microfilming, it is necessary to determine the reduction ratio and multiply the number of lines in the chart by this value to find the number of lines recorded by the film. As an aid in determining the reduction ratio, the line above is 100 millimeters in length. Measuring this line in the film image and dividing the length into 100 gives the reduction ratio. Example: the line is 20 mm. long in the film image, and 100/20 = 5.

Examine "T-shaped" line groupings in the film with microscope, and note the number adjacent to finest lines recorded sharply and distinctly. Multiply this number by the reduction factor to obtain resolving power in lines per millimeter. Example: 7.9 group of lines is clearly recorded while lines in the 10.0 group are not distinctly separated. Reduction ratio is 5, and 7.9 x 5 = 39.5 lines per millimeter recorded satisfactorily. 10.0 x 5 = 50 lines per millimeter which are not recorded satisfactorily. Under the particular conditions, maximum resolution is between 39.5 and 50 lines per millimeter.

Resolution, as measured on the film, is a test of the entire photographic system, including lens, exposure, processing, and other factors. These rarely utilize maximum resolution of the film. Vibrations during exposure, lack of critical focus, and exposures yielding very dense negatives are to be avoided.

Heb-19 —: — (—) (—) Hijar: [Eliezer ben
(H509) Alantasi] for Solomon ben Maimon
Zalmati, 19 July-17 Aug. 1490. f°.

N.B.: With the Targum of Onkelos. Abraham ben Isaac ben David, corr.

Ref: H 23569; Haeb(BI) 530; Haeb(GSpF) p. 39 & 40; Vindel(A) IV 345: 5; Pr 9602. — Cassuto p. 28, 32; Cowley p. 75; DeRossi (p. 73) 32; Freimann(Fr) p. 6, 8; Ginsburg p. 831-836; Jacobs 65; Marx 9; Schwab 60; SI 8; Thes B11.

Cop: CdelCL; HUCL; JTSL(n 25 B, vell).

E N Adler
bought at Bokhara Sept. 1897

בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ: והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלהים מרחפת על פני המים: ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור: וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך: ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה ויהי ערב ויהי בקר יום אחד:
ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים: ויעש אלהים את הרקיע ויבדל בין המים

בקדמין ברא יי ית שמיא וית ארעא:
וארעא הות צדיא וריקניא וחשוכא על אפי תהומא ורוחא דיי מנשבא על אפי מיא:
ואמר יי יהא נהורא והוה נהורא: וחזא יי ית נהורא ארי טב ואפריש יי בין נהורא ובין חשוכא:
וקרא יי לנהורא יממא ולחשוכא קרא ליליא והוה רמש והוה צפר יום חד:
ואמר יי יהא רקיעא במציעות מיא ויהא מפריש בין מיא למיא: ועבד יי ית רקיעא ואפריש בין מיא

אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחדש הזה לכם שהיא מצוה ראשונה שנצטוו ישראל ומה טעם פתח בבראשית משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים שאם יאמרו אומות העולם לישראל לסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים הם אומרים להם כל הארץ של הקב״ה היא הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו: בראשית ברא אין המקרא הזה אומר אלא דרשני כמו שדרשוהו רבותינו ז״ל בשביל התורה שנקראת ראשית דרכו ובשביל ישראל שנקראו ראשית תבואתה. ואם באת לפרשו כפשוטו כך פרשהו בראשית בריאת שמים וארץ והארץ היתה תהו ובהו וחשך ויאמר אלהים יהי אור. ולא בא המקרא להורות סדר הבריאה לומר שאלו קדמו שאם בא להורות כן היה לו לכתוב בראשונה ברא את השמים שאין לך ראשית במקרא שאינו דבוק לתיבה שלאחריו כמו בראשית ממלכת יהויקים. ראשית ממלכתו. ראשית דגנך. אף כאן אתה אומר בראשית ברא הקב״ה את השמים וגו׳ כמו תחלת דבר ה׳ בהושע. כלומר תחלת דבורו של הקב״ה בהושע ויאמר ה׳ אל הושע. ואם תאמר להורות בא שאלו בתחלה נבראו. ופירושו בראשית הכל ברא אלו. ויש לך מקראות שמקצרים לשונם וממעטים תיבה אחת כמו כי לא סגר דלתי בטני. ולא פירש מי הסוגר. וכמו ישא את חיל דמשק ולא פירש מי ישאנו. וכמו אם יחרוש בבקרים ולא פירש אם יחרוש אדם בבקר. וכמו מגיד מראשית אחרית ולא פירש מגיד מראשית דבר אחרית דבר. אם כן תמה על עצמך שהרי המים קדמו שהרי כתיב ורוח אלהים מרחפת על פני המים ועדיין לא גלה בריאת המים מתי היתה שקדמו לארץ ועוד שהשמים מאש ומים נבראו. על כרחך לא לימד המקרא על סדר המוקדמים והמאוחרים כלום: ברא אלהים. ולא נאמר ה׳ שבתחלה עלה במחשבה לבראו במדת הדין וראה שאין העולם מתקיים הקדים מדת רחמים ושתפה למדת הדין היינו דכתיב ביום עשות ה׳ אלהים ארץ ושמים: תהו ובהו. תהו לשון תמה ושממון שאדם תוהא ומשתומם על בהו שבו. בהו. לשון ריקות וצדו: על פני תהום. על פני המים שעל הארץ: ורוח אלהים מרחפת. כסא הכבוד עומד באויר ומרחף על פני המים ברוח פיו של הקב״ה ובמאמרו כיונה המרחפת על הקן: וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל. אף בזה אנו צריכין לדברי אגדה ראהו שאינו כדאי להשתמש בו רשעים והבדילו לצדיקים. ולפי פשוטו כך פרשהו ראהו כי טוב ואין נאה לו ולחשך שיהו משמשין בערבוביא וקבע לזה תחומו ביום ולזה תחומו בלילה: יום אחד. לפי סדר לשון הפרשה היה לו לכתוב יום ראשון כמו שכתוב בשאר הימים שני שלישי רביעי. ולמה כתב אחד על שם שהיה הקב״ה יחיד בעולמו שלא נבראו המלאכים עד יום שני וכן מפורש בב״ר: יהי רקיע. יחזק הרקיע. שאע״פ שנבראו השמים ביום ראשון עדיין היו לחים וקרשו בשני מגערת הקב״ה באמרו יהי רקיע וזהו שכתוב עמודי שמים ירופפו כל יום ראשון ובשני יתמהו מגערתו כאדם שמתמיה ועומד מגערת המאיים עליו: בתוך המים. באמצע המים שיש הבדל בין מים העליונים לרקיע כמו בין הרקיע למים שעל הארץ הא למדת שהם תלויים במאמרו של מלך: ויעש אלהים את הרקיע

See on this copy M. Gaster, The tittled Bible p. 47
and entries of owner at end of Genesis and the
other books

אדם ... בכל ... ויהיו ... ... הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל הארץ ובכל הרמש הרמש על הארץ׃ ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אתו זכר ונקבה ברא אתם׃ ויברך אתם אלהים ויאמר להם אלהים פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשה ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובכל חיה הרמשת על הארץ׃ ויאמר אלהים הנה נתתי ... אשר על ...

... כל צבאם׃ ... השביעי מלאכתו ... עשה וישבת ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה׃ ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אתו

כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת׃ פ

אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְהוָה אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם׃ וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָאָרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח כִּי לֹא הִמְטִיר יְהוָה אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְאָדָם אַיִן לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה׃ וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ וַיִּיצֶר יְהוָה אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה׃ וַיִּטַּע יְהוָה אֱלֹהִים גַּן בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר׃ וַיַּצְמַח

ארי ביה נח מכל עבידתיה דברא יי למעבד׃

אילין תולדת שמיא וארעא כד אתבריאו ביומא דעבד יי אלהים ארעא ושמיא׃

וכל אילני חקלא עד לא הוו בארעא וכל עסבא דחקלא עד לא צמח ארי לא אחית יי אלהים מטרא על ארעא ואנש לית למפלח ית ארעא׃

ועננא הוה סליק מן ארעא ומשקי ית כל אפי ארעא׃

וברא יי אלהים ית אדם עפרא מן ארעא ונפח באפוהי נשמתא דחיי והות באדם לרוח ממללא׃

ונציב יי אלהים גינתא בעדן מלקדמין ואשרי תמן ית אדם דברא׃ ואצמח

[illegible]

וְהָיוּ לִמְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ וַיְהִי כֵן׃ וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה וְאֵת הַכּוֹכָבִים׃ וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ׃ וְלִמְשֹׁל בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה וּלְהַבְדִּיל בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב׃ וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר

[illegible]

הַשִּׁ[illegible] עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר [illegible] וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָ[רֶץ] [illegible] לְמִינָהּ בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ וְחַיְתוֹ [אֶרֶץ] לְמִינָהּ וַיְהִי כֵן׃ וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת חַיַּת הָאָרֶץ לְמִינָהּ וְאֶת הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְאֵת כָּל רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה

[illegible]

הגנה׃ וישמעו את קול יהוה אלהים מתהלך בגן לרוח היום ויתחבא האדם ואשתו מפני יהוה אלהים בתוך עץ הגן׃ ויקרא יהוה אלהים אל האדם ויאמר לו איכה׃ ויאמר את קלך שמעתי בגן ואירא כי עירם אנכי ואחבא׃ ויאמר מי הגיד לך כי עירם אתה המן העץ אשר צויתיך לבלתי אכל ממנו אכלת׃ ויאמר האדם האשה אשר נתתה עמדי הוא נתנה לי מן העץ ואכל׃ ויאמר יהוה אלהים לאשה מה זאת עשית ותאמר האשה הנחש השיאני ואכל׃ ויאמר יהוה אלהים אל הנחש כי עשית זאת ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה על גחנך תלך ועפר תאכל כל ימי חייך׃ ואיבה אשית בינך ובין האשה ובין זרעך ובין זרעה הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב׃ אל האשה אמר הרבה ארבה עצבונך והרנך בעצב תלדי בנים ואל אישך תשוקתך והוא ימשל בך׃

ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך ותאכל מן העץ אשר צויתיך לאמר לא תאכל ממנו ארורה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה

גינתא׃ ושמעו ית קל מימרא דיי מתהלך בגינתא למנח יומא ואיטמר אדם ואיתתיה מן קדם יי אלהים במציעות אילן גינתא׃ וקרא יי אלהים לאדם ואמר ליה אן את׃ ואמר ית קל מימרך שמעית בגינתא ודחילית ארי ערטילאי אנא ואיטמרית׃ ואמר מאן חוי לך ארי ערטילאי את המן אילנא דפקידיתך בדיל דלא למיכל מניה אכלת׃ ואמר אדם איתתא די יהבת לי היא יהבת לי מן אילנא ואכלית׃ ואמר יי אלהים לאיתתא מה דא עבדתא ואמרת איתתא חויא אטעיאני ואכלית׃ ואמר יי אלהים לחויא ארי עבדתא דא ליט את מכל בעירא ומכל חיות ברא על מעך תיזיל ועפרא תיכול כל יומי חייך׃ ודבבו אשוי בינך ובין איתתא ובין בנך ובין בנהא הוא יהי דכיר לך מה דעבדתא ליה מלקדמין ואת תהא נטר ליה בסופא׃ לאיתתא אמר אסגאה אסגי צערייכי ועידוייכי בצער תלדין בנין ולות בעליך תהא תיאובתיך והוא ישלוט ביך׃ ולאדם אמר ארי קבילתא למימר איתתך ואכלת מן אילנא דפקידיתך למימר לא תיכול מניה ליטא ארעא בדילך בעמל תיכלינה

כל ימי חייך׃ וקוץ ודרדר תצמיח לך ואכלת את עשב השדה׃ בזעת אפך תאכל לחם עד שובך אל האדמה כי ממנה לקחת כי עפר אתה ואל עפר תשוב׃ ויקרא האדם שם אשתו חוה כי הוא היתה אם כל חי׃ ויעש יהוה אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם׃

ויאמר יהוה אלהים הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעלם׃ וישלחהו יהוה אלהים מגן עדן לעבד את האדמה אשר לקח משם׃ ויגרש את האדם וישכן מקדם לגן עדן את הכרבים ואת להט החרב המתהפכת לשמר את דרך עץ החיים׃

והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין ותאמר קניתי איש את יהוה׃ ותסף ללדת את אחיו את הבל ויהי הבל רעה צאן וקין היה עבד אדמה׃ ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מנחה ליהוה׃ והבל הביא גם הוא מבכרות צאנו

כל יומי חייך׃ וכובין ואטדין תצמח לך ותיכול ית עיסבא דחקלא׃ בזיעתא דאפך תיכול לחמא עד די תתוב לארעא ארי מינה איתבריתא ארי עפרא את ולעפרא תתוב׃ וקרא אדם שום איתתיה חוה ארי היא הות אימא דכל בני אינשא׃ ועבד יי אלהים לאדם ולאיתתיה לבושין דיקר על משך בשריהון ואלבישנון׃

ואמר יי אלהים הא אדם הוה יחידי בעלמא מיניה למידע טב וביש וכען דילמא יושיט ידיה ויסב אף מאילן דחיי ויכול ויחי לעלמין׃ ושלחיה יי אלהים מגינתא דעדן למיפלח ית אדמתא דאיתברי מתמן׃ ותריך ית אדם ואשרי מלקדמין לגינתא דעדן ית כרוביא וית שנן חרבא דמיתהפכא למטר ית אורח אילן דחיי׃

ואדם ידע ית חוה איתתיה ועדיאת וילידת ית קין ואמרת קניתי גברא מן קדם יי׃ ואוסיפת למילד ית אחוהי ית הבל והוה הבל רעי ענא וקין הוה פלח בארעא׃ והוה מסוף יומין ואיתי קין מאיבא דארעא תקרובתא קדם יי׃ והבל איתי אף הוא מבכירי ענא

Gn 3,19: עפיק

ל. ק אפ.ק

[illegible]

ומחלבהן וישע יהוה אל הבל ואל
מנחתו: ואל קין ואל מנחתו לא
שעה ויחר לקין מאד ויפלו פניו:
ויאמר יהוה אל קין למה חרה לך
ולמה נפלו פניך: הלוא אם תיטיב
שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת
רבץ ואליך תשוקתו ואתה תמשל
בו: ויאמר קין אל הבל אחיו ויהי
בהיותם בשדה ויקם קין אל הבל
אחיו ויהרגהו: ויאמר יהוה אל קין
אי הבל אחיך ויאמר לא ידעתי
השמר אחי אנכי: ויאמר מה עשית
קול דמי אחיך צעקים אלי מן
האדמה: ועתה ארור אתה מן האדמה
אשר פצתה את פיה לקחת את דמי
אחיך מידך: כי תעבד את האדמה
לא תסף תת כחה לך נע ונד תהיה
בארץ: ויאמר קין אל יהוה גדול עוני
מנשא: הן גרשת אתי היום מעל
פני האדמה ומפניך אסתר והייתי נע
ונד בארץ והיה כל מצאי יהרגני:
ויאמר לו יהוה לכן כל הרג קין
שבעתים יקם וישם יהוה לקין אות

ומשמניהון והות רעוא מן
קדם יי להבל ולתקרובתיה:
ולקין ולתקרובתיה לא הוה
רעוא ותקיף לקין לחדא
ואתכבישו אפוהי:
ואמר יי לקין למא תקיף לך
ולמה דנן אתכבישו אפך:
הלא אם תוטיב עובדך
ישתביק לך ואם לא תוטיב
עובדך ליום דינא חטאך
נטיר דעתיד לאתפרעא
מינך אם לא תתוב [illegible]
ישתביק לך:
ואמר קין להבל [illegible]
במהויהון [illegible]
על הבל אחוהי [illegible]
ואמר יי לקין [illegible]
ואמר לא ידענא [illegible]
אנא:
ואמר מה עבדתא קל [illegible]
זרעין דעתידין [illegible]
אחוך קבלין קדמי [illegible]
וכען ליט את מן [illegible]
דפתחת ית פומהא [illegible]
ית דמי אחוך מן ידך:
ארי תפלח [illegible]
למיתן חילה [illegible]
גלי תהא בארעא:
ואמר קין קדם יי [illegible]
מלמשבק:
הא תריכתא יתי [illegible]
מעל אפי ארעא [illegible]
לית איפשר [illegible]
מטלטל וגלי [illegible]
דישכחינני יקטלינני:
ואמר ליה יי בכין כל [illegible]
קין לשבעה דרין [illegible]
ושוי יי לקין [illegible]

[illegible]

[illegible]

לבלתי הכות אתו כל מצאו: ויצא
קין מלפני יהוה וישב בארץ נוד
קדמת עדן: וידע קין את אשתו
ותהר ותלד את חנוך ויהי בנה עיר
ויקרא שם העיר כשם בנו חנוך:
ויולד לחנוך את עירד ועירד ילד את
מחויאל ומחייאל ילד את מתושאל
ומתושאל ילד את למך: ויקח לו
למך שתי נשים שם האחת עדה
ושם השנית צלה: ותלד עדה את
יבל הוא היה אבי ישב אהל ומקנה:
ושם אחיו יובל הוא היה אבי כל
תפש כנור ועוגב: וצלה גם הוא ילדה
את תובל קין לטש כל חרש נחשת
וברזל ואחות תובל קין נעמה: ויאמר
למך לנשיו עדה וצלה שמען קולי

בדיל דלא למקטל יתיה כל
דישכחיניה: ונפק קין
מן קדם יי ויתיב בארעא גלי
ומטלטל דהות עבידא עלוהי
מלקדמין לגינתא דעדן:
וידע קין ית אתתיה ועדיאת
וילידת ית חנוך והוה בנה
קרתא וקרא שמא דקרתא
כשום בריה חנוך:
ואיתיליד לחנוך ית עירד
ועירד אוליד ית מחויאל
ומחויאל אוליד ית מתושאל
ומתושאל אוליד ית למך:
ונסיב ליה למך תרתין נשין
שום חדא עדה ושום תנייתא
צלה: וילידת עדה
ית יבל הוא הוה רבהון
דיתבי משכנין ומרי בעיר:
ושום אחוהי יובל הוא הוה
רבהון דכל דמנגנין על
נבלא ידעי זמר כנורא ופום
ואבובא: וצלה אף היא ילידת
ית תובל קין רבהון דכל
דידעין עבידת נחשא ופרזלא
ואחתיה דתובל קין נעמה:
ואמר למך לנשוהי עדה וצלה

[illegible]

Gn 4,13 [illegible] p. a

[illegible]

Gn 4,7 misprint p. a

[illegible]

ter (l:iou

,ולך הפרם

וקוואו את

:רון

ys succee

dings, whi

rked by

ndicating

עלילים

,,, פאת

פכתוב

האלהים

בספר

שכל: א

אלו הוכ

א) וקר

(a) וק

תאבלכ

נשי למך האזנה אמרתי כי איש הרגתי לפצעי וילד לחברתי׃ כי שבעתים יקם קין ולמך שבעים ושבעה׃ וידע אדם עוד את אשתו ותלד בן ותקרא את שמו שת כי שת לי אלהים זרע אחר תחת הבל כי הרגו קין׃ ולשת גם הוא ילד בן ויקרא את שמו אנוש אז הוחל לקרא בשם יהוה׃ פ

זה ספר תולדת אדם ביום ברא אלהים אדם בדמות אלהים עשה אתו׃ זכר ונקבה בראם ויברך אתם ויקרא את שמם אדם ביום הבראם׃ ויחי אדם שלשים ומאת שנה ויולד בדמותו כצלמו ויקרא את שמו שת׃ ויהיו ימי אדם אחרי הולידו את שת שמנה מאת שנה ויולד בנים ובנות׃ ויהיו כל ימי אדם אשר חי תשע מאות שנה ושלשים שנה וימת׃ ס

ויחי שת חמש שנים ומאת שנה ויולד את אנוש׃ ויחי שת אחרי הולידו את אנוש שבע שנים ושמנה מאות שנה ויולד בנים ובנות׃ ויהיו כל ימי שת שתים עשרה שנה ותשע מאות שנה וימת׃ ס

ויחי אנוש תשעים שנה ויולד את קינן׃ ויחי אנוש אחרי הולידו את קינן חמש עשרה שנה ושמנה מאות שנה ויולד בנים ובנות׃ ויהיו כל ימי אנוש חמש שנים ותשע מאות שנה וימת׃ ס

ויחי קינן שבעים שנה ויולד את מהללאל׃ ויחי קינן אחרי הולידו את מהללאל ארבעים שנה ושמנה מאות שנה ויולד בנים ובנות׃ ויהיו כל ימי קינן

נכי למך אציתא למימרי ארי לא גברא קטילית דבדיליה אנא סביל חובין ואף לא עולימא חבילית דבדיליה ישתיצי זרעי׃

ארי שבעא דרין איתליאו לקין הלא ללמך בריה שבען ושבעה׃

וידע אדם עוד ית איתתיה וילדת בר וקראת ית שמיה שת ארי אמרת ארי יהב לי יי בר אחרן חלף הבל דקטליה קין׃

ולשת אף הוא איתיליד בר וקרא ית שמיה אנוש בכן ביומוהי חלו בני אינשא מלצלאה בשמא דיי׃

דין ספר תולדת אדם ביומא דברא יי ית אדם בדמות יי עבד יתיה׃

עשר שנים ותשע מאות שנה וימת׃ ס

ויחי מהללאל חמש שנים וששים שנה ויולד את ירד׃ ויחי מהללאל אחרי הולידו את ירד שלשים שנה ושמנה מאות שנה ויולד בנים ובנות׃ ויהיו כל ימי מהללאל חמש ותשעים שנה ושמנה מאות שנה וימת׃ ס

ויחי ירד שתים וששים שנה ומאת שנה ויולד את חנוך׃ ויחי ירד אחרי הולידו את חנוך שמנה מאות שנה ויולד בנים ובנות׃ ויהיו כל ימי ירד שתים וששים שנה ותשע מאות שנה וימת׃ ס

ויחי חנוך חמש וששים שנה ויולד את מתושלח׃ ויתהלך חנוך את האלהים אחרי הולידו את מתושלח שלש מאות שנה ויולד בנים ובנות׃ ויהי כל ימי חנוך חמש וששים שנה ושלש מאות שנה׃ ויתהלך חנוך את האלהים ואיננו כי לקח אתו אלהים׃ ס

ויחי מתושלח שבע ושמנים שנה ומאת שנה ויולד את למך׃ ויחי מתושלח אחרי הולידו את למך שתים ושמונים שנה ושבע מאות שנה ויולד בנים ובנות׃ ויהיו כל ימי מתושלח תשע וששים שנה ותשע מאות שנה וימת׃ פ

ויחי למך שתים ושמנים שנה ומאת שנה ויולד בן׃ ויקרא את שמו נח לאמר זה ינחמנו ממעשנו ומעצבון ידינו מן האדמה אשר אררה יהוה׃ ויחי למך אחרי הולידו את נח חמש ותשעים שנה וחמש מאות שנה ויולד בנים ובנות׃ ויהי כל ימי

Gn 5,1 סֵפֶר p.a

4) Rocce

חר רבו שהת

ספר מאטוט

השניפ כת

או כתובה

מצאו כת

:באחד מה

הילו, וקי

למך שבע ושבעים שנה ושבע מאות שנה וימת׃ ויהי נח בן חמש מאות שנה ויולד נח את שם את חם ואת יפת׃ ויהי כי החל האדם לרב על פני האדמה ובנות ילדו להם׃ ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טבת הנה ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו׃ ויאמר יהוה לא ידון רוחי באדם לעלם בשגם הוא בשר והיו ימיו מאה ועשרים שנה׃ הנפלים היו בארץ בימים ההם וגם אחרי כן אשר יבאו בני האלהים אל בנות האדם וילדו להם המה הגברים אשר מעולם אנשי השם׃ וירא יהוה כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבת לבו רק רע כל היום׃ וינחם יהוה כי עשה את האדם בארץ ויתעצב אל לבו׃ ויאמר יהוה

[illegible]

אמחה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה מאדם עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים כי נחמתי כי עשיתם׃ ונח מצא חן בעיני יהוה׃ פפפ

אלה תולדת נח נח איש צדיק תמים היה בדרתיו את האלהים התהלך נח׃ ויולד נח שלשה בנים את שם את חם ואת יפת׃ ותשחת הארץ לפני האלהים ותמלא הארץ חמס׃ וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ׃ ס ויאמר אלהים לנח קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם והנני משחיתם את הארץ׃ עשה לך תבת עצי גפר קנים תעשה את התבה וכפרת אתה מבית ומחוץ בכפר׃ וזה אשר תעשה

חסלת בראשית

אה תולדת נח

[illegible]

אתה שלש מאות אמה ארך התבה חמשים אמה רחבה ושלשים אמה קומתה: צהר תעשה לתבה ואל אמה תכלנה מלמעלה ופתח התבה בצדה תשים תחתים שנים ושלשים תעשה: ואני הנני מביא את המבול מים על הארץ לשחת כל בשר אשר בו רוח חיים מתחת השמים כל אשר בארץ יגוע: והקמתי את בריתי אתך ובאת אל התבה אתה ובניך ואשתך ונשי בניך אתך: ומכל החי מכל בשר שנים מכל תביא אל התבה להחית אתך זכר ונקבה יהיו: מהעוף למינהו ומן הבהמה למינה מכל רמש האדמה למינהו שנים מכל יבאו אליך להחיות: ואתה קח לך מכל מאכל אשר יאכל ואספת אליך והיה לך ולהם לאכלה: ויעש נח ככל אשר צוה אתו אלהים כן עשה: ויאמר יהוה לנח בא אתה וכל ביתך אל התבה כי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה: מכל הבהמה הטהורה תקח לך שבעה שבעה איש ואשתו ומן הבהמה אשר לא טהרה הוא שנים איש ואשתו: גם מעוף השמים שבעה שבעה זכר ונקבה לחיות זרע על פני כל הארץ: כי לימים עוד שבעה אנכי ממטיר על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה ומחיתי את כל היקום

[illegible]

אשר עשיתי מעל פני האדמה: ויעש נח ככל אשר צוהו יהוה: ונח בן שש מאות שנה והמבול היה מים על הארץ: ויבא נח ובניו ואשתו ונשי בניו אתו אל התבה מפני מי המבול: מן הבהמה הטהורה ומן הבהמה אשר איננה טהרה ומן העוף וכל אשר רמש על האדמה: שנים שנים באו אל נח אל התבה זכר ונקבה כאשר צוה אלהים את נח: ויהי לשבעת הימים ומי המבול היו על הארץ: בשנת שש מאות שנה לחיי נח בחדש השני בשבעה עשר יום לחדש ביום הזה נבקעו כל מעינות תהום רבה וארבת השמים נפתחו: ויהי הגשם על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה: בעצם היום הזה בא נח ושם וחם ויפת בני נח ואשת נח ושלשת נשי בניו אתם אל התבה: המה וכל החיה למינה וכל הבהמה למינה וכל הרמש הרמש על הארץ למינהו וכל העוף למינהו כל צפור כל כנף: ויבאו אל נח אל התבה שנים שנים מכל הבשר אשר בו רוח חיים: והבאים זכר ונקבה מכל בשר באו כאשר צוה אתו אלהים ויסגר יהוה בעדו: ויהי המבול ארבעים יום על הארץ וירבו המים וישאו את התבה ותרם מעל הארץ: ויגברו המים וירבו מאד על הארץ ותלך התבה על פני המים: והמים גברו מאד מאד על הארץ ויכסו כל ההרים

[illegible]

הגבהים אשר תחת כל השמים:
חמש עשרה אמה מלמעלה גברו
המים ויכסו ההרים: ויגוע כל בשר
הרמש על הארץ בעוף ובבהמה
ובחיה ובכל השרץ השרץ על הארץ
וכל האדם: כל אשר נשמת רוח חיים
באפיו מכל אשר בחרבה מתו: וימח
את כל היקום אשר על פני האדמה
מאדם עד בהמה עד רמש ועד עוף
השמים וימחו מן הארץ וישאר אך
נח ואשר אתו בתבה: ויגברו המים
על הארץ חמשים ומאת יום: ויזכר
אלהים את נח ואת כל החיה ואת כל
הבהמה אשר אתו בתבה ויעבר
אלהים רוח על הארץ וישכו המים:
ויסכרו מעינת תהום וארבת השמים
ויכלא הגשם מן השמים: וישבו המים
מעל הארץ הלוך ושוב ויחסרו המים
מקצה חמשים ומאת יום: ותנח התבה
בחדש השביעי בשבעה עשר יום
לחדש על הרי אררט: והמים היו
הלוך וחסור עד החדש העשירי
בעשירי באחד לחדש נראו ראשי

ההרים: ויהי מקץ ארבעים יום ויפתח
נח את חלון התבה אשר עשה:
וישלח את הערב ויצא יצוא ושוב עד
יבשת המים מעל הארץ: וישלח את
היונה מאתו לראות הקלו המים
מעל פני האדמה: ולא מצאה היונה
מנוח לכף רגלה ותשב אליו אל
התבה כי מים על פני כל הארץ
וישלח ידו ויקחה ויבא אתה אליו
אל התבה: ויחל עוד שבעת ימים
אחרים ויסף שלח את היונה מן
התבה: ותבא אליו היונה לעת ערב
והנה עלה זית טרף בפיה וידע נח כי
קלו המים מעל הארץ: וייחל עוד
שבעת ימים אחרים וישלח את
היונה ולא יספה שוב אליו עוד: ויהי
באחת ושש מאות שנה בראשון
באחד לחדש חרבו המים מעל
הארץ ויסר נח את מכסה התבה
וירא והנה חרבו פני האדמה: ובחדש
השני בשבעה ועשרים יום לחדש
יבשה הארץ: וידבר
אלהים אל נח לאמר: צא מן התבה
אתה ואשתך ובניך ונשי בניך אתך:
כל החיה אשר אתך מכל בשר בעוף

הוצא כתיב היצא קרי. הוצא אמור להם שיצאו. היצא אם אינן רוצים לצאת הוציאם אתה: ושרצו בארץ ולא בתיבה מגיד שאף הבהמה והעוף נאסרו בתשמיש: למשפחתיהם קבלו עליהם על מנת לידבק במיניהם: מכל הבהמה הטהורה. אמר לא צוה לי הקב"ה להכניס מאלו שבעה שבעה אלא כדי להקריב מהם קרבן: מנעוריו. מנערו כתיב משננער לצאת ממעי אמו נתן בו יצר הרע: לא אסף כפל הדבר לשבועה הוא שכתוב אשר נשבעתי מעבור מי נח ולא מצינו בה שבועה אלא זו שכפל דבריו והוא שבועה. וכן דרשו חכמים בשבועות: עוד כל ימי הארץ כל ימי הארץ לא ישבתו. ששת עתים הללו שני חדשים לכל אחד כמו ששנינו חצי תשרי ומרחשון וחצי כסלו זרע. חצי כסלו טבת וחצי שבט קור. חצי שבט אדר וחצי ניסן קציר. חצי ניסן אייר וחצי סיון קיץ. חצי סיון תמוז וחצי אב קיץ. חצי אב אלול וחצי תשרי חם. קור קשה מחורף. זרע עת זרע שעורים וקטניות החריפין להתבשל מהר והוא חצי שבט אדר וחצי ניסן. קציר עת קציר חטים. קיץ הוא זמן לקיטת תאנים וזמן שמייבשין אותן בשדות ושמו קיץ. חום הוא סוף ימות החמה שהעולם חם ביותר. ויום ולילה לא ישבתו מכלל ששבתו כל ימות המבול שלא שמשו המזלות ולא ניכר בין יום ולילה:

ובבהמה ובכל הרמש הרמש על הארץ הוצא אתך ושרצו בארץ ופרו ורבו על הארץ: ויצא נח ובניו ואשתו ונשי בניו אתו: כל החיה כל הרמש וכל העוף כל רומש על הארץ למשפחתיהם יצאו מן התבה: ויבן נח מזבח ליהוה ויקח מכל הבהמה הטהרה ומכל העוף הטהור ויעל עלת במזבח: וירח יהוה את ריח הניחח ויאמר יהוה אל לבו לא אסף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם כי יצר לב האדם רע מנעריו ולא אסף עוד להכות את כל חי כאשר עשיתי: עד כל ימי הארץ זרע וקציר וקר וחם וקיץ וחרף ויום ולילה לא ישבתו: ויברך אלהים את נח ואת בניו ויאמר להם פרו ורבו ומלאו את הארץ: ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים בכל אשר תרמש האדמה ובכל דגי הים בידכם נתנו: כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה כירק עשב נתתי לכם את כל: אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו: ואך את דמכם לנפשתיכם אדרש מיד כל חיה

ובבעירא ובכל ריחשא דרחיש על ארעא אפיק עימך ויתילדון בארעא ויפשון ויסגון על ארעא: ונפק נח ובנוהי ואתתיה ונשי בנוהי עימיה: כל חיתא כל ריחשא וכל עופא כל דרחיש על ארעא לזרעיתהון נפקו מן תיבותא: ובנא נח מדבחא קדם יי ונסיב מכל בעירא דכיא ומכל עופא דכי ואסיק עלון על מדבחא: וקביל יי ברעוא ית קורבניה ואמר יי במימריה לא אוסיף למילט עוד ית ארעא בדיל חובי אנשא ארי יצרא דליבא דאנשא ביש מזעוריה ולא אוסיף עוד למימחי ית כל דחי כמא דעבדית: עוד כל יומי ארעא זרועא וחצדא וקורא וחומא וקיטא וסיתוא ויממא ולילי לא יבטלון: ובריך יי ית נח וית בנוהי ואמר להון פושו וסגו ומלו ית ארעא: ודחלתכון ואימתכון תהי על כל חיות ארעא ועל כל עופא דשמיא בכל די תרחיש ארעא ובכל נוני ימא בידכון יהון מסירין: כל ריחשא דהוא חי לכון יהי למיכל כירוק עסבא יהבית לכון ית כולא: ברם בישרא בנפשיה דמיה לא תיכלון: וברם ית דמכון לנפשתיכון אתבע מיד כל חיותא

נח

ולא יכבע ע"י בצלו שאף יכח ביס: אך בשר בנפשו. אסר להם אבר מן החי כלומר כל זמן שנפשו בו לא תאכלו הבשר: בנפשו דמו. בעוד נפשו בו: אך בשר בנפשו. הרי אבר מן החי. ואף דמו הרי דם מן החי: ואך את דמכם. אף על פי שהתרתי לכם נטילת נשמה בבהמה את דמכם אדרש מהשופך דם עצמו: לנפשתיכם. אף החונק עצמו אף על פי שלא יצא ממנו דם: מיד כל חיה. לפי שחטאו דור המבול והופקרו למאכל חיות רעות שנאמר

אדרשנו ומיד האדם מיד איש אחיו אדרש את נפש האדם: שפך דם האדם באדם דמו ישפך כי בצלם אלהים עשה את האדם: ואתם פרו ורבו שרצו בארץ ורבו בה: ס ויאמר אלהים אל נח ואל בניו אתו לאמר: ואני הנני מקים את בריתי אתכם ואת זרעכם אחריכם: ואת כל נפש החיה אשר אתכם בעוף בבהמה ובכל חית הארץ אתכם מכל יצאי התבה לכל חית הארץ: והקמתי את בריתי אתכם ולא יכרת כל בשר עוד ממי המבול ולא יהיה עוד מבול לשחת הארץ: ויאמר אלהים זאת אות הברית אשר אני נתן ביני וביניכם ובין כל נפש חיה אשר אתכם לדרת עולם: את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ: והיה בעננו ענן על הארץ ונראתה הקשת בענן: וזכרתי את בריתי אשר ביני וביניכם ובין כל נפש חיה בכל בשר ולא יהיה עוד המים למבול לשחת כל בשר: והיתה הקשת בענן וראיתיה לזכר ברית עולם בין אלהים ובין כל נפש חיה בכל בשר אשר על הארץ: ויאמר אלהים אל נח זאת אות הברית אשר הקמתי ביני ובין כל בשר אשר על הארץ: פ ויהיו בני נח היצאים מן התבה שם וחם ויפת וחם הוא אבי כנען: שלשה אלה בני נח ומאלה נפצה כל הארץ:

אתבעניה ומיד אנשא מיד גבר דיישוד ית דמא דאחוהי אתבעית נפשא דאנשא: דישוד דמא דאנשא בסהדין על מימר דיינא דמיה יתשד ארי בצילמא אלהים עבד ית אינשא: ואתון פושו וסגו איתילדו בארעא וסגו בה: ואמר יי לנח ולבנוהי עימיה למימר: ואנא הא אנא מקים ית קימי עימכון ועם בניכון בתריכון: ועם כל נפשא חיתא דעימכון בעופא בבעירא ובכל חיות ארעא דעימכון מכל נפקי תיבותא לכל חיות ארעא: ואקים ית קימי עימכון ולא ישתיצי כל בסרא עוד ממי טופנא ולא יהא עוד טופנא לחבלא ארעא: ואמר יי דא את קימא דאנא יהיב בין מימרי וביניכון ובין כל נפשא חיתא דעימכון לדרי עלמא: ית קשתי יהבית בעננא ותהי לאת קים בין מימרי ובין ארעא: ויהא כד אעננא עננא על ארעא ותתחזי קשתא בעננא: ואדכר ית קימי דבין מימרי וביניכון ובין כל נפשא חיתא בכל בסרא ולא יהון עוד מיא לטופנא לחבלא כל בסרא: ותהא קשתא בעננא ואחזינה למדכר קים עלם בין מימרא דיי ובין כל נפשא חיתא בכל בסרא די על ארעא: ואמר יי לנח דא את קימא דאקימית בין מימרי ובין כל בסרא די על ארעא: והוו בני נח דנפקו מן תיבותא שם וחם ויפת וחם הוא אבוהי דכנען: תלתא אילין בני נח ומאילין איתבדרו בכל ארעא:

ומיד האדם מיד איש אחיו. שופך דמו בעדים ואין אתם יכולים לדונו: שפך דם האדם באדם. אם יש עדים המיתוהו: ואתם פרו ורבו. לפי פשוטו הראשונה לברכה וכאן לצווי. ולפי מדרשו להקיש מי שאינו עוסק בפריה ורביה לשופך דמים: ואני הנני. מסכים אני עמך שהיה נח דואג לעסוק בפריה ורביה עד שהבטיחו הקב"ה שלא לשחת העולם עוד וכן עשה ואני הנני מקים את בריתי לחזוק ולקיום הבטחתי אני נותן לכם אות שנאמר זאת אות הברית וגו': חית הארץ אתכם. הם המתהלכים עם הבריות: מכל יצאי התבה. להביא שקצים ורמשים: חית הארץ. להביא המזיקין שאינן בכלל החיה אשר אתכם שאין הלוכן עם הבריות: והקמתי. אעשה קיום לבריתי ומהו קיומו אות הקשת כמו שמסיים והולך: לדרת עולם. נכתב חסר שיש דורות שלא הוצרכו לאות לפי שצדיקים גמורים היו כמו דורו של חזקיהו מלך יהודה ודורו של רבי שמעון בן יוחאי: בעננו ענן. כשתעלה במחשבה לפני להביא חשך ואבדון לעולם: בין אלהים ובין כל נפש חיה. בין מדת הדין של מעלה וביניכם היה לו לכתוב וביני ובין כל נפש חיה אלא זהו מדרשו כשתבא מדת הדין לקטרג עליכם אני רואה את האות ונזכר:

ויחל נח איש האדמה ויטע כרם: וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה: וירא חם אבי כנען את ערות אביו ויגד לשני אחיו בחוץ: ויקח שם ויפת את השמלה וישימו על שכם שניהם וילכו אחרנית ויכסו את ערות אביהם ופניהם אחרנית וערות אביהם לא ראו: וייקץ נח מיינו וידע את אשר עשה לו בנו הקטן: ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו: ויאמר ברוך יהוה אלהי שם ויהי כנען עבד למו: יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם ויהי כנען עבד למו: ויחי נח אחר המבול שלש מאות שנה וחמשים שנה: ויהי כל ימי נח תשע מאות שנה וחמשים שנה וימת: פ

ואלה תולדת בני נח שם חם ויפת ויולדו להם בנים אחר המבול: בני יפת גמר ומגוג ומדי ויון ותבל ומשך ותירס: ובני גמר אשכנז וריפת ותגרמה: ובני יון אלישה ותרשיש כתים ודדנים: מאלה נפרדו איי הגוים בארצתם איש ללשנו למשפחתם בגויהם: ובני חם כוש ומצרים ופוט וכנען: ובני כוש סבא וחוילה וסבתה ורעמה וסבתכא ובני רעמה שבא ודדן: וכוש ילד את נמרד הוא החל

ושרי נח גבר פלח בארעא ונציב כרמא: ושתי מן חמרא ורוי ואתגלי בגו משכניה: וחזא חם אבוהי דכנען ית עריתא דאבוהי וחוי לתרין אחוהי בשוקא: ונסיב שם ויפת ית כסותא ושויאו על כתף תרויהון ואזלו כד מהדרין וכסיאו ית עריתא דאבוהון ואפיהון כד מהדרין ועריתא דאבוהון לא חזו: ואתער נח מן חמריה וידע ית דעבד ליה בריה זעירא: ואמר ליט כנען עבד פלח יהא לאחוהי: ואמר בריך יי אלהיה דשם ויהא כנען עבדא להון: יפתי יי ליפת וישרי שכינתיה במשכני שם ויהא כנען עבדא להון: וחיא נח בתר טופנא תלת מאה וחמשין שנין: והוו כל יומי נח תשע מאה וחמשין שנין ומית: ואלין תולדת בני נח שם חם ויפת ואתילידו להון בנין בתר טופנא: בני יפת גמר ומגוג ומדי ויון ותובל ומשך ותירס: ובני גמר אשכנז וריפת ותוגרמה: ובני יון אלישה ותרשיש כתים ודדנים: מאילין אתפרשו נגוות עממיא בארעתהון גבר ללישניה לזרעיתהון בעממיהון: ובני חם כוש ומצרים ופוט וכנען: ובני כוש סבא וחוילא וסבתא ורעמא וסבתכא ובני רעמא שבא ודדן: וכוש אוליד ית נמרוד הוא שרי

הרשה ויאמר לו הרי קללות שאמרתי לך: וחם הוא אבי כנען. למה הוצרך לומר כאן לפי שהפרשה עסוקה ובאה בשכרותו של נח שקלקל בה חם ועל ידו נתקלל כנען ולא כתב עדיין תולדות חם ולא ידענו שכנען בנו לכך הוצרך לומר כאן וחם הוא אבי כנען: ויחל נח. עשה עצמו חולין שהיה לו לעסוק בנטיעה אחרת תחלה: איש האדמה. אדני האדמה כמו איש נעמי: ויטע כרם. כשנכנס לתיבה הכניס עמו זמורות ויחורי תאנים: ויתגל. לשון ויתפעל: אהלה. אהלה כתיב רמז לעשרת שבטים שנקראו על שם שמרון שנקראת אהלה שגלו על עסקי יין שנאמר השותים במזרקי יין: וירא חם. יש אומרים כנען ראה והגיד לאביו לכך הוזכר על הדבר ונתקלל: וירא את ערות. יש אומרים סרסו ויש אומרים רבעו: ויקח שם ויפת. ויקחו אין כתיב כאן למד ששם נתאמץ במצוה יותר מיפת לכך זכו בניו לטלית של ציצית ויפת זכה לקבורה לבניו שנאמר אתן לגוג מקום שם קבר וחם שבזה את אביו נאמר בו כן ינהג מלך אשור את שבי מצרים ואת גלות כוש נערים וזקנים ערום ויחף וחשופי שת: ופניהם אחורנית. למה נאמר פעם שנייה ללמד כשקרבו אצלו והוצרכו להפך פניהם לכסותו הפכו פניהם אחורנית: בנו הקטן. הפסול והבזוי כמו הנה קטן נתתיך בגוים בזוי וגו': ארור כנען. אתה גרמת לי שלא אוליד בן רביעי לשמשני ארור בנך רביעי להיות משמש זרעם של אלו הגדולים שהוטל עליהם טורח עבודתי מעתה. ומה ראה חם שסרסו אמר להם לאחיו אדם הראשון שני בנים היו לו וקם זה על זה והרגו בשביל ירושת העולם ואבינו יש לו שלשה בנים ועדיין מבקש בן רביעי: ברוך יי אלהי שם. שעתיד לשמור הבטחתו לזרעו לתת להם את ארץ כנען ויהי להם כנען למס עובד: יפת אלהים ליפת. מתורגם יפתי ירחיב: וישכן באהלי שם. ישרה שכינתו בישראל ומדרשו חכמינו אף על פי שיפת אלהים ליפת שבנה כורש מבני יפת בית שני לא שרתה בו שכינה והיכן שרתה במקדש ראשון שבנה שלמה מבני שם: ויהי כנען. אף משיגלו בני שם ימכרו להם עבדים מבני כנען: תירס. זו פרס: החל להיות גבור. להמריד כל העולם על הקב"ה בעצת דור הפלגה: גבור ציד. צד דעתן של בריות בפיו ומטען למרוד במקום: לפני יי. מתכוין להקניטו על פניו: על כן יאמר. על כל אדם מרשיע בפניו יודע רבונו ומתכוין למרוד בו יאמר זה כנמרוד: מן הארץ ההוא. כיון שראה אשור את בניו שומעין לנמרוד ומורדים במקום לבנות המגדל יצא מתוכם: רחבות עיר. כתרגומו: היא העיר הגדלה. היא נינוה: ואת כסלחים אשר יצאו משם פלשתים. משניהם יצאו שהיו פתרוסים וכסלוחים מחליפים משכב נשותיהם אלו לאלו ויצאו מהם פלשתים: ואחר נפצו. מאלו נפוצו משפחות הרבה: גבול הכנעני. סוף אחרון: באכה. כאדם שאומר לחבירו באכה עד מקום פלוני: אבי כל בני עבר. אחי יפת הגדול. איני יודע אם יפת הגדול אם שם כשהוא אומר שם בן ק' שנה ויולד את ארפכשד שנתים אחר המבול הוי אומר יפת הגדול שהרי בן ת"ק שנה היה נח כשהתחיל להוליד ובשנת ת"ר היה המבול ושם לא היה בן ק' שנה עד שנתים אחר המבול: אחי יפת. ולא אחי חם: נפלגה הארץ. נתבלבלו הלשונות ונפוצו מן הבקעה ונתפלגו בכל העולם למדנו שהיה עבר נביא שקרא שם בנו על שם העתיד ולמד שבסוף ימיו נתפלגו שאם תאמר בתחלת ימיו הרי יקטן אחיו צעיר ממנו והוליד משפחות הרבה קודם לכן ויקטן ילד ואחר כך ויהי כל הארץ שפה אחת וגו': יקטן. שהיה עניו ומקטין עצמו לכך זכה להעמיד כל המשפחות האלו:

להיות גבר בארץ: הוא היה גבר ציד לפני יהוה על כן יאמר כנמרד גבור ציד לפני יהוה: ותהי ראשית ממלכתו בבל וארך ואכד וכלנה בארץ שנער: מן הארץ ההוא יצא אשור ויבן את נינוה ואת רחבת עיר ואת כלח: ואת רסן בין נינוה ובין כלח היא העיר הגדלה: ומצרים ילד את לודים ואת ענמים ואת להבים ואת נפתחים: ואת פתרסים ואת כסלחים אשר יצאו משם פלשתים ואת כפתרים: ס

וכנען ילד את צידן בכרו ואת חת: ואת היבוסי ואת האמרי ואת הגרגשי: ואת החוי ואת הערקי ואת הסיני: ואת הארודי ואת הצמרי ואת החמתי ואחר נפצו משפחות הכנעני: ויהי גבול הכנעני מצידן באכה גררה עד עזה באכה סדמה ועמרה ואדמה וצבים עד לשע: אלה בני חם למשפחתם ללשנתם בארצתם בגויהם: ס

ולשם ילד גם הוא אבי כל בני עבר אחי יפת הגדול: בני שם עילם ואשור וארפכשד ולוד וארם: ובני ארם עוץ וחול וגתר ומש: וארפכשד ילד את שלח ושלח ילד את עבר: ולעבר ילד שני בנים שם האחד פלג כי בימיו נפלגה הארץ ושם אחיו יקטן: ויקטן ילד את אלמודד ואת

למהוי גיבר תקיף בארעא: הוא הוה גיבר תקיף קדם יי על כן יתאמר כנמרוד גיבר תקיף קדם יי: והות ריש מלכותיה בבל וארך ואכד וכלנה בארעא דבבל: מן ארעא ההיא נפק אתור ובנא ית נינוה וית רחבות קרתא וית כלח: וית רסן בין נינוה ובין כלח היא קרתא רבתא: ומצרים אוליד ית לודאי וית ענמאי וית להבאי וית נפתוחאי: וית פתרוסאי וית כסלוחאי דנפקו מתמן פלישתאי וית קפוטקאי: וכנען אוליד ית צידון בוכריה וית חת: וית יבוסאי וית אמוראי וית גרגשאי: וית חואי וית ערקאי וית אנתוסאי: וית ארודאי וית צמראי וית חמתאי ובתר כן אתבדרו זרעיית כנענאי: והוה תחום כנענאי מצידן מטי לגרר עד עזה מטי לסדום ועמורה ואדמה וצבוים עד לשע: אילין בני חם לזרעיתהון ללישנהון בארעתהון בעממיהון: ולשם איתיליד אף הוא אבוהון דכל בני עבר אחוהי דיפת רבא: בני שם עילם ואשור וארפכשד ולוד וארם: ובני ארם עוץ וחול וגתר ומש: וארפכשד אוליד ית שלח ושלח אוליד ית עבר: ולעבר איתילידו תרין בנין שום חד פלג ארי ביומוהי איתפליגת ארעא ושום אחוהי יקטן: ויקטן אוליד ית אלמודד וית

[illegible]

שלף ואת חצרמות ואת ירח׃ ואת הדורם ואת אוזל ואת דקלה׃ ואת עובל ואת אבימאל ואת שבא׃ ואת אופר ואת חוילה ואת יובב כל אלה בני יקטן׃ ויהי מושבם ממשא באכה ספרה הר הקדם׃ אלה בני שם למשפחתם ללשנתם בארצתם לגויהם׃ אלה משפחת בני נח לתולדתם בגויהם ומאלה נפרדו הגוים בארץ אחר המבול׃ פ

ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים׃ ויהי בנסעם מקדם וימצאו בקעה בארץ שנער וישבו שם׃ ויאמרו איש אל רעהו הבה נלבנה לבנים ונשרפה לשרפה ותהי להם הלבנה לאבן והחמר היה להם לחמר׃ ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם פן נפוץ על פני כל הארץ׃ וירד יהוה לראת את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם׃ ויאמר יהוה הן עם אחד ושפה אחת לכלם וזה החלם לעשות ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות׃ הבה נרדה ונבלה שם שפתם אשר לא ישמעו איש שפת רעהו׃ ויפץ יהוה אתם משם על פני כל הארץ ויחדלו לבנת העיר׃ על כן קרא שמה בבל כי שם בלל יהוה שפת כל הארץ ומשם הפיצם יהוה על פני כל הארץ׃ פ

שלף וית חצר מות וית ירח׃
וית הדורם וית אוזל וית דקלה׃
וית עובל וית אבימאל וית שבא׃
וית אופיר וית חוילה וית יובב כל אילין בני יקטן׃
והוה מותבניהון ממשא מטי לספר טורי מדינחא׃
אילין בני שם לזרעייתהון ללישנהון בארעהון לעממיהון׃

אילין זרעיית בני נח לתולדתהון בעממיהון ומאילין איתפרשו עממיא בארעא בתר טופנא׃
והות כל ארעא לישן חד וממלל חד׃
והוה במיטלהון ממדינחא ואשכחו בקעתא בארעא דבבל ויתיבו תמן׃
ואמרו גבר לחבריה הבו נרמי לבנין ונשריפינון בנורא והות להון לבינתא לאבנא וחימרא הות להון לשיע׃
ואמרו הבו נבני לנא קרתא ומגדלא ורישיה מטי עד צית שמיא ונעביד לנא שום דילמא נתבדר על אפי כל ארעא׃
ואיתגלי יי׳ לאיתפרעא על עובדי קרתא וית מגדלא דבנו בני אנשא׃
ואמר יי׳ הא עמא חד ולישן חד לכולהון ודין דשריאו למיעבד וכען לא יתמנע מנהון כל דחשיבו למיעבד׃
הבו נתגלי ונבלבל תמן לישנהון דלא ישמעון גבר לישן חבריה׃

ובדר יי׳ יתהון מתמן על אפי כל ארעא ואתמנעו מלמבני קרתא׃
על כן קרא שמה בבל ארי תמן בלבל יי׳ לישן כל ארעא ומתמן בדרינון יי׳ על אפי כל ארעא׃

[illegible]

[illegible]

אלה תולדת שם שם בן מאת שנה ויולד את ארפכשד שנתים אחר המבול׃ ויחי שם אחרי הולידו את ארפכשד חמש מאות שנה ויולד בנים ובנות׃ ס

וארפכשד חי חמש ושלשים שנה ויולד את שלח׃ ויחי ארפכשד אחרי הולידו את שלח שלש שנים וארבע מאות שנה ויולד בנים ובנות׃ ס

ושלח חי שלשים שנה ויולד את עבר׃ ויחי שלח אחרי הולידו את עבר שלש שנים וארבע מאות שנה ויולד בנים ובנות׃ ס

ויחי עבר ארבע ושלשים שנה ויולד את פלג׃ ויחי עבר אחרי הולידו את פלג שלשים שנה וארבע מאות שנה ויולד בנים ובנות׃ ס

ויחי פלג שלשים שנה ויולד את רעו׃ ויחי פלג אחרי הולידו את רעו תשע שנים ומאתים שנה ויולד בנים ובנות׃ ס

ויחי רעו שתים ושלשים שנה ויולד את שרוג׃ ויחי רעו אחרי הולידו את שרוג שבע שנים ומאתים שנה ויולד בנים ובנות׃ ס

ויחי שרוג שלשים שנה ויולד את נחור׃ ויחי שרוג אחרי הולידו את נחור מאתים שנה ויולד בנים ובנות׃ ס

ויחי נחור תשע ועשרים שנה ויולד את תרח׃ ויחי נחור אחרי הולידו את תרח תשע עשרה שנה ומאת שנה ויולד בנים ובנות׃ ס

ויחי תרח שבעים שנה ויולד את אברם את נחור ואת הרן׃ ואלה תולדת תרח תרח הוליד את אברם את נחור

אילין תולדת שם שם בר מאה שנין ואוליד ית ארפכשד תרתין שנין בתר טופנא׃
וחיא שם בתר דאוליד ית ארפכשד חמש מאה שנין ואוליד בנין ובנן׃

וארפכשד חי תלתין וחמש שנין ואוליד ית שלח׃
וחיא ארפכשד בתר דאוליד ית שלח ארבע מאה ותלת שנין ואוליד בנין ובנן׃

ושלח חי תלתין שנין ואוליד ית עבר׃
וחיא שלח בתר דאוליד ית עבר ארבע מאה ותלת שנין ואוליד בנין ובנן׃

וחיא עבר תלתין וארבע שנין ואוליד ית פלג׃
וחיא עבר בתר דאוליד ית פלג ארבע מאה ותלתין שנין ואוליד בנין ובנן׃

וחיא פלג תלתין שנין ואוליד ית רעו׃
וחיא פלג בתר דאוליד ית רעו מאתן ותשע שנין ואוליד בנין ובנן׃
וחי רעו תלתין ותרתין שנין ואוליד ית שרוג׃

וחיא רעו בתר דאוליד ית שרוג מאתן ושבע שנין ואוליד בנין ובנן׃

וחיא שרוג תלתין שנין ואוליד ית נחור׃

וחיא שרוג בתר דאוליד ית נחור מאתן שנין ואוליד בנין ובנן׃

וחיא נחור עשרין ותשע שנין ואוליד ית תרח׃

וחיא נחור בתר דאוליד ית תרח מאה ותשעשרה שנין ואוליד בנין ובנן׃

וחיא תרח שבעין שנין ואוליד ית אברם ית נחור וית הרן׃

ואילין תולדת תרח תרח אוליד ית אברם ית [illegible]

[illegible]

ואת הרן והרן הוליד את לוט: וימת הרן על פני תרח אביו בארץ מולדתו באור כשדים: ויקח אברם ונחור להם נשים שם אשת אברם שרי ושם אשת נחור מלכה בת הרן אבי מלכה ואבי יסכה: ותהי שרי עקרה אין לה ולד: ויקח תרח את אברם בנו ואת לוט בן הרן בן בנו ואת שרי כלתו אשת אברם בנו ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען ויבאו עד חרן וישבו שם: ויהיו ימי תרח חמש שנים ומאתים שנה וימת תרח בחרן: פפפ

ויאמר יהוה אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך: ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה: ואברכה מברכיך ומקללך אאר ונברכו בך כל משפחת האדמה: וילך אברם כאשר דבר אליו יהוה וילך אתו לוט ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן: ויקח אברם את שרי אשתו ואת לוט בן אחיו ואת כל רכושם אשר רכשו ואת הנפש אשר עשו בחרן ויצאו ללכת ארצה כנען ויבאו ארצה כנען: ויעבר

ית תרח הוה אוליד ית לוט: ומית הרן על אפי תרח אבוהי בארעא דילדותיה באורא רכשדאי:

ונסיב אברם ונחור להון נשין שום איתת אברם שרי ושום איתת נחור מלכה בת הרן אבוהי דמלכה ואבוהי דיסכה:

והות שרי עקרה לית לה בנין:

ודבר תרח ית אברם בריה וית לוט בר הרן בר בריה וית שרי כלתיה איתת אברם בריה ונפקו עמהון מאורא רכשדאי למיזל לארעא רכנען ואתו עד חרן ויתיבו תמן:

והוו יומי תרח מאתן וחמש שנין ומית תרח בחרן:

ואמר יי לאברם איזיל לך מארעך ומילדותך ומבית אבוך לארעא דאחזינך:

ואעבדינך לעם סגיא ואיברכינך וארבי שמך ותהא מברך:

ואיברך מברכך ודלטטך איֵלוט ויתברכון בדילך כל זרעיית ארעא:

ואזל אברם כמא דמליל עימיה יי ואזל עימיה לוט ואברם בר שבעין וחמש שנין במיפקיה מחרן:

ודבר אברם ית שרי איתתיה וית לוט בר אחוהי וית כל קניינהון דקנו וית נפשתא דשעבידו לאוריתא בחרן ונפקו למיזל לארעא דכנען ואתו לארעא דכנען: ועבר

אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה והכנעני אז בארץ: וירא יהוה אל אברם ויאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת ויבן שם מזבח ליהוה הנראה אליו: ויעתק משם ההרה מקדם לבית אל ויט אהלה בית אל מים והעי מקדם ויבן שם מזבח ליהוה ויקרא בשם יהוה: ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה: פ

ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה לגור שם כי כבד הרעב בארץ: ויהי כאשר הקריב לבוא מצרימה ויאמר אל שרי אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את: והיה כי יראו אתך המצרים ואמרו אשתו זאת והרגו אתי ואתך יחיו: אמרי נא אחתי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך: ויהי כבוא אברם מצרימה ויראו המצרים את האשה כי יפה היא מאד: ויראו אתה שרי פרעה ויהללו אתה אל פרעה ותקח האשה בית פרעה: ולאברם היטיב בעבורה ויהי לו צאן ובקר וחמרים ועבדים ושפחת ואתנת וגמלים: וינגע יהוה את פרעה נגעים גדלים ואת ביתו על דבר שרי אשת אברם: ויקרא

אברם בארעא עד אתר שכם עד מישר מורה וכנענאה בכין הוי בארעא:

ואתגלי יי לאברם ואמר לבנך אתן ית ארעא הדא ובנא תמן מדבחא קדם יי דאיתגלי ליה:

ואיסתלק מתמן לטורא מדנחא לבית אל ופרסיה משכניה בית אל ממערבא ועי מדינחא ובנא תמן מדבחא קדם יי וצלי בשמא דיי:

ונטל אברם אזיל ונטיל לדרומא:

והוה כפנא בארעא ונחת אברם למצרים לאיתותבא תמן ארי תקיף כפנא בארעא:

והוה כד קריב למיעל למצרים ואמר לשרי איתתיה הא כען ידעית ארי איתתא שפירת חיזו את:

ויהא כד יחזון יתיך מצראי ויימרון איתתיה דא ויקטלון יתי ויתיך יקיימון:

אימרי כען דאחתי את בדיל דיוטב לי בדילך ותתקיים נפשי בפתגמיכי:

והוה כד עאל אברם למצרים וחזו מצראי ית איתתא ארי שפירת היא לחדא:

וחזו יתה רברבי פרעה ושבחו יתה לות פרעה ואידברת איתתא לבית פרעה:

ולאברם אוטיב בדילה והוו ליה עאן ותורין וחמרין ועבדין ואמהן ואתנן וגמלין:

ואייתי יי מכתשין רברבין על פרעה ועל אינש ביתיה על עיסק שרי איתת אברם: וקרא

פרעה לאברם ויאמר מה זאת עשית לי למה לא הגדת לי כי אשתך הוא׃ למה אמרת אחתי הוא ואקח אתה לי לאשה ועתה הנה אשתך קח ולך׃ ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אתו ואת אשתו ואת כל אשר לו׃ ויעל אברם ממצרים הוא ואשתו וכל אשר לו ולוט עמו הנגבה׃ ואברם כבד מאד במקנה בכסף ובזהב׃ וילך למסעיו מנגב ועד בית אל עד המקום אשר היה שם אהלה בתחלה בין בית אל ובין העי׃ אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשנה ויקרא שם אברם בשם יהוה׃ וגם ללוט ההלך את אברם היה צאן ובקר ואהלים׃ ולא נשא אתם הארץ לשבת יחדו כי היה רכושם רב ולא יכלו לשבת יחדו׃ ויהי ריב בין רעי מקנה אברם ובין רעי מקנה לוט והכנעני והפרזי אז ישב בארץ׃ ויאמר אברם אל לוט אל נא תהי מריבה ביני ובינך ובין רעי ובין רעיך כי אנשים אחים אנחנו׃ הלא כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי אם השמאל ואימנה ואם הימין ואשמאילה׃ וישא לוט את עיניו וירא את כל ככר הירדן כי כלה משקה לפני שחת יהוה את סדם

פרעה לאברם ואמר מה דא עבדת לי למה לא חויתא לי ארי איתתך היא׃ למה אמרת דאחתי היא ונסיבית יתה לי לאנתו וכען הא איתתך דבר ואזיל׃

ופקיד עלוהי פרעה גוברין ואלויאו יתיה וית איתתיה וית כל דליה׃

וסליק אברם ממצרים הוא ואיתתיה וכל דליה ולוט עימיה לדרומא׃

ואברם תקיף לחדא בגיתין בכספא ובדהבא׃

ואזל למטלנוהי מדרומא ועד ביתאל עד אתרא דהוה פרסיה תמן בקדמיתא בין בית אל ובין עי׃

לאתר מדבחא דעבד תמן בקדמיתא וצלי תמן אברם בשמא דיי׃

ואף ללוט דאזיל עם אברם הוו ען ותורין ומשכנין׃

ולא סוברת יתהון ארעא למיתב כחדא ארי הות קנינהון סגיא ולא יכילו למיתב כחדא׃

והוה מצותא בין רעותי בעירי דאברם ובין רעותי בעירי דלוט וכנענאה ופריזאה בכין יתיב בארעא׃

ואמר אברם ללוט לא כען תהא מצותא ביני ובינך ובין רעותי ובין רעותך ארי גוברין אחין אנחנא׃

הלא כל ארעא קדמך איתפרש כען מלותי אם את לציפונא ואנא לדרומא ואם את לדרומא ואנא לציפונא׃

וזקף לוט ית עינוהי וחזא ית כל מישר ירדנא ארי כוליה בית שקיא קדם חבלות יי ית סדם

[illegible]

ואת עמרה כגן יהוה כארץ מצרים באכה צער׃ ויבחר לו לוט את כל ככר הירדן ויסע לוט מקדם ויפרדו איש מעל אחיו׃ אברם ישב בארץ כנען ולוט ישב בערי הככר ויאהל עד סדם׃ ואנשי סדם רעים וחטאים ליהוה מאד׃ ויהוה אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו שא נא עיניך וראה מן המקום אשר אתה שם צפנה ונגבה וקדמה וימה׃ כי את כל הארץ אשר אתה ראה לך אתננה ולזרעך עד עולם׃ ושמתי את זרעך כעפר הארץ אשר אם יוכל איש למנות את עפר הארץ גם זרעך ימנה׃ קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה׃ ויאהל אברם ויבא וישב באלני ממרא אשר בחברון ויבן שם מזבח ליהוה׃

ויהי בימי אמרפל מלך שנער אריוך מלך אלסר כדרלעמר מלך עילם ותדעל מלך גוים׃ עשו מלחמה את ברע מלך סדם ואת ברשע מלך עמרה שנאב מלך אדמה ושמאבר מלך צביים ומלך בלע היא צער׃ כל אלה חברו אל עמק השדים הוא ים המלח׃ שתים עשרה שנה עבדו את כדרלעמר ושלש עשרה שנה מרדו׃ ובארבע עשרה שנה בא כדרלעמר והמלכים אשר אתו ויכו את רפאים בעשתרת קרנים ואת הזוזים בהם ואת האימים בשוה קריתים׃ ואת החרי בהררם שעיר

ית עמרה כגינתא דיי כארעא דמצרים במיעלך לצוער׃

ובחר ליה לוט ית כל מישר ירדנא ונטל לוט מקדמוהי ואיתפרשו גבר מעל אחוהי׃

אברם יתיב בארעא דכנען ולוט יתיב בקרוי מישרא ופרס עד סדם׃

ואינשי סדם בישין בממונהון וחייבין בגופיהון קדם יי לחדא׃

ויי אמר לאברם בתר דאיתפרש לוט מלותיה זקוף כען עינך וחזי מן אתרא דאת תמן לציפונא ולדרומא ולמדינחא ולמערבא׃

ארי ית כל ארעא דאת חזי לך איתנינה ולבנך עד עלמא׃

ואשוי ית בנך סגיאין כעפרא דארעא דכמא דלא אפשר לגבר למימני ית עפרא דארעא אף בנך לא יתמנון׃

קום הליך בארעא לאורכה ולפותיה ארי לך איתנינה׃

ופרס אברם ואתא ויתיב במישרי ממרא די בחברון ובנא תמן מדבחא קדם יי׃

והוה ביומי אמרפל מלכא דבבל אריוך מלכא דאלסר כדרלעמר מלכא דעילם ותדעל מלכא דעממי׃

עבדו קרבא עם ברע מלכא דסדום ועם ברשע מלכא דעמורה שנאב מלכא דאדמה ושמאבר מלכא דצבויים ומלכא דבלע היא צוער׃

כל אילין איתכנשו למישר חקליא הוא אתר ימא דמילחא׃

תרתי עשרי שנין פלחו ית כדרלעמר ובתלת עשרי שנין מרדו׃

ובארבע עשרי שנין אתא כדרלעמר ומלכיא דעימיה ומחו ית גיברייא די בעשתרות קרנים וית תקיפיא די בהמתא וית אימתני די בשוה קריתים׃

וית חוראי די בטוריא דשעיר

[illegible]

עד איל פארן אשר על המדבר׃ וישבו ויבאו אל עין משפט הוא קדש ויכו את כל שדה העמלקי וגם את האמרי הישב בחצצן תמר׃ ויצא מלך סדם ומלך עמרה ומלך אדמה ומלך צבים ומלך בלע הוא צער ויערכו אתם מלחמה בעמק השדים׃ את כדרלעמר מלך עילם ותדעל מלך גוים ואמרפל מלך שנער ואריוך מלך אלסר ארבעה מלכים את החמשה׃ ועמק השדים בארת בארת חמר וינסו מלך סדם ועמרה ויפלו שמה והנשארים הרה נסו׃ ויקחו את כל רכש סדם ועמרה ואת כל אכלם וילכו׃ ויקחו את לוט ואת רכשו בן אחי אברם וילכו והוא ישב בסדם׃ ויבא הפליט ויגד לאברם העברי והוא שכן באלני ממרא האמרי אחי אשכל ואחי ענר והם בעלי ברית אברם׃ וישמע אברם כי נשבה אחיו וירק את חניכיו ילידי ביתו שמנה עשר ושלש מאות

עד מישר פארן דסמיך על מדברא׃ ותבו ואתו למישר פלוג דינא היא רקם ומחו ית כל חקל עמלקאה ואף ית אמוראה דיתיב בעין גדי׃ ונפק מלכא דסדום ומלכא דעמורה ומלכא דאדמה ומלכא דצבוים ומלכא דבלע היא צוער וסדרו עמהון קרבא במישר חקליא׃ עם כדרלעמר מלכא דעילם ותדעל מלכא דעממין ואמרפל מלכא דבבל ואריוך מלכא דאלסר ארבעה מלכין לקבל חמשא׃ ומישר חקליא בירין בירין מסקן חימרא ועריקו מלכא דסדום ועמורה ונפלו תמן ודאשתארו לטורא ערקו׃ ושבו ית כל קנינא דסדום ועמורה וית כל מיכלהון ואזלו׃ ושבו ית לוט וית קניניה בר אחוהי דאברם ואזלו והוא יתיב בסדום׃ ואתא משיזבא וחוי לאברם עבראה והוא שרי במישרי ממרא אמוראה אחוהי דאשכל ואחוהי דענר ואנון מרי קימיה דאברם׃ ושמע אברם ארי אשתבי אחוהי וזריז ית עולימוהי ילידי ביתיה תלת מאה ותמני עסר

איל פארן׃ כתרגומו מישר פארן ואומר אני שאין איל לשון מישור אלא מישור של פארן איל שמו ושל ממרא אלוני שמו ושל ירדן ככר שמו ושל שטים אבל שמו וכלן מתרגמין מישר וכל אחד שמו עליו׃ על המדבר׃ אצל המדבר כמו ועליו מטה מנשה׃ עין משפט׃ קרוי קדש על שם העתיד שעתידין משה ואהרן להשפט שם על עסקי אותו עין והם מי מריבה ואונקלוס תרגם כפשוטו מקום שהיו בני המדינה מתקבצים שם לכל משפט׃ שדה העמלקי׃ עדיין לא נולד עמלק ונקרא על שם העתיד׃ בחצצן תמר׃ הוא עין גדי מקרא מלא בדברי הימים ביהושפט הנה באים עליך המון רב וגו׳ בחצצן תמר היא עין גדי׃ ארבעה מלכים את החמשה׃ ואף על פי כן נצחו המועטים להודיעך שגבורים היו ואף על פי כן לא מנעו אברהם מלרדוף אחריהם׃ בארות בארות חמר׃ בארות הרבה היו שם שנוטלין משם אדמה לטיט של בנין׃ וחמר׃ בפסוק חמר וזפת׃ ויפלו שמה׃ קטנים בזה וגדולים בזה ומלך סדום נמלט ויצא משם׃ והנשארים׃ לפי שהיו בתוכו׃ ישבו אחר בחמר׃ ...

אברהם מאור כשדים ולא היו מאמינים שניצל עד שיצא מלך סדום מן החמר׃ הרה נסו׃ להר נסו׃ כל ה״א בסוף תיבה במקום למ״ד בתחלתה׃ ויבא הפליט׃ לפי פשוטו זה עוג שפלט מן המלחמה׃ והוא שנאמר כי רק עוג מלך הבשן נשאר מיתר הרפאים שלא הרגוהו אמרפל וחבריו כשהכו רפאים בעשתרות קרנים׃ והוא היה מתכוין שיהרג אברם וישא את שרה׃ העברי׃ שבא מעבר הנהר׃ בעלי ברית אברם׃ שכרתו עמו ברית׃ וירק׃ כתרגומו וזריז׃ חניכיו׃ אליעזר שחנכו למצות והוא לשון תחלת כניסת האדם או כלי לאומנות שהוא עתיד לעמוד בה׃ ...

וירדף עד דן׃ ויחלק עליהם לילה הוא ועבדיו ויכם וירדפם עד חובה אשר משמאל לדמשק׃ וישב את כל הרכש וגם את לוט אחיו ורכשו השיב וגם את הנשים ואת העם׃ ויצא מלך סדם לקראתו אחרי שובו מהכות את כדרלעמר ואת המלכים אשר אתו אל עמק שוה הוא עמק המלך׃ ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון׃ ויברכהו ויאמר ברוך אברם לאל עליון קנה שמים וארץ׃ וברוך אל עליון אשר מגן צריך בידך ויתן לו מעשר מכל׃ ויאמר מלך סדם אל אברם תן לי הנפש והרכש קח לך׃ ויאמר אברם אל מלך סדם הרמתי ידי אל יהוה אל עליון קנה שמים וארץ׃ אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך ולא תאמר אני העשרתי את אברם׃ בלעדי רק אשר אכלו הנערים וחלק האנשים אשר הלכו אתי ענר אשכל וממרא הם יקחו חלקם׃

ס

אחר הדברים האלה היה דבר יהוה אל אברם במחזה לאמר אל תירא אברם אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד׃

ורדף עד דן׃ ואתפלג עליהון לליא הוא ועבדוהי ומחנון ורדפינון עד חובה דמצפון לדמשק׃ ואתיב ית כל קנינא ואף ית לוט אחוהי וקניניה אתיב ואף ית נשיא וית עמא׃ ונפק מלכא דסדום לקדמותיה בתר דתב מלמקטל ית כדרלעמר וית מלכיא דעמיה למישר מפנא הוא אתר בית רסא דמלכא׃ ומלכי צדק מלכא דירושלם אפיק לחים וחמר והוא משמש קדם אל עלאה׃ וברכיה ואמר בריך אברם קדם אל עלאה דקנוהי שמיא וארעא׃ ובריך אל עלאה דמסר שנאך בידך ויהב ליה חד מן עשרא מכולא׃ ואמר מלכא דסדום לאברם הב לי נפשתא וקנינא דבר לך׃ ואמר אברם למלכא דסדום ארימית ידי בשבועה קדם יי אל עלאה דקנוהי שמיא וארעא׃ אם מחוטא ועד ערקת מסאנא ואם איסב מכל דלך ולא תימר אנא אעתרית ית אברם׃ בר מדאכלו עולימיא וחולק גובריא דאזלו עמי ענר אשכול וממרא אנון יקבלון חולקהון׃ בתר פתגמיא האלין הוה פתגמא דיי עם אברם בנבואה למימר לא תדחל אברם מימרי תקוף לך אגרך סגי לחדא׃

עד דן׃ שם תשש כחו שראה שעתידין בניו להעמיד שם עגל׃ ויחלק עליהם לילה׃ לפי פשוטו מקרא מסורס ויחלק הוא ועבדיו עליהם לילה׃ כדרך הרודפים שמתפזרים אחר הנרדפים כשבורחים זה לכאן וזה לכאן׃ ומדרשו שנחלק הלילה ובחציו הראשון נעשה לו נס ובחציו השני נשמר ויצא לחצות לילה של מצרים׃ חובה׃ אין מקום ששמו חובה ודן הוא קורא חובה על שם עבודה זרה שעתידה להיות שם׃ עמק שוה׃ כתרגומו למישר מפנא פנוי מעצים ומכל מכשול׃ עמק המלך׃ בית ריסא דמלכא׃ עמק שוה שם שהושוו שם כל עובדי כוכבים והמליכו את אברם עליהם לנשיא אלהים ולקצין׃ ומלכי צדק׃ מדרש אגדה הוא שם בן נח׃ לחם ויין׃ כך עושין ליגעי מלחמה והראה לו שעתידין בניו להקריב מנחות ונסכים שם׃ קונה שמים וארץ׃ כמו עושה שמים וארץ׃ על ידי עשייתן קנאן להיות שלו׃ ויתן לו׃ אברם מעשר מכל אשר לו לפי שהיה כהן׃ הרמתי ידי׃ לשון שבועה׃ מחוט ועד שרוך נעל׃ לא אקח משלך׃ ...

ישראל׃ ויתן לו אברם מעשר מכל אשר לו לפי שהיה כהן׃ הרמתי ידי׃ לשון שבועה מרים אני ידי לאל עליון׃ וכן בשבעת נשבעת אני וכן נשבעתי כי בי נשבעתי׃ אם מחוט ועד שרוך נעל׃ לא אקח משלך׃ ולא תאמר אני העשרתי את אברם׃ שהקב״ה הבטיחני לעשרני שנאמר ואברכך׃ בלעדי׃ אין לי בדבר כלום רק אשר אכלו הנערים׃ ועוד חלק האנשים אשר הלכו אתי ענר וגו׳ ואף על פי שעבדי נכנסו למלחמה וענר ואשכל וממרא ישבו על הכלים לשמור׃ אף הם יקחו חלקם׃ ומכאן למד דוד שאמר כחלק היורד במלחמה וכחלק היושב על הכלים יחדו יחלקו׃ ויהי מחקיםו וגו׳׃ אחר הדברים האלה׃ כל מקום שנאמר אחר סמוך אחרים מופלג אחר הדברים אחר שנעשה לו נס זה שהרג את המלכים והיה דואג ואומר שמא קבלתי שכר על כל צדקותי לכך אמר לו המקום אל תירא אברם אנכי מגן לך מן העונש שלא תענש על כל אותן נפשות שהרגת ומה שאתה דואג על קבול שכרך שכרך הרבה מאד׃

ויאמר אברם אדני יהוה מה תתן לי ואנכי הולך ערירי ובן משק ביתי הוא דמשק אליעזר: ויאמר אברם הן לי לא נתתה זרע והנה בן ביתי יורש אתי: והנה דבר יהוה אליו לאמר לא יירשך זה כי אם אשר יצא ממעיך הוא יירשך: ויוצא אתו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספר הכוכבים אם תוכל לספר אתם ויאמר לו כה יהיה זרעך: והאמן ביהוה ויחשבה לו צדקה: ויאמר אליו אני יהוה אשר הוצאתיך מאור כשדים לתת לך את הארץ הזאת לרשתה: ויאמר אדני יהוה במה אדע כי אירשנה: ויאמר אליו קחה לי עגלה משלשת ועז משלשת ואיל משלש ותר וגוזל: ויקח לו את כל אלה ויבתר אתם בתוך ויתן איש בתרו לקראת רעהו ואת הצפר לא בתר: וירד העיט על הפגרים וישב אתם אברם: ויהי

ואמר אברם יי אלהים מה תתן לי ואנא אזיל בלא ולד ובר פרנסא דדין די בביתי הוא דמשקאה אליעזר:

ואמר אברם הא לי לא יהבת בנין והא בר ביתי ירית יתי:

והא פתגמא דיי ליה למימר לא ירתנך דין אלהין בר דתוליד הוא ירתינך:

ואפיק יתיה לברא ואמר אסתכי כען לשמיא ומני כוכביא אם תכול למימני יתהון ואמר ליה כדין יהון בנך:

והימין במימרא דיי וחשבה ליה לזכו:

ואמר ליה אנא יי דאפיקתך מאורא דכשדאי למיתן לך ית ארעא הדא למירתה:

ואמר יי אלהים במה אדע ארי אירתינה:

ואמר ליה קריב קדמי עגלין תלתא ועזין תלתא ודכרין תלתא ושפנינא ובר יונה:

וקריב קדמוהי ית כל אילין ופליג יתהון בשוה וסדר פלגא לקבל חבריה וית עופא לא פליג:

ונחת עופא על פלגיא ואפריח יתהון אברם:

[illegible]

השמש לבוא ותרדמה נפלה על אברם והנה אימה חשכה גדלה נפלת עליו: ויאמר לאברם ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה: וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי ואחרי כן יצאו ברכש גדול: ואתה תבוא אל אבתיך בשלום תקבר בשיבה טובה: ודור רביעי ישובו הנה כי לא שלם עון האמרי עד הנה: ויהי השמש באה ועלטה היה והנה תנור עשן ולפיד אש אשר עבר בין הגזרים האלה: ביום ההוא כרת יהוה את אברם ברית לאמר לזרעך נתתי את הארץ הזאת מנהר מצרים עד הנהר הגדל נהר פרת: את הקיני ואת הקנזי ואת הקדמני: ואת החתי ואת הפרזי ואת הרפאים: ואת האמרי ואת הכנעני

והוה שמשא למיעל ושינתא נפלת על אברם והא אימה קבלא רבא נפלת עליה:

ואמר לאברם מידע תדע ארי דיירין יהון בנך בארעא דלא דלהון ויפלחון בהון ויענון יתהון ארבע מאה שנין:

ואף ית עמא דיפלחון בהון דאין אנא ובתר כן יפקון בקנינא סגי:

ואת תתכנש לות אבהתך בשלם תתקבר בשיבא טבא:

ודרא רביעאה יתובון הכא ארי לא שלים חובא דאמוראה עד כען:

והוה שמשא עלא וקבלא הוה והא תנור דתנן ובעור דאישא די עבר בין פלגיא האלין:

ביומא ההוא גזר יי עם אברם קים למימר לבנך יהבית ית ארעא הדא מנהרא דמצרים עד נהרא רבא נהרא פרת:

ית שלמאי וית קנזאי וית קדמונאי:

וית חתאי וית פריזאי וית גבראי:

וית אמוראי וית כנענאי

[illegible]

אחריך לדרתם: זאת בריתי אשר תשמרו ביני וביניכם ובין זרעך אחריך המול לכם כל זכר: ונמלתם את בשר ערלתכם והיה לאות ברית ביני וביניכם: ובן שמנת ימים ימול לכם כל זכר לדרתיכם יליד בית ומקנת כסף מכל בן נכר אשר לא מזרעך הוא: המול ימול יליד ביתך ומקנת כספך והיתה בריתי בבשרכם לברית עולם: וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה את בריתי הפר:

ויאמר אלהים אל אברהם שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה: וברכתי אתה וגם נתתי ממנה לך בן וברכתיה והיתה לגוים מלכי עמים ממנה יהיו: ויפל אברהם על פניו ויצחק ויאמר בלבו הלבן מאה שנה יולד ואם שרה הבת תשעים שנה תלד: ויאמר אברהם אל האלהים לו ישמעאל יחיה לפניך: ויאמר אלהים אבל שרה אשתך ילדת לך בן וקראת את שמו יצחק והקמתי את בריתי

אתו לברית עולם לזרעו אחריו: ולישמעאל שמעתיך הנה ברכתי אתו והפריתי אתו והרביתי אתו במאד מאד שנים עשר נשיאם יוליד ונתתיו לגוי גדול: ואת בריתי אקים את יצחק אשר תלד לך שרה למועד הזה בשנה האחרת: ויכל לדבר אתו ויעל אלהים מעל אברהם: ויקח אברהם את ישמעאל בנו ואת כל ילידי ביתו ואת כל מקנת כספו כל זכר באנשי בית אברהם וימל את בשר ערלתם בעצם היום הזה כאשר דבר אתו אלהים: ואברהם בן תשעים ותשע שנה בהמלו בשר ערלתו: וישמעאל בנו בן שלש עשרה שנה בהמלו את בשר ערלתו: בעצם היום הזה נמול אברהם וישמעאל בנו: וכל אנשי ביתו יליד בית ומקנת כסף מאת בן נכר נמלו אתו:

פ פ פ

וירא אליו יהוה באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם היום: וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים

הפטרת לך לך

וירא אליו

אַחֲרֶיךָ לְדֹרֹתָם׃ זֹאת בְּרִיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ הִמּוֹל לָכֶם כָּל זָכָר׃ וּנְמַלְתֶּם אֵת בְּשַׂר עָרְלַתְכֶם וְהָיָה לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם׃ וּבֶן שְׁמֹנַת יָמִים יִמּוֹל לָכֶם כָּל זָכָר לְדֹרֹתֵיכֶם יְלִיד בָּיִת וּמִקְנַת כֶּסֶף מִכֹּל בֶּן נֵכָר אֲשֶׁר לֹא מִזַּרְעֲךָ הוּא׃ הִמּוֹל יִמּוֹל יְלִיד בֵּיתְךָ וּמִקְנַת כַּסְפֶּךָ וְהָיְתָה בְרִיתִי בִּבְשַׂרְכֶם לִבְרִית עוֹלָם׃ וְעָרֵל זָכָר אֲשֶׁר לֹא יִמּוֹל אֶת בְּשַׂר עָרְלָתוֹ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ אֶת בְּרִיתִי הֵפַר׃ ס

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל אַבְרָהָם שָׂרַי אִשְׁתְּךָ לֹא תִקְרָא אֶת שְׁמָהּ שָׂרָי כִּי שָׂרָה שְׁמָהּ׃ וּבֵרַכְתִּי אֹתָהּ וְגַם נָתַתִּי מִמֶּנָּה לְךָ בֵּן וּבֵרַכְתִּיהָ וְהָיְתָה לְגוֹיִם מַלְכֵי עַמִּים מִמֶּנָּה יִהְיוּ׃ וַיִּפֹּל אַבְרָהָם עַל פָּנָיו וַיִּצְחָק וַיֹּאמֶר בְּלִבּוֹ הַלְּבֶן מֵאָה שָׁנָה יִוָּלֵד וְאִם שָׂרָה הֲבַת תִּשְׁעִים שָׁנָה תֵּלֵד׃ וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל הָאֱלֹהִים לוּ יִשְׁמָעֵאל יִחְיֶה לְפָנֶיךָ׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֲבָל שָׂרָה אִשְׁתְּךָ יֹלֶדֶת לְךָ בֵּן וְקָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ יִצְחָק וַהֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי

בתרך לדרהון׃ דא קיימי דתיטרון בין מימרי ומיניכון ובין בנך בתרך איתגור לכון כל דכורא׃ ותיגזרון ית בישרא דעורלתכון ותהא לאת קיים בין מימרי וביניכון׃ ובר תמניא יומין יתגזר לכון כל דכורא לדרתיכון ילידי ביתא וזבני כספא מן כל בר עממין די לא מבנך הוא׃ איתגזרא יתגזרון יליד ביתך וזבני כספך ותהא קיימי בבשרכון לקיים עלם׃ וערל דכורא דלא יגזר בישרא דעורלתיה וישתיצי אינשא ההוא מעמיה ית קיימי אשני׃

ואמר יי׳ לאברהם שרי אתתך לא תקרי ית שמה שרי ארי שרה שמה׃

אֹתוֹ לִבְרִית עוֹלָם לְזַרְעוֹ אַחֲרָיו׃ וּלְיִשְׁמָעֵאל שְׁמַעְתִּיךָ הִנֵּה בֵּרַכְתִּי אֹתוֹ וְהִפְרֵיתִי אֹתוֹ וְהִרְבֵּיתִי אֹתוֹ בִּמְאֹד מְאֹד שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִם יוֹלִיד וּנְתַתִּיו לְגוֹי גָּדוֹל׃ וְאֶת בְּרִיתִי אָקִים אֶת יִצְחָק אֲשֶׁר תֵּלֵד לְךָ שָׂרָה לַמּוֹעֵד הַזֶּה בַּשָּׁנָה הָאַחֶרֶת׃ וַיְכַל לְדַבֵּר אִתּוֹ וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם׃ וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ וְאֵת כָּל יְלִידֵי בֵיתוֹ וְאֵת כָּל מִקְנַת כַּסְפּוֹ כָּל זָכָר בְּאַנְשֵׁי בֵּית אַבְרָהָם וַיָּמָל אֶת בְּשַׂר עָרְלָתָם בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אִתּוֹ אֱלֹהִים׃ וְאַבְרָהָם בֶּן תִּשְׁעִים וָתֵשַׁע שָׁנָה בְּהִמֹּלוֹ בְּשַׂר עָרְלָתוֹ׃ וְיִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּהִמֹּלוֹ אֵת בְּשַׂר עָרְלָתוֹ׃ בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה נִמּוֹל אַבְרָהָם וְיִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ׃ וְכָל אַנְשֵׁי בֵיתוֹ יְלִיד בָּיִת וּמִקְנַת כֶּסֶף מֵאֵת בֶּן נֵכָר נִמֹּלוּ אִתּוֹ׃

פ פ פ

וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל כְּחֹם הַיּוֹם׃ וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים

עימיה לקיים עלם לבנוהי בתרוהי׃ ולישמעאל קבילית צלותך הא בריכית יתה ואפיש יתיה ואסגיתי יתיה לחדא לחדא תרין עשר רברבין יוליד ואיתניניה לעם סגי׃ וית קיימי אקים עם יצחק די תליד לך שרה לזמנא הדין בשתא אוחרנתא׃ ושיצי למללא עימיה ואיסתלק יקרא דיי׳ מעילוהי דאברהם׃ ודבר אברהם ית ישמעאל בריה וית כל ילידי ביתיה וית כל זבני כספיה כל דכורא באינשי ביתא דאברהם וגזר ית בישרא דעורלתהון בכרן יומא הדין כמא דמליל יתיה יי׳׃ ואברהם בר תשעין ותשע שנין בםגזריה בישרא דעורלתיה׃ וישמעאל בריה בר תלת עשרי שנין כד גזר ית בישרא דעורלתיה׃

וירא אליו

נצבים עליו וירא וירץ לקראתם
מפתח האהל וישתחו ארצה ויאמר
אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל
נא תעבר מעל עבדך יקח נא מעט
מים ורחצו רגליכם והשענו תחת
העץ ואקחה פת לחם וסעדו לבכם
אחר תעברו כי על כן עברתם על
עבדכם ויאמרו כן תעשה כאשר
דברת וימהר אברהם האהלה אל
שרה ויאמר מהרי שלש סאים קמח
סלת לושי ועשי עגות ואל הבקר
רץ אברהם ויקח בן בקר רך וטוב
ויתן אל הנער וימהר לעשות אתו
ויקח חמאה וחלב ובן הבקר אשר
עשה ויתן לפניהם והוא עמד עליהם
תחת העץ ויאכלו ויאמרו אליו איה
שרה אשתך ויאמר הנה באהל

ויאמר שוב אשוב אליך כעת חיה
והנה בן לשרה אשתך ושרה שמעת
פתח האהל והוא אחריו ואברהם
ושרה זקנים באים בימים חדל להיות
לשרה ארח כנשים ותצחק שרה
בקרבה לאמר אחרי בלתי היתה
לי עדנה ואדני זקן ויאמר יהוה אל
אברהם למה זה צחקה שרה לאמר
האף אמנם אלד ואני זקנתי היפלא
מיהוה דבר למועד אשוב אליך
כעת חיה ולשרה בן ותכחש שרה
לאמר לא צחקתי כי יראה ויאמר
לא כי צחקת ויקמו משם האנשים
וישקפו על פני סדם ואברהם הלך
עמם לשלחם ויהוה אמר המכסה
אני מאברהם אשר אני עשה
ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום
ונברכו בו כל גויי הארץ כי ידעתיו
למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו
אחריו ושמרו דרך יהוה לעשות

[illegible]

צדקה ומשפט למען הביא יהוה על אברהם את אשר דבר עליו: ויאמר יהוה זעקת סדם ועמרה כי רבה וחטאתם כי כבדה מאד: ארדה נא ואראה הכצעקתה הבאה אלי עשו כלה ואם לא אדעה: ויפנו משם האנשים וילכו סדמה ואברהם עודנו עמד לפני יהוה: ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע: אולי יש חמשים צדיקם בתוך העיר האף תספה ולא תשא למקום למען חמשים הצדיקם אשר בקרבה: חללה לך מעשת כדבר הזה להמית צדיק עם רשע והיה כצדיק כרשע חללה לך השפט כל הארץ לא יעשה משפט: ויאמר יהוה אם אמצא בסדם חמשים צדיקם בתוך העיר ונשאתי לכל המקום בעבורם: ויען אברהם ויאמר הנה נא הואלתי לדבר אל אדני ואנכי עפר ואפר: אולי יחסרון חמשים הצדיקם חמשה התשחית בחמשה את כל העיר ויאמר לא אשחית אם אמצא שם ארבעים וחמשה: ויסף עוד לדבר אליו ויאמר אולי ימצאון שם ארבעים ויאמר לא אעשה בעבור הארבעים: ויאמר אל נא יחר

צדקתא ודינא בדיל דיאיתי יי על אברהם ית דמליל עלוהי: ואמר יי קבילת סדום ועמורה ארי סגיאת וחובתהון ארי תקיפת לחדא: אתגלי כען ואחזי הכקבילתהון דעלת לקדמי עבדו אגמיר עמהון ואם לא תיבין לא אתפרע: ואתפניאו מתמן גובריא ואזלו לסדום ואברהם עד כען משמש בצלו קדם יי: וקריב אברהם ואמר הברגז תשיצי זכאה עם חייבא: מאים אית חמשין זכאין בגו קרתא הברגז תשיצי ולא תשבוק לאתרא בדיל חמשין זכאין די בגוה: קושטא אינון דינך מלמעבד כפתגמא הדין לקטלא זכאה עם חייבא ויהא זכאה כחייבא קושטא אינון דינך דדאין כל ארעא לא יעביד דינא: ואמר יי אם אשכח בסדום חמשין זכאין בגו קרתא ואשבוק לכל אתרא בדיליהון: ואתיב אברהם ואמר הא כען אסגיתי למללא קדם יי ואנא עפר וקטם: מאים יחסרון חמשין זכאין חמשא התחבל בדיל חמשא ית כל קרתא ואמר לא אחבל אם אשכח תמן ארבעין וחמשא: ואוסיף עוד למללא קדמוהי ואמר מאים ישתכחון תמן ארבעין ואמר לא אעביד גמירא בדיל ארבעין: ואמר לא כען יתקוף

[illegible]

[illegible]

לאדני ואדברה אולי ימצאון שם שלשים ויאמר לא אעשה אם אמצא שם שלשים: ויאמר הנה נא הואלתי לדבר אל אדני אולי ימצאון שם עשרים ויאמר לא אשחית בעבור העשרים: ויאמר אל נא יחר לאדני ואדברה אך הפעם אולי ימצאון שם עשרה ויאמר לא אשחית בעבור העשרה: וילך יהוה כאשר כלה לדבר אל אברהם ואברהם שב למקמו: ויבאו שני המלאכים סדמה בערב ולוט ישב בשער סדם וירא לוט ויקם לקראתם וישתחו אפים ארצה: ויאמר הנה נא אדני סורו נא אל בית עבדכם ולינו ורחצו רגליכם והשכמתם והלכתם לדרככם ויאמרו לא כי ברחוב נלין: ויפצר בם מאד ויסרו אליו ויבאו אל ביתו ויעש להם משתה ומצות אפה ויאכלו: טרם ישכבו ואנשי העיר אנשי סדם נסבו על הבית מנער ועד זקן כל העם מקצה: ויקראו אל לוט ויאמרו לו איה האנשים אשר באו אליך הלילה הוציאם אלינו ונדעה אתם: ויצא

קדם יי ואמליל מאים ישתכחון תמן תלתין ואמר לא אעביד גמירא אם אשכח תמן תלתין: ואמר הא כען אסגיתי למללא קדם יי מאים ישתכחון תמן עשרין ואמר לא אחביל בדיל עשרין: ואמר לא כען יתקוף קדם יי ואמליל ברם זמנא הדא מאים ישתכחון תמן עשרא ואמר לא אחבל בדיל עשרה: ואסתלק יקרא דיי כדי שצי למללא עם אברהם ואברהם תב לאתריה: ואתו תרין מלאכיא לסדום ברמשא ולוט יתב בתרעא דסדום וחזא לוט וקם לקדמותהון וסגיד על אפוהי על ארעא: ואמר בבעו כען רבוני זורו כען לבית עבדכון וביתו ואסחו רגליכון ותקדמון ותהכון לאורחכון ואמרו לא אלהין ברחובא נבית: ותקיף בהון להדא ואתו לותיה ואתו לביתיה ועבד להון משתיא ופטיר אפה להון ואכלו: עד לא שכיבו ואנשי קרתא אינשין דסדום אקיפו על ביתא מעולימא ועד סבא כל עמא מסופיה: וקרו ללוט ואמרו ליה און גובריא דאתו לותך בליליא אפיקינון לותנא ונדע יתהון:

[illegible]

קטנה יחלת תגעו לנכסף על אחד
נאו בכל קורות הרצ של קורה סרות
נה קלית כמאמר להם על קורת
אמרו לו גם קלתה לגון נחת ועד
סחתה מלין על האורחים איך מלאך
לבך אמרו לו האחד בא לגור אתם
נכרי יחידי אתה בתוך שכנות לגור
וישפוט שפוט [illegible]
[illegible]

אֱלֹהֶם לוֹט הַפֶּתְחָה וְהַדֶּלֶת סָגַר אַחֲרָיו: וַיֹּאמַר אַל נָא אַחַי תָּרֵעוּ: הִנֵּה נָא לִי שְׁתֵּי בָנוֹת אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ אִישׁ אוֹצִיאָה נָּא אֶתְהֶן אֲלֵיכֶם וַעֲשׂוּ לָהֶן כַּטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם רַק לָאֲנָשִׁים הָאֵל אַל תַּעֲשׂוּ דָבָר כִּי עַל כֵּן בָּאוּ בְּצֵל קֹרָתִי: וַיֹּאמְרוּ גֶּשׁ הָלְאָה וַיֹּאמְרוּ הָאֶחָד בָּא לָגוּר וַיִּשְׁפֹּט שָׁפוֹט עַתָּה נָרַע לְךָ מֵהֶם וַיִּפְצְרוּ בָאִישׁ בְּלוֹט מְאֹד וַיִּגְּשׁוּ לִשְׁבֹּר הַדָּלֶת: וַיִּשְׁלְחוּ הָאֲנָשִׁים אֶת יָדָם וַיָּבִיאוּ אֶת לוֹט אֲלֵיהֶם הַבָּיְתָה וְאֶת הַדֶּלֶת סָגָרוּ: וְאֶת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר פֶּתַח הַבַּיִת הִכּוּ בַּסַּנְוֵרִים מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל וַיִּלְאוּ לִמְצֹא הַפָּתַח: וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים אֶל לוֹט עֹד מִי לְךָ פֹה חָתָן וּבָנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ וְכֹל אֲשֶׁר לְךָ בָּעִיר הוֹצֵא מִן הַמָּקוֹם: כִּי מַשְׁחִתִים אֲנַחְנוּ אֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי גָדְלָה צַעֲקָתָם אֶת פְּנֵי יְהוָה וַיְשַׁלְּחֵנוּ יְהוָה לְשַׁחֲתָהּ: וַיֵּצֵא לוֹט וַיְדַבֵּר אֶל חֲתָנָיו לֹקְחֵי בְנֹתָיו וַיֹּאמֶר קוּמוּ צְּאוּ מִן הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי מַשְׁחִית יְהוָה אֶת הָעִיר וַיְהִי כִמְצַחֵק בְּעֵינֵי חֲתָנָיו: וּכְמוֹ הַשַּׁחַר עָלָה וַיָּאִיצוּ הַמַּלְאָכִים בְּלוֹט לֵאמֹר קוּם קַח אֶת אִשְׁתְּךָ וְאֶת שְׁתֵּי בְנֹתֶיךָ הַנִּמְצָאֹת פֶּן תִּסָּפֶה בַּעֲוֹן הָעִיר: וַיִּתְמַהְמָהּ וַיַּחֲזִיקוּ הָאֲנָשִׁים בְּיָדוֹ וּבְיַד אִשְׁתּוֹ וּבְיַד שְׁתֵּי בְנֹתָיו בְּחֶמְלַת יְהוָה עָלָיו וַיֹּצִאֻהוּ וַיַּנִּחֻהוּ מִחוּץ לָעִיר: וַיְהִי כְהוֹצִיאָם אֹתָם הַחוּצָה וַיֹּאמֶר הִמָּלֵט עַל נַפְשֶׁךָ אַל תַּבִּיט אַחֲרֶיךָ וְאַל תַּעֲמֹד בְּכָל הַכִּכָּר הָהָרָה

ונפק לותהון לוט לתרעא ודשא אחד בתרוהי: ואמר בבעו כען אחי לא תבאשון: הא כען לי תרתין בנן דלא ידעו איש אפיק כען יתהן לותכון ועבידו להון כדתקין בעיניכון לחוד לגבריא אלין לא תעבדון מידעם ארי על כן עאלו בטלל שירותי: ואמרו קריב להלא ואמרו חד אתא לאיתותבא והא דאין דינא כען נבאיש לך מנהון ותקיפו בגברא בלוט לחדא וקריבו לסיתבר דשא: ואושיטו גבריא ית ידיהון ואעילו ית לוט לותהון לביתא וית דשא אחדו: וית גבריא דבתרע ביתא מחו בשבריריא מזעירא ועד רבא ולאו לאשכחא תרעא: ואמרו גבריא ללוט עוד מן לך הכא חתנא ובנך ובנתך וכל דלך בקרתא אפיק מן אתרא: ארי מחבלין אנחנא ית אתרא הדין ארי סגיאת קבילתהון קדם יי ושלחנא יי לחבלותה: ונפק לוט ומליל עם חתנוהי נסבי בנתיה ואמר קומו פוקו מן אתרא הדין ארי מחבל יי ית קרתא והוה כמחייך בעיני חתנוהי: וכמיסק צפרא הוה ודחיקו מלאכיא בלוט למימר קום דבר ית איתתך וית תרתין בנתך דאשתכחא סהידן עמך דילמא תילקי בחובי קרתא: ואיתעכב ותקיפו גבריא בידיה ובידא דאיתתיה ובידא דתרתין בנתיה ברחמת יי עלוהי ואפקוהי ואשריוהי מברא לקרתא: והוה כד אפיקו יתהון לברא ואמר חוס על נפשך לא תסתכי לאחורך ולא תקום בכל מישרא לטורא

[illegible]

הִמָּלֵט פֶּן תִּסָּפֶה: וַיֹּאמֶר לוֹט אֲלֵהֶם אַל נָא אֲדֹנָי: הִנֵּה נָא מָצָא עַבְדְּךָ חֵן בְּעֵינֶיךָ וַתַּגְדֵּל חַסְדְּךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּדִי לְהַחֲיוֹת אֶת נַפְשִׁי וְאָנֹכִי לֹא אוּכַל לְהִמָּלֵט הָהָרָה פֶּן תִּדְבָּקַנִי הָרָעָה וָמַתִּי: הִנֵּה נָא הָעִיר הַזֹּאת קְרֹבָה לָנוּס שָׁמָּה וְהִוא מִצְעָר אִמָּלְטָה נָּא שָׁמָּה הֲלֹא מִצְעָר הִוא וּתְחִי נַפְשִׁי: וַיֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה נָשָׂאתִי פָנֶיךָ גַּם לַדָּבָר הַזֶּה לְבִלְתִּי הָפְכִּי אֶת הָעִיר אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ: מַהֵר הִמָּלֵט שָׁמָּה כִּי לֹא אוּכַל לַעֲשׂוֹת דָּבָר עַד בֹּאֲךָ שָׁמָּה עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הָעִיר צוֹעַר: הַשֶּׁמֶשׁ יָצָא עַל הָאָרֶץ וְלוֹט בָּא צֹעֲרָה: וַיהוָה הִמְטִיר עַל סְדֹם וְעַל עֲמֹרָה גָּפְרִית וָאֵשׁ מֵאֵת יְהוָה

אישתיזב דילמא תילקי: ואמר לוט להון בבעו כען רבוני: הא כען אשכח עבדך רחמין קדמך ואסגיתא טיבותך דעבדת עמי לקיימא ית נפשי ואנא לית אנא יכיל לאישתזבא לטורא דילמא תארעינני בישתא ואימות: הא כען קרתא הדא קריבא למערק לתמן והיא זעירא איש תזיב כען לתמן הלא זעירא היא ותתקיים נפשי: ואמר ליה הא נסיבית אפך אף לפתגמא הדין בדיל דלא למיהפך ית קרתא דמלילתא עלה: אוחי אישתזב לתמן ארי לא אכול למעבד פתגמא עד מיעלך לתמן על כן קרא שמא דקרתא צוער: שמשא נפק על ארעא ולוט על לצוער: ויי אמטר על סדום ועל עמורה גופרית ואישתא מן קדם יי

[illegible]

מן השמים: ויהפך את הערים האל ואת כל הככר ואת כל ישבי הערים וצמח האדמה: ותבט אשתו מאחריו ותהי נציב מלח: וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם את פני יהוה: וישקף על פני סדם ועמרה ועל כל פני ארץ הככר וירא והנה עלה קיטר הארץ כקיטר הכבשן: ויהי בשחת אלהים את ערי הככר ויזכר אלהים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה בהפך את הערים אשר ישב בהן לוט: ויעל לוט מצוער וישב בהר ושתי בנתיו עמו כי ירא לשבת בצוער וישב במערה הוא ושתי בנתיו: ותאמר הבכירה אל הצעירה אבינו זקן ואיש אין בארץ לבוא עלינו כדרך כל הארץ: לכה נשקה את אבינו יין ונשכבה עמו ונחיה מאבינו זרע: ותשקין את אביהן יין בלילה הוא ותבא הבכירה ותשכב את אביה ולא ידע בשכבה ובקומה: ויהי ממחרת ותאמר הבכירה אל הצעירה הן שכבתי אמש את אבי נשקנו יין גם הלילה ובאי שכבי עמו ונחיה מאבינו זרע: ותשקין גם בלילה ההוא את אביהן יין ותקם הצעירה ותשכב עמו ולא ידע בשכבה ובקמה: ותהרין שתי בנות לוט מאביהן: ותלד הבכירה בן ותקרא שמו מואב הוא אבי מואב

מן שמיא: והפיך ית קרויא האילין וית כל מישרא וית כל יתבי קרויא וצמחא דארעא: ואיסתכאת איתתיה מאחורוהי והות קמתא דמלחא: ואקדים אברהם בצפרא לאתרא דשמיש תמן בצלו קדם יי: ואיסתכי על אפי סדום ועמורה ועל כל אפי ארע מישרא וחזא והא סליק תננא דארעא כתננא דאתונא: והוה בחבלות יי ית קירוי מישרא ודכיר יי ית אברהם ושלח ית לוט מגו הפיכתא בהפך ית קרויא דהוה יתיב בהן לוט: וסליק לוט מצוער ויתיב בטורא ותרתין בנתיה עמיה ארי דחיל למיתב בצוער ויתיב במערתא הוא ותרתין בנתיה: ואמרת רבתא לזעירתא אבונא סיב וגבר לית בארעא למיעל עלנא כאורח כל ארעא: איתא נשקי ית אבונא חמרא ונשכוב עמיה ונקיים מאבונא בנין: ואשקיאה ית אבוהן חמרא בליליא ההוא ועלת רבתא ושכיבת עם אבוהא ולא ידע במשכבה ובמיקמה: והוה מיומא דבתרוהי ואמרת רבתא לזעירתא הא שכיבית רמשא עם אבא נשקיניה חמרא אף בליליא ועולי שכובי עמיה ונקיים מאבונא בנין: ואשקיאה אף בליליא ההוא ית אבוהן חמרא וקמת זעירתא ושכיבת עמיה ולא ידע במשכבה ובמיקמה: ועדיאה תרתין בנת לוט מאבוהן: וילידת רבתא בר וקרת שמיה מואב הוא אבוהון דמואבאי:

מן השמים: הוא שאמר הכתוב כי בם ידין עמים כשבא להשחית מוריד עליהם מן השמים כמו שעשה לסדום. וכשבא להוריד מן הוריד מן השמים שנא' הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. ויהפך את הערים האל: ארבע כרכים יושבות בסלע אחת והפכן מלמעלה למטה שנא' בחלמיש שלח ידו. מאחריו: של לוט. ותהי נציב מלח: במלח חטאה במלח לקתה. אמר לה תני לי מעט מלח לאורחים הללו. אמרה לו אף המנהג הרע הזה אתה בא להנהיג במקום הזה. קיטור: תימור. טורקא בלע"ז. כבשן: חפירה שצורפים שם אבנים לסיד וכן כל כבשן שבמקרא. ויזכר אלהים את אברהם: מהו זכירתו של אברהם על לוט נזכר שהיה לוט יודע שאמר אברהם על שרה אשתו אחותו היא ולא גלה הדבר שהיה חס עליו. כי ירא לשבת בצוער: לפי שהיתה קרובה לסדום. אבינו זקן: ואם לא עכשיו אימתי שמא ימות או יפסוק מלהוליד. ואיש אין בארץ: סבורות היו שכל העולם נחרב כמו בדור המבול. יין: נזדמן להם יין במערה להוציא מהן שתי אומות. ובקומה: בבכירה כתוב ובקומה נקוד שעל וי"ו לומר שבקומה ידע ואעפ"כ לא נשמר ליל שני מלשתות. אמרו רבותינו כל מי שהוא להוט אחר בולמוס של עריות סוף מאכילין אותו מבשרו. בראשית רבה. מואב: זו שלא היתה צנועה פירשה שמאביה הוא אבל צעירה קראה לו בלשון נקייה וקבלה שכר על כך.

עד היום: והצעירה גם הוא ילדה בן ותקרא שמו בן עמי הוא אבי בני עמון עד היום: ס ויסע משם אברהם ארצה הנגב וישב בין קדש ובין שור ויגר בגרר: ויאמר אברהם אל שרה אשתו אחתי הוא וישלח אבימלך מלך גרר ויקח את שרה: ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה ויאמר לו הנך מת על האשה אשר לקחת והוא בעלת בעל: ואבימלך לא קרב אליה ויאמר אדני הגוי גם צדיק תהרג: הלא הוא אמר לי אחתי הוא והיא גם הוא אמרה אחי הוא בתם לבבי ובנקין כפי עשיתי זאת: ויאמר אליו האלהים בחלם גם אנכי ידעתי כי בתם לבבך עשית זאת ואחשך גם אנכי אותך מחטו לי על כן לא נתתיך לנגע אליה: ועתה השב אשת האיש כי נביא הוא ויתפלל בעדך וחיה ואם אינך משיב דע כי מות תמות אתה וכל אשר לך: וישכם אבימלך בבקר ויקרא לכל עבדיו וידבר את כל הדברים האלה באזניהם וייראו האנשים מאד: ויקרא אבימלך לאברהם ויאמר לו מה עשית לנו ומה חטאתי לך כי הבאת עלי ועל ממלכתי חטאה גדלה מעשים אשר לא יעשו עשית עמדי: ויאמר אבימלך אל אברהם מה ראית כי עשית את הדבר הזה: ויאמר אברהם כי אמרתי רק אין יראת אלהים

עד יומא הדין: וזעירתא אף היא ילידת בר וקרת שמיה בר עמי הוא אבוהון דבני עמון עד יומא דין: ונטל מתמן אברהם לארע דרומא ויתיב בין רקם ובין חגרא ואיתותב בגרר: ואמר אברהם על שרה איתתיה אחתי היא ושלח אבימלך מלכא דגרר ודבר ית שרה: ואתא מימר מן קדם יי לות אבימלך בחילמא דליליא ואמר ליה הא את מאית על עיסק איתתא דדברתא והיא איתת גבר: ואבימלך לא קריב לותה ואמר יי העם אף זכאי התקטול: הלא הוא אמר לי דאחתי היא והיא אף היא אמרת דאחי הוא בקשיטות לבי ובזכאות ידי עבדית דא: ואמר ליה יי בחילמא אף קדמי גלי ארי בקשיטות לבך עבדת דא ומנעית אף אנא יתך מלמיחטי קדמי על כן לא שבקתך למקרב לותה: וכען אתיב איתת גברא ארי נביא הוא ויצלי עלך ותיחי ואם ליתך מתיב דע ארי ממת תמות את וכל דילך: ואקדים אבימלך בצפרא וקרא לכל עבדוהי ומליל ית כל פתגמיא האלין קדמיהון ודחילו גבריא לחדא: וקרא אבימלך לאברהם ואמר ליה מה עבדתא לנא ומה חבית לך ארי איתיתא עלי ועל מלכותי חובא רבא עובדין דלא כשרין לאתעבדא עבדתא עמי: ואמר אבימלך לאברהם מה חזיתא ארי עבדתא ית פתגמא הדין: ואמר אברהם ארי אמרית להוד לית דחלא דיי

ויסע משם: כשראה שחרבו הכרכים ופסקו העוברים והשבים נסע לו. דבר אחר להתרחק מלוט שיצא עליו שם רע שבא על בנותיו. ויאמר אברהם: כאן לא נטל רשות אלא על כרחה שלא בטובתה לפי שכבר נלקחה לבית פרעה על ידי כן. אל שרה: כמו על שרה. בעלת בעל: בעולה לבעל. לא קרב: מלאך מנעו כמו שאמר לא נתתיך לנגוע אליה. הגוי גם צדיק תהרוג: אף אם הוא צדיק תהרגנו שמא כך דרכך לאבד האומות חנם כך עשית לדור המבול ולדור הפלגה אף אני אומר שהרגתם על לא דבר כמו שאתה רוצה להרגני. גם היא: לרבות עבדים וגמלים וחמרים שאלתי את כולם ואמרו לי אחיה הוא. בתם לבבי: שלא חשבתי לחטא. ונקיון כפי: נקי אני מן החטא שלא נגעתי בה. ידעתי כי בתם לבבך: אמת שלא היה דעתך מתחלה לחטא אבל נקיון כפים אין כאן. ואחשך גם אנכי: לא נתתי לך כח לנגוע בה. על כן לא נתתיך: לא מחמתך היה אלא אני שלא נתתיך לחטא. השב אשת האיש: ואל תחשוב שמא תתגנה בעיניו ולא יקבלנה או ישנאך ולא יתפלל עליך. כי נביא הוא: ויודע שלא נגעת בה לפיכך ויתפלל בעדך. מעשים אשר לא יעשו: מכה אשר לא הורגלה לבא על בריה באה לנו על ידך עצירת כל הנקבים של זרע ושל קטנים ושל גדולים.

במקום ההוא ויהרגוני על דבר אשתי׃ וגם אמנה אחתי בת אבי הוא אך לא בת אמי ותהי לי לאשה׃ ויהי כאשר התעו אתי אלהים מבית אבי ואמר לה זה חסדך אשר תעשי עמדי אל כל המקום אשר נבוא שמה אמרי לי אחי הוא׃ ויקח אבימלך צאן ובקר ועבדים ושפחת ויתן לאברהם וישב לו את שרה אשתו׃ ויאמר אבימלך הנה ארצי לפניך בטוב בעיניך שב׃ ולשרה אמר הנה נתתי אלף כסף לאחיך הנה הוא לך כסות עינים לכל אשר אתך ואת כל ונכחת׃ ויתפלל אברהם אל האלהים וירפא אלהים את אבימלך ואת אשתו ואמהתיו וילדו׃ כי עצר עצר יהוה בעד כל רחם לבית אבימלך על דבר שרה אשת אברהם׃

ויהוה פקד את שרה כאשר אמר ויעש יהוה לשרה כאשר דבר׃ ותהר ותלד שרה לאברהם בן

באתרא הדין ויקטלונני על עיסק איתתי׃ וברם בקושטא אחתי ברת אבא היא ברם לא בת אמי והות לי לאנתו׃ והוה כד טעו עממיא בתר עובדי ידיהון יתי קריב יי לדחלתיה מבית אבא ואמרית לה דין טיבותי דתעבדי עמי בכל אתרא דנהך לתמן אמרי עלי אחי הוא׃ ונסיב אבימלך ען ותורין ועבדין ואמהן ויהב לאברהם ואתיב ליה ית שרה איתתיה׃ ואמר אבימלך הא ארעי קדמך בדתקין בעינך תיב׃ ולשרה אמר הא יהבית אלף סלעין דכסף לאחוך הא הוא ליך כסות דיקר חלף דשלחית דברתיך וחזית ית דילך ית כל דעמיך ועם כל מה דאמרת ואיתוכחת׃ וצלי אברהם קדם יי ואסי יי ית אבימלך ואיתתיה ואמהתיה ואיתרוחו׃ ארי מיחד אחיד יי באפי כל פתח ולדא לבית אבימלך על עיסק שרה איתת אברהם׃ ויי דכיר ית שרה כמא דאמר ועבד יי לשרה כמא דמליל׃ ועדיאת וילדת שרה לאברהם בר

לזקניו למועד אשר דבר אתו אלהים׃ ויקרא אברהם את שם בנו הנולד לו אשר ילדה לו שרה יצחק׃ וימל אברהם את יצחק בנו בן שמנת ימים כאשר צוה אתו אלהים׃ ואברהם בן מאת שנה בהולד לו את יצחק בנו׃ ותאמר שרה צחק עשה לי אלהים כל השמע יצחק לי׃ ותאמר מי מלל לאברהם הניקה בנים שרה כי ילדתי בן לזקניו׃ ויגדל הילד ויגמל ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק׃ ותרא שרה את בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק׃ ותאמר לאברהם גרש האמה הזאת ואת בנה כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק׃ וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודת בנו׃ ויאמר אלהים אל אברהם אל ירע בעיניך על הנער ועל אמתך כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה כי ביצחק יקרא לך זרע׃ וגם את בן האמה לגוי אשימנו כי זרעך הוא׃ וישכם אברהם בבקר ויקח לחם וחמת מים ויתן אל הגר שם על שכמה ואת הילד וישלחה ותלך ותתע במדבר באר שבע׃ ויכלו המים מן החמת ותשלך את הילד תחת אחד השיחם׃ ותלך ותשב לה מנגד הרחק כמטחוי קשת

לסיבתוהי לזמנא דמליל עימיה יי׃ וקרא אברהם ית שום בריה דאתיליד ליה די ילידת ליה שרה יצחק׃ וגזר אברהם ית יצחק בריה בר תמניא יומין כמה דפקיד יתיה יי׃ ואברהם בר מאה שנין כד איתיליד ליה ית יצחק בריה׃ ואמרת שרה חדוא עבד לי יי כל דישמע יחדי לי׃ ואמרת מהימן מאן דאמר לאברהם וקיים דתוניק בנין שרה ארי ילידת בר לסיבתוהי׃ ורבא רביא ואיתחסיל ועבד אברהם משתיא רבא ביומא דאיתחסיל ית יצחק׃ וחזת שרה ית בר הגר מצריתא די ילידת לאברהם מחייך׃ ואמרת לאברהם תריך אמתא הדא וית ברה ארי לא ירת בר אמתא הדא עם ברי עם יצחק׃ ובאיש פתגמא לחדא בעיני אברהם על עיסק בריה׃ ואמר יי לאברהם לא יבאיש בעינך על עולימא ועל אמתך כל דתימר לך שרה קביל מינה ארי ביצחק יתקרון לך בנין׃ ואף ית בר אמתא לעם אשויניה ארי ברך הוא׃ ואקדים אברהם בצפרא ונסיב לחמא וקולתא דמיא ויהב להגר שוי על כתפה וית רביא ושלחה ואזלת וטעת במדברא דבאר שבע׃ ושלימו מיא מן קולתא ורמת ית רביא תחות חד מן אילניא׃ ואזלת ויתיבת לה מקביל ארחיקת כמיגד לקשתא

כי אמרה אל אראה במות הילד ותשב מנגד ותשא את קלה ותבך: וישמע אלהים את קול הנער ויקרא מלאך אלהים אל הגר מן השמים ויאמר לה מה לך הגר אל תיראי כי שמע אלהים אל קול הנער באשר הוא שם: קומי שאי את הנער והחזיקי את ידך בו כי לגוי גדול אשימנו: ויפקח אלהים את עיניה ותרא באר מים ותלך ותמלא את החמת מים ותשק את הנער: ויהי אלהים את הנער ויגדל וישב במדבר ויהי רבה קשת: וישב במדבר פארן ותקח לו אמו אשה מארץ מצרים:

ויהי בעת ההוא ויאמר אבימלך ופיכל שר צבאו אל אברהם לאמר אלהים עמך בכל אשר אתה עשה: ועתה השבעה לי באלהים הנה אם תשקר לי ולניני ולנכדי כחסד אשר עשיתי עמך תעשה עמדי ועם הארץ אשר גרתה בה: ויאמר אברהם אנכי אשבע: והוכח אברהם את אבימלך על אדות באר המים אשר גזלו עבדי אבימלך: ויאמר אבימלך לא ידעתי מי עשה את הדבר הזה וגם אתה לא הגדת לי וגם אנכי לא שמעתי בלתי היום: ויקח אברהם צאן ובקר ויתן לאבימלך ויכרתו שניהם ברית: ויצב אברהם

ארי אמרת לא אחזי במותא דרביא ויתיבת בלקביל וארימת ית קלה ובכת:
ושמיע קדם יי ית קליה דרביא וקרא מלאכא דיי להגר מן שמיא ואמר להכן ליך הגר לא תדחלין ארי שמיע קדם יי ית קליה דרביא באתר דהוא תמן:
קומי טולי ית רביא ואתקיפי ית ידיך ביה ארי לעם סגיא אשויניה:
וגלא יי ית עינהא וחזת בירא דמיא ואזלת ומלת ית רוקבא מיא ואשקיאת ית רביא:
והוה מימרא דיי בסעדיה דרביא ורבא ויתיב במדברא והוה רבי קשתא:
ויתיב במדברא דפארן ונסיבת ליה אימיה איתתא מארעא דמצרים:
והוה בעידנא ההוא ואמר אבימלך ופיכל רב חיליה לאברהם למימר מימרא דיי בסעדך בכל דאת עביד:
וכען קיים לי במימרא דיי הכא אם תשקר לי ולברי ולבר ברי כטיבותא דעבדית עמך תעביד עמי ועם ארעא דאיתותבתא בה:
ואמר אברהם אנא אקיים:
ואוכח אברהם ית אבימלך על עיסק בירא דמיא דאנסו עבדי אבימלך:
ואמר אבימלך לא ידעית מאן עבד ית פתגמא הדין ואף את לא חויתא לי ואף אנא לא שמעית אלהין יומא דין:
ודבר אברהם ען ותורין ויהב לאבימלך וגזרו תרויהון קיים:

[illegible]

[illegible]

את שבע כבשת הצאן לבדהן: ויאמר אבימלך אל אברהם מה הנה שבע כבשת האלה אשר הצבת לבדנה: ויאמר כי את שבע כבשת תקח מידי בעבור תהיה לי לעדה כי חפרתי את הבאר הזאת: על כן קרא למקום ההוא באר שבע כי שם נשבעו שניהם: ויכרתו ברית בבאר שבע ויקם אבימלך ופיכל שר צבאו וישבו אל ארץ פלשתים: ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם יהוה אל עולם: ויגר אברהם בארץ פלשתים ימים רבים:

ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר הנני: ויאמר קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק ולך לך אל ארץ המריה והעלהו

ואקים אברהם ית שבע חורפן דען בלחודיהין:
ואמר אבימלך לאברהם מה אינון שבע חורפן האלין דאקימתא בלחודיהין:
ואמר ארי ית שבע חורפן תקביל מן ידי בדיל דתהא לי לסהדו ארי חפרית ית בירא הדא:
על כן קרא לאתרא ההוא באר שבע ארי תמן קיימו תרויהון:
וגזרו קיים בבאר שבע וקם אבימלך ופיכל רב חיליה ותבו לארעא דפלשתאי:
ונציב נצבא בבאר שבע וצלי תמן בשמא דיי אלה עלמא:
ואיתותב אברהם בארעא דפלשתאי יומין סגיאין:
והוה בתר פתגמיא האילין ויי נסי ית אברהם ואמר ליה אברהם ואמר הא אנא:
ואמר דבר כען ית ברך ית יחידך דרחימתא ית יצחק ואיזיל לך לארעא פולחנא ואסקיה

[illegible]

[illegible]

שם לעלה על אחד ההרים אשר אמר אליך: וישכם אברהם בבקר ויחבש את חמרו ויקח את שני נעריו אתו ואת יצחק בנו ויבקע עצי עלה ויקם וילך אל המקום אשר אמר לו האלהים: ביום השלישי וישא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחק: ויאמר אברהם אל נעריו שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה אליכם: ויקח אברהם את עצי העלה וישם על יצחק בנו ויקח בידו את האש ואת המאכלת וילכו שניהם יחדו: ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני בני ויאמר הנה האש והעצים ואיה השה לעלה: ויאמר אברהם אלהים יראה לו השה לעלה בני וילכו שניהם יחדו: ויבאו אל המקום אשר אמר לו האלהים ויבן שם אברהם את המזבח ויערך את העצים ויעקד את יצחק בנו וישם אתו על המזבח ממעל לעצים: וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת לשחט את בנו: ויקרא אליו מלאך יהוה מן השמים ויאמר אברהם אברהם ויאמר הנני: ויאמר אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה ולא חשכת את בנך את יחידך ממני: וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחז

בסבך בקרניו וילך אברהם ויקח את האיל ויעלהו לעלה תחת בנו: ויקרא אברהם שם המקום ההוא יהוה יראה אשר יאמר היום בהר יהוה יראה: ויקרא מלאך יהוה אל אברהם שנית מן השמים: ויאמר בי נשבעתי נאם יהוה כי יען אשר עשית את הדבר הזה ולא חשכת את בנך את יחידך: כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים ויירש זרעך את שער איביו: והתברכו בזרעך כל גויי הארץ עקב אשר שמעת בקלי: וישב אברהם אל נעריו ויקמו וילכו יחדו אל באר שבע וישב אברהם בבאר שבע:

ויהי אחרי הדברים האלה ויגד לאברהם לאמר הנה ילדה מלכה גם הוא בנים לנחור אחיך: את עוץ בכרו ואת בוז אחיו ואת קמואל אבי ארם: ואת כשד ואת חזו ואת פלדש ואת ידלף ואת בתואל: ובתואל ילד את רבקה שמנה אלה ילדה מלכה לנחור אחי אברהם: ופילגשו ושמה ראומה ותלד גם היא את טבח ואת גחם ואת תחש ואת מעכה:

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים

חיי שרה

אדניו וישבע לו על הדבר הזה ויקח
העבד עשרה גמלים מגמלי אדניו
וילך וכל טוב אדניו בידו ויקם וילך
אל ארם נהרים אל עיר נחור: ויברך
הגמלים מחוץ לעיר אל באר המים
לעת ערב לעת צאת השאבת: ויאמר
יהוה אלהי אדני אברהם הקרה נא
לפני היום ועשה חסד עם אדני
אברהם: הנה אנכי נצב על עין המים
ובנות אנשי העיר יצאת לשאב מים:
והיה הנער אשר אמר אליה הטי נא
כדך ואשתה ואמרה שתה וגם גמליך
אשקה אתה הכחת לעבדך ליצחק
ובה אדע כי עשית חסד עם אדני:
ויהי הוא טרם כלה לדבר והנה רבקה
יצאת אשר ילדה לבתואל בן מלכה
אשת נחור אחי אברהם וכדה על
שכמה: והנער טבת מראה מאד
בתולה ואיש לא ידעה ותרד העינה
ותמלא כדה ותעל: וירץ העבד
לקראתה ויאמר הגמיאיני נא מעט
מים מכדך: ותאמר שתה אדני
ותמהר ותרד כדה על ידה ותשקהו:
ותכל להשקתו ותאמר גם לגמליך
אשאב עד אם כלו לשתת: ותמהר
ותער כדה אל השקת ותרץ עוד אל
הבאר לשאב ותשאב לכל גמליו:
והאיש משתאה לה מחריש לדעת
ההצליח יהוה דרכו אם לא: ויהי

כאשר כלו הגמלים לשתות ויקח
האיש נזם זהב בקע משקלו ושני
צמידים על ידיה עשרה זהב משקלם:
ויאמר בת מי את הגידי נא לי היש
בית אביך מקום לנו ללין: ותאמר
אליו בת בתואל אנכי בן מלכה
אשר ילדה לנחור: ותאמר אליו גם
תבן גם מספוא רב עמנו גם מקום
ללון: ויקד האיש וישתחו ליהוה:
ויאמר ברוך יהוה אלהי אדני אברהם
אשר לא עזב חסדו ואמתו מעם אדני
אנכי בדרך נחני יהוה בית אחי אדני:
ותרץ הנער ותגד לבית אמה כדברים
האלה: ולרבקה אח ושמו לבן
וירץ לבן אל האיש החוצה אל
העין: ויהי כראת את הנזם ואת
הצמדים על ידי אחתו וכשמעו
את דברי רבקה אחתו לאמר כה
דבר אלי האיש ויבא אל האיש
והנה עמד על הגמלים על העין:
ויאמר בוא ברוך יהוה למה תעמד
בחוץ ואנכי פניתי הבית ומקום
לגמלים: ויבא האיש הביתה ויפתח
הגמלים ויתן תבן ומספוא לגמלים
ומים לרחץ רגליו ורגלי האנשים
אשר אתו: ויישם לפניו לאכל ויאמר
לא אכל עד אם דברתי דברי ויאמר
דבר: ויאמר עבד אברהם אנכי:
ויהוה ברך את אדני מאד ויגדל ויתן
לו צאן ובקר וכסף וזהב ועבדם
ושפחת וגמלים וחמרים: ותלד שרה
אשת אדני בן לאדני אחרי זקנתה
ויתן לו את כל אשר לו: וישבעני
אדני לאמר לא תקח אשה לבני
מבנות הכנעני אשר אנכי ישב.

בארצו: אם לא אל בית אבי תלך
ואל משפחתי ולקחת אשה לבני:
ואמר אל אדני אלי לא תלך האשה
אחרי: ויאמר אלי יהוה אשר
התהלכתי לפניו ישלח מלאכו אתך
והצליח דרכך ולקחת אשה לבני
ממשפחתי ומבית אבי: אז תנקה
מאלתי כי תבוא אל משפחתי ואם
לא יתנו לך והיית נקי מאלתי: ואבא
היום אל העין ואמר יהוה אלהי אדני
אברהם אם ישך נא מצליח דרכי
אשר אנכי הלך עליה: הנה אנכי
נצב על עין המים והיה העלמה
היצאת לשאב ואמרתי אליה השקיני
נא מעט מים מכדך: ואמרה אלי גם
אתה שתה וגם לגמליך אשאב הוא
האשה אשר הכיח יהוה לבן אדני:
אני טרם אכלה לדבר אל לבי והנה
רבקה יצאת וכדה על שכמה ותרד
העינה ותשאב ואמר אליה השקיני
נא: ותמהר ותורד כדה מעליה
ותאמר שתה וגם גמליך אשקה
ואשת וגם הגמלים השקתה: ואשאל
אתה ואמר בת מי את ותאמר בת
בתואל בן נחור אשר ילדה לו מלכה
ואשם הנזם על אפה והצמידים על
ידיה: ואקד ואשתחוה ליהוה ואברך
את יהוה אלהי אדני אברהם אשר
הנחני בדרך אמת לקחת את בת
אחי אדני לבנו: ועתה אם ישכם עשים
חסד ואמת את אדני הגידו לי ואם לא
הגידו לי ואפנה על ימין או על שמאל:
ויען לבן ובתואל ויאמרו מיהוה יצא
הדבר לא נוכל דבר אליך רע או
טוב: הנה רבקה לפניך קח ולך ותהי

אשה לבן אדניך כאשר דבר יהוה:
ויהי כאשר שמע עבד אברהם את
דבריהם וישתחו ארצה ליהוה:
ויוצא העבד כלי כסף וכלי זהב
ובגדים ויתן לרבקה ומגדנת נתן
לאחיה ולאמה: ויאכלו וישתו הוא
והאנשים אשר עמו וילינו ויקומו
בבקר ויאמר שלחני לאדני: ויאמר
אחיה ואמה תשב הנער אתנו ימים
או עשור אחר תלך: ויאמר אלהם
אל תאחרו אתי ויהוה הצליח דרכי
שלחוני ואלכה לאדני: ויאמרו נקרא
לנער ונשאלה את פיה: ויקראו
לרבקה ויאמרו אליה התלכי עם
האיש הזה ותאמר אלך: וישלחו את
רבקה אחתם ואת מנקתה ואת
עבד אברהם ואת אנשיו: ויברכו את
רבקה ויאמרו לה אחתנו את היי
לאלפי רבבה ויירש זרעך את שער
שנאיו: ותקם רבקה ונערתיה
ותרכבנה על הגמלים ותלכנה
אחרי האיש ויקח העבד את רבקה
וילך: ויצחק בא מבוא באר לחי ראי
והוא יושב בארץ הנגב: ויצא יצחק
לשוח בשדה לפנות ערב וישא עיניו
וירא והנה גמלים באים: ותשא רבקה
את עיניה ותרא את יצחק ותפל
מעל הגמל: ותאמר אל העבד מי
האיש הלזה ההלך בשדה לקראתנו
ויאמר העבד הוא אדני ותקח
הצעיף ותתכס: ויספר העבד ליצחק
את כל הדברים אשר עשה: ויבאה
יצחק האהלה שרה אמו ויקח את
רבקה ותהי לו לאשה ויאהבה וינחם
יצחק אחרי אמו:

Gn 25,23 כתי׳ קרי גיים

pl

ממעיך יפרדו ולאם מלאם יאמץ ורב יעבד צעיר: וימלאו ימיה ללדת והנה תומם בבטנה: ויצא הראשון אדמוני כלו כאדרת שער ויקראו שמו עשו: ואחרי כן יצא אחיו וידו אחזת בעקב עשו ויקרא שמו יעקב ויצחק בן ששים שנה בלדת אתם: ויגדלו הנערים ויהי עשו איש ידע ציד איש שדה ויעקב איש תם ישב אהלים: ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו ורבקה אהבת את יעקב: ויזד יעקב נזיד ויבא עשו מן השדה והוא עיף: ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדם האדם הזה כי עיף אנכי על כן קרא שמו אדום: ויאמר יעקב מכרה כיום את בכרתך לי: ויאמר

ממעייכי יתפרשן ומלכו ממלכו יתקיף ורבא ישתעבר לזעירא:

ושלימו יומהא למילד והא תיומין במעהא:

ונפק קדמאה סומק כוליה כגלים דשער וקרו שמיה עשו:

ובתר כן נפק אחוהי וידיה אחידא בעקבא דעשו וקרו שמיה יעקב ויצחק בר שתין שנין כד ילידת יתהון:

ורביאו עולימיא והוה עשו גבר נחשירכן גבר נפיק חקל ויעקב גבר שלים משמש בית אולפנא:

ורחם יצחק ית עשו ארי מצידיה הוה אכל ורבקה רחימת ית יעקב:

ובשיל יעקב תבשילא ואתא עשו מן חקלא והוא משלהי:

ואמר עשו ליעקב אטעימני כען מן סימוקא סמוקא הדין ארי משלהי אנא על כן קרא שמיה אדום:

ואמר יעקב זבין לי כיום דילהון ית בכירותך לי:

[illegible]

עשו הנה אנכי הולך למות ולמה זה לי בכרה: ויאמר יעקב השבעה לי כיום וישבע לו וימכר את בכרתו ליעקב: ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד עדשים ויאכל וישת ויקם וילך ויבז עשו את הבכרה:

ויהי רעב בארץ מלבד הרעב הראשון אשר היה בימי אברהם וילך יצחק אל אבימלך מלך פלשתים גררה: וירא אליו יהוה ויאמר אל תרד מצרימה שכן בארץ אשר אמר אליך: גור בארץ הזאת ואהיה עמך ואברכך כי לך ולזרעך אתן את כל הארצת האל והקמתי את השבעה אשר נשבעתי לאברהם אביך: והרביתי את זרעך ככוכבי השמים ונתתי לזרעך את כל הארצת האל והתברכו בזרעך כל גויי הארץ: עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמר משמרתי מצותי חקותי ותורתי: וישב יצחק בגרר: וישאלו אנשי המקום לאשתו ויאמר אחתי הוא כי ירא לאמר אשתי פן יהרגני אנשי המקום על רבקה כי טובת מראה הוא: ויהי כי ארכו לו שם הימים וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון וירא והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו: ויקרא אבימלך ליצחק ויאמר אך הנה אשתך הוא ואיך אמרת אחתי הוא ויאמר אליו יצחק כי אמרתי פן אמות עליה: ויאמר אבימלך מה זאת עשית לנו כמעט שכב אחד העם את אשתך והבאת

ואמר עשו הא אנא אזיל לממת ולמה דנן לי בכירותא:

ואמר יעקב קיים לי כיום דילהון וקיים ליה וזבין ית בכירותיה ליעקב:

ויעקב יהב לעשו לחם ותבשיל דטלופחין ואכל ושתי וקם ואזל ושט עשו ית בכירותא:

והוה כפנא בארעא בר מכפנא קדמאה דהוה ביומי אברהם ואזל יצחק לות אבימלך מלכא דפלשתאי לגרר:

ואיתגלי ליה יי ואמר לא תיחות למצרים שרי בארעא דאימר לך:

דור בארעא הדא ואהי מימרי בסעדך ואיברכינך ארי לך ולבנך אתן ית כל ארעתא האלין ואקים ית קיימא דקיימית לאברהם אבוך:

ואסגי ית בנך ככוכבי שמיא ואתן לבנך ית כל ארעתא האילין ויתברכון בדיל בנך כל עממי ארעא:

חלף דקביל אברהם במימרי ונטר מטרת מימרי פיקודי קיימי ואורייתי:

ויתיב יצחק בגרר:

ושאילו אנשי אתרא לאיתתיה ואמר אחתי היא ארי דחיל למימר אתתי דילמא יקטלנני אנשי אתרא על רבקה ארי שפירת חיזו היא:

והוה כד סגיאו ליה תמן יומיא ואיסתכי אבימלך מלכא דפלשתאי מן חרכא וחזא והא יצחק מחייך עם רבקה איתתיה:

וקרא אבימלך ליצחק ואמר ברם הא איתתך היא ואיכדין אמרת אחתי היא ואמר ליה יצחק ארי אמרית דילמא איקטל עלה:

ואמר אבימלך מה דא עבדת לנא כזעיר פון שכיב חד דמיתאחד בעמא עם איתתך ותהא מייתי

[illegible]

[illegible]

על האיש הזה ובאשתו מות יומת׃ ויזרע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו יהוה׃ ויגדל האיש וילך הלוך וגדל עד כי גדל מאד׃ ויהי לו מקנה צאן ומקנה בקר ועבדה רבה ויקנאו אתו פלשתים׃ וכל הבארת אשר חפרו עבדי אביו בימי אברהם אביו סתמום פלשתים וימלאום עפר׃ ויאמר אבימלך אל יצחק לך מעמנו כי עצמת ממנו מאד׃ וילך משם יצחק ויחן בנחל גרר וישב שם׃ וישב יצחק ויחפר את בארת המים אשר חפרו בימי אברהם אביו ויסתמום פלשתים אחרי מות אברהם ויקרא להן שמות כשמת אשר קרא להן אביו׃ ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים׃ ויריבו רעי גרר עם רעי יצחק לאמר לנו המים ויקרא שם הבאר עשק כי התעשקו עמו׃ ויחפרו באר אחרת ויריבו גם עליה ויקרא שמה שטנה׃ ויעתק משם ויחפר באר אחרת ולא רבו עליה ויקרא שמה רחבות ויאמר כי עתה הרחיב יהוה לנו ופרינו בארץ׃ ויעל משם באר שבע׃ וירא אליו יהוה בלילה ההוא ויאמר אנכי אלהי אברהם אביך אל תירא כי אתך אנכי וברכתיך והרביתי את זרעך בעבור אברהם עבדי׃ ויבן שם מזבח ויקרא בשם יהוה ויט שם אהלו ויכרו שם עבדי יצחק באר׃ ואבימלך הלך אליו מגרר ואחזת מרעהו ופיכל שר צבאו׃ ויאמר אלהם יצחק

[illegible]

מדוע באתם אלי ואתם שנאתם אתי ותשלחוני מאתכם׃ ויאמרו ראו ראינו כי היה יהוה עמך ונאמר תהי נא אלה בינותינו בינינו ובינך ונכרתה ברית עמך׃ אם תעשה עמנו רעה כאשר לא נגענוך וכאשר עשינו עמך רק טוב ונשלחך בשלום אתה עתה ברוך יהוה׃ ויעש להם משתה ויאכלו וישתו׃ וישכימו בבקר וישבעו איש לאחיו וישלחם יצחק וילכו מאתו בשלום׃ ויהי ביום ההוא ויבאו עבדי יצחק ויגדו לו על אדות הבאר אשר חפרו ויאמרו לו מצאנו מים׃ ויקרא אתה שבעה על כן שם העיר באר שבע עד היום הזה׃

ויהי עשו בן ארבעים שנה ויקח אשה את יהודית בת בארי החתי ואת בשמת בת אילן החתי׃ ותהיין מרת רוח ליצחק ולרבקה׃

ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראת ויקרא את עשו בנו הגדל ויאמר אליו בני ויאמר אליו הנני׃ ויאמר הנה נא זקנתי לא ידעתי יום מותי׃ ועתה שא נא כליך תליך וקשתך וצא השדה וצודה לי ציד׃ ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי ואכלה בעבור תברכך נפשי בטרם אמות׃ ורבקה שמעת בדבר יצחק אל עשו בנו וילך עשו השדה לצוד ציד להביא׃ ורבקה אמרה אל יעקב בנה לאמר הנה שמעתי את אביך מדבר אל עשו אחיך לאמר׃ הביאה לי ציד ועשה לי מטעמים ואכלה ואברככה לפני יהוה לפני מותי׃ ועתה בני שמע בקלי

[illegible]

לאמר אני מצוה אתך׃ לך נא אל הצאן וקח לי משם שני גדיי עזים טבים ואעשה אתם מטעמים לאביך כאשר אהב׃ והבאת לאביך ואכל בעבר אשר יברכך לפני מותו׃ ויאמר יעקב אל רבקה אמו הן עשו אחי איש שער ואנכי איש חלק׃ אולי ימשני אבי והייתי בעיניו כמתעתע והבאתי עלי קללה ולא ברכה׃ ותאמר לו אמו עלי קללתך בני אך שמע בקלי ולך קח לי׃ וילך ויקח ויבא לאמו ותעש אמו מטעמים כאשר אהב אביו׃ ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדל החמדת אשר אתה בבית ותלבש את יעקב בנה הקטן׃ ואת ערת גדיי העזים הלבישה על ידיו ועל חלקת צואריו׃ ותתן את המטעמים ואת הלחם אשר עשתה ביד יעקב בנה׃ ויבא אל אביו ויאמר אבי ויאמר הנני מי אתה בני׃ ויאמר יעקב אל אביו אנכי עשו בכרך עשיתי כאשר דברת אלי קום נא שבה ואכלה מצידי בעבור תברכני נפשך׃ ויאמר יצחק אל בנו מה זה מהרת למצא בני ויאמר כי הקרה יהוה אלהיך לפני׃ ויאמר יצחק אל יעקב גשה נא ואמשך בני האתה זה בני עשו אם לא׃ ויגש יעקב אל יצחק אביו וימשהו ויאמר הקל קול יעקב והידים ידי עשו׃ ולא הכירו כי היו ידיו כידי עשו אחיו שערת ויברכהו׃ ויאמר אתה זה בני עשו ויאמר אני׃ ויאמר הגשה לי ואכלה מציד בני למען תברכך נפשי ויגש לו ויאכל ויבא לו יין וישת׃ ויאמר אליו יצחק

דדי אנא מפקדא יתך׃ איזיל כען לית ענא וסב לי מתמן תרין גדיי בר עזין שמין ואעביד יתהון תבשילין לאבוך כמה דרחים׃ ותייתי לאבוך וייכול בדיל די יברכינך קדם מותיה׃ ואמר יעקב לרבקה אימיה הא עשו אחי גבר שיער ואנא גבר שעיע׃ מאים ימושינני אבא ואהא בעינוהי כמתלעב ותהא מייתי עלי לווטין ולא בירכן׃ ואמרת ליה אימיה עלי יתאמר בנבואה דלא ייתון לווטין עלך ברי ברם קביל מני ואיזיל סב לי׃ ואזל ונסיב ואייתי לאימיה ועבדת אימיה תבשילין כמה דרחים אבוהי׃ ונסיבת רבקה ית לבושי עשו ברה רבא דכיתא דעימה בביתא ואלבישית ית יעקב ברה זעירא׃ וית משכי גדיי בר עזי אלבישת על ידוהי ועל שעיעות צורי׃ ויהבית ית תבשיליא וית לחמא דעבדת ביד יעקב ברה׃ ועאל לות אבוהי ואמר אבא ואמר הא אנא מאן את ברי׃ ואמר יעקב לאבוהי אנא עשו בוכרך עבדית כמה דמלילת לי קום כען איסתחר ותיכול מצידי בדיל תברכנני נפשך׃ ואמר יצחק לבריה מה דין אוחיתא לאשכחא ברי ואמר ארי זמין יי אלהך קדמי׃ ואמר יצחק ליעקב קריב כען ואמשינך ברי האת דין ברי עשו אם לא׃ וקריב יעקב ליצחק אבוהי ומשיה ואמר קלא קליה דיעקב וידיא ידוהי דעשו׃ ולא אשתמודעיה ארי הואה ידוהי כידי עשו אחוהי שיען וברכיה׃ ואמר את דין ברי עשו ואמר אנא׃ ואמר קריב לי ואיכול מצידא דברי בדיל דתברכינך נפשי וקריב ליה ואכל ואיתי ליה חמרא ושתי׃ ואמר ליה יצחק

תולדות

אביו גשה נא ושקה לי בני׃ ויגש וישק לו וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו יהוה׃ ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ ורב דגן ותירש׃ יעבדוך עמים וישתחו לך לאמים הוה גביר לאחיך וישתחוו לך בני אמך ארריך ארור ומברכיך ברוך׃ ויהי כאשר כלה יצחק לברך את יעקב ויהי אך יצא יצא יעקב מאת פני יצחק אביו ועשו אחיו בא מצידו׃ ויעש גם הוא מטעמים ויבא לאביו ויאמר לאביו יקם אבי ויאכל מציד בנו בעבר תברכני נפשך׃ ויאמר לו יצחק אביו מי אתה ויאמר אני בנך בכרך עשו׃ ויחרד יצחק חרדה גדלה עד מאד ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה׃ כשמע עשו את דברי אביו ויצעק צעקה גדלה ומרה עד מאד ויאמר לאביו ברכני גם אני אבי׃ ויאמר בא אחיך במרמה ויקח ברכתך׃ ויאמר הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמים את בכרתי לקח והנה עתה לקח ברכתי ויאמר הלא אצלת לי ברכה׃ ויען יצחק ויאמר לעשו הן

אבוהי קרב כען ושק לי ברי׃ וקריב ונשק ליה וארח ית ריחא דלבושוהי וברכיה ואמר חזי ריחא דברי כריחא דחקלא דברכיה יי׃ ויתן לך יי מטלא דשמיא ומטובא דארעא וסגיאות עיבור וחמר׃ יפלחונך עממין וישתעבדון לך מלכוון הוי רב לאחוך ויסגדון לך בני אמך ליטיך יהון ליטין ומברכך יהון בריכין׃ והוה כד שיצי יצחק לברכא ית יעקב והוה ברם מיפק נפק יעקב מן קדם יצחק אבוהי ועשו אחוהי אתא מצידיה׃ ועבד אף הוא תבשילין ואייתי לאבוהי ואמר לאבוהי יקום אבא וייכול מצידא דבריה בדיל תברכינני נפשך׃ ואמר ליה יצחק אבוהי מאן את ואמר אנא ברך בוכרך עשו׃ ותוה יצחק תווהא רבא עד לחדא ואמר מאן הוא דיכי דצד צידא ואעיל לי ואכלית מכולא עד לא תיעול וברכתיה אף בריך יהא׃ כד שמע עשו ית פתגמי אבוהי וצוח צווחא רבתא ומרירא עד לחדא ואמר לאבוהי ברכני אף אנא אבא׃ ואמר עאל אחוך בחכמתא וקביל ברכתך׃ ואמר יאות קרא שמיה יעקב וחכמני דנן תרתין זימנין ית בכירותי נסיב והא כען קביל ברכתי ואמר הלא שבקת לי ברכתא׃ ואתיב יצחק ואמר לעשו הא

הן גביר שמתיו לך ברכה זו שביעית היא
ואחרונה והוא עושה אותה ראשונה
אמר לו מה תועלת לך בברכה אם
תקנה נכסים שלו הם שהרי גביר
שמתיו לך ולך אפוא איפה מה אעשה

גביר שמתיו לך ואת כל אחיו נתתי
לו לעבדים ודגן ותירש סמכתיו ולכה
אפוא מה אעשה בני ויאמר עשו אל
אביו הברכה אחת הוא לך אבי ברכני
גם אני אבי וישא עשו קלו ויבך ויען
יצחק אביו ויאמר אליו הנה משמני
הארץ יהיה מושבך ומטל השמים
מעל ועל חרבך תחיה ואת אחיך
תעבד והיה כאשר תריד ופרקת
עלו מעל צוארך וישטם עשו את
יעקב על הברכה אשר ברכו אביו
ויאמר עשו בלבו יקרבו ימי אבל
אבי ואהרגה את יעקב אחי ויגד
לרבקה את דברי עשו בנה הגדל
ותשלח ותקרא ליעקב בנה הקטן
ותאמר אליו הנה עשו אחיך מתנחם
לך להרגך ועתה בני שמע בקלי
וקום ברח לך אל לבן אחי חרנה
וישבת עמו ימים אחדים עד אשר
תשוב חמת אחיך עד שוב אף אחיך
ממך ושכח את אשר עשית לו
ושלחתי ולקחתיך משם למה אשכל
גם שניכם יום אחד ותאמר רבקה
אל יצחק קצתי בחיי מפני בנות חת
אם לקח יעקב אשה מבנות חת
כאלה מבנות הארץ למה לי חיים
ויקרא יצחק אל יעקב ויברך אתו
ויצוהו ויאמר לו לא תקח אשה
מבנות כנען קום לך פדנה ארם ביתה
בתואל אבי אמך וקח לך משם
אשה מבנות לבן אחי אמך
יברך אתך ויפרך וירבך
עמים ויתן לך

רב [illegible] אחוהי
יהבית [illegible]
וחמר [illegible]
איעביד ברי
ואמר עשו לאבוהי [illegible]
חדא היא לך אבא בריך [illegible]
אנא אנא ואריס עשו קליה
ובכא
ואתיב יצחק אבוהי ואמר ליה
הא מטובא דארעא יהא
מותבך ומטלא דשמיא
מלעילא
ועל חרבך תחי ית אחוך
תפלח ויהא כד יעברון בנוהי
על פתגמי אוריתא ותעדי עוליה
מעל צוארך
ונטר עשו דבבו ית יעקב
ברכתא דברכיה אבוהי ואמר
עשו בלביה יקרבון יומי אבלא
דאבא ואקטול ית יעקב אחי
ואיתחוא לרבקה ית פתגמי
עשו ברה רבא ושלחת וקרת
ליעקב ברא זעירא ואמרת
ליה הא עשו אחוך כמן לך
למקטלך
וכען ברי קביל מני וקום איזל
לך לות לבן אחי לחרן
ותיתיב עמיה יומין זעירין עד
דתתוב חמתא דאחוך
עד דיתוב רוגזא דאחוך מנך
ויתנשי ית דעבדת ליה ואשלח
ואדברינך מתמן דילמא
אתכל אף תרויכון יומא חד
ואמרת רבקה ליצחק עקית
בחיי מן קדם בנת חתאה אם
נסיב יעקב איתתא מבנת
חתאה כאלין מבנת ארעא
למה דנן לי חיין
וקרא יצחק ליעקב ובריך יתיה
ופקדיה ואמר ליה לא תסב
איתתא מבנת כנען

לך ולזרעך אתך לרשתך את ארץ
מגריך אשר נתן אלהים לאברהם
וישלח יצחק את יעקב וילך פדנה
ארם אל לבן בן בתואל הארמי אחי
רבקה אם יעקב ועשו וירא עשו כי
ברך יצחק את יעקב ושלח אתו
פדנה ארם לקחת לו משם אשה
בברכו אתו ויצו עליו לאמר לא תקח
אשה מבנות כנען וישמע יעקב אל
אביו ואל אמו וילך פדנה ארם וירא
עשו כי רעות בנות כנען בעיני יצחק
אביו וילך עשו אל ישמעאל ויקח
את מחלת בת ישמעאל בן אברהם
אחות נביות על נשיו לו לאשה
ויצא יעקב מבאר שבע
וילך חרנה ויפגע במקום וילן שם

לך ולבנך עמך למירתך ית
ארע תותבותך די יהב יי
לאברהם
ושלח יצחק ית יעקב ואזל
לפדן ארם ללבן בר בתואל
ארמאה אחוהא דרבקה
אימיה דיעקב ועשו
וחזא עשו ארי בריך יצחק ית
יעקב ושלח יתיה לפדן ארם
למיסב ליה מתמן איתתא כד
בריך יתיה ופקיד עלוהי
למימר לא תיסב איתתא
מבנת כנען
וקביל יעקב מן אבוהי ומן
אימיה ואזל לפדן ארם
וחזא עשו ארי בישן בנת
כנען בעיני יצחק אבוהי
ואזל עשו לות ישמעאל ונסיב
ית מחלת בת ישמעאל בר
אברהם אחתיה דנביות על
נשוהי ליה לאנתו
ונפק יעקב מבאירא דשבע
ואזל לחרן
וערע באתרא ובת תמן

ויצא יעקב

[illegible]

ולכו רעו: ויאמרו לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים וגללו את האבן מעל פי הבאר והשקינו הצאן: עודנו מדבר עמם ורחל באה עם הצאן אשר לאביה כי רעה הוא: ויהי כאשר ראה יעקב את רחל בת לבן אחי אמו ואת צאן לבן אחי אמו ויגש יעקב ויגל את האבן מעל פי הבאר וישק את צאן לבן אחי אמו: וישק יעקב לרחל וישא את קלו ויבך: ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא וכי בן רבקה הוא ותרץ ותגד לאביה: ויהי כשמע לבן את שמע יעקב בן אחתו וירץ לקראתו ויחבק לו וינשק לו ויביאהו אל ביתו ויספר ללבן את כל הדברים האלה: ויאמר לו לבן אך עצמי ובשרי אתה וישב עמו חדש ימים: ויאמר לבן ליעקב הכי אחי אתה ועבדתני חנם הגידה לי מה משכרתך: וללבן שתי בנות שם הגדלה לאה ושם הקטנה רחל: ועיני לאה רכות ורחל היתה יפת תאר ויפת מראה: ויאהב יעקב את רחל ויאמר אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה: ויאמר לבן טוב תתי אתה לך מתתי אתה לאיש אחר שבה עמדי: ויעבד יעקב ברחל

ואזילו רעו:
ואמרו לא ניכול עד דיתכנשון כל עדריא ויגנדרון ית אבנא מעל פומא דבירא ונשקי ענא:
עד דהוא ממליל עמהון ורחל אתת עם ענא די לאבוהא ארי רעיתא היא:
והוה כד חזא יעקב ית רחל בת לבן אחוה דאימיה וית ענא דלבן אחוה דאימיה וקריב יעקב וגנדר ית אבנא מעל פומא דבירא ואשקי ית ענא דלבן אחוה דאימיה:
ונשק יעקב לרחל וארים ית קליה ובכא:
וחוי יעקב לרחל ארי בר אחת אבוהא הוא וארי בר רבקה הוא ורהטת וחויאת לאבוהא:
והוה כד שמע לבן ית שמע יעקב בר אחתיה ורהט לקדמותיה וגפיף ליה ונשיק ליה ואעליה לביתיה ואשתעי ללבן ית כל פתגמיא האילין:
ואמר ליה לבן ברם קריבי ובסרי את ויתיב עמיה ירח יומין:
ואמר לבן ליעקב המדאחי את ותפלחינני מגן חוי לי מה אגרך:
וללבן תרתין בנן שום רבתא לאה ושום זעירתא רחל:
ועיני לאה שפירן ורחל הות שפירא בריוא ויאה בחיזוא:
ורחים יעקב ית רחל ואמר אפלחינך שבע שנין ברחל ברתך זעירתא:
ואמר לבן טב דאיתן יתה לך מדאתן יתה לגבר אחרן תיב עמי:
ופלח יעקב ברחל

[illegible]

שבע שנים ויהיו בעיניו כימים אחדים באהבתו אתה: ויאמר יעקב אל לבן הבה את אשתי כי מלאו ימי ואבואה אליה: ויאסף לבן את כל אנשי המקום ויעש משתה: ויהי בערב ויקח את לאה בתו ויבא אתה אליו ויבא אליה: ויתן לבן לה את זלפה שפחתו ללאה בתו שפחה: ויהי בבקר והנה היא לאה ויאמר אל לבן מה זאת עשית לי הלא ברחל עבדתי עמך ולמה רמיתני: ויאמר לבן לא יעשה כן במקומנו לתת הצעירה לפני הבכירה: מלא שבע זאת ונתנה לך גם את זאת בעבדה אשר תעבד עמדי עוד שבע שנים אחרות: ויעש יעקב כן וימלא שבע זאת ויתן לו את רחל בתו לו לאשה: ויתן לבן לרחל בתו את בלהה שפחתו לה לשפחה: ויבא גם אל רחל ויאהב גם את רחל מלאה ויעבד עמו עוד שבע שנים אחרות: וירא ה' כי שנואה לאה ויפתח את רחמה ורחל עקרה: ותהר לאה ותלד בן ותקרא שמו ראובן כי אמרה כי ראה ה' בעניי כי עתה יאהבני אישי: ותהר עוד ותלד בן ותאמר כי שמע ה' כי שנואה אנכי ויתן לי גם את זה ותקרא שמו שמעון: ותהר עוד ותלד בן ותאמר עתה הפעם ילוה אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים על כן קרא שמו לוי: ותהר עוד ותלד בן ותאמר הפעם אודה את ה' על כן קראה שמו יהודה ותעמד מלדת: ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב ותקנא רחל באחתה ותאמר אל יעקב הבה לי

[illegible]

שבע שנין והוו בעינוהי כיומין זעירין כדרחים ליה יתה:
ואמר יעקב ללבן הב ית איתתי ארי שלימו יומי פולחני ואיעול לותה:
וכנש לבן ית כל אנשי אתרא ועבד משתיא:
והוה ברמשא ודבר ית לאה ברתיה ואעל יתה לותיה ועאל לותה:
ויהב לבן לה ית זלפה אמתיה ללאה ברתיה לאמהו:
והוה בצפרא והא היא לאה ואמר ללבן מה דא עבדת לי הלא ברחל פלחית עמך ולמה שקרת בי:
ואמר לבן לא איתעביד כן באתרנא למיתן זעירתא קדם רבתא:
אשלים שבועתה דדא ונתן לך אף ית דא בפולחנא דתפלח עמי עוד שבע שנין אוחרנין:
ועבד יעקב כן ואשלים שבועתא דדא ויהב ליה ית רחל ברתיה ליה לאנתו:
ויהב לבן לרחל ברתיה ית בלהה אמתיה לה לאמהו:
ועאל אף לות רחל ורחים אף ית רחל מלאה ופלח עמיה עוד שבע שנין אוחרנין:
וגלי קדם יי ארי שניאת לאה ויהב לה עידוי ורחל עקרא:
ועדיאת לאה וילידת בר וקראת ית שמיה ראובן ארי אמרת ארי גלי קדם יי עולבני ארי כען ירחמינני בעלי:
ועדיאת עוד וילידת בר ואמרת ארי שמיע קדם יי ארי שניאת אנא ויהב לי אף ית דין וקראת שמיה שמעון:
ועדיאת עוד וילידת בר ואמרת הדא זמנא יתחבר לי בעלי ארי ילידת ליה תלתא בנין על כן קרא שמיה לוי:
ועדיאת עוד וילידת בר ואמרת הדא זמנא אודי קדם יי על כן קראת שמיה יהודה וקמת מלמילד:
וחזת רחל ארי לא ילידת ליעקב וקניאת רחל באחתה ואמרת ליעקב הב לי

בנים ואם אין מתה אנכי ׃ ויחר אף
יעקב ברחל ויאמר התחת אלהים
אנכי אשר מנע ממך פרי בטן ׃ ותאמר
הנה אמתי בלהה בא אליה ותלד
על ברכי ואבנה גם אנכי ממנה ׃
ותתן לו את בלהה שפחתה לאשה
ויבא אליה יעקב ׃ ותהר בלהה ותלד
ליעקב בן ׃ ותאמר רחל דנני אלהים
וגם שמע בקלי ויתן לי בן על כן קראה
שמו דן ׃ ותהר עוד ותלד בלהה
שפחת רחל בן שני ליעקב ׃ ותאמר
רחל נפתולי אלהים נפתלתי עם
אחתי גם יכלתי ותקרא שמו נפתלי ׃
ותרא לאה כי עמדה מלדת ותקח
את זלפה שפחתה ותתן אתה
ליעקב לאשה ׃ ותלד זלפה שפחת
לאה ליעקב בן ׃ ותאמר לאה בגד
ותקרא את שמו גד ׃ ותלד זלפה
שפחת לאה בן שני ליעקב ׃ ותאמר
לאה באשרי כי אשרוני בנות ותקרא
את שמו אשר ׃ וילך ראובן בימי קציר
חטים וימצא דודאים בשדה ויבא
אתם אל לאה אמו ותאמר רחל אל
לאה תני נא לי מדודאי בנך ׃ ותאמר
לה המעט קחתך את אישי ולקחת
גם את דודאי בני ותאמר רחל לכן
ישכב עמך הלילה תחת דודאי בנך ׃
ויבא יעקב מן השדה בערב ותצא
לאה לקראתו ותאמר אלי תבוא

כי שכר שכרתיך בדודאי בני וישכב
עמה בלילה הוא ׃ וישמע אלהים אל
לאה ותהר ותלד ליעקב בן חמישי ׃
ותאמר לאה נתן אלהים שכרי אשר
נתתי שפחתי לאישי ותקרא שמו
יששכר ׃ ותהר עוד לאה ותלד בן
ששי ליעקב ׃ ותאמר לאה זבדני
אלהים אתי זבד טוב הפעם יזבלני אישי
כי ילדתי לו ששה בנים ותקרא את
שמו זבלון ׃ ואחר ילדה בת ותקרא
את שמה דינה ׃ ויזכר אלהים את
רחל וישמע אליה אלהים ויפתח
את רחמה ׃ ותהר ותלד בן ותאמר
אסף אלהים את חרפתי ׃ ותקרא
את שמו יוסף לאמר יסף יהוה לי בן
אחר ׃ ויהי כאשר ילדה רחל את
יוסף ויאמר יעקב אל לבן שלחני
ואלכה אל מקומי ולארצי ׃ תנה את
נשי ואת ילדי אשר עבדתי אתך בהן
ואלכה כי אתה ידעת את עבדתי
אשר עבדתיך ׃ ויאמר אליו לבן אם
נא מצאתי חן בעיניך נחשתי ויברכני
יהוה בגללך ׃ ויאמר נקבה שכרך
עלי ואתנה ׃ ויאמר אליו אתה ידעת
את אשר עבדתיך ואת אשר היה
מקנך אתי ׃ כי מעט אשר היה לך
לפני ויפרץ לרב ויברך יהוה אתך
לרגלי ועתה מתי אעשה גם אנכי

לביתי ויאמר מה אתן לך ויאמר יעקב לא תתן לי מאומה אם תעשה לי הדבר הזה אשובה ארעה צאנך אשמר אעבר בכל צאנך היום הסר משם כל שה נקד וטלוא וכל שה חום בכשבים וטלוא ונקד בעזים והיה שכרי וענתה בי צדקתי ביום מחר כי תבוא על שכרי לפניך כל אשר איננו נקד וטלוא בעזים וחום בכשבים גנוב הוא אתי ויאמר לבן הן לו יהי כדברך ויסר ביום ההוא את התישים העקדים והטלאים ואת כל העזים הנקדות והטלאת כל אשר לבן בו וכל חום בכשבים ויתן ביד בניו וישם דרך שלשת ימים בינו ובין יעקב ויעקב רעה את צאן לבן הנותרת ויקח לו יעקב מקל לבנה לח ולוז וערמון ויפצל בהן פצלות לבנות מחשף הלבן אשר על המקלות ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים בשקתות המים אשר תבאן הצאן לשתות לנכח הצאן ויחמנה בבאן לשתות ויחמו הצאן אל המקלות ותלדן הצאן עקדים נקדים וטלאים והכשבים

הפריד יעקב ויתן פני הצאן אל עקד וכל חום בצאן לבן וישת לו עדרים לבדו ולא שתם על צאן לבן והיה בכל יחם הצאן המקשרות ושם יעקב את המקלות לעיני הצאן ברהטים ליחמנה במקלות ובהעטיף הצאן לא ישים והיה העטפים ללבן והקשרים ליעקב ויפרץ האיש מאד מאד ויהי לו צאן רבות ושפחות ועבדים וגמלים וחמרים וישמע את דברי בני לבן לאמר לקח יעקב את כל אשר לאבינו ומאשר לאבינו עשה את כל הכבד הזה וירא יעקב את פני לבן והנה איננו עמו כתמול שלשום ויאמר יהוה אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך ואהיה עמך וישלח יעקב ויקרא לרחל וללאה השדה אל צאנו ויאמר להן ראה אנכי את פני אביכן כי איננו אלי כתמל שלשם ואלהי אבי היה עמדי ואתנה ידעתן כי בכל כחי עבדתי את אביכן ואביכן התל בי והחלף את משכרתי עשרת מנים ולא נתנו אלהים להרע עמדי אם כה יאמר נקדים יהיה שכרך וילדו כל הצאן נקדים ואם כה יאמר עקדים יהיה שכרך וילדו כל הצאן עקדים ויצל אלהים את מקנה אביכם ויתן לי ויהי בעת יחם הצאן ואשא עיני וארא בחלום והנה העתדים העלים על הצאן עקדים נקדים וברדים ויאמר אלי מלאך האלהים בחלום יעקב ואמר הנני ויאמר שא נא

אפריש יעקב ויהב ריש ענא לדגול וכל דשחום בענא דלבן ושוי ליה עדרין בלחודוהי ולא ערבינן עם ענא דלבן :

ויהא בכל עידן דמתיחמן ענא סבכרתא ושוי יעקב ית חוטריא לעיני ענא ברהטיא לחמותהן בחוטריא :

ובלקישות ענא לא משוי וחוין לקישיא ללבן ובכריא ליעקב :

ותקיף גברא לחדא לחדא והוו ליה ענן סגיאן ואמהן ועבדין וגמלין וחמרין :

ושמע ית פיתגמי בני לבן דאמרין נסיב יעקב ית כל די לאבונא ומדי לאבונא קנא ית כל נכסיא האלין :

וחזא יעקב ית סבר אפי לבן והא ליתנון עימיה כמאיתמלי ומדקמוהי :

ואמר יי ליעקב תוב לארע דאבהתך ולילדותך ויהא מימרי בסעדך :

ושלח יעקב וקרא לרחל וללאה לחקלא לות ענה :

ואמר להן חזי אנא ית סבר אפי אבוכון ארי ליתנון עמי כמאיתמלי ומדקמוהי ואלהא דאבא הוה בסעדי :

ואתון ידעתון ארי בכל חילי פלחית ית אבוכון :

ואבוכון שקר בי ואשני ית אגרי עשר זמנין ולא שבקיה יי לאבאשא עמי :

אם כדין הוה אמר נמורין יהא אגרך וילידן כל ענא נמורין ואם כדין הוה אמר רגולין יהא אגרך וילידן כל ענא רגולין :

ואפריש יי ית בעירא דאבוכון ויהב לי :

והוה בעידן דמיתיחמן ענא וזקפית עיני וחזית בחילמא והא תישיא דסלקין על ענא רגולין נמורין ופציחין :

ואמר לי מלאכא דיי בחילמא יעקב ואמרית הא אנא :

ואמר זקוף כען

עיניך וראה כל העתדים העלים על הצאן עקדים נקדים וברדים כי ראיתי את כל אשר לבן עשה לך: אנכי האל בית אל אשר משחת שם מצבה אשר נדרת לי שם נדר עתה קום צא מן הארץ הזאת ושוב אל ארץ מולדתך: ותען רחל ולאה ותאמרנה לו העוד לנו חלק ונחלה בבית אבינו: הלוא נכריות נחשבנו לו כי מכרנו ויאכל גם אכול את כספנו: כי כל העשר אשר הציל אלהים מאבינו לנו הוא ולבנינו ועתה כל אשר אמר אלהים אליך עשה: ויקם יעקב וישא את בניו ואת נשיו על הגמלים: וינהג את כל מקנהו ואת כל רכשו אשר רכש מקנה קנינו אשר רכש בפדן ארם לבוא אל יצחק אביו ארצה כנען: ולבן הלך לגזז את צאנו ותגנב רחל את התרפים אשר לאביה: ויגנב יעקב את לב לבן הארמי על בלי הגיד לו כי ברח הוא: ויברח הוא וכל אשר לו ויקם ויעבר את הנהר וישם את פניו הר הגלעד: ויגד ללבן ביום השלישי כי ברח יעקב: ויקח את אחיו עמו וירדף אחריו דרך שבעת ימים וידבק אתו בהר הגלעד: ויבא אלהים אל לבן הארמי בחלם הלילה ויאמר לו השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע: וישג לבן את יעקב ויעקב תקע את אהלו בהר ולבן תקע את אחיו בהר הגלעד: ויאמר לבן ליעקב מה עשית ותגנב את לבבי ותנהג את בנתי כשביות חרב: למה נחבאת לברח ותגנב אתי ולא הגדת לי

ואשלחך בשמחה ובשרים בתף ובכנור: ולא נטשתני לנשק לבני ולבנתי עתה הסכלת עשו: יש לאל ידי לעשות עמכם רע ואלהי אביכם אמש אמר אלי לאמר השמר לך מדבר עם יעקב מטוב עד רע: ועתה הלך הלכת כי נכסף נכספתה לבית אביך למה גנבת את אלהי: ויען יעקב ויאמר ללבן כי יראתי כי אמרתי פן תגזל את בנותיך מעמי: עם אשר תמצא את אלהיך לא יחיה נגד אחינו הכר לך מה עמדי וקח לך ולא ידע יעקב כי רחל גנבתם: ויבא לבן באהל יעקב ובאהל לאה ובאהל שתי האמהת ולא מצא ויצא מאהל לאה ויבא באהל רחל: ורחל לקחה את התרפים ותשמם בכר הגמל ותשב עליהם וימשש לבן את כל האהל ולא מצא: ותאמר אל אביה אל יחר בעיני אדני כי לוא אוכל לקום מפניך כי דרך נשים לי ויחפש ולא מצא את התרפים: ויחר ליעקב וירב בלבן ויען יעקב ויאמר ללבן מה פשעי מה חטאתי כי דלקת אחרי: כי מששת את כל כלי מה מצאת מכל כלי ביתך שים כה נגד אחי ואחיך ויוכיחו בין שנינו: זה עשרים שנה אנכי עמך רחליך ועזיך לא שכלו ואילי צאנך לא אכלתי: טרפה לא הבאתי אליך אנכי אחטנה מידי תבקשנה גנבתי יום וגנבתי לילה: הייתי ביום אכלני חרב וקרח בלילה ותדד שנתי מעיני:

זה לי עשרים שנה בביתך עבדתיך
ארבע עשרה שנה בשתי בנתיך
ושש שנים בצאנך ותחלף את
משכרתי עשרת מנים: לולי אלהי
אבי אלהי אברהם ופחד יצחק היה
לי כי עתה ריקם שלחתני את עניי
ואת יגיע כפי ראה אלהים ויוכח
אמש: ויען לבן ויאמר אל יעקב
הבנות בנתי והבנים בני והצאן צאני
וכל אשר אתה ראה לי הוא ולבנתי
מה אעשה לאלה היום או לבניהן
אשר ילדו: ועתה לכה נכרתה ברית
אני ואתה והיה לעד ביני ובינך:
ויקח יעקב אבן וירימה מצבה:
ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים
ויקחו אבנים ויעשו גל ויאכלו שם
על הגל: ויקרא לו לבן יגר שהדותא
ויעקב קרא לו גלעד: ויאמר לבן הגל
הזה עד ביני ובינך היום על כן קרא
שמו גלעד: והמצפה אשר אמר יצף
יהוה ביני ובינך כי נסתר איש
מרעהו: אם תענה את בנתי ואם
תקח נשים על בנתי אין איש עמנו
ראה אלהים עד ביני ובינך: ויאמר
לבן ליעקב הנה הגל הזה והנה
המצבה אשר יריתי ביני ובינך: עד
הגל הזה ועדה המצבה אם אני לא
אעבר אליך את הגל הזה ואם אתה
לא תעבר אלי את הגל הזה ואת
המצבה הזאת לרעה: אלהי אברהם
ואלהי נחור ישפטו בינינו אלהי
אביהם וישבע יעקב בפחד אביו
יצחק: ויזבח יעקב זבח בהר ויקרא
לאחיו לאכל לחם ויאכלו לחם
וילינו בהר: וישכם לבן בבקר וינשק

דנן לי עשרין שנין בביתך
פלחתך ארבע עשרי שנין
בתרתין בנתך ושית שנין
בענך ואשניתא ית אגרי
עשר זמנין:
אילולא פון אלהא דאבא
אלהא דאברהם ודדחיל
ליה יצחק הוה בסעדי ארי
כען ריקן שלחתני ית עמלי
וית לאות ידי גלי קדם יי
ואוכח ברמשא:

ואתיב לבן ואמר ליעקב
בנתא בנתי ובניא בני ועאנא
ענאי וכל דאת חזי דילי הוא
ולבנתי מה אעביד לאילין
יומא דין או לבניהן
דילידא:

וכען איתא וניגזר קיים אנא
ואת ותהי לסהיד ביני
ובינך:
ונסיב יעקב אבנא וזקפה
קמא:
ואמר יעקב לאחוהי לקוטו
אבנין ונסיבו אבנין ועבדו
דגורא ואכלו תמן על
דגורא:
וקרא ליה לבן יגר שהדותא
ויעקב קרא ליה גלעד:
ואמר לבן דגורא הדין
סהיד ביני ובינך יומא דין
על כן קרא שמיה גלעד:
וסכותא דאמר יסך בכרא
דיי ביני ובינך ארי נתכסי
גבר מן חבריה:
אם תעני ית בנתי ואם תיסב
נשין על בנתי לית אנש
עימנא חזי מימרא דיי סהיד
ביני ובינך:
ואמר לבן ליעקב הא
דגורא הדין והא קמתא
דאקימית ביני ובינך:
סהיד דגורא הדין וסהדא
קמתא אם אנא לא איעבר
לותך ית דגורא הדין ואם את
לא תעבר לותי דגורא הדא
וית קמתא הדא לבישו:

אלהיה דאברהם ואלהיה
דנחור ידונון בננא אלההון
דאבוהון וקיים יעקב
בדדחיל ליה אבוהי יצחק

ונכס יעקב נכסתא בטורא
וקרא לאחוהי למיכל לחמא
ואכלו לחמא וביתו בטורא
ואקדים לבן בצפרא ונשיק

ותחלף את משכרתי · היית משנה
תנאי שבינינו מנקוד ומטלוא לעקודים
וברודים · ופחד יצחק · לא רצה לומר אלהי
יצחק בחייו לפי שאין הקב״ה מייחד
שמו על הצדיקים בחייהם · ואעפ״י
שאמר לו בצאתו מבאר שבע ואלהי
יצחק בשביל שכהו עיניו וקרוי הוא
כמת כתרגום יעקב אמר · ויוכח · לשון
תוכחה ולא לשון הוכחה · מה אעשה
לאלה · איך יעלה בלבי להרע להם ·
והיה לעד · הקב״ה · לאחיו · הם בניו
שהיו לו אחים נגשים לצרה ולמלחמה
עליו · יגר שהדותא · תרגום של גל
גלעד · והמצפה · אשר בהר הגלעד
כמו שכתוב ויעבר את מצפה גלעד
ולמה נקרא את מצפה אשר אמר כל
אחד מהם יצף ה' ביני ובינך אם
תעבור את הברית · כי נסתר ולא
נראה איש אל רעהו · בנותי בנותי שתי
פעמים אף בלהה וזלפה בנותיו היו
מפלגש · יריתי · כמו ירה בים
כזה שהוא יורה חנית · אם אני · הרי
אם משמש במקום
אשר כמו
עד אם
דברתי · לרעה · לרעה אי אתה
עובר אבל אתה
עובר
לפרקמטיא
אלהי אברהם קדש · אלהי נחור · חול
אלהי אביהם חול · ויזבח יעקב זבח ·
שחט בהמות למשתה · לאחיו · לאוהביו
שעם לבן · לאכל לחם · כל
דבר מאכל קרוי לחם · כמו עבד
לחם רב · נשחיתה עץ בלחמו

וארבע מאות איש עמו ויירא יעקב
[illegible] ויצר לו ויחץ את העם אשר
אתו ואת הצאן ואת הבקר והגמלים
לשני מחנות ויאמר אם יבוא עשו
אל המחנה האחת והכהו והיה
המחנה הנשאר לפליטה ויאמר יעקב
[illegible] אבי אברהם ואלהי אבי יצחק
[illegible] אלי שוב לארצך

1490 Ixar Pentateuch Rashi Targum

עזים מאתים ותישים עשרים רחלים מאתים ואילים
עשרים: גמלים מיניקות ובניהם
שלשים פרות ארבעים ופרים
עשרה אתנת עשרים ועירם עשרה:
ויתן ביד עבדיו עדר עדר לבדו
ויאמר אל עבדיו עברו לפני ורוח
תשימו בין עדר ובין עדר: ויצו את
הראשון לאמר כי יפגשך עשו אחי
ושאלך לאמר למי אתה ואנה תלך
ולמי אלה לפניך: ואמרת לעבדך
ליעקב מנחה הוא שלוחה לאדני
לעשו והנה גם הוא אחרינו: ויצו גם
את השני גם את השלישי גם את
כל ההלכים אחרי העדרים לאמר

לבניו ולבנותיו ויברך אתהם וילך וישב לבן למקמו: ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים: ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה ויקרא שם המקום ההוא מחנים:

לבנוהי ולבנתיה ובריך יתהון
ואזל ותב לבן לאתריה:
ויעקב איזל לארחיה וערעו
ביה מלאכיא דיי:
ואמר יעקב כד חזנון
משריתא דיי דין וקרא
שמא דאתרא ההוא מחנים:

ויפגעו בו מלאכי אלהים. מלאכי ארץ
ישראל באו לקראתו ללותו. מחנים. שתי
מחנות של חוצה לארץ שבאו עמו עד
כאן ושל ארץ ישראל שבאו לקראתו:

חסלת ויצא יעקב

וישלח יעקב

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום: ויצו אתם לאמר כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה: ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה ואשלחה להגיד לאדני למצא חן בעיניך: וישבו המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיך אל עשו וגם הלך לקראתך וארבע מאות איש עמו: ויירא יעקב מאד ויצר לו ויחץ את העם אשר אתו ואת הצאן ואת הבקר והגמלים לשני מחנות: ויאמר אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה: ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם ואלהי אבי יצחק יהוה האמר אלי שוב לארצך ולמולדתך ואיטיבה עמך: קטנתי

ושלח יעקב איזגדין קדמוהי
לות עשו אחוהי לארעא
דשעיר חקל דאדום:
ופקיד יתהון למימר כדין
תימרון לריבוני לעשו כדנן
אמר עבדך יעקב עם לבן
דרית ואוחרית עד כען:
והוו לי תורין וחמרין ען
ועבדין ואמהן ושלחית לחואה
לריבוני לאשכחא רחמין
בעינך:
ותבו איזגדיא לות יעקב
למימר אתינא לות אחוך לות
עשו ואף אזיל לקדמותך
וארבע מאה גוברין עמיה:

ודחיל יעקב לחדא ועקת
ליה ופליג ית עמא דעמיה
וית ענא וית תורי וגמליא
לתרין משרין:

ואמר אם ייתי עשו למשריתא
חדא ויקטלנה ותהא משריתא
דאשתארא לשיזבא:

ואמר יעקב אלהא דאבא
אברהם ואלהא דאבא יצחק
יי דאמר לי תוב לארעך
ולילדותך ואוטיב עמך:
ועת

מלאכים. מלאכים ממש: ארצה שעירי
ארץ שעיר. ה"א בסוף תיבה במקום
למ"ד בראשה: גרתי. לא נעשיתי
שר וחשוב אלא גר. אינך כדאי לשנוא אותי
על הברכות שברכני אבי שאמר לי
הוי גביר לאחיך לא נתקיימה בי: ויהי
לי שור וחמור. אבי אמר לי מטל
השמים ומשמני הארץ זו אינה מן
השמים ולא מן הארץ: שור וחמור. דרך
ארץ לומר על שורים הרבה שור אדם
אומר לחברו בלילה קרא התרנגול
ואינו אומר קראו התרנגולים: ואשלחה
להגיד. להודיעך שאני בא אליך: למצא
חן בעיניך. שאני שלם עמך
ומבקש אהבתך: באנו אל אחיך
שהיית אומר אחי הוא אבל הוא נוהג עמך
כעשו הרשע עדיין שונא בראשו: ויירא
יעקב מאד ויצר לו: ויירא שמא יהרג
ויצר לו אם יהרוג הוא את אחרים: המחנה האחת והכהו. מחנה משמש לשון זכר ולשון נקבה. אם תחנה עלי מחנה
לשון נקבה. המחנה הזה לשון זכר. וכן יש שאר דברים משמשים לשון זכר ולשון נקבה. השמש יצא על הארץ זכר. השמש
זרחה על הארץ נקבה. ורוח גדולה וחזק הרי זכר ונקבה. והנה רוח גדולה באה פנות הבית זכר: לפליטה. על כרחו כי אלחם
עמו. התקין עצמו לשלשה דברים. לדורון לתפלה ולמלחמה. לדורון ותעבור המנחה על פניו. למלחמה והיה
המחנה הנשאר לפליטה. לתפלה אלהי אבי אברהם ואלהי אבי יצחק. ולהלן הוא אומר ופחד יצחק. ועוד מהו שחזר
והזכיר שם המיוחד הוה לו לכתוב האומר אלי. אלא כך אמר יעקב לפני הקב"ה שתי הבטחות הבטחתני אחת בצאתי
מבית אבי מארץ לאמר אני יי אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק ושם אמרת לי ושמרתיך בכל אשר תלך ובבית
לבן אמרת לי שוב אל ארץ אבותיך ושם נגלית לי בשם המיוחד לבדו שנאמר ויאמר יי אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך
ואהיה עמך. ובשתי הבטחות הללו אני בא לפניך: קטנתי. נתמעטו זכיותי על ידי החסדים והאמת שעשית עמי
לכך אני ירא שמא משהבטחתני נתלכלכתי בחטא ויגרום לי להמסר ביד עשו:

כח

מלונן
נוטריקון מלונן
חיילים נגד יעקב
מלאכים

מכל החסדים ומכל האמת אשר
עשית את עבדך כי במקלי עברתי
את הירדן הזה ועתה הייתי לשני
מחנות: הצילני נא מיד אחי מיד
עשו כי ירא אנכי אתו פן יבוא והכני
אם על בנים: ואתה אמרת היטב
איטיב עמך ושמתי את זרעך כחול
הים אשר לא יספר מרב: וילן שם
בלילה ההוא ויקח מן הבא בידו מנחה
לעשו אחיו: עזים מאתים ותישים
עשרים רחלים מאתים ואילים
עשרים: גמלים מיניקות ובניהם
שלשים פרות ארבעים ופרים
עשרה אתנת עשרים ועירם עשרה:
ויתן ביד עבדיו עדר עדר לבדו
ויאמר אל עבדיו עברו לפני ורוח
תשימו בין עדר ובין עדר: ויצו את
הראשון לאמר כי יפגשך עשו אחי
ושאלך לאמר למי אתה ואנה תלך
ולמי אלה לפניך: ואמרת לעבדך
ליעקב מנחה הוא שלוחה לאדני
לעשו והנה גם הוא אחרינו: ויצו גם
את השני גם את השלישי גם את
כל ההלכים אחרי העדרים לאמר

זכותי מכל חסדין ומכל טבון דעבדת עם עבדך ארי יחידי עברית ית ירדנא הדין וכען הויתי לתרין משרין:

שיזבני כען מידא דאחי מידא דעשו ארי דחיל אנא מנה דילמא ייתי ויקטלנני אמא על בניא:

ואת אמרת אוטבא אוטיב עמך ואשוי ית בנך סגיאין כחלא דימא דלא יתמנון מסגיאי:

ובת תמן בלילא ההוא ונסיב מן דאייתי בידיה תקרובתא לעשו אחוהי:

עזי מאתן ותישיא עשרין רחילי מאתן ודיכרין עשרין:

גמלי מינקתא ובניהון תלתין תורתא ארבעין ותורין עשרא אתנן עשרין ועילי עשרא:

ויהב בידא דעבדוהי עדרא עדרא בלחודוהי ואמר לעבדוהי עיברו קדמי ורוחא תשוון בין עדרא ובין עדרא:

ופקיד ית קדמאה למימר ארי יערעינך עשו אחי וישאלינך למימר דמאן את ולאן את אזיל ולמאן אלין קדמך:

ותימר דעבדך דיעקב תקרובתא היא דמשלחא לריבוני לעשו והא אף הוא אתי בתרנא:

ופקיד אף ית תנינא אף ית תליתאה אף ית כל דאזלין בתר עדריא למימר

[illegible]

כדבר הזה תדברון אל עשו במצאכם
אתו: ואמרתם גם הנה עבדך יעקב
אחרינו כי אמר אכפרה פניו במנחה
ההלכת לפני ואחרי כן אראה פניו
אולי ישא פני: ותעבר המנחה על פניו
והוא לן בלילה ההוא במחנה:
ויקם בלילה הוא ויקח את שתי נשיו
ואת שתי שפחתיו ואת אחד עשר
ילדיו ויעבר את מעבר יבק:
ויקחם ויעברם את הנחל ויעבר
את אשר לו: ויותר יעקב לבדו
ויאבק איש עמו עד עלות השחר:
וירא כי לא יכל לו ויגע בכף ירכו
ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו:
ויאמר שלחני כי עלה השחר ויאמר
לא אשלחך כי אם ברכתני: ויאמר
אליו מה שמך ויאמר יעקב: ויאמר
לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם
ישראל כי שרית עם אלהים ועם
אנשים ותוכל: וישאל יעקב ויאמר
הגידה נא שמך ויאמר למה זה
תשאל לשמי ויברך אתו שם: ויקרא
יעקב שם המקום פניאל כי ראיתי
אלהים פנים אל פנים ותנצל נפשי:

כפתגמא הדין תמללון עם עשו כד תשכחון יתיה:

ותימרון אף הא עבדך יעקב אתי בתרנא ארי אמר אניחיניה לרוגזיה בתקרובתא דמהלכא קדמי ובתר כן אחזי אפוהי מאים יסב אפי:

ועברת תקרובתא על אפוהי והוא בת בליליא ההוא במשריתא:

וקם בליליא הוא ודבר ית תרתין נשוהי וית תרתין לחינתיה וית חד עשר בנוהי ועבר ית מעבר יבקא:

ודברינון ועברינון ית נחלא ואעבר ית דיליה:

ואישתאר יעקב בלחודוהי ואישתדל גברא עמיה עד דסליק צפרא:

וחזא ארי לא יכיל ליה וקריב בפתי ירכיה וזע פתי ירכא דיעקב באישתדלותיה עמיה:

ואמר שלחני ארי סליק צפרא ואמר לא אשלחינך אילהן ברכת לי:

ואמר ליה מה שמך ואמר יעקב:

ואמר לא יעקב איתאמר עוד שמך אילהן ישראל ארי רב את עם מלאכיא דיי ועם גובריא ויכילתא:

ושאיל יעקב ואמר חוי כען שמך ואמר למה דנן את שאיל לשמי ובריך יתיה תמן:

וקרא יעקב שמא דאתרא פניאל ארי חזיתי מלאכא דיי אפין באפין ואישתזבת נפשי:

[illegible]

וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ כַּאֲשֶׁר עָבַר אֶת פְּנוּאֵל וְהוּא צֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ׃ עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה אֲשֶׁר עַל כַּף הַיָּרֵךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי נָגַע בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנָּשֶׁה׃ וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה עֵשָׂו בָּא וְעִמּוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ וַיַּחַץ אֶת הַיְלָדִים עַל לֵאָה וְעַל רָחֵל וְעַל שְׁתֵּי הַשְּׁפָחוֹת׃ וַיָּשֶׂם אֶת הַשְּׁפָחוֹת וְאֶת יַלְדֵיהֶן רִאשֹׁנָה וְאֶת לֵאָה וִילָדֶיהָ אַחֲרֹנִים וְאֶת רָחֵל וְאֶת יוֹסֵף אַחֲרֹנִים׃ וְהוּא עָבַר לִפְנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו׃ וַיָּרָץ עֵשָׂו לִקְרָאתוֹ וַיְחַבְּקֵהוּ וַיִּפֹּל עַל צַוָּארָו וַיִּשָּׁקֵהוּ וַיִּבְכּוּ׃ וַיִּשָּׂא אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת הַנָּשִׁים וְאֶת הַיְלָדִים וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה לָּךְ וַיֹּאמַר הַיְלָדִים אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹהִים אֶת עַבְדֶּךָ׃ וַתִּגַּשְׁןָ הַשְּׁפָחוֹת הֵנָּה וְיַלְדֵיהֶן וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ׃ וַתִּגַּשׁ גַּם לֵאָה וִילָדֶיהָ וַיִּשְׁתַּחֲווּ וְאַחַר נִגַּשׁ יוֹסֵף וְרָחֵל וַיִּשְׁתַּחֲווּ׃ וַיֹּאמֶר מִי לְךָ כָּל הַמַּחֲנֶה הַזֶּה אֲשֶׁר פָּגָשְׁתִּי וַיֹּאמֶר לִמְצֹא חֵן בְּעֵינֵי אֲדֹנִי׃ וַיֹּאמֶר עֵשָׂו יֶשׁ לִי רָב אָחִי יְהִי לְךָ אֲשֶׁר לָךְ׃ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אַל נָא אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְלָקַחְתָּ מִנְחָתִי מִיָּדִי כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי פָנֶיךָ כִּרְאֹת פְּנֵי אֱלֹהִים וַתִּרְצֵנִי׃ קַח נָא אֶת בִּרְכָתִי אֲשֶׁר

ודנח ליה שימשא כד עבר ית פנואל והוא מטלע על ירכיה׃ על כן לא אכלין בני ישראל ית גידא דנשיא דעל פתי ירכא עד יומא הדין ארי קריב בפתי ירכא דיעקב בגידא דנשיא׃

וזקף יעקב עינוהי וחזא והא עשו אתא ועמיה ארבע מאה גוברין ופליג ית בניא על לאה ועל רחל ועל תרתין לחינתא׃

ושוי ית לחינתא וית בניהן קדמיתא וית לאה ובנהא בתראין וית רחל וית יוסף בתראין׃

והוא עבר קדמיהון וסגיד על ארעא שבע זמנין עד מיקרביה עד אחוהי׃

ורהט עשו לקדמותיה וגפפיה ונפל על צווריה ונשקיה ובכו׃

וזקף ית עינוהי וחזא ית נשיא וית עולמיא ואמר מאן אלין לך ואמר בניא דיחב יי לעבדך׃

וקריבא לחינתא אינין ובניהן וסגידא׃

וקריבת אף לאה ובנהא וסגידו ובתר כן קריב יוסף ורחל וסגידו׃

ואמר מה לך כל משריתא הדין דערעית ואמר לאשכחא רחמין בעיני ריבוני׃

ואמר עשו אית לי נכסין סגיאין אחי יהי לך דילך׃

ואמר יעקב בבעו ריבוני אם כען אשכחית רחמין בעינך ותקביל תקרובתי מן ידי ארי על כן חזיתינון לאפך כחזו אפי רברביא ואתרעיתא לי׃

קביל כען ית תקרובתי

לו׳ לצרכו׳ לרפאת צלעתו׳ כמה דאת אמר שמש צדקה ומרפא׳ ואותן השעות שמיהרה חמה לשקוע בשבלו כשיצא יעקב משבע מיהרה לזרוח בשבלו׳ והוא היה צולע כשזרחה השמש׳ דבר אחר׳ ויזרח לו השמש׳ לשון בני אדם הוא כשהגענו למקום פלו׳ האיר לנו השחר זהו פשוטו ומדרשו׳ גיד הנשה׳ שנשה ממקומו ועלה והיה לשון קפיצה וכן נשתה גבורתם׳ אחרונים׳ אחרון אחרון חביב׳ עבר לפניהם׳ אמר אם יבא אותו רשע ילחם בי תחלה׳ ויחבקהו׳ נתגלגלו רחמיו כשראהו משתחוה כל ההשתחויות הללו׳ וישקהו׳ נקוד עליו ויש חולקין בדבר בברייתא דספרי׳ יש שדרשו נקודה זו לומר שלא נשקו בכל לבו׳ אמר רבי שמעון בן יוחאי הלכה בידוע שעשו שונא ליעקב אלא שנהפכו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו׳ מי אלה לך׳ מי אלה להיות שלך׳ ואחר נגש יוסף ורחל׳ בכלן האמהות נגשות לפני הבנים אבל ברחל יוסף נגש לפניה אמר אמי יפת תואר שמא יתלה בה עיניו אותו רשע אעמוד כנגדה ואעכבנו מלהסתכל בה׳ מי לך כל המחנה׳ להיות שלך׳ כלומר למה הוא לך׳ ופשוטו המקרא על המחנה׳ ומדרשו כתות מלאכים דוחפין אותו ואנשיו והיו אומרין להם של מי אתם והם אומרים לעשו׳ והם אומרים הכו הכו והם אומרים מניחין בנו של יצחק הוא ולא היו משגיחין בהם וכשאומרין מאחיו של יעקב הוא והם אומרים אם כן משלנו אתם׳ יהי לך אשר לך׳ כאן הודה לו על הברכות׳ אל נא תאמר לי כן׳ אם נא מצאתי חן בעיניך ולקחת מנחתי מידי כי על כן ראיתי פניך כי ראוי לך שתקבל מנחתי על אשר ראיתי פניך והן חשובין לי כראיית פני מלאך כראיתי שר שלך ועוד שלא יחזר לי על פורותיו ולכך הזכיר לו ראיית המלאך כדי שיתירא ממנו ויאמר נתקיימה לו הברכה׳ ותרצני׳ נתפייסת לי וכן כל רצון שבמקרא לשון פיוס ולרצות אפיסי ׳׳׳ [illegible]

הֵבֵאת לָךְ כִּי חַנַּנִי אֱלֹהִים וְכִי יֶשׁ לִי כֹל וַיִּפְצַר בּוֹ וַיִּקָּח׃ וַיֹּאמֶר נִסְעָה וְנֵלֵכָה וְאֵלְכָה לְנֶגְדֶּךָ׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדֹנִי יֹדֵעַ כִּי הַיְלָדִים רַכִּים וְהַצֹּאן וְהַבָּקָר עָלוֹת עָלָי וּדְפָקוּם יוֹם אֶחָד וָמֵתוּ כָּל הַצֹּאן׃ יַעֲבָר נָא אֲדֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ וַאֲנִי אֶתְנָהֲלָה לְאִטִּי לְרֶגֶל הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר לְפָנַי וּלְרֶגֶל הַיְלָדִים עַד אֲשֶׁר אָבֹא אֶל אֲדֹנִי שֵׂעִירָה׃ וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אַצִּיגָה נָּא עִמְּךָ מִן הָעָם אֲשֶׁר אִתִּי וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶּה אֶמְצָא חֵן בְּעֵינֵי אֲדֹנִי׃ וַיָּשָׁב בַּיּוֹם הַהוּא עֵשָׂו לְדַרְכּוֹ שֵׂעִירָה׃ וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֻכֹּת עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם סֻכּוֹת׃

וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם עִיר שְׁכֶם אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בְּבֹאוֹ מִפַּדַּן אֲרָם וַיִּחַן אֶת פְּנֵי הָעִיר׃ וַיִּקֶן אֶת חֶלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר נָטָה שָׁם אָהֳלוֹ מִיַּד בְּנֵי חֲמוֹר אֲבִי שְׁכֶם

דאיתיתאת לך ארי רחים על יי ואַרי אית לי כולא ותקיף ביה וקביל׃

ואמר טול ונהך ואיהך לקבלך׃

ואמר ליה ריבוני ידע ארי ינקיא רכיכין ועָנא ותורי מינקתא עלי ואם אידחוקינון יומא חד ימותון כל ענא׃

יעבר כען ריבוני קדם עבדיה ואנא אידבר בניח לרגל עובדתא די קדמי ולרגל ינקיא עד דאיתי לות ריבוני לשעיר׃

ואמר עשו אשבוק כען עמך מן עמא דעמי ואמר למא דנן אשכח רחמין בעיני ריבוני׃

ותב ביומא ההוא עשו לארחיה לשעיר׃

ויעקב נטל לסכות ובנא ליה ביתא ולבעיריה עבד מטלן על כן קרא שמא דאתרא סכות׃

ואתא יעקב שלים לקרתא דשכם די בארעא דכנען במיתוהי מפדן ארם ושרא לקבל אפי קרתא׃

וזבן ית אחסנת חקלא דפרסיה תמן משכניה מידא דבני חמור אבוהי דשכם

ותרצני׳ ברכתי׳ מנחתי׳ כמו ברכה הבאה על ראיית פנים לפרקים אינה באה אלא לשאילת שלום וכל ברכה שהיא לראיית פנים כמו ויברך יעקב את פרעה ועשו אתו ברכה דסנחריב: עשו אתי ברכה ולברש דתעי מלך חמת בגין לשאל לו לשלום ולברכו׳ וכן שקורין כל״ע שלוחר אף זו ברכתי מוגשת׳ אשר הובאת לך לא טרחת בה ואני יגעתי להגיעה עד שהגיעה לידך׳ חננו׳ נון ראשונה דגשה שהיא במקום שתים שהיה לו לכתוב חננני שהן חנן ופ״א שהם נ׳ תמן והשלישית שימוש כמו אלהים נון פעלו׳ וכן רע׳ יש לי כל׳ ספוקי׳ ועשו דבר בלשון גאוה יש לי רב׳ יותר מכדי צרכי׳ נסעה׳ כמו שמענו סלחה שלחה שהן כמו שמע סלח כלה אף כאן נסעה כמו נסע והנון בו יסוד׳ ותקנתנו טול ונהך עשו אמר ליעקב נסע מכאן ונלך ואלכה לנגדך׳ בשוה לך ואעשה לך טובה זו שאאריך ימים לכת ללכת לאט כאשר אתה צריך וזהו ואלכה לנגדך בשוה לך׳ עלות עלי׳ הצאן והבקר שהן עלות מוטלות עלי לנהלן לאט׳ עלות׳ מגדלות עולליהן לשון עול וכן שתי פרות עלות וכלשון פרוטולוס ודפקום יום אחד להלך בדרך מרובה ומתו כל הצאן ודפקום כמו קול דודי דופק׳ דופק בדלת׳ יעבר נא אדוני׳ אל תאריך ימים לכת׳ עבור נא לפני כפי דרכך ואף אם תתרחק מימני׳ אתנהלה אתנהל׳ ה״א יתירה כמו ארדה אשמעה׳ לאטי לאט שלי לשון נחת לאט לאבשלום לאטי קלילאי מין ה״א של איטי לשמוש אתנהל בנחת של לרגל המלאכה׳ לפי צורך רגלי המלאכה אשר לפני ולרגל הילדים לפי מה שהם יכולים לילך׳ עד אשר אבא׳ הרחיב לו הדרך שלא היה דעתו ללכת אלא עד סכות אמר אם דעתו לעשות לו רעה ימתין עד בואי אצלו׳ והוא לא הלך׳ ואימתי ילך בימות המשיח שנאמר ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו ומדרשי אגדה יש לפרשו לפנים׳ ויאמר למה זה׳ תעשה לי טובה שאיני צריך לה׳ אמצא חן בעיני אדוני ולא תשלם לי עכשיו שום גמול׳ וישב עשו ויהרב לו מאות איש שבאו עמו נשמטו מאחד אחד׳ והיכן פרע להם הקב״ה בימי דוד שנאמר כי אם ארבע מאות איש אשר רכבו על הגמלים׳ סכות שמונה עשר חדשים׳ קיץ וחורף וקיץ׳ קיץ׳ סכות חורף בית׳ קיץ סכות׳ שלם׳ שלם בגופו שלא נתרפא מצלעתו׳ שלם בממונו׳ שלם בתורתו׳ שלא שכח תלמודו בבית לבן׳ עיר שכם׳ כמו לעיר כמו עד בואכה כמו לבואכה׳ בבואו מפדן ארם׳ כאדם שאומר לחברו יצא פלוני מבין השנים ושלם יצא אף כאן ויבא יעקב

הכזונה' הפקר' את אחותנו' את
לפי שאחרת קום עלה' לפי שאחרת בדרך
נענשת ובאת לך זאת מבתך' הנכר
שיש בידכם משלל שכם' והטהרו' מעבו'
זרה' והחליפו שמלותיכם' שמא יש לכם
כסות של עז' האלה' מין אילן סרק'
עם שכם' אצל שכם' חתת' פחד'
לוזה ...
... כמו ... כמו
בבית' בית אל' כמו בבית' נגלו
אליו האלהים' כל מקום שלא ... בלשון
רבים כמו אדני יוסף אם בעליו עמו
ולא נאמר בעלו וכן ... לשון
שופט ... רבים אבל ... מאחר
הקדש לא תמצא בלשון רבים' ותמת
דבורה' מה ענין דבורה אצל יעקב'
אלא לפי שאמרה רבקה ליעקב ושלחתי
ולקחתיך משם' שלחה דבורה אצלו לפדן
ארם לצאת משם ומתה בדרך' מתחת
לבית אל' למטה מבית אל שהעיר
יושבת בשפוע ההר ונקברה ברגלי
ההר' תחת האלון' בשפולי מישרא
... שמתה ...
... ומישור של בית אל
... ונתבשר שם
באבל שני שהוגד לו על אמו שמתה
ואלון בלשון יוני אחר' ...
... יעקב
... מצאנו
פרשה' עוד' פעם שנית' במקום
הזה ... ויברך
אותו' ברכת אבלים' לא יקרא עוד
שמך יעקב' לשון אדם הבא בעקבה
ובמרמה אלא לשון שר ונגיד' אני אל
שדי' שאני כדאי לברך שהברכות שלי' פרה ורבה' שעדיין לא נולד בנימין ... גוי' בנימין

מספר ונאספו עלי והכוני ונשמדתי
אני וביתי: ויאמרו הכזונה יעשה את
אחותנו:

ויאמר אלהים אל יעקב קום עלה
בית אל ושב שם ועשה שם מזבח
לאל הנראה אליך בברחך מפני
עשו אחיך: ויאמר יעקב אל ביתו
ואל כל אשר עמו הסרו את אלהי
הנכר אשר בתככם והטהרו והחליפו
שמלתיכם: ונקומה ונעלה בית אל
ואעשה שם מזבח לאל הענה אתי
ביום צרתי ויהי עמדי בדרך אשר
הלכתי: ויתנו אל יעקב את כל אלהי
הנכר אשר בידם ואת הנזמים אשר
באזניהם ויטמן אתם יעקב תחת
האלה אשר עם שכם: ויסעו ויהי חתת
אלהים על הערים אשר סביבותיהם
ולא רדפו אחרי בני יעקב: ויבא
יעקב לוזה אשר בארץ כנען היא
בית אל הוא וכל העם אשר עמו:
ויבן שם מזבח ויקרא למקום אל בית
אל כי שם נגלו אליו האלהים בברחו
מפני אחיו: ותמת דבורה מינקת
רבקה ותקבר מתחת לבית אל
תחת האלון ויקרא שמו אלון בכות:

וירא אלהים אל יעקב עוד בבאו
מפדן ארם ויברך אתו: ויאמר לו
אלהים שמך יעקב לא יקרא שמך
עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך
ויקרא את שמו ישראל: ויאמר
לו אלהים אני אל שדי פרה ורבה
גוי וקהל גוים יהיה ממך ומלכים

דמניין ויתכנשון עלי ויקטלנני ואישתיצי אנא ואנש ביתי:

ואמרו הכנפקת ברא יעבד ית אחתנא:

ואמר יי' ליעקב קום סק לבית אל ותיב תמן ועביד תמן מדבחא קדם אלהא דאתגלי לך במעירקך מן קדם עשו אחוך:

ואמר יעקב לאינש ביתיה ולכל דעמיה אעדו ית טעוות עממיא דביניכון ואדכון ושנו כסותכון:

ונקום ונסק לבית אל ואעביד תמן מדבחא קדם אלהא דקביל צלותי ביומא דעקתי והוה מימריה בסעדי באורחא דאזלית:

ויהבו ליעקב ית כל טעוות עממיא דבידהון וית קדשיא דבאודניהון וטמריתהון יעקב תחות בוטמא דעם שכם:

ונטלו והות דחלא דיי' על קרויא די בסחרנהון ולא רדפו בתר בני יעקב:

ואתא יעקב ללוז די בארעא דכנען היא בית אל הוא וכל עמא דעמיה:

ובנא תמן מדבחא וקרא לאתרא אל בית אל ארי תמן איתגליאו ליה מלאכיא דיי' במעירקיה מן קדם אחוהי:

ומיתת דבורה מינקתא דרבקה ואיתקברת מלרע לבית אל בשפולי מישרא וקרא שמה מישר בכותא:

ואיתגלי יי' ליעקב עוד במיתוהי מפדן ארם ובריך יתיה:

ואמר ליה יי' שמך יעקב לא יתקרי עוד שמך יעקב אלהין ישראל יהא שמך וקרא ית שמיה ישראל:

ואמר ליה יי' אנא אל שדי פוש וסגי עם וכנשת שבטין יהון מנך ומלכין

... ואפרים שעתידין לצאת
מיוסף וכבר נולדו' ... ומלכים
שאול ואיש בשת שהיו משבט בנימין
שעדיין לא נולד' במקום אשר דבר
אתו' איני יודע מה מלמדנו' כברת
ארץ' מנחם פירש לשון כביר רבוי
מהלך רב' ואגדה בזמן שהארץ
חלולה ככברה שהניר מצוי והקציר
עבר ועדיין השרב לא בא' ואין זה
פשוטו של מקרא שהרי בנעמן מצינו
וילך מאתו כברת ארץ' ואומר אני
שהוא שם מדת קרקע כמהלך פרסה
או יותר כמו שאומר צמד כרם'
חלקת שדה' כך כמהלך אדם נתן
שם מדת כברת ארץ' כי גם זה לך
בן' זה מוסף על יוסף' ורבותינו דרשו
עם כל שבט נולדה תאומה ועם
בנימין נולדו תאומות' בן אוני' בן צערי'
בנימין' נראה בעיני לפי שהוא לבדו
נולד בארץ כנען שהיא בנגב כשאדם
בא מארם נהרים כמו שנ' נגב בארץ
כנען' בנימין' בן ימין לשון ...
לפי ... בבקעת ... בארץ עד
... לחברון אצל יצחק ...
כל ... וישכב' מתוך שבלבל
משכבו מעלה עליו הכתוב כאלו שכבה
ולמה בלבל וחלל יצועו' שכשמתה
רחל נטל יעקב מטתו שהיתה נתונה תדיר
באהל רחל ולא בשאר אהלים ונתנה
באהל בלהה בא ראובן ותבע עלבון
אמו אמר אם אחות אמי היתה צרתה
שפחת אחות אמי תהא צרה לאמי' לכך בלבל' ויהיו בני יעקב שנים עשר' מתחיל לענין ראשון משנולד בנימין
נשלמה המטה ומעתה ראויים להמנות ... ללמדנו שכלם שוים וכלם צדיקים שלא חטא ראובן וכלם במנין
בני יעקב' ... בני יעקב ... לבנימין ...
... ממרא' שם המישור' קרית הארבע' שם העיר ...

מחלציך יצאו: ואת הארץ אשר נתתי
לאברהם וליצחק לך אתננה ולזרעך
אחריך אתן את הארץ: ויעל מעליו
אלהים במקום אשר דבר אתו: ויצב
יעקב מצבה במקום אשר דבר אתו
מצבת אבן ויסך עליה נסך ויצק
עליה שמן: ויקרא יעקב את שם
המקום אשר דבר אתו שם אלהים
בית אל: ויסעו מבית אל ויהי עוד
כברת הארץ לבוא אפרתה ותלד
רחל ותקש בלדתה: ויהי בהקשתה
בלדתה ותאמר לה המילדת אל
תיראי כי גם זה לך בן: ויהי בצאת
נפשה כי מתה ותקרא שמו בן אוני
ואביו קרא לו בנימין: ותמת רחל
ותקבר בדרך אפרתה הוא בית לחם:
ויצב יעקב מצבה על קברתה הוא
מצבת קברת רחל עד היום: ויסע
ישראל ויט אהלה מהלאה למגדל
עדר: ויהי בשכן ישראל בארץ ההוא
וילך ראובן וישכב את בלהה פילגש
אביו וישמע ישראל:

ויהיו בני יעקב שנים עשר: בני לאה
בכור יעקב ראובן ושמעון ולוי ויהודה
ויששכר וזבלון: בני רחל יוסף ובנימן:
ובני בלהה שפחת רחל דן ונפתלי:
ובני זלפה שפחת לאה גד ואשר אלה
בני יעקב אשר ילד לו בפדן ארם:
ויבא יעקב אל יצחק אביו ממרא
קרית הארבע הוא חברון אשר גר

דשלטן בעממיא מינך יפקון:

וית ארעא די יהבית לאברהם וליצחק לך אתננה ולבנך בתרך אתן ית ארעא:

ואיסתלק מעלוהי יקרא דיי' באתרא דמליל עמיה:

ואקים יעקב קמא באתרא דמליל עמיה קמת אבנא ונסיך עלה ניסוך ואריק עלה משחא:

וקרא יעקב ית שמא דאתרא דמליל עמיה תמן יי' בית אל:

ונטלו מבית אל והוה עוד כרוב ארעא למיעל לאפרת וילידת רחל וקשיאת במילדה:

והוה בקשיותה במילדה ואמרת לה חייתא לא תדחלי ארי אף דין לך בר:

והוה במיפק נפשה ארי מיתת וקרת שמיה בר דווי ואבוהי קרא ליה בנימין:

ומיתת רחל ואיתקברת באורח אפרת היא בית לחם:

ואקים יעקב קמא על קבורתה היא קמת קבורתה דרחל עד יומא דין:

ונטל ישראל ופרסיה משכניה מלהלא למגדלא דעדר:

והוה כד שרא ישראל בארעא ההיא ואזל ראובן ושכיב עם בלהה לחינתיה דאבוהי ושמע ישראל והוו בני יעקב תרין עשר:

בני לאה בוכרא דיעקב ראובן ושמעון ולוי ויהודה ויששכר וזבולן:

בני רחל יוסף ובנימן:

ובני בלהה אמתא דרחל דן ונפתלי:

ובני זלפה אמתא דלאה גד ואשר אלין בני יעקב דאיתילידו ליה בפדן ארם:

ואתא יעקב לות יצחק אבוהי לממרא קרית הארבע היא חברון דדר

אלה אלופי החרי אלוף לוטן אלוף שובל אלוף צבעון אלוף ענה: אלוף דשן אלוף אצר אלוף דישן אלה אלופי החרי לאלפיהם בארץ שעיר:

ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל: וימלך באדום בלע בן בעור ושם עירו דנהבה: וימת בלע וימלך תחתיו יובב בן זרח מבצרה: וימת יובב וימלך תחתיו חשם מארץ התימני: וימת חשם וימלך תחתיו הדד בן בדד המכה את מדין בשדה מואב ושם עירו עוית: וימת הדד וימלך תחתיו שמלה ממשרקה: וימת שמלה וימלך תחתיו שאול מרחבות הנהר: וימת שאול וימלך תחתיו בעל חנן בן עכבור: וימת בעל חנן בן עכבור וימלך תחתיו הדר ושם עירו פעו ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד בת מי זהב: ואלה שמות אלופי עשו למשפחתם למקמתם בשמתם אלוף תמנע אלוף עלוה אלוף יתת: אלוף אהליבמה אלוף אלה אלוף פינן: אלוף קנז אלוף תימן אלוף מבצר: אלוף מגדיאל אלוף עירם אלה אלופי אדום למשבתם בארץ אחזתם הוא עשו אבי אדום:

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ

אלין רבני חוראה רבה לוטן רבה שובל רבה צבעון רבה ענה: רבה דישון רבה אצר רבה דישן אלין רבני חוראה לרברבניהון בארעא דשעיר:

ואלין מלכיא דמלכו בארעא דאדום קדם מלך מלכא לבני ישראל: ומלך באדום בלע בר בעור ושום קרתיה דנהבה: ומית בלע ומלך תחותוהי יובב בר זרח מבצרה: ומית יובב ומלך תחותוהי חושם מארעא דדרומא: ומית חושם ומלך תחותוהי הדד בר בדד דקטל ית מדין בחקלי דמואב ושום קרתיה עוית: ומית הדד ומלך תחותוהי שמלה ממשרקה: ומית שמלה ומלך תחותוהי שאול מרחובות דעל פרת: ומית שאול ומלך תחותוהי בעל חנן בר עכבור: ומית בעל חנן בר עכבור ומלך תחותוהי הדר ושום קרתיה פעו ושום איתתיה מהיטבאל בת מטרד בת מצרף דהבא:

ואלין שמהת רבני עשו לזרעיתהון לאתריהון בשמהתהון רבה תמנע רבה עלוה רבה יתת: רבה אהליבמה רבה אלה רבה פינן: רבה קנז רבה תימן רבה מבצר: רבה מגדיאל רבה עירם אלין רברבי אדום למותבניהון בארעא דאחסנתהון הוא עשו אבוהי דאדום: ויתיב יעקב בארעא תותבות אבוהי בארעא דכנען:

וישב יעקב

כנען: אלה תלדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה היה רעה את אחיו בצאן והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם: וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקנים הוא לו ועשה לו כתנת פסים: ויראו אחיו כי אתו אהב אביהם מכל אחיו וישנאו אתו ולא יכלו דברו לשלם: ויחלם יוסף חלום ויגד לאחיו ויוספו עוד שנא אתו: ויאמר אליהם שמעו נא החלום הזה אשר חלמתי: והנה אנחנו מאלמים אלמים בתוך השדה והנה קמה אלמתי וגם נצבה והנה תסבינה אלמתיכם ותשתחוין לאלמתי: ויאמרו לו אחיו המלך תמלך עלינו אם משול תמשל בנו ויוספו עוד שנא אתו על חלמתיו ועל דבריו: ויחלם עוד חלום אחר ויספר אתו לאחיו ויאמר הנה חלמתי חלום

דכנען: אלין תולדת יעקב יוסף בר שבע עשרה שנין הוה רעי עם אחוהי בענא והוא מרבי עם בני בלהה ועם בני זלפה נשי אבוהי ואיתי יוסף ית דבתהון בישא לות אבוהון: וישראל רחים ית יוסף מכל בנוהי ארי בר חכים הוא ליה ועבד ליה פרגוד דפסי: וחזו אחוהי ארי יתיה רחים אבוהון מכל אחוהי וסנו יתיה ולא צבן למללא עימיה שלם: וחלם יוסף חלמא וחוי לאחוהי ואוסיפו עוד למסני יתיה: ואמר להון שמעו כען חלמא הדין דחלמית: והא אנחנא מאסרין איסרין בגו חקלא והא קמת איסרתי ואף אזדקפת והא מסחרן איסרתכון וסגדן לאיסרתי: ואמרו ליה אחוהי המלכו את סבר למלך עלנא או שולטן את סביר למשלט בנא ואוסיפו עוד למסני יתיה על חלמוהי ועל פתגמוהי: וחלם עוד חלמא אוחרי ואישתעי יתיה לאחוהי ואמר הא חלמית חלמא

עוד והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחוים לי ויספר אל אביו ואל אחיו ויגער בו אביו ויאמר לו מה החלום הזה אשר חלמת הבוא נבוא אני ואמך ואחיך להשתחות לך ארצה ויקנאו בו אחיו ואביו שמר את הדבר וילכו אחיו לרעות את צאן אביהם בשכם ויאמר ישראל אל יוסף הלוא אחיך רעים בשכם לכה ואשלחך אליהם ויאמר לו הנני ויאמר לו לך נא ראה את שלום אחיך ואת שלום הצאן והשבני דבר וישלחהו מעמק חברון ויבא שכמה וימצאהו איש והנה תעה בשדה וישאלהו האיש לאמר מה תבקש ויאמר את אחי אנכי מבקש הגידה נא לי איפה הם רעים ויאמר האיש נסעו מזה כי שמעתי אמרים נלכה דתינה וילך יוסף אחר אחיו וימצאם בדתן ויראו אתו מרחק ובטרם יקרב אליהם ויתנכלו אתו להמיתו ויאמרו איש אל אחיו הנה בעל החלמות הלזה בא ועתה לכו ונהרגהו ונשלכהו באחד הברות ואמרנו חיה רעה אכלתהו ונראה מה יהיו חלמתיו וישמע ראובן ויצלהו מידם ויאמר לא נכנו נפש ויאמר אלהם ראובן אל תשפכו דם השליכו אתו אל הבור הזה אשר במדבר ויד אל תשלחו בו למען הציל אתו מידם להשיבו

אל אביו ויהי כאשר בא יוסף אל אחיו ויפשיטו את יוסף את כתנתו את כתנת הפסים אשר עליו ויקחהו וישלכו אתו הברה והבור רק אין בו מים וישבו לאכל לחם וישאו עיניהם ויראו והנה ארחת ישמעאלים באה מגלעד וגמליהם נשאים נכאת וצרי ולט הולכים להוריד מצרימה ויאמר יהודה אל אחיו מה בצע כי נהרג את אחינו וכסינו את דמו לכו ונמכרנו לישמעאלים וידנו אל תהי בו כי אחינו בשרנו הוא וישמעו אחיו ויעברו אנשים מדינים סחרים וימשכו ויעלו את יוסף מן הבור וימכרו את יוסף לישמעאלים בעשרים כסף ויביאו את יוסף מצרימה וישב ראובן אל הבור והנה אין יוסף בבור ויקרע את בגדיו וישב אל אחיו ויאמר הילד איננו ואני אנה אני בא ויקחו את כתנת יוסף וישחטו שעיר עזים ויטבלו את הכתנת בדם וישלחו את כתנת הפסים ויביאו אל אביהם ויאמרו זאת מצאנו הכר נא הכתנת בנך הוא אם לא ויכירה ויאמר כתנת

אל אביו ׃ ויהי כאשר בא יוסף אל
אחיו ויפשיטו את יוסף את כתנתו
את כתנת הפסים אשר עליו ׃ ויקחהו
וישלכו אתו הברה והבור רק אין
בו מים ׃ וישבו לאכל לחם וישאו
עיניהם ויראו והנה ארחת ישמעאלים
באה מגלעד וגמליהם נשאים נכאת
וצרי ולט הולכים להוריד מצרימה ׃
ויאמר יהודה אל אחיו מה בצע כי
נהרג את אחינו וכסינו את דמו ׃
לכו ונמכרנו לישמעאלים וידנו אל
תהי בו כי אחינו בשרנו הוא וישמעו
אחיו ׃ ויעברו אנשים מדינים סחרים
וימשכו ויעלו את יוסף מן הבור
וימכרו את יוסף לישמעאלים בעשרים
כסף ויביאו את יוסף מצרימה ׃ וישב
ראובן אל הבור והנה אין יוסף בבור
ויקרע את בגדיו ׃ וישב אל אחיו ויאמר
הילד איננו ואני אנה אני בא ׃ ויקחו
את כתנת יוסף וישחטו שעיר עזים
ויטבלו את הכתנת בדם ׃ וישלחו את
כתנת הפסים ויביאו אל אביהם
ויאמרו זאת מצאנו הכר נא הכתנת
בנך הוא אם לא ׃ ויכירה ויאמר כתנת

לאבוהי ׃ והוה כד אתא
יוסף לאחוהי ואשליחו ית
יוסף ית כתונתיה ית כיתונא
דפסי די עלוהי ׃
ונסבוהי ורמו יתיה לגובא
וגובא ריקא לית ביה מיא ׃

ואסחרו למיכל לחמא וזקפו
עיניהון וחזו והא שיירת
ערבאי אתיא מגלעד וגמליהון
טעינין שעוה וקטף [illegible]
דאולין לאחתא למצרים ׃
ואמר יהודה לאחוהי מה
ממון מתהנה לנא ארי נקטול
ית אחונא ונכסי על דמיה ׃

איתו ונזבניניה לערבאי וידנא
לא תהא ביה ארי אחונא
בישרנא הוא וקבילו מיניה
אחוהי ׃
ועברו גברי מדינאי תגרי
ונגידו ואסיקו ית יוסף מן גובא
וזבינו ית יוסף לערבאי
בעשרין סלעין כסף ואיתיאו
ית יוסף למצרים ׃
ותב ראובן לגובא והא לית
יוסף בגובא ובזע ית לבושוהי ׃

ותב לות אחוהי ואמר עולימא
ליתוהי ואנא לאן אנא אתי ׃

ונסיבו ית כיתונא דיוסף
ונכסו צפיר בר עזי וטבלו ית
כיתונא בדמא ׃
ושלחו ית כיתונא דפסי
ואיתיאו לית אבוהון ואמרו
דא אשכחנא אשתמודע כען
הכיתונא דברך היא אם לא ׃
ואשתמודעה ואמר כיתונא

בני חיה רעה אכלתהו טרף טרף יוסף׃ ויקרע יעקב שמלתיו וישם שק במתניו ויתאבל על בנו ימים רבים׃ ויקמו כל בניו וכל בנתיו לנחמו וימאן להתנחם ויאמר כי ארד אל בני אבל שאלה ויבך אתו אביו׃ והמדנים מכרו אתו אל מצרים לפוטיפר סריס פרעה שר הטבחים׃ פ

ויהי בעת ההוא וירד יהודה מאת אחיו ויט עד איש עדלמי ושמו חירה׃ וירא שם יהודה בת איש כנעני ושמו שוע ויקחה ויבא אליה׃ ותהר ותלד בן ויקרא את שמו ער׃ ותהר עוד ותלד בן ותקרא את שמו אונן׃ ותסף עוד ותלד בן ותקרא את שמו שלה והיה בכזיב בלדתה אתו׃ ויקח יהודה אשה לער בכורו ושמה תמר׃ ויהי ער בכור יהודה רע בעיני יהוה וימתהו יהוה׃ ויאמר יהודה לאונן בא אל אשת אחיך ויבם אתה והקם זרע לאחיך׃ וידע אונן כי לא לו יהיה הזרע והיה אם בא אל אשת אחיו ושחת ארצה לבלתי נתן זרע לאחיו׃

דברי חוא בישתא אכליתה מיקטל קטיל יוסף׃

ובזע יעקב לבושוהי ואסר שקא בחרציה ואתאבל על בריה יומין סגיאין׃

וקמו כל בנוהי וכל בנתיה לנחמותיה וסריב לקבלא תנחומין ואמר ארי איחות על ברי כד אבילא לשאול ובכא יתיה אבוהי׃

ומדנאי זבנו יתיה למצרים לפוטיפר [illegible] דפרעה רב קטוליא׃

והוה בעיד[an] [illegible] יהודה מלו[ת] [illegible] גברא ע[illegible] חירא׃

וחזא תמן [illegible] תגרא ושמי[ה] [illegible] ועל לותה [illegible] ועדיאת ויל[ידת בר וקרא ית] שמיה ער׃

ועדיאת עוד [וילידת בר וקרת] ית שמיה אונן׃

ואוספת עוד ו[ילידת בר וקרת] ית שמיה שלה [והוה בכזיב] כד ילידת יתיה׃

ונסיב יהודה איתא לער בוכריה ושמה תמר׃

והוה ער בוכרא דיהודה ביש קדם יי ואמתיה יי׃

ואמר יהודה לאונן עול לות איתת אחוך ויבם יתה ואקים זרעא לאחוך׃

וידע אונן ארי לא על שמיה יתקרי זרעא והוי כד עליל לות איתת אחוהי מחבל ארחיה על ארעא בדיל דלא לקיימא זרעא לאחוה׃

[illegible]

וירע בעיני יהוה אשר עשה וימת גם אתו׃ ויאמר יהודה לתמר כלתו שבי אלמנה בית אביך עד יגדל שלה בני כי אמר פן ימות גם הוא כאחיו ותלך תמר ותשב בית אביה׃ וירבו הימים ותמת בת שוע אשת יהודה וינחם יהודה ויעל על גזזי צאנו הוא וחירה רעהו העדלמי תמנתה׃ ויגד לתמר לאמר הנה חמיך עלה תמנתה לגז צאנו׃ ותסר בגדי אלמנותה מעליה ותכס בצעיף ותתעלף ותשב בפתח עינים אשר על דרך תמנתה כי ראתה כי גדל שלה והוא לא נתנה לו לאשה׃ ויראה יהודה ויחשבה לזונה כי כסתה פניה׃ ויט אליה אל הדרך ויאמר הבה נא אבוא אליך כי לא ידע כי כלתו הוא ותאמר מה תתן לי כי תבוא אלי׃ ויאמר אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן ותאמר אם תתן ערבון עד שלחך׃ ויאמר מה הערבון אשר אתן לך ותאמר חתמך ופתילך ומטך אשר בידך ויתן לה ויבא אליה ותהר לו׃ ותקם ותלך ותסר צעיפה מעליה ותלבש בגדי אלמנותה׃ וישלח יהודה את גדי העזים ביד רעהו העדלמי לקחת הערבון מיד האשה ולא מצאה׃ וישאל את אנשי מקמה לאמר איה הקדשה הוא בעינים על הדרך ויאמרו לא היתה בזה קדשה׃ וישב אל יהודה ויאמר לא מצאתיה וגם אנשי המקום אמרו לא היתה בזה קדשה׃ ויאמר יהודה תקח לה פן נהיה לבוז הנה שלחתי הגדי הזה ואתה לא מצאתה׃ ויהי

ובאיש קדם יי דעבד ואמית אף יתיה׃

ואמר יהודה לתמר כלתיה תיבי ארמלא בית אבוך עד דירבא שלה ברי ארי אמר הילמא ימות אף הוא כאחוהי ואזלת תמר ויתיבת בית אבוהא׃

וסגיאו יומיא ומיתת בת שוע איתת יהודה ואיתנחם יהודה וסליק על גזזי ענה הוא וחירה רחמיה עדולמאה לתמנת׃

ואיתחוא לתמר למימר הא חמיך סליק לתמנת למיגז עניה׃

ואעדיאת לבושי ארמלותא מינה ואיתכסיאת בעיפא ואיתקנת ויתיבת בפרשות עינין די על אורח תמנת ארי חזת ארי רבא שלה והיא לא איתיהבת ליה לאינתו׃

וחזאה יהודה וחשבא לנפקת ברא ארי כסיאת אפהא׃

וסטא לותה לאורחא ואמר הב כען איעול לותיך ארי לא ידע ארי כלתיה היא ואמרת מה תתן לי ארי תיעול לותי׃

ואמר אנא אשדר גדי בר עזי מן ענא ואמרת אם תתן משכונא עד דתשלח׃

ואמר מה משכונא דאתן לך ואמרת עזקתך ושושיפך וחוטרך דבידך ויהב לה ועאל לותה ועדיאת ליה׃

וקמת ואזלת ואעדיאת עיפה מינה ואלבישת לבושי ארמלותא׃

ושדר יהודה ית גדי בר עזי בידא דרחמיה עדולמאה למיסב משכונא מידא דאיתתא ולא אשכחאה׃

ושאיל ית אינשי אתרא למימר אן מקדשתא היא בפרשות עינין על אורחא ואמרו לית הכא מקדשתא׃

ותב לות יהודה ואמר לא אשכחיתה ואף אינשי אתרא אמרו לית הכא מקדשתא׃

ואמר יהודה תיסב לה דילמא נהי לחוך הא שדרית גדיא הדין ואת לא אשכחתה׃

[illegible]

כמשלש חדשים ויגד ליהודה לאמר זנתה תמר כלתך וגם הנה הרה לזנונים ויאמר יהודה הוציאוה ותשרף: הוא מוצאת והיא שלחה אל חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו אנכי הרה ותאמר הכר נא למי החתמת והפתילים והמטה האלה: ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני כי על כן לא נתתיה לשלה בני ולא יסף עוד לדעתה: ויהי בעת לדתה והנה תאומים בבטנה: ויהי בלדתה ויתן יד ותקח המילדת ותקשר על ידו שני לאמר זה יצא ראשנה: ויהי כמשיב ידו והנה יצא אחיו ותאמר מה פרצת עליך פרץ ויקרא שמו פרץ: ואחר יצא אחיו אשר על ידו השני ויקרא שמו זרח:

ויוסף הורד מצרימה ויקנהו פוטיפר סריס פרעה שר הטבחים איש מצרי מיד הישמעאלים אשר הורדהו שמה: ויהי יהוה את יוסף ויהי איש מצליח ויהי בבית אדניו המצרי: וירא אדניו כי יהוה אתו וכל אשר הוא עשה יהוה מצליח בידו: וימצא יוסף חן בעיניו וישרת אתו

ויפקדהו על ביתו וכל יש לו נתן בידו: ויהי מאז הפקיד אתו בביתו ועל כל אשר יש לו ויברך יהוה את בית המצרי בגלל יוסף ויהי ברכת יהוה בכל אשר יש לו בבית ובשדה: ויעזב כל אשר לו ביד יוסף ולא ידע אתו מאומה כי אם הלחם אשר הוא אוכל ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה: ויהי אחר הדברים האלה ותשא אשת אדניו את עיניה אל יוסף ותאמר שכבה עמי: וימאן ויאמר אל אשת אדניו הן אדני לא ידע אתי מה בבית וכל אשר יש לו נתן בידי: איננו גדול בבית הזה ממני ולא חשך ממני מאומה כי אם אותך באשר את אשתו ואיך אעשה הרעה הגדלה הזאת וחטאתי לאלהים: ויהי כדברה אל יוסף יום יום ולא שמע אליה לשכב אצלה להיות עמה: ויהי כהיום הזה ויבא הביתה לעשות מלאכתו ואין איש מאנשי הבית שם בבית: ותתפשהו בבגדו לאמר שכבה עמי ויעזב בגדו בידה וינס ויצא החוצה: ויהי כראותה כי עזב בגדו בידה וינס החוצה: ותקרא לאנשי ביתה ותאמר להם לאמר ראו הביא לנו איש עברי לצחק בנו בא אלי לשכב עמי ואקרא בקול גדול: ויהי כשמעו כי הרימתי קולי ואקרא ויעזב בגדו אצלי וינס ויצא החוצה: ותנח בגדו אצלה עד בוא אדניו אל ביתו: ותדבר אליו כדברים האלה לאמר בא אלי העבד העברי אשר הבאת לנו לצחק בי: ויהי כהרימי קולי ואקרא

Gen 38,25 ; היא מוצאת

p. 6

Top line 5 from top of page

ואר:

[illegible]

following verse 26

ויהי כשמע אדניו את דברי אשתו אשר דברה אליו לאמר כדברים האלה עשה לי עבדך ויחר אפו׃ ויקח אדני יוסף אתו ויתנהו אל בית הסהר מקום אשר אסורי המלך אסורים ויהי שם בבית הסהר׃ ויהי יהוה את יוסף ויט אליו חסד ויתן חנו בעיני שר בית הסהר׃ ויתן שר בית הסהר ביד יוסף את כל האסירים אשר בבית הסהר ואת כל אשר עשים שם הוא היה עשה׃ אין שר בית הסהר ראה את כל מאומה בידו באשר יהוה אתו ואשר הוא עשה יהוה מצליח׃

ויהי אחר הדברים האלה חטאו משקה מלך מצרים והאפה לאדניהם למלך מצרים׃ ויקצף פרעה על שני סריסיו על שר המשקים ועל שר האופים׃ ויתן אתם במשמר בית שר הטבחים אל בית הסהר מקום אשר יוסף אסור שם׃ ויפקד שר הטבחים את יוסף אתם וישרת אתם ויהיו ימים במשמר׃ ויחלמו חלום שניהם איש חלמו בלילה אחד איש כפתרון חלמו המשקה והאפה אשר למלך מצרים אשר אסורים בבית הסהר׃ ויבא אליהם יוסף בבקר וירא אתם והנם זעפים׃ וישאל את סריסי פרעה אשר אתו במשמר בית אדניו לאמר מדוע פניכם רעים היום׃ ויאמרו אליו חלום חלמנו ופתר אין אתו ויאמר אלהם יוסף הלוא לאלהים פתרנים ספרו נא לי׃ ויספר שר המשקים את

להדיכא כגוא עאל למשכב עמי וקרית בקל רבא׃ והוה כד שמע ... [illegible]

[illegible]

חלמו ליוסף ויאמר לו בחלומי והנה גפן לפני׃ ובגפן שלשה שריגם והוא כפרחת עלתה נצה הבשילו אשכלתיה ענבים׃ וכוס פרעה בידי ואקח את הענבים ואשחט אתם אל כוס פרעה ואתן את הכוס על כף פרעה׃ ויאמר לו יוסף זה פתרנו שלשת השרגים שלשת ימים הם׃ בעוד שלשת ימים ישא פרעה את ראשך והשיבך על כנך ונתת כוס פרעה בידו כמשפט הראשון אשר היית משקהו׃ כי אם זכרתני אתך כאשר ייטב לך ועשית נא עמדי חסד והזכרתני אל פרעה והוצאתני מן הבית הזה׃ כי גנב גנבתי מארץ העברים וגם פה לא עשיתי מאומה כי שמו אתי בבור׃ וירא שר האפים כי טוב פתר ויאמר אל יוסף אף אני בחלומי והנה שלשה סלי חרי על ראשי׃ ובסל העליון מכל מאכל פרעה מעשה אפה והעוף אכל אתם מן הסל מעל ראשי׃ ויען יוסף ויאמר זה פתרנו שלשת הסלים שלשת ימים הם׃ בעוד שלשת ימים ישא פרעה את ראשך מעליך ותלה אותך על עץ ואכל העוף את בשרך מעליך׃ ויהי ביום השלישי יום הלדת את פרעה ויעש משתה לכל עבדיו וישא את ראש שר המשקים ואת ראש שר האפים בתוך עבדיו׃ וישב את שר המשקים על משקהו ויתן הכוס על כף פרעה׃ ואת שר האפים תלה כאשר פתר להם יוסף׃ ולא זכר שר המשקים את יוסף

חלמיה ליוסף ואמר ליה בחלמי והא גופנא קדמי׃ ובגופנא תלתא שבשין והיא כד אפרחת אפיקת לבלבין ואצת ...ן בשילו אתכלהא הוו ענבין׃ וכסא דפרעה בידי ונסבית ית ענביא ועצרית יתהון בכסא דפרעה ויהבית ית כסא על ידא דפרעה׃ ואמר ליה יוסף דין פושריה תלתא שבשין תלתא יומין אינון׃

בסוף תלתא יומין ידכרינך פרעה ויתיבינך על שמושך ותתן כסא דפרעה בידיה כהלכתא קדמאה דהוית משקי ליה׃ אלהן תדכרינני עמך כד יוטב לך ותעביד כען עמי טיבו ותדכר עלי קדם פרעה ותפקינני מן בית אסירי הדין׃

ארי מגנב גניבנא מארע עבראי ואף הכא לא עבדית מדעם ארי שויאו יתי בבית אסירי׃

וחזא רב נחתומי ארי יאות פשר ואמר ליוסף אף אנא בחלמי והא תלתא סלין דחורי על רישי׃ ובסלא עילאה מכל מיכלא דפרעה עובד נחתום ועופא אכל יתהון מן סלא מעל רישי׃ ואתיב יוסף ואמר דין פושריה תלתא סלין תלתא יומין אינון׃ בסוף תלתא יומין יעדי פרעה ית רישך מינך ויצלוב יתך על צליבא ויכול עופא ית בשרך מינך׃

והוה ביומא תליתאה יום בית הולדא דפרעה ועבד משתיא לכל עבדוהי ואידכר ית ריש רב שקי וית ריש רב נחתומי בגו עבדוהי׃ ואתיב ית רב שקי על שקיותיה ויהב כסא על ידא דפרעה׃ וית רב נחתומי צלב כמא דפשר להון יוסף׃ ולא אדכר רב שקי ית יוסף ואנשיה׃

[illegible]

Gn 39, 20: אֲסוּרֵי כ׳ ק׳

p.

לכו הביאו שבר רעבון בתיכם: ואת אחיכם הקטן תביאו אלי ויאמנו דבריכם ולא תמותו ויעשו כן: ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו על כן באה אלינו הצרה הזאת: ויען ראובן אתם לאמר הלוא אמרתי אליכם לאמר אל תחטאו בילד ולא שמעתם וגם דמו הנה נדרש: והם לא ידעו כי שמע יוסף כי המליץ בינתם: ויסב מעליהם ויבך וישב אלהם וידבר אלהם ויקח מאתם את שמעון ויאסר אתו לעיניהם: ויצו יוסף וימלאו את כליהם בר ולהשיב כספיהם איש אל שקו ולתת להם צדה לדרך ויעש להם כן: וישאו את שברם על חמריהם וילכו משם: ויפתח האחד את שקו לתת מספוא לחמרו במלון וירא את כספו והנה הוא בפי אמתחתו: ויאמר אל אחיו הושב כספי וגם הנה באמתחתי ויצא לבם ויחרדו איש אל אחיו לאמר מה זאת עשה אלהים לנו: ויבאו אל יעקב אביהם ארצה כנען ויגידו לו את כל הקרת אתם לאמר: דבר האיש אדני הארץ אתנו קשות ויתן אתנו כמרגלים את הארץ: ונאמר אליו כנים אנחנו לא היינו מרגלים: שנים עשר אנחנו אחים בני אבינו האחד איננו והקטן היום את אבינו בארץ כנען: ויאמר אלינו האיש אדני הארץ בזאת אדע כי כנים אתם

אחיכם האחד הניחו אתי ואת רעבון בתיכם קחו ולכו: והביאו את אחיכם הקטן אלי ואדעה כי לא מרגלים אתם כי כנים אתם את אחיכם אתן לכם ואת הארץ תסחרו: ויהי הם מריקים שקיהם והנה איש צרור כספו בשקו ויראו את צררות כספיהם המה ואביהם וייראו: ויאמר אלהם יעקב אביהם אתי שכלתם יוסף איננו ושמעון איננו ואת בנימן תקחו עלי היו כלנה: ויאמר ראובן אל אביו לאמר את שני בני תמית אם לא אביאנו אליך תנה אתו על ידי ואני אשיבנו אליך: ויאמר לא ירד בני עמכם כי אחיו מת והוא לבדו נשאר וקראהו אסון בדרך אשר תלכו בה והורדתם את שיבתי ביגון שאולה: והרעב כבד בארץ: ויהי כאשר כלו לאכל את השבר אשר הביאו ממצרים ויאמר אליהם אביהם שבו שברו לנו מעט אכל: ויאמר אליו יהודה לאמר העד העד בנו האיש לאמר לא תראו פני בלתי אחיכם אתכם: אם ישך משלח את אחינו אתנו נרדה ונשברה לך אכל: ואם אינך משלח לא נרד כי האיש אמר אלינו לא תראו פני בלתי אחיכם אתכם: ויאמר ישראל למה הרעתם לי להגיד לאיש העוד לכם אח: ויאמרו שאול שאל האיש לנו ולמולדתנו לאמר העוד אביכם חי היש לכם אח ונגד לו על פי הדברים האלה הידוע נדע כי יאמר הורידו את אחיכם: ויאמר יהודה אל ישראל

אביו שלחה הנער אתי ונקומה ונלכה ונחיה ולא נמות גם אנחנו גם אתה גם טפנו׃ אנכי אערבנו מידי תבקשנו אם לא הביאתיו אליך והצגתיו לפניך וחטאתי לך כל הימים׃ כי לולא התמהמהנו כי עתה שבנו זה פעמים׃ ויאמר אלהם ישראל אביהם אם כן אפוא זאת עשו קחו מזמרת הארץ בכליכם והורידו לאיש מנחה מעט צרי ומעט דבש נכאת ולט בטנים ושקדים׃ וכסף משנה קחו בידכם ואת הכסף המושב בפי אמתחתיכם תשיבו בידכם אולי משגה הוא׃ ואת אחיכם קחו וקומו שובו אל האיש׃ ואל שדי יתן לכם רחמים לפני האיש ושלח לכם את אחיכם אחר ואת בנימין ואני כאשר שכלתי שכלתי׃ ויקחו האנשים את המנחה הזאת ומשנה כסף לקחו בידם ואת בנימין ויקמו וירדו מצרים ויעמדו לפני יוסף׃ וירא יוסף אתם את בנימין ויאמר לאשר על ביתו הבא את האנשים הביתה וטבח טבח והכן כי אתי יאכלו האנשים בצהרים׃ ויעש האיש כאשר אמר יוסף ויבא האיש את האנשים ביתה יוסף׃ ויראו האנשים כי הובאו בית יוסף ויאמרו

אבוהי שלח עולימא עמי ונקום וניזיל ונחי ולא נמות אף אנחנא אף את אף טפלנא׃

אנא מערבנא ביה מידי תבעיניה אם לא איתיניה לך ואקימניה קדמך ואהי חטי לך כל יומיא׃

ארי אילולפון ברא אתעכבנא ארי כען תובנא דנן תרתין זימנין׃

ואמר להון ישראל אבוהון אם כן הכא דא עיבידו סיבו מדמשבח בארעא במניכון ואחיתו לגברא תקרובתא זעיר קטף וזעיר דבש שעף ולטום בטנין ושיגדין׃

וכספא על חד תרין סיבו בידיכון וית כספא דאיתותב בפום טועניכון תתיבון בידיכון מאים שלו הוה׃

וית אחוכון דברו וקומו תובו לות גברא׃

ואל שדי יתן לכון רחמין קדם גברא ויפטר לכון ית אחוכון אוחרנא וית בנימין ואנא כמא דתכילית תכילית׃

ונסיבו גובריא ית תקרובתא הדא ועל חד תרין כספא נסיבו בידיהון ודברו ית בנימין וקמו ונחתו למצרים וקמו קדם יוסף׃

וחזא יוסף עמהון ית בנימין ואמר לדי ממנא על ביתיה אעיל ית גובריא לביתא וכוס נכסתא ואתקין ארי עמי ייכלון גובריא בשירותא׃

ועבד גברא כמא דאמר יוסף ואעיל גברא ית גובריא לבית יוסף׃

ודחילו גובריא ארי אתעלו לבית יוסף ואמרו

ותתפוש את הודאי · והצגתיו לפניך שלא אביאהו אליך מת כי אם חי · וחטאתי לך כל הימים · לעולם הבא · כי לולא התמהמהנו · על ידך כבר היינו מביאים שם את שמעון ולא נצטערת כל הימים כלנו · אפוא · לשון יתר הוא לתקן המלה בלשון עברי · אם כן אפוא · אם כן הוא צריך אחפש ואראה איזו עצה אשיאכם · אומר אני זאת עשו · קחו מזמרת הארץ · מתרגם מדמשבח בארעא שהכל מזמרין עליו כשהוא בא לעולם · נכאת שעוה · בטנים · לא ידעתי מהו ומפרשים לו פשטציקיש · וכסף משנה · פי שנים כראשון · קחו בידכם לשבר אכל שמא הוקר השער · אולי משגה הוא · שמא הממונה על הבית שכח · ואל שדי · מעתה אינכם מחוסרים כלום אלא תפלה הריני מתפלל עליכם · אל שדי · שדי בנתינת רחמיו וכדי יכולתו לתת יתן רחמים לכם זהו פשוטו ומדרשו מי שאמר לעולם די יאמר לצרותי די שלא שקטתי מנעורי · צרת לבן צרת עשו צרת רחל צרת דינה צרת יוסף צרת שמעון וצרת בנימין · ושלח לכם · כתרגומו ויפטר לכון יפטרנו מאסוריו לשון לחפשי יפטרנו ואין לפתור בתרגום לשון שליחה שהרי לשם הם הולכים אצלו · את אחיכם · זה שמעון · אחר · רוח הקדש נזרקה בו לרבות את יוסף · ואני עד שובכם אהיה שכול מספק · כאשר שכלתי מיוסף ומשמעון שכלתי מבנימין · ואת בנימין · מתרגם ודברו ית בנימין לפי שאין לקיחת הכסף ולקיחת האדם שוה בלשון ארמי בדבר הנקח ביד מתרגם ונסיב ובדבר הנקח בהנהגת דברים מתרגם ודבר · וטבח טבח והכן · כמו ולטבוח טבח ולהכן ואין טבח לשון צווי שאם כן היה לו לומר וטבח · בצהרים · מתרגם בשירותא שהוא לשון סעודה ראשונה בלשון ארמי ובלע״ז דינאר · ויש הרבה בתלמוד אפתח שירותא · בשבת אכלה שירותא אכל כל הדרא של צהרים טיקרא · ויראו האנשים כי הובאו בית יוסף שאין דרך שאר הבאים לשבר אוכל ללון בבית יוסף אלא בפונדקאות של עיר · וייראו שאין זה אלא לאספם אל משמר

אל

על דבר הכסף השב באמתחתינו בתחלה אנחנו מובאים להתגלל עלינו ולהתנפל עלינו ולקחת אתנו לעבדים ואת חמרינו׃ ויגשו אל האיש אשר על בית יוסף וידברו אליו פתח הבית׃ ויאמרו בי אדני ירד ירדנו בתחלה לשבר אכל׃ ויהי כי באנו אל המלון ונפתחה את אמתחתינו והנה כסף איש בפי אמתחתו כספנו במשקלו ונשב אתו בידנו׃ וכסף אחר הורדנו בידנו לשבר אכל לא ידענו מי שם כספנו באמתחתינו׃ ויאמר שלום לכם אל תיראו אלהיכם ואלהי אביכם נתן לכם מטמון באמתחתיכם כספכם בא אלי ויוצא אלהם את שמעון׃ ויבא האיש את האנשים ביתה יוסף ויתן מים וירחצו רגליהם ויתן מספוא לחמריהם׃ ויכינו את המנחה עד בוא יוסף בצהרים כי שמעו כי שם יאכלו לחם׃ ויבא יוסף הביתה ויביאו לו את המנחה אשר בידם הביתה וישתחוו לו ארצה׃ וישאל להם לשלום ויאמר השלום אביכם הזקן אשר אמרתם העודנו חי׃ ויאמרו שלום לעבדך לאבינו עודנו חי ויקדו וישתחו׃ וישא עיניו וירא את בנימין אחיו בן אמו ויאמר הזה אחיכם הקטן אשר אמרתם אלי ויאמר אלהים יחנך בני׃ וימהר יוסף כי נכמרו

על עיסק כספא דאיתותב בטועננא בקדמיתא אנחנא מתעלין לאיתרברבא עלנא ולאידקפא עלנא ולמקני יתנא לעבדין ולמדבר ית חמרנא׃

וקריבו לות גברא די ממנא על בית יוסף ומלילו עמיה בתרע ביתא׃

ואמרו בבעו רבוני מיחת נחיתנא בקדמיתא למזבן עיבורא׃

והוה כד אתינא לבית מבתא ופתחנא ית טועננא והא כסף גבר בפום טועניה כספנא במתקליה ואתיבנא יתיה בידנא׃

וכספא אוחרנא אחיתנא בידנא למזבן עיבורא לא ידענא מאן שוי כספנא בטועננא׃

ואמר שלם לכון לא תדחלון אלהכון ואלהא דאבוכון יהב לכון סימא בטועניכון כספיכון אתא לותי ואפיק להון ית שמעון׃

ואעיל גברא ית גובריא לבית יוסף ויהב מיא ואסחו רגליהון ויהב כסתא לחמריהון׃

ואתקינו ית תקרובתא עד דעאל יוסף בשירותא ארי שמעו ארי תמן ייכלון לחמא׃

ועאל יוסף לביתא ואעילו ליה ית תקרובתא דבידהון לביתא וסגידו ליה על ארעא׃

ושאיל להון לשלם ואמר השלם אבוכון סבא דאמרתון העוד כען הוא קיים׃

ואמרו שלם לעבדך לאבונא עוד כען הוא קיים וכרעו וסגידו׃

וזקף עינוהי וחזא ית בנימין אחוהי בר אימיה ואמר הדין אחוכון זעירא דאמרתון לי ואמר מן קדם יי ירחם עלך ברי׃

ואוחי יוסף ארי אתגוללו

אנחנו מובאים · אל תוך הבית הזה · להתגולל · להיות מתגולל עלינו עלילת הכסף ולהיות נופלת עלינו · ואונקלוס שתרגם ולאסתקפא עלנא הוא לשון עלילה כמו דתרגם עלילות דברים תסקופי מילין · ולא תרגם אחר לשון מתגלגל ולהתנפל שתרגם ולאתרברבא הוא לשון עלהפיל · בי אדני · לשון בעיא ותחנונים הוא ובלשון ארמי בייא בייא · ירד ירדנו · ירידה היא לנו רגילים היינו לפרנס אחרים עכשיו אנו צריכים לך · אלהיכם · בזכותכם ואם אין זכותכם כדאי אלהי אביכם נתן לכם מטמון · ויבא האיש · אחר הבאתו שדברו עמו פתח הבית ומשאמר להם שלום · לכסף משפט אחריו ונכנסו · ויכינו · עטרוהו בכלים נאים · הכינו · מפרחים לצרכו · ויקדו וישתחוו · על שאלת שלום · קידה · כפיפת קדקד · השתחויה · פשוט ידים ורגלים · אלהים יחנך בני · בשאר השבטים שמענו חננה · הילדים אשר חנן אלהים את עבדך · ובנימין עדיין לא נולד לפיכך ברכו יוסף בחננה · כי נכמרו רחמיו · שאלו יש לך אח מאם אמר לו אח היה לי ואיני יודע היכן הוא · יש לך בנים אמר לו יש לי עשרה · ומה שמם בלע ובכר וכו׳ · אמר לו ומה טיבן של שמות הללו · אמר לו כולם על שם אחי ועל הצרות שמצאוהו · בלע · שנבלע בין האומות · בכר · שבכור לאמו היה · אשבל · ששבאו אל · גרא · שנתגייר באכסניא · ונעמן · שהיה נעים ביותר · אחי וראש · אחי היה וראשי היה · מפים וחפים · הוא לא ראה בחופתי ואני לא ראיתי בחופתו · וארד · שירד בין האומות

[illegible]

אחי יוסף וייטב בעיני פרעה ובעיני
עבדיו · ויאמר פרעה אל יוסף
אמר אל אחיך זאת עשו טענו את
בעירכם ולכו באו ארצה כנען: וקחו
את אביכם ואת בתיכם ובאו אלי
ואתנה לכם את טוב ארץ מצרים
ואכלו את חלב הארץ: ואתה צויתה
זאת עשו קחו לכם מארץ מצרים
עגלות לטפכם ולנשיכם ונשאתם
את אביכם ובאתם: ועינכם אל תחס
על כליכם כי טוב כל ארץ מצרים
לכם הוא: ויעשו כן בני ישראל
ויתן להם יוסף עגלות על פי פרעה
ויתן להם צדה לדרך: לכלם נתן
לאיש חלפות שמלת ולבנימן נתן
שלש מאות כסף וחמש חלפת
שמלת: ולאביו שלח כזאת עשרה
חמרים נשאים מטוב מצרים ועשר
אתנת נשאת בר ולחם ומזון לאביו
לדרך: וישלח את אחיו וילכו
ויאמר אלהם אל תרגזו בדרך:
ויעלו ממצרים ויבאו ארץ כנען אל
יעקב אביהם: ויגדו לו לאמר עוד
יוסף חי וכי הוא משל בכל ארץ
מצרים ויפג לבו כי לא האמין להם:
וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר
דבר אלהם וירא את העגלות אשר
שלח יוסף לשאת אתו ותחי
רוח יעקב אביהם: ויאמר
ישראל רב עוד יוסף בני חי
אלכה ואראנו בטרם אמות:
ויסע ישראל וכל אשר לו ויבא
בארה שבע ויזבח זבחים
לאלהי אביו יצחק: ויאמר אלהים

[illegible]

[illegible]

לישראל במראת הלילה ויאמר
יעקב יעקב ויאמר הנני: ויאמר
אנכי האל אלהי אביך אל תירא
מרדה מצרימה כי לגוי גדול
אשימך שם: אנכי ארד עמך
מצרימה ואנכי אעלך גם עלה
ויוסף ישית ידו על עיניך: ויקם
יעקב מבאר שבע וישאו בני
ישראל את יעקב אביהם ואת
טפם ואת נשיהם בעגלות אשר
שלח פרעה לשאת אתו: ויקחו
את מקניהם ואת רכושם אשר
רכשו בארץ כנען ויבאו מצרימה
יעקב וכל זרעו אתו: בניו ובני בניו
אתו בנתיו ובנות בניו וכל זרעו
הביא אתו מצרימה:

ואלה שמות בני ישראל
הבאים מצרימה יעקב ובניו בכר
יעקב ראובן: ובני ראובן חנוך
ופלוא וחצרן וכרמי: ובני שמעון
ימואל וימין ואהד ויכין וצחר
ושאול בן הכנענית: ובני לוי גרשון
קהת ומררי: ובני יהודה ער ואונן
ושלה ופרץ וזרח וימת ער ואונן
בארץ כנען ויהיו בני פרץ חצרן וחמול:
ובני יששכר תולע ופוה ויוב ושמרן:
ובני זבלון סרד ואלון ויחלאל: אלה
בני לאה אשר ילדה ליעקב בפדן
ארם ואת דינה בתו כל נפש בניו
ובנותיו שלשים ושלש: ובני גד צפיון
וחגי שוני ואצבן ערי וארודי ואראלי:
ובני אשר ימנה וישוה וישוי ובריעה
ושרח אחתם ובני בריעה חבר
ומלכיאל: אלה בני זלפה אשר נתן
לבן ללאה בתו ותלד את אלה

לישראל בחזוא דליליא ואמר יעקב יעקב ואמר הא אנא:
ואמר אנא אלהא אלהא דאבוך לא תדחל מלמיחת למצרים ארי לעם סגי אשוינך תמן:
אנא איחות עמך למצרים ואנא אסקינך אף אסקא ויוסף ישוי ידוהי על עינך:
וקם יעקב מבארא דשבע ונטלו בני ישראל ית יעקב אבוהון וית טפלהון וית נשיהון בעגלתא דשלח פרעה למיטל יתיה:
ודברו ית גיתיהון וית קנינהון דקנו בארעא דכנען ואתו למצרים יעקב וכל בנוהי עמיה:
בנוהי ובני בנוהי עמיה בנתיה ובנת בנוהי וכל בנוהי אייתי עמיה למצרים:
[illegible]

[illegible]

[illegible]

ליעקב שש עשרה נפש׃ בני רחל אשת יעקב יוסף ובנימן׃ ויולד ליוסף בארץ מצרים אשר ילדה לו אסנת בת פוטיפרע כהן און את מנשה ואת אפרים׃ ובני בנימן בלע ובכר ואשבל גרא ונעמן אחי וראש מפים וחפים וארד׃ אלה בני רחל אשר ילד ליעקב כל נפש ארבעה עשר׃ ובני דן חשים׃ ובני נפתלי יחצאל וגוני ויצר ושלם׃ אלה בני בלהה אשר נתן לבן לרחל בתו ותלד את אלה ליעקב כל נפש שבעה׃ כל הנפש הבאה ליעקב מצרימה יצאי ירכו מלבד נשי בני יעקב כל נפש ששים ושש׃ ובני יוסף אשר ילד לו במצרים נפש שנים כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים׃ ם

ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורת לפניו גשנה ויבאו ארצה גשן׃ ויאסר יוסף מרכבתו ויעל לקראת ישראל אביו גשנה וירא אליו ויפל על צואריו ויבך על צואריו עוד׃ ויאמר ישראל אל יוסף אמותה הפעם אחרי ראותי את פניך כי עודך חי׃ ויאמר יוסף אל אחיו ואל בית אביו אעלה ואגידה לפרעה ואמרה אליו אחי ובית אבי אשר בארץ כנען

עשרה נפש׃
בני רחל איתת יעקב יוסף ובנימין׃
ואיתילידו ליוסף בארעא דמצרים די ילידת ליה אסנת בת פוטיפרע רבא דאון ית מנשה וית אפרים׃
ובני בנימין בלע ובכר ואשבל גרא ונעמן אחי וראש מפים וחפים וארד׃
אלין בני רחל דאיתילידו ליעקב כל נפשתא ארבע עסר׃
ובני דן חשים׃
ובני נפתלי יחצאל וגוני ויצר ושלם׃
אלין בני בלהה דיהב לבן לרחל ברתיה וילידת ית אלין ליעקב כל נפשתא שבעה׃
כל נפשתא דעלה עם יעקב למצרים נפקי ירכי בר מנשי בני יעקב כל נפשתא שתין ושית׃
ובני יוסף דאיתילידו ליה במצרים נפשתא תרין כל נפשתא לבית יעקב דעלו למצרים שבעין׃
וית יהודה שלח קדמוהי לות יוסף לפנאה קדמוהי לגשן ואתו לארעא דגשן׃
וטקיס יוסף רתיכוהי וסליק לקדמות ישראל אבוהי לגשן ואיתחזי ליה ונפל על צואריה ובכא על צואריה עוד׃
ואמר ישראל ליוסף אילו אנא מאית ברם זמנא הדא מתנחם אנא בתר דחזיתינון לאפך ארי עד כען קיים את׃
ואמר יוסף לאחוהי ולבית אבוהי אסק ואחוי לפרעה ואימר ליה אחי ובית אבא די בארעא דכנען

[illegible]

באו אלי׃ והאנשים רעי צאן כי אנשי מקנה היו וצאנם ובקרם וכל אשר להם הביאו׃ והיה כי יקרא לכם פרעה ואמר מה מעשיכם׃ ואמרתם אנשי מקנה היו עבדיך מנעורינו ועד עתה גם אנחנו גם אבתינו בעבור תשבו בארץ גשן כי תועבת מצרים כל רעה צאן׃ ויבא יוסף ויגד לפרעה ויאמר אבי ואחי וצאנם ובקרם וכל אשר להם באו מארץ כנען והנם בארץ גשן׃ ומקצה אחיו לקח חמשה אנשים ויצגם לפני פרעה׃ ויאמר פרעה אל אחיו מה מעשיכם ויאמרו אל פרעה רעה צאן עבדיך גם אנחנו גם אבותינו׃ ויאמרו אל פרעה לגור בארץ באנו כי אין מרעה לצאן אשר לעבדיך כי כבד הרעב בארץ כנען ועתה ישבו נא עבדיך בארץ גשן׃ ויאמר פרעה אל יוסף לאמר אביך ואחיך באו אליך׃ ארץ מצרים לפניך הוא במיטב הארץ הושב את אביך ואת אחיך ישבו בארץ גשן ואם ידעת ויש בם אנשי חיל ושמתם שרי מקנה על אשר לי׃ ויבא יוסף את יעקב אביו ויעמדהו לפני פרעה ויברך יעקב את פרעה׃ ויאמר פרעה אל יעקב כמה ימי שני חייך׃ ויאמר יעקב אל פרעה ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה מעט ורעים היו ימי שני חיי ולא השיגו את ימי שני חיי אבתי בימי מגוריהם׃ ויברך יעקב את פרעה ויצא מלפני פרעה׃ ויושב יוסף את אביו ואת אחיו ויתן להם אחזה בארץ מצרים

אתו לותי׃
וגבריא רעי ענא ארי גברי מרי גיתי הוו וענהון ותוריהון וכל דלהון אייתיאו׃
ויהא כד יקרי לכון פרעה ויימר מה עובדכון׃
ותימרון גברי מרי גיתי הוו עבדך מטליותנא ועד כען אף אנחנא אף אבהתנא בדיל דתיתבון בארעא דגשן ארי מרחקין מצראי כל רעי ענא׃
ואתא יוסף וחוי לפרעה ואמר אבא ואחי וענהון ותוריהון וכל דלהון אתו מארעא דכנען והא אינון בארעא דגשן׃
ומקצת מן אחוהי דבר חמשא גוברין ואקימינון קדם פרעה׃
ואמר פרעה לאחוהי מה עובדיכון ואמרו לפרעה רעי ענא עבדך אף אנחנא אף אבהתנא׃
ואמרו לפרעה לאיתותבא בארעא אתינא ארי לית רעיא לענא די לעבדך ארי תקיף כפנא בארעא דכנען וכען יתבון כען עבדך בארעא דגשן׃
ואמר פרעה ליוסף למימר אבוך ואחך אתו לותך׃
ארעא דמצרים קדמך היא בדשפיר בארעא אותיב ית אבוך וית אחך יתבון בארעא דגשן ואם ידעת ואית בהון גוברין דחילא ותמנינון רבני גיתי על דלי׃
ואייתי יוסף ית יעקב אבוהי ואקימיה קדם פרעה ובריך יעקב ית פרעה׃
ואמר פרעה ליעקב כמה יומי שני חייך׃
ואמר יעקב לפרעה יומי שני תותבותי מאה ותלתין שנין זעירין ובישין הוו יומי שני חיי ולא ארביקו ית יומי שני חיי אבהתי ביומי תותבותהון׃
ובריך יעקב ית פרעה ונפק מן קדם פרעה׃
ואותיב יוסף ית אבוהי וית אחוהי ויהב להון אחסנא בארעא דמצרים בדשפיר

[illegible]

לחם לפי הטף. לפי הצריך לכל בני ביתם: ולחם אין בכל הארץ. חוזר לענין הראשון לתחלת שני הרעב: ותלה. לשון עייפות כתרגומו ואשתלהי. ודומה לו כמתלהלה היורה זיקים: בשבר אשר הם שוברים. נותנין לו את הכסף: כי אפס. כתרגומו שלים: וינהלם בלחם. כמו וינהגם. ודומה לו אין מנהל לה ועל מי מנוחות ינהלני: בשנה השנית. שנית לשני הרעב: כי אם תם הכסף והמקנה וגו' אל אדני. כי אשר תם הכסף והמקנה ובא אל יד אדוני: בלתי אם גויתנו: ותן זרע. לזרוע את האדמה ואע"פ שאמר יוסף ועוד חמש שנים אשר אין חריש וקציר מכיון שבא יעקב למצרים באה ברכה לרגליו והתחילו לזרוע וכלה הרעב וכן שנינו בתוספתא סוטה: והאדמה לא תשם. לא תהיה שממה: לא תעבד. לשון שמם בור שאינו חרוש: ותהי הארץ לפרעה. קנויה לו: ואת העם העביר. יוסף מעיר לעיר לזכרון שאין להם חלק בארץ והושיב של זו בזו ולא הוצרך הכתוב לכתוב זאת אלא להודיע שבחו של יוסף שנתכוון להסיר חרפה מעל אחיו שלא יהיו קורין אותם גולים: מקצה גבול מצרים ועד קצהו. כן עשה לכל העיירות אשר במלכות מצרים מקצה גבולה ועד קצה גבולה: רק אדמת הכהנים. הכומרים. כל לשון כהן משרת לאלהות הוא חוץ מאותם שהם לשון גדולה

כמו כהן מדין כהן

און: חק לכהנים. חק כך וכך לחם ליום:

במיטב הארץ בארץ רעמסס כאשר צוה פרעה: ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו ואת כל בית אביו לחם לפי הטף: ולחם אין בכל הארץ כי כבד הרעב מאד ותלה ארץ מצרים וארץ כנען מפני הרעב: וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא בארץ מצרים ובארץ כנען בשבר אשר הם שברים ויבא יוסף את הכסף ביתה פרעה: ויתם הכסף מארץ מצרים ומארץ כנען ויבאו כל מצרים אל יוסף לאמר הבה לנו לחם ולמה נמות נגדך כי אפס כסף: ויאמר יוסף הבו מקניכם ואתנה לכם במקניכם אם אפס כסף: ויביאו את מקניהם אל יוסף ויתן להם יוסף לחם בסוסים ובמקנה הצאן ובמקנה הבקר ובחמרים וינהלם בלחם בכל מקנהם בשנה ההוא: ותתם השנה ההוא ויבאו אליו בשנה השנית ויאמרו לו לא נכחד מאדני כי אם תם הכסף ומקנה הבהמה אל אדני לא נשאר לפני אדני בלתי אם גויתנו ואדמתנו: למה נמות לעיניך גם אנחנו גם אדמתנו קנה אתנו ואת אדמתנו בלחם ונהיה אנחנו ואדמתנו עבדים לפרעה ותן זרע ונחיה ולא נמות והאדמה לא תשם: ויקן יוסף את כל אדמת מצרים לפרעה כי מכרו מצרים איש שדהו כי חזק עלהם הרעב ותהי הארץ לפרעה: ואת העם העביר אתו לערים מקצה גבול מצרים ועד קצהו: רק אדמת הכהנים לא קנה כי חק

בארעא בארע דרעמסס כמא דפקיד פרעה ׃
וזן יוסף ית אבוהי וית אחוהי וית כל בית אבוהי לחמא לפום טפלא ׃
ולחמא לית בכל ארעא ארי תקיף כפנא לחדא ואשתלהי עמא דארעא דמצרים ועמא דארעא דכנען מן קדם כפנא ׃
ולקיט יוסף ית כל כספא דאשתכח בארעא דמצרים ובארעא דכנען בעיבורא דאינון זבנין ואיתי יוסף ית כספא לבית פרעה ׃
ושלים כספא מארעא דמצרים ומארעא דכנען ואתו כל מצראי לות יוסף למימר הב לנא לחמא ולמה נמות לקבלך ארי שלים כספא ׃
ואמר יוסף הבו גיתיכון ואתן לכון בגיתיכון אם שלים כספא ׃
ואיתיאו ית גיתיהון לות יוסף ויהב להון יוסף לחמא בסוסותא ובגיתי ענא ובגיתי תורי ובחמרי וזנינון בלחמא בכל גיתיהון בשתא ההיא ׃
ושלימת שתא ההיא ואתו לותיה בשתא תניתא ואמרו ליה לא נכסי מן רבוני אלהין שלים כספא וגיתי בעירא לות רבוני ולא אשתאר קדם רבוני אלהין גויתנא וארענא ׃
למה נמות לעינך אף אנחנא אף ארענא קני יתנא וית ארענא בלחמא ונהי אנחנא וארענא עבדין לפרעה והב בר זרעא ונחי ולא נמות וארעא לא תבור ׃
וקנא יוסף ית כל ארעא דמצרים לפרעה ארי זבינו מצראי גבר חקליה ארי תקיף עליהון כפנא והות ארעא לפרעה ׃
וית עמא אעבר יתיה מקירוי לקירוי מסוף תחום מצרים ועד סופיה ׃
לחוד ארעא דכומריא לא קנא ארי חולק

הא לכם. כמו הנה לכם: לזרע השדה. שבכל שנה ושנה: ולאשר בבתיכם. ולעבדים ולשפחות אשר בבתיכם: לטפכם. בנים קטנים: נמצא חן בעיני אדני. לעשות לנו זאת כאשר אמרת: והיינו עבדים לפרעה. להעלות לו המס הזה בכל שנה: לחק. שלא יעבור: ויאחזו בה. לשון אחוזה: ויחי. חסלת ויגש. למה פרשה זו סתומה לפי שכיון שנפטר יעקב אבינו נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד שהתחילו לשעבדם. ד"א שבקש לגלות את הקץ לבניו ונסתם ממנו: ויקרבו ימי ישראל למות. כל מי שנאמר בו קריבה למות לא הגיע לימי אבותיו: ויקרא לבנו ליוסף. למי שהיה יכולת בידו לעשות: שים נא ידך. והשבע: חסד ואמת. חסד שעושים עם המתים הוא חסד של אמת שאינו מצפה לתשלום גמול: אל נא תקברני במצרים. סופה להיות עפרה כנים ורוחשין תחת גופי ושאין מתי חוצה לארץ חיים אלא בצער גלגול מחילות ושלא יעשוני מצרים עבודה זרה: ושכבתי עם אבתי. וי"ו זו מחובר למעלה לתחלת המקרא שים נא ידך תחת ירכי והשבע לי ואני סופי לשכב עם אבותי ואתה תשאני ממצרים. ואין לפרש ושכבתי עם אבותי השכיבני עם אבותי במערה שהרי כתוב אחריו ונשאתני ממצרים וקברתני בקברתם. ועוד מצינו בכל מקום לשון שכיבה עם אבותיו היא הגויעה ולא הקבורה כמו וישכב דוד עם אבותיו ויקבר בעיר דוד: וישתחו ישראל. תעלא בעדניה סגיד ליה: על ראש המטה. הפך עצמו לצד השכינה מכאן אמרו שהשכינה למעלה מראשותיו של חולה. ד"א על ראש המטה על שהיתה מטתו שלמה שלא היה בה רשע שהרי יוסף מלך היה ועוד שנשבה בין הגוים והרי הוא עומד בצדקו: ויאמר ליוסף. זה אחד מן המקראות הקצרים והרי זה מקרא קצר

לכהנים מאת פרעה ואכלו את חקם אשר נתן להם פרעה על כן לא מכרו את אדמתם: ויאמר יוסף אל העם הן קניתי אתכם היום ואת אדמתכם לפרעה הא לכם זרע וזרעתם את האדמה: והיה בתבואת ונתתם חמישית לפרעה וארבע הידת יהיה לכם לזרע השדה ולאכלכם ולאשר בבתיכם ולאכל לטפכם: ויאמרו החיתנו נמצא חן בעיני אדני והיינו עבדים לפרעה: וישם אתה יוסף לחק עד היום הזה על אדמת מצרים לפרעה לחמש רק אדמת הכהנים לבדם לא היתה לפרעה: וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גשן ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד: ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה: ויקרבו ימי ישראל למות ויקרא לבנו ליוסף ויאמר לו אם נא מצאתי חן בעיניך שים נא ידך תחת ירכי ועשית עמדי חסד ואמת אל נא תקברני במצרים: ושכבתי עם אבתי ונשאתני ממצרים וקברתני בקברתם ויאמר אנכי אעשה כדברך: ויאמר השבעה לי וישבע לו וישתחו ישראל על ראש המטה:

ויהי אחרי הדברים האלה ויאמר

לכומריא מלות פרעה ואכלין ית חולקהון די יהב להון פרעה על כן לא זבינו ית ארעהון ׃
ואמר יוסף לעמא הא קניתי יתכון יומא דין וית ארעתכון לפרעה הא לכון בר זרעא ותזרעון ית ארעא ׃
ויהא בכנשות עללתא ותתנון חד מן חמשא לפרעה וארבע חולקין יהא לכון לבר זרע חקלא ולמיכלכון ולאינש בתיכון ולמיכל לטפלכון ׃
ואמרו קיימתנא נשכח רחמין בעיני רבונא ונהא עבדין לפרעה ׃
ושוי יתה יוסף לגזירא עד יומא הדין על ארעא דמצרים דיהון יהבין חד מן חמשא לפרעה לחוד ארעא דכומריא בלחודיהון לא הות לפרעה ׃
ויתיב ישראל בארעא דמצרים בארעא דגשן ואחסינו בה ונפישו וסגיאו לחדא ׃
וחיא יעקב בארעא דמצרים שבע עשרה שנין והוו יומי יעקב שני חיוהי מאה וארבעין ושבע שנין ׃
וקריבו יומי ישראל לממת וקרא לבריה ליוסף ואמר ליה אם כען אשכחית רחמין בעינך שו כען ידך תחות ירכי ותעביד עמי טיבו וקשוט לא כען תקברנני במצרים ׃
ואשכוב עם אבהתי ותטלנני ממצרים ותקברנני בקבורתהון ואמר אנא אעביד כפתגמך ׃
ואמר קיים לי וקיים ליה וסגיד ישראל על ריש ערסא ׃
והוה בתר פתגמיא האלין ואמרו

Für [illegible] des Jehuda b. Koreisch(?) [illegible] habe ich nur ungefähr 40 [illegible] in keinem anderen [illegible] gesehen. [illegible] welche [illegible] (Editor des [illegible]) [illegible]

Ueber die im Capitel 1 erwähnte [illegible] (von Mose ibn Ezra?) habe ich wahrscheinlich [illegible] erwähnt; s. die Citate in Hebr. Bibliogr. XVI, 2 u. XVIII, 4.

B. 12. VI. 1895

M. Steinschneider

Berlin 1895(?)

[illegible]

872 u. 107

ענבים סותה׳ חכלילי עינים מיין ולבן שנים מחלב׃ ס

זבולן לחוף ימים ישכן והוא לחוף אנית וירכתו על צידן׃ ס

יששכר חמר גרם רבץ בין המשפתים׃ וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבל ויהי למס עובד׃ ס

דן ידין עמו כאחד שבטי ישראל׃ יהי דן נחש עלי דרך שפיפן עלי ארח הנשך עקבי סוס ויפל רכבו אחור׃ לישועתך קויתי יהוה׃ ס

יסמקון טורוהי בכרמוהי ויטופון נעוהי בחמר יחוורן בקעת הבעיבורא ובעדרי ענא׃ זבולן על ספר ימיא ישרי והוא יכבש מחוזין בספינן טוב ימא יכול ותחומיה יהא מטי עד צידון׃ יששכר עתיר בנכסין ואחסנתיה בין תחומיא׃ וחזא חולקא ארי טב וית ארעא ארי מעבדא פירין ויהא מכביש מחוזי עממיא וישיצי יתדיריהון ודישתארון בהון יהון ליה פלחין ומסקי מסין׃ מדבית דן יתבחר ויקום גברא בזכוהי ידין ית עמיה ובשנוהי יתפריקון כחדא שבטיא דישראל׃ יהא גברא דיתבחר ויקום מדבית דן אימתיה יתרמי על עממיא

[illegible]

גד גדוד יגודנו והוא יגד עקב׃ ס

מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך׃ ס

נפתלי אילה שלחה הנתן אמרי שפר׃ ס

בן פרת יוסף בן פרת עלי עין בנות צעדה עלי שור׃ וימררהו ורבו

ומחתיה חרקה בפלשתאי כחיה חורבן ישרי על ... וכפיתנא יכמן על שבילא יקטיל גברי משריתא פלשתאי פרשין ... לאחורא ... מדבית גד משריאת ... כד יעברון ... ית ירדנא קדם אחיהון לקרבא ובנכסין סגיאין יתובון לארעהון׃

[illegible]

[illegible]

וישטמהו בעלי חצים: ותשב באיתן קשתו ויפזו זרעי ידיו מידי אביר יעקב משם רעה אבן ישראל: מאל אביך ויעזרך ואת שדי ויברכך ברכת שמים מעל ברכת תהום רבצת תחת ברכת שדים ורחם: ברכת אביך גברו על ברכת הורי עד תאות גבעת עולם תהיין לראש יוסף ולקדקד נזיר אחיו: פ

בנימין זאב יטרף בבקר יאכל עד ולערב יחלק שלל: כל אלה שבטי

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ישראל שנים עשר וזאת אשר דבר להם אביהם ויברך אותם איש אשר כברכתו ברך אתם: ויצו אותם ויאמר אלהם אני נאסף אל עמי קברו אתי אל אבתי אל המערה אשר בשדה עפרון החתי: במערה אשר בשדה המכפלה אשר על פני ממרא בארץ כנען אשר קנה אברהם את השדה מאת עפרון החתי לאחזת קבר: שמה קברו את אברהם ואת שרה אשתו שמה קברו את יצחק ואת רבקה אשתו ושמה קברתי את לאה: מקנה השדה והמערה אשר בו מאת בני חת: ויכל יעקב לצות את בניו ויאסף רגליו אל המטה ויגוע ויאסף אל עמיו: ויפל יוסף על פני אביו ויבך עליו וישק לו: ויצו יוסף את עבדיו את הרפאים לחנט את אביו ויחנטו הרפאים את ישראל: וימלאו לו ארבעים יום כי כן ימלאו ימי החנטים ויבכו אתו מצרים שבעים יום: ויעברו ימי בכיתו וידבר יוסף אל בית פרעה לאמר אם נא מצאתי חן בעיניכם דברו נא באזני פרעה לאמר: אבי השביעני לאמר הנה אנכי מת בקברי אשר כריתי לי בארץ כנען שמה תקברני ועתה אעלה נא ואקברה את אבי ואשובה: ויאמר פרעה עלה וקבר את אביך כאשר השביעך: ויעל יוסף לקבר את אביו ויעלו אתו כל עבדי פרעה

[illegible]

[illegible]

וקני ביתו וכל זקני ארץ מצרים ׃
וכל בית יוסף ואחיו ובית אביו רק
טפם וצאנם ובקרם עזבו בארץ
גשן ׃ ויעל עמו גם רכב גם פרשים
ויהי המחנה כבד מאד ׃ ויבאו עד גרן
האטד אשר בעבר הירדן ויספדו
שם מספד גדול וכבד מאד ויעש
לאביו אבל שבעת ימים ׃ וירא
יושב הארץ הכנעני את האבל בגרן
האטד ויאמרו אבל כבד זה למצרים
על כן קרא שמה אבל מצרים אשר
בעבר הירדן ׃ ויעשו בניו לו כן כאשר
צום ׃ וישאו אתו בניו ארצה כנען
ויקברו אתו במערת שדה המכפלה
אשר קנה אברהם את השדה
לאחזת קבר מאת עפרן החתי על
פני ממרא ׃ וישב יוסף מצרימה הוא
ואחיו וכל העלים אתו לקבר את
אביו אחרי קברו את אביו ׃ ויראו
אחי יוסף כי מת אביהם ויאמרו לו
ישטמנו יוסף והשב ישיב לנו את
כל הרעה אשר גמלנו אתו ׃ ויצוו
אל יוסף לאמר אביך צוה לפני
מותו לאמר ׃ כה תאמרו ליוסף אנא
שא נא פשע אחיך וחטאתם כי רעה

קיים עלי למימר הא אנא
מאית בקברי דאתקנית לי
בארעא דכנען תמן תקברינני
וכען אסק כען ואקבר ית
אבא ואיתוב ׃ ואמר פרעה
סק וקבר ית אבוך כמא דקיים
עלך ׃ וסליק יוסף למקבר
ית אבוהי וסליקו עמיה כל
עבדי פרעה סבי ביתיה וכל
סבי ארעא דמצרים ׃ וכל
בית יוסף ואחוהי ובית
אבוהי לחוד טפליהון ועניהון
ותוריהון שבקו בארעא
דגשן ׃ וסליקו עמיה אף
רתיכין אף פרשין והות
משריתא תקיפא לחדא ׃
ואתו עד בית אידרא דאטדא
די בעיברא דירדנא וספדו
תמן מספד רב ותקיף לחדא
ועבד לאבוהי אבלא שבעת
יומין ׃ וחזא יתיב ארעא
כנענאה ית אבלא באידרא
דאטדא ואמרו אבלא תקיף
דין למצרים על כן קרא שמה
אבל מצרים די בעיברא
דירדנא ׃ ועבדו בנוהי ליה
כן כמא דפקידינון ׃ ונטלו
יתיה בנוהי לארעא דכנען
וקברו יתיה במערת חקל
כפלתא די זבן אברהם ית
חקלא לאחסנת קבורה מן
עפרן חתאה על אפי ממרא ׃
ותב יוסף למצרים
ואחוהי וכל דסליקו
עמיה למקבר ית אבוהי
בתר דקבר ית אבוהי ׃
וחזו אחי יוסף ארי מית אבוהון
ואמרו דלמא יטר לנא דבבו
ואתבא יתיב לנא ית
כל בישתא דגמלנא יתיה ׃
ופקידו ליוסף למימר

[illegible]

ויחי

נמלוך ועתה שא נא לפשע עבדי
אלהי אביך ויבך יוסף בדברם
אליו ׃ וילכו גם אחיו ויפלו לפניו
ויאמרו הננו לך לעבדים ׃ ויאמר
אלהם יוסף אל תיראו כי התחת
אלהים אני ׃ ואתם חשבתם עלי
רעה אלהים חשבה לטבה למען
עשה כיום הזה להחית עם רב ׃
ועתה אל תיראו אנכי אכלכל אתכם
ואת טפכם וינחם אותם וידבר על
לבם ׃ וישב יוסף במצרים הוא ובית
אביו ויחי יוסף מאה ועשר שנים ׃
וירא יוסף לאפרים בני שלשים גם
בני מכיר בן מנשה ילדו על ברכי
יוסף ׃ ויאמר יוסף אל אחיו אנכי מת
ואלהים פקד יפקד אתכם והעלה
אתכם מן הארץ הזאת אל הארץ
אשר נשבע לאברהם ליצחק
וליעקב ׃ וישבע יוסף את בני ישראל
לאמר פקד יפקד אלהים אתכם
והעלתם את עצמתי מזה ׃ וימת
יוסף בן מאה ועשר שנים ויחנטו
אתו ויישם בארון במצרים ׃

פקיד ידם מותיה למימר ׃
כדן תימרון ליוסף בבעו שבוק
כען לחובי אחיך ולחטאיהון
ארי בישא גמלוך וכען שבוק
כען לחובת עבדי אלהא
דאבוך ובכא יוסף במללותהון
עמיה ׃
ואזלו אף אחוהי ונפלו קדמוהי
ואמרו הא אנחנא לך לעבדין ׃
ואמר להון יוסף לא תדחלון
ארי דחלא דיי אנא ׃
ואתון חשבתון עלי בישא מן
קדם יי חשבה לטבא בדיל
למעבד כיומא הדין לקיימא
עם סגי ׃
וכען לא תדחלון אנא אזין
יתכון וית טפליכון ונחים יתהון
ומליל תנחומין על לבהון ׃
ויתיב יוסף במצרים הוא ובית
אבוהי וחיא יוסף מאה ועסר
[illegible] לאפרים בנין
[illegible] בני מכיר בר
[illegible] יוסף ׃
ואמר יוסף לאחוהי אנא מאית
ויי מדכר ידכר יתכון ויסיק
יתכון מן ארעא הדא לארעא
דקיים לאברהם ליצחק
וליעקב ׃
ואומי יוסף ית בני ישראל
למימר מדכר ידכר יי יתכון
ותסקון ית גרמי מכא ׃
ומית יוסף בר מאה ועסר
שנין וחנטו יתיה ושוהי
בארונא במצרים ׃

[illegible]

תוספות

[illegible]

נוסח אחרינא מתרגום ירושלמי על איזה פסוקים מספר בראשית נמצאו בתוספתא ... היא מוצאת תמר

[illegible]

26 | כי

כתובק: פ

יש בְּלִבַּ

: (Jer. 31,

[ל"ה] (Ruth

לה הגם לו

כתוב: וחהו

כי חיות הנה בטרם תבוא אלהן המילדת וילדו׃ וייטב אלהים למילדת וירב העם ויעצמו מאד׃ ויהי כי יראו המילדת את האלהים ויעש להם בתים׃ ויצו פרעה לכל עמו לאמר כל הבן הילוד היארה תשליכהו וכל הבת תחיון׃

ארי חכימן אינין שילא עלת להתהון חייתא וילידא׃ ואוטיב יי׳ לחייתא וסגי עמא ותקיפו לחדא׃ והוה כד דחילא חייתא קדם יי׳ ועבד להון בתין׃ ופקיד פרעה לכל עמיה למימר כל ברא דאיתיליד ליהרא לנהרא תרמוניה וכל ברתא תקיימון׃

ב

וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי׃ ותהר האשה ותלד בן ותרא אתו כי טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים׃ ולא יכלה עוד הצפינו ותקח לו תבת גמא ותחמרה בחמר ובזפת ותשם בה את הילד ותשם בסוף על שפת היאר׃ ותתצב אחתו מרחק לדעה מה יעשה לו׃ ותרד בת פרעה לרחץ על היאר ונערתיה

ואזל גברא מבית לוי ונסיב ית ברתא דלוי׃ ועדיאת איתתא וילידת בר וחזת יתיה ארי טב הוא ואטמרתיה תלתא ירחין׃ ולא יכילת עוד לאטמרותיה ונסיבת ליה תיבותא דגומא וחפתא בחימרא ובזפתא ושויאת בה ית רביא ושויאת ביערא על כיף נהרא׃ ואיתעתדת אחתיה מרחיק למידע מה איתעביד ליה׃ ונחתת בת פרעה למסחי על [illegible] ועולימתהא

הלכת על יד היאר ותרא את התבה בתוך הסוף ותשלח את אמתה ותקחה׃ ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בכה ותחמל עליו ותאמר מילדי העברים זה׃ ותאמר אחתו אל בת פרעה האלך וקראתי לך אשה מינקת מן העברית ותינק לך את הילד׃ ותאמר לה בת פרעה לכי ותלך העלמה ותקרא את אם הילד׃ ותאמר לה בת פרעה היליכי את הילד הזה והינקהו לי ואני אתן את שכרך ותקח האשה הילד ותניקהו׃ ויגדל הילד ותבאהו לבת פרעה ויהי לה לבן ותקרא שמו משה ותאמר כי מן המים משיתהו׃ ויהי בימים ההם ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסבלתם וירא איש מצרי מכה איש עברי מאחיו׃ ויפן כה וכה וירא כי אין איש ויך את המצרי ויטמנהו בחול׃ ויצא ביום השני והנה שני אנשים עברים

מהלכא על כיף נהרא וחזת ית תיבותא בגו יערא ואושיטת ית אמתה ונסבתה׃ ופתחת וחזיתיה ית רביא והא עולימא בכי וחסת עלוהי ואמרת מבני יהודאי הוא דין׃ ואמרת אחתיה לבת פרעה האיזיל ואיקרי לך איתתא מיניקתא מן יהודיתא ותניק לך ית רביא׃ ואמרת לה בת פרעה איזילי ואזלת עולימתא וקראת ית אמיה דרביא׃ ואמרת לה בת פרעה אוביליה ית רביא הדין ואוניקתיה לי ואנא אתן ית אגריך ונסיבת איתתא ית רביא ואוניקתיה׃ ורבא [illegible] רביא ואייתיתיה לבת פרעה והוה לה לבר וקרא שמיה משה ואמרת ארי מן מיא שחילתיה׃ והוה ביומיא האינון ורבא משה ונפק לות אחוהי וחזא בפולחניהון וחזא גבר מצראי מחי גבר יהודאי מאחוהי׃ ואיתפני לכא ולכא וחזא ארי לית גבר וקטל ית מצראה ואטמריה בחלא׃ ונפק ביומא תנינא והא תרין גברין יהודאין

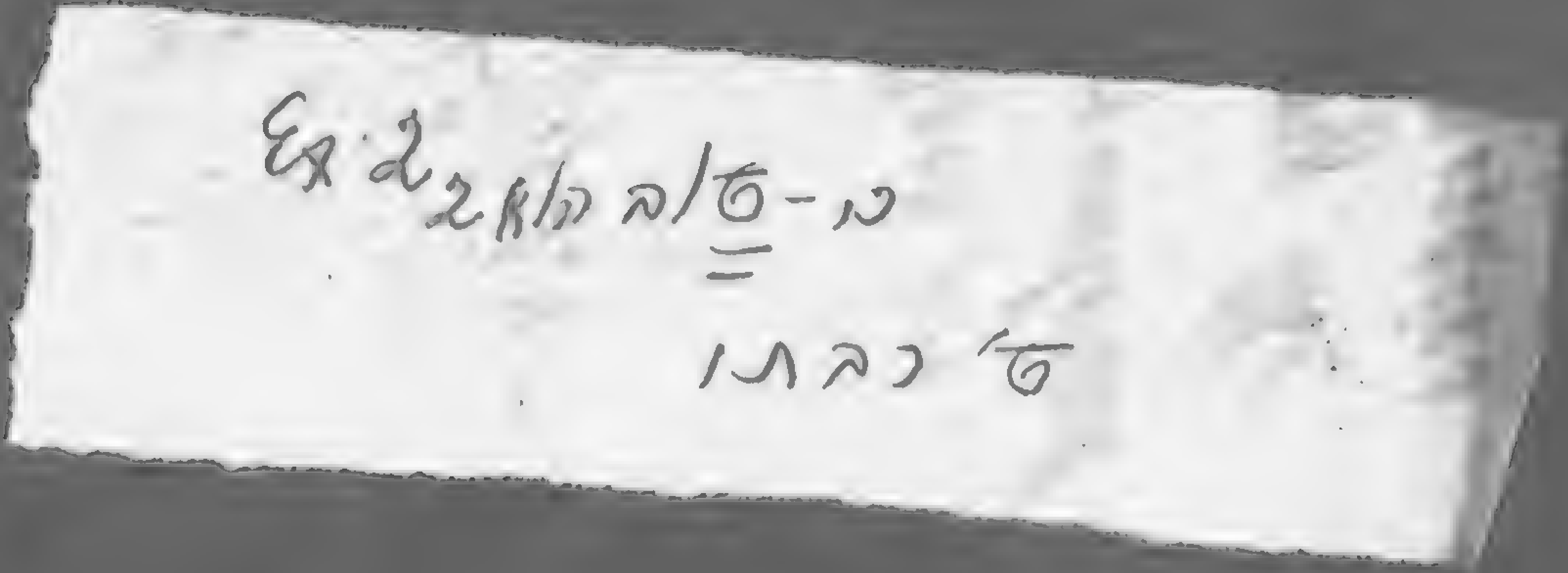
Ex. 2

9:

נוכחא

ספר וע

לנהגא

...heir en=

...nsidered

...ng the

...ancies

Ex 2,16: צאן אֲבִיהֶן ס.ק

<u>אביהם</u>

Ex 2,17: ויושען

𐤅𐤉𐤅𐤔𐤏𐤍

אבותיכם שלחני אליכם ואמרו לי מה שמו מה אמר אלהם: ויאמר אלהים אל משה אהיה אשר אהיה ויאמר כה תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם׃ ויאמר עוד אלהים אל משה כה תאמר אל בני ישראל יהוה אלהי אבתיכם אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב שלחני אליכם זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר׃ לך ואספת את זקני ישראל ואמרת אלהם יהוה אלהי אבתיכם נראה אלי אלהי אברהם יצחק ויעקב לאמר פקד פקדתי אתכם ואת העשוי לכם במצרים׃ ואמר אעלה אתכם מעני מצרים אל ארץ הכנעני והחתי והאמרי והפרזי והחוי והיבוסי אל ארץ זבת חלב ודבש׃ ושמעו לקלך ובאת אתה וזקני ישראל אל מלך מצרים ואמרתם אליו יהוה אלהי העבריים נקרה עלינו ועתה נלכה נא דרך שלשת ימים במדבר ונזבחה ליהוה אלהינו׃ ואני ידעתי כי לא יתן אתכם מלך מצרים להלך ולא ביד חזקה׃ ושלחתי את ידי והכיתי את מצרים בכל נפלאתי אשר אעשה בקרבו ואחרי כן ישלח אתכם׃ ונתתי את חן העם הזה בעיני מצרים והיה כי תלכון לא תלכו ריקם׃ ושאלה אשה משכנתה ומגרת ביתה כלי כסף וכלי זהב ושמלת ושמתם על בניכם ועל בנתיכם ונצלתם את מצרים׃

דאבהתכון שלחני לותכון ויימרון לי מה שמיה מה איפר להון׃

ואמר יי למשה אהיה אשר אהיה ואמר כדנן תימר לבני ישראל אהיה שלחני לותכון׃

ואמר עוד יי למשה כדנן תימר לבני ישראל יי אלהא דאבהתכון אלהיה דאברהם אלהיה דיצחק ואלהיה דיעקב שלחני לותכון דין שמי לעלם ודין דוכרני לכל דר ודר׃

איזיל ותכנוש ית סבי בני ישראל ותימר להון יי אלהא דאבהתכון איתגלי לי אלהא דאברהם יצחק ויעקב למימר מדכר דכירנא יתכון וית דאיתעביד לכון במצרים׃

ואמרית אסיק יתכון משעבודא דמצרים לארע כנענאי וחתאי ואמוראי ופריזאי וחואי ויבוסאי לארעא עבדא חלב ודבש׃

ויקבלון מינך ותיתי את וסבי ישראל למלכא דמצרים ותימרון ליה יי אלהא דיהודאי איתקרי עלנא וכען ניזיל כען מהלך תלתא יומין במדברא ונדבח קדם יי אלהנא׃

וקדמי גלי ארי לא ישבוק יתכון מלכא דמצרים למיזל ולא מן קדם דחיליה תקיף׃

ואישלח פון ית מחת גבורתי ואימחי ית מצראי בכל פרישותי דאעביד ביניהון ובתר כן ישלח יתכון׃

ואתן ית עמא הדין לרחמין בעיני מצראי ויהא ארי תהכון לא תהכון ריקנין׃

ותשאל איתתא משיבבתה ומקריבת ביתה מאנין דכסף ומאנין דדהב ולבושין ותשוון על בניכון ועל בנתיכון ותרוקנון ית מצראי׃

ויען משה ויאמר והן לא יאמינו לי ולא ישמעו בקלי כי יאמרו לא נראה אליך יהוה׃ ויאמר אליו יהוה מזה בידך ויאמר מטה׃ ויאמר השליכהו ארצה וישלכהו ארצה ויהי לנחש וינס משה מפניו׃ ויאמר יהוה אל משה שלח ידך ואחז בזנבו וישלח ידו ויחזק בו ויהי למטה בכפו׃ למען יאמינו כי נראה אליך יהוה אלהי אבתם אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב׃ ויאמר יהוה לו עוד הבא נא ידך בחיקך ויבא ידו בחיקו ויוצאה והנה ידו מצרעת כשלג׃ ויאמר השב ידך אל חיקך וישב ידו אל חיקו ויוצאה מחיקו והנה שבה כבשרו׃ והיה אם לא יאמינו לך ולא ישמעו לקל האת הראשון והאמינו לקל האת האחרון׃ והיה אם לא יאמינו גם לשני האתות האלה ולא ישמעון לקלך ולקחת ממימי היאר ושפכת היבשה והיו המים אשר תקח מן היאר והיו לדם ביבשת׃ ויאמר משה אל יהוה בי אדני לא איש דברים אנכי גם מתמול גם משלשם

ואתיב משה ואמר והא לא יהימנון לי ולא יקבלון כמימרי ארי יימרון לא אתגלי לך יי׃

ואמר ליה יי מה דין בידך ואמר חוטרא׃

ואמר רמהי לארעא ורמהי לארעא והוה לחויא ועריק משה מן קדמוהי׃

ואמר יי למשה אושיט ידך ואחוד בדנביה ואושיט ידיה ותקיף ביה והוה לחוטרא בידיה׃

בדיל די יהימנון ארי אתגלי לך יי אלהא דאבהתהון אלהיה דאברהם אלהיה דיצחק ואלהיה דיעקב׃

ואמר יי ליה עוד אעיל כען ידך בעיטפך ואעיל ידיה בעיטפיה ואפקה והא ידיה חורא כתלגא׃

ואמר אתיב ידך לעיטפך ואתיב ידיה לעיטפיה ואפקה מעיטפיה והא תבת הות כבישריה׃

ויהא אם לא יהימנון לך ולא יקבלון לקל אתא קדמאה ויהימנון לקל אתא בתראה׃

ויהי אם לא יהימנון אף לתרין אתיא האלין ולא יקבלון מינך ותיסב ממיא די בנהרא ותישוד ביבשתא ויהון מיא דתיסב מן נהרא ויהון לדמא ביבשתא׃

ואמר משה קדם יי בבעו יי לא גבר דמילין אנא אף מאתמלי אף מדקדמוהי

גם מאז דברך אל עבדך כי כבד פה וכבד לשון אנכי: ויאמר יהוה אליו מי שם פה לאדם או מי ישום אלם או חרש או פקח או עור הלא אנכי יהוה: ועתה לך ואנכי אהיה עם פיך והוריתיך אשר תדבר: ויאמר בי אדני שלח נא ביד תשלח: ויחר אף יהוה במשה ויאמר הלא אהרן אחיך הלוי ידעתי כי דבר ידבר הוא וגם הנה הוא יצא לקראתך וראך ושמח בלבו: ודברת אליו ושמת את הדברים בפיו ואנכי אהיה עם פיך ועם פיהו והוריתי אתכם את אשר תעשון: ודבר הוא לך אל העם והיה הוא יהיה לך לפה ואתה תהיה לו לאלהים: ואת המטה הזה תקח בידך אשר תעשה בו את האתת:

וילך משה וישב אל יתר חתנו ויאמר לו אלכה נא ואשובה אל אחי אשר במצרים ואראה העודם חיים ויאמר יתרו למשה לך לשלום: ויאמר יהוה אל משה במדין לך שב מצרים כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך: ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכבם על החמר וישב ארצה

אף מעידן דמלילתא עם עבדך ארי יקיר ממלל ועמיק לישן אנא: ואמר יי ליה מאן שוי פומא לאנשא או מאן שוי אלמא או חרשא או פקיחא או עוירא הלא אנא יי: וכען איזיל ומימרי אהא עם פומך ואליפינך דיתמליל: ואמר בבעו יי שלח כען ביד מאן דכשר דתשלח: ותקיף רוגזא דיי במשה ואמר הלא אהרן אחוך ליואה גלי קדמי ארי מללא ימליל הוא ואף הא הוא נפיק לקדמותך ויחזינך ויחדי בלביה: ותמליל ליה ותשוי ית פתגמיא בפומה ומימרי יהא עם פומך ועם פומיה ואליף יתכון ית דתעבדון: וימליל הוא לך לעמא ויהא הוא יהא לך למתורגמן ואת תהא ליה לרב: וית חוטרא הדין תיסב בידך דתעביד ביה ית אתיא:

ואזל משה ותב לות יתר חמוהי ואמר ליה איזיל כען ואיתוב לות אחי די במצרים ואיחזי העד כען אינון קיימין ואמר יתרו למשה איזיל לשלם: ואמר יי למשה במדין איזיל תוב למצרים ארי מיתו כל גבריא דהוו בען למקטלך: ודבר משה ית אתתיה וית בנוהי וארכבינון על חמרא ותב לארעא

[illegible]

מצרים ויקח משה את מטה האלהים בידו: ויאמר יהוה אל משה בלכתך לשוב מצרימה ראה כל המפתים אשר שמתי בידך ועשיתם לפני פרעה ואני אחזק את לבו ולא ישלח את העם: ואמרת אל פרעה כה אמר יהוה בני בכרי ישראל: ואמר אליך שלח את בני ויעבדני ותמאן לשלחו הנה אנכי הרג את בנך בכרך: ויהי בדרך במלון ויפגשהו יהוה ויבקש המיתו: ותקח צפרה צר ותכרת את ערלת בנה ותגע לרגליו ותאמר כי חתן דמים אתה לי: וירף ממנו אז אמרה חתן דמים למולת:

ויאמר יהוה אל אהרן לך לקראת משה המדברה וילך ויפגשהו בהר האלהים וישק לו: ויגד משה לאהרן את כל דברי יהוה אשר שלחו ואת כל האתת אשר צוהו: וילך משה ואהרן ויאספו את כל זקני בני ישראל: וידבר אהרן את כל הדברים אשר דבר יהוה אל משה ויעש האתת לעיני העם: ויאמן העם וישמעו כי פקד יהוה את בני ישראל וכי ראה את ענים ויקדו וישתחוו: ואחר באו משה ואהרן ויאמרו אל פרעה כה

דמצרים ונסיב משה ית חוטרא דאתעבידו ביה נסין מן קדם יי בידיה: ואמר יי למשה במהכך למתב למצרים חזי כל מופתיא דשויתי בידך ותעבדינון קדם פרעה ואנא אתקיף ית לבה ולא ישלח ית עמא: ותימר לפרעה כדנן אמר יי ברי בוכרי ישראל: ואמרית לך שלח ית ברי ויפלח קדמי ואם מסריב את לשלחותיה הא אנא קטיל ית ברך בוכרך: והוה באורחא בבית מבתא וערע ביה מלאכא דיי ובעא למקטליה: ונסיבת צפורה טינרא וגזרת ית ערלת ברה וקריבת לקדמוהי ואמרת ארי בדמא דמהלתא הדין אתיהיב חתנא לנא: ונח מניה בכן אמרת אלולי דמא דמהלתא הדין אתחייב חתנא קטול:

ואמר יי לאהרן איזיל לקדמות משה למדברא ואזל וערעיה בטורא דאתגלי עלוהי יקרא דיי ונשיק ליה: וחוי משה לאהרן ית כל פתגמיא דיי דשלחיה וית כל אתיא דפקדיה: ואזל משה ואהרן וכנשו ית כל סבי בני ישראל: ומליל אהרן ית כל פתגמיא דמליל יי עם משה ועבד אתיא לעיני עמא: והימין עמא ושמעו ארי דכיר יי ית בני ישראל וארי גלי קדמוהי ית שעבודהון וכרעו וסגידו: ובתר כן עלו משה ואהרן ואמרו לפרעה כדנן

[illegible]

אמר יהוה אלהי ישראל שלח את עמי ויחגו לי במדבר: ויאמר פרעה מי יהוה אשר אשמע בקלו לשלח את ישראל לא ידעתי את יהוה וגם את ישראל לא אשלח: ויאמרו אלהי העברים נקרא עלינו נלכה נא דרך שלשת ימים במדבר ונזבחה ליהוה אלהינו פן יפגענו בדבר או בחרב: ויאמר אלהם מלך מצרים למה משה ואהרן תפריעו את העם ממעשיו לכו לסבלתיכם: ויאמר פרעה הן רבים עתה עם הארץ והשבתם אתם מסבלתם: ויצו פרעה ביום ההוא את הנגשים בעם ואת שטריו לאמר: לא תאספון לתת תבן לעם ללבן הלבנים כתמול שלשם הם ילכו וקששו להם תבן: ואת מתכנת הלבנים אשר הם עשים תמול שלשם תשימו עליהם לא תגרעו ממנו כי נרפים הם על כן הם צעקים לאמר נלכה נזבחה לאלהינו: תכבד העבדה על האנשים ויעשו בה ואל ישעו בדברי שקר: ויצאו נגשי העם ושטריו ויאמרו אל העם לאמר כה אמר פרעה אינני נתן לכם תבן:

כדנן אמר יי אלהא דישראל שלח ית עמי ויחגון קדמי במדברא:
ואמר פרעה שמא דיי לא אתגלי לי דאיקביל במימריה לשלחא ית ישראל לא אתגלי לי שמא דיי ואף ית ישראל לא אשלח:
ואמרו אלהא דיהודאי אתקרי עלנא נהך כען מהלך תלתא יומין במדברא ונדבח קדם יי אלהנא דילמא יערעיננא במותא או בקטלא:
ואמר להון מלכא דמצרים למה משה ואהרן תבטלון ית עמא מעובדיהון איזלו לפולחניכון:
ואמר פרעה הא סגיאין כען עמא דארעא ותבטלון יתהון מפולחנהון:
ופקיד פרעה ביומא ההוא ית שלטוני עמא וית סרכוהי למימר:
לא תוספון למתן תיבנא לעמא למירמי לבנין כמאיתמלי ומדקדמוהי אנון יהכון ויגבון להון תיבנא:
וית סכום לבניא דאנון עבדין כמאיתמלי ומדקדמוהי תשוון עליהון לא תמנעון מניה ארי בטלנין אנון על כן אנון צוחין למימר נזיל נדבח קדם אלהנא:
תתיקר פולחנא על גובריא ויעבדון בה ולא יתעסקון בפתגמין בטלין:
ונפקו שלטוני עמא וסרכוהי ואמרו לעמא למימר כדנן אמר פרעה לית אנא יהיב לכון תיבנא:

שלא פקדתם ... פן יפגענו — פן יפגעך היה לו לומר אלא שחלקו כבוד למלכות. פגיעה זו לשון מקרה מות הוא ...

אתם לכו קחו לכם תבן מאשר תמצאו כי אין נגרע מעבדתכם דבר: ויפץ העם בכל ארץ מצרים לקשש קש לתבן: והנגשים אצים לאמר כלו מעשיכם דבר יום ביומו כאשר בהיות התבן: ויכו שטרי בני ישראל אשר שמו עלהם נגשי פרעה לאמר מדוע לא כליתם חקכם ללבן כתמול שלשם גם תמול גם היום: ויבאו שטרי בני ישראל ויצעקו אל פרעה לאמר למה תעשה כה לעבדיך: תבן אין נתן לעבדיך ולבנים אמרים לנו עשו והנה עבדיך מכים וחטאת עמך: ויאמר נרפים אתם נרפים על כן אתם אמרים נלכה נזבחה ליהוה: ועתה לכו עבדו ותבן לא ינתן לכם ותכן לבנים תתנו: ויראו שטרי בני ישראל אתם ברע לאמר לא תגרעו מלבניכם דבר יום ביומו: ויפגעו את משה ואת אהרן נצבים לקראתם בצאתם מאת פרעה: ויאמרו אלהם ירא יהוה עליכם וישפט אשר הבאשתם את ריחנו בעיני פרעה ובעיני עבדיו לתת חרב בידם להרגנו: וישב משה אל יהוה

אתון איזילו סבו לכון תיבנא מאתר דתשכחון ארי לא אתמנע מפולחנכון מדעם:
ואתבדר עמא בכל ארעא דמצרים לגבבא גילי לתבנא:
ושלטוניא דחקין למימר שלימו עובדיכון פתגם יום ביומיה כמא דהויתון עבדין כד מתיהיב לכון תיבנא:
ולקו סרכי בני ישראל דמנאו עליהון שלטוני פרעה למימר מדין לא אשלמתון גזירתכון למירמי כמאתמלי ומדקדמוהי אף אתמלי אף יומא דין:
ואתו סרכי בני ישראל וצוחו קדם פרעה למימר למא תעביד כדין לעבדך:
תיבנא לא מתיהב לעבדך ולבניא אמרין לנא עבידו והא עבדך לקן ויחובון עליהון עמך:
ואמר בטלנין אתון בטלנין על כן אתון אמרין נזיל נדבח קדם יי:
וכען איזילו פלחו ותיבנא לא אתיהיב לכון וסכום לבניא תתנון:
וחזו סרכי בני ישראל יתהון בביש למימר לא תמנעון מלבניכון פתגם יום ביומיה:
וערעו ית משה וית אהרן קיימין לקדמותהון במפקהון מן קדם פרעה:
ואמרו להון יתגלי יי עליכון ויתפרע דאבאשתון ית ריחנא בעיני פרעה ובעיני עבדוהי למתן חרבא בידיהון למקטלנא:
ותב משה קדם יי

[illegible]

חסלת ואלה שמות

וארא

[illegible]

ויאמר אדני למה הרעתה לעם הזה
למה זה שלחתני: ומאז באתי אל
פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה
והצל לא הצלת את עמך: ויאמר
יהוה אל משה עתה תראה אשר
אעשה לפרעה כי ביד חזקה
ישלחם וביד חזקה יגרשם מארצו:
ס וידבר אלהים אל משה
ויאמר אליו אני יהוה: וארא אל אברהם
אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי
יהוה לא נודעתי להם: וגם הקמתי
את בריתי אתם לתת להם את ארץ
כנען את ארץ מגריהם אשר גרו
בה: וגם אני שמעתי את נאקת בני
ישראל אשר מצרים מעבדים אתם
ואזכר את בריתי: לכן אמר לבני
ישראל אני יהוה והוצאתי אתכם
מתחת סבלת מצרים והצלתי
אתכם מעבדתם וגאלתי אתכם
בזרוע נטויה ובשפטים גדלים: ולקחתי
אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים
וידעתם כי אני יהוה אלהיכם
המוציא אתכם מתחת סבלות
מצרים: והבאתי אתכם אל הארץ
אשר נשאתי את ידי לתת אתה

ואמר ייי למה אבאשתא
לעמא הדין ולמא דנן
שלחתני:
ומעידן דעלית לות פרעה
למללא בשמך אבאיש לעמא
הדין ושיזבא לא שיזבתא ית
עמך:
ואמר ייי למשה כען יתחזי
דאעביד לפרעה ארי בידא
תקיפא ישלחינון ובידא
תקיפא יתריכינון מארעיה:
ומליל ייי עם משה ואמר ליה
אנא ייי:
ואתגליתי לאברהם ליצחק
וליעקב באל שדי ושמי ייי
לא הודעית להון:
ואף אקימית ית קיימי עמהון
למיתן להון ית ארעא דכנען
ית ארע תותבותהון דאיתותבו
בה:
ואף קדמי שמיע ית קבילת
בני ישראל דמצראי מפלחין
להון ודכירנא ית קיימי:
בכן אימר לבני ישראל אנא
ייי ואפיק יתכון מגו דחוק
פולחן מצראי ואשיזיב יתכון
מפלחנהון ואפרוק יתכון
בדרעא מרממא ובדינין
רברבין:
ואקריב יתכון קדמי לעמא
ואהא לכון לאלה ותדעון ארי
אנא ייי אלהכון דאפיק יתכון
מגו דחוק פולחן מצראי:
ואעיל יתכון לארעא דקיימית
במימרי למיתן יתה

[illegible]

[illegible]

לאברהם ליצחק וליעקב: ונתתי
אתה לכם מורשה אני יהוה: וידבר
משה כן אל בני ישראל ולא שמעו
אל משה מקצר רוח ומעבדה
קשה: פ
וידבר יהוה אל משה לאמר: בא
דבר אל פרעה מלך מצרים וישלח
את בני ישראל מארצו: וידבר משה
לפני יהוה לאמר הן בני ישראל
לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה
ואני ערל שפתים: פ
וידבר יהוה אל משה ואל אהרן ויצום
אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים
להוציא את בני ישראל מארץ
מצרים: פ אלה ראשי בית
אבתם בני ראובן בכר ישראל חנוך
ופלוא חצרן וכרמי אלה משפחת
ראובן: ובני שמעון ימואל וימין ואהד
ויכין וצחר ושאול בן הכנענית אלה
משפחת שמעון: ואלה שמות בני
לוי לתלדתם גרשון וקהת ומררי
ושני חיי לוי שבע ושלשים ומאת שנה

לאברהם ליצחק וליעקב:
ואיתן יתה לכון ירותא אנא ייי:
ומליל משה כן עם בני ישראל
ולא קבילו מן משה מעקת
רוחא ומפולחנא דהוה קשיא
עליהון:
ומליל ייי עם משה למימר:
עול מליל עם פרעה מלכא
דמצרים ויפטור ית בני ישראל
מארעיה:
ומליל משה קדם ייי למימר
הא בני ישראל לא קבילו מני
ואיכדין יקביל מני פרעה ואנא
יקיר ממלל:
ומליל ייי עם משה ועם אהרן
ופקידינון על בני ישראל ועל
פרעה מלכא דמצרים לאפקא
ית בני ישראל מארעא
דמצרים:
אילין רישי בית אבהתהון בני
ראובן בוכרא דישראל חנוך
ופלוא חצרון וכרמי אילין
זרעית ראובן:
ובני שמעון ימואל וימין ואוהד
ויכין וצוחר ושאול בר כנעניתא
אילין זרעית שמעון:
ואילין שמהת בני לוי לתולדתהון
גרשון וקהת ומררי ושני חיי
לוי מאה ותלתין ושבע שנין:

[illegible]

בני גרשון לבני ושמעי למשפחתם׃ ובני קהת עמרם ויצהר וחברון ועזיאל ושני חיי קהת שלש ושלשים ומאת שנה׃ ובני מררי מחלי ומושי אלה משפחת הלוי לתלדתם׃ ויקח עמרם את יוכבד דדתו לו לאשה ותלד לו את אהרן ואת משה ושני חיי עמרם שבע ושלשים ומאת שנה׃ ובני יצהר קרח ונפג וזכרי׃ ובני עזיאל מישאל ואלצפן וסתרי׃ ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון לו לאשה ותלד לו את נדב ואת אביהוא את אלעזר ואת איתמר׃ ובני קרח אסיר ואלקנה ואביאסף אלה משפחת הקרחי׃ ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו את פינחס אלה ראשי אבות הלוים למשפחתם׃ הוא אהרן ומשה אשר אמר יהוה להם הוציאו את בני ישראל מארץ מצרים על צבאתם׃ הם המדברים אל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל ממצרים הוא משה ואהרן׃ ויהי ביום דבר יהוה אל משה בארץ מצרים׃ פ וידבר יהוה אל משה לאמר אני יהוה דבר אל פרעה מלך מצרים את כל אשר אני דבר אליך׃ ויאמר משה לפני יהוה הן אני ערל שפתים ואיך ישמע אלי פרעה׃ פ ויאמר יהוה אל משה ראה נתתיך אלהים לפרעה ואהרן אחיך יהיה

ובני גרשון לבני ושמעי לזרעיתהון׃ ובני קהת עמרם ויצהר וחברון ועזיאל ושני חיי קהת מאה ותלתין ותלת שנין׃ ובני מררי מחלי ומושי אלין אינון זרעית לוי להולדתהון׃ ונסיב עמרם ית יוכבד אחת אבוהי ליה לאינתו וילידת ליה ית אהרן וית משה ושני חיי עמרם מאה ותלתין ושבע שנין׃ ובני יצהר קרח ונפג וזכרי׃ ובני עזיאל מישאל ואלצפן וסתרי׃ ונסיב אהרן ית אלישבע בת עמינדב אחתיה דנחשון ליה לאנתו וילידת ליה ית נדב וית אביהוא ית אלעזר וית איתמר׃ ובני קרח אסיר ואלקנה ואביאסף אלין זרעית קרח׃ ואלעזר בר אהרן נסיב ליה מבנת פוטיאל ליה לאנתו וילידת ליה ית פנחס אלין רישי אבהת ליואי לזרעייתהון׃ הוא אהרן ומשה דאמר יי להון אפיקו ית בני ישראל מארעא דמצרים על חיליהון׃ אינון דממללין עם פרעה מלכא דמצרים לאפקא ית בני ישראל ממצרים הוא משה ואהרן׃ והוה ביומא דמליל יי עם משה בארעא דמצרים׃ ומליל יי עם משה למימר אנא יי מליל עם פרעה מלכא דמצרים ית כל דאנא ממליל עמך׃ ואמר משה קדם יי הא אנא יקיר ממלל ואכדין יקבל מני פרעה׃ ואמר יי למשה חזי דמניתך רב לפרעה ואהרן אחוך יהא מתורגמנך׃

נביאך׃ אתה תדבר את כל אשר אצוך ואהרן אחיך ידבר אל פרעה ושלח את בני ישראל מארצו׃ ואני אקשה את לב פרעה והרביתי את אתתי ואת מופתי בארץ מצרים׃ ולא ישמע אלכם פרעה ונתתי את ידי במצרים והוצאתי את צבאתי את עמי בני ישראל מארץ מצרים בשפטים גדלים׃ וידעו מצרים כי אני יהוה בנטתי את ידי על מצרים והוצאתי את בני ישראל מתוכם׃ ויעש משה ואהרן כאשר צוה יהוה אתם כן עשו׃ ומשה בן שמנים שנה ואהרן בן שלש ושמנים שנה בדברם אל פרעה׃ פ ויאמר יהוה אל משה ואל אהרן לאמר׃ כי ידבר אלכם פרעה לאמר תנו לכם מופת ואמרת אל אהרן קח את מטך והשלך לפני פרעה יהי לתנין׃ ויבא משה ואהרן אל פרעה ויעשו כן כאשר צוה יהוה וישלך אהרן את מטהו לפני פרעה ולפני עבדיו ויהי לתנין׃ ויקרא גם פרעה לחכמים ולמכשפים ויעשו גם הם חרטמי מצרים בלהטיהם כן׃ וישליכו איש מטהו ויהיו לתנינם ויבלע מטה אהרן את מטתם׃ ויחזק לב פרעה ולא שמע אלהם כאשר דבר יהוה׃ ס ויאמר יהוה אל משה כבד לב פרעה מאן לשלח העם׃ לך אל פרעה בבקר הנה יצא המימה

את תמליל ית כל דאפקדינך ואהרן אחוך ימליל עם פרעה וישלח ית בני ישראל מארעיה׃ ואנא אקשי ית לבא דפרעה ואסגי ית אתותי וית מופתי בארעא דמצרים׃ ולא יקביל מנכון פרעה ואתן ית מחת גבורתי במצרים ואפיק ית חילי ית עמי בני ישראל מארעא דמצרים בדינין רברבין׃ וידעון מצראי ארי אנא יי כד ארים ית מחת גבורתי על מצראי ואפיק ית בני ישראל מביניהון׃ ועבדו משה ואהרן כמא דפקיד יי יתהון כן עבדו׃ ומשה בר תמנן שנין ואהרן בר תמנן ותלת שנין במללותהון עם פרעה׃ ואמר יי למשה ולאהרן למימר׃ ארי ימליל עמכון פרעה למימר הבו לכון אתא ותימר לאהרן סב ית חוטרך ורמי קדם פרעה יהא לתנינא׃ ועאל משה ואהרן לות פרעה ועבדו כן כמא דפקיד יי ורמא אהרן ית חוטריה קדם פרעה ולקדם עבדוהי והוה לתנינא׃ וקרא אף פרעה לחכימיא ולחרשיא ועבדו אף אנון חרשי מצראי בלחשיהון כן׃ ורמו גבר חוטריה והוו לתניניא ובלע חוטרא דאהרן ית חוטריהון׃ ואיתקף לבא דפרעה ולא קביל מנהון כמא דמליל יי׃ ואמר יי למשה יקיר לבא דפרעה סריב לשלחא עמא׃ איזיל לפרעה בצפרא הא נפיק למיא

על כרחו עד קנה וימרק עד שתשמע
מימיו. מכה בכרות שתחלה בכה
אמר ה' ויהפכו לדם לפי שאין מים
יורדין למצרים ונילוס עולה ומשקה את
הארץ ומצרים עובדים לנילוס לפי
לקה יראתם ואחר כך מצרים. לנקם
רפואה למי קילור שיקו רחוי לשתות:
אמור אל אהרן. לפי שהגין היאור על
משה כשנשלך לתוכו לא לקה כמו לא
בדם ולא בצפרדעים ולקה על ידי
אהרן: נהרותם. הם נהרות המושכים
כמין נהרות שלהם: יאוריהם. הם בריכות
ובריכות העשויות על ידי אדם משפת
הנהר לשתות ונילוס מימיו מתגברים
ועולה לאורך ומשקה השדות: מקויהם
קטנות מים שאינם מכונסים ואינם
מוספים את מימיהם נקראו כל ארץ
מצרים אף במרחצאות ובאמבטאות
שבבתים. ובעצים ובאבנים. מים
שבכלי עץ ובכלי אבן: בלטיהם לחש
שאומרין ואין בלט ובלהטי. ורבותינו
ז"ל אמרו בלטיהם שדים. מעשה
כשפים בלטיהם מעשה שדים: ויחזק
לב פרעה על יד מכשפות אותם
שעשו כן הבן אותם מכשפים לעברים
של שכלה הבן אמר אותם מכאחים
בסוף למצרים. שכלה מלא כשפים:
גם לזאת. למופת המטה שנהפך
לתנין ולא לזאת של דם: וימלא שבעת
ימים. ימים שבעת ימים שלא שב
היאור לקדמותו שהיתה המכה משמשת
רביע חדש ושלשה חלקים היה מעיד ומתרה
בהם מן הזמן שבין מכה ומכה
את כבוד פרעה עד שהתפלל כמו שלו
ושקט שר ונגף: מנגף את כל גבולך:

ונצבת לקראתו על שפת היאר
והמטה אשר נהפך לנחש תקח בידך:
ואמרת אליו יהוה אלהי העברים
שלחני אליך לאמר שלח את עמי
ויעבדני במדבר והנה לא שמעת עד
כה: כה אמר יהוה בזאת תדע כי אני
יהוה הנה אנכי מכה במטה אשר בידי
על המים אשר ביאר ונהפכו לדם:
והדגה אשר ביאר תמות ובאש היאר
ונלאו מצרים לשתות מים מן היאר:
ס ויאמר יהוה אל משה
אמר אל אהרן קח מטך ונטה ידך
על מימי מצרים על נהרתם על
יאריהם ועל אגמיהם ועל כל מקוה
מימיהם ויהיו דם והיה דם בכל ארץ
מצרים ובעצים ובאבנים: ויעשו כן
משה ואהרן כאשר צוה יהוה וירם
במטה ויך את המים אשר ביאר
לעיני פרעה ולעיני עבדיו ויהפכו
כל המים אשר ביאר לדם: והדגה
אשר ביאר מתה ויבאש היאר ולא
יכלו מצרים לשתות מים מן היאר
ויהי הדם בכל ארץ מצרים: ויעשו
כן חרטמי מצרים בלטיהם ויחזק
לב פרעה ולא שמע אלהם כאשר
דבר יהוה: ויפן פרעה ויבא אל ביתו
ולא שת לבו גם לזאת: ויחפרו כל
מצרים סביבת היאר מים לשתות
כי לא יכלו לשתת ממימי היאר:
וימלא שבעת ימים אחרי הכות יהוה
את היאר: פ
ויאמר יהוה אל משה בא אל פרעה
ואמרת אליו כה אמר יהוה שלח
את עמי ויעבדני: ואם מאן אתה
לשלח הנה אנכי נגף את כל גבולך

ותתעתד לקדמותיה על כיף נהרא וחוטרא דאתהפיך לחויא תסב בידך:

ותימר ליה יי אלהא דיהודאי שלחני לותך למימר שלח ית עמי ויפלחון קדמי במדברא והא לא קבילתא עד כען:

כדנן אמר יי בדא תדע ארי אנא יי הא אנא מחי בחוטרא דבידי על מיא די בנהרא ויתהפכון לדמא:

ונוני די בנהרא ימותון ויסרי נהרא וילאון מצראי למשתי מיא מן נהרא:

ואמר יי למשה אימר לאהרן סב ית חוטרך וארים ידך על מיא דמצראי על נהריהון ועל אריתהון ועל אגמיהון ועל כל בית כנישת מיכידהון ויהון דמא ויהא דמא בכל ארעא דמצרים ובמאני אעא ובמאני אבנא:

ועבדו כן משה ואהרן כמא דפקיד יי וארים בחוטרא ומחא ית מיא די בנהרא לעיני פרעה ולעיני עבדוהי ואתהפכו כל מיא די בנהרא לדמא:

ונוני די בנהרא מיתו וסרי נהרא ולא יכילו מצראי למשתי מיא מן נהרא והוה דמא בכל ארעא דמצרים:

ועבדו כן חרשי מצראי בלחשיהון ואיתקף ליבא דפרעה ולא קביל מנהון כמא דמליל יי:

ואתפני פרעה ועאל לביתיה ולא שוי לביה אף לדא:

וחפרו כל מצראי סחרנות נהרא מיא למשתי ארי לא יכילו למשתי ממיא די בנהרא:

ושלימו שבעה יומין בתר דמחא יי ית נהרא:

ואמר יי למשה עול לות פרעה ותימר ליה כדנן אמר יי שלח ית עמי ויפלחון קדמי:

וארי אם מסרב את לשלחא הא אנא מחי ית כל תחומך

בצפרדעים: שרץ היאר צפרדעים. לשון
זקן כל לשון ענוה אינם לשון
ערבה את לשון מכה וכן ונגף אחת
ריק אותה ויצא וכן כולם ינגפו
רגליהם. פן תגוף כמוך רגליך ולכן
נגף. ועלו בביתך. מן קילור ואחר
כך בבית עבדיך ואח"כ במצרים
הבלה שנאמר ויאמר אל עמו ויעינו
המכיל הצפרדעים ומכה. ובכה
ובעמך. בתוך מעיהם נכנסים
ומקרקרים: והעל הצפרדע כבדרע
אחת היתה ואין מכים אותה ויוצאים
ממנה נחילים וזהו מדרשו ופשוטו יש
לומר שרץ הצפרדעים קול לשון יחידות
וכן והבי המכנס הכינים. התפאר
עלי כמו התפאר הגרזן מתגבה
אני עומד אתה נגדול ממך. התפאר
עצמך בגבורתך ושאל דבר
גדול ולומר שלא אוכל לעשות. למתי
אעתיר לך את אשר אכרית. אעתיר
לך היום על הכרית הצפרדעים למתי
תרצה שיכרתו והכל אם אתפלל
דבר למועד שתקבע לו ואם מתי
אעתיר הוה משמע מתי אתפלל
עליהם שאלה למתי כשעיר אתה קובע
אתפלל עליך שיכרתו הצפרדעים
למחר שתקבע לו ויאמר לו למחר
תרצה שיכרתו. אעתיר. העתירו
ומעתירים כלם לשון הרבה כהעלה
וכאשר יאמר הרבה הרבה והרבה
לשון מפעל כך יאמר העתירו
אעתיר הרבי ואעתרתם
על דבריכם. הרבו מדים. ויאמר למחר
התפלל היום שיכרתו למחר. וילך
ויצעקו משה לפרעה לפני. ויצעקו ויצעקו. נפתולים נפתולים זהו ויאתור לא לשון שפוך שוב
מלך קולך והכביד את לבו וכן והכבד את לבו ושמע ולא. הכה ופעמים כאשר דבר יהוה וחזק דבר ולא שמע אליהם

בצפרדעים: ושרץ היאר צפרדעים
ועלו ובאו בביתך ובחדר משכבך
ועל מטתך ובבית עבדיך ובעמך
ובתנוריך ובמשארותיך: ובכה
ובעמך ובכל עבדיך יעלו הצפרדעים:
ויאמר יהוה אל משה אמר אל אהרן
נטה את ידך במטך על הנהרת
על היארים ועל האגמים והעל את
הצפרדעים על ארץ מצרים: ויט
אהרן את ידו על מימי מצרים ותעל
הצפרדע ותכס את ארץ מצרים:
ויעשו כן החרטמים בלטיהם ויעלו
את הצפרדעים על ארץ מצרים:
ויקרא פרעה למשה ולאהרן ויאמר
העתירו אל יהוה ויסר הצפרדעים
ממני ומעמי ואשלחה את העם
ויזבחו ליהוה: ויאמר משה לפרעה
התפאר עלי למתי אעתיר לך
ולעבדיך ולעמך להכרית הצפרדעים
ממך ומבתיך רק ביאר תשארנה:
ויאמר למחר ויאמר כדברך למען
תדע כי אין כיהוה אלהינו: וסרו
הצפרדעים ממך ומבתיך ומעבדיך
ומעמך רק ביאר תשארנה: ויצא
משה ואהרן מעם פרעה ויצעק משה
אל יהוה על דבר הצפרדעים אשר
שם לפרעה: ויעש יהוה כדבר
משה וימתו הצפרדעים מן הבתים
מן החצרת ומן השדת: ויצברו אתם
חמרם חמרם ותבאש הארץ: וירא
פרעה כי היתה הרוחה והכבד את
לבו ולא שמע אלהם כאשר דבר

בעורדעניא: וירבי נהרא עורדעניא ויסקון ויעלון בביתך ובאדרון בית משכבך ועל ערסך ובבית עבדך ובעמך ובתנורך ובאצוותך:

ובך ובעמך ובכל עבדך יסקון עורדעניא:

ואמר יי למשה אימר לאהרן ארים ית ידך בחוטרך על נהריא על אריתא ועל אגמיא ואסיק ית עורדעניא על ארעא דמצרים:

וארים אהרן ית ידיה על מיא דמצראי וסליקו עורדעניא וחפו ית ארעא דמצרים:

ועבדו כן חרשיא בלחשיהון ואסיקו ית עורדעניא על ארעא דמצרים:

וקרא פרעה למשה ולאהרן ואמר צלו קדם יי ויעדי עורדעניא מני ומעמי ואשלח ית עמא וידבחון קדם יי:

ואמר משה לפרעה שאל לך גבורא והב לך זמן אימתי איצלי עלך ועל עבדך ועל עמך לשיצאה עורדעניא מינך ומבתך לחוד די בנהרא ישתארן:

ואמר למחר ואמר כפתגמך בדיל דתידע ארי לית כיי אלהנא:

ויעדון עורדעניא מינך ומבתך ומעבדך ומעמך לחוד בנהרא ישתארן:

ונפק משה ואהרן מן קדם פרעה וצלי משה קדם יי על עיסק עורדעניא דשוי לפרעה:

ועבד יי כפתגמא דמשה ומיתו עורדעניא מן בתיא מן דרתא ומן חקלתא:

וכנשו יתהון דגורין דגורין וסריאת ארעא:

וחזא פרעה ארי הות רוחתא ויקר ית ליביה ולא קביל מנהון כמא דמליל

זכב לא מן התנורים לפי שמסרו עצמן למיתה

פרעה שאמר לו לאהרן לא היה העפר כדאי ללקות על ידי משה לפי שהגין עליו כשהרג את המצרי ויטמנהו בחול ולקה על ידי אהרן · ותהי הכנם · הרחישה פדוליר"ש בלע"ז · להוציא את הכנים להוציאם ממקום אחר ולא יכלו · שאין השד שולט על בריה פחותה מכשעורה · אצבע אלהים היא · מכה זו אינה על ידי כשפים מאת המקום היא · משלח בך · מגרה בך וכן ושן בהמות אשלח בם · לשון שסוי · את הערב · כל מיני חיות רעות ונחשים ועקרבים בערבוביא והיו משחיתים בהם ויש טעם באגדה בכל מכה למה זו ולמה זו · בטכסיסי מלחמות מלכים · בא עליהם כסדר מלכות כשצרה על עיר · בתחלה מקלקל מעינותיהם ואחר כך תוקעים ומריעים בשופרות ליראם ולבהלם · וכן הצפרדעים מקרקרים והומים וכו' כדאיתא במדרש רבי תנחומא · והפליתי · והפרשתי וכן והפלה ה' ולא נפלאת היא ממך מובדלת ומופרשת היא · למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ · אע"פ ששכינתי בשמים גזרתי מתקיימת בתחתונים · ושמתי פדות · שיבדיל בין עמי ובין עמך · תשחת הארץ · נשחתה הארץ · זבחו לאלהיכם בארץ · במקומכם ולא תלכו במדבר · תועבת מצרים · יראת מצרים כמו ולמלכם תועבת בני עמון ועוד יש לומר כלשון אחר תועבת מצרים דבר שמאוס למצרים שהרי יראתם אנו זובחים · ולא יסקלונו · בתמיה ·

ויאמר יהוה אל משה אמר אל אהרן נטה את מטך והך את עפר הארץ והיה לכנם בכל ארץ מצרים: ויעשו כן ויט אהרן את ידו במטהו ויך את עפר הארץ ותהי הכנם באדם ובבהמה כל עפר הארץ היה כנים בכל ארץ מצרים: ויעשו כן החרטמים בלטיהם להוציא את הכנים ולא יכלו ותהי הכנם באדם ובבהמה: ויאמרו החרטמם אל פרעה אצבע אלהים הוא ויחזק לב פרעה ולא שמע אלהם כאשר דבר יהוה: ס

ויאמר יהוה אל משה השכם בבקר והתיצב לפני פרעה הנה יוצא המימה ואמרת אליו כה אמר יהוה שלח עמי ויעבדני: כי אם אינך משלח את עמי הנני משליח בך ובעבדיך ובעמך ובבתיך את הערב ומלאו בתי מצרים את הערב וגם האדמה אשר הם עליה: והפליתי ביום ההוא את ארץ גשן אשר עמי עמד עליה לבלתי היות שם ערב למען תדע כי אני יהוה בקרב הארץ: ושמתי פדת בין עמי ובין עמך למחר יהיה האת הזה: ויעש יהוה כן ויבא ערב כבד ביתה פרעה ובית עבדיו ובכל ארץ מצרים תשחת הארץ מפני הערב: ויקרא פרעה אל משה ולאהרן ויאמר לכו זבחו לאלהיכם בארץ: ויאמר משה לא נכון לעשות כן כי תועבת מצרים נזבח ליהוה אלהינו הן נזבח את תועבת מצרים לעיניהם ולא יסקלנו: דרך שלשת ימים נלך

ואמר יי למשה אימר לאהרן ארים ית חוטרך ומחי ית עפרא דארעא ויהא לקלמתא בכל ארעא דמצרים: ועבדו כן וארים אהרן ית ידיה בחוטריה ומחא ית עפרא דארעא והות קלמתא באינשא ובבעירא כל עפרא דארעא הות קלמתא בכל ארעא דמצרים: ועבדו כן חרשיא בלחשיהון לאפקא ית קלמתא ולא יכילו והות קלמתא באינשא ובבעירא: ואמרו חרשיא לפרעה מחא מן קדם יי היא ואיתקף לבא דפרעה ולא קביל מנהון כמא דמליל יי: ואמר יי למשה אקדים בצפרא ואתעתד קדם פרעה הא נפיק למיא ותימר ליה כדנן אמר יי שלח ית עמי ויפלחון קדמי: ארי אם ליתך משלח ית עמי הא אנא מגרי בך ובעבדך ובעמך ובבתך ית ערובא ויתמלון בתי מצראי ית ערובא ואף ארעא דאינון עלה: ואפריש ביומא ההוא ית ארעא דגשן דעמי קאים עלה בדיל דלא למהוי תמן ערובא בדיל דתידע ארי אנא יי שליט בגו ארעא: ואשוי פורקן לעמי ועל עמך אייתי מחא למחר יהא אתא הדין: ועבד יי כן ואתא ערובא תקיף לבית פרעה ולבית עבדוהי ובכל ארעא דמצרים איתחבלת ארעא מן קדם ערובא: וקרא פרעה למשה ולאהרן ואמר איזילו דבחו קדם אלהכון בארעא: ואמר משה לא תקין למעבד כן ארי בעירא דמצראי דחלין ליה מינה אנחנא נסבין לדבחא קדם יי אלהנא הא נדבח ית בעירא דמצראי דחלין ליה ואינון יהון חזן הלא ימרון למרגמנא: מהלך תלתא יומין ניזיל

הרחק: כמו להלן · ויסר הערב ולא מתו · כמו שמתו הצפרדעים שאם מתו היה להם הנאה בעורות · ויעתר אל ה' · נתאמץ בתפלה · וכן אם בא לומר ויעתר הרי יכול לומר ומשמע וירבה בתפלה וכשהוא אומר בלשון ויפעל משמע ויכביר התפלה · גם בפעם הזאת · שאף על פי שאמר אשלח אתכם לא קיים הבטחתו · מחזיק בם · אוחז בם · כמו והחזיקה במבושיו · הנה יד יי · הויה · לשון הווה כי כן יאמר בלשון נקבה על שעבר היתה ועל העתיד תהיה ועל העומד הויה · כמו רוצה · והפלה ה' · והבדיל · פיח כבשן · דבר הנפוח מן הגחלים עוממים הנשרפים בכבשן · פיח לשון הפחה · שהרוח מפיחן ומפריחין ·

במדבר וזבחנו ליהוה אלהינו כאשר יאמר אלינו: ויאמר פרעה אנכי אשלח אתכם וזבחתם ליהוה אלהיכם במדבר רק הרחק לא תרחיקו ללכת העתירו בעדי: ויאמר משה הנה אנכי יוצא מעמך והעתרתי אל יהוה וסר הערב מפרעה מעבדיו ומעמו מחר רק אל יסף פרעה התל לבלתי שלח את העם לזבח ליהוה: ויצא משה מעם פרעה ויעתר אל יהוה: ויעש יהוה כדבר משה ויסר הערב מפרעה מעבדיו ומעמו לא נשאר אחד: ויכבד פרעה את לבו גם בפעם הזאת ולא שלח את העם: פ

ויאמר יהוה אל משה בא אל פרעה ודברת אליו כה אמר יהוה אלהי העברים שלח את עמי ויעבדני: כי אם מאן אתה לשלח ועודך מחזיק בם: הנה יד יהוה הויה במקנך אשר בשדה בסוסים בחמרים בגמלים בבקר ובצאן דבר כבד מאד: והפלה יהוה בין מקנה ישראל ובין מקנה מצרים ולא ימות מכל לבני ישראל דבר: וישם יהוה מועד לאמר מחר יעשה יהוה הדבר הזה בארץ: ויעש יהוה את הדבר הזה ממחרת וימת כל מקנה מצרים וממקנה בני ישראל לא מת אחד: וישלח פרעה והנה לא מת ממקנה ישראל עד אחד ויכבד לב פרעה ולא שלח את העם: פ

ויאמר יהוה אל משה ואל אהרן קחו לכם מלא חפניכם פיח כבשן

במדברא ונדבח קדם יי אלהנא כמא דיימר לנא: ואמר פרעה אנא אשלח יתכון ותדבחון קדם יי אלהכון במדברא לחוד ארחקא לא תרחקון למיזל צלו אף עלי: ואמר משה הא אנא נפיק מעמך ואצלי קדם יי ויעדי ערובא מפרעה ומעבדוהי ומעמיה מחר לחוד לא יוסיף פרעה לשקרא בדיל דלא לשלחא ית עמא לדבחא קדם יי: ונפק משה מלות פרעה וצלי קדם יי: ועבד יי כפתגמא דמשה ואעדי ערובא מפרעה ומעבדוהי ומעמיה לא אישתאר חד: ויקר פרעה ית ליביה אף בזמנא הדא ולא שלח ית עמא: ואמר יי למשה עול לות פרעה ותמליל עמיה כדנן אמר יי אלהא דיהודאי שלח ית עמי ויפלחון קדמי: ארי אם מסרב את לשלחא ועד כען את מתקיף בהון: הא מחא מן קדם יי הויא בבעירך דבחקלא בסוסותא בחמרין ובגמלין בתורין ובענא מותא תקיף לחדא: ויפריש יי בין בעירא דישראל ובין בעירא דמצראי ולא ימות מכל לבני ישראל מידעם: ושוי יי זמנא למימר מחר יעביד יי פתגמא הדין בארעא: ועבד יי ית פתגמא הדין מיומא דבתרוהי ומית כל בעירא דמצראי ומבעירא דבני ישראל לא מית חד: ושלח פרעה והא לא מית מבעירא דישראל עד חד ואיתיקר ליבא דפרעה ולא שלח ית עמא: ואמר יי למשה ולאהרן סיבו לכון מלי חופניכון פיחא דאתונא

וזרקו משה השמימה לעיני פרעה
והיה לאבק על כל ארץ מצרים
והיה על האדם ועל הבהמה לשחין
פרח אבעבעת בכל ארץ מצרים׃
ויקחו את פיח הכבשן ויעמדו לפני
פרעה ויזרק אתו משה השמימה
ויהי שחין אבעבעת פרח באדם
ובבהמה׃ ולא יכלו החרטמים לעמד
לפני משה מפני השחין כי היה
השחין בחרטמם ובכל מצרים׃
ויחזק יהוה את לב פרעה ולא שמע
אלהם כאשר דבר יהוה אל משה׃
ס ויאמר יהוה אל
משה השכם בבקר והתיצב לפני
פרעה ואמרת אליו כה אמר יהוה
אלהי העברים שלח את עמי ויעבדני׃
כי בפעם הזאת אני שלח את כל
מגפתי אל לבך ובעבדיך ובעמך
בעבור תדע כי אין כמני בכל הארץ׃
כי עתה שלחתי את ידי ואך אותך
ואת עמך בדבר ותכחד מן הארץ׃
ואולם בעבור זאת העמדתיך בעבור
הראתך את כחי ולמען ספר שמי
בכל הארץ׃ עודך מסתולל בעמי
לבלתי שלחם׃ הנני ממטיר כעת
מחר ברד כבד מאד אשר לא היה
כמהו במצרים למן היום הוסדה
ועד עתה׃ ועתה שלח העז את
מקנך ואת כל אשר לך בשדה כל
האדם והבהמה אשר ימצא בשדה
ולא יאסף הביתה וירד עלהם

וידריקיה משה על צית שמיא
לעיני פרעה׃
ויהא לאבקא על כל ארעא
דמצרים ויהא על אינשא ועל
בעירא לשחנא סגי אבעבועין
בכל ארעא דמצרים׃
ונסיבו ית פיחא דאתונא וקמו
קדם פרעה וזרק יתיה משה
לצית שמיא והוה שחנא
אבעבועין סגי באינשא
ובבעירא׃
ולא יכילו חרשיא למיקם קדם
משה מן קדם שיחנא ארי
הוה שיחנא בחרשיא ובכל
מצראי׃
ותקיף יי׳ ית ליבא דפרעה
ולא קביל מנהון כמא דמליל
יי׳ עם משה׃
ואמר יי׳ למשה אקדים
בצפרא ותיתעתד קדם פרעה
ותימר ליה כדנן אמר יי׳ אלהא
דיהודאי שלח ית עמי ויפלחון
קדמי׃
ארי בזימנא הדא אנא שלח
ית כל מחתי בלבך ובעבדך
ובעמך בדיל דתידע ארי לית
דכותי בכל ארעא׃
ארי כען קריב קדמי דשלחית
מן ית מחת גבורתי ומחיתי
יתך וית עמך במותא
ותישתיצי מן ארעא׃
וברם בדיל דא קיימתך בדיל
לאחזיותך ית חילי ובדיל
דיהון משתען גבורת שמי בכל
ארעא׃
עד כען את כביש בה בעמי
בדיל דלא לשלחותהון׃
הא אנא מחית בעידנא הדין
מחר ברדא תקיף לחדא דלא
הוה דכותיה במצרים למן
יומא דאישתכללת ועד כען׃
וכען שלח כנוש ית בעירך
וית כל דילך בחקלא כל
אינשא ובעירא דאשתכח
בחקלא ולא איתכנש לביתא
ויחות עליהון

וזרקו משה השמימה כל זרק במקרא
בכח ידים [illegible] הרבה נסים
נעשו בו אחד שהחזיק קומצו של משה
מלא חפנים שלו ושל אהרן כמו ואחד
שהלך האבק על כל ארץ מצרים׃
פורח אבעבועות׃ כתרגומו לשחין
סגי אבעבועין שעולים בהם בועות
שחין לשון חמימות׃ והרבה יש בלשון
משנה שחונה׃ באדם ובבהמה׃
ואם תאמר מאין היו להם בהמות
והלא כבר נאמר וימת כל מקנה
מצרים׃ לא נאמר אלא על אותן
שבשדות שנאמר במקנך אשר בשדה
והירא את דבר יי׳ הניס את כל
מקנהו אל הבתים וכן מפורש אצל
ויקח שש מאות רכב בחור׃ את כל
מגפתי לומר שמכת בכורות שקולה
כנגד כל המכות׃ כי עתה שלחתי את
ידי׃ כי אלו הייתי רוצה כשהכיתי
במקנך שהכיתי בדבר שלחתי ידי
והכיתי אותך ואת כל עמך עם
הבהמות והיית נכחד מן הארץ אבל
בעבור זאת העמדתיך בעבור
הראותך את כחי׃ עודך מסתולל
בעמי׃ כתרגומו כבשת לה בעמי׃
והוא מגזרת מסלה כמתרגמינן אורח
כבשא וכבר פרשתיה בסוף ויחי
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

הברד ומתו׃ הירא את דבר יהוה
מעבדי פרעה הניס את עבדיו ואת
מקנהו אל הבתים׃ ואשר לא
שם לבו אל דבר יהוה ויעזב את
עבדיו ואת מקנהו בשדה׃
פ
ויאמר יהוה אל משה נטה את ידך
על השמים ויהי ברד בכל ארץ
מצרים על האדם ועל הבהמה ועל
כל עשב השדה בארץ מצרים׃
ויט משה את מטהו על השמים
ויהוה נתן קלת וברד ותהלך אש
ארצה וימטר יהוה ברד על ארץ
מצרים׃ ויהי ברד ואש מתלקחת
בתוך הברד כבד מאד אשר לא
היה כמהו בכל ארץ מצרים מאז
היתה לגוי׃ ויך הברד בכל ארץ מצרים
את כל אשר בשדה מאדם ועד
בהמה ואת כל עשב השדה הכה
הברד ואת כל עץ השדה שבר׃
רק בארץ גשן אשר שם בני ישראל
לא היה ברד׃ וישלח פרעה ויקרא
למשה ולאהרן ויאמר אלהם
חטאתי הפעם יהוה הצדיק ואני
ועמי הרשעים׃ העתירו אל יהוה ורב
מהית קלת אלהים וברד ואשלחה
אתכם ולא תספון לעמד׃ ויאמר
אליו משה כצאתי את העיר אפרש
את כפי אל יהוה הקלות יחדלון
והברד לא יהיה עוד למען תדע כי
ליהוה הארץ׃ ואתה ועבדיך ידעתי
כי טרם תיראון מפני יהוה אלהים׃
והפשתה והשערה נכתה כי השערה
אביב והפשתה גבעל׃ והחטה
והכסמת לא נכו כי אפילת הנה׃

ברדא וימותון׃
דדחיל מפתגמא דיי׳ מעבדי
פרעה כנש ית עבדוהי וית
בעיריה לבתיא׃
ודלא שוי ליביה לפתגמא דיי׳
ושבק ית עבדוהי וית בעיריה
בחקלא׃
ואמר יי׳ למשה ארים ית ידך
על צית שמיא ויהא ברדא
בכל ארעא דמצרים על
אינשא ועל בעירא ועל כל
עיסבא דחקלא בכל ארעא
דמצרים׃
וארים משה ית חוטריה על
צית שמיא ויי׳ יהב קלין
וברדא ומהלכא אישתא על
ארעא ואמטר יי׳ ברדא על
ארעא דמצרים׃
והוה ברדא ואישתא
מישתלהבא בגו ברדא תקיף
לחדא דלא הוה דכותיה
בכל ארעא דמצרים מעידן
דהות לעם׃
ומחא ברדא בכל ארעא
דמצרים ית כל די בחקלא
מאינשא ועד בעירא וית כל
עיסבא דחקלא מחא ברדא
וית כל אילני חקלא תבר׃
לחוד בארעא דגשן דתמן בני
ישראל לא הוה ברדא׃
ושלח פרעה וקרא למשה
ולאהרן ואמר להון חבית
זמנא הדא יי׳ זכאה ואנא
ועמי חייבין׃
צלו קדם יי׳ וסגי קדמוהי רוח
דלא יהון עלנא קלין דלוט
כאלין מן קדם יי׳ וברדא
ואשלח יתכון ולא תוספון
לאתעכבא׃
ואמר ליה משה כמיפקי מן
קרתא אפרוס ית ידי בצלו
קדם יי׳ קליא יתמנעון וברדא
לא יהא עוד בדיל דתדע ארי
דיי׳ ארעא׃
ואת ועבדך ידענא ארי עד
כען לא איתכנעתון מן קדם
יי׳ אלהים׃
וכיתנא ושערי לקו ארי
שעריא אביב וכיתנא גבעולין׃
וחטיא וכונתיא לא לקו ארי
אפליתא אנון׃

[illegible]
[illegible]
השמים׃ לצד השמים׃ [illegible]
[illegible]
ואש מתלקחת בתוך הברד׃ נס
בתוך נס האש והברד מעורבים
והברד מים הוא ולעשות רצון קונם
עשו שלום ביניהם׃ ורב מהיות׃ די
לו במה שהוא כבר׃ כצאתי את
העיר׃ מן העיר׃ אפרוש את כפי
אבל בתוך העיר לא היה מתפלל
לפי שהיתה מלאה גלולים׃ טרם
תיראון׃ עדיין לא תיראון׃ וכן כל
טרם שבמקרא עדיין הוא ואינו לשון
קודם׃ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ויצא משה מעם פרעה את העיר ויפרש כפיו אל יהוה ויחדלו הקלות והברד ומטר לא נתך ארצה: וירא פרעה כי חדל המטר והברד והקלת ויסף לחטא ויכבד לבו הוא ועבדיו: ויחזק לב פרעה ולא שלח את בני ישראל כאשר דבר יהוה ביד משה:

ונפק משה מלות פרעה לקרתא ופרש ידוהי בצלו קדם יי ואתמנעו קליא וברדא ומטרא דהוה נחית לא מטא על ארעא:

וחזא פרעה ארי איתמנעו מיטרא וברדא וקליא ואוסיף למחטי ויקר ית לבה הוא ועבדוהי:

ואיתקף ליבא דפרעה ולא שלח ית בני ישראל כמא דמליל יי בידא דמשה:

באאל פרעה

ויאמר יהוה אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אתתי אלה בקרבו: ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אתתי אשר שמתי בם וידעתם כי אני יהוה: ויבא משה ואהרן אל פרעה ויאמרו אליו כה אמר יהוה אלהי העברים עד מתי מאנת לענת מפני שלח עמי ויעבדני: כי אם מאן אתה לשלח את עמי הנני מביא מחר ארבה בגבלך: וכסה את עין הארץ ולא יוכל לראת את הארץ ואכל את יתר הפלטה הנשארת לכם מן הברד ואכל את כל העץ הצמח לכם מן השדה: ומלאו בתיך ובתי כל עבדיך ובתי כל מצרים אשר לא ראו אבתיך ואבות אבתיך מיום היותם על האדמה עד היום הזה ויפן ויצא מעם פרעה: ויאמרו עבדי פרעה אליו עד מתי יהיה זה לנו למוקש שלח את האנשים ויעבדו את יהוה אלהיהם הטרם תדע כי אבדה מצרים: ויושב את משה ואת אהרן אל פרעה ויאמר אלהם לכו עבדו את יהוה אלהיכם מי ומי ההלכים:

ואמר יי למשה עול לות פרעה ארי אנא יקרית ית ליביה וית ליבא דעבדוהי בדיל לשואה אתותי אלין ביניהון

ובדיל דתישתעי קדם ברך ובר ברך ית נסין דעבדית במצרים וית אתותי דשויתי ברון ותדעון ארי אנא יי:

ועאל משה ואהרן לות פרעה ואמרו ליה כדנן אמר יי אלהא דיהודאי עד אימתי מסריב את לאיתכנעא מן קדמי שלח עמי ויפלחון קדמי

ארי אם מסריב את לשלחא ית עמי הא אנא מייתי מחר גובא בתחומך

ויחפי ית עין שמשא דארעא ולא יכיל למחזי ית ארעא וייכול ית שאר שיזבתא דאישתארת לכון מן ברדא וייכול ית כל אילנא דצמח לכון מן חקלא:

ויתמלון בתך ובתי כל עבדך ובתי כל מצראי דלא חזו אבהתך ואבהת אבהתך מיומא דהוו על ארעא עד יומא הדין ואתפני ונפק מלות פרעה:

ואמרו עבדי פרעה ליה עד אימתי יהא דין לנא לתקלא שלח ית גבריא ויפלחון קדם יי אלההון העד כען לא ידעת ארי אבדת מצרים

ואיתותב ית משה וית אהרן לות פרעה ואמר להון איזילו פלחו קדם יי אלהכון מאן ומאן דאזלין:

ויאמר משה בנערינו ובזקנינו נלך בבנינו ובבנותנו בצאננו ובבקרנו נלך כי חג יהוה לנו: ויאמר אלהם יהי כן יהוה עמכם כאשר אשלח אתכם ואת טפכם ראו כי רעה נגד פניכם: לא כן לכו נא הגברים ועבדו את יהוה כי אתה אתם מבקשים ויגרש אתם מאת פני פרעה:

ויאמר יהוה אל משה נטה ידך על ארץ מצרים בארבה ויעל על ארץ מצרים ויאכל את כל עשב הארץ את כל אשר השאיר הברד: ויט משה את מטהו על ארץ מצרים ויהוה נהג רוח קדים בארץ כל היום ההוא וכל הלילה הבקר היה ורוח הקדים נשא את הארבה: ויעל הארבה על כל ארץ מצרים וינח בכל גבול מצרים כבד מאד לפניו לא היה כן ארבה כמהו ואחריו לא יהיה כן: ויכס את עין כל הארץ ותחשך הארץ ויאכל את כל עשב הארץ ואת כל פרי העץ אשר הותיר הברד ולא נותר כל ירק בעץ ובעשב השדה בכל ארץ מצרים: וימהר פרעה לקרא למשה ולאהרן ויאמר חטאתי ליהוה אלהיכם ולכם: ועתה שא נא חטאתי אך הפעם והעתירו ליהוה אלהיכם ויסר מעלי רק את המות הזה: ויצא מעם פרעה ויעתר אל יהוה: ויהפך יהוה רוח ים חזק מאד וישא את הארבה ויתקעהו ימה סוף לא נשאר ארבה אחד בכל גבול מצרים: ויחזק יהוה את לב פרעה ולא שלח את בני

ואמר משה בעולימנא ובסבנא ניזיל בבננא ובבנתנא בענא ובתורנא ניזיל ארי חגא קדם יי לנא:

ואמר להון יהא כדין מימרא דיי בסעדכון כד אשלח יתכון וית טפלכון חזו ארי בישא דאתון סברין למעבד לקביל אפיכון איסתחרא:

לא כן איזילו כען גבריא ופלחו קדם יי ארי יתה אתון בען ותריך יתהון מלות אפי פרעה

ואמר יי למשה ארים ידך על ארעא דמצרים וייתי גובא ויסק על ארעא דמצרים ויכול ית כל עסבא דחקלא ית כל דאשאר ברדא:

וארים משה ית חוטריה על ארעא דמצרים ויי דבר רוח קידומא בארעא כל יומא ההוא וכל ליליא צפרא הוה ורוח קידומא נטל ית גובא:

וסליק גובא על כל ארעא דמצרים ושרא בכל תחום מצראי תקיף לחדא קדמוהי לא הוה כן גובא דכוותיה ובתרוהי לא יהא כן:

וחפא ית עין שמשא דכל ארעא וחשוכת ארעא ואכל ית כל עסבא דארעא וית כל פירי אילנא דאשאר ברדא ולא אשתאר כל ירוק באילנא ובעסבא דחקלא בכל ארעא דמצרים:

ואוחי פרעה למיקרי למשה ולאהרן ואמר חבית קדם יי אלהכון ולכון:

וכען שבוק כען לחובי ברם זמנא הדא וצלו קדם יי אלהכון ויעדי מיני לחוד ית מותא הדין:

ונפק מלות פרעה וצלי קדם יי:

והפך יי רוח מערבא תקיף לחדא ונטל ית גובא ורמהי לימא דסוף לא אשתאר גובא חד בכל תחום מצראי:

ותקיף יי ית ליבא דפרעה ולא שלח ית בני

ישראל׃

ויאמר יהוה אל משה נטה ידך על השמים ויהי חשך על ארץ מצרים וימש חשך׃ ויט משה את ידו על השמים ויהי חשך אפלה בכל ארץ מצרים שלשת ימים׃ לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו שלשת ימים ולכל בני ישראל היה אור במושבתם׃ ויקרא פרעה אל משה ויאמר לכו עבדו את יהוה רק צאנכם ובקרכם יצג גם טפכם ילך עמכם׃ ויאמר משה גם אתה תתן בידנו זבחים ועלת ועשינו ליהוה אלהינו׃ וגם מקננו ילך עמנו לא תשאר פרסה כי ממנו נקח לעבד את יהוה אלהינו ואנחנו לא נדע מה נעבד את יהוה עד באנו שמה׃ ויחזק יהוה את לב פרעה ולא אבה לשלחם׃ ויאמר לו פרעה לך מעלי השמר לך אל תסף ראות פני כי ביום ראתך פני תמות׃ ויאמר משה כן דברת לא אסף עוד ראות פניך׃

ויאמר יהוה אל משה עוד נגע אחד אביא על פרעה ועל מצרים אחרי כן ישלח אתכם מזה כשלחו כלה גרש יגרש אתכם מזה׃ דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב׃ ויתן יהוה את חן העם בעיני

ישראל׃
ואמר יי למשה ארים ידך על צית שמיא ויהא חשוכא על ארעא דמצרים בתר דיעדי קבל ליליא׃
וארים משה ית ידיה על צית שמיא והוה חשוך קבל בכל ארעא דמצרים תלתא יומין׃
לא חזו גבר ית אחוהי ולא קמו אינש מתחותוהי תלתא יומין ולכל בני ישראל הוה נהורא במותבנהון׃
וקרא פרעה למשה ולאהרן ואמר איזילו פלחו קדם יי לחוד ענכון ותוריכון שבוקו אף טפליכון יזיל עמכון׃
ואמר משה אף את תתן בידנא נכסת קודשין ועלון ונעביד קדם יי אלהנא׃
ואף בעירנא יזיל עמנא לא תשתאר מנה פרסתא ארי מניה אנחנא נסבין למפלח קדם יי אלהנא ואנחנא לית אנחנא ידעין במה נפלח קדם יי עד מיתנא לתמן׃
ותקיף יי ית לבא דפרעה ולא אבי לשלחותהון׃
ואמר ליה פרעה איזיל מעילוי איסתמר לך לא תוסף למחזי אפי ארי ביומא דתחזי אפי תמות׃
ואמר משה יאות מלילתא לא אוסף עוד למחזי אפך׃
ואמר יי למשה עוד מכתש חד אייתי על פרעה ועל מצראי בתר כן ישלח יתכון מכא כשלחותיה גמירא תרכא יתריך יתכון מכא׃
מליל כען קדם עמא וישאלון גבר מן חבריה ואתתא מן חברתה מאנין דכסף ומאנין דדהב׃
ויהב יי ית עמא חדין לרחמין בעיני

[illegible]

מצרים גם האיש משה גדול מאד בארץ מצרים בעיני עבדי פרעה ובעיני העם׃ ויאמר משה כה אמר יהוה כחצת הלילה אני יוצא בתוך מצרים׃ ומת כל בכור בארץ מצרים מבכור פרעה הישב על כסאו עד בכור השפחה אשר אחר הרחים וכל בכור בהמה׃ והיתה צעקה גדלה בכל ארץ מצרים אשר כמהו לא נהיתה וכמהו לא תסף׃ ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו למאיש ועד בהמה למען תדעון אשר יפלה יהוה בין מצרים ובין ישראל׃ וירדו כל עבדיך אלה אלי והשתחוו לי לאמר צא אתה וכל העם אשר ברגליך ואחרי כן אצא ויצא מעם פרעה בחרי אף׃

ויאמר יהוה אל משה לא ישמע אלכם פרעה למען רבות מופתי בארץ מצרים׃ ומשה ואהרן עשו את כל המפתים האלה לפני פרעה ויחזק יהוה את לב פרעה ולא שלח את בני ישראל מארצו׃

ויאמר יהוה אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר׃ החדש הזה לכם ראש

מצראי אף גברא משה רב לחדא בארעא דמצרים בעיני עבדי פרעה ובעיני עמא׃
ואמר משה כדנן אמר יי כפלגות ליליא אנא מתגלי בגו מצראי׃
וימות כל בוכרא בארעא דמצרים מבוכרא דפרעה דעתיד למיתב על כורסיה מלכותיה עד בוכרא דאמתא דבתר ריחיא וכל בוכרא דבעירא׃
ותהא צווחתא רבתא בכל ארעא דמצרים דכותיה לא הות ודכותיה לא תוסף׃
ולכל בני ישראל לא יניק כלבא בלישניה למנכי למאינשא ועד בעירא בדיל דתידעון דיפריש יי בין מצראי ובין ישראל׃
ויחתון כל עבדך אלין לותי ויבעון מני למימר פוק את וכל עמא דעמך ובתר כן איפוק ונפק מלות פרעה בתקוף רגז׃
ואמר יי למשה לא יקביל מנכון פרעה בדיל לאסגאה מופתי בארעא דמצרים׃
ומשה ואהרן עבדו ית כל מופתיא האלין קדם פרעה ותקיף יי ית לבא דפרעה ולא שלח ית בני ישראל מארעיה׃
ואמר יי למשה ולאהרן בארעא דמצרים למימר׃
ירחא הדין לכון ריש

[illegible]

חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה׃ דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשר לחדש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבת שה לבית׃ ואם ימעט הבית מהית משה ולקח הוא ושכנו הקרב אל ביתו במכסת נפשת איש לפי אכלו תכסו על השה׃ שה תמים זכר בן שנה יהיה לכם מן הכבשים ומן העזים תקחו׃ והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לחדש הזה ושחטו אתו כל קהל עדת ישראל בין הערבים׃ ולקחו מן הדם ונתנו על שתי המזוזת ועל המשקוף על הבתים

ירחא קדמאי הוא לכון לרישי ירחי שתא׃
מלילו עם כל כנשתא דישראל למימר בעשרא לירחא הדין ויסבון להון גבר אימרא לבית אבא אימרא לביתא׃
ואם יזער אינשי ביתא מלאיתמנאה על אימרא ויסב הוא ושיבביה דקריב לביתיה בסכום נפשתא גבר לפום מיכליה תתמנון על אימרא׃
אימר שלים דכר בר שתא יהא לכון מן אימריא ומן בני עזיא תסבון׃
ויהא לכון למטרא עד ארבעה עשר יומא לירחא הדין ויכסון יתיה כל קהל כנשתא דישראל בין שמשיא׃
ויסבון מן דמא ויתנון על תרתין סיפיא ועל שקפא על בתיא

[illegible]

אשר יאכלו אתו בהם׃ ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומצות על מררים יאכלהו׃ אל תאכלו ממנו נא ובשל מבשל במים כי אם צלי אש ראשו על כרעיו ועל קרבו׃ ולא תותירו ממנו עד בקר והנתר ממנו עד בקר באש תשרפו׃ וככה תאכלו אתו מתניכם חגרים נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם ואכלתם אתו בחפזון פסח הוא ליהוה׃ ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה והכיתי כל בכור בארץ מצרים מאדם ועד בהמה ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אני יהוה׃ והיה הדם לכם לאת על הבתים אשר אתם שם וראיתי את הדם ופסחתי עלכם ולא יהיה בכם נגף למשחית בהכתי בארץ מצרים׃ והיה היום הזה לכם לזכרון וחגתם אתו חג ליהוה

דייכלון יתיה בהון׃
וייכלון ית בסרא בליליא הדין טוי נור ופטיר על מררין ייכלוניה׃
לא תיכלון מניה כד חי ואף לא כד בשלא מבשל במיא אלהין טוי נור רישיה על כרעוהי ועל גויה׃
ולא תשארון מניה עד צפרא ודאישתאר מניה עד צפרא בנורא תיקדון׃
וכדין תיכלון יתיה חרציכון יהון אסירין מסאניכון ברגליכון וחוטריכון בידכון ותיכלון יתיה בבהילו פיסחא הוא קדם יי׃
ואתגלי בארעא דמצרים בליליא הדין ואקטול כל בוכרא בארעא דמצרים מאינשא ועד בעירא ובכל טעות מצראי אעבד דינין אנא יי׃
ויהי דמא לכון לאת על בתיא דאתון תמן ואחזי ית דמא ואיחוס עליכון ולא יהי בכון מותא לחבלא במקטלי בארעא דמצרים׃
ויהי יומא הדין לכון לדוכרנא ותחגון יתיה חגא קדם יי

[illegible]

[illegible]

לדרתיכם חקת עולם תחגהו שבעת ימים מצות תאכלו אך ביום הראשון תשביתו שאר מבתיכם כי כל אכל חמץ ונכרתה הנפש ההוא מישראל מיום הראשון עד יום השבעי׃ וביום הראשון מקרא קדש וביום השביעי מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכה לא יעשה בהם אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם׃ ושמרתם את המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים ושמרתם את היום הזה לדרתיכם חקת עלם׃ בראשן בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצת עד יום האחד ועשרים לחדש בערב׃ שבעת ימים שאר לא ימצא בבתיכם כי כל אכל מחמצת ונכרתה הנפש ההוא מעדת ישראל בגר ובאזרח הארץ׃ כל מחמצת לא תאכלו בכל מושבתיכם תאכלו מצת׃ פ

לדריכון קיים עלם תחגוניה׃ שבעת יומין פטיר תיכלון ברם ביומא קדמאה תבטלון חמיר מבתיכון ארי כל דייכול חמיע וישתצי אנשא ההיא מישראל מיומא קדמאה עד יומא שביעאה׃ וביומא קדמאה מערע קדיש וביומא שביעאה מערע קדיש יהא לכון כל עבידא לא יתעביד בהון ברם מדי דאתאכל לכל נפש הוא בלחודוהי יתעביד לכון׃ ותיטרון ית פטיריא ארי בכרין יומא הדין אפיקית ית חיליכון מארעא דמצרים ותיטרון ית יומא הדין לדריכון קיים עלם׃ בניסן בארבעה עסר יומא לירחא ברמשא תיכלון פטירין עד יום עשרין וחד לירחא ברמשא׃ שבעת יומין חמיר לא ישתכח בבתיכון ארי כל דייכול מחמעא וישתצי אנשא ההיא מכנישתא דישראל בגיורא וביציבא דארעא׃ כל מחמעא לא תיכלון בכל מותבניכון תיכלון פטירין׃

[illegible]

ויקרא משה לכל זקני ישראל ויאמר אלהם משכו וקחו לכם צאן למשפחתיכם ושחטו הפסח׃ ולקחתם אגדת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזת מן הדם אשר בסף ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר׃ ועבר יהוה לנגף את מצרים וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזת ופסח יהוה על הפתח ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגף׃ ושמרתם את הדבר הזה לחק לך ולבניך עד עלם׃ והיה כי תבאו אל הארץ אשר יתן יהוה לכם כאשר דבר ושמרתם את העבדה הזאת׃ והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבדה הזאת לכם׃ ואמרתם זבח פסח הוא ליהוה אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל ויקד העם וישתחוו׃ וילכו ויעשו בני ישראל כאשר צוה יהוה את משה ואהרן כן עשו׃ ס ויהי בחצי הלילה ויהוה הכה כל בכור בארץ מצרים מבכור פרעה הישב על כסאו עד בכור השבי אשר בבית הבור וכל בכור בהמה׃ ויקם פרעה

וקרא משה לכל סבי ישראל ואמר להון נגידו וסבו לכון מן בני ענא לבית אבהתכון וכוסו פסחא׃ ותיסבון איסרת איזובא ותטמשון בדמא די במנא ותדון לשקפא ולתרתין סיפיא מן דמא די במנא ואתון לא תפקון אנש מתרע ביתיה עד צפרא׃ ויתגלי יי למימחי ית מצראי ויחזי ית דמא על שקפא ועל תרתין סיפיא ויחוס יי על תרעא ולא ישבוק לחבלא למיעל לבתיכון למימחי׃ ותיטרון ית פתגמא הדין לקים לך ולבנך עד עלם׃ ויהי ארי תיעלון לארעא דיתן יי לכון כמא דמליל ותיטרון ית פולחנא הדא׃ ויהא ארי יימרון לכון בניכון מה פולחנא הדא לכון׃ ותימרון דבח חיס הוא קדם יי דחס על בתי בני ישראל במצרים כד מחא ית מצראי וית בתנא שיזיב וכרע עמא וסגידו׃ ואזלו ועבדו בני ישראל כמא דפקיד יי ית משה ואהרן כן עבדו׃ והוה בפלגות ליליא ויי קטל כל בוכרא בארעא דמצרים מבוכרא דפרעה דעתיד למיתב על כורסי מלכותיה עד בוכרא דשביא די בבית אסירי וכל בוכרא דבעירא׃ וקם פרעה

[illegible]

לילה הוא וכל עבדיו וכל מצרים ותהי צעקה גדלה במצרים כי אין בית אשר אין שם מת׃ ויקרא למשה ולאהרן לילה ויאמר קומו צאו מתוך עמי גם אתם גם בני ישראל ולכו עבדו את יהוה כדברכם׃ גם צאנכם גם בקרכם קחו כאשר דברתם ולכו וברכתם גם אתי׃ ותחזק מצרים על העם למהר לשלחם מן הארץ כי אמרו כלנו מתים׃ וישא העם את בצקו טרם יחמץ משארתם צררת בשמלתם על שכמם׃ ובני ישראל עשו כדבר משה וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלת׃ ויהוה נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום וינצלו את מצרים׃

פ

ויסעו בני ישראל מרעמסס סכתה כשש מאות אלף רגלי הגברים לבד מטף׃ וגם ערב רב עלה אתם וצאן ובקר מקנה כבד מאד׃ ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות כי לא חמץ כי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו להם׃ ומושב בני

ליליא הוא וכל עבדוהי וכל מצראי והות צוחתא רבא בכל ארעא דמצרים ארי לית ביתא דלא הות תמן מיתא׃

וקרא למשה ולאהרן ליליא ואמר קומו פוקו מגו עמי אף אתון אף בני ישראל ואיזילו פלחו קדם יי׳ כמא דמלילתון׃

אף ענכון אף תוריכון דברו כמא דמלילתון ואיזילו וצלו אף עלי׃

ותקיפו מצראי על עמא לאוחאה לשלחותהון מן ארעא ארי אמרו כולנא מיתין׃

ונטל עמא ית לישהון עד לא חמע מותר אצוותהון צריר בלבושיהון על כתפיהון׃

ובני ישראל עבדו כפתגמא דמשה ושאילו ממצראי מנן דכסף ומנן דדהב ולבושין׃

ויי׳ יהב ית עמא לרחמין בעיני מצראי ושאילינון ורוקינו ית מצראי׃

ונטלו בני ישראל מרעמסס לסוכות כשית מאה אלפין גובריא רגלאין בר מטפלא׃

ואף נוכראין סגיאין סליקו עמהון ועאן ותורין בעירא תקיף לחדא׃

ואפו ית לישא דאפיקו ממצרים גריצן פטירן ארי לא חמע ארי איתרכו ממצרים ולא יכילו לאיתעכבא ואף זוודין לא עבדו להון׃

ומותב בני

ואחר כך עבדיו · מלמד שהיה מחזיר על כל בתי עבדיו ומעמידן · כי אין בית אשר אין שם מת · יש שם בכור מת · אין שם בכור גדול שבבית קרוי בכור · שנא׳ אף אני בכור אתנהו · ד״א כשהיו המצריות מזנות תחת בעליהן וילדות מרווקים פנויים והיו להם בכורות הרבה פעמים שיש לה חמשה כל אחד ואחד בכור לאביו · ויקרא למשה ולאהרן לילה · מגיד שהיה מחזיר על פתחי העיר וצועק היכן משה שרוי · היכן אהרן שרוי · גם אתם · הגברים · גם בני ישראל · הטף · גם צאנכם גם בקרכם קחו · כאשר דברתם · ויאמר משה גם אתה תתן בידנו זבחים ועולות · וברכתם גם אותי · התפללו עלי שלא אמות שאני בכור · כלנו מתים · אמרו לא כגזרת משה הוא שאמר ומת כל בכור · אלא אף הפשוטים מתים ד׳ או ה׳ בבית · טרם יחמץ · המצריים לא הניחום לשהות כדי חימוץ · משארותם · שירי מצה ומרור · על שכמם · אע״פ שבהמות הרבה הוליכו עמהם מחבבין היו את המצוה · כדבר משה · שאמר להם במצרים ושאלו איש מאת רעהו · ושמלות · אף הן היו חשובות להם מן הכסף ומן הזהב · והמאוחר בפסוק חשוב · וישאלום · אף מה שלא היו שואלים מהם היו נותנין להם · אתה אומר לי אחד טול שנים ולך · וינצלו · ורוקנו · מרעמסס סכתה · מאה ועשרים מיל היו ובאו שם כהרף עין · שנאמר ואשא אתכם על כנפי נשרים · הגברים · מבן עשרים ומעלה · ערב רב · תערובת אומות של גרים · עוגת מצות · עוגה של מצה · כי לא חמץ · הבצק · וגם צדה לא עשו להם · מגיד שבחן של ישראל שלא אמרו היאך נצא למדבר בלא צדה · אלא האמינו והלכו · הוא שמפורש בקבלה זכור לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה · ומה שכר מפורש אחריו קדש ישראל לה׳ וגו׳ · אשר ישבו · אחר שאר הישיבות שישבו גרים בארץ לא להם ·

ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה׃ ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות יהוה מארץ מצרים׃ ליל שמרים הוא ליהוה להוציאם מארץ מצרים הוא הלילה הזה ליהוה שמרים לכל בני ישראל לדרתם׃

פ

ויאמר יהוה אל משה ואהרן זאת חקת הפסח כל בן נכר לא יאכל בו׃ וכל עבד איש מקנת כסף ומלתה אתו אז יאכל בו׃ תושב ושכיר לא יאכל בו׃ בבית אחד יאכל לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה ועצם לא תשברו בו׃ כל עדת ישראל יעשו אתו׃ וכי יגור אתך גר ועשה פסח ליהוה המול לו כל זכר ואז יקרב לעשתו והיה כאזרח הארץ וכל ערל

ישראל דיתיבו במצרים ארבע מאה ותלתין שנין׃

והות מסוף ארבע מאה ותלתין שנין והוה בכרן יומא הדין נפקו כל חילי דיי׳ מארעא דמצרים׃

ליל נטיר הוא קדם יי׳ לאפקותהון מארעא דמצרים הוא ליליא הדין קדם יי׳ נטירין לכל בני ישראל לדריהון׃

ואמר יי׳ למשה ולאהרן דא גזירת פיסחא כל בר ישראל דאישתמד לא ייכול ביה׃

וכל עבד גבר זביני כספא ותגזר יתיה בכן ייכול ביה׃

תותבא ואגירא לא ייכול ביה׃

בחבורא חדא יתאכל לא תפקון מן ביתא מן בשרא לברא וגרמא לא תתברון ביה׃

כל כנשתא דישראל יעבדון יתיה׃

וארי יתגייר עמכון גיורא ויעביד פיסחא קדם יי׳ יתגזר ליה כל דכורא ובכן יקרב למעבדיה ויהא כיציבא דארעא וכל ערלא

מושב בני ישראל וגו׳ שלשים שנה וארבע מאות שנה · בין הכל משנולד יצחק עד עכשיו היו ת׳ שנה · משהיה לו זרע לאברהם נתקיים כי גר יהיה זרעך · ושלשים שנה היו משנגזרה גזרת בין הבתרים עד שנולד יצחק · ואי אפשר לומר בארץ מצרים לבדה שהרי קהת מיורדי מצרים היה · צא וחשוב כל שנותיו וכל שנות עמרם בנו ופ׳ של משה לא תמצאם כל כך · ועל כרחך הרבה שנים היו לקהת עד שלא ירד למצרים והרבה משנות עמרם נבלעים בשנות קהת והרבה משמונים של משה נבלעים בשנות עמרם · הרי שלא תמצא ת׳ לביאת מצרים · והוזקק לומר על כרחך שאף שאר הישיבות נקראו גרות אפילו בחברון כענין שנאמר אשר גר שם אברהם ויצחק · ואומר את ארץ מגוריהם אשר גרו בה · לפיכך אתה צריך לומר כי גר יהיה זרעך משהיה לו זרע · וכשתמנה ת׳ שנה משנולד יצחק תמצא מביאתן למצרים עד יציאתן רד״ו שנה · וזה אחד מן הדברים ששינו לתלמי המלך · ויהי בעצם היום הזה · מגיד שכיון שהגיע הקץ לא עכבן המקום כהרף עין · בט״ו בניסן באו מלאכי השרת אצל אברהם לבשרו · בט״ו בניסן נולד יצחק · ובט״ו בניסן נגזרה גזרת בין הבתרים · ליל שמורים · שהיה הקב״ה שומר ומצפה לו לקיים הבטחתו להוציאם מארץ מצרים · הוא הלילה הזה לה׳ · הוא הלילה שאמר לאברהם בלילה הזה אני גואל את בניך · שמורים לכל בני ישראל לדרתם · משומר ובא מן המזיקין כענין שנא׳ ולא יתן המשחית לבא וגו׳ · זאת חקת הפסח · בי״ד בניסן נאמרה להם פרשה זו · כל בן נכר · שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים · ואחד גוי ואחד ישראל משומד במשמע · ומלתה אתו אז יאכל בו · רבו · מגיד שמילת עבדיו מעכבת את רבו מלאכול בפסח דברי ר׳ יהושע · ר׳ אליעזר אומר אין מילת עבדיו מעכבת את רבו מלאכול בפסח · ומה ת״ל אז יאכל בו · העבד · תושב · זה גר תושב · ושכיר · זה הגוי · ומה ת״ל והלא ערלים הם ואין ערל אוכל בו · אלא כגון ערבי מהול וגבעוני מהול והוא תושב או שכיר · בבית אחד יאכל · בחבורה אחת שלא יעשו אותו חבורות חבורות ויחלקוהו · אתה אומר בחבורה אחת או אינו אלא בבית אחד כמשמעו · ולימד שאם התחילו לאכול בחצר ובאו גשמים שלא יכנסו לבית · תלמוד לומר על הבתים אשר יאכלו אותו בהם · מכאן שהאוכל בשני מקומות · לא תוציא מן הבית · מן החבורה · ועצם לא תשברו בו · כגון שיש עליו כזית בשר · אבל יש בו מוח יש בו משום שבירת העצם · אין עליו כזית בשר אין בו משום שבירת העצם · כל עדת ישראל יעשו אותו · למה נאמר לפי שהוא אומר בפסח מצרים שה לבית אבות שה לבית · שנמנו עליו למשפחות · יכול אף פסח דורות כן · תלמוד לומר כל עדת ישראל יעשו אותו · ועשה פסח · יכול כל המתגייר יעשה פסח מיד · ת״ל והיה כאזרח הארץ · מה אזרח בארבעה עשר אף גר בארבעה עשר ·

[illegible]

לא יאכל בו: תורה אחת יהיה לאזרח ולגר הגר בתוככם: ויעשו כל בני ישראל כאשר צוה יהוה את משה ואת אהרן כן עשו: ויהי בעצם היום הזה הוציא יהוה את בני ישראל מארץ מצרים על צבאתם:

וידבר יהוה אל משה לאמר: קדש לי כל בכור פטר כל רחם בבני ישראל באדם ובבהמה לי הוא: ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים כי בחוק יד הוציא יהוה אתכם מזה ולא יאכל חמץ: היום אתם יצאים בחדש האביב: והיה כי יביאך יהוה אל ארץ הכנעני והחתי והאמרי והחוי והיבוסי אשר נשבע לאבתיך לתת לך ארץ זבת חלב ודבש ועבדת את העבדה הזאת בחדש הזה: שבעת ימים תאכל מצת וביום השביעי חג ליהוה: מצות יאכל את שבעת הימים ולא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאר בכל גבלך: והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה יהוה לי בצאתי ממצרים: והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת יהוה בפיך כי ביד חזקה הוצאך יהוה ממצרים: ושמרת את החקת

לא יכול ביה: אורייתא חדא יהא ליציבא ולגיורא דיתגייר בינכון:

ועבדו בני ישראל כמה דפקיד יי ית משה וית אהרן כן עבדו:

והוה בכרן יומא הדין אפיק יי ית בני ישראל מארעא דמצרים על חיליהון:

ומליל יי עם משה למימר: אקדיש קדמי כל בוכרא פתח כל ולדא בבני ישראל באינשא ובבעירא דילי הוא:

ואמר משה לעמא הוו דכירין ית יומא הדין דינפקתון ממצרים מבית עבדותא ארי בתקוף ידא אפיק יי יתכון מכא ולא יתאכיל חמיע:

יומא דין אתון נפקין בירחא דאביבא:

ויהא ארי יעילינך יי לארעא דכנענאי וחתאי ואמוראי וחיואי ויבוסאי דקיים לאבהתך למתן לך ארעא עבדא חלב ודבש ותפלח ית פולחנא הדא בירחא הדין:

שבעת יומין תיכול פטירין וביומא שביעאה חגא קדם יי:

פטירין יתאכיל ית שבעת יומין ולא יתחזי לך חמיע ולא יתחזי לך חמיר בכל תחומך:

ותחוי לברך ביומא ההוא למימר בדיל דא עבד יי לי כד נפקית ממצרים:

ויהי לך לאת על ידך ולדוכרנא בין עינך בדיל די תהא אוריתא דיי בפומך ארי בתקוף ידא אפקך יי ממצרים:

ותיטר ית קימא

[illegible]

[illegible]

הזאת למועדה מימים ימימה:

והיה כי יבאך יהוה אל ארץ הכנעני כאשר נשבע לך ולאבתיך ונתנה לך: והעברת כל פטר רחם ליהוה וכל פטר שגר בהמה אשר יהיה לך הזכרים ליהוה: וכל פטר חמר תפדה בשה ואם לא תפדה וערפתו וכל בכור אדם בבניך תפדה: והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו יהוה ממצרים מבית עבדים: ויהי כי הקשה פרעה לשלחנו ויהרג יהוה כל בכור בארץ מצרים מבכר אדם ועד בכור בהמה על כן אני זבח ליהוה כל פטר רחם הזכרים וכל בכור בני אפדה: והיה לאות על ידכה ולטוטפת בין עיניך כי בחזק יד הוציאנו יהוה ממצרים:

ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא כי אמר אלהים פן ינחם העם בראתם

הדא לזימנא מזמן לזמן:

ויהא ארי יעילינך יי לארעא כנענאה כמא דקיים לך ולאבהתך ויתננה לך:

ותעבר כל פתח ולדא קדם יי וכל פתח ולדא בעירא דיהון לך דיכרין תקדיש קדם יי:

וכל בוכרא דחמרא תיפרוק באימרא ואם לא תפרוק ותנקפיה וכל בוכרא דאינשא בבנך תיפרוק:

ויהא ארי ישאלינך ברך בחר למימר מה דא ותימר ליה בתקוף ידא אפקנא יי ממצרים מבית עבדותא:

והוה כד אקשי פרעה לשלחותנא וקטל יי כל בוכרא בארעא דמצרים מבוכרא דאינשא ועד בוכרא דבעירא על כן אנא דבח קדם יי כל פתח ולדא דוכריא וכל בוכרא דברי איפרוק:

ויהא לאת על ידך ולתפילין בין עינך ארי בתקוף ידא אפקנא יי ממצרים:

והוה כד שלח פרעה ית עמא ולא דברינון יי אורח ארעא דפלשתאי ארי קריבא הוא ארי אמר יי דילמא יתועון עמא במיחזיהון

[illegible]

חסלת בא אל פרעה

ויהי בשלח

[illegible]

מלחמה ושבו מצרימה: ויסב אלהים את העם דרך המדבר ים סוף וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים: ויקח משה את עצמות יוסף עמו כי השבע השביע את בני ישראל לאמר פקד יפקד אלהים אתכם והעליתם את עצמתי מזה אתכם: ויסעו מסכת ויחנו באתם בקצה המדבר: ויהוה הלך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחתם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם ללכת יומם ולילה: לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה לפני העם

וידבר יהוה אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל וישבו ויחנו לפני פי החירת בין מגדל ובין הים לפני בעל צפן נכחו תחנו על הים: ואמר פרעה לבני ישראל נבכים הם בארץ סגר עליהם המדבר: וחזקתי את לב פרעה ורדף אחריהם ואכבדה בפרעה ובכל חילו וידעו מצרים כי אני יהוה

קרבא ויתובון למצרים:

ואסחר יי׳ ית עמא אורח מדברא ימא דסוף ומזרזין סליקו בני ישראל מארעא דמצרים:

ואסיק משה ית גרמי דיוסף עמיה ארי אומאה אומי ית בני ישראל למימר מידכר ידכר יי׳ יתכון ותסקון ית גרמי מכא עמכון:

ונטלו מסכות ושרו באיתם בסטר מדברא:

ויי׳ מדבר קדמיהון ביממא בעמודא דעננא לדברותהון באורחא ובליליא בעמודא דאישתא לאנהרא להון למיזל ביממא ובליליא:

לא עדי עמודא דעננא ביממא ואף לא עמודא דאישתא בליליא קדם עמא:

ומליל יי׳ עם משה למימר:

מליל עם בני ישראל ויתובון וישרון קדם פום חירתא בין מגדלא ובין ימא קדם בעל צפון לקבליה תשרון על ימא:

ויימר פרעה על בני ישראל מערבלין אינון בארעא אחד עליהון מדברא:

ואתקיף ית ליבא דפרעה וירדף בתריהון ואיתיקר בפרעה ובכל משריתיה וידעון מצראי ארי אנא יי׳

[illegible]

ויעשו כן: ויגד למלך מצרים כי ברח העם ויהפך לבב פרעה ועבדיו אל העם ויאמרו מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו: ויאסר את רכבו ואת עמו לקח עמו: ויקח שש מאות רכב בחור וכל רכב מצרים ושלשם על כלו: ויחזק יהוה את לב פרעה מלך מצרים וירדף אחרי בני ישראל ובני ישראל יצאים ביד רמה: וירדפו מצרים אחריהם וישיגו אותם חנים על הים כל סוס רכב פרעה ופרשיו וחילו על פי החירת לפני בעל צפן: ופרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נסע אחריהם וייראו מאד ויצעקו בני ישראל אל יהוה: ויאמרו אל משה המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר מה זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים: הלא זה הדבר אשר דברנו אליך במצרים לאמר חדל ממנו ונעבדה את מצרים כי טוב לנו עבד את מצרים

ועבדו כן:

וחוא למלכא דמצרים ארי אזל עמא ואיתהפיך ליבא דפרעה ועבדוהי לעמא ואמרו מה דא עבדנא ארי שלחנא ית ישראל מלמפלחנא:

וטקים ית רתיכיה וית עמיה דבר עימיה:

ודבר שית מאה רתכין בחירין וכל רתיכי מצראי וגיברין ממנן על כולהון:

ותקיף יי׳ ית ליבא דפרעה מלכא דמצרים ורדף בתר בני ישראל ובני ישראל נפקין בריש גלי:

ורדפו מצראי בתריהון ואדביקו יתהון כד שרן על ימא כל סוסות רתכי פרעה ופרשוהי ומשריתיה על פום חירתא קדם בעל צפון:

ופרעה קריב וזקפו בני ישראל ית עיניהון והא מצראי נטלין בתריהון ודחילו לחדא וזעיקו בני ישראל קדם יי׳:

ואמרו למשה המדלית לית קברין במצרים דברתנא ליממת במדברא מה דא עבדתא לנא לאפקותנא ממצרים:

הלא דין פתגמא די מלילנא עימך במצרים למימר פסוק מיננא ונפלח ית מצראי ארי טבלנא למפלח ית מצראי

צ׳ חסר ובענין

זה מוזא שר של מצרים ולכך אמרו ... זדמרות יר... עמד כנגד שר של מצרים

[illegible]

במדבר: ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו את ישועת יהוה אשר יעשה לכם היום כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תספו לראתם עוד עד עולם: יהוה ילחם לכם ואתם תחרשון:

ס

ויאמר יהוה אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו: ואתה הרם את מטך ונטה את ידך על הים ובקעהו ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה: ואני הנני מחזק את לב מצרים ויבאו אחריהם ואכבדה בפרעה ובכל חילו ברכבו ובפרשיו: וידעו מצרים כי אני יהוה בהכבדי בפרעה ברכבו ובפרשיו: ויסע מלאך האלהים ההלך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמד מאחריהם: ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל ויהי הענן והחשך ויאר את הלילה ולא קרב זה אל זה כל הלילה: ויט משה את ידו על הים ויולך יהוה את הים ברוח קדים עזה כל הלילה וישם את הים

למדברא: ואמר משה לעמא לא תדחלון איתעתדו וחזו ית פורקנא דיי דיעביד לכון יומא דין ארי דחזיתון ית מצראי יומא דין לא תוסיפון למחזיהון עוד עד עלם: יי יגיח לכון קרב ואתון תשתקון:

ואמר יי למשה קבילית צלותך מליל עם בני ישראל ויטלון: ואת טול ית חוטרך וארים ית ידך על ימא ובזעהי ויעלון בני ישראל בגו ימא ביבשתא: ואנא הא אנא מתקיף ית לבא דמצראי ויעלון בתריהון ואיתיקר בפרעה ובכל משריתיה ברתכוהי ובפרשוהי: וידעון מצראי ארי אנא יי באתיקרותי בפרעה ברתכוהי ובפרשוהי: ונטל מלאכא דיי דמדבר קדם משריתא דישראל ואזל מבתריהון ונטל עמודא דעננא מן קדמיהון ושרא מבתריהון: ועל בין משריתא דמצראי ובין משריתא דישראל והוה עננא וקבלא למצראי ולישראל נהר כל ליליא ולא איתקריבו דין לות דין כל ליליא: וארים משה ית ידיה על ימא ודבר יי ית ימא ברוח קידומא תקיף כל ליליא ושוי ית ימא

[illegible]

לחרבה ויבקעו המים: ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה והמים להם חומה מימינם ומשמאלם: וירדפו מצרים ויבאו אחריהם כל סוס פרעה רכבו ופרשיו אל תוך הים: ויהי באשמרת הבקר וישקף יהוה אל מחנה מצרים בעמוד אש וענן ויהם את מחנה מצרים: ויסר את אפן מרכבתיו וינהגהו בכבדת ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל כי יהוה נלחם להם במצרים:

פ

ויאמר יהוה אל משה נטה את ידך על הים וישבו המים על מצרים על רכבו ועל פרשיו: ויט משה את ידו על הים וישב הים לפנות בקר לאיתנו ומצרים נסים לקראתו וינער יהוה את מצרים בתוך הים: וישבו המים ויכסו את הרכב ואת הפרשים לכל חיל פרעה הבאים אחריהם בים לא נשאר בהם עד אחד: ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים והמים להם חמה מימינם ומשמאלם: ויושע יהוה ביום ההוא את ישראל מיד מצרים וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים: וירא ישראל

ליבשתא ואתבזעו מיא: ועאלו בני ישראל בגו ימא ביבשתא ומיא להון שורין מימינהון ומשמאליהון: ורדפו מצראי ועאלו בתריהון כל סוסות פרעה רתיכוהי ופרשוהי לגו ימא: והוה במטרת צפרא ואסתכי יי למשריתא דמצראי בעמודא דאישתא ועננא ושגיש ית משריתא דמצראי: ואעדי ית גלגלי רתיכיהון ומדברין להון בתקוף ואמרו מצראי איעירוקמן קדם ישראל הלא דא היא גבורתא דיי דעבד להון קרבין במצרים:

ואמר יי למשה ארים ית ידך על ימא ויתובון מיא על מצראי על רתיכיהון ועל פרשיהון: וארים משה ית ידיה על ימא ותב ימא לעידן צפרא לתוקפיה ומצראי ערקין לקדמותיה ושניק יי ית מצראי בגו ימא: ותבו מיא וחפו ית רתיכיא וית פרשיא לכל משריית פרעה דעלו בתריהון בימא לא אישתאר בהון עד חד: ובני ישראל הליכו ביבשתא בגו ימא ומיא להון שורין מימינהון ומשמאליהון: ופרק יי ביומא ההוא ית ישראל מידא דמצראי וחזו ישראל ית מצראי מיתין על כיף ימא: וחזא ישראל

[illegible]

נצבו כמו נד נזלים קפאו תהמת בלב ים׃ אמר אויב ארדף אשיג אחלק שלל תמלאמו נפשי אריק חרבי תורישמו ידי׃ נשפת ברוחך כסמו ים צללו כעופרת במים אדירים׃ מי כמכה באלם יהוה מי כמכה נאדר בקדש נורא תהלת עשה פלא׃ נטית ימינך תבלעמו ארץ׃ נחית בחסדך עם זו גאלת נהלת בעזך אל נוה קדשך׃ שמעו עמים ירגזון חיל אחז ישבי פלשת׃ אז נבהלו אלופי אדום אילי מואב יאחזמו רעד

[illegible]

נמגו כל ישבי כנען׃ תפל עליהם אימתה ופחד בגדל זרועך ידמו כאבן עד יעבר עמך יהוה עד יעבר עם זו קנית׃ תבאמו ותטעמו בהר נחלתך מכון לשבתך פעלת יהוה מקדש אדני כוננו ידיך׃ יהוה ימלך לעלם ועד׃ כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו בים וישב יהוה עלהם את מי הים ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים׃

ותקח מרים הנביאה אחות אהרן את התף בידה ותצאן כל הנשים אחריה בתפים ובמחלת׃ ותען להם מרים שירו ליהוה כי גאה גאה סוס ורכבו רמה בים׃

ויסע משה את ישראל מים סוף ויצאו אל מדבר שור וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים׃

ונסיבת מרים נביאתא אחתיה דאהרן ית תופא בידהא ונפקא כל נשיא בתרהא בתופין ובחינגין׃ ועניאת להון מרים שבחו ואודו קדם יי ארי אתגאי על גיותניא וגיותא דיליה היא סוסיא ורכביה רמא בימא׃

ואטיל משה ית ישראל מימא דסוף ונפקו למדברא דחלוצא ואזלו תלתא יומין במדברא ולא אשכחו מיא׃

[illegible]

[illegible]

ויבאו מרתה ולא יכלו לשתת מים ממרה כי מרים הם על כן קרא שמה מרה׃ וילנו העם על משה לאמר מה נשתה׃ ויצעק אל יהוה ויורהו יהוה עץ וישלך אל המים וימתקו המים שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו׃ ויאמר אם שמוע תשמע לקול יהוה אלהיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חקיו כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני יהוה רפאך׃ ויבאו אילמה ושם שתים עשרה עינת מים ושבעים תמרים ויחנו שם על המים׃ ויסעו מאילם ויבאו כל עדת בני ישראל אל מדבר סין אשר בין אילם ובין סיני בחמשה עשר יום לחדש השני לצאתם מארץ מצרים׃ וילנו כל עדת בני ישראל על משה ועל אהרן במדבר׃ ויאמרו אלהם בני ישראל מי יתן מותנו ביד יהוה בארץ מצרים בשבתנו על סיר הבשר באכלנו לחם לשבע כי הוצאתם אתנו אל המדבר הזה להמית את כל הקהל הזה ברעב׃ ויאמר יהוה אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו למען אנסנו הילך בתורתי אם לא׃ והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו

ואתו למרה ולא יכלו למשתי מיא ממרה ארי מרירין אינון על כן קרא שמה מרה׃ ואיתרעמו עמא על משה למימר מה נשתי׃

וצלי קדם יי ואלפיה יי אעא ורמא למיא ובסימו מיא תמן גזר ליה קים ודין ותמן נסייה׃

ואמר אם קבלא תקביל למימרא דיי אלהך ודכשר קדמוהי תעביד ותצית לפקודוהי ותיטר כל קימוהי כל מרעין דשויתי במצרים לא אשוינון עלך ארי אנא יי אסיך׃

ואתו לאילים ותמן תרתין עשרי מבועין דמיין ושבעין דקלין ושרו תמן על מיא׃

ונטלו מאלים ואתו כל כנשתא דבני ישראל למדברא דסין דבין אילים ובין סיני בחמשת עשר יומא לירחא תניינא למפקהון מארעא דמצרים׃

ואתרעמו כל כנשתא דבני ישראל על משה ועל אהרן במדברא׃

ואמרו להון בני ישראל לוי דמיתנא קדם יי בארעא דמצרים כד הוינא יתבין על [illegible] לחמא [illegible] במדברא הדין [illegible] ית כל קהלא הדין בכפנא׃

ואמר יי למשה הא אנא מחית לכון לחמא מן שמיא ויפקון עמא וילקטון פתגם יום ביומיה בדיל דאנסינון היהכון באוריתי אם לא׃

ויהא ביום שתיתאה ויתקנון ית דייתון

[illegible]

[illegible]

והיה משנה על אשר ילקטו יום יום׃ ויאמר משה ואהרן אל כל בני ישראל ערב וידעתם כי יהוה הוציא אתכם מארץ מצרים׃ ובקר וראיתם את כבוד יהוה בשמעו את תלנתיכם על יהוה ונחנו מה כי תלונו עלינו׃ ויאמר משה בתת יהוה לכם בערב בשר לאכל ולחם בבקר לשבע בשמע יהוה את תלנתיכם אשר אתם מלינם עליו ונחנו מה לא עלינו תלנתיכם כי על יהוה׃ ויאמר משה אל אהרן אמר אל כל עדת בני ישראל קרבו לפני יהוה כי שמע את תלנתיכם׃ ויהי כדבר אהרן אל כל עדת בני ישראל ויפנו אל המדבר והנה כבוד יהוה נראה בענן׃

וידבר יהוה אל משה לאמר׃ שמעתי את תלונת בני ישראל דבר אלהם לאמר בין הערבים תאכלו בשר ובבקר תשבעו לחם וידעתם כי אני יהוה אלהיכם׃ ויהי בערב ותעל השלו ותכס את המחנה ובבקר היתה שכבת הטל סביב למחנה׃ ותעל שכבת

ויהא על חד תרין על דילקטון יומא יומא׃

ואמר משה ואהרן לכל בני ישראל רמשא ותדעון ארי יי אפיק יתכון מארעא דמצרים׃

וצפרא ותחזון ית יקרא דיי כד שמיע קדמוהי ית תורעמותכון דארעמתון קדם יי ונחנא מה ארי תתרעמון עלנא׃

ואמר משה כד יתן יי לכון ברמשא בישרא למיכל ולחמא בצפרא למסבע כד שמיען קדם יי ית תורעמותכון דאתון מתרעמין עלוהי ונחנא מה לא עלנא תורעמותכון אלהין על מימרא דיי׃

ואמר משה לאהרן אימר לכל כנשתא דבני ישראל קריבו קדם יי ארי שמיע קדמוהי ית תורעמתכון׃

והוה כד מליל אהרן עם כל כנשתא דבני ישראל ואתפניאו למדברא והא יקרא דיי אתגלי בעננא׃

ומליל יי עם משה למימר׃

שמיע קדמי ית תורעמת בני ישראל מליל עמהון למימר בין שמשיא תיכלון בישרא ובצפרא תסבעון לחמא ותדעון ארי אנא יי אלהכון׃

והוה ברמשא וסליקת שלו וחפת ית משריתא ובצפרא הוה נחתת טלא סחור סחור למשריתא׃

וסליקת נחתת

[illegible]

[illegible]

באם אל ארץ נושבת את המן אכלו
עד באם אל קצה ארץ כנען: והעמר
עשרית האיפה הוא:
ויסעו כל עדת בני ישראל ממדבר
סין למסעיהם על פי יהוה ויחנו
ברפידים ואין מים לשתת העם:
וירב העם עם משה ויאמרו תנו לנו
מים ונשתה ויאמר להם משה מה
תריבון עמדי מה תנסון את יהוה:
ויצמא שם העם למים וילן העם
על משה ויאמר למה זה העליתנו
ממצרים להמית אתי ואת בני ואת
מקני בצמא: ויצעק משה אל יהוה
לאמר מה אעשה לעם הזה עוד
מעט וסקלני: ויאמר יהוה אל משה
עבר לפני העם וקח אתך מזקני
ישראל ומטך אשר הכית בו את
היאר קח בידך והלכת: הנני עמד
לפניך שם על הצור בחרב והכית
בצור ויצאו ממנו מים ושתה העם
ויעש כן משה לעיני זקני ישראל:
ויקרא שם המקום מסה ומריבה
על ריב בני ישראל ועל נסתם את
יהוה לאמר היש יהוה בקרבנו אם
אין:
ויבא עמלק וילחם עם ישראל
ברפידם: ויאמר משה אל יהושע
בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק

דעלו לארע יתיבתא ית מנא
אכלו עד דאתו לסייפי ארעא
דכנען:
ועומרא חד מן עסר בתלת
סאין הוא:
ונטלו כל כנישתא דבני ישראל
ממדברא דסין למטלניהון על
מימרא דיי ושרו ברפידים
ולית מיא למשתי עמא:
ונצא עמא עם משה ואמרו
הבו לנא מיא ונשתי ואמר
להון משה מה נצן אתון עמי
מה מנסן אתון קדם יי:
וצחי תמן עמא למיא ואתרעם
עמא על משה ואמר למא דנן
אסיקתנא ממצרים לקטלא
יתי וית בני וית בעירי
בצחותא:
וצלי משה קדם יי למימר מה
אעביד לעמא הדין עוד זעיר
מין וירגמונני:
ואמר יי למשה עבר קדם
עמא ודבר עמך מסבי ישראל
וחוטרך דמחיתא ביה ית
נהרא סב בידך ותיזיל:
הא אנא קאים קדמך תמן
על טינרא בחורב ותמחי
בטינרא ויפקון מניה מיא
וישתי עמא ועבד כן משה לעיני
סבי ישראל:
וקרא שמא דאתרא נסיתא
ומצותא על דנצו בני ישראל
ועל דנסיאו קדם יי למימר
האית שכינתא דיי ביננא אם
לא:
ואתא עמלק ואגח קרבא עם
ישראל ברפידים:
ואמר משה ליהושע בחר לנא
גברין ופוק אגח קרבא בעמלק

[illegible]

[illegible]

מחר אנכי נצב על ראש הגבעה
ומטה האלהים בידי: ויעש יהושע
כאשר אמר לו משה להלחם
בעמלק ומשה אהרן וחור עלו ראש
הגבעה: והיה כאשר ירים משה ידו
וגבר ישראל וכאשר יניח ידו וגבר
עמלק: וידי משה כבדים ויקחו אבן
וישימו תחתיו וישב עליה ואהרן
וחור תמכו בידיו מזה אחד ומזה
אחד ויהי ידיו אמונה עד בא השמש:
ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו
לפי חרב:
ויאמר יהוה אל משה כתב זאת זכרון
בספר ושים באזני יהושע כי מחה
אמחה את זכר עמלק מתחת השמים:
ויבן משה מזבח ויקרא שמו יהוה
נסי: ויאמר כי יד על כס יה מלחמה
ליהוה בעמלק מדר דר:
וישמע יתרו כהן מדין חתן משה

מחר אנא קאים על ריש
רמתא וחוטרא דאיתעבידו ביה
נסין מן קדם יי בידי:
ועבד יהושע כמא דאמר ליה
משה לאגחא קרבא בעמלק
ומשה אהרן וחור סליקו לריש
רמתא:
והוי כד ארים משה ידוהי
מתגברין דבית ישראל וכד
מנח ידוהי ומתגברין דבית
עמלק:
וידי משה יקרן ונסיבו אבנא
ושויאו תחותוהי ויתיב עלה
ואהרן וחור סעדין בידוהי
מכא חד ומכא חד והואה
ידוהי פרישן בצלו עד דעל
שמשא:
ותבר יהושע ית עמלק וית
עמיה לפתגם דחרב:
ואמר יי למשה כתב דא
דוכרנא בספרא ושוי קדם
יהושע ארי ממחא אמחי ית
דוכרנא דעמלק מתחות שמיא
ובנא משה מדבחא ופלח
עלוהי קדם יי דעבד ליה
נסין. ואמר בשבועה אמירא
דא מן קדם דחילא דשכינתיה
על כורסיה יקריה דעתיד
דאיתגח קרבא קדם יי בדבית
עמלק ולשיצאותהון מדרי
עלמא: ושמע יתרו רבא

[illegible]

חסלת סדר בשלח

וישמע יתרו

[illegible]

אתה את הדברים אל האלהים:
והזהרתה אתהם את החקים ואת
התורת והודעת להם את הדרך
ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון:
ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל
יראי אלהים אנשי אמת שנאי
בצע ושמת עלהם שרי אלפים
שרי מאות שרי חמשים ושרי
עשרת: ושפטו את העם בכל עת
והיה כל הדבר הגדל יביאו אליך
וכל הדבר הקטן ישפטו הם והקל
מעליך ונשאו אתך: אם את הדבר
הזה תעשה וצוך אלהים ויכלת עמד
וגם כל העם הזה על מקמו יבא
בשלום: וישמע משה לקול חתנו
ויעש כל אשר אמר: ויבחר משה
אנשי חיל מכל ישראל ויתן אתם
ראשים על העם שרי אלפים שרי
מאות שרי חמשים ושרי עשרת:
ושפטו את העם בכל עת את הדבר
הקשה יביאון אל משה וכל הדבר
הקטן ישפוטו הם: וישלח משה את
חתנו וילך לו אל ארצו: פ

בחדש השלישי לצאת בני ישראל
מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר
סיני: ויסעו מרפידים ויבאו מדבר
סיני ויחנו במדבר ויחן שם ישראל
נגד ההר: ומשה עלה אל האלהים
ויקרא אליו יהוה מן ההר לאמר
כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני

את ית פיתגמיא קדם ה׳:

ותזהר יתהון ית קימיא וית אוריתא ותהודע להון ית אורחא דיהכון בה וית עובדא דיעבדון:

ואת תחזי מכל עמא גוברין דחילא דחלין דה׳ גוברין דקשוט שנאן לקבלא ממון ותמני עליהון רבני אלפין רבני מאותא רבני חמשין ורבני עשורותא:

וידינון ית עמא בכל עידן ויהא כל פיתגם רב ייתון לותך וכל פיתגם זעיר ידונון אינון ויקלון מינך ויסברון עמך:

אם ית פיתגמא הדין תעביד ויפקדינך ה׳ ותיכול למיקם ואף כל עמא הדין על אתריה יהך בשלם:

וקביל משה למימר חמוהי ועבד כל דאמר: ובחר משה גוברין דחילא מכל ישראל ומני יתהון רישין על עמא רבני אלפין רבני מאותא רבני חמשין ורבני עשורותא:

ודיינין ית עמא בכל עידן ית פיתגם קשי מייתן לות משה וכל פיתגם זעיר דיינין אינון:

ושלח משה ית חמוהי ואזל ליה לארעיה:
בירחא תליתאה למיפק בני ישראל מארעא דמצרים ביומא הדין אתו למדברא דסיני:

ונטלו מרפידים ואתו למדברא דסיני ושרו במדברא ושרא תמן ישראל לקביל טורא:

ומשה סליק לקדם ה׳ וקרא ליה ה׳ מן טורא למימר כדנן תימר לבית יעקב ותחוי לבני

למקום ושואל מהם משפטים מאתו · את
הדברים דברי ריבותם · ואתה תחזה
ברוח הקודש שעליך · אנשי חיל עשירי׳
שאין צריכין להחניף ולהכיר פנים ·
אנשי אמת · אלו בעלי הבטחה שהן
כדאי לסמוך על דבריהם שעל כן
יהיו דבריהם נשמעין · שונאי בצע ·
ששונאין ממונם בדין כמו דאמרי׳
כל דיינא דמפקין ממונא מיניה
בדינא לאו דיינא הוא · שרי אלפים הם
היו שש מאות שרים לשש מאות אלף:
שרי מאות · ששת אלפים היו · ושרי
חמשים · שנים עשר אלף · שרי עשרו׳
ששים אלף · ושפטו וידונו · לשון צווי
והקל מעליך · דבר זה להקל מעליך
והקל כמו והכבד והקטן לשון הווה
וצוך אלהים · ויכלת עמוד · אם יצ־
וך אותך לעשות כן תוכל עמוד
ואם יעכב על ידך לא תוכל לעמוד
וגם כל העם הזה · אהרן נדב ואביהוא
וע׳ זקנים הנלוים עמך · ושפטו כתרגו׳
ודיינון · יביאון · מייתן · ישפטו הם ·
דיינין אינון · מקראות הללו לשון
הווה לכך מתרגמי׳ ודיינון ייתון ידונון
אך תרגומם מתרגמינן מייתן
ותמקראות הללו לשון עשייה · וילך לו
אל ארצו · לגייר את בני משפחתו ·
ביום הזה · בראש חדש · לא היה צריך לכתוב
אלא ביום ההוא · מהו ביום הזה שיהיו
דברי תורה חדשים עליך כאלו היום
נתנם · ויסעו מרפידים · מה תלמוד
לומר לחזור ולפרש מהיכן נסעו והלא כבר כתב שברפידים היו חונים בידוע שמשם נסעו · אלא מקיש נסיעתן מרפידים לביאתן
ממדבר סיני מה ביאתן למדבר סיני בתשובה אף נסיעתן מרפידים בתשובה · ויחן שם · כאלו היה איש אחד בלב אחד אבל כל שאר החניות בתרעומת
ובמחלוקת · נגד ההר · למזרחו כל מקום שאתה מוצא נגד פנים למזרח · ומשה עלה ביום השני · וכל עליותיו בהשכמה היו
שנאמר וישכם משה בבקר · כה תאמר · בלשון הזה וכסדר הזה · לבית יעקב · אלו הנשים תאמר להם בלשון רכה · ותגיד לבני ישראל ·

ישראל: אתם ראיתם אשר עשיתי
למצרים ואשא אתכם על כנפי
נשרים ואבא אתכם אלי: ועתה אם
שמוע תשמעו בקלי ושמרתם את
בריתי והייתם לי סגלה מכל העמים
כי לי כל הארץ: ואתם תהיו לי
ממלכת כהנים וגוי קדוש אלה
הדברים אשר תדבר אל בני ישראל:
ויבא משה ויקרא לזקני העם וישם
לפניהם את כל הדברים האלה
אשר צוהו יהוה: ויענו כל העם יחדו
ויאמרו כל אשר דבר יהוה נעשה
וישב משה את דברי העם אל יהוה:
ויאמר יהוה אל משה הנה אנכי בא
אליך בעב הענן בעבור ישמע העם
בדברי עמך וגם בך יאמינו לעולם
ויגד משה את דברי העם אל יהוה:
ויאמר יהוה אל משה לך אל העם
וקדשתם היום ומחר וכבסו שמלתם:
והיו נכנים ליום השלישי כי ביום
השלישי ירד יהוה לעיני כל העם
על הר סיני: והגבלת את העם סביב

ישראל:
אתון חזיתון דעבדית למצרים ונטלית יתכון כד על גדפי נשרין וקריבית יתכון לפולחני:

וכען אם קבלא תקבלון במימרי ותטרון ית קימי ותהון קדמי חביבין מכל עממיא ארי דילי כל ארעא:
ואתון תהון קדמי מלכין כהנין ועם קדיש אלין פיתגמיא די תמליל עם בני ישראל:

ואתא משה וקרא לסבי עמא וסדר קדמיהון ית כל פיתגמיא האלין דפקדיה ה׳:

ואתיבו כל עמא כחדא ואמרו כל דמליל ה׳ נעביד ואתיב משה ית פתגמי עמא קדם ה׳:

ואמר ה׳ למשה הא אנא מתגלי לך בעבא דעננא בדיל דישמעון עמא במללותי עמך ואף בך יהימנון לעלם וחוי משה ית פיתגמי עמא קדם ה׳:

ואמר ה׳ למשה איזיל לעמא ותזמנינון יומא דין ומחר ויחורון לבושיהון:
ויהון זמינין ליומא תליתאה ארי ביומא תליתאה יתגלי ה׳ לעיני כל עמא על טורא דסיני:

ותתחים ית עמא סחור סחור

והייתם לי סגלה
מכל העמים

אתם ראיתם · ולא מסורת היא בידכם · לא בדברים אני משגר לכם
לא בעדים אני מעיד עליכם אלא
אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ·
על כמה עבירות היו חייבין לי קודם שנזדווגו
לכם ולא נפרעתי מהם אלא על
ידכם · ואשא אתכם · זה יום שבאו ישראל לרעמסס
שהיו ישראל מפוזרין בכל ארץ גשן ולשעה
קלה כשבאו ליסע ולצאת נקבצו
כלם לרעמסס · ואונקלוס תרגם ואשא
כמו ואסיע ואטלית יתכון ית׳ ואקרב
יתכון כנשר · על כנפי
נשרים · כנשר הנושא גוזליו על
כנפיו שכל שאר העופות נותנין
את בניהם בין רגליהם לפי שמתיראין
מעוף אחר שפורח על גביהן אבל
הנשר הזה אינו מתיירא אלא מן
האדם שמא יזרוק בו חץ לפי שאין עוף
פורח על גביו לכך נותנו על כנפיו
אומר מוטב שיכנס החץ בי ולא בבני
אף אני עשיתי כן ויסע מלאך האלהים
ויבא בין מחנה מצרים · והיו מצרים
זורקין חצים ואבני בליסטראות והענן מקבלן · ואביא אתכם אלי · כתרגומו · ועתה אם שמוע תשמעו · אם עכשיו תקבלו
עליכם יערב לכם מכאן ואילך שכל התחלות קשות · ושמרתם את בריתי שאכרות עמכם על שמירת התורה ·
סגלה · אוצר חביב כמו וסגלת מלכים · כלי יקר ואבנים טובות שהמלכים גונזים אותן כך אתם תהיו לי סגולה משאר
אומות · ולא תאמרו אתם לבדכם שלי ואין לי אחרים עמכם ומה יש לי עוד שתהא חבתכם נכרת כי לי כל הארץ והם בעיני ולפני לכלום ·
ואתם תהיו לי ממלכת כהנים · שרים כמה דאת אמר ובני דוד כהנים היו · גוי קדוש · אלה הדברים · לא פחות ולא יותר · ויבא משה · ביום השלישי
בהשכמה עלה · וישב משה את דברי העם · ביום המחרת שהוא יום שלישי שהרי בהשכמה עלה · ולא היה צריך לומר להשיב
אלא בא הכתוב ללמדך דרך ארץ ממשה שלא אמר הואיל ויודע מי ששלחני איני צריך להשיב · בעב הענן · במעבה הענן · וגם בך
יאמינו · אף בנביאים הבאים אחריך · ויגד משה וגו׳ · ביום המחרת · מה תשובה על דבר זה · שמעתי מהם שרצונם לשמוע ממך אינו דומה השומע מפי השליח
לשומע מפי המלך · רצוננו לראות את מלכנו · וקדשתם · וזמנתם · שיכינו עצמם היום ומחר · וכבסו שמלתם · והיו נכונים · ליום השלישי
שהוא ששי בחדש ובחמישי בנה משה מזבח תחת ההר ושתים עשרה מצבה כל ענין האמור בפרשת ואלה המשפטים
ואין מוקדם ומאוחר בתורה · לעיני כל העם · מלמד שלא היה בהם סומא שנתרפאו כלם · והגבלת · קבע להם

[illegible]

לאמר השמרו לכם עלות בהר ונגע בקצהו כל הנגע בהר מות יומת: לא תגע בו יד כי סקול יסקל או ירה יירה אם בהמה אם איש לא יחיה במשך היבל המה יעלו בהר: וירד משה מן ההר אל העם ויקדש את העם ויכבסו שמלתם: ויאמר אל העם היו נכנים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה: ויהי ביום השלישי בהית הבקר ויהי קלת וברקים וענן כבד על ההר וקל שפר חזק מאד ויחרד כל העם אשר במחנה: ויוצא משה את העם לקראת האלהים מן המחנה ויתיצבו בתחתית ההר: והר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו יהוה באש ויעל עשנו כעשן הכבשן ויחרד כל ההר מאד: ויהי קול השפר הולך וחזק מאד משה ידבר והאלהים יעננו בקול: וירד

לסיפרא איסתמרו לכון למיסק בטורא ולמקרב בסופיה כל דיקרב בטורא איתקטלא יתקטיל:

לא תקרב ביה ידא ארי אתרגמא יתרגם או אישתדאה אישתדי אם בעירא אם אנשא לא יתקיים כמינד שופרא אינון שריין למיסק בטורא:

ונחת משה מן טורא לעמא וקדיש ית עמא וחורו לבושיהון:

ואמר לעמא הוו זמינין לתלתא יומין לא תקרבון לצד איתתא:

והוה ביומא תליתאה במהוי צפרא והוו קלין וברקין ועננא תקיף על טורא וקל שופרא תקיף לחדא וזע כל עמא די במשריתא:

ואפיק משה ית עמא לקדמות מימרא דייי מן משריתא ואתעתדו בשיפולי טורא:

וטורא דסיני תנן כוליה מן קדם דאיתגלי עלוהי ייי באישתא וסליק תננה כתננא דאתונא וזע כל טורא לחדא:

והוה קל שופרא אזיל ותקיף לחדא משה ממליל ומן קדם ייי מתענה ליה בקלא:

[illegible]

[illegible]

יהוה על הר סיני אל ראש ההר ויקרא יהוה למשה אל ראש ההר ויעל משה: ויאמר יהוה אל משה רד העד בעם פן יהרסו אל יהוה לראות ונפל ממנו רב: וגם הכהנים הנגשים אל יהוה יתקדשו פן יפרץ בהם יהוה: ויאמר משה אל יהוה לא יוכל העם לעלת אל הר סיני כי אתה העדתה בנו לאמר הגבל את ההר וקדשתו: ויאמר אליו יהוה לך רד ועלית אתה ואהרן עמך והכהנים והעם אל יהרסו לעלת אל יהוה פן יפרץ בם: וירד משה אל העם ויאמר אלהם: וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר:

אנכי יהוה אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים:

ואתגלי ייי על טורא דסיני לריש טורא וקרא ייי למשה מן ריש טורא וסליק משה:

ואמר ייי למשה חות אסהיד בעמא דילמא יפגרון קדם ייי למיחזי ויפל מנהון סגי:

ואף כהניא דקריבין לשמשא קדם ייי יתקדשון דילמא יקטול בהון ייי:

ואמר משה קדם ייי לא יכול עמא למיסק לטורא דסיני ארי את אסהידתא בנא למימר תחים ית טורא וקדשהי:

ואמר ליה ייי איזיל חות ותיסק את ואהרן עמך וכהניא ועמא לא יפגרון למיסק קדם ייי דילמא יקטול בהון:

ונחת משה לעמא ואמר להון:

ומליל ייי ית כל פתגמיא האילין למימר:

אנא ייי אלהך דאפיקתך מארעא דמצרים מבית עבדותא:

[illegible]

לא יהיה לך אלהים אחרים על פני
לא תעשה לך פסל וכל תמונה אשר
בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת
ואשר במים מתחת לארץ: לא
תשתחוה להם ולא תעבדם כי אנכי
יהוה אלהיך אל קנא פקד עון אבת
על בנים על שלשים ועל רבעים
לשנאי: ועשה חסד לאלפים לאהבי
ולשמרי מצותי׃ פ לא
תשא את שם יהוה אלהיך לשוא כי
לא ינקה יהוה את אשר ישא את
שמו לשוא׃ פ
זכור את יום השבת לקדשו: ששת
ימים תעבד ועשית כל מלאכתך:
ויום השביעי שבת ליהוה אלהיך
לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך
ובתך עבדך ואמתך ובהמתך וגרך
אשר בשעריך: כי ששת ימים עשה
יהוה את השמים ואת הארץ את הים
ואת כל אשר בם וינח ביום השביעי
על כן ברך יהוה את יום השבת
ויקדשהו׃ פ כבד את אביך
ואת אמך למען יארכון ימיך על
האדמה אשר יהוה אלהיך נתן לך׃
פ לא תרצח׃
לא תנאף׃

לא יהא לך אלה אחרן בר מני׃
לא תעביד לך צלם וכל דמו די בשמיא מלעילא ודי בארעא מלרע ודי במיא מלרע לארעא׃
לא תסגוד להון ולא תפלחנון ארי אנא יי אלהך אל קנא מסער חובי אבהן על בנין מרדין על דר תליתאי ועל דר רביעאי לסנאי כד משלמין בניא למחטי בתר אבהתהון׃
ועביד טיבו לאלפי דרין לרחמי ולנטרי פיקודי׃
לא תימי בשמא דיי אלהך למגנא ארי לא יזכי יי ית דימי בשמיה לשקרא׃
הוי דכיר ית יומא דשבתא לקדשותיה׃
שיתא יומין תפלח ותעביד כל עבידתך׃
ויומא שביעאה שבתא קדם יי אלהך לא תעביד כל עבידא את וברך וברתך עבדך ואמתך ובעירך וגיורך די בקרויך׃
ארי שיתא יומין עבד יי ית שמיא וית ארעא ית ימא וית כל די בהון ונח ביומא שביעאה על כן בריך יי ית יומא דשבתא וקדשיה׃
יקר ית אבוך וית אמך בדיל דיורכון יומך על ארעא דיי אלהך יהיב לך׃
לא תקטול נפש׃
לא תגוף׃

[illegible]

לא תגנב׃ פ
לא תענה ברעך עד שקר
לא תחמד בית רעך
לא תחמד אשת רעך
ועבדו ואמתו ושורו וחמרו וכל
אשר לרעך׃ פ
וכל העם ראים את הקולת ואת
הלפידם ואת קול השפר ואת ההר
עשן וירא העם וינעו ויעמדו מרחק׃
ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו
ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים פן
נמות׃ ויאמר משה אל העם אל
תיראו כי לבעבור נסות אתכם בא
האלהים ובעבור תהיה יראתו על
פניכם לבלתי תחטאו׃ ויעמד העם
מרחק ומשה נגש אל הערפל אשר
שם האלהים׃ פ ויאמר
יהוה אל משה כה תאמר אל בני
ישראל אתם ראיתם כי מן השמים
דברתי עמכם׃ לא תעשון אתי אלהי
כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם׃
מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו

לא תגנוב נפש׃
לא תסהיד בחברך סהדותא דשיקרא׃
לא תחמיד בית חברך לא תחמיד איתת חברך ועבדיה ואמתיה ותוריה וחמריה וכל די לחברך׃
וכל עמא חזן ית קליא וית בעוריא וית קל שופרא וית טורא תנן וחזא עמא וזעו וקמו מרחיק׃
ואמרו למשה מליל את עמנא ונקביל ולא יתמליל עמנא מן קדם יי דילמא נמות׃
ואמר משה לעמא לא תדחלון ארי בדיל לנסאה יתכון אתגלי לכון יקרא דיי ובדיל דתהי דחלתיה על אפיכון בדיל דלא תחובון׃
וקם עמא מרחיק ומשה אתקריב לצית אמיטתא דתמן יקרא דיי׃
ואמר יי למשה כדנן תימר לבני ישראל אתון חזיתון ארי מן שמיא מלילית עמכון׃
לא תעבדון קדמי דחלן דכסף ודחלן דדהב לא תעבדון לכון׃
מדבח אדמתא תעביד קדמי ותהא דבח עלוהי

[illegible]

את עלתיך ואת שלמיך את צאנך ואת בקרך בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך ׃ ואם מזבח אבנים תעשה לי לא תבנה אתהן גזית כי חרבך הנפת עליה ותחללה ׃ ולא תעלה במעלת על מזבחי אשר לא תגלה ערותך עליו ׃

פ

ית עלותך וית נכסת קודשך מן ענך ומן תורך בכל אתרא דאשרי שכינתי תמן אשלח ברכתי לך ואברכינך ׃
ואם מדבח אבנין תעביד קדמי לא תבני יתהין פסילן דלא תרים חרבך עלה ותחללינה ׃
ולא תיסק בדרגין על מדבחי די לא תתגלי עריתך עלוהי ׃

[illegible]

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם ׃ כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשבעת יצא לחפשי

ואלין דיניא דתסדר קדמיהון ׃
ארי תזבן עבדא בר ישראל שית שנין יפלח ובשביעתא יפוק לבר חורין

[illegible]

ואלה המשפטים

[illegible]

חנם ׃ אם בגפו יבא בגפו יצא אם בעל אשה הוא ויצאה אשתו עמו ׃ אם אדניו יתן לו אשה וילדה לו בנים או בנות האשה וילדיה תהיה לאדניה והוא יצא בגפו ׃ ואם אמר יאמר העבד אהבתי את אדני את אשתי ואת בני לא אצא חפשי ׃ והגישו אדניו אל האלהים והגישו אל הדלת או אל המזוזה ורצע אדניו את אזנו במרצע ועבדו לעלם ׃

וכי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים ׃ אם רעה בעיני אדניה אשר לא יעדה והפדה לעם נכרי לא ימשל

מגן ׃
אם בלחודוהי יעול בלחודוהי יפוק אם בעל איתתא הוא ותיפוק איתתיה עמיה ׃
אם רבוניה יתן ליה איתתא ותליד ליה בנין או בנן איתתא ובנהא תהא לרבונהא והוא יפוק בלחודוהי ׃
ואם מימר יימר עבדא רחימית ית רבוני ית איתתי וית בני לא איפוק בר חורין ׃
ויקרביניה רבוניה לקדם דייניא ויקרביניה לות דשא או לות מזוזתא וירצע רבוניה ית אודניה במרצעא ויהא ליה עבד פלח לעלם ׃
וארי יזבין גבר ית ברתיה לאמהו לא תיפוק כמפקנות עבדיא ׃ אם בישא בעיני רבונהא דקיימה ליה ויפרקינה לגבר אוחרן לית ליה רשו לזבונה במשלטיה בה ׃
ואם לבריה יקיימה

[illegible]

לא יוקם · אם אחר שהכהו אינו מת עד
מעת לעת קודם שמת חייב : וכי
ינצו אנשים · זה עם זה ונתכוון להכות
את רעהו והכה את האשה · ונגפו
אשה הרה · אין נגיפה אלא לשון דחיפה
והכאה כמו פן תגוף באבן רגלך
בטרם יתנגפו רגליכם · ולא יהיה
אסון · באשה · ענוש יענש · לשלם
דמי ולדות לבעל שמין אותה כמה
היתה ראויה לימכר בשוק להעלות
בדמיה בשביל הריונה · ענוש יענש
יגבו ממון ממנו כמו וענשו אותו ·
כאשר ישית עליו · כשיתבענו הבעל
בב"ד להשית עליו עונש על כך ונתן
בפלילים · ונתן המכה דמי ולדות ·
בפלילים על פי הדיינים · ואם אסון
יהיה · באשה · ונתת נפש תחת נפש ·

לא יקם כי כספו הוא׃ ס וכי
ינצו אנשים ונגפו אשה הרה ויצאו
ילדיה ולא יהיה אסון ענוש יענש
כאשר ישית עליו בעל האשה ונתן
בפללים׃ ואם אסון יהיה ונתתה
נפש תחת נפש׃ עין תחת עין שן
תחת שן יד תחת יד רגל תחת רגל׃
כויה תחת כויה פצע תחת פצע
חבורה תחת חבורה׃ ס וכי
יכה איש את עין עבדו או את עין
אמתו ושחתה לחפשי ישלחנו תחת
עינו׃ ואם שן עבדו או שן אמתו יפיל
לחפשי ישלחנו תחת שנו׃ פ
וכי יגח שור את איש או את אשה
ומת סקול יסקל השור ולא יאכל
את בשרו ובעל השור נקי׃ ואם שור

לא יתדן ארי כספיה הוא׃
וארי ינצון גוברין ויטחון
איתתא מעדיא ויפקון ולדהא
ולא יהא מותא איתגבאה
יתגבי כמא דישוי עלוהי בעלה
דאיתתא ויתן על מימר דיינא׃
ואם מותא יהא ותתן נפשא
חלף נפשא׃
עינא חלף עינא שינא חלף
שינא ידא חלף ידא ריגלא
חלף ריגלא׃
כואה חלף כואה פידעא חלף
פידעא משקופי חלף משקופי׃
וארי ימחי גבר ית עינא
דעבדיה או ית עינא דאמתיה
ויחבלינה לבר חורין יפטרינה
חלף עיניה׃
ואם שינא דעבדיה או שינא
דאמתיה יפיל לבר חורין
יפטריניה חלף שיניה׃
וארי יגח תור גברא או ית
איתתא וימות איתרגמא
יתרגים תורא ולא יתאכיל
ית בישריה ומרי דתורא יהא
זכאה׃ ואם תור

ורבותינו חולקין בדבר יש מי שאומר נפש ממש ויש אומרים ממון אבל לא נפש שהמתכוון להרוג את זה והרג את זה
פטור ממיתה · ומשלם ליורשיו דמיו כמה שהיה נמכר בשוק · עין תחת עין · סימא עין חבירו נותן לו דמי עינו כמה
שפחתו דמיו לימכר בשוק וכן כלם ולא נטילת אבר ממש כמו שדרשו רבותינו בפרק החובל · כויה תחת כויה
אף ועד עכשיו נכר נחשב שם מן פחת דמים ועכשיו נכוה אין בו פחת דמים אלא צער כגון שהוא בשפוד על צפרנו
אומר כמה אדם שכמוהו רוצה ליטול להיות מצטער כך · פצע תחת פצע · היא מכה המוציאה דם שפצע את
בשרו וכל נזק מה שהוא אם ישבה פחת דמיו מיתן נזק ואם נפל למשכב נותן שבת ורפוי וצער ובשת ומקרא זה יתר
הוא · ובתחלת דבורו רצונו לחייב על הצער אפי' במקום נזק שאע"פ שנותן לו דמי ידו אין פוטרין אותו מן הצער
שאמרינן יש שהיה נוח לו להתכוות בסם שאינו מצטער כל כך וזה התכוה בברזל והצערו · חבורה
היא מכה שהדם נצרר בתוכו ואינו יוצא אלא שמאדים את הבשר כנגדו ולשון חבורה בטרוטי"א בל' · וכן שחופה
קדים תבוטה ברוח וכן המשקוף על שהלת חובט תמיד כמו ונמר חברבורותיו והרבה מעון משקופי לשון חבטה ·
את עין עבדו · בכנעני אבל עברי אינו יוצא בכך וכן כמו שאמר לא תצא כצאת העבדים · תחת עינו · וכן בעשרים
וארבעה ראשי אברים שהם אצבעות ידים ורגלים ושתי אזנים והחוטם וראש הגויה שהיא בעל האשה · ולמה נאמר שן
ועין שאם נאמר עין ולא נאמר שן הייתי אומר מה עין שנבראת עמו אף כל שנבראת עמו ושן לא נבראת עמו · ואם
נאמר שן ולא נאמר עין הייתי אומר אפי' שן תינוק שיש לו חלופין לכך נאמר עין · וכי יגח שור · אחד שור ואחד כל
בהמה חיה ועוף אלא שדבר הכתוב בהווה · לא יאכל · ממשמע שנאמר סקול יסקל השור איני יודע שנבלה היא
ונבלה אסורה באכילה · ומה תלמוד לומר ולא יאכל את בשרו מגיד לך שהכתוב אפי' שחטו לאחר שנגמר דינו אסור
באכילה · בהנאה מנין תלמוד לומר ובעל השור נקי כאדם האומר יצא פלוני נקי מנכסיו ואין לו בהם הנאה של כלום
זה מדרשו · ופשוטו כמשמעו לפי שאמר במועד וגם בעליו יומת הוצרך לומר בתם ובעל השור נקי ·

מתמול שלשום · הרי שלש נגיחות ·
והועד בבעליו · לשון התראה בעדים
כמו העד העיד · והמית איש וגו' לפי
שנאמר כי יגח אין לי אלא שהמיתו
בנגיחה המיתו בנשיכה בדחיפה
חיכוך מנין ת"ל והמית · גם בעליו
יומת · בידי שמים יכול מדי אדם תל'
מות יומת המכה רוצח הוא · על
רציחתו אתה הורגו ואי אתה הורגו
על נגיחת שורו · אם כופר יושת · אם
זה אינו תלוי אלא כמו אם כסף תלוה
לשון אשר · אשר משפטו שיושת עליו
מב' כופר · ונתן פדיון נפשו · דמי ניזק
וכו' ר' ישמעאל · ר' עקיבא אומר דמי
מזיק · או בן יגח · בן שהוא קטן או בת
קטנה לפי שנאמר והמית איש או אשה

נגח הוא מתמל שלשם והועד ס
בבעליו ולא ישמרנו והמית איש או
אשה השור יסקל וגם בעליו יומת׃
אם כפר יושת עליו ונתן פדין נפשו
ככל אשר יושת עליו׃ או בן יגח או
בת יגח כמשפט הזה יעשה לו׃ אם
עבד יגח השור או אמה כסף שלשים
שקלים יתן לאדניו והשור יסקל׃
וכי יפתח איש ס
בור או כי יכרה איש בר ולא יכסנו
ונפל שמה שור או חמור׃ בעל הבור
ישלם כסף ישיב לבעליו והמת
יהיה לו׃ ס וכי יגף
שור איש את שור רעהו ומת ומכרו
את השור החי וחצו את כספו וגם

נגח הוא מאתמלי ומדקדמוהי
ואיסתהיד במריה ולא נטריה
ויקטול גבר או איתתא תורא
יתרגם ואף מריה יתקטיל׃
אם ממון ישוון עלוהי ויתן
פורקן נפשיה ככל דישוון
עלוהי׃
או בר ישראל ינח תורא או
בת ישראל ינח כדינא הדין
איתעביד ליה׃
אם עבדא ינח תורא או אמתא
כסף תלתין סלעין יתן
לריבוניה ותורא יתרגם׃
וארי יפתח גבר גוב או ארי
יכרה גבר גוב ולא יכסיניה
ויפל תמן תורא או חמרא׃
מרי דגובא ישלם כספא יתיב
למרוהי ומיתא יהא דיליה׃
וארי ינגוף תור דגבר ית תור
דחבריה וימות ויזבנון ית תורא
חייא ויפלגון ית כספיה ואף

יכול אינו חייב אלא על הגדולים ת"ל או בן יגח או בת יגח לחייב על הקטנים כגדולים · אם עבד יגח השור או אמה כנענים
כסף שלשים שקלים יתן · גזרת הכתוב הוא בין שהוא שוה אלף זוז בין שאינו שוה אלא דינר · והשקל משקלו ד' זוזים שהוא
חצי אונקיא למשקל היושר של קולוני"א · וכי יפתח איש בור · שהיה מכוסה וגלהו · או כי יכרה · למה נאמר אם על פתיחה
חייב על כרייה לא כל שכן אלא לומר שאם פתחו וחזר וכרהו חייב · ולא יכסנו · הא אם כסהו כראוי פטור ובמוסר בור לבנו הכתוב מדבר
או חמור והוא הדין לכל בהמה וחיה שבכל מקום שנאמר שור או חמור · שנאמר כאן שור ונאמר בשבת למען ינוח שורך וחמורך מה להלן
כל בהמה וחיה כשור שהרי נאמר וכל בהמתך אף כאן כל בהמה וחיה כשור · ולמה נאמר שור וחמור שור
ולא אדם · חמור ולא כלים : בעל הבור ישלם · בעל התקלה אע"פ שאין הבור שלו שעשאו ברשות הרבים עשאו הכתוב בעליו להתחייב
בנזקיו · כסף ישיב לבעליו · ישיב · להביא שוה כסף ואפי' סובין · והמת יהיה לו · לניזק · ושמין את הנבלה ונוטלה בדמי
נזקו ומשלם לו המזיק עליה השלמת נזקו · וכי יגף · יגח · בין בנגיחה בין בנשיכה בין בדחייה בין ברביצה כלם בכלל נגיפה שאין
נגיפה אלא לשון מכה · שור רעהו · בשור של אחר · ומכרו את השור החי · בשוין הכתוב מדבר · שור שוה מאתים שהמית
שור שוה מאתים · בין שהנבלה שוה הרבה בין שהיא שוה מעט נוטל זה חצי החי וחצי המת · נמצא כל אחד מפסיד
חצי נזק מאחרים · מכאן שהנבלה שוה הרבה בין שהמת מעט כשבטל זה חצי החי וחצי המת · נמצא כל אחד מפסיד
זה מחצה ואינו משלם אלא חצי נזק כי מן התורה דין הם שאינם שוים כי דין הדם לגבי ...
נזק מפני שלא יותר או יפול אף כשאינם שוים בדמיהם כשהם חיים שוים בדמיהם שאם אמרו כן בנימי
שהמזיק משתכר הרבה כשהנבלה נמכרת בדמים יותר מדמי שור המזיק ולא אמרה תורה שיהא המזיק נשכר
או פעמים שהמזיק מפסיד הרבה יותר מכדי נזק ח"ש · שאם דמי שור המזיק אין יותר מדמי שור הנזק ואם כן
הרי אתה אומר דין המזיק שלא ירבה הכתוב אלא בשוין ולמדך שהתם משלם חצי נזק ומן הבתים תלמוד לשאינם שוים
שמשלם חצי נזק ושמין לו הנבלה ומה שפחתו דמיו בשביל מיתתו יטול חצי הפחת ההולך ולמה אמר הכתוב כלשון
הזה ולא אמר ישלם חציו ללמד שאין התם משלם אלא מגופו ואם נגח ומת אין הניזק נוטל אלא הנבלה ואם היתה פחותה
לחצי נזק מנכסיו · או שור שגח עצמו שור של אחרים וזה אינו נוטל אלא הנבלה · שלא יהא חייב התם לשלם את נזקו

את המת יחצון או נודע כי שור נגח הוא מתמול שלשום ולא ישמרנו בעליו שלם ישלם שור תחת השור והמת יהיה לו׃ ס כי יגנב איש שור או שה וטבחו או מכרו חמשה בקר ישלם תחת השור וארבע צאן תחת השה׃ אם במחתרת ימצא הגנב והכה ומת אין לו דמים׃ אם זרחה השמש עליו דמים לו שלם ישלם אם אין לו ונמכר בגנבתו׃ אם המצא תמצא בידו הגנבה משור עד חמור עד שה חיים שנים ישלם׃ ס כי יבער איש שדה או כרם ושלח את בעירה ובער בשדה אחר מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם׃ ס כי תצא אש ומצאה קצים ונאכל גדיש או הקמה או השדה שלם ישלם המבער את

יח דמי סיחא יפלגון׃
או איתידע ארי תור נגח הוא מאיתמלי ומדקדמוהי ולא נטריה מריה שלמא ישלם תורא חלף תורא ובישא יהא דיליה׃
ארי יגנוב גבר תור או אימר ויכסיניה או יזבניה חמשא תורין ישלם חלף תורא וארבע ענא חלף אימרא׃
אם במחתרתא ישתכח גנבא ויתמחי וימות ליה דמא׃
אם עינא דסהדיא נפלת עלוהי דמא ליה שלמא ישלם אם לית ליה ויזדבן בגנוביה׃
אם אישתכחא תישתכח בידיה גנובתא מתור עד חמר עד אימר כד אינון חיין על חד תרין ישלם׃
ארי יכול גבר חקל או כרם וישלח ית בעיריה ויכול בחקל אוחרן שפר חקליה ושפר כרמיה ישלם׃
ארי תתפק נור ותשכח כובין ותיכול גדישין או קמתא או חקלא שלמא ישלם דאדליק

[illegible]

הבערה׃ ס כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמר וגנב מבית האיש אם ימצא הגנב ישלם שנים׃ אם לא ימצא הגנב ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו במלאכת רעהו׃ על כל דבר פשע על שור על חמור על שה על שלמה על כל אבדה אשר יאמר כי הוא זה עד האלהים יבא דבר שניהם אשר ירשיען אלהים ישלם שנים לרעהו׃ ס כי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה וכל בהמה לשמר ומת או נשבר או נשבה אין ראה׃ שבעת יהוה תהיה בין שניהם אם לא שלח ידו במלאכת רעהו ולקח בעליו ולא ישלם׃ ואם גנב יגנב מעמו ישלם לבעליו׃ אם טרף יטרף יבאהו עד הטרפה לא ישלם׃ ס

וכי ישאל איש מעם רעהו ונשבר או מת בעליו אין עמו שלם ישלם׃

ית דלקתא׃
ארי יתן גבר לחבריה כסף או מנין למטר ויתגנבון מבית גברא אם אישתכח גנבא ישלם על חד תרין׃
אם לא אישתכח גנבא ויתקריב מרה דביתא לקדם דיינא אם לא אושיט ידיה בצא דמסר ליה חבריה׃
על כל פתגם דחוב על תור על חמר על אימר ועל כסו על כל אבדתא די יימר ארי הוא דין לקדם דיינא ייעול דין תרויהון די יחייבון דיינא ישלם על חד תרין לחבריה׃
ארי יתן גבר לחבריה חמרא או תור או אימר וכל בעירא למטר וימות או יתבר או ישתבי לית דחזי׃
מומתא דיי תהא בין תרויהון אם לא אושיט ידיה בצא דמסר ליה חבריה ויקביל מריה מיניה מומתא ולא ישלם׃
ואם איתגנבא יתגנב מעמיה ישלם למריה׃
אם איתברא איתבר ייתי סהיד דתבירא לא ישלם׃
וארי ישאל גבר מן חבריה ויתבר או ימות מריה לית עמיה שלמא ישלם׃

[illegible]

בין שהיא משאלה אחרת היה עמו בשעת המלאכה אינו צריך להיות עמו בשעת שבירה ומיתה: אם שכיר הוא. אם השוכר הוא ולא שואל בא בשכרו ליד השוכר הוא ולא כל הנאה שלו שהרי על ידי שכר נשתמש בו ואין בו משפט שואל להתחייב באונסין ולא פירש מה דינו אם כשומר חנם אם כשומר שכר לפיכך נחלקו בו חכמי ישראל שוכר כיצד משלם רבי מאיר אומר כשומר חנם רבי יהודה אומר כשומר שכר: יפתה. מדבר על לבה עד ששוכב עמה וכן תרגומו אונקלוס וישדל שהוא לשון פיתוי בלשון ארמי: מהר ימהרנה לו לאשה. יפסוק לה מוהר כמשפט איש לאשתו שכותב לה כתובה וישאנה:

אם בעליו עמו לא ישלם אם שכיר הוא בא בשכרו: וכי יפתה איש בתולה אשר לא ארשה ושכב עמה מהר ימהרנה לו לאשה: אם מאן ימאן אביה לתתה לו כסף ישקל כמהר הבתולת: מכשפה לא תחיה: כל שכב עם בהמה מות יומת: זבח לאלהים יחרם בלתי ליהוה לבדו: וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים: כל אלמנה ויתום לא תענון: אם ענה תענה אתו כי אם צעק יצעק אלי שמע אשמע צעקתו: וחרה אפי והרגתי אתכם בחרב והיו נשיכם אלמנות ובניכם יתמים:

אם מריה עמיה לא ישלם אם אגירא הוא על באגריה: וארי ישדל גבר בתולתא דלא מארסא וישכוב עמה קימא יקימינה ליה לאנתו: ואם מיבא לא יצבי אבוהא למתנה ליה כספא יתקיל כמוהר בתולתא: חרשא לא תחיון: כל דישכוב עם בעירא איתקטלא איתקטיל: דדבח לטעות עממיא יתקטל אלהן לשמא דיי בלחודוהי: וגיורא לא תונון ולא תעיקנוה ארי דיירין הויתון בארעא דמצרים: כל ארמלא ויתם לא תענון: אם ענאה תענה יתיה ארי אם מקבלא יקביל קדמי קבלא אקביל קבלתיה: ויתקף רוגזי ואקטול יתכון בחרבא ויהון נשיכון ארמלן ובניכון יתמין:

כמוהר הבתולת. שהוא קצוב חמשים כסף אצל המפתה את הבתולה ושוכב עמה באונס שנאמר ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה חמשים כסף: מכשפה לא תחיה. אלא יומת בבית דין ואחד זכר ואחד נקבה אלא שדבר הכתוב בהווה שהנשים מכשפות מצויות: יחרם. יומת: לאלהים. לעבודה זרה. אלו היה נקוד לאלהים היה צריך לפרש ולכתוב אחרים עכשיו שנקוד לאלהים אין צריך לפרש אחרים: בלתי ליי לבדו. לשם המיוחד: כל שכב עם בהמה מות יומת. בסקילה: וגר לא תונה. אונאת דברים: ולא תלחצנו. בגזילת ממון: כי גרים הייתם. אם הוניתו אף הוא יכול להונותך ולומר לך אף אתה מגרים באת מום שבך אל תאמר לחברך: כל אלמנה ויתום לא תענון. הוא הדין לכל אדם אלא שדבר הכתוב בהווה לפי שהם תשושי כח ודבר מצוי לענותם: אם ענה תענה אתו. הרי זה מקרא קצר דבר: והרגתי אתכם. כמשמעו: והיו נשיכם אלמנות. שהעדים יהיו עגונות ולא יניחום להנשא שאין עדים למיתת בעליהן:

אם כסף תלוה. רבי ישמעאל אומר כל אם ואם שבתורה רשות חוץ מג' וזה אחד מהם: את עמי. עמי ונכרי עמי קודם: את העני. עני ועשיר עני קודם: עמך. עניי עירך ועניי עיר אחרת עניי עירך קודמין: וכן משמעו אם כסף תלוה את עמי תלוהו ולא לנכרי: ולאיזה מעמי את העני: ולא תהיה לו כנשה. לא תתבענו בחזקה אם אתה יודע שאין לו אל תהי נראה לו כאלו אתה נושה בו: לא תשימון עליו נשך. רבית שהוא כנשיכת נחש שנושך חבורה קטנה ברגלו ואינו מרגיש ופתאום מבצבץ ונופח עד קדקדו כך רבית אינו מרגיש ואינו ניכר עד שהרבית עולה ומחסרו ממון הרבה:

אם כסף תלוה את עמי את העני עמך לא תהיה לו כנשה לא תשימון עליו נשך: אם חבל תחבל שלמת רעך עד בא השמש תשיבנו לו: כי הוא כסותה לבדה הוא שמלתו לערו במה ישכב והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני: אלהים לא תקלל ונשיא בעמך לא תאר: מלאתך ודמעך לא תאחר בכור בניך תתן לי: כן תעשה לשרך לצאנך שבעת ימים יהיה עם אמו ביום השמיני תתנו לי: ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו לכלב תשלכון אתו: לא תשא שמע שוא אל תשת ידך עם רשע להית עד חמס:

אם כספא תוזיף לעמי לעניא דעמך לא תהא ליה כרשיא לא תשוון עלוהי חבוליא: אם משכונא תסב משכונא דחברך עד מיעל שמשא תתיבנה ליה: ארי היא כסותיה בלחודה היא תותביה למשכיה במה ישכוב ויהי ארי יקביל קדמי ואקביל קבילתיה ארי חננא אנא: דיינא לא תקיל ורבא בעמך לא תלוט: ביכורך ודמעך לא תאחר בוכרא דבנך תפריש קדמי: כן תעביד לתורך לענך שבעא יומין יהא עם אמיה ביומא תמינאה תפרישיניה קדמי: ואנשין קדישין תהון קדמי ובשר תליש מן חיות ברא לא תיכלון לכלבא תרמון יתיה: לא תקבל שמע דשקר לא תשוי ידך עם חייבא למהוי סהיד שקר:

ונשך ותרבית אחד הוא ולמה חלקן הכתוב לעבור עליו בשני לאוין: אם חבל תחבל. כל לשון חבלה אינו משכון בשעת הלואה אלא משכנו כשמגיע הזמן ואינו פורע: חבל תחבל. אפילו כמה פעמים: עד בא השמש תשיבנו לו. כל היום תשיבנו לו ועד בא השמש ובבא השמש תחזור ותטלנו עד שיבא בקר של מחר והכתוב מדבר בכסות יום שאין לו צורך בה בלילה: כי הוא כסותה. זו טלית: שמלתו. זה חלוק: במה ישכב. לרבות את העור: אלהים לא תקלל. הרי זו אזהרה לברכת השם ואזהרה לקללת דיין: מלאתך. חובה המוטלת עליך כשתתמלא תבואתך להתבשל והם בכורים: ודמעך. התרומה ואיני יודע מהו לשון דמע: לא תאחר. לא תשנה סדר הפרשתן לאחר את הקודם ולהקדים את המאוחר שלא יקדים תרומה לבכורים ומעשר לתרומה: בכור בניך תתן לי. לפדותו בחמש סלעים מן הכהן: כן תעשה לשרך. לצאנך שבעת ימים יהיה עם אמו. זו אזהרה לכהן שאם בא למהר הקרבתו לא יקריבנו קודם שמנה לפי שהוא מחוסר זמן: ביום השמיני תתנו לי. יכול יהא חובה להקריבו ביום השמיני תלמוד לומר ומיום השמיני והלאה ירצה: ואנשי קדש תהיון לי. אם אתם קדושים ופרושים משקוצי נבלות וטרפות הרי אתם שלי ואם לאו אינכם שלי: ובשר בשדה טרפה. אף בבית כן אלא שדבר הכתוב בהווה מקום שדרך הבהמות להטרף: ובשר בשדה טרפה. שנטרפה והיא בחיים: לכלב תשליכון אתו. אף הנכרי כיוצא בו: או אינו אלא כלב כמשמעו תלמוד לומר בנבלה או מכור לנכרי קל וחומר לטרפה שמותרת בכל הנאות: לכלב תשליכון אותו. אף כלב כמשמעו ללמדך שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה שנאמר ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו אמר הקב"ה תנו לו שכרו: לא תשא שמע שוא. כתרגומו לא תקבל שמע דשקר אזהרה למקבל לשון הרע ולדיין שלא ישמע דברי בעל דין עד שיבא בעל דין חבירו: אל תשת ידך עם רשע. המטען את חבירו להיות לו עד חמס:

לא תהיה אחרי רבים לרעת ולא תענה על רב לנטת אחרי רבים להטת: ודל לא תהדר בריבו: כי תפגע שור איבך או חמרו תעה השב תשיבנו לו: כי תראה חמור שנאך רבץ תחת משאו וחדלת מעזב לו עזב תעזב עמו: לא תטה משפט אבינך בריבו: מדבר שקר תרחק ונקי וצדיק אל תהרג כי לא אצדיק רשע: ושחד לא תקח כי השחד יעור פקחים ויסלף דברי צדיקים: וגר לא תלחץ ואתם

לא תהא בתר סגיאי לאבאשא ולא תתמנע מלאלפא מה די בעינך על דינא בתר סגיאי שלים דינא: ועל מסכנא לא תרחים בדיניה: ארי תערע תורא דסנאך או חמריה דטעי אתבא תתיביניה ליה: ארי תחזי חמרא דסנאך רביע תחות טועניה ותתמנע מלמשבק ליה משבק תשבוק מה די בלבך עלוהי ותפריק עימיה: לא תצלי דין מסכינך בדיניה: מפתגמא דשיקרא הוי רחיק ודזכי ודנפק זכי מן דינא לא תקטול ארי לא אזכי חייבא: ושוחדא לא תקבל ארי שוחדא מעור עיני חכימין ומקלקל פיתגמין תריצין: וגיורא לא תעיקון ואתון

על פי אחד · לא תהיה אחרי רבים · יש במקרא זה מדרשים אבל אין לשון המקרא מיושב בהן ומכאן דרשו שאין מטין לחובה בהכרעת דיין אחד · וסוף המקרא דרשו אחרי רבים להטות שאם שנים מחייבין יותר מן המזכין הטה הדין על פיהם לחובה · ובדיני נפשות הכתוב מדבר ותחלת המקרא דרשו לא תענה על רב שאין חולקין על מופלא שבבית דין לפיכך מתחילין בדיני נפשות מן הצד · ולפי דברי רבותינו כך פתרון המקרא · לא תהיה אחרי רבים לרעות לחייב מיתה בשביל דיין אחד שירבו המחייבין על המזכין · [illegible]

וידעתם את נפש הגר כי גרים הייתם בארץ מצרים: ושש שנים תזרע את ארצך ואספת את תבואתה: והשביעת תשמטנה ונטשתה ואכלו אבני עמך ויתרם תאכל חית השדה כן תעשה לכרמך לזיתך: ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבת למען ינוח שורך וחמרך וינפש בן אמתך והגר: ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו ושם אלהים אחרים לא תזכירו לא ישמע על פיך: שלש רגלים תחג לי בשנה: את חג המצות תשמר שבעת ימים תאכל מצות כאשר צויתך למועד חדש האביב כי בו יצאת ממצרים ולא יראו פני ריקם: וחג הקציר בכורי מעשיך אשר תזרע בשדה וחג האסף בצאת השנה באספך את מעשיך מן השדה: שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך אל פני האדן יהוה: לא תזבח על חמץ דם זבחי ולא ילין חלב חגי עד בקר:

ידעתון ית נפשא דגיורא ארי דיירין הויתון בארעא דמצרים: שית שנין תזרע ית ארעך ותכנוש ית עללתה: ובשביעיתא תשמטנה ותרטשנה ויכלון מסכיני עמך ושארהון תיכול חיות ברא כן תעביד לכרמך לזיתך: שית יומין תעביד עובדך וביומא שביעאה תנוח בדיל דינוח תורך וחמרך וישקוט בר אמתך וגיורא: ובכל דאמרית לכון תסתמרון ושום טעות עממיא לא תדכרון ולא ישתמע על פומכון: תלת זמנין תחגון קדמי בשתא: ית חגא דפטיריא תטר שבעא יומין תיכול פטירין כמא דפקידתך לזמן ירחא דאביבא ארי ביה נפקתא ממצרים ולא יתחזון קדמי ריקנין: וחגא דחצדא בכורי עובדך דתזרע בחקלא וחגא דכנשא במפקא דשתא במכנשך ית עובדך מן חקלא: תלת זמנין בשתא יתחזון כל דכורך קדם רבון עלמא יי: לא תכוס על חמיע דם פסחי ולא יביתון בר מן מדבחא תרבי נכסת חגא עד צפרא:

[illegible]

ויאמר הנה דם הברית אשר כרת יהוה עמכם על כל הדברים האלה׃ ויעל משה ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל׃ ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר׃ ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו׃ ס ויאמר יהוה אל משה עלה אלי ההרה והיה שם ואתנה לך את לחת האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורתם׃ ויקם משה ויהושע משרתו ויעל משה אל הר האלהים׃ ואל הזקנים אמר שבו לנו בזה עד אשר נשוב אליכם והנה אהרן וחור עמכם מי בעל דברים יגש אלהם׃ ויעל משה אל ההר ויכס הענן את ההר׃ וישכן כבוד יהוה על הר סיני ויכסהו הענן ששת ימים ויקרא אל משה ביום השביעי מתוך הענן׃ ומראה כבוד יהוה כאש אכלת בראש ההר לעיני בני ישראל׃ ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה׃ ס

ואמר הא דא קיימא דגזר יי עמכון על כל פתגמיא האלין׃

וסליק משה ואהרן נדב ואביהוא ושבעין מסבי ישראל׃

וחזו ית יקר אלהא דישראל ותחות כורסיה יקריה כעובד אבן טבא וכחיזו שמיא לברירו׃

ולרברבי בני ישראל לא הות נזקא וחזו ית יקרא דיי והוו חדן בקורבניהון דאתקבלו כאלו אכלין ושתן׃

ואמר יי למשה סק לקדמי לטורא והוי תמן ואתן לך ית לוחי אבנא ואוריתא ותפקידתא דכתבית לאלפותהון׃

וקם משה ויהושע משומשניה וסליק משה לטורא דאתגלי עלוהי יקרא דיי׃

ולסביא אמר אוריכו לנא הכא עד דנתוב לותכון והא אהרן וחור עמכון מאן דאית ליה דינא יתקריב לקדמיהון׃

וסליק משה לטורא וחפא עננא ית טורא׃

ושרא יקרא דיי על טורא דסיני וחפהי עננא שיתא יומין וקרא למשה ביומא שביעאה מגו עננא׃

וחיזו יקרא דיי כאשא אכלא ברישׁ טורא לעיני בני ישראל׃

ועל משה בגו עננא וסליק לטורא והוה משה בטורא ארבעין יממין וארבעין לילין׃

[illegible]

ויקחו לי תרומה

וידבר יהוה אל משה לאמר׃ דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי׃ וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת׃ ותכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים׃ וערת אילם מאדמים וערת תחשים ועצי שטים׃ שמן למאר בשמים לשמן המשחה ולקטרת הסמים׃ אבני שהם ואבני מלאים לאפד ולחשן׃ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם׃ ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו׃ ס ועשו ארון עצי שטים אמתים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קמתו׃ וצפית אתו זהב

ומליל יי עם משה למימר׃

מליל עם בני ישראל ויפרשון קדמי אפרשותא מן כל גבר דאיתרעי לביה תסבון ית אפרשותי׃

ודא אפרשותא דתסבון מנהון דהבא וכספא ונחשא׃

ותיכלא וארגונא וצבע זהורי ובוץ ומעזי׃

ומשכי דיכרי מסמקי ומשכי דססגונא ואעי שיטין׃

משחא לאנהורא בוסמיא למשח רבותא ולקטרת בוסמיא׃

אבני בורלא ואבני אשלמותא לשקעא באיפודא ובחושנא׃

ויעבדון קדמי מקדשא ואשרי שכנתי ביניהון׃

ככל דאנא מחזי יתך ית דמות משכנא וית דמות כל מנוהי וכן תעבדון׃

ויעבדון ארונא דאעי שיטין תרתין אמין ופלגא אורכיה ואמתא ופלגא פותיה ואמתא ופלגא רומיה׃

ותחפי יתיה דהב

[illegible]

[illegible]

טהור מבית ומחוץ תצפנו ועשית עליו זר זהב סביב׃ ויצקת לו ארבע טבעת זהב ונתתה על ארבע פעמתיו ושתי טבעת על צלעו האחת ושתי טבעת על צלעו השנית׃ ועשית בדי עצי שטים וצפית אתם זהב׃ והבאת את הבדים בטבעת על צלעת הארן לשאת את הארן בהם׃ בטבעת הארן יהיו הבדים לא יסרו ממנו׃ ונתת אל הארן את העדת אשר אתן אליך׃ ועשית כפרת זהב טהור אמתים וחצי ארכה ואמה וחצי רחבה׃ ועשית שנים כרבים זהב מקשה תעשה אתם משני קצות הכפרת׃ ועשה כרוב אחד מקצה מזה וכרוב אחד מקצה מזה מן הכפרת תעשו את הכרבים על שני קצותיו׃ והיו הכרבים פרשי כנפים למעלה סככים בכנפיהם על הכפרת ופניהם איש אל אחיו אל הכפרת יהיו פני הכרבים׃ ונתת את הכפרת על הארן מלמעלה ואל הארן תתן

דכי מגיו ומברא תחפיניה ותעביד ליה זיר דדהב סחור סחור׃
ותתיך ליה ארבע עזקן דדהב ותתן על ארבע זויתיה ותרתין עזקן על סיטריה חד ותרתין עזקן על סיטריה תניינא׃
ותעביד אריחי דאעי שטין ותחפי יתהון דדהב׃
ותעיל ית אריחיא בעזקתא על סיטרי ארונא למטל ית ארונא בהון׃
בעזקת ארונא יהון אריחיא לא יעדון מניה׃
ותתן בארונא ית סהדותא דאתן לך׃
ותעביד כפורתא דדהב דכי תרתין אמין ופלגא אורכה ואמתא ופלגא פותיה׃
ותעביד תרין כרובין דדהב נגיד תעביד יתהון מתרין סיטרי כפורתא׃
ועביד כרובא חד מסיטרא מכא וכרובא חד מסיטרא מכא מן כפורתא תעבדון ית כרוביא על תרין סיטרוהי׃
ויהון כרוביא פריסין גדפיהון לעילא מטלין בגדפיהון על כפורתא ואפיהון חד לקביל חד לקביל כפורתא יהון אפי כרוביא׃
ותתן ית כפורתא על ארונא מלעילא ובארונא תתן

[illegible]

[illegible]

את העדת אשר אתן אליך׃ ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפרת מבין שני הכרבים אשר על ארון העדת את כל אשר אצוה אותך אל בני ישראל׃

ועשית שלחן עצי שטים אמתים ארכו ואמה רחבו ואמה וחצי קמתו׃ וצפית אתו זהב טהור ועשית לו זר זהב סביב׃ ועשית לו מסגרת טפח סביב ועשית זר זהב למסגרתו סביב׃ ועשית לו ארבע טבעת זהב ונתת את הטבעת על ארבע הפאת אשר לארבע רגליו׃ לעמת המסגרת תהיין הטבעת לבתים לבדים לשאת את השלחן׃ ועשית את הבדים עצי שטים וצפית אתם זהב ונשא בם את השלחן׃ ועשית קערתיו וכפתיו וקשותיו ומנקיתיו אשר יסך בהן

ית סהדותא דאתן לך׃
ואזמן מימרי לך תמן ואמליל עמך מעילוי כפורתא מבין תרין כרוביא די על ארונא דסהדותא ית כל דאפקיד יתך על בני ישראל׃
ותעביד פתורא דאעי שטין תרתין אמין אורכיה ואמתא פותיה ואמתא ופלגא רומיה׃
ותחפי יתיה דהב דכי ותעביד דיר דדהב סחור סחור׃
ותעביד ליה גדנפא רומיה פושכא סחור סחור ותעביד דיר דדהב לגדנפיה סחור סחור׃
ותעביד ליה ארבע עזקן דדהב ותתן ית עזקתא על ארבע זויתא די לארבע רגלוהי׃
לקביל גדנפא יהוין עזקתא אתרא לאריחיא למטל ית פתורא׃
ותעביד ית אריחיא דאעי שטין ותחפי יתהון דדהב ויהון נטלין בהון ית פתורא׃
ותעביד מנסוהי ובזיכוהי וקסוותיה ומכילתיה דמתנסך בהון

[illegible]

זהב טהור תעשה אתם ׃ ונתת על
השלחן לחם פנים לפני תמיד ׃
פ
ועשית מנרת זהב טהור מקשה
תיעשה המנורה ירכה וקנה גביעיה
כפתריה ופרחיה ממנה יהיו ׃ וששה
קנים יצאים מצדיה שלשה קני
מנרה מצדה האחד ושלשה קני
מנרה מצדה השני ׃ שלשה גבעים
משקדים בקנה האחד כפתר ופרח
ושלשה גבעים משקדים בקנה
האחד כפתר ופרח כן לששת הקנים
היצאים מן המנרה ׃ ובמנרה ארבעה
גבעים משקדים כפתריה ופרחיה ׃
וכפתר תחת שני הקנים ממנה

דדהב דכי תעביד יתהון ׃
ותתן על פתורא לחם אפיא
קדמי תדירא ׃
ותעבד מנרתא דדהב דכי נגיד
תתעבד מנרתא צידה וקנה
כלידהא חיזורהא ושושנהא
מינה יהון ׃
ושית קנין נפקין מסיטרהא
תלתא קני מנרתא מסיטרהא
חד ותלתא קני מנרתא
מסיטרא תניתא ׃
תלתא כלידין מציירין בקניא
חד חיזור ושושן ׃ ותלתא
כלידין מציירין בקניא חד
חיזור ושושן כן לשיתא קנין
דנפקין מן מנרתא ׃
ובמנרתא ארבעה כלידין
מציירין חיזורהא ושושנהא ׃
וחיזור תחות תרין קנין מינה

[illegible]

וכפתר תחת שני הקנים ממנה
וכפתר תחת שני הקנים ממנה
לששת הקנים היצאים מן המנורה ׃
כפתריהם וקנתם ממנה יהיו כלה
מקשה אחת זהב טהור ׃ ועשית את
נרתיה שבעה והעלה את נרתיה
והאיר אל עבר פניה ׃ ומלקחיה
ומחתתיה זהב טהור ׃ ככר זהב טהור
יעשה אתה את כל הכלים האלה ׃
וראה ועשה בתבניתם אשר אתה
מראה בהר ׃ פ ואת
המשכן תעשה עשר יריעת שש
משזר ותכלת וארגמן ותלעת שני
כרבים מעשה חשב תעשה אתם ׃
ארך היריעה האחת שמנה ועשרים
באמה ורחב ארבע באמה היריעה
האחת מדה אחת לכל היריעת ׃
חמש היריעת תהיין חברת אשה
אל אחתה וחמש יריעת חברת אשה

וחיזור תחות תרין קנין מינה
וחיזור תחות תרין קנין מינה
לשיתא קנין דנפקין מן
מנרתא ׃
חיזוריהון וקניהון מינה יהון
כלה נגידא חדא דדהב דכי ׃
ותעביד ית בוצינהא שבעה
ותדליק ית בוצינהא ויהון
מנהרין לקביל אפהא ׃
וצביתהא ומחתייתהא דדהב
דכי ׃
ככרא דדהב דכי תעביד יתה
ית כל מניא האלין ׃
וחזי ועביד כדמותהון דאת
מיתחזי בטורא ׃
וית משכנא תעביד עשר
יריען דבוץ שזיר ותיכלא
וארגונא וצבע זהורין צורת
כרובין עובד אומן תעביד
יתהון ׃
אורכא דיריעתא חדא עשרין
ותמני אמין ופותיא ארבע אמין
דיריעתא חדא משחתא חדא
לכל יריעתא ׃
חמש יריען
יהוין מלפפן חדא עם חדא
וחמש יריען מלפפן חדא

[illegible]

[illegible]

לפאת נגבה תימנה וארבעים אדני כסף תעשה תחת עשרים הקרש שני אדנים תחת הקרש האחד לשתי ידתיו ושני אדנים תחת הקרש האחד לשתי ידתיו: ולצלע המשכן השנית לפאת צפון עשרים קרש: וארבעים אדניהם כסף שני אדנים תחת הקרש האחד ושני אדנים תחת הקרש האחד: ולירכתי המשכן ימה תעשה ששה קרשים: ושני קרשים תעשה למקצעת המשכן בירכתים: ויהיו תאמם מלמטה ויחדו יהיו תמים על ראשו אל הטבעת האחת כן יהיה לשניהם לשני המקצעת יהיו: והיו שמנה קרשים ואדניהם כסף ששה עשר אדנים שני אדנים תחת הקרש האחד ושני אדנים תחת הקרש האחד: ועשית בריחם עצי שטים חמשה לקרשי צלע המשכן האחד: וחמשה בריחם

לרוח עיבר דרומא: וארבעין סמכין דכסף תעביד תחות עשרין דפין תרין סמכין תחות דפא חד לתרתין צירוהי ותרין סמכין תחות דפא חד לתרתין צירוהי: ולסטר משכנא תניתא לרוח ציפונא עשרין דפין: וארבעין סמכיהון דכסף תרין סמכין תחות דפא חד ותרין סמכין תחות דפא חד: ולסייפי משכנא מערבא תעביד שיתא דפין: ותרין דפין תעביד לזוית משכנא בסופהון: ויהון מכוונין מלרע וכחדא יהון מכוונין ברישיהון לעזקתא חדא כין יהא לתרויהון לתרין זוין יהון: ויהון תמניא דפין וסמכיהון דכסף שיתא עשר סמכין תרין סמכין תחות דפא חד ותרין סמכין תחות דפא חד: ותעביד עברי דאעי שיטין חמשא לדפי סטר משכנא חד: וחמשא עברין

[illegible]

[illegible]

לקרשי צלע המשכן השנית וחמשה בריחם לקרשי צלע המשכן לירכתים ימה: והבריח התיכן בתוך הקרשים מברח מן הקצה אל הקצה: ואת הקרשים תצפה זהב ואת טבעתיהם תעשה זהב בתים לבריחם וצפית את הבריחם זהב: והקמת את המשכן כמשפטו אשר הראית בהר:

ועשית פרכת תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר מעשה חשב יעשה אתה כרבים: ונתתה אתה על ארבעה עמודי שטים מצפים זהב וויהם זהב על ארבעה אדני כסף: ונתתה את הפרכת תחת הקרסים והבאת שמה מבית לפרכת את ארון העדות והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים: ונתת את הכפרת על ארון העדת בקדש

לדפי סטר משכנא תניתא וחמשא עברין לדפי סטר משכנא לסופיהון מערבא: ועברא מציעאה בגו דפיא מעבר מסיפי לסיפי: וית דפיא תחפי דהבא וית עזקתהון תעביד דדהב אתרא לעבריא ותחפי ית עבריא דדהב: ותקים ית משכנא כהלכתיה דאתחזיתא בטורא:

ותעביד פרוכתא תכלא וארגונא וצבע זהורי ובוץ שזיר עובד אומן תעביד יתה צורת כרובין: ותתן יתה על ארבעה עמודי שיטי מחפן דהב ויהון דהב על ארבעה סמכין דכסף: ותתן ית פרוכתא תחות פורפיא ותעיל תמן מגו לפרוכתא ית ארונא דסהדותא ותפריש פרוכתא לכון בין קודשא ובין קדש קודשיא: ותתן ית כפורתא על ארונא דסהדותא בקדש

[illegible]

הקדשים: ושמת את השלחן מחוץ
לפרכת ואת המנרה נכח השלחן
על צלע המשכן תימנה והשלחן
תתן על צלע צפון: ועשית מסך
לפתח האהל תכלת וארגמן
ותולעת שני ושש משזר מעשה
רקם: ועשית למסך חמשה עמודי
שטים וצפית אתם זהב וויהם זהב
ויצקת להם חמשה אדני נחשת: ס
ועשית את
המזבח עצי שטים חמש אמות
ארך וחמש אמות רחב רבוע יהיה
המזבח ושלש אמות קמתו: ועשית
קרנתיו על ארבע פנתיו ממנו תהיין
קרנתיו וצפית אתו נחשת: ועשית
סירתיו לדשנו ויעיו ומזרקתיו
ומזלגתיו ומחתתיו לכל כליו תעשה
נחשת: ועשית לו מכבר מעשה
רשת נחשת ועשית על הרשת
ארבע טבעת נחשת על ארבע
קצותיו: ונתתה אתה תחת כרכב
המזבח מלמטה והיתה הרשת עד

קודשיא: ותשוי ית פתורא מברא לפרוכתא וית מנרתא לקביל פתורא על סטר משכנא דרומא ופתורא תתן על סטר ציפונא:
ותעביד פרסא לתרע משכנא תכלא וארגונא וצבע זהורי ובוץ שזיר עובד צייר:
ותעביד לפרסא חמשא עמודי שטין ותחפי יתהון דהבא וויהון דדהב ותתיך להון חמשא סמכין דנחשא:
ותעביד ית מדבחא דאעי שטין חמש אמין ארכא וחמש אמין פותיא מרבע יהא מדבחא ותלת אמין רומיה:
ותעביד קרנוהי על ארבע זויתיה מניה יהויין קרנוהי ותחפי יתיה נחשא:
ותעביד פסכתרותיה למספי קטמיה ומגרפתיה ומזרקתיה ומזלגתיה ומחתיתיה לכל מנוהי תעביד נחשא:
ותעביד ליה סרדא עובד מצדתא דנחשא ותעבד על מצדתא ארבע עזקן דנחשא על ארבע סטרוהי:
ותתין יתה תחות סובבי מדבחא מלרע ותהי מצדתא

והמנורה נכח השלחן [illegible] מבפנים ולפרכת לאחריו לכבוד את הקרשים · ושמת את השלחן · שלחן בצפון משוך מן הכותל הצפוני שתי אמות ומחצה ומנורה בדרום משוכה מן הכותל הדרומי ב' אמות ומחצה ומזבח הזהב · נתון בין אויר שבין שלחן למנורה משוך קימעא כלפי המזרח וכלן נתונין מחצי המשכן ולפנים כיצד אורך המשכן מן הפתח לפרכת כ' אמה המזבח והשלחן והמנורה משוכין מן הפתח לצד מערב י' אמות · ועשית מסך · וילון שהוא מסך כנגד הפתח · מסך הוא בלשון מגן · מעשה רוקם · הצורות עשויות בו מעשה מחט כפרצוף של עבר זה כפרצוף של עבר השני · [illegible] קרנותיו · [illegible] ... אמות על ה' אמות ועשית את המזבח ... ג' אמות קומתו דברי כתבן דברי ר' יהודה ר' יוסי [illegible] כאן רבוע [illegible] כבשי רבוע ·
[illegible] מה להלן גבהו פי שנים כרחבו אף כאן גבהו פי שנים כרחבו ומה אני מקיים ג' אמות קומתו משפת סובב ולמעלה · ממנו תהיין קרנותיו שלא יעשם לבד ויחברם בו · וצפית אותו נחשת לכפר על עזות מצח שנאמר ומצחך נחושה · סירותיו כמין יורות [illegible] ... ליעיו כתרגומו מגרפתיה [illegible] שבהן נוטל הדשן ... ובלשון לעז [illegible] · ומזרקותיו לקבל בהם דם הזבחים · ומזלגותיו כמין אונקליות כפופים ומכה בהן בבשר ונתחבין בו ומהפכין בהן על גחלי המערכה ... ומחתותיו בית קבול יש להן ליטול בהן הדשן מעל המזבח [illegible] · לכל כליו כמו כל כליו · מכבר לשון כברה שקורין קריבל"ע כמין לבוש עשוי לו למזבח עשוי חורין חורין כמין רשת ומקראו [illegible] · סובב כל דבר המקיף סביב בעגול קרוי כרכב כמו שבמזבח [illegible] ...

חצי המזבח: ועשית בדים למזבח
בדי עצי שטים וצפית אתם נחשת:
והובא את בדיו בטבעת והיו הבדים
על שתי צלעת המזבח בשאת
אתו: נבוב לחת תעשה אתו כאשר
הראה אתך בהר כן יעשו: ס
ועשית את חצר
המשכן לפאת נגב תימנה קלעים
לחצר שש משזר מאה באמה ארך
לפאה האחת: ועמדיו עשרים
ואדניהם עשרים נחשת ווי העמדים
וחשקיהם כסף: וכן לפאת צפון
בארך קלעים מאה ארך ועמדו
עשרים ואדניהם עשרים נחשת
ווי העמדים וחשקיהם כסף: ורחב
החצר לפאת ים קלעים חמשים
אמה עמדיהם עשרה ואדניהם
עשרה: ורחב החצר לפאת קדמה

עד פלגות מדבחא: ותעביד אריחיא למדבחא אריחי דאעי שטין ותחפי יתהון נחשא:
ויתעל ית אריחוהי בעזקתא ויהון אריחיא על תרין סטרי מדבחא במיטל יתיה:
חליל לוחין תעביד יתיה כמה דאחזי יתך בטורא כן יעבדון:
ותעביד ית דרת משכנא לרוח עבר דרומא סרדין לדרתא דבוץ שזיר מאה אמין ארכא לרוחא חדא:
ועמודיהון עשרין וסמכיהון עשרין נחשא ווי עמודיא וכבושיהון כסף:
וכן לרוח ציפונא באורכא סרדין מאה ארכא ועמודיהון עשרין וסמכיהון עשרין נחשא ווי עמודיא וכבושיהון כסף:
ופותיא דדרתא לרוח מערבא סרדין חמשין אמין עמודיהון עשרה וסמכיהון עשרה:
ופותיא דדרתא לרוח קידומא

[illegible] אף למזבח עשו חורין סביב [illegible] ... [illegible] של גבהו לדברי האומר מה אני מקיים שלש אמות קומתו משפת סובב ולמעלה אלא סובב [illegible] ... לא היה למזבח הנחשת אלא על ראשו [illegible] ... כרכב מן קרן לקרן ולפנים [illegible] ... אמות הללו קרוין כרכב [illegible] ... [illegible] כהנים [illegible] ... והיה לו מקום להלך [illegible] ... [illegible] והרשת [illegible] ... [illegible] נבוב לחת · [illegible] ... [illegible] להבדיל בין [illegible] ...
[illegible] כאשר הראה [illegible] · [illegible] ... קלעים עשויין כמין קלע של ספינה [illegible] ... [illegible] ... עמודיו עשרים חמשה אמות לעמוד [illegible] ... ואדניהם · [illegible] ... [illegible] ... ווי העמודים הם אונקליות [illegible] ... וחשוקיהם מוקפין היו העמודים בחוטי כסף סביב [illegible] ... [illegible] ...

מזרחה חמשים אמה׃ וחמש עשרה אמה קלעים לכתף עמדיהם שלשה ואדניהם שלשה׃ ולכתף השנית חמש עשרה קלעים עמדיהם שלשה ואדניהם שלשה׃ ולשער החצר מסך עשרים אמה תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר מעשה רקם עמדיהם ארבעה ואדניהם ארבעה׃ כל עמודי החצר סביב מחשקים כסף וויהם כסף ואדניהם נחשת׃ ארך החצר מאה באמה ורחב חמשים בחמשים וקמה חמש אמות שש משזר ואדניהם נחשת׃ לכל כלי המשכן בכל עבדתו וכל יתדתיו וכל יתדת החצר נחשת׃ פ ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלת נר תמיד׃ באהל מועד מחוץ לפרכת

מדינחא חמשין אמין׃ וחמש עשרי אמין סרדין לעיברא עמודיהון תלתא וסמכיהון תלתא׃ ולעיברא תנינא חמש עשרי סרדין עמודיהון תלתא וסמכיהון תלתא׃ ולתרע דרתא פרסא עשרין אמין דתיכלא וארגונא וצבע זהורי ובוץ שזיר עובד צייר עמודיהון ארבעה וסמכיהון ארבעה׃ כל עמודי דרתא סחור סחור מכבשין כסף וויהון דכסף וסמכיהון דנחשא׃ אורכא דדרתא מאה באמין ופותיא חמשין בחמשין ורומא חמש אמין דבוץ שזיר וסמכיהון דנחשא׃ לכל מני משכנא בכל פולחניה וכל סכוהי וכל סכי דרתא דנחשא׃ ואת תפקיד ית בני ישראל ויסבון לך משח זיתא דכי כתישא לאנהרא לאדלקא בוציניא תדירא׃ במשכן זימנא מברא לפרוכתא

[illegible]

אשר על העדת יערך אתו אהרן ובניו מערב עד בקר לפני יהוה חקת עולם לדרתם מאת בני ישראל׃ ס ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך ואת בניו אתו מתוך בני ישראל לכהנו לי אהרן נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר בני אהרן׃ ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת׃ ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתיו רוח חכמה ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי׃ ואלה הבגדים אשר יעשו חשן ואפוד ומעיל וכתנת תשבץ מצנפת ואבנט ועשו בגדי קדש לאהרן אחיך ולבניו לכהנו לי׃ והם יקחו את הזהב ואת התכלת ואת הארגמן ואת תולעת השני ואת השש׃ פ ועשו את האפד זהב תכלת וארגמן

די על סהדותא יסדר יתיה אהרן ובנוהי מרמשא עד צפרא קדם יי קים עלם לדריהון מן בני ישראל׃ ואת קרב לך ית אהרן אחוך וית בנוהי עמיה מגו בני ישראל לשמשא קדמי אהרן נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר בני אהרן׃ ותעביד לבושי קודשא לאהרן אחוך ליקר ולתושבחן׃ ואת תמלל עם כל חכימי לבא דאשלימית עמיה רוח חכמתא ויעבדון ית לבושי אהרן לקדשותיה לשמשא קדמי׃ ואלין לבושיא דיעבדון חושנא ואפודא ומעילא וכיתונין מרמצן מצנפתא והמיינא ויעבדון לבושי קודשא לאהרן אחוך ולבנוהי לשמשא קדמי׃ ואנון יסבון ית דהבא וית תיכלא וית ארגונא וית צבע זהורי וית בוצא׃ ויעבדון ית אפודא דדהבא תיכלא וארגונא

[illegible]

לחגור ולספר והכתפות מחוברות בחשב אחת לימין ואחת לשמאל על שתי כתפיו והם כמין שתי רצועות עשויות מגוף האפוד ארוגות כמו שזוקפן אצל צוארו ומקפלות לפניו מכתפיו ומגיע ואבני השהם קבועות בהן אחת על כתף ימין ואחת על כתף שמאל והמשבצות נתונות בראשיהם לפני כתפיו ושתי עבותות זהב התחובות בשתי טבעות שבחשן בשני קצות רחבו העליון אחת לימין ואחת לשמאל וב' ראשי השרשרות תקועין במשבצת שבימין וכן ב' ראשי שרשרות השמאלית

תולעת שני ושש משזר מעשה חשב: שתי כתפת חברת יהיה לו אל שני קצותיו וחבר: וחשב אפדתו אשר עליו כמעשהו ממנו יהיה זהב תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר: ולקחת את שתי אבני שהם ופתחת עליהם שמות בני ישראל: ששה משמתם על האבן האחת ואת שמות הששה הנותרים על האבן השנית כתולדתם: מעשה חרש אבן פתוחי חתם תפתח את שתי האבנים על שמת בני ישראל מסבת משבצות זהב תעשה אתם

צבע זהורי ובוץ שזיר עובד אומן: תרתין כתפין מלפפן יהון ליה על תרין סטרוהי ויתלפף: והמין תקוניה די עלוהי כעובדיה מניה יהא דדהבא תכלא וארגונא וצבע זהורי ובוץ שזיר: ותיסב ית תרתין אבני בורלא ותגלוף עליהון שמהת בני ישראל: שיתא משמהתהון על אבנא חדא וית שמהת שיתא דאשתארו תגליף על אבנא תנינתא כתולדתהון: עובד אומן אבן טבא כתב מפרש כגלף דעיזקן תגליף ית תרתין אבניא על שמהת בני ישראל משקען מרמצן דדהב תעביד יתהון:

תקועים במשבצת שעל כתף שמאל נמצא החשן תלוי במשבצות האפוד על לבו מלפניו ועוד ב' טבעות בשני קצות החשן בתחתיתו וכנגדן שתי טבעות בשתי כתפות האפוד מלמטה בראשו התחתון המחובר בחשב נמצאות טבעות החשן כנגד טבעות האפוד שוכבין זה על זה ומרכסן בפתיל תכלת תחוב בטבעות האפוד והחשן שיהא תחתית החשן דבוק לחשב האפוד ולא יהא נד ונבדל חוצה וחוזר: זהב וגו' חמשת מינין הללו שזורין בכל חוט וחוט היו מרדדין את הזהב כמין טסין דקים וקוצצין פתילים ממנו וטווין אותן חוט של זהב עם ששה חוטין של תכלת וחוט של זהב עם ששה חוטין של ארגמן וכן בתולעת שני וכן בשש שכל המינין חוטן כפול ששה וחוט של זהב עם כל אחד ואחד נמצא כולן כ"ח חוטין כך מפורש ביומא ולמדו מן המקראות הללו ויקצצו פתילים לעשות בתוך התכלת ובתוך הארגמן וגו' מעשה חשב כבר פי' שהיא אריגת שתי קירות שאין צורותיה דומות זו לזו: שתי כתפות וגו' הסינר מלמטה והחשב והכתפות מחוברות בו והן מחוברות בחשב אחת כמין שתי רצועות רחבות אחת לכל כתף וכתף וזוקפן על כתפותיו עד שנקפלו לפניו כנגד החזה ועל ידי חבורן לטבעות החשן מלפניו כנגד לבו שלא יפלו כמו שמפורש בענין סופו. וקולעות כנגד כתפיו וב' אבני השהם קבועות בהן אחת בכל אחת ... ...

וחבר כך מחוברים והחשב ... ... ממנו יהיה עמו יהיה ארוג ולא יארגנו לבד ויחברנו. כתולדתם כסדר שנולדו ראובן שמעון לוי ויהודה ... ועל השנית גד ואשר יששכר וזבולון יוסף ובנימין ... אותיות בכל אחת ואחת. מעשה חרש אבן מעשה אומן אבנים ... וכן חרש עצים חרש ברזל ... פתוחי חותם כתרגומו כתב מפרש כגלף דעזקא ... מוסבות משבצות זהב ... מוקפות משבצות זהב שעושה מושב האבן בזהב כמין גומא

ונתת האבן משוקעת במשבצת המשבצת סובבת את האבן ... ומחבר המשבצות באפוד. לזכרון שיראה הקב"ה שבטים כתובים לפניו ויזכור צדקתם. ועשית משבצות מיעוטן שתים ולא פירש לך עתה בפרשה זו אלא מקצת צרכן ובפרשת החשן גומר לך פירושן. שרשרות זהב שלשלאות. מגבלות לשון גבול. מעשה עבות מעשה קליעת חוטין ולא מעשה נקבים וכבלים כאותן שעושין לבורות אלא כאותן שעושין למוגמרות שקורין ... ונתת את השרשרות ... על המשבצות ... ולא זהו מקום ... שרשרות ולא עשיית המשבצות ... וכתב כאן לשון ... ולא נתפרש ... ובפרשת החשן חוזר ... ... ולא נתפרש כאן אלא ... המשבצות שצוה לעשות עם האפוד וכתב כאן ... לך המשבצות ... שרשרות ... על השרשרות על המשבצות

ושמת את שתי האבנים על כתפת האפד אבני זכרן לבני ישראל ונשא אהרן את שמותם לפני יהוה על שתי כתפיו לזכרן: ס ועשית משבצת זהב: ושתי שרשרת זהב טהור מגבלת תעשה אתם מעשה עבת ונתתה את שרשרת העבתת על המשבצת: ס ועשית חשן משפט מעשה חשב כמעשה אפד תעשנו זהב תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר תעשה אתו: רבוע יהיה כפול זרת ארכו וזרת רחבו: ומלאת בו מלאת אבן ארבעה טורים אבן טור אדם פטדה וברקת הטור האחד: והטור השני נפך ספיר ויהלם: והטור השלישי לשם שבו ואחלמה: והטור הרביעי תרשיש ושהם וישפה משבצים זהב יהיו במלואתם: והאבנים תהיין על שמת בני ישראל שתים עשרה על שמתם פתוחי חותם איש על שמו תהיין לשני עשר שבט: ועשית על החשן שרשת גבלת מעשה עבת זהב

ותשוי ית תרתין אבניא על כתפי אפודא אבני דוכרנא לבני ישראל ויטול אהרן ית שמהתהון קדם יי על תרין כתפוהי לדוכרנא: ותעביד מרמצן דדהב: ותרתין תיקין דדהב דכי מתחמן תעביד יתהון עובד גדילו ותתן ית תיקיא גדילתא על מרמצתא: ותעביד חשן דינא עובד אומן כעובד אפודא תעבדיניה דדהבא תיכלא וארגונא וצבע זהורי ובוץ שזיר תעביד יתיה: מרובע יהא עיף זרתא ארכיה וזרתא פותיה: ותשלם ביה אשלמות אבנא ארבעה סידרין דאבן טבא סידרא קדמאה סמקן ירקן ברקן סידרא חד: וסידרא תניינא איזמרגדין ושבזיז וסבהלום: וסידרא תליתאה קנכירי טרקיא ועין עגלא: וסידרא רביעאה כרום ימא ובורלא ופנטירי מרמצן דדהב יהון באשלמותהון: ואבניא יהוין על שמהת בני ישראל תרתא עסרי על שמהתהון כתב מפרש כגליף בעיזקא גבר על שמיה יהוין לתרין עסר שבטין: ותעביד על חושנא תיקין מתחמן עובד גדילו דדהב

חשן משפט שמכפר על קלקול הדין. ד"א משפט שמברר את דבריו והבטחתו אמת ... משפט משמש שלשה לשונות דברי בעלי הדין ... וגמר דין ... עונש ... לשון שמפרש ומברר את דבריו. כמעשה אפד מעשה חושב ... מינים. זרת ארכו וזרת רחבו כפול ומונח לפניו כנגד לבו שנאמר והיו על לב אהרן תלוי בכתפות האפוד מאחריו על כתפיו ונקפלות ויורדות לפניו ... והחשן תלוי בהן בשרשרות וטבעות כמו שאמר בענין ... ומלאת בו מלואת אבן שיהו האבנים ממלאות ... מוקפות משבצות זהב כגומא שיעור ... שיעור מלוי עביין של אבנים יהיה המשבצת ... איש על שמו כסדר תולדותם סדר האבנים אודם לראובן פטדה לשמעון ברקת ללוי וכן כולן. ועשית על החשן בשביל החשן לקבעם בטבעותיו כמו שמפורש למטה בענין. שרשות לשון שרשי האילן ... ... אף אלו יהיו מאחזין בהם שתי שרשרות האמורות למעלה בענין המשבצות

[illegible]

טהור: ועשית על החשן שתי טבעת זהב ונתת את שתי הטבעת על שני קצות החשן: ונתתה את שתי עבתת הזהב על שתי הטבעת אל קצות החשן: ואת שתי קצות שתי העבתת תתן על שתי המשבצות ונתתה על כתפות האפד אל מול פניו: ועשית שתי טבעות זהב ושמת אתם על שני קצות החשן על שפתו אשר אל עבר האפוד ביתה: ועשית שתי טבעות זהב ונתתה אתם על שתי כתפות האפוד מלמטה ממול פניו לעמת מחברתו ממעל לחשב האפוד: וירכסו את החשן מטבעתו

דכי
ותעביד על חושנא תרתין עיזקן דדהב ותתן ית תרתין עיזקתא על תרין סיטרי חושנא:
ותתן ית תרתין גדילן דדהב על תרתין עיזקתא לסיטרי חושנא:
וית תרתין גדילן דעל תרתין סיטרוהי תתן על תרתין מרמצתא ותתן על כתפי אפודא לקביל אפוהי:
ותעביד תרתין עיזקן דדהב ותשוי יתהון על תרין סיטרי חושנא על שיפמיה דלעיברא דאפודא לגיו:
ותעביד תרתין עיזקן דדהב ותתן יתהון על תרין כתפי אפודא מלרע מלקביל אפוהי לקביל בית לפי מעילוי להמיין אפודא:
ויחדון ית חושנא מעיזקתיה

[illegible]

[illegible]

אל טבעת האפוד בפתיל תכלת להיות על חשב האפוד ולא יזח החשן מעל האפוד: ונשא אהרן את שמות בני ישראל בחשן המשפט על לבו בבאו אל הקדש לזכרן לפני יהוה תמיד: ונתת אל חשן המשפט את האורים ואת התמים והיו על לב אהרן בבאו לפני יהוה ונשא אהרן את משפט בני ישראל על לבו לפני יהוה תמיד: פ

ועשית את מעיל האפוד כליל תכלת: והיה פי ראשו בתוכו שפה יהיה לפיו סביב מעשה ארג כפי תחרא יהיה לו לא יקרע: ועשית על שוליו רמני תכלת וארגמן ותולעת שני על שוליו סביב ופעמני זהב בתוכם סביב: פעמן זהב ורמון פעמן זהב ורמון על שולי המעיל סביב: והיה על אהרן לשרת ונשמע קולו בבאו אל הקדש לפני יהוה ובצאתו ולא ימות: פ

ועשית ציץ זהב טהור

לעיזקת אפודא בחוטא דתכלתא למיהוי על המיין אפודא ולא יתפרק חושנא מעילוי אפודא:
ויסול אהרן ית שמהת בני ישראל בחושן דינא על לביה במיעליה לקודשא לדוכרנא קדם יי תדירא:
ותתן בחושן דינא ית אוריא וית תומיא ויהון על לבא דאהרן במיעליה קדם יי ויסול אהרן ית דין בני ישראל על ליביה קדם יי תדירא:
ותעביד ית מעילא דאפודא גמיר תיכלא:
ויהא פום רישיה כפיל בגויה תורא יהא מקף לפומיה סחור סחור עובד מחי כפום שריין יהא ליה לא יתבזע:
ותעביד על שיפולוהי רמוני תיכלא וארגונא וצבע זהורי על שיפולוהי סחור סחור וזגין דדהבא בגיניהון סחור סחור:
זגא דדהבא ורמונא זגא דדהבא ורמונא על שיפולי מעילא סחור סחור:
ויהא על אהרן לשמשא וישתמע קליה במיעליה לקודשא קדם יי ובמיפקיה ולא ימות:
ותעביד ציצא דדהב דכי

[illegible]

ואת האיל תנתח לנתחיו ורחצת
קרבו וכרעיו ונתת על נתחיו ועל
ראשו ׃ והקטרת את כל האיל
המזבחה עלה הוא ליהוה ריח ניחוח
אשה ליהוה הוא׃ ולקחת את האיל
השני וסמך אהרן ובניו את ידיהם
על ראש האיל ׃ ושחטת את האיל
ולקחת מדמו ונתתה על תנוך אזן
אהרן ועל תנוך אזן בניו הימנית
ועל בהן ידם הימנית ועל בהן רגלם
הימנית וזרקת את הדם על המזבח
סביב׃ ולקחת מן הדם אשר על
המזבח ומשמן המשחה והזית על
אהרן ועל בגדיו ועל בניו ועל בגדי
בניו אתו וקדש הוא ובגדיו ובניו
ובגדי בניו אתו׃ ולקחת מן האיל
החלב והאליה ואת החלב המכסה
את הקרב ואת יתרת הכבד ואת
שתי הכלית ואת החלב אשר עליהן
ואת שוק הימין כי איל מלאים
הוא׃ וככר לחם אחת וחלת לחם
שמן אחת ורקיק אחד מסל המצות
אשר לפני יהוה ׃ ושמת הכל על כפי
אהרן ועל כפי בניו והנפת אתם
תנופה לפני יהוה ׃ ולקחת אתם
מידם והקטרת המזבחה על העלה
לריח ניחוח לפני יהוה אשה הוא
ליהוה׃ ולקחת את החזה מאיל
המלאים אשר לאהרן והנפת אתו
תנופה לפני יהוה והיה לך למנה ׃

ית דיכרא תפלג לאיברוהי ותחליל גווה וכרעוהי ותתן על איברוהי ועל רישיה׃

ותסיק ית כל דיכרא למדבחא עלתא הוא קדם יי לאתקבלא ברעוא קורבנא קדם יי הוא׃

ותקרב ית דכרא תנינא ויסמוך אהרן ובנוהי ית ידיהון על ריש דיכרא׃

ותיכוס ית דיכרא ותיסב מדמיה ותתן על רום אודנא דאהרן ועל רום אודנא דבנוהי ימינא ועל אליון ידיהון דימינא ועל אליון ריגליהון ימינא ותזרוק ית דמא על מדבחא סחור סחור׃

ותיסב מן דמא די על מדבחא וממשחא דרבותא ותדי על אהרן ועל לבושוהי ועל בנוהי ועל לבושי בנוהי עמיה ויתקדש הוא ולבושוהי ובנוהי ולבושי בנוהי עמיה׃

ותיסב מן דיכרא תרבא ואליתא וית תרבא דחפי ית גווא וית חצר כבדא וית תרתין כליין וית תרבא די עליהן וית שקא דימינא ארי דכר קורבניא הוא׃

ופיתא דלחם חדא וגריצתא דלחם משח חדא ואספוג חד מסלא דפטיריא די קדם יי׃

ותשוי כולא על ידא דאהרן ועל ידא דבנוהי ותרים יתהון ארמותא קדם יי׃

ותיסב יתהון מידהון ותסיק למדבחא על עלתא לאתקבלא ברעוא קדם יי קורבנא הוא קדם יי׃

ותיסב ית חדיא מדכר קורבניא דילאהרן ותרים יתיה ארמותא קדם יי ויהא לך לחולק׃

ועל נתחיו עם נתחיו [illegible] כל נתחיו לכך נאמר ... על נתחיו עם נתחיו מוסף על שאר הנתחים׃ ריח ניחוח׃ נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני׃ אשה׃ לשון אש והיא הקטרת איברים שעל האש׃ תנוך הוא הסחוס האמצעי שבתוך האזן שקורין טנדרוש׃ בהן ידם׃ גודל ובפרק האמצעי׃ החלב׃ זה חלב הדקין והקיבה והאליה מן הכליות ולמטה כמו שמפורש בויקרא׃ לעומת העצה׃ מקום שהכליות יועצות׃ ובאימורי השלמים לא נאמר אלא אליה להכשיר את הכבש והכבשה והאיל אבל שור ועז אין כתובה בהן אליה׃ ואת שוק הימין׃ לא מצינו הקטרה בשוק הימין עם האימורין אלא זו בלבד׃ כי איל מלאים הוא׃ שלמים לשון שלמות שמושלם בכל מגיד הכתוב שהמלואים שלום למזבח ולעובד העבודה ולבעלים לכך אני מצריכו החזה להיות למשה שהיה עובד העבודה׃ למנה׃ ומשה שמש במלואים ושאר הבשר אכלו אהרן ובניו שהם בעלים כמפורש בענין׃ וככר לחם׃ מן החלות׃ וחלת לחם שמן׃ מן הרבוכה׃ ורקיק׃ מן הרקיקים אחד מכל מין ומין ולא מצינו תרומת לחם הבא עם זבח מוקטרת אלא זה בלבד שתרומת לחמי תודה ואיל נזיר נתונה לכהנים עם חזה ושוק ומזה לא היה לכהן למשה אלא חזה בלבד׃ על כפי אהרן והנפת׃ שניהם עסוקין בתנופה הבעלים והכהן הא כיצד כהן מניח ידו תחת יד בעלים ומניף ובזה היו אהרן ובניו בעלים ומשה כהן׃ תנופה׃ מוליך ומביא למי שארבע רוחות שלו׃ והתנופה מעכבת פורענות ורוחות רעות׃ ומעלה ומוריד למי שהשמים והארץ שלו ומעכבת טללים רעים׃ על העלה׃ על איל הראשון שהעלית עולה׃ לריח ניחוח׃ לנחת רוח שאמרתי ונעשה רצוני׃ אשה׃ לאש נתון׃ ליי׃ לשמו של מקום׃

וקדשת את חזה התנופה ואת שוק
התרומה אשר הונף ואשר הורם
מאיל המלאים מאשר לאהרן
ומאשר לבניו׃ והיה לאהרן ולבניו
לחק עולם מאת בני ישראל כי
תרומה הוא ותרומה יהיה מאת בני
ישראל מזבחי שלמיהם תרומתם
ליהוה׃ ובגדי הקדש אשר לאהרן
יהיו לבניו אחריו למשחה בהם
ולמלא בם את ידם׃ שבעת ימים
ילבשם הכהן תחתיו מבניו אשר
יבא אל אהל מועד לשרת בקדש׃
ואת איל המלאים תקח ובשלת
את בשרו במקם קדש׃ ואכל אהרן
ובניו את בשר האיל ואת הלחם
אשר בסל פתח אהל מועד ׃
ואכלו אתם אשר כפר בהם למלא
את ידם לקדש אתם וזר לא יאכל
כי קדש הם׃ ואם יותר מבשר
המלאים ומן הלחם עד הבקר
ושרפת את הנותר באש לא יאכל
כי קדש הוא׃ ועשית לאהרן ולבניו
ככה ככל אשר צויתי אתכה שבעת
ימים תמלא ידם׃ ופר חטאת
תעשה ליום על הכפרים וחטאת
על המזבח בכפרך עליו ומשחת
אתו לקדשו׃ שבעת ימים תכפר

ותקדיש ית חדיא דארמותא וית שוקא דאפרשותא דאיתרם ודאיתפרש מדיכרא קורבניא מדי לאהרן ומדי לבנוהי׃
ויהא לאהרן ולבנוהי לקים עלם מן בני ישראל ארי אפרשותא הוא ואפרשותא יהא מן בני ישראל מנכסת קודשיהון אפרשותהון קדם יי׃
ולבושי קודשא די לאהרן יהון לבנוהי בתרוהי לרבאה בהון ולקרבא בהון ית קורבנהון׃
שבעת יומין ילבשינון כהנא דיקום חלופוהי מבנוהי דייעול למשכן זמנא לשמשא בקודשא׃
וית דכר קורבניא תיסב ותבשיל ית בישריה באתר קדיש׃
וייכול אהרן ובנוהי ית בשרא דדיכרא וית לחמא די בסלא בתרע משכן זמנא׃
וייכלון יתהון דאתכפר בהון לקרבא ית קורבנהון לקדשא יתהון וחילוני לא ייכול ארי קודשא אינון׃

ואם ישתאר מבשר קורבניא ומן לחמא עד צפרא ותוקיד ית דאישתאר בנורא לא יתאכיל ארי קודשא הוא׃

ותעביד לאהרן ולבנוהי כדין ככל דפקידית יתך שבעת יומין תקריב קורבנהון׃

ותורא דחטאתא תעביד ליומא על כפוריא ותדכי על מדבחא בכפרותך עלוהי ותרבי יתיה לקדשותיה׃

שבעת יומין תכפר

וקדשת את חזה התנופה׃ קדשם לדורות להיות נוהגת תרומתן ותנופתם בחזה ושוק של שלמים אבל לא להקטר אלא והיה לאהרן ולבניו לחק עולם שהשלמים לבעלים וחזה ושוק יתנו לכהן׃ תנופה׃ לשון הולכה והובאה׃ תרומה׃ לשון מעלה ומוריד׃ כי תרומה היא חזה ושוק זה׃ יהיו לבניו אחריו׃ למי שבא אחריו בגדולה׃ למשחה׃ להתגדל בהם שיש משיחה לשון שררה כמו לך נתתים למשחה׃ ולמלא בם את ידם׃ על ידי הבגדים הוא מתלבש בכהונה גדולה׃ שבעת ימים ילבשם הכהן אשר יקום תחתיו לכהונה גדולה כשימנוהו לכהן גדול׃ אשר יבא׃ אותו כהן המוכן ליכנס לפני ולפנים ביום הכפורים ואותו כהן גדול שאין עתיד לשרת בפנים׃ במקום קדש׃ בחצר אהל מועד שהשלמים הללו קדשי קדשים היו׃ פתח אהל מועד׃ כל החצר קרוי כן׃ ואכלו אותם אהרן ובניו׃ לפי שהם בעלים׃ אשר כפר בהם׃ להם יתכפר להם כל זרות ותיעוב׃ למלא ידם׃ באיל ולחם הללו׃ ולקדש אותם׃ שעל ידי המלואים הללו נתמלאו ידיהם ונתקדשו לכהונה׃ כי קדש הם׃ קדשי קדשים׃ ולמדנו אזהרה לזר אוכל קדש קדשים שנתן המקרא טעם הללו נתמלאו ידיהם ונתקדשו לכהונה׃ ועשית לאהרן ולבניו ככה׃ שנה הכתוב וכפל לעכב שאם חסר דבר אחד מכל האמור בענין לא נתמלאו ידיהם להיות כהנים ועבודתם פסולה׃ אותכה׃ כמו אותך׃ שבעת ימים׃ בענין זה ובקרבנות הללו בכל יום׃ ופר חטאת תעשה על הכפרים׃ בשביל הכפורים לכפר על המזבח מכל זרות ותיעוב׃ ולפי שנ' שבעת ימים תמלא את ידם אין לי אלא דבר הבא בשבילם כגון האילים והלחם אבל הבא בשביל המזבח כגון פר שהוא לחטוי המזבח לא שמענו לכך הוצרך מקרא זה׃ ובתורת כהנים אומר בפרשת המלואים הוא רבותא שאף הקרבנות אינם דבר שבמלאכת המשכן ומזבח ותקטיר׃ והלכה לשון מתנת דמים הבהן באצבע קרויה חטוי׃ ומשחת אותו בשמן המשחה וכל המשיחות כמין כ"ף

על המזבח וקדשת אתו והיה המזבח קדש קדשים כל הנגע במזבח יקדש׃ וזה אשר תעשה על המזבח כבשים בני שנה שנים ליום תמיד׃ את הכבש האחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים׃ ועשרן סלת בלול בשמן כתית רבע ההין ונסך רביעת ההין יין לכבש האחד׃ ואת הכבש השני תעשה בין הערבים כמנחת הבקר וכנסכה תעשה לה לריח ניחח אשה ליהוה׃ עלת תמיד לדרתיכם פתח אהל מועד לפני יהוה אשר אועד לכם שמה לדבר אליך שם׃ ונעדתי שמה לבני ישראל ונקדש בכבדי׃ וקדשתי את אהל מועד ואת המזבח ואת אהרן ואת בניו אקדש לכהן לי׃ ושכנתי בתוך בני ישראל והייתי להם לאלהים׃ וידעו כי אני יהוה אלהיהם אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים לשכני בתוכם אני יהוה אלהיהם׃ פ

ועשית מזבח מקטר קטרת עצי שטים תעשה אתו׃ אמה ארכו ואמה רחבו רבוע יהיה ואמתים קמתו ממנו קרנתיו׃ וצפית אתו זהב טהור

על מדבחא ותקדיש יתיה ויהא מדבחא קדש קודשין כל דיקרב במדבחא יתקדש׃

ודין דתעביד על מדבחא אמרין בני שנה תרין ליומא תדירא׃

ית אימרא חד תעביד בצפרא וית אימרא תנינא תעביד בין שמשיא׃ ועשרונא סולתא דפילא במשח כתישא רבעות הינא ונסכא רבעות הינא חמרא לאימרא חד׃

וית אימרא תנינא תעביד בין שמשיא כמנחת צפרא וכנסכיה תעביד ליה לאתקבלא ברעוא קורבנא קדם יי׃

עלתא תדירא לדריכון בתרע משכן זמנא קדם יי דאיזמן מימרי לכון תמן למללא עמך תמן׃

ואיזמן מימרי תמן לבני ישראל ואתקדש ביקרי׃

ואקדש ית משכן זמנא וית מדבחא וית אהרן וית בנוהי אקדש לשמשא קדמי׃

ואשרי שכינתי בגו בני ישראל ואהא להון לאלה׃

וידעון ארי אנא יי אלההון דאפיקית יתהון מארעא דמצרים לאשראה שכינתי ביניהון אנא יי אלההון׃

ותעביד מדבחא לאסקא עלוהי קטרת בוסמין דאעי שטין תעביד יתיה׃

אמתא ארכיה ואמתא פותיה מרבע יהא ותרתין אמין רומיה מניה קרנוהי׃

ותחפי יתיה דהב דכי

את גגו ואת קירתיו סביב ואת קרנתיו ועשית לו זר זהב סביב׃ ושתי טבעת זהב תעשה לו מתחת לזרו על שתי צלעתיו תעשה על שני צדיו והיה לבתים לבדים לשאת אתו בהמה׃ ועשית את הבדים עצי שטים וצפית אתם זהב׃ ונתתה אתו לפני הפרכת אשר על ארן העדת לפני הכפרת אשר על העדת אשר אועד לך שמה׃ והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר בהיטיבו את הנרת יקטירנה׃ ובהעלת אהרן את הנרת בין הערבים יקטירנה קטרת תמיד לפני יהוה לדרתיכם׃ לא תעלו עליו קטרת זרה ועלה ומנחה ונסך לא תסכו עליו׃ וכפר אהרן על קרנתיו אחת בשנה מדם חטאת הכפרים אחת בשנה יכפר עליו לדרתיכם קדש קדשים הוא ליהוה׃ פ

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם וְנָתְנוּ אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ לַיהוָה בִּפְקֹד אֹתָם וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף בִּפְקֹד אֹתָם׃ זֶה יִתְּנוּ כָּל הָעֹבֵר עַל הַפְּקֻדִים מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל

יה איגריה וית כותלוהי סחור סחור וית קרנוהי ותעביד ליה זיר דדהב סחור סחור׃

ותרתין עזקן דדהב תעביד ליה מלרע לזיריה על תרין זויתיה תעביד על תרין סיטרוהי ויהא אתרא לאריחיא למיטל יתיה בהון׃

ותעביד ית אריחיא דאעי שטין ותחפי יתהון דהבא׃

ותתן יתיה קדם פרגודא די על ארונא דסהדותא לקדם כפורתא די על סהדותא דאיזמן מימרי לך תמן׃

ויסיק עלוהי אהרן קטרת בוסמין בצפר בצפר באתקנותיה ית בוציניא יסקינה׃

ובאדלקות אהרן ית בוציניא בין שמשיא יסקינה קטרת בוסמין תדירא קדם יי לדריכון׃

לא תסקון עלוהי קטרת בוסמין נוכראין ועלתא ומנחתא ונסכין לא תנסכון עלוהי׃

ויכפר אהרן על קרנוהי חדא בשתא מדם חטאת כפוריא חדא בשתא יכפר עלוהי לדריכון קדש קודשין הוא קדם יי׃

ומליל יי עם משה למימר׃

ארי תקביל ית חושבן בני ישראל לסכומיהון ויתנון גבר פורקן נפשיה קדם יי כד תמני יתהון ולא יהא בהון מותא כד תמני יתהון׃

דין יתנון כל דעבר על מנייניא פלגות סילעא בסילעי קודשא עשרין מעין סילעא פלגות סילעא

כי תשא

[illegible]

תרומה ליהוה: כל העבר על הפקדים מבן עשרים שנה ומעלה יתן תרומת יהוה: העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט ממחצית השקל לתת את תרומת יהוה לכפר על נפשתיכם: ולקחת את כסף הכפרים מאת בני ישראל ונתת אתו על עבדת אהל מועד והיה לבני ישראל לזכרון לפני יהוה לכפר על נפשתיכם:

פ

וידבר יהוה אל משה לאמר: ועשית כיור נחשת וכנו נחשת לרחצה ונתת אתו בין אהל מועד ובין המזבח ונתת שמה מים: ורחצו אהרן ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם:

אפרשותא קדם יי: כל דעבר על מניינא מבר עשרין שנין ולעילא יתן אפרשותא דיי: דעתיר לא יסגי ודמסכן לא יזער מפלגות סילעא למתן ית אפרשותא דיי לכפרא על נפשתיכון: ותסב ית כסף כפוריא מן בני ישראל ותתן יתיה על פולחן משכן זמנא ויהי לבני ישראל לדוכרנא קדם יי לכפרא על נפשתיכון:

ומליל יי עם משה למימר: ותעביד כיורא דנחשא ובסיסיה דנחשא לקידוש ותתן יתיה בין משכן זמנא ובין מדבחא ותתן תמן מיא: ויקדשון אהרן ובנוהי מניה ית ידיהון וית רגליהון:

[illegible]

[illegible]

בבאם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימתו או בגשתם אל המזבח לשרת להקטיר אשה ליהוה: ורחצו ידיהם ורגליהם ולא ימתו והיתה להם חק עולם לו ולזרעו לדרתם:

פ

וידבר יהוה אל משה לאמר: ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור חמש מאות וקנמן בשם מחציתו חמשים ומאתים וקנה בשם חמשים ומאתים: וקדה חמש מאות בשקל הקדש ושמן זית הין: ועשית אתו שמן משחת קדש רקח מרקחת מעשה רקח שמן משחת קדש יהיה: ומשחת בו את אהל מועד ואת ארון העדת: ואת השלחן ואת כל כליו ואת המנרה ואת כליה ואת מזבח הקטרת: ואת מזבח העלה ואת כל כליו ואת הכיר ואת כנו: וקדשת אתם והיו קדש קדשים כל הנגע בהם יקדש: ואת אהרן ואת בניו תמשח וקדשת אתם לכהן לי: ואל בני ישראל תדבר לאמר שמן משחת

במיעלהון למשכן זמנא יתקדשון מיא ולא ימותון או בקרבהון למדבחא לשמשא לאסקא קורבנא קדם יי: ויקדשון ידיהון ורגליהון ולא ימותון ותהא להון קיים עלם ליה ולבנוהי לדריהון:

ומליל יי עם משה למימר: ואת סב לך בוסמין רישא מירא דכיא מתקל חמש מאה וקנמן בושם פלגיה מתקל מאתן וחמשין וקנה בושם מאתן וחמשין: וקציעתא מתקל חמש מאה בסלעי קודשא ומשח זיתא מלי הינא: ותעביד יתיה משח רבות קודשא בוסם מבסם עובד בוסמנו משח רבות קודשא יהי: ותרבי ביה ית משכן זמנא וית ארונא דסהדותא: וית פתורא וית כל מנוהי וית מנרתא וית מנהא וית מדבחא דקטרת בוסמיא: וית מדבחא דעלתא וית כל מנוהי וית כיורא וית בסיסיה: ותקדש יתהון ויהון קודש קודשין כל דיקרב בהון יתקדש: וית אהרן וית בנוהי תרבי ותקדש יתהון לשמשא קדמי: ועם בני ישראל תמליל למימר משח רבות

[illegible]

[illegible]

קדש יהוה והלי לדרתיכם על בשר אדם לא ייסך ובמתכנתו לא תעשו כמהו קדש הוא קדש יהיה לכם ׃ איש אשר ירקח כמהו ואשר יתן ממנו על זר ונכרת מעמיו׃

ויאמר יהוה אל משה קח לך סמים נטף ושחלת וחלבנה סמים ולבנה זכה בד בבד יהיה ׃ ועשית אתה קטרת רקח מעשה רוקח ממלח טהור קדש ׃ ושחקת ממנה הדק ונתתה ממנה לפני העדת באהל מועד אשר אועד לך שמה קדש קדשים תהיה לכם ׃ והקטרת אשר תעשה במתכנתה לא תעשו לכם קדש תהיה לך ליהוה ׃ איש אשר יעשה כמוה להריח בה ונכרת מעמיו׃

וידבר יהוה אל משה לאמר ׃ ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה ׃ ואמלא אתו רוח אלהים בחכמה ובתבונה ובדעת ובכל מלאכה ׃ לחשב מחשבת

קודשא יהא דין קדמי לדריכון ׃ על בישרא דאינשא לא יתנסך ובדמותיה לא תעבדון כותיה קודשא הוא קודשא יהא לכון ׃ גבר די יבסם דכותיה ודיתן מניה על חילוני וישתיצי מעמיה ׃ ואמר יי למשה סב לך בוסמין נטופא וטופרא וחלבניתא בוסמין ולבונתא דכיתא מתקל כמתקל יהא ׃ ותעביד יתיה קטרת בוסמין בוסם עובד בוסמנו מערב דכי לקודשא ׃ ותשחוק מינה ותתן מינה קדם סהדותא במשכן זימנא דאיזמן ממרי לך תמן קדש קודשין תהא לכון ׃ וקטרת בוסמין דתעביד בדמותה לא תעבדון לכון קודשא יהא לך קדם יי ׃ גבר דיעביד כותה לארחא בה וישתיצי מעמיה ׃ ומליל יי עם משה למימר ׃ חזי דרביתי בשום בצלאל בר אורי בר חור לשיבטא דיהודה ׃ ואשלימית עמיה רוח נבואה מן קדם יי בחכמתא בסוכלתנו במדע ובכל עבידא ׃ לאלפא אומנן

[illegible]

[illegible]

לעשות בזהב ובכסף ובנחשת ׃ ובחרשת אבן למלאת ובחרשת עץ לעשות בכל מלאכה ׃ ואני הנה נתתי אתו את אהליאב בן אחיסמך למטה דן ובלב כל חכם לב נתתי חכמה ועשו את כל אשר צויתך ׃ את אהל מועד ואת הארן לעדת ואת הכפרת אשר עליו ואת כל כלי האהל ׃ ואת השלחן ואת כליו ואת המנרה הטהרה ואת כל כליה ואת מזבח הקטרת ׃ ואת מזבח העלה ואת כל כליו ואת הכיור ואת כנו ׃ ואת בגדי השרד ואת בגדי הקדש לאהרן הכהן ואת בגדי בניו לכהן ׃ ואת שמן המשחה ואת קטרת הסמים לקדש ככל אשר צויתך יעשו ׃

ויאמר יהוה אל משה לאמר ׃ ואתה דבר אל בני ישראל לאמר אך את שבתתי תשמרו כי אות הוא ביני וביניכם לדרתיכם לדעת כי אני יהוה מקדשכם ׃ ושמרתם את השבת כי קדש הוא לכם מחלליה מות יומת כי כל העשה בה מלאכה ונכרתה הנפש ההוא מקרב עמיה ׃ ששת ימים יעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון קדש ליהוה כל העשה מלאכה ביום השבת מות יומת ׃ ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם ברית עולם ׃

למיעבד בדהבא ובכספא ובנחשא ׃ ובאומנות אבן טבא לאשלמא ובנגרות אעא למיעבד בכל עבידתא ׃ ואנא הא יהבית עמיה ית אהליאב בר אחיסמך לשיבטא דדן ובלבא כל חכימי ליבא יהבית חכמתא ויעבדון ית כל דפקידתך ׃ ית משכן זמנא וית ארונא דסהדותא וית כפורתא די עלוהי וית כל מאני משכנא ׃ וית פתורא וית כל מנוהי וית מנרתא דכיתא וית כל מנהא וית מדבחא דקטרת בוסמיא ׃ וית מדבחא דעלתא וית כל מנוהי וית כיורא וית בסיסיה ׃ וית לבושי שמושא וית לבושי קודשא לאהרן כהנא וית לבושי בנוהי לשמשא ׃ וית משחא דרבותא וית קטרת בוסמין לקודשא ככל דפקידתך יעבדון ׃ ואמר יי למשה למימר ׃ ואת מליל עם בני ישראל למימר ברם ית יומי שביא דילי תיטרון ארי את היא בין מימרי וביניכון לדריכון למידע ארי אנא יי מקדישכון ׃ ותטרון ית שבתא ארי קודשא היא לכון דיחלליננה איתקטלא יתקטל ארי כל דיעביד בה עבידא וישתיצי אינשא ההיא מגו עמיה ׃ שיתא יומין תתעביד עבידא וביומא שביעאה שבת שבתא קודשא קדם יי כל דיעביד עבידא ביומא דשבתא איתקטלא איתקטיל ׃ ויטרון בני ישראל ית שבתא למיעבד ית שבתא לדריהון קים עלם ׃

[illegible]

ביני ובין בני ישראל אות הוא לעלם כי ששת ימים עשה יהוה את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש׃ ס ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו בהר סיני שני לחת העדת לחת אבן כתבים באצבע אלהים׃ וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר ויקהל העם על אהרן ויאמרו אליו קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו׃ ויאמר אלהם אהרן פרקו נזמי הזהב אשר באזני נשיכם בניכם ובנתיכם והביאו אלי׃ ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב אשר באזניהם ויביאו אל אהרן׃ ויקח מידם ויצר אתו בחרט ויעשהו עגל מסכה ויאמרו אלה אלהיך ישראל אשר העלוך

בין מימרי ובין בני ישראל את היא לעלם ארי שיתא יומין עבד יי׳ ית שמיא וית ארעא וביומא שביעאה שבת ונח׃

ויהב למשה כד שיצי למללא עמיה בטורא דסיני תרין לוחי סהדותא לוחי אבנא כתיבין באצבעא דיי׳׃

וחזא עמא ארי אוחר משה למיחת מן טורא ואתכנש עמא על אהרן ואמרו ליה קום עביד לנא דחלן דיהכן קדמנא ארי דין משה גברא דאסקנא מארעא דמצרים לא ידענא מה הוה ליה׃

ואמר להון אהרן פריקו קדשי דדהבא די באודני נשיכון בניכון ובנתיכון ואיתאו לותי׃

ואתפריקו כל עמא ית קדשי דדהבא די באודניהון ואיתיאו לות אהרן׃

ונסיב מידיהון וצר יתיה בזיפא ועבדיה עגל מתכא ואמרו אילין דחלתך ישראל דאסקוך

[illegible]

מארץ מצרים׃ וירא אהרן ויבן מזבח לפניו ויקרא אהרן ויאמר חג ליהוה מחר׃ וישכימו ממחרת ויעלו עלת ויגשו שלמים וישב העם לאכל ושתו ויקמו לצחק׃ פ

וידבר יהוה אל משה לך רד כי שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים׃ סרו מהר מן הדרך אשר צויתם עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו ויזבחו לו ויאמרו אלה אלהיך ישראל אשר העלוך מארץ מצרים׃ ויאמר יהוה אל משה ראיתי את העם הזה והנה עם קשה ערף הוא׃ ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול׃ ויחל משה את פני יהוה אלהיו ויאמר למה יהוה יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים בכח גדול וביד חזקה׃ למה יאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם להרג אתם בהרים ולכלתם מעל פני האדמה שוב מחרון אפך והנחם על הרעה לעמך׃ זכר לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך

מארעא דמצרים׃

וחזא אהרן ובנא מדבחא קדמוהי וקרא אהרן ואמר חגא קדם יי׳ מחר׃

ואקדימו מיומא דבתרוהי ואסיקו עלון וקריבו נכסין ואסחר עמא למיכל ולמשתי וקמו לחייכא׃

ומליל יי׳ למשה איזל חות ארי חבילו עמך דאסיקתא מארעא דמצרים׃

סטו בפריע מן אורחא דפקידתינון עבדו להון עגל מתכא וסגידו ליה ודבחו ליה ואמרו אילין דחלתך ישראל דאסקוך מארעא דמצרים׃

ואמר יי׳ למשה גלי קדמי בעמא הדין והא עם קשי קדל הוא׃

וכען אנח בעותך מן קדמי ויתקף רוגזי בהון ואשיצינון ואעביד יתך לעם סגי׃

וצלי משה קדם יי׳ אלהיה ואמר למה יי׳ יתקף רוגזך בעמך דאפיקתא מארעא דמצרים בחיל רב ובידא תקיפא׃

למה ייםרון מצראי למימר בבישתא אפיקינון לקטלא יתהון בינ טוריא ולשיציותהון מעל אפי ארעא תוב מתקוף רוגזך ואתיב מן בישתא דחשיבתא למעבד לעמך׃

אידכר לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך

[illegible]

[illegible]

לפניך וחנתי את אשר אחן ורחמתי את אשר ארחם ׃ ויאמר לא תוכל לראות את פני כי לא יראני האדם וחי ׃ ויאמר יהוה הנה מקום אתי ונצבת על הצור ׃ והיה בעבר כבדי ושמתיך בנקרת הצור ושכתי כפי עליך עד עברי ׃ והסרתי את כפי וראית את אחרי ופני לא יראו ׃

ויאמר יהוה אל משה פסל לך שני לחת אבנים כראשנים וכתבתי על הלחת את הדברים אשר היו על הלחת הראשנים אשר שברת ׃ והיה נכון לבקר ועלית בבקר אל הר סיני ונצבת לי שם על ראש ההר ׃ ואיש לא יעלה עמך וגם איש אל ירא בכל ההר גם הצאן והבקר אל ירעו אל מול ההר ההוא ׃ ויפסל שני לחת אבנים כראשנים וישכם משה בבקר ויעל אל הר סיני כאשר צוה יהוה אתו ויקח בידו שני לחת אבנים ׃ וירד יהוה בענן ויתיצב עמו שם ויקרא בשם יהוה ׃ ויעבר יהוה על פניו ויקרא יהוה יהוה אל רחום וחנון ארך

קדמך ואחון על מאן דאתחן וארחם על מאן דארחם ׃ ואמר לא תיכול למיחזי ית אפי ארי לא יחזינני אינשא ויתקיים ׃ ואמר יי הא אתר מתקן קדמי ותתעתד על טינרא ׃ ויהא במיעבר יקרי ואשוינך במערת טינרא ואגין במימרי עלך עד דאעבר ׃ ואעדי ית דברת יקרי ותחזי ית דבתרי ודקדמי לא יתחזון ׃

ואמר יי למשה פסל לך תרין לוחי אבניא כקדמאי ואכתוב על לוחיא ית פתגמיא דהוו על לוחיא קדמאי דתברתא ׃ הוי זמין לצפרא ותיסק בצפרא לטורא דסיני ותתעתד קדמי תמן על ריש טורא ׃

וגבר לא יסק עמך ואף גבר לא יתחזי בכל טורא ואף ענא ותורי לא ירעון לקבל טורא ההוא ׃ ופסל תרין לוחי אבניא כקדמאי ואקדים משה בצפרא וסליק לטורא דסיני כמא דפקיד יי יתיה ונסב בידיה תרין לוחי אבניא ׃

ואתגלי יי בעננא ואתעתד עמיה תמן וקרא בשמא דיי ׃

ואעבר יי שכינתיה על אפוהי וקרא יי יי אלהא רחמנא וחננא מרחיק רגז

[illegible]

[illegible]

אפים ורב חסד ואמת ׃ נצר חסד לאלפים נשא עון ופשע וחטאה ונקה לא ינקה פקד עון אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים ועל רבעים ׃ וימהר משה ויקד ארצה וישתחו ׃ ויאמר אם נא מצאתי חן בעיניך אדני ילך נא אדני בקרבנו כי עם קשה ערף הוא וסלחת לעוננו ולחטאתנו ונחלתנו ׃ ויאמר הנה אנכי כרת ברית נגד כל עמך אעשה נפלאת אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הגוים וראה כל העם אשר אתה בקרבו את מעשה יהוה כי נורא הוא אשר אני עשה עמך ׃ שמר לך את אשר אנכי מצוך היום הנני גרש מפניך את האמרי והכנעני והחתי והפרזי והחוי והיבוסי ׃ השמר לך פן תכרת ברית ליושב הארץ אשר אתה בא עליה פן יהיה למוקש בקרבך ׃ כי את מזבחתם תתצון ואת מצבתם תשברון ואת אשריו תכרתון ׃ כי לא תשתחוה לאל אחר כי יהוה קנא שמו אל קנא הוא ׃ פן תכרת ברית ליושב הארץ וזנו אחרי אלהיהם וזבחו לאלהיהם וקרא לך ואכלת מזבחו ׃ ולקחת מבנתיו לבניך וזנו בנתיו אחרי אלהיהן והזנו את בניך אחרי אלהיהן ׃ אלהי מסכה לא תעשה לך ׃ את חג המצות תשמר שבעת ימים תאכל מצות אשר צויתך למועד חדש האביב כי בחדש האביב יצאת ממצרים ׃

ומסגי למעבד טבון וקשוט ׃ נטר טיבו לאלפי דרין שבקן לעויין ולמרוד ולחובין סלח לדתיבין לאורייתיה ודלא תיבין לא מזכי מסער חובי אבהן על בנין מרודין על דר תליתאי ועל דר רביעאי ׃ ואוחי משה וכרע על ארעא וסגיד ׃ ואמר אם כען אשכחית רחמין קדמך יי יהך כען שכינתא דיי ביננא ארי עם קשי קדל הוא ותשבוק לחובנא ולחטאנא ותחסננא ׃ ואמר הא אנא גזר קיים קדם כל עמך אעביד פרישן דלא אתבריאו בכל ארעא ובכל עממיא ויחזון כל עמא דאת ביניהון ית עובדא דיי ארי דחילא הוא דאנא עביד עמך ׃ איסתמר לך ית דאנא מפקדך יומא דין הא אנא תריך מן קדמך ית אמוראי וכנענאי וחתאי ופריזאי וחואי ויבוסאי ׃ איסתמר לך דילמא תגזר קיים ליתיב ארעא דאת עליל עלה דילמא יהא לתקלא בינך ׃ ארי ית אגוריהון תתרעון וית קמתהון תתברון וית אשיריהון תקצצון ׃ ארי לא תסגוד לטעות עממיא ארי יי קנא שמיה אל קנא הוא ׃ דילמא תגזר קיים ליתיב ארעא ויטעון בתר טעותהון וידבחון לטעותהון ויקרון לך ותיכול מדבחיהון ׃ ותיסב מבנתהון לבנך ויטען בנתהון בתר טעותהון ויטען ית בנך בתר טעותהון ׃ דחלן מתכא לא תעביד לך ׃ ית חגא דפטיריא תיטר שבעא יומין תיכול פטירין כמא די פקידתך לזמן ירחא דאביבא ארי בירחא דאביבא נפקתא ממצרים ׃

[illegible]

[illegible]

לפניך וחנתי את אשר אחן ורחמתי את אשר ארחם ׃ ויאמר לא תוכל לראת את פני כי לא יראני האדם וחי ׃ ויאמר יהוה הנה מקום אתי ונצבת על הצור ׃ והיה בעבר כבדי ושמתיך בנקרת הצור ושכתי כפי עליך עד עברי ׃ והסרתי את כפי וראית את אחרי ופני לא יראו ׃

ויאמר יהוה אל משה פסל לך שני לחת אבנים כראשנים וכתבתי על הלחת את הדברים אשר היו על הלחת הראשנים אשר שברת ׃ והיה נכון לבקר ועלית בבקר אל הר סיני ונצבת לי שם על ראש ההר ׃ ואיש לא יעלה עמך וגם איש אל ירא בכל ההר גם הצאן והבקר אל ירעו אל מול ההר ההוא ׃ ויפסל שני לחת אבנים כראשנים וישכם משה בבקר ויעל אל הר סיני כאשר צוה יהוה אתו ויקח בידו שני לחת אבנים ׃ וירד יהוה בענן ויתיצב עמו שם ויקרא בשם יהוה ׃ ויעבר יהוה על פניו ויקרא יהוה יהוה אל רחום וחנון ארך

קדמך ואחון על מאן דאחון וארחם על מאן דארחם ׃ ואמר לא תיכול למיחזי ית אפי ארי לא יחזינני אנשא ויתקיים ׃ ואמר יי הא אתר מתקן קדמי ותתעתד על טינרא ׃ ויהא במעבר יקרי ואשוינך במערת טינרא ואגין במימרי עלך עד דאעבר ׃ ואעדי ית דברת יקרי ותחזי ית דבתרי ודקדמי לא יתחזון ׃

ואמר יי למשה פסל לך תרין לוחי אבניא כקדמאי ואכתוב על לוחיא ית פתגמיא דהוו על לוחיא קדמאי דתברתא ׃ והוי זמין לצפרא ותיסק בצפרא לטורא דסיני ותתעתד קדמי תמן על ריש טורא ׃ ואנש לא יסק עמך ואף אנש לא יתחזי בכל טורא ואף ענא ותורי לא ירעון לקבל טורא ההוא ׃ ופסל תרין לוחי אבניא כקדמאי ואקדים משה בצפרא וסליק לטורא דסיני כמא דפקיד יי יתיה ונסב בידיה תרין לוחי אבניא ׃ ואתגלי יי בענגא ואתעתד עמיה תמן וקרא בשמא דיי ׃ ואעבר יי שכינתיה על אפוהי וקרא יי יי אלהא רחמנא וחננא מרחיק רגז

אפים ורב חסד ואמת ׃ נצר חסד לאלפים נשא עון ופשע וחטאה ונקה לא ינקה פקד עון אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים ועל רבעים ׃ וימהר משה ויקד ארצה וישתחו ׃ ויאמר אם נא מצאתי חן בעיניך אדני ילך נא אדני בקרבנו כי עם קשה ערף הוא וסלחת לעוננו ולחטאתנו ונחלתנו ׃ ויאמר הנה אנכי כרת ברית נגד כל עמך אעשה נפלאת אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הגוים וראה כל העם אשר אתה בקרבו את מעשה יהוה כי נורא הוא אשר אני עשה עמך ׃ שמר לך את אשר אנכי מצוך היום הנני גרש מפניך את האמרי והכנעני והחתי והפרזי והחוי והיבוסי ׃ השמר לך פן תכרת ברית ליושב הארץ אשר אתה בא עליה פן יהיה למוקש בקרבך ׃ כי את מזבחתם תתצון ואת מצבתם תשברון ואת אשריו תכרתון ׃ כי לא תשתחוה לאל אחר כי יהוה קנא שמו אל קנא הוא ׃ פן תכרת ברית ליושב הארץ וזנו אחרי אלהיהם וזבחו לאלהיהם וקרא לך ואכלת מזבחו ׃ ולקחת מבנתיו לבניך וזנו בנתיו אחרי אלהיהן והזנו את בניך אחרי אלהיהן ׃ אלהי מסכה לא תעשה לך ׃ את חג המצות תשמר שבעת ימים תאכל מצות אשר צויתך למועד חדש האביב כי בחדש האביב יצאת ממצרים ׃

ומסגי למעבד טבון וקשוט ׃ נטר טיבו לאלפי דרין שבק לעוין ולמרוד ולחובין סלח לדתבין לאוריתיה ודלא תיבין לא מזכי מסער חוב אבהן על בנין ועל בני בנין מרדין על דר תליתאי ועל דר רביעאי ׃ ואוחי משה וכרע על ארעא וסגיד ׃ ואמר אם כען אשכחית רחמין קדמך יי תהך כען שכינתא דיי ביננא ארי עם קשי קדל הוא ותשבוק לחובנא ולחטאנא ותחסניננא ׃ ואמר הא אנא גזר קים קדם כל עמך אעביד פרישן דלא אתבריאו בכל ארעא ובכל עממיא ויחזון כל עמא דאת ביניהון ית עובדא דיי ארי דחיל הוא דאנא עביד עמך ׃ איסתמר לך ית דאנא מפקדך יומא דין הא אנא תריך מן קדמך ית אמוראי וכנענאי וחתאי ופריזאי וחואי ויבוסאי ׃ איסתמר לך דילמא תגזר קים ליתיב ארעא דאת עליל עלה דילמא יהא לתקלא בינך ׃ ארי ית אגוריהון תתרעון וית קמתהון תתברון וית אשיריהון תקוצון ׃ ארי לא תסגוד לטעות עממיא ארי יי קנא שמיה אל קנא הוא ׃ דילמא תגזר קים ליתיב ארעא ויטען בתר טעותהון וידבחון לטעותהון ויקרון לך ותיכול מדבחיהון ׃ ותיסב מבנתהון לבנך ויטעין בנתהון בתר טעותהון ויטעין ית בנך בתר טעותהון ׃ דחלן מתכא לא תעביד לך ׃ ית חגא דפטיריא תיטר שבעא יומין תיכול פטירין כמא דפקידתך לזמן ירחא דאביבא ארי בירחא דאביבא נפקתא ממצרים ׃

משה את כל עדת בני ישראל ויאמר
אלהם אלה הדברים אשר צוה
יהוה לעשת אתם : ששת ימים
תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה
לכם קדש שבת שבתון ליהוה כל
העשה בו מלאכה יומת: לא תבערו
אש בכל משבתיכם ביום השבת ׃

פ

ויאמר משה אל כל עדת בני ישראל
לאמר זה הדבר אשר צוה יהוה
לאמר: קחו מאתכם תרומה ליהוה
כל נדיב לבו יביאה את תרומת יהוה
זהב וכסף ונחשת ׃ ותכלת וארגמן
ותולעת שני ושש ועזים ׃ וערת
אילם מאדמים וערת תחשים ועצי
שטים: ושמן למאור ובשמים לשמן
המשחה ולקטרת הסמים: ואבני שהם
ואבני מלאים לאפוד ולחשן : וכל
חכם לב בכם יבאו ויעשו את כל
אשר צוה יהוה את המשכן את
אהלו ואת מכסהו את קרסיו ואת
קרשיו את בריחו את עמדיו ואת
אדניו : את הארן ואת בדיו את
הכפרת ואת פרכת המסך ׃ את
השלחן ואת בדיו ואת כל כליו ואת
לחם הפנים: ואת מנרת המאור ואת
כליה ואת נרתיה ואת שמן המאור:
ואת מזבח הקטרת ואת בדיו ואת
שמן המשחה ואת קטרת הסמים
ואת מסך הפתח לפתח המשכן ׃
את מזבח העלה ואת מכבר הנחשת
אשר לו את בדיו ואת כל כליו את
הכיר ואת כנו: את קלעי החצר את
עמדיו ואת אדניה ואת מסך שער
החצר: את יתדת המשכן ואת יתדת

משה ית כל כנשתא דבני ישראל ואמר להון אלין פתגמיא דפקיד יי׳ למעבד יתהון ׃
שתה יומין תתעבד עבידתא וביומא שביעאה יהא לכון קודשא שבת שבתא קדם יי׳ כל דיעבד ביה עבידתא יתקטיל ׃
לא תבערון אישתא בכל מותבניכון ביומא דשבתא ׃

ואמר משה לכל כנשתא דבני ישראל למימר דין פתגמא דפקיד יי׳ למימר ׃

סיבו מנכון אפרשותא קדם יי׳ כל דיתרעי לביה ייתי ית אפרשותא דיי׳ דהבא וכספא ונחשא ׃
ותכלא וארגונא וצבע זהורי ובוץ ומעזי ׃
ומשכי דדכרי מסמקי ומשכי דססגונא ואעי שיטין ׃
ומשחא לאנהורא ובוסמיא למשח רבותא ולקטרת בוסמיא ׃
ואבני בורלא ואבני אשלמותא לשקעא באפודא ובחושנא ׃

וכל חכימי לבא די בכון ייתון ויעבדון ית כל דפקיד יי׳ ׃

ית משכנא וית פרסיה וית חופאיה וית פורפוהי ודפוהי ועברוהי ית עמודוהי וסמכוהי ׃

ית ארונא וית אריחוהי וית כפורתא וית פרוכתא דפרסא ׃

ית פתורא וית אריחוהי וית כל מנוהי וית לחם אפיא ׃
וית מנרתא דאנהורא וית מנהא וית בוציניהא וית משחא דאנהורותא ׃
וית מדבחא דקטרת בוסמיא וית אריחוהי וית משחא דרבותא וית קטרת בוסמיא וית פרסא דתרעא לתרע משכנא ׃
ית מדבחא דעלתא וית סרדא דנחשא דילה ית אריחוהי וית כל מנוהי ית כיורא וית בסיסיה ׃
ית סרדי דרתא ית עמודוהי וית סמכהא וית פרסא דתרע דרתא ׃
ית סיכי משכנא וית סיכי

החצר ואת מיתריהם: את בגדי
השרד לשרת בקדש את בגדי
הקדש לאהרן הכהן ואת בגדי בניו
לכהן ׃ ויצאו כל עדת בני ישראל
מלפני משה : ויבאו כל איש אשר
נשאו לבו וכל אשר נדבה רוחו אתו
הביאו את תרומת יהוה למלאכת
אהל מועד ולכל עבדתו ולבגדי
הקדש: ויבאו האנשים על הנשים כל
נדיב לב הביאו חח ונזם וטבעת וכומז
כל כלי זהב וכל איש אשר הניף
תנופת זהב ליהוה וכל איש אשר
נמצא אתו תכלת וארגמן ותולעת
שני ושש ועזים וערת אילם מאדמים
וערת תחשים הביאו: כל מרים
תרומת כסף ונחשת הביאו את
תרומת יהוה וכל אשר נמצא אתו
עצי שטים לכל מלאכת העבדה
הביאו וכל אשה חכמת לב בידיה
טוו ויביאו מטוה את התכלת ואת
הארגמן את תולעת השני ואת
השש וכל הנשים אשר נשא לבן
אתנה בחכמה טוו את העזים ׃
והנשאם הביאו את אבני השהם
ואת אבני המלאים לאפוד ולחשן ׃
ואת הבשם ואת השמן למאור
ולשמן המשחה ולקטרת הסמים ׃
כל איש ואשה אשר נדב לבם אתם
להביא לכל המלאכה אשר צוה
יהוה לעשות ביד משה הביאו בני
ישראל נדבה ליהוה׃ פ
ויאמר משה אל בני ישראל ראו
קרא יהוה בשם בצלאל בן אורי
בן חור למטה יהודה ׃ וימלא אתו
רוח אלהים בחכמה בתבונה ובדעת

דרתא וית אטונהון ׃
ית לבושי שימושא לשמשא בקודשא ית לבושי קודשא לאהרן כהנא וית לבושי בנוהי לשמשא ׃
ונפקו כל כנישתא דבני ישראל מן קדם משה ׃
ואתו כל גבר דאתרעי ליביה וכל די אשליםת רוחיה עמיה איתיאו ית אפרשותא דיי׳ לעבידת משכן זמנא ולכל פולחניה וללבושי קודשא ׃

ואייתו גבריא עם נשיא כל דאיתרעי ליביה אייתיאו שירין ושיבבין עיזקן ומחוך כל מאן דדהב וכל גבר דארים ארמות דהבא קדם יי׳ ׃

וכל גבר דאישתכח עימיה תכלא וארגונא וצבע זהורי ובוץ ומעזי ומשכי דדיכרי מסמקי ומשכי דססגונא איתיאו ׃
כל דארים אפרשות כספא ונחשא איתיאו ית אפרשותא דיי׳ וכל דאישתכח עימיה אעי שיטין לכל עבידת פולחנא איתיאו ׃

וכל איתתא חכימת לבא בידהא טעלא ומייתן כד עזיל ית תכלא וית ארגונא וית צבע זהורי וית בוצא ׃

וכל נשיא דאיתרעי לבהון עמהן בחכמתא טעלן ית מעזיא ׃

ורברביא איתיאו ית אבני בורלא וית אבני אשלמותא לשקעא באפודא ובחושנא ׃
וית בוסמא וית משחא לאנהורא ולמשח רבותא ולקטרת בוסמיא ׃

כל גבר ואיתתא דאיתרעי לבהון עמהון לאייתאה לכל עבידתא דפקיד יי׳ למעבד בידא דמשה איתיאו בני ישראל נדבתא קדם יי׳ ׃

ואמר משה לבני ישראל חזו דרבי יי׳ בשום בצלאל בר אורי בר חור לשבטא דיהודה ׃
ואשלים עימיה רוח נבואה מן קדם יי׳ בחכמתא בסוכלתנו ובמדע

ובכל מלאכה ולחשב מחשבת
לעשת בזהב ובכסף ובנחשת :
ובחרשת אבן למלאת ובחרשת
עץ לעשות בכל מלאכת מחשבת׃
ולהורת נתן בלבו הוא ואהליאב בן
אחיסמך למטה דן׃ מלא אתם
חכמת לב לעשות כל מלאכת חרש
וחשב ורקם בתכלת ובארגמן
בתולעת השני ובשש וארג עשי כל
מלאכה וחשבי מחשבת ועשה
בצלאל ואהליאב וכל איש חכם
לב אשר נתן יהוה חכמה ותבונה
בהמה לדעת לעשת את כל מלאכת
עבדת הקדש לכל אשר צוה יהוה׃
ויקרא משה אל בצלאל ואל אהליאב
ואל כל איש חכם לב אשר נתן יהוה
חכמה בלבו כל אשר נשאו לבו
לקרבה אל המלאכה לעשת אתה׃
ויקחו מלפני משה את כל התרומה
אשר הביאו בני ישראל למלאכת
עבדת הקדש לעשת אתה והם
הביאו אליו עוד נדבה בבקר בבקר׃
ויבאו כל החכמים העשים את כל
מלאכת הקדש איש איש ממלאכתו
אשר המה עשים׃ ויאמרו אל משה
לאמר מרבים העם להביא מדי
העבדה למלאכה אשר צוה יהוה
לעשת אתה׃ ויצו משה ויעבירו קול
במחנה לאמר איש ואשה אל יעשו
עוד מלאכה לתרומת הקדש ויכלא
העם מהביא׃ והמלאכה היתה דים
לכל המלאכה לעשות אתה והותר׃
פ ויעשו כל חכם לב בעשי
המלאכה את המשכן עשר יריעת
שש משזר ותכלת וארגמן ותולעת

וכל עבידא׃
לאלפא אומנון למעבד
בדהבא ובכספא ובנחשא׃

ובאומנות אבן טבא לאשלמא
ובנגרות אעא למעבד בכל
עבידת אומנון׃
ולאלפא יהב בליביה הוא
ואהליאב בר אחיסמך
לשבטא דדן׃
אשלם עמהון חכמת ליבא
למעבד בכל עבידת נגר
ואומן וצייר בתכלא ובארגונא
ובצבע זהורי ובבוצא וגרדי עבדי
כל עבידא ומלפי אומנון׃

ועבד בצלאל ואהליאב וכל
גבר חכים ליבא דיהב יי
חכמתא וסוכלתנו בהון למידע
למעבד ית כל עבידת פולחן
קודשא לכל דפקיד יי׃

וקרא משה לבצלאל
ולאהליאב ולכל גבר חכים
ליבא דיהב יי חכמתא בליביה
כל דאיתרעי ליביה לקרבא
לעבידתא למעבד יתה׃

ונסיבו מן קדם משה ית כל
אפרשותא דאיתיאו בני ישראל
לעבידת פולחן קודשא
למעבד יתה ואינון מיתן ליה
עוד נדבתא בצפר בצפר׃

ואתו כל חכימיא דעבדין ית
כל עבידת קודשא גבר גבר
מעבידתיה דאינון עבדין׃

ואמרו למשה למימר מסגן
עמא לאיתאה מסת פולחנא
לעבידתא דפקיד יי למעבד
יתה׃

ופקיד משה ואעברו כרוזא
במשריתא למימר גבר ואתתא
לא יעבדון עוד עבידא
לאפרשות קודשא ופסקו עמא
מלאייתאה׃

ועבידתא הות מסתתן לכל
עבידתא למעבד יתה ולאותרא׃

ועבדו
כל חכימי ליבא בעבדי
עבידתא ית משכנא עשר יריען
דבוץ שזיר ותכלא וארגונא

כומז · הוא תכשיט זהב שנתון על
הזרוע והוא קטליר · וטעמו · כלומר זהב
נתון כנגד אותו מקום לאשה · ורבותי'
פירשו שמו כאן מקום זמה וכו'

איש אשר נמצא אתו תכלת [illegible]

ארגמן או תולעת השני ושמר הכל

הטוו · טוו את העזים · היא אומנות

יתרה שטוו מעל גבי העזים טווים אותם

והנשיאים הביאו · אמר ר' נתן מה

ראו נשיאי' להתנדב בחנוכת המשכן

בתחלה ולא התנדבו במלאכת המשכן

תחלה אלא כך אמרו נשיאים יתנדבו

צבור מה שיתנדבו ומה שמחסרין אנו

משלימין כיון שהשלימו צבור את הכל

אמרו נשיאים מה עלינו לעשות ·

הביאו אבני השהם לכך התנדבו

תחלה בחנוכת · ולפי שנתעצלו

מתחלה נחסרה אות אחת משמם

והנשאים כתיב · חור · בנה של
מרים · ואהליאב · משבט דן מן הירודין

שני כרבים מעשה חשב עשה אתם׃
ארך היריעה האחת שמנה ועשרים
באמה ורחב ארבע באמה היריעה
האחת מדה אחת לכל היריעת׃
ויחבר את חמש היריעת אחת אל
אחת וחמש יריעת חבר אחת אל
אחת׃ ויעש ללאת תכלת על שפת
היריעה האחת מקצה במחברת
כן עשה בשפת היריעה הקיצונה
במחברת השנית׃ חמשים ללאת
עשה ביריעה האחת וחמשים ללאת
עשה בקצה היריעה אשר במחברת
השנית מקבילת הללאת אחת אל
אחת׃ ויעש חמשים קרסי זהב ויחבר
את היריעת אחת אל אחת בקרסים
ויהי המשכן אחד׃ פ
ויעש יריעת עזים לאהל על המשכן
עשתי עשרה יריעת עשה אתם׃
ארך היריעה האחת שלשים באמה
וארבע אמות רחב היריעה האחת
מדה אחת לעשתי עשרה יריעת׃
ויחבר את חמש היריעת לבד ואת
שש היריעת לבד׃ ויעש ללאת
חמשים על שפת היריעה הקיצנה
במחברת וחמשים ללאת עשה
על שפת היריעה החברת השנית׃
ויעש קרסי נחשת חמשים לחבר
את האהל להית אחד׃ ויעש מכסה
לאהל ערת אלים מאדמים ומכסה
ערת תחשים מלמעלה׃ ס
ויעש את הקרשים למשכן
עצי שטים עמדים׃ עשר אמת ארך
הקרש ואמה וחצי האמה רחב
הקרש האחד׃ שתי ידת לקרש
האחד משלבת אחת אל אחת כן

צבע זהורי עובד כרובין
עבד אומן עבד יתהין׃

אורכא דיריעתא חדא עשרין
ותמני אמין ופותיא ארבע
אמין דיריעתא חדא משחתא
חדא לכל יריעתא׃
ולפיף ית חמש יריען חדא
עם חדא וחמש יריען לפף
חדא עם חדא׃

ועבד ענובין דתכלא על
שפתא דיריעתא חדא
מסיטרא בבית לופי כן עבד
בשפתא דיריעתא בסיטרא
בבית לופי תנינא׃
חמשין ענובין עבד ביריעתא
חדא וחמשין ענובין עבד
בסטרא דיריעתא בבית לופי
תניתא מכוונן ענוביא חדא
עם חדא׃
ועבד חמשין פורפין דדהב
ולפיף ית יריעתא חדא עם
חדא בפורפיא והוה משכנא
חד׃

ועבד יריען דמעזי לפרסא על
משכנא חדי עשרי יריען עבד
יתהון׃
אורכא דיריעתא חדא תלתין
אמין וארבע אמין פותיא
דיריעתא חדא משחתא חדא
לחדא עשרי יריען׃

ולפיף ית חמש יריען לחוד וית
שית יריען לחוד׃
ועבד ענובין חמשין על שפתא
דיריעתא מסיטרא בבית לופי
וחמשין ענובין עבד על שיפתא
דיריעתא בבית לופי תניתא׃

ועבד פורפין דנחשא חמשין
ללפפא ית משכנא למהוי
חד׃
ועבד חופאה למשכנא משכי
דדכרי מסמקי וחופאה משכי
ססגונא מלעילא׃

ועבד ית דפיא למשכנא דאעי
שיטין קיימין׃
עשר אמין אורכא דדפא
ואמתא ופלגות אמתא פותיא
דדפא חד׃

תרתין צירין לדפא חד
משולבין חדא עם חדא כן

מן הירודין שבשבטים מבני השפחות
והשוהו המקום לבצלאל למלאכת
המשכן והוא מגדולי השבטים לקיים
מה שנאמר ולא נכר שוע לפני דל
מדי העבודה
למלאכה · יותר מכדי צורך העבודה
ויכלא · לשון מניעה · והמלאכה היתה די
היתה דים · ומלאכת העשיה היה
דים לעשיית המשכן לכל המלאכה
כל המשכן לעבודתו ולהותר · והותר
כמו והותירו · והותר את [illegible] ועשו
בצלאל לפי שנתן נפשו על המלאכה
יקרא מעשה החושב נקראת על
שמו · כמו לעיל · [illegible] · וכן
ועשו [illegible]
[illegible] · קלעי חצר עמודים לכל
[illegible] · מכאן ואילך
הקשתות · נשות ישראל היו [illegible]
מראה שרואות בהן כשהן מתקשטות
ויש אומרים [illegible]

כפתריו ואת מנקיותיו ואת הקשות
אשר יסך בהן זהב טהור׃ פ
ויעש את המנרה זהב טהור מקשה
עשה את המנרה ירכה וקנה גביעיה
כפתריה ופרחיה ממנה היו׃ וששה
קנים יצאים מצדיה שלשה קני
מנרה מצדה האחד ושלשה קני
מנרה מצדה השני׃ שלשה גבעים
משקדים בקנה האחד כפתר ופרח
ושלשה גבעים משקדים בקנה אחד
כפתר ופרח כן לששת הקנים היצאים
מן המנרה׃ ובמנרה ארבעה גבעים
משקדים כפתריה ופרחיה׃ וכפתר
תחת שני הקנים ממנה וכפתר תחת
שני הקנים ממנה וכפתר תחת שני
הקנים ממנה לששת הקנים היצאים
ממנה׃ כפתריהם וקנתם ממנה היו
כלה מקשה אחת זהב טהור׃ ויעש
את נרתיה שבעה ומלקחיה ומחתתיה
זהב טהור׃ ככר זהב טהור עשה
אתה ואת כל כליה׃ פ
ויעש את מזבח הקטרת עצי שטים
אמה ארכו ואמה רחבו רבוע ואמתים
קמתו ממנו היו קרנתיו׃ ויצף אתו
זהב טהור את גגו ואת קירתיו סביב
ואת קרנתיו ויעש לו זר זהב סביב׃
ושתי טבעת זהב עשה לו מתחת לזרו
על שתי צלעתיו על שני צדיו לבתים
לבדים לשאת אתו בהם׃ ויעש את
הבדים עצי שטים ויצף אתם זהב׃
ויעש את שמן המשחה קדש ואת
קטרת הסמים טהור מעשה רקח׃
פ ויעש את מזבח העלה
עצי שטים חמש אמות ארכו וחמש
אמות רחבו רבוע ושלש אמות

במכיהי וית מכילתיה וית
קשוותא דאיתסך בהון דהב
דכי׃
ועבד ית מנרתא דהב דכי נגיד
עבד ית מנרתא צירא וקנא
כלידהא חיורהא ושושנהא
מינה הוו׃
ושיתא קנין נפקין מציטרהא
תלתא קני מנרתא מסיטרא
חד ותלתא קני מנרתא
מסיטרא תניינא׃
תלתא כלידין מציירין בקנא
חד חיזור ושושן ותלתא
כלידין מציירין בקנא חד
חיזור ושושן כן לשיתא קנין
דנפקין מן מנרתא׃
ובמנרתא ארבעה כלידין
מציירין חיורהא ושושנהא׃
וחיזור תחות תרין קנין מינה
וחיזור תחות תרין קנין מינה
וחיזור תחות תרין קנין מינה
לשיתא קנין דנפקין מינה׃
חיזוריהון וקניהון מנה יהון
כלה נגידא חדא דדהב דכי׃
ועבד ית בוצינהא שבעה
וציבתהא ומחתיתהא דדהב
דכי׃
מככרא דדהב דכי עבד יתה וית
כל מנהא׃
ועבד ית מדבחא קטרת
בוסמיא דאעי שטין אמתא
אורכיה ואמתא פותיה מרובע
ותרתין אמין רומיה מינה הוו
קרנוהי׃
וחפא יתיה דהב דכי ית איגריה
וית כותלוהי סחור סחור וית
קרנוהי ועבד ליה זיר דדהב
סחור סחור׃
ותרתין עיזקן דדהב עבד ליה
מלרע לזיריה על תרתין
סיטרוהי דעל תרתין זיויתיה
לאתרא לאריחיא למיטל
יתיה בהון׃
ועבד ית אריחיא דאעי שטין
וחפא יתהון דדהב׃
ועבד ית משחא דרבותא
קודשא וית קטרת בוסמיא
דכי עובד בוסמנו׃
ועבד ית מדבחא דעלתא
דאעי שיטין חמש אמין אורכיה
וחמש אמין פותיה מרובע
ותלתין אמין

אש אש למשה הוי פקד על ש
כמו שאמור בפרשת נשא ׳
בן אהרן ׳ קויה קיד
עלהם פקיד למסור
לכל בית אב עבודת
שלו ׳ ובצלאל בן אורי
עשה את כל אשר צוה משה
אין כתיב כאן אלא את כל
אשר צוה ה׳ את משה אפי׳ דברי׳
שלא אמר לו רבו הסכימה דעתו
למה שנאמר למשה
בסיני ׳ ככר ששים
מנה ומנה של קדש כפול
היה קרי ככר מאה
ועשרים מנה והמנה עשרים
וחמשה סלעים קרי ככר של
קדש שלשת אלפים
שקלים למכך מנה
מונה בפרוטרוט כל
השקלים שפחותים ממנין
משלשת אלפים שאין מגיעין
לככר ׳ בקע ׳ קוה שם משקל
מחצית השקל
שש מאות אלף
וכן היו
ישראל
וכן עלה
מנינם
כשהוקם המשכן
בחומש הפקודים
ונם עתיד
במדבר
המשכן כך היו
ומנין זה
בשקל של שש מאות אלף שלו

קמתו׃ ויעש קרנתיו על ארבע
פנתיו ממנו היו קרנתיו ויצף אתו
נחשת׃ ויעש את כל כלי המזבח את
הסירת ואת היעים ואת המזרקת
את המזלגת ואת המחתת כל כליו
עשה נחשת׃ ויעש למזבח מכבר
מעשה רשת נחשת תחת כרכבו
מלמטה עד חציו׃ ויצק ארבע טבעת
בארבע הקצות למכבר הנחשת
בתים לבדים׃ ויעש את הבדים עצי
שטים ויצף אתם נחשת׃ ויבא את
הבדים בטבעת על צלעת המזבח
לשאת אתו בהם נבוב לחת עשה
אתו׃ ס ויעש את
הכיור נחשת ואת כנו נחשת במראת
הצבאת אשר צבאו פתח אהל
מועד׃ פ ויעש את החצר
לפאת נגב תימנה קלעי החצר שש
משזר מאה באמה׃ עמודיהם
עשרים ואדניהם עשרים נחשת ווי
העמודים וחשקיהם כסף׃ ולפאת
צפון מאה באמה עמודיהם עשרים
ואדניהם עשרים נחשת ווי העמודים
וחשקיהם כסף׃ ולפאת ים קלעים
חמשים באמה עמודיהם עשרה
ואדניהם עשרה ווי העמודים וחשוקיהם
כסף׃ ולפאת קדמה מזרחה חמשים
אמה׃ קלעים חמש עשרה אמה
אל הכתף עמודיהם שלשה ואדניהם
שלשה׃ ולכתף השנית מזה ומזה
לשער החצר קלעים חמש עשרה
אמה עמדיהם שלשה ואדניהם
שלשה׃ כל קלעי החצר סביב שש
משזר׃ והאדנים לעמדים נחשת ווי
העמודים וחשוקיהם כסף וצפוי

רומיה׃
ועבד קרנוהי על ארבע זיויתיה
מיניה הואה קרנוהי וחפא
יתיה נחשא׃
ועבד כל מני מדבחא ית
פסכתרותא וית מגרופיתא וית
מזרקתא וית צינוריתא וית
מחתיתא כל מנוהי עבד
נחשא׃
ועבד למדבחא סירדא עובד
מצדתא דנחשא תחות
סובביה מלרע עד פלגותיה׃
ואתיך ארבע עזקתא על
ארבע זיויתיה לסרדא דנחשא
לאתרא לאריחיא׃
ועבד ית אריחיא דאעי שטין
וחפא יתהון נחשא׃
ואעיל ית אריחיא בעיזקתא
על סיטרי מדבחא למיטל יתיה
בהון חליל לוחין עבד יתהון׃
ועבד ית כיורא דנחשא וית
בסיסיה דנחשא במחזית
נשיא דאתיאן לצלאה בתרע
משכן זימנא׃
ועבד ית דרתא לרוח עיבר
דרומא סרדי דרתא דבוץ
שזיר מאה אמין׃
עמודיהון עשרין וסמכיהון
עשרין נחשא ווי עמודיא
וכיבושיהון כסף׃
ולרוח ציפונא מאה אמין
עמודיהון עשרין וסמכיהון
עשרין נחשא ווי עמודיא
וכיבושיהון כסף׃
ולרוח מערבא סרדין חמשין
אמין עמודיהון עשרה
וסמכיהון עשרה ווי עמודיא
וכיבושיהון כסף׃
ולרוח קידומא דמדינחא
חמשין אמין׃
סרדין חמש עשרי אמין
לעיברא עמודיהון תלתא
וסמכיהון תלתא׃
ולעיברא תניינא מיכא ומיכא
לתרע דרתא סרדין חמש
עשרי אמין עמודיהון תלתא
וסמכיהון תלתא׃
כל סרדי דרתא סחור סחור
דבוץ שזיר׃
וסמכיא לעמודיא נחשא ווי
עמודיא וכיבושיהון כסף וחיפוי

מאת ככר ׳ כל אחד ככר ששית
אלפים שקלים כנגד שש מאות אלף
יתרין קרי קן שלש מאות אלף אלפים
קרי מאת ככר והשלשה אלפים וחמש
מאות והחמשה יתרין שעולין אלף ובכת
מאות והחמשה ושבעים לנקת ׳ ככל
למשכן ׳ אדני הקרשים כל קרשי
המשכן שהן ארבעים ושמנה קרשי׳
ולהן הקשישה ושמנה אדנים וחמש
הפרכת ארבעה קרי מאה וכל אחד
קאדנים נחשת כתוב כאן ׳ ונפדה
ראהיתן ׳ של עמודים מהן מכלן
כתב ונפה דאהיתן וחשוקיהם
כסף ׳ ויקן הככלת והאדנים ׳ ונמ׳
שם לא נאמר כאן מכלן אמרו אין
בגדי קדש אלו בגדי כהונה שמבגדי
כהונה היה נתן שם שלא קם המלאכים
שנכסין בהן כלי הקדש בשעת סלוק
מסעות שלא היה בהן שם וירקעו
בקבע ונחין טסין מרודדין הן מן

ראשיהם כסף והם מחשקים כסף
כל עמדי החצר ובמסך שער החצר
מעשה רקם תכלת וארגמן ותולעת
שני ושש משזר ועשרים אמה ארך
וקומה ברחב חמש אמות לעמת
קלעי החצר׃ ועמדיהם ארבעה
ואדניהם ארבעה נחשת וויהם כסף
וצפוי ראשיהם וחשקיהם כסף׃ וכל
היתדת למשכן ולחצר סביב נחשת׃
פ אלה פקודי המשכן
משכן העדת אשר פקד על פי משה
עבדת הלוים ביד איתמר בן אהרן
הכהן׃ ובצלאל בן אורי בן חור למטה
יהודה עשה את כל אשר צוה יהוה
את משה׃ ואתו אהליאב בן אחיסמך
למטה דן חרש וחשב ורקם בתכלת
ובארגמן ובתולעת השני ובשש׃
פ כל הזהב העשוי
למלאכה בכל מלאכת הקדש
ויהי זהב התנופה תשע ועשרים
ככר ושבע מאות ושלשים שקל
בשקל הקדש׃ וכסף פקודי העדה
מאת ככר ואלף ושבע מאות
וחמשה ושבעים שקל בשקל
הקדש׃ בקע לגלגלת מחצית
השקל בשקל הקדש לכל העבר
על הפקדים מבן עשרים שנה
ומעלה לשש מאות אלף ושלשת
אלפים וחמש מאות וחמשים׃
ויהי מאת ככר הכסף לצקת את
אדני הקדש ואת אדני הפרכת
מאת אדנים למאת הככר ככר
לאדן׃ ואת האלף ושבע המאות
וחמשה ושבעים עשה ווים לעמודים
וצפה ראשיהם וחשק אתם׃

רישיהון דכסף ואינון מכבשין דכסף כל עמודי דרתא׃

ופרסא דתרע דרתא עובד צייר תיכלא וארגונא וצבע זהורי ובוץ שזיר ועשרין אמין אורכא ורומא בפותיא חמש אמין לקביל סרדי דרתא׃

ועמודיהון ארבעה וסמכיהון ארבעה נחשא וויהון דכסף וחפוי רישיהון וכבושיהון כסף׃ וכל סיכיא למשכנא ולדרתא סחור סחור נחשא׃

אילין מנייני משכנא משכנא דסהדותא דאתמנו על מימר משה פלחן ליואי בידא דאיתמר בר אהרן כהנא׃

ובצלאל בר אורי בר חור לשבטא דיהודה עבד ית כל דפקיד יי ית משה׃

ועמיה אהליאב בר אחיסמך לשבטא דדן נגר ואמן וצייר בתיכלא ובארגונא ובצבע זהורי ובבוצא׃ כל דהבא דאתעבד לעבידתא לכל עבידת קודשא והוה דהב ארמותא עשרין ותשע ככרין ושבע מאה ותלתין סלעין בסלעי קודשא׃

וכסף מנייני כנישתא מאה ככרין ואלף ושבע מאה ושבעין וחמש סלעין בסלעי קודשא׃

תיקלא לגולגלתא פלגות סלעא בסלעי קודשא לכל דעבר על מנייניא מבר עשרין שנין ולעילא לשית מאה ותלתא אלפין וחמש מאה וחמשין׃

והוה מאה ככרין דכספא לאתכא ית סמכי קודשא וית סמכי פרוכתא מאה סמכין למאה ככרין ככרא לסמכא׃

וית אלף ושבע מאה ושבעין וחמשא עבד ווין לעמודיא וחפא רישיהון וכבש יתהון׃

[illegible]

ונחשת התנופה שבעים ככר ואלפים
וארבע מאות שקל׃ ויעש בה את
אדני פתח אהל מועד ואת מזבח
הנחשת ואת מכבר הנחשת אשר
לו ואת כל כלי המזבח׃ ואת אדני
החצר סביב ואת אדני שער החצר
ואת כל יתדת המשכן ואת כל
יתדת החצר סביב׃ ומן התכלת
והארגמן ותולעת השני עשו בגדי
שרד לשרת בקדש ויעשו את בגדי
הקדש אשר לאהרן כאשר צוה
יהוה את משה׃ פ
ויעש את האפד זהב תכלת וארגמן
ותולעת שני ושש משזר׃ וירקעו
את פחי הזהב וקצץ פתילם לעשות
בתוך התכלת ובתוך הארגמן
ובתוך תולעת השני ובתוך השש
מעשה חשב׃ כתפת עשו לו חברת
על שני קצוותו חבר׃ וחשב אפדתו
אשר עליו ממנו הוא כמעשהו
זהב תכלת וארגמן ותולעת שני
ושש משזר כאשר צוה יהוה את
משה׃ ס ויעשו את
אבני השהם מסבת משבצת זהב
מפתחת פתוחי חתם על שמות
בני ישראל׃ וישם אתם על כתפת
האפד אבני זכרון לבני ישראל כאשר
צוה יהוה את משה׃ פ
ויעש את החשן מעשה חשב
כמעשה אפד זהב תכלת וארגמן
ותולעת שני ושש משזר׃ רבוע
היה כפול עשו את החשן זרת
ארכו וזרת רחבו כפול׃ וימלאו
בו ארבעה טורי אבן טור אדם
פטדה וברקת הטור האחד׃

ונחשא דארמותא שבעין ככרין ותרין אלפין וארבע מאה סלעין׃ ועבד בה ית סמכי תרע משכן זימנא וית מדבחא דנחשא וית סרדא דנחשא דיליה וית כל מאני מדבחא׃

וית סמכי דרתא סחור סחור וית סמכי תרע דרתא וית כל סיכי משכנא וית כל סיכי דרתא סחור סחור׃

ומן תיכלא ומן ארגונא וצבע זהורי עבדו לבושי שמושא לשמשא בקודשא ועבדו ית לבושי קודשא די לאהרן כמא דפקיד יי ית משה׃

ועבד ית אפודא דהבא תיכלא וארגונא וצבע זהורי ובוץ שזיר׃
ורדידו ית טסי דדהבא וקציצו חוטין למעבד בגו תיכלא ובגו ארגונא ובגו צבע זהורי ובגו בוצא עובד אומן׃

כתפין עבדו ליה מלפפן על תרין סטרוהי מלפף׃

והמין תיקוניה דעלוהי מיניה הוא כעובדיה דהבא תיכלא וארגונא וצבע זהורי ובוץ שזיר כמא דפקיד יי ית משה׃

ועבדו ית אבני בורלא משקען מרמצן דדהב גליפן כתב מפרש על שמהן בני ישראל׃

ושוי יתהון על כתפי אפודא אבני דוכרנא לבני ישראל כמא דפקיד יי ית משה׃

ועבד ית חושנא עובד אומן כעובד אפודא דהבא תיכלא וארגונא וצבע זהורי ובוץ שזיר׃

מרובע הוה עיף עבדו ית חושנא זרתא אורכיה וזרתא פותיה עיף׃

ואשלימו ביה ארבעה סדרין דאבן טבא סדרא קדמאה סמקן ירקן וברקן סדרא חד׃

[illegible]

והטור השני נפך ספיר ויהלם: והטור
השלישי לשם שבו ואחלמה: והטור
הרביעי תרשיש שהם וישפה מוסבת
משבצת זהב במלאתם · והאבנים
על שמת בני ישראל הנה שתים
עשרה על שמתם פתוחי
חתם איש על שמו לשנים עשר
שבט : ויעשו על החשן שרשרת
גבלת מעשה עבת זהב טהור: ויעשו
שתי משבצת זהב ושתי טבעת זהב
ויתנו את שתי הטבעת על שני קצות
החשן: ויתנו שתי העבתת הזהב
על שתי הטבעת על קצות החשן ·
ואת שתי קצות שתי העבתת נתנו
על שתי המשבצת ויתנם על כתפת
האפד אל מול פניו · ויעשו שתי
טבעת זהב וישימו על שני קצות
החשן על שפתו אשר אל עבר
האפד ביתה · ויעשו שתי טבעת
זהב ויתנם על שתי כתפת האפד
מלמטה ממול פניו לעמת מחברתו
ממעל לחשב האפד : וירכסו את
החשן מטבעתיו אל טבעת האפד
בפתיל תכלת להית על חשב
האפד ולא יזח החשן מעל האפד
כאשר צוה יהוה את משה ·

פ

ויעש את מעיל האפד מעשה ארג
כליל תכלת · ופי המעיל בתוכו
כפי תחרא שפה לפיו סביב לא
יקרע: ויעשו על שולי המעיל
רמוני תכלת וארגמן ותולעת שני
משזר : ויעשו פעמני זהב טהור
ויתנו את הפעמנים בתוך הרמנים
על שולי המעיל סביב בתוך

וסידרא תניינא אזמרגדין
שבזיז וסבהלום ׃
וסידרא תליתאה קנכרי
טרקיא ועין עיגלא׃
וסידרא רבעאה כרום ימא
ובורלא ופנטירי משקען
מרמצן דדהב באשלמותהון ׃

ואבניא על שמהת בני ישראל
אינון תרתין עשרה על
שמהתהון כתב מפרש כגליף
דעזקא גבר על שמיה לתרין
עשר שבטין ׃
ועבדו על חושנא תימן מתחמן
עובד גדילו דדהב דכי ׃

ועבדו תרתין מרמצן דדהב
ותרתין עזקן דדהב ויהבו ית
תרתין עזקתא על תרין סטרי
חושנא ·
ויהבו תרתין גדילן דדהב על
תרתין עזקתא לסטרי חושנא

וית תרתין גדילן דעל תרתין
סטרוהי יהבו על תרתין
מרמצתא ויהבינון על כתפי
אפודא לקבל אפוהי ׃
ועבדו תרתין עזקן דדהב
ושויאו על תרין סטרי חושנא
על שפתיה די לעברא
דאפודא מלגיו ׃
ועבדו תרין עזקן דדהב
ויהבנון על תרין כתפי אפודא
מלרע מלקביל אפוהי לקביל
בית לופי מעלוי להמין אפודא

ואחדו ית חושנא מעזקתיה
לעזקת אפודא בחוטא
דתכילתא למהוי על המין
אפודא ולא יתפרק חושנא
מעלוי אפודא כמא דפקיד
יי׳ ית משה ׃

ועבד ית מעילא דאפודא
עובד מחי גמיר תיכלא ׃

ופומא דמעילא כפיל בגויה
כפום שרין תורא יהא מקף
לפומיה סחור סחור לא יתבזע

ועבדו על שיפולי מעילא
רמוני תיכלא וארגונא וצבע
זהורי ובוץ שזיר ׃

ועבדו זגין דדהב דכי ויהבו ית
זגיא בגו רמוניא על שיפולי
מעילא סחור סחור בגו

שמרי בשמקבת החשן הולכת
טבעות ובהם כתפת האפוד
הן נגמות שכנגדן ולפי
דרך קצרה ארבעת חוטין
הן ומגבל מקום פתוח
מעשים אי לפסר · ויא
משה את כל המלאכה
וגו׳ ויביאו את המשכן
ולפי שלא היו יכולין להקימו
לפי שלא עשה בו משה
שום מלאכה במשכן
הקמתו בבוך הוא
הקמתו ולא היה
יכול שום אדם
להקימו
מכח קרשים אין כח באדם
להקימו ומשה היה יכול להקימו אמר
משה לפני הקב״ה איך אי
אפשר הקמתו על ידי אדם אמר
לו עסוק אתה בידך ונראה
כמקימו והוא נזקף וקם מאליו
וזהו שנאמר הוקם המשכן
הוקם מאליו מדרש רבי
תנחומא · ויברך
אותם משה · אמר
להם יהי רצון
שתשרה שכינה
במעשה ידיכם
ויהי נועם ה׳
אלהינו עלינו
ומעשה ידינו
וגומר והוא
אחד מאחד
עשר מזמורים
שבתפלה

הרמנים: פעמן ורמן פעמן ורמן על
שולי המעיל סביב לשרת כאשר
צוה יהוה את משה : ס

ויעשו את הכתנת
שש מעשה ארג לאהרן ולבניו: ואת
המצנפת שש ואת פארי המגבעת
שש ואת מכנסי הבד שש משזר:
ואת האבנט שש משזר ותכלת
וארגמן ותולעת שני מעשה רקם
כאשר צוה יהוה את משה ·

ס ויעשו את ציץ נזר
הקדש זהב טהור ויכתבו עליו
מכתב פתוחי חותם קדש ליהוה ׃
ויתנו עליו פתיל תכלת לתת על
המצנפת מלמעלה כאשר צוה
יהוה את משה: ס ותכל
כל עבדת משכן אהל מועד ויעשו
בני ישראל ככל אשר צוה יהוה
את משה כן עשו · פ

ויביאו את המשכן אל משה את
האהל ואת כל כליו קרסיו קרשיו
בריחו ועמדיו ואדניו : ואת מכסה
עורת האילם המאדמים ואת
מכסה ערת התחשים ואת פרכת
המסך · את ארון העדת ואת בדיו
ואת הכפרת: את השלחן את כל
כליו ואת לחם הפנים: את המנרה
הטהרה את נרתיה נרת המערכה
ואת כל כליה ואת שמן המאור ·
ואת מזבח הזהב ואת שמן
המשחה ואת קטרת הסמים
ואת מסך פתח האהל: את מזבח
הנחשת ואת מכבר הנחשת אשר
לו את בדיו ואת כל כליו את הכיר
ואת כנו · את קלעי החצר את

רימוניא׃
זגא ורימונא זגא ורימונא על
שיפולי מעילא סחור סחור
לשמשא כמה דפקיד יי׳ ית
משה ׃
ועבדו ית כתונין דבוצא עובד
מחי לאהרן ולבנוהי ·
וית מצנפתא דבוצא וית שבח
כובעיא דבוצא וית מכנסין
דבוצא דבוץ שזיר ׃

וית המינא דבוץ שזיר ותיכלא
וארגונא וצבע זהורי עובד
צייר כמה דפקיד יי׳ ית משה

ועבדו ית ציצא כלילא
דקודשא דדהב דכי וכתבו
עלוהי גליפת כתב מפרש
קודשא לי׳ ·

ויהבו עלוהי חוטא דתכילתא
למיתן על מצנפתא מלעילא
כמה דפקיד יי׳ ית משה ׃

ושלימת כל פולחן משכנא
דמשכן זימנא ועבדו בני ישראל
כמה דפקיד יי׳ ית משה כן
עבדו ·

ואיתיאו ית משכנא לות משה
ית משכנא וית כל מנוהי
פורפוהי דפוהי עברוהי
עמודוהי וסמכוהי ׃
וית חופאה דמשכי דדיכרי
מסמקי וית חופאה דמשכי
ססגונא וית פרגודא דפרסא ׃

ית ארונא דסהדותא וית
אריחוהי וית כפורתא ׃
וית פתורא וית כל מנוהי וית
לחם אפיא ׃ ית
מנרתא דכיתא וית בוצינהא
בוציני סידרא וית כל מנהא
וית משחא דאנהרותא ׃

וית מדבחא דדהבא וית
משחא דרבותא וית קטרת
בוסמיא וית פרסא דתרע
משכנא ׃

ית מדבחא דנחשא וית סרדא
דנחשא דיליה וית אריחוהי
וית כל מנוהי וית כיורא וית
בסיסיה ׃

ית סרדי דרתא ית

ולמשה אחר הקמים כל אחד
מזמור יושב ומספר אחריו
וסכת על הארון · לשון
הגנה שהרי היא מחיצה ·
וערכת את ערכו ·
שתי מערכות של לחם
הפנים · ויפרוש
האהל על המשכן ·
הן יריעות העזים
את העדות ·
הלוחות על
ירך המשכן
צפונה
נגבה
הנשא על ירך המשכן ירך
כתרגומו צדה מהך שהוא
בחצי של אהרן · ויקטר עליו
שחרית וערבית כמו שכ׳
בבקר בבקר · ובהעלות
אהרן וגו׳ אף ביום ח׳
למלואים שהוא יום
הקמת המשכן ביום
משה והקריב
קרבנו נשיא את
מחוץ שבעבורו
לעו ביום שמיני
קרב אל
קרבנו ·
את העלה עולת התמיד ואת
המנחה · מנחת נסכים של
תמיד כמו שכ׳ ועשרון
סלת בלול בשמן · ורחצו
ממנו · משה ואהרן ובניו ביום שמיני
למלואים היו כהנים שוין לכהונה
והקמים ומקדשין ממנו

מעשה אפוד והחשן

עמדיה ואת אדניה ואת המסך לשער החצר את מיתריו ויתדתיה ואת כל כלי עבדת המשכן לאהל מועד׃ את בגדי השרד לשרת בקדש את בגדי הקדש לאהרן הכהן ואת בגדי בניו לכהן׃ ככל אשר צוה יהוה את משה כן עשו בני ישראל את כל העבדה׃ וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אתה כאשר צוה יהוה כן עשו ויברך אתם משה׃ פ

וידבר יהוה אל משה לאמר׃ ביום החדש הראשון באחד לחדש תקים את משכן אהל מועד׃ ושמת שם את ארון העדות וסכת על הארן את הפרכת׃ והבאת את השלחן וערכת את ערכו והבאת את המנרה והעלית את נרתיה׃ ונתתה את מזבח הזהב לקטרת לפני ארון העדת ושמת את מסך הפתח למשכן׃ ונתתה את מזבח העלה לפני פתח משכן אהל מועד׃ ונתת את הכיר בין אהל מועד ובין המזבח ונתת שם מים׃ ושמת את החצר סביב ונתת את מסך שער החצר׃ ולקחת את שמן המשחה ומשחת את המשכן ואת כל אשר בו וקדשת אתו ואת כל כליו והיה קדש׃ ומשחת את מזבח העלה ואת כל כליו וקדשת את המזבח והיה המזבח קדש קדשים׃ ומשחת את הכיר ואת כנו וקדשת אתו׃ והקרבת את אהרן ואת בניו אל פתח אהל מועד ורחצת אתם במים׃ והלבשת את אהרן את בגדי הקדש ומשחת אתו וקדשת אתו וכהן לי׃ ואת בניו

עמודהא ית סמכהא וית פרסא לתרע דרתא וית אטונוהי וסיכהא וית כל מאני פולחן משכנא למשכן זמנא׃
ית לבושי שימושא לשמשא בקודשא ית לבושי קודשא לאהרן כהנא וית לבושי בנוהי לשמשא׃
ככל דפקיד יי ית משה כן עבדו בני ישראל ית כל פולחנא׃
וחזא משה ית כל עבידתא והא עבדו יתה כמה דפקיד יי כן עבדו ובריך יתהון משה׃

ומליל יי עם משה למימר׃
ביומא דירחא קדמאה בחד לירחא תקים ית משכנא דמשכן זמנא׃
ותשוי תמן ית ארונא דסהדותא ותטיל על ארונא ית פרוכתא׃
ותעיל ית פתורא ותסדר ית סידריה ותעיל ית מנרתא ותדליק ית בוציניתא׃
ותתן ית מדבחא דדהבא לקטרת בוסמיא קדם ארונא דסהדותא ותשוי ית פרסא דתרעא למשכנא׃
ותתן ית מדבחא דעלתא קדם תרע משכנא דמשכן זמנא׃
ותתן ית כיורא בין משכן זמנא ובין מדבחא ותתן תמן מיא׃
ותשוי ית דרתא סחור סחור ותתן ית פרסא דתרע דרתא׃
ותיסב ית מישחא דרבותא ותרבי בה ית משכנא וית כל דביה ותקדיש יתיה וית כל מנוהי ויהא קודשא׃
ותרבי ית מדבחא דעלתא וית כל מנוהי ותקדיש ית מדבחא ויהא מדבחא קדש קודשין׃
ותרבי ית כיורא וית בסיסיה ותקדיש יתיה׃
ותקריב ית אהרן וית בנוהי לתרע משכן זמנא ותסחי יתהון במיא׃
ותלביש ית אהרן ית לבושי קודשא ותרבי יתיה ותקדיש יתיה וישמש קדמי׃
וית בנוהי

תקריב והלבשת אתם כתנת׃ ומשחת אתם כאשר משחת את אביהם וכהנו לי והיתה להית להם משחתם לכהנת עולם לדרתם׃ ויעש משה ככל אשר צוה יהוה אתו כן עשהי׃ פ ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן׃ ויקם משה את המשכן ויתן את אדניו וישם את קרשיו ויתן את בריחיו ויקם את עמודיו׃ ויפרש את האהל על המשכן וישם את מכסה האהל עליו מלמעלה כאשר צוה יהוה את משה׃ פ

ויקח ויתן את העדת אל הארן וישם את הבדים על הארן ויתן את הכפרת על הארן מלמעלה׃ ויבא את הארן אל המשכן וישם את פרכת המסך ויסך על ארון העדות כאשר צוה יהוה את משה׃ פ ויתן את השלחן באהל מועד על ירך המשכן צפנה מחוץ לפרכת׃ ויערך עליו ערך לחם לפני יהוה כאשר צוה יהוה את משה׃ פ וישם את המנרה באהל מועד נכח השלחן על ירך המשכן נגבה׃ ויעל הנרת לפני יהוה כאשר צוה יהוה את משה׃ פ וישם את מזבח הזהב באהל מועד לפני הפרכת׃ ויקטר עליו קטרת סמים כאשר צוה יהוה את משה׃ פ וישם את מסך הפתח למשכן׃ ואת מזבח העלה שם פתח משכן אהל מועד ויעל עליו את העלה ואת המנחה כאשר צוה יהוה את משה׃ פ

[illegible]

נשלם ספר ואלה שמות

מזה על הכתר שהגיהו בן אשר

תקריב ותלביש יתהון כיתונין׃
ותרבי יתהון כמה דרבית ית אבוהון וישמשון קדמי ותהי למהוי להון רבותהון לשמושת עלם לדריהון׃
ועבד משה כמה דפקיד יי יתיה כן עבד׃
והוה בירחא קדמאה בשתא תנינא בחד לירחא איתקם משכנא׃
ואקים משה ית משכנא ויהב ית סמכוהי ושוי ית דפוהי ויהב ית עברוהי ואקים ית עמודוהי׃
ופרש ית פרסא על משכנא ושוי ית חופאה למשכנא עלוהי מלעילא כמה דפקיד יי ית משה׃
ונסיב ויהב ית סהדותא על ארונא ושוי ית אריחיא על ארונא ויהב ית כפורתא על ארונא מלעילא׃
ואעיל ית ארונא למשכנא ושוי ית פרוכתא דפרסא ואטיל על ארונא דסהדותא כמה דפקיד יי ית משה׃
ויהב ית פתורא במשכן זמנא על ציד משכנא ציפונא מברא לפרוכתא׃
וסדר עלוהי סידור דלחם קדם יי כמה דפקיד יי ית משה׃
ושוי ית מנרתא במשכן זמנא לקביל פתורא על ציד משכנא דרומא׃
ואדליק בוציניא קדם יי כמה דפקיד יי ית משה׃
ושוי ית מדבחא דדהבא במשכן זמנא קדם פרוכתא׃
ואסיק עלוהי קטרת בוסמין כמה דפקיד יי ית משה׃
ושוי ית פרסא דתרעא למשכנא׃
וית מדבחא דעלתא שוי בתרע משכן זמנא ואסיק עלוהי ית עלתא וית מנחתא כמה דפקיד יי ית משה׃

ספר ויקרא

[illegible]

וישם את הכיר בין אהל מועד ובין המזבח ויתן שמה מים לרחצה ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו את ידיהם ואת רגליהם: בבאם אל אהל מועד ובקרבתם אל המזבח ירחצו כאשר צוה יהוה את משה: ויקם את החצר סביב למשכן ולמזבח ויתן את מסך שער החצר ויכל משה את המלאכה:

ויכס הענן את אהל מועד וכבוד יהוה מלא את המשכן: ולא יכל משה לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן וכבוד יהוה מלא את המשכן: ובהעלות הענן מעל המשכן יסעו בני ישראל בכל מסעיהם: ואם לא יעלה הענן ולא יסעו עד יום העלתו: כי ענן יהוה על המשכן יומם ואש תהיה לילה בו לעיני כל בית ישראל בכל מסעיהם:

סכום פסוקי דספר ואלה שמות אלף ומאתים ותשעה [illegible]

ויקרא אל משה וידבר יהוה אליו מאהל מועד לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם אדם כי יקריב

ושוי ית כיורא בין משכן זמנא ובין מדבחא ויהב תמן מיא לקדשא:

ומקדשין מניה משה ואהרן ובנוהי ית ידיהון וית רגליהון:

במיעלהון למשכן זמנא ובמיקרבהון למדבחא מתקדשין כמה דפקיד יי ית משה:

ואקים ית דרתא סחור סחור למשכנא ולמדבחא ויהב ית פרסא דתרע דרתא ושיצי משה ית עבידתא:

וחפא ענגא ית משכן זמנא ויקרא דיי מלי ית משכנא:

ולא יכיל משה למיעל למשכן זמנא ארי שרא עלוהי ענגא ויקרא דיי אתמלי ית משכנא:

ובאסתלקות ענגא מעלוי משכנא נטלין בני ישראל בכל מטלניהון:

ואם לא מסתלק ענגא ולא נטלין עד יומא דאסתלקותיה:

ארי ענן יקרא דיי על משכנא ביממא ועמודא דאשתא הוי לילא ביה לעיני כל בית ישראל בכל מטלניהון:

וקרא למשה ומליל יי עמיה ממשכן זמנא למימר:

מליל עם בני ישראל ותימר להון אינש ארי יקריב

[illegible]

מכם קרבן ליהוה מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם: אם עלה קרבנו מן הבקר זכר תמים יקריבנו אל פתח אהל מועד יקריב אתו לרצנו לפני יהוה: וסמך ידו על ראש העלה ונרצה לו לכפר עליו: ושחט את בן הבקר לפני יהוה והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם וזרקו את הדם על המזבח סביב אשר פתח אהל מועד: והפשיט את העלה ונתח אתה לנתחיה: ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח וערכו עצים על האש: וערכו בני אהרן הכהנים את הנתחים את הראש ואת הפדר על העצים אשר על האש אשר על המזבח: וקרבו וכרעיו ירחץ במים והקטיר הכהן את הכל המזבחה עלה אשה ריח ניחח ליהוה:

מנכון קורבנא קדם יי מן בעירא מן תורי ומן ענא תקרבון ית קורבנכון:

אם עלתא קורבניה מן תורי דכר שלים יקרביניה לתרע משכן זמנא יקריב יתיה לרעוא ליה קדם יי:

ויסמוך ידיה על רישׁ עלתא ויתרעי ליה לכפרא עלוהי:

ויכוס ית בר תורי קדם יי ויקרבון בני אהרן כהניא ית דמא ויזרקון ית דמא על מדבחא סחור סחור דבתרע משכן זמנא:

וישלח ית עלתא ויפליג יתה לאיברהא:

ויתנון בני אהרן כהנא אשתא על מדבחא ויסדרון אעיא על אשתא:

ויסדרון בני אהרן כהניא ית איבריא ית רישא וית תרבא על אעיא די על אשתא די על מדבחא:

וגווה וכרעוהי יחליל במיא ויסק כהנא ית כולא למדבחא עלתא קורבנא דמתקבל ברעוא קדם יי:

[illegible]

ריח · נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני · ואם מן הצאן · וי"ו מוסיף על ענין ראשון ולמה הפסיק להפסיק שהן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה · מן הכשבים מן העזים הרי אלו שלשה מיעוטין פרט לזקן ולחולה ולמזוהם · על ירך המזבח · על צד המזבח צפונה לפני ה' ואין צפון בבמה · מן העוף · ולא כל העוף לפי שנא' זכר תמים בבקר בכשבים ובעזים · תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעופות יכול אף מחוסר אבר ת"ל מן העוף ולא כל העוף · התורים · גדולים ולא קטנים · בני יונה · קטנים ולא גדולים מן התורים או מן בני היונה · פרט לתחלת הצהוב שבזה ושבזה שפסול בזה ובזה · אבל בני יונה וקטן אבל תורים · והקריבו · אפי' פרידה אחת יביאנה הכהן · ומלק · אין מליקה אלא בעצמו של כהן קוצץ בצפרנו ממול העורף וחותך מפרקת עד שמגיע לסימנים וקוצצן · ונמצה דמו · לשון מיצוי כופה בית השחיטה על קיר המזבח והדם נמצה ויורד · ומלק והקטיר · ונמצה אפשר לומר כן מאחר שהוא מקטיר הוא נמצה אלא מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו · אף מליקה הראש בעצמו והגוף בעצמו · מראתו · מקום הרעי · זה הזפק · בנוצתה · עם בני מעיה · ונוצה לשון דבר מאוס וזהו מדרשו של אבא יוסי בן חנן שאומר נוטל את הקורקבן עמה · ורבו' אמרו קודר את הזפק בסכין כמין ארובה ונוטלו בנוצת העוף · בעולת בהמה שאינה אוכלת אלא על אבוס בעליה נאמר והקרב והכרעים ירחץ · ובעוף שניזון מן הגזל נאמר והשליך את המוראה שאכל מן הגזל · אצל המזבח קדמה · במזרחו של כבש · אל מקום הדשן · מקום שנותנין שם תרומת הדשן בכל בקר ודשון מזבח הפנימי והמנורה כולן נבלעים במקומן · ושסע אותו · אין שסוע אלא ביד · וכן הוא אומר וישסעהו כשסע הגדי · בכנפיו · עם כנפיו · אינו צריך למרוט כנפי נוצתו · כנפיו · נוצה ממש והלא אין לך הדיוט שמריח ריח כנפים שרופים שאין נפשו קצה · ולמה אמר הכתוב והקטיר כדי שיהא המזבח שבע ומהודר בקרבנו של עני · לא יבדיל · אינו מפרקו לגמרי לשתי חתיכות אלא קורעו מגבו · נאמר בעוף ריח ניחוח ונאמר בבהמה ריח ניחוח לומר לך אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים ·

ואם מן הצאן קרבנו מן הכשבים או מן העזים לעלה זכר תמים יקריבנו ׃ ושחט אתו על ירך המזבח צפנה לפני יהוה וזרקו בני אהרן הכהנים את דמו על המזבח סביב ׃ ונתח אתו לנתחיו ואת ראשו ואת פדרו וערך הכהן אתם על העצים אשר על האש אשר על המזבח ׃ והקרב והכרעים ירחץ במים והקריב הכהן את הכל והקטיר המזבחה עלה הוא אשה ריח ניחח ליהוה ׃

ואם מן העוף עלה קרבנו ליהוה והקריב מן התרים או מן בני היונה את קרבנו ׃ והקריבו הכהן אל המזבח ומלק את ראשו והקטיר המזבחה ונמצה דמו על קיר המזבח ׃ והסיר את מראתו בנצתה והשליך אתה אצל המזבח קדמה אל מקום הדשן ׃ ושסע אתו בכנפיו לא יבדיל והקטיר אתו הכהן המזבחה על העצים אשר על האש עלה הוא אשה ריח ניחח ליהוה ׃

ואם מן ענא קורבניה מן אמריא או מן בני עזיא לעלתא דכר שלים יקריביניה ׃ ויכוס יתיה על ציד מדבחא ציפונא קדם יי׳ ויזרקון בני אהרן כהניא ית דמיה על מדבחא סחור סחור ׃ ויפלג יתיה לאיברוהי ית רישיה וית תרביה ויסדר כהנא יתהון על אעיא די על אישתא די על מדבחא ׃ וגווא וכרעיא יחלל במיא ויקריב כהנא ית כולא ויסיק למדבחא עלתא הוא קורבנא דמתקבל ברעוא קדם יי׳ ׃

ואם מן עופא עלתא קורבניה קדם יי׳ ויקריב מן שפניניא או מן בני יונה ית קורבניה ׃ ויקרביניה כהנא למדבחא ויסלוק ית רישיה ויסיק למדבחא ויתמצי דמיה על כותל מדבחא ׃ ויעדי ית זפקיה באוכליה וירמי יתיה בסטר מדבחא קידומא לאתר דמושדין קיטמא ׃ ויפרק יתיה בגדפוהי לא יפריש ויסיק יתיה כהנא למדבחא על אעיא די על אישתא עלתא הוא קורבנא דמתקבל ברעוא קדם יי׳ ׃

ונפש כי תקריב · לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא במנחה מי דרכו להתנדב מנחה עני אמר הקב"ה מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו · סלת יהיה קרבנו · האומר הרי עלי מנחה סתם מביא מן הסלת שהיא הראשונה שבמנחות וקמיצה נעשית סלת כמו שמפורש בענין לפי שנא' כאן חמשה מיני מנחות וכלן אפויות קודם קמיצה חוץ מזו לכך קרויה מנחת הסלת · סלת · אינה אלא מן החטים שנא' סלת חטים ואין מנחה פחותה מעשרון שנא' עשרון סלת · מנחה עשרון לכל מנחה · ויצק עליה שמן · על כלה · ונתן עליה לבונה · על מקצתה · מניח קומץ לבונה עליה לצד אחד ומה ראית לומר כן שאין רבוי אחר רבוי אלא למעט · ד"א שמן על כלה לפי שהוא נבלל עמה וקומץ ממנו · ולבונה על מקצתה שאינה נבללת וקמיצה עמה שנ' על כל לבונתה שאחר שקמץ מלקט את הלבונה ומקטירה · ויצק ונתן · והביאה · מלמד שיציקה ובלילה כשרה בזר · וקמץ · מקמיצה ואילך מצות כהונה · ולמד על הנוצקים שהיו כשרים בזר · מלא קמצו · יכול מבורץ ויוצא לכל צד ת"ל והרים ממנו בקומצו אין לך כשר אלא בתוך הקומץ · אי בקומצו יכול חסר ת"ל מלא · כיצד חופה ג' אצבעותיו על פס ידו וזהו קומץ במשמע לשון העברית · על כל לבונתה · לבד הלבונה יהא הקומץ מלא לבונה · והקטיר · אף הלבונה בהקטרה · מלא קומצו מסלתה ומשמנה · הא אם קמץ ועלה בידו גרגיר מלח או קורט לבונה פסול · אזכרתה · הקומץ העולה לגבוה הוא זכרון המנחה שבו נזכר בעליה לטובה ולנחת רוח · לאהרן ולבניו · כהן גדול נוטל חלק בראש שלא במחלוקת · והדיוט במחלוקת · קדש קדשים היא להם · מאשי יי׳ · אין להם חלק בה אלא לאחר מתנות האישים · וכי תקריב · שאמר הרי עלי מנחה מאפה תנור · שאמר הכתוב מיני מנחות · חלות או רקיקין · חלות בלולות ורקיקי משוחים ומולקו לבניתם · משיחתן כמין כ"י יוני · יש אומר מושחן וחוזר ומושחן עד שיכלה כל שמן שבלוג · שכל המנחות טעונות לוג · ויש אומר מושחן כמין כ"ף · ושאר השמן נאכל לכהנים · מה ת"ל בשמן שני פעמים להכשיר שמן שני ושלישי היוצא מן הזיתים ואין צריך שמן ראשון אלא למנורה שנא' בו זך · ושנינו במנחות כל המנחות הבאות באפייתן ובקמיצתן עד פתיתה טעונה עשר חלות והאומר מה רקיקין באה עשר רקיקין · ואם מנחה על המחבת · שאמר הרי עלי מנחת מחבת · וכלי הוא שהיה במקדש שאופין מנחה זו בו על האור בשמן והכלי אינו עמוק אלא צף ומעשה המנחה שבתוכו קשה לפי שמתוך שהוא צף האור שורף את השמן וכן כשהוא מקפיא · ושל מרחשת עמוקה היא לפיכך מעשיה רוחשין · סלת בלולה בשמן · מלמד שבוללן כשהן סלת · פתות אותה · לרבות כל המנחות הנאפות קודם קמיצה לפתיתה · ויצקת עליה שמן מנחה היא · לרבות כל המנחות ליציקה · יכול אף מנחת מאפה ת"ל עליה · אותה · ולא מוציא את החלות · ולא מוציא את ...

ונפש כי תקריב קרבן מנחה ליהוה סלת יהיה קרבנו ויצק עליה שמן ונתן עליה לבנה ׃ והביאה אל בני אהרן הכהנים וקמץ משם מלא קמצו מסלתה ומשמנה על כל לבנתה והקטיר הכהן את אזכרתה המזבחה אשה ריח ניחח ליהוה ׃ והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו קדש קדשים מאשי יהוה ׃ וכי תקרב קרבן מנחה מאפה תנור סלת חלות מצת בלולת בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן ׃ ואם מנחה על המחבת קרבנך סלת בלולה בשמן מצה תהיה ׃ פתות אתה פתים ויצקת עליה שמן מנחה הוא ׃ ואם מנחת מרחשת

ואינש ארי תקריב קרבן מנחתא קדם יי׳ סולתא יהא קורבניה ויריק עלה משחא ויתן עלה לבונתא ׃ וייתינה לות בני אהרן כהניא ויקמוץ מתמן מלא קומציה מסולתה וממשחה על כל לבונתה ויסיק כהנא ית אידכרתא למדבחא קורבנא דמתקבל ברעוא קדם יי׳ ׃ ודאישתאר מן מנחתא לאהרן ולבנוהי קדש קודשין מקורבניא דיי׳ ׃ וארי תקריב קרבן מנחתא מאפה תנורא סולתא גריצן פטירן דפילן במשח ואספוגין פטירין דמשיחין במשח ׃ ואם מנחתא על מסריתא קרבנך סולתא דפילא במשח פטירא תהא ׃ בצע יתה ביצוען ותריק עלה משחא מנחתא היא ׃ ואם מנחתא דרדתא

קרבנך סלת בשמן תעשה: והבאת את המנחה אשר יעשה מאלה ליהוה והקריבה אל הכהן והגישה אל המזבח: והרים הכהן מן המנחה את אזכרתה והקטיר המזבחה אשה ריח ניחח ליהוה: והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו קדש קדשים מאשי יהוה: כל המנחה אשר תקריבו ליהוה לא תעשה חמץ כי כל שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה ליהוה: קרבן ראשית תקריבו אתם ליהוה ואל המזבח לא יעלו לריח ניחח: וכל קרבן מנחתך במלח תמלח ולא תשבית מלח ברית אלהיך מעל מנחתך על כל קרבנך תקריב מלח: ואם תקריב מנחת בכורים ליהוה אביב קלוי באש גרש כרמל תקריב את מנחת בכוריך: ונתת עליה שמן ושמת עליה לבנה מנחה הוא: והקטיר הכהן את אזכרתה מגרשה ומשמנה על כל לבנתה אשה ליהוה:

ואם זבח שלמים קרבנו אם מן הבקר הוא מקריב אם זכר אם נקבה תמים יקריבנו לפני יהוה: וסמך ידו על ראש קרבנו ושחטו פתח אהל מועד וזרקו בני אהרן הכהנים את הדם על המזבח סביב: והקריב מזבח השלמים אשה ליהוה את החלב המכסה את הקרב ואת כל החלב אשר על הקרב: ואת שתי

קרבנך סולתא במשח תתעביד

ותיתי ית מנחתא דאיתעביד מאילין קדם יי ויקרבינה לכהנא ויקרבינה למדבחא: ויפריש כהנא מן מנחתא ית אדכרתה ויסיק למדבחא קורבנא לאיתקבלא ברעוא קדם יי: ודאישתאר מן מנחתא לאהרן ולבנוהי קדש קודשין מקורבניא דיי: כל מנחתא דתקרבון קדם יי לא תתעביד חמיע ארי כל חמיר וכל דבש לא תסקון מינה קורבנא קדם יי: קרבן קדמאי תקרבון יתהון קדם יי ולמדבחא לא יסקון לאיתקבלא ברעוא: וכל קרבן מנחתך במילחא תמלח ולא תבטל מלח קים אלהך מעל מנחתך על כל קורבנך תקרב מלח:

ואם תקריב מנחת ביכורים קדם יי אביב קלי בנור פירוכן רמכן תקריב ית מנחת ביכורך: ותתן עלה מישחא ותשוי עלה לבונתא מנחתא היא: ויסיק כהנא ית אדכרתה מגירשה וממישחה על כל לבונתה קורבנא קדם יי:

ואם נכסת קודשין קורבניה אם מן תורי הוא מקריב אם דכר אם נוקבא שלים יקרבינה קדם יי: ויסמוך ידיה על ריש קורבניה ויכסיניה לתרע משכן זמנא ויזרקון בני אהרן כהניא ית דמא על מדבחא סחור סחור: ויקריב מנכסת קודשיא קורבנא קדם יי ית תרבא דחפי ית גווא וית כל תרבא די על גווא: וית תרתין

את מרקיקין ... מרחשת כלי הוא שהיה במקדש ועמוק מתוך עמוקה שמנה צבור לתוכה ואין האור שורפו ומעשים לכך ... כל דבר רך ע"י משקה נראה כרוחש ומנענע. אשר יעשה מאלה מאחד מן המינין האלו. והקריבה בעליה אל הכהן. והגישה הכהן אל המזבח מגישה לקרן דרומית מערבית של מזבח. את אזכרתה הקומץ. וכל דבש כל מתיקת פרי קרויה דבש. קרבן ראשית מה יש לך להביא מן השאור ומן הדבש קרבן ראשית ... שתי הלחם של עצרת הבאין מן השאור ... ובכורים מן הדבש כמו בכורי תאנים ותמרים. מלח ברית שהברית כרותה למלח מששת ימי בראשית שהובטחו המים התחתונים ליקרב על גבי המזבח במלח ובניסוך המים בחג. על כל קרבנך על עולת בהמה ועוף ואימורי כל קדשים. ואם תקריב ... אם זה משמש בלשון כי ... מנחת בכורים במנחת העומר הכתוב מדבר שהיא באה אביב בשעת בשול התבואה ומן השעורים היא באה ... אביב קלוי באש שמייבשין אותו על האור באבוב של קלאים שאלמלא כן אינה נטחנת ברחים לפי שהיא לחה. גרש כרמל גרוסה בעודה לח ... ותרגומה נמי כן ... כרמל ... ויכן נקרא ... כרמל ...

הכלית ואת החלב אשר עלהן אשר על הכסלים ואת היתרת על הכבד על הכליות יסירנה: והקטירו אתו בני אהרן המזבחה על העלה אשר על העצים אשר על האש אשה ריח ניחח ליהוה:

ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים ליהוה זכר או נקבה תמים יקריבנו: אם כשב הוא מקריב את קרבנו והקריב אתו לפני יהוה: וסמך את ידו על ראש קרבנו ושחט אתו לפני אהל מועד וזרקו בני אהרן את דמו על המזבח סביב: והקריב מזבח השלמים אשה ליהוה חלבו האליה תמימה לעמת העצה יסירנה ואת החלב המכסה את הקרב ואת כל החלב אשר על הקרב: ואת שתי הכלית ואת החלב אשר עלהן אשר על הכסלים ואת היתרת על הכבד על הכלית יסירנה: והקטירו הכהן המזבחה לחם אשה ליהוה:

ואם עז קרבנו והקריבו לפני יהוה: וסמך את ידו על ראשו ושחט אתו לפני אהל מועד וזרקו בני אהרן את דמו על המזבח סביב: והקריב ממנו קרבנו אשה ליהוה את החלב המכסה את הקרב ואת כל החלב אשר על הקרב: ואת שתי הכלית ואת החלב אשר עלהן אשר על הכסלים ואת היתרת על הכבד על הכלית יסירנה: והקטירם הכהן המזבחה לחם אשה לריח ניחח כל חלב ליהוה: חקת עולם לדרתיכם בכל מושבתיכם כל חלב וכל דם לא תאכלו:

כוליין וית תרבא די עליהן די על ניכסיא וית חיצרא דעל כבדא על כוליתא יעדינה: ויסקון יתיה בני אהרן למדבחא על עלתא די על אעיא די על אישתא קורבנא לאיתקבלא ברעוא קדם יי:

ואם מן ענא קורבניה לנכסת קודשיא קדם יי דכר או נוקבא שלים יקרבינה: אם אימר הוא מקריב ית קורבניה ויקריב יתיה קדם יי: ויסמוך ית ידיה על ריש קורבניה ויכוס יתיה קדם משכן זמנא ויזרקון בני אהרן ית דמיה על מדבחא סחור סחור: ויקרב מנכסת קודשיא קורבנא קדם יי תרביה אליתא שלמתא לקבל שדרתא יעדינה וית תרבא דחפי ית גווא וית כל תרבא די על גווא: וית תרתין כוליין וית תרבא די עליהן די על ניסיא וית חיצרא דעל כבדא על כוליתא יעדינה: ויסקיניה כהנא למדבחא לחם קורבנא קדם יי:

ואם עיזא קורבניה ויקרביניה קדם יי: ויסמוך ית ידיה על רישיה ויכוס יתיה קדם משכן זמנא ויזרקון בני אהרן ית דמיה על מדבחא סחור סחור: ויקריב מיניה קורבניה קורבנא קדם יי ית תרבא דחפי ית גווא וית כל תרבא די על גווא: וית תרתין כוליין וית תרבא די עליהן די על ניסיא וית חיצרא דעל כבדא על כוליתא יעדינה: ויסקינון כהנא למדבחא לחם קורבנא לאיתקבלא ברעוא כל תרבא קדם יי: קיים עלם לדריכון בכל מותבניכון כל תרב וכל דם לא תיכלון:

והכסל לגמלים. ואת כל החלב להביא חלב שעל הקיבה ... הכסלים ... הכליות ... קרבן ... לעמת העצה למעלה מן הכליות היועצות ... ואם מן הצאן ... אם כשב ... לפי שיש באימורי כשב ... אליה ... ואם עז ... הפסיק הענין ... לחם אשה לחם לשון מאכל ... חקת עולם ...

וידבר יהוה אל משה לאמר ׃ דבר
אל בני ישראל לאמר נפש כי תחטא
בשגגה מכל מצות יהוה אשר לא
תעשינה ועשה מאחת מהנה ׃ אם
הכהן המשיח יחטא לאשמת העם
והקריב על חטאתו אשר חטא פר
בן בקר תמים ליהוה לחטאת ׃ והביא
את הפר אל פתח אהל מועד לפני
יהוה וסמך את ידו על ראש הפר
ושחט את הפר לפני יהוה ׃ ולקח
הכהן המשיח מדם הפר והביא אתו
אל אהל מועד ׃ וטבל הכהן את
אצבעו בדם והזה מן הדם שבע
פעמים לפני יהוה את פני פרכת
הקדש ׃ ונתן הכהן מן הדם על קרנות
מזבח קטרת הסמים לפני יהוה
אשר באהל מועד ואת כל דם הפר
ישפך אל יסוד מזבח העלה אשר
פתח אהל מועד ׃ ואת כל חלב פר
החטאת ירים ממנו את החלב המכסה
על הקרב ואת כל החלב אשר על
הקרב ׃ ואת שתי הכלית ואת החלב
אשר עליהן אשר על הכסלים
ואת היתרת על הכבד על הכליות
יסירנה ׃ כאשר יורם משור זבח
השלמים והקטירם הכהן על מזבח
העלה ׃ ואת עור הפר ואת כל בשרו
על ראשו ועל כרעיו וקרבו ופרשו ׃
והוציא את כל הפר אל מחוץ
למחנה אל מקום טהור אל שפך
הדשן ושרף אתו על עצים באש

ומליל יי עם משה למימר ׃
מליל עם בני ישראל למימר אינש ארי יחוב בשלו מכל פיקודיא דיי דלא כשרין לאיתעבדא ויעביד מחדא מנהון ׃
אם כהנא רבא יחוב לחובי עמא ויקריב על חובתיה דחב תור בר תורי שלים קדם יי לחטאתא ׃
וייתי ית תורא לתרע משכן זימנא קדם יי ויסמוך ית ידיה על ריש תורא ויכוס ית תורא קדם יי ׃
ויסב כהנא דרבא מדמא דתורא ויעיל יתיה למשכן זימנא ׃
ויטבול כהנא ית אצבעיה בדמא ויdי מן דמא שבע זימנין קדם יי לקדם פרוכתא דקודשא ׃
ויתן כהנא מן דמא על קרנת מדבח קטורת בוסמיא קדם יי די במשכן זימנא וית כל דמא דתורא ישוד ליסודא מדבחא דעלתא דבתרע משכן זימנא ׃
וית כל תרב תורא דחטאתא יפריש מניה ית תרבא דחפי על גווא וית כל תרבא די על גווא ׃
וית תרתין כוליין וית תרבא די עליהן די על גיססיא וית חיצרא דעל כבדא על כוליתא יעדינה ׃
כמא דמתפרש מתור נכסת קודשיא ויסקינון כהנא על מדבחא דעלתא ׃
וית משכא דתורא וית כל בישריה על רישיה ועל כרעוהי וגווהי ואוכליה ׃
ויפיק כל תורא למברא למשריתא לאתר דכי לאתר בית מישד קיטמא ויוקיד יתיה על אעיא באישתא

מכל מצות ה' ׃ פירשו רבותינו אין חטאת באה אלא
על דבר שזדונו לאו וכרת ׃ מאחת
מהנה ׃ ממקצת אחת מהן ׃ כגון
הכותב שם משמעון נח מנחור ׃ אם
הכהן המשיח יחטא ׃ מדרשו אינו חייב אלא
בהעלם דבר עם שגגת מעשה כמו
שנאמר לאשמת העם ונעלם דבר מעיני
הקהל ועשו ׃ ופשוטו לפי האגדה
כשכהן גדול חוטא אשמת העם היא
שהם תלוין בו לכפר עליהן
ולהתפלל בעדם ונעשה מקולקל ׃ פר ׃
יכול זקן ת"ל בן אי בן יכול קטן ת"ל פר
הא כיצד זה בן ג' שנים ׃ אהל מועד ׃
למשכן ובבית עולמים להיכל ׃ את
פני פרכת ׃ כנגד מקום קדושתה הי'
מכוון כנגד בין הבדים ולא היו נוגעין
דמים בפרכת ואם נגעו נגעו ׃ ואת
כל דם ׃ שירי הדם ׃ ואת כל חלב פר
חלבו היה לו לומר מה ת"ל פר לרבות פר
יום הכפורים לכליות וחלבים ויותרת ׃
החטאת ׃ להביא שעיר עז לכליות
ויותרת ׃ ירים ממנו ׃ מן המחובר
שלא יפשיט קודם הסרת חלבו ׃ כאשר
יורם ׃ כאותן אמורים המפורשים
בשור זבח השלמים ׃ וכי מה פירש
בזבח השלמים שלא פירש כאן אלא
להקישו לשלמים מה שלמים לשמן אף
זה לשמו ומה שלמים שלום בעולם
אף זה שלום בעולם ובשחיטת קדשים
מצריכו ללמוד ממנו שאינו צריך לומר
מן המלמד על הכבד ועל הכליות
ועל כרעיו ועל ראשו ׃ כולן לשון תוספת הן ׃ כמו מלבד ׃ אל מקום טהור ׃ לפי שיש מחוץ לעיר מקום מוכן לטומאה
לבית הקברות ולבית מנוגעים הוצרך לומר מחוץ למחנה זה שאין לו מחנה לומר שיהא המקום טהור ׃ מחוץ למחנה ׃
חוץ לג' מחנות ובבית עולמים חוץ לעיר כמו שפירשוהו רבותינו בסנהדרין ׃ אל שפך הדשן ׃ מקום ששופכין בו הדשן המסולק מן המזבח

על שפך הדשן ישרף ׃ פ
ואם כל עדת ישראל ישגו ונעלם
דבר מעיני הקהל ועשו אחת מכל
מצות יהוה אשר לא תעשינה
ואשמו ׃ ונודעה החטאת אשר חטאו
עליה והקריבו הקהל פר בן בקר
לחטאת והביאו אתו לפני אהל
מועד ׃ וסמכו זקני העדה את ידיהם
על ראש הפר לפני יהוה ושחט את
הפר לפני יהוה ׃ והביא הכהן המשיח
מדם הפר אל אהל מועד ׃ וטבל
הכהן אצבעו מן הדם והזה שבע
פעמים לפני יהוה את פני הפרכת ׃
ומן הדם יתן על קרנת המזבח
אשר לפני יהוה אשר באהל מועד
ואת כל הדם ישפך אל יסוד מזבח
העלה אשר פתח אהל מועד ׃ ואת
כל חלבו ירים ממנו והקטיר
המזבחה ׃ ועשה לפר כאשר עשה
לפר החטאת כן יעשה לו וכפר
עלהם הכהן ונסלח להם ׃ והוציא
את הפר אל מחוץ למחנה ושרף
אתו כאשר שרף את הפר הראשון
חטאת הקהל הוא ׃ פ
אשר נשיא יחטא ועשה אחת מכל
מצות יהוה אלהיו אשר לא תעשינה
בשגגה ואשם ׃ או הודע אליו חטאתו
אשר חטא בה והביא את קרבנו
שעיר עזים זכר תמים ׃ וסמך ידו על
ראש השעיר ושחט אתו במקום
אשר ישחט את העלה לפני יהוה
חטאת הוא ׃ ולקח הכהן מדם
החטאת באצבעו ונתן על קרנת

על אתר בית מישד קיטמא יתוקד ׃
ואם כל כנישתא דישראל ישתלון ויהא טמיר פתגמא מעיני קהלא ויעבדון חדא מכל פיקודיא דיי דלא כשרין לאיתעבדא ויחובון ׃
ותתידע חובתא דחבו עלה ויקרבון קהלא תור בר תורי לחטאתא וייתון יתיה קדם משכן זימנא ׃
ויסמכון סבי כנישתא ית ידיהון על ריש תורא קדם יי ויכוס ית תורא קדם יי ׃
ויעיל כהנא רבא מדמא דתורא למשכן זימנא ׃
ויטבול כהנא אצבעיה מן דמא וידי שבע זימנין קדם יי לקדם פרוכתא ׃
ומן דמא יתן על קרנת מדבחא די קדם יי די במשכן זימנא וית כל דמא ישוד ליסודא דמדבחא דעלתא דבתרע משכן זימנא ׃
וית כל תרביה יפריש מניה ויסק למדבחא ׃
ויעביד לתורא כמא דעבד לתורא דחטאתא כן יעביד ליה ויכפר עליהון כהנא וישתביק להון ׃
ויפיק ית תורא למברא למשריתא ויוקיד יתיה כמא דאוקיד ית תורא קדמאה חטאת קהלא הוא ׃
דרבא יחוב ויעביד חדא מכל פיקודיא דיי אלהיה דלא כשרין לאיתעבדא בשלו ויחוב ׃
או אתידע ליה חובתיה דחב בה וייתי ית קורבניה צפיר בר עזי דכר שלים ׃
ויסמוך ידיה על ריש צפירא ויכוס יתיה באתר דיכוס ית עלתא קדם יי חטאתא הוא ׃
ויסב כהנא מדמא דחטאתא באצבעיה ויתן על קרנת

כמו שנאמר והוציא את הדשן ׃ על
שפך הדשן ׃ שאין ת"ל מה ת"ל על שפך
הדשן ׃ עדת ישראל ׃ אלו סנהדרין ׃
ונעלם דבר ׃ טעו להורות באחת מכל
כריתות שבתורה שהוא מותר ׃ הקהל
ועשו ׃ שעשו צבור על פיהם ׃ את
פני הפרכת ׃ ולמעלה הוא אומר
את פני פרכת הקדש משל למלך
שסרחה עליו מדינה אם מיעוטה
סרחה פמליא שלו קיימת ואם כולה
סרחה אין פמליא שלו קיימת ׃ אף
כשחטא כהן משיח עדיין קדושת
המקום על המקום ומשחטאו כולם
חס ושלום נסתלקה הקדושה ׃ יסוד
המזבח אשר פתח אהל מועד ׃ זה
יסוד מערבי שהוא כנגד הפתח ׃ ואת
כל חלבו ירים ׃ אע"פ שלא פירש כאן יותרת
ושתי כליות למדין הן מן ועשה לפר
כאשר עשה לפר החטאת ׃ ומפני
מה לא נתפרשו בו תנא דבי ר' ישמעאל
משל למלך שזועם על אוהבו ומיעט
בסרחונו מפני חיבתו ׃ ועשה לפר ׃ זה
כאשר עשה לפר החטאת ׃ כמו
שמפורש בפר כהן משיח ולהביא יותרת
וכליות ולכפול בו מצות שאם חסר
כן ולכפול מצות ההזאות שאם
חסר אחת מן המתנות פסול
לפי שמצינו בניתנין על מזבח
החיצון שנתנן במתנה אחת כפר
לכך הוצרך לשנות כאן שמתנה אחת מהן
מעכבת ׃ אשר נשיא יחטא ׃ לשון אשרי
אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לב להביא כפרה
על שגגתו קל וחומר שמתחרט על זדונותיו ׃ או
הודע ׃ אם משמע יודע ׃ או משמע אין
במקום אם ואם במקום או ׃ וכן או נודע כי שור נגח ׃ כשחטא סבור היה שהוא היתר ולאחר מכאן נתברר לו שעבר איסור

מזבח העלה ואת דמו ישפך אל יסוד מזבח העלה ואת כל חלבו יקטיר המזבחה כחלב זבח השלמים וכפר עליו הכהן מחטאתו ונסלח לו׃

ואם נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ בעשתה אחת ממצות יהוה אשר לא תעשינה ואשם׃ או הודע אליו חטאתו אשר חטא והביא קרבנו שעירת עזים תמימה נקבה על חטאתו אשר חטא׃ וסמך את ידו על ראש החטאת ושחט את החטאת במקום העלה׃ ולקח הכהן מדמה באצבעו ונתן על קרנת מזבח העלה ואת כל דמה ישפך אל יסוד המזבח׃ ואת כל חלבה יסיר כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים והקטיר הכהן המזבחה לריח ניחח ליהוה וכפר עליו הכהן ונסלח לו׃

ואם כבש יביא קרבנו לחטאת נקבה תמימה יביאנה׃ וסמך את ידו על ראש החטאת ושחט אתה לחטאת במקום אשר ישחט את העלה׃ ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנת מזבח העלה ואת כל דמה ישפך אל יסוד המזבח׃ ואת כל חלבה יסיר כאשר יוסר חלב הכשב מזבח השלמים והקטיר הכהן אתם המזבחה על אשי יהוה וכפר עליו הכהן על חטאתו אשר חטא ונסלח לו׃

ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה והוא עד או ראה או ידע אם לוא יגיד ונשא עונו׃ או נפש אשר תגע בכל

מדבחא דעלתא וית דמא ישוד ליסודא דמדבחא דעלתא׃
וית כל תרביה יסיק למדבחא כתרב ניכסת קודשיא ויכפר עלוהי כהנא מחובתיה וישתבק ליה׃
ואם אינש חד יחוב בשלו מעמא דארעא במיעבדיה חדא מכל פיקודיא דיי׳ דלא כשרין לאתעבדא ויחוב׃
או איתידע ליה חובתיה דחב וייתי ית קורבניה צפירת בר עזי שלמתא נוקבתא על חובתיה דחב׃
ויסמוך ית ידיה על ריש חטאתא ויכוס ית חטאתא באתר עלתא׃
ויסב כהנא מדמא באצבעיה ויתן על קרנת מדבחא דעלתא וית כל דמא ישוד ליסודא דמדבחא׃
וית כל תרבא יעדיה כמא דאיתעדי תרב מעל ניכסת קודשיא ויסיק כהנא למדבחא לאתקבלא ברעוא קדם יי׳ ויכפר עלוהי כהנא וישתבק ליה׃
ואם אימר ייתי קורבניה לחטאתא נוקבא שלמתא ייתינה׃
ויסמוך ית ידיה על ריש חטאתא ויכוס יתה לחטאתא באתר דיכוס ית עלתא׃
ויסב כהנא מדמא דחטאתא באצבעיה ויתן על קרנת מדבחא דעלתא וית כל דמא ישוד ליסודא דמדבחא׃
וית כל תרבא יעדי כמא דאיתעדי תרב אימרא מנכסת קודשיא ויסיק כהנא יתהון למדבחא על קורבניא דיי׳ ויכפר עלוהי כהנא על חובתיה דחב וישתבק ליה׃
ואינש ארי יחוב וישמע קל מומתא והוא סהיד או חזא או ידע אם לא יחוי ויקביל חוביה׃
או אינש דיקרב בכל

במקום אשר ישחט · בצפון שהוא מפורש אצל עולה · חטאת היא לשמה כשר שלא לשמה פסול · ואת דמו · שירי הדם · כחלב זבח השלמים · כאותן אמורין המפורשים בעז האמור בשלמים · ושחט אותה לחטאת · שתהא שחיטתה לשם חטאת · כאשר הוסר חלב · כאימורי שור המפורשים בשלמים · ושחט אותה לחטאת שתהא שחיטתה לשם חטאת · כאשר יוסר חלב הכשב · שנתרבו אימורין באליה אף חטאת כשבה טעונה אליה עם האימורין · על אשי יי׳ על מדורות האש העשויות לשם · ושמעה קול אלה · בדבר שהוא עד בו שהשביעוהו שבועה שאם יודע לו עדות שיבא ויעיד לו · או נפש כי תגע ואחר הטומאה הזאת יאכל קדשים או נכנס למקדש שהוא דבר שזדונו כרת בהעלם טומאה [illegible] ונעלם ממנו הטומאה · והאשם בהעלמת קדשים או ביאת מקדש · בטומאת אדם · זו טומאת מת · לכל טומאתו [illegible] אשר יטמא

דבר טמא או בנבלת חיה טמאה או בנבלת בהמה טמאה או בנבלת שרץ טמא ונעלם ממנו והוא טמא ואשם׃ או כי יגע בטמאת אדם לכל טמאתו אשר יטמא בה ונעלם ממנו והוא ידע ואשם׃ או נפש כי תשבע לבטא בשפתים להרע או להיטיב לכל אשר יבטא האדם בשבעה ונעלם ממנו והוא ידע ואשם לאחת מאלה׃ והיה כי יאשם לאחת מאלה והתודה אשר חטא עליה׃ והביא את אשמו ליהוה על חטאתו אשר חטא נקבה מן הצאן כשבה או שעירת עזים לחטאת וכפר עליו הכהן מחטאתו׃ ואם לא תגיע ידו די שה והביא את אשמו אשר חטא שתי תרים או שני בני יונה ליהוה אחד לחטאת ואחד לעלה׃ והביא אתם אל הכהן והקריב את אשר לחטאת ראשונה ומלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל׃ והזה מדם החטאת על קיר המזבח והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח חטאת הוא׃ ואת השני יעשה עלה כמשפט וכפר עליו הכהן מחטאתו אשר חטא ונסלח לו׃

ואם לא תשיג ידו לשתי תרים או לשני בני יונה והביא את קרבנו אשר חטא עשירת האפה סלת לחטאת לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבנה כי חטאת הוא׃ והביאה אל הכהן וקמץ הכהן ממנה מלוא קמצו את אזכרתה והקטיר המזבחה על אשי יהוה חטאת הוא׃ וכפר עליו הכהן על חטאתו אשר חטא מאחת מאלה

מידעם מסאב או בנבילת חיתא מסאבא או בנבילת בעירא מסאבא או בנבילת רחיש מסאב ויהא מכסא מיניה והוא מסאב ויחוב׃
או ארי יקרב בסואבת אינשא לכל סואבתיה דאיסתאב בה ויהא מכסא מיניה והוא ידע ויחוב׃
או אינש ארי יקיים לפרשא בספוון לאבאשא או לאיטבא לכל די יפריש אינשא בקיים ויהא מכסא מיניה והוא ידע ויחוב לחדא מאילין׃
ויהא ארי יחוב לחדא מאילין ויודי דחב עלה׃
וייתי ית אשמיה קדם יי׳ על חובתיה דחב נוקבתא מן ענא אימרתא או צפירת בר עזי לחטאתא ויכפר עלוהי כהנא מחוביה׃
ואם לא תימטי ידיה כמיסת שיתא וייתי ית אשמיה דחב תרין שפנינין או תרין בני יונה קדם יי׳ חד לחטאתא וחד לעלתא׃
וייתי יתהון לכהנא ויקרב ית די לחטאתא קדמיתא ויבלוק ית רישיה מלקביל קדליה ולא יפריש׃
וידי מדמא דחטאתא על כותל מדבחא ודאשתאר בדמא יתמיצי ליסודא דמדבחא חטאתא הוא׃
וית תניינא יעביד עלתא כדחזי ויכפר עלוהי כהנא מחוביה דחב וישתבק ליה׃
ואם לא תדביק ידיה לתרתין שפנינין או לתרין בני יונה וייתי ית קורבניה דחב חד מן עסרא בתלת סאין סולתא לחטאתא לא ישוי עלה משחא ולא יתן עלה לבונתא ארי חטאתא היא׃
וייתינה לות כהנא ויקמוץ כהנא מינה מלי קומציה ית אדכרתה ויסיק למדבחא על קורבניא דיי׳ חטאתא היא׃
ויכפר עלוהי כהנא על חובתיה דחב מחדא מאילין

לרבות את הנוגע בבועל נדה · בה לרבות בולע נבלת עוף טהור · ונעלם ממנו [illegible] קדש או ביאת מקדש · בשבועה ונע׳ כלו׳ להרע · לעצמו · להטיב לעצמו כגון אוכל ולא אוכל אישן ולא אישן · לכל אשר יבטא · לרבות לשעבר · ונעלם ממנו ועבר על שבועתו · כל אלה קרבן עולה ויורד המפורש כאן אבל שבועת שוא

נדר

כפרת מעון אותה בקרבן זה · את אשר לחטאת ראשונה חטאת קודמת לעולה · למה הדבר דומה לפרקליט שנכנס לרצות · ריצה פרקליט נכנס דורון אחריו · ולא יבדיל · אינו מולק אלא סימן אחד · ערף הוא גבה הראש המשופע לצד הצואר · מול ערף · מול הרואה את העורף והוא אורך כל אחורי הצואר · והזה מדם החטאת · בעולה לא הטעין אלא מיצוי ובחטאת הזאה ומיצוי אוחז בעורף ומתיז והדם נתז והולך למזבח · חטאת היא שחיטה כשרה שלא לשמה פסולה · כמשפט כדת האמור בעולת העוף של נדבה בראש הספר · כי חטאת היא ואין בדין שיהא קרבנה מהודר · חטאת היא נקמצה ונקטרה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה · וכפר עליו על חטאתו אשר חטא כאן שנה הכתוב מפני בעשירות ודלות ודלי דלות ומחטאתו וכן בעשירות נאמר על חטאתו ·

ידיהן דכתיב מעלין שאם חטא כשהוא עשיר והפריש מעות לכבשה או שעירה והעני יביא מקצתן שתי תורים הפריש מעות לשתי תורים והעני יביא מקצתן לעשירית האיפה העשיר יוסיף עליהן ויביא קרבן עשיר לכך נאמר על חטאתו מאחת מאלה: מאחת מג' כפרות האמורות בענין או בעשירות או בדלות או בדלי דלות. ומקצת שכל האמורים שבכן יהיו כשבה או שעירה וקצתן יהיו בעוף וקצתן יהיו בעשירית האיפה הל' מאחת מאלה להשוות קלין לחמורין בכשבה ושעירה ואת החמורין לקלין לעשירית האיפה בדלי דלות. והיתה לכהן: ללמד על מנחת חוטא שתהא נאכלת. והי"ו

ונסלח לו והיתה לכהן כמנחה:

וידבר יהוה אל משה לאמר: נפש כי תמעל מעל וחטאה בשגגה מקדשי יהוה והביא את אשמו ליהוה איל תמים מן הצאן בערכך כסף שקלים בשקל הקדש לאשם: ואת אשר חטא מן הקדש ישלם ואת חמישתו יוסף עליו ונתן אתו לכהן והכהן יכפר עליו באיל האשם ונסלח לו:

ואם נפש כי תחטא ועשתה אחת מכל מצות יהוה אשר לא תעשינה ולא ידע ואשם ונשא עונו: והביא איל תמים מן הצאן בערכך לאשם אל הכהן וכפר עליו הכהן על שגגתו אשר שגג והוא לא ידע ונסלח לו:

ואישתביק ליה ותהא לכהנא כמנחתא:

ומליל יי' עם משה למימר:

אינש ארי תשקר שקר ויחוב בשלו מקודשיא דיי' וייתי ית אשמיה קדם יי' דכר שלים מן ענא בפירסניה כספא סלעין בסלעי קודשא לאשמא:

וית דחב מן קודשא ישלם וית חומשיה יוסף עלוהי ויתן יתיה לכהנא וכהנא יכפר עלוהי בדכר אשמא וישתביק ליה:

ואם אינש ארי יחוב ויעביד חדא מכל פיקודיא דיי' דלא כשרין לאיתעבדא ולא ידע ויחוב ויקבל חוביה:

וייתי דכר שלים מן ענא בפירספה לאשמא לכהנא ויכפר עלוהי כהנא על שלותיה דאישתלי והוא לא ידע וישתביק ליה:

לפי שהוא ורבותינו דרשו והיתה לכהן ואם חוטא זה כהן הוא תהא לו כשאר מנחת נדבת כהן שהיא כליל כליל. רצה לא תאכל: כי תמעול מעל: אין מעילה בכל מקום אלא שנוי וכן הוא אומר וימעלו באלהי אבותם ויזנו וכן בסוטה ומעלה מעל: וחטאה בשגגה שנהנה מן ההקדש והיכן הוזהר נאמר כאן חטא ונאמר חטא בתרומה ולא ישאו עליו חטא מה להלן הזהיר אף כאן לא הזהיר אלא על האוכל אף כאן לא הזהיר אלא על האוכל. הל' מ תלמוד לומר עד רבה: קדשי יי' המיוחדים לשם יבאו קדשים קלים: איל: לשון קשה כמו ואת אילי הארץ אף כאן קשה בן שתי שנים: בערכך כסף: שיהא שוה ב' סלעים: ואת אשר חטא יש לם קרן וחומש להקדש: ולא ידע ואשם והביא אשם ... הכתוב מדבר במי שבא כספק כרת שגגו ולא ידע אם עבר עליו אם לאו כגון חלב ושומן לפניו וכסבור ששתיהן היתר ואכל האחת ואמרו לו אחת של חלב היתה ולא ידע אם של חלב אכל אם לאו הרי זה מביא אשם תלוי ומגין עליו כל זמן שלא נודע לו שודאי חטא ואם נודע לו לאחר זמן יביא חטאת ולא ידע ואשם רבי יוסי הגלילי אומר הרי הכתוב ענש על מי שלא ידע על אחת כמה וכמה שיענש את מי שידע רבי יוסי אומר אם נפשך לידע מתן שכרן של צדיקים צא ולמד מאדם הראשון שלא נצטוה אלא על מצות עשה ועבר עליה ראה כמה מיתות נקנסו לו ולדורותיו והיכן מדה מרובה של טובה או של פורענות הוי אומר מדה טובה היושב לו מן הפגולין והנותרות והמתענה ביום הכפורים על אחת כמה וכמה שיזכה לו ולדורותיו עד סוף כל הדורות רבי עקיבא אומר הרי הוא אומר על פי שנים עדים או על פי ג' עדים יקום דבר אם מתקיים העדות בשנים למה פרט הכתוב ג' אלא להביא שלישי להחמיר עליו כשנים להוכיח ולענשם דין לענין ענשם וזומה כולה בשלו אם כך נענש למצטרף לעוברי עבירה כעושי עבירה על אחת כמה כמה שישלם טוב למצטרף לעושי מצוה כעושי מצוה רבי אלעזר בן עזריה אומר הרי הוא אומר כי תקצור קצירך בשדך ושכחת עומר בשדה וגו' למען יברכך הכי קבע לו הכתוב ברכה למי שבאה מצוה על ידו ולא ידע אמור מעתה היתה סלע צרורה בכנפיו ונפלה ממנו ומצאה העני ונתפרנס בה הרי הקב"ה קובע לו ברכה בערכך לאשם בערך האמור למעלה אשר שגג והוא לא ידע הא אם ידע לאחר זמן

ליה כפר על אשם והעדיה הכתוב אשם תלוי זה וזה כהן הוא שאם לא נודע לו שודאי חטא אשם ... אשם הוא אשם אשם: הראשון כולו קמץ שהוא שם דבר והאחרון חציו קמץ וחציו פתח שהוא לשון פעל ... אשום אשם לפני המקום: נפש כי תחטא אמר רבי עקיבא מה ת"ל ומעלה מעל ביי' לפי שכל המלוה והלוה והנושא והנותן אינו עושה אלא בעדים ובשטר לפיכך בזמן שהוא מכחש מכחש בעדים ובשטר אבל המפקיד אצל חבירו אינו רוצה שתדע בו נשמה אלא שלישי שביניהם לפיכך כשהוא מכחש מכחש בשלישי שביניהם: בתשומת יד ששם בידו ממון להתעסק בו או במלוה: או בגזל שגזל מידו כלום: או עשק הוא שכר שכיר: וכחש בה שכפר על אחת מכל אלה אשר יעשה האדם לחטוא ולהשבע על שקר בכפירת ממון: והיה כי יחטא ואשם כשיכיר בעצמו לשוב בתשובה ולדעת ולהתודות כי חטא ואשם: בראשו הוא הקרן ראש הממון: ביום אשמתו ביום הודאתו ...

אשם הוא אשם אשם ליהוה:

וידבר יהוה אל משה לאמר: נפש כי תחטא ומעלה מעל ביהוה וכחש בעמיתו בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו: או מצא אבדה וכחש בה ונשבע על שקר על אחת מכל אשר יעשה האדם לחטא בהנה: והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגזלה אשר גזל או את העשק אשר עשק או את הפקדון אשר הפקד אתו או את האבדה אשר מצא: או מכל אשר ישבע עליו לשקר ושלם אתו בראשו וחמשתיו יסף עליו לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו: ואת אשמו יביא ליהוה איל תמים מן הצאן בערכך לאשם אל הכהן: וכפר עליו הכהן לפני יהוה ונסלח לו על אחת מכל אשר יעשה לאשמה בה:

וידבר יהוה אל משה לאמר: צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו: ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד ילבש על בשרו והרים את הדשן אשר תאכל האש את העלה על המזבח ושמו אצל המזבח:

אשמא הוא על חוביה דחוב אשמא יקריב קדם יי':

ומליל יי' עם משה למימר:

אינש ארי יחוב וישקר שקר קדם יי' ויכדיב בחבריה בפקדונא או בשותפות ידא או בגזילא או אנס ית חבריה:

או אשכח אבדתא ויכדיב בה וישתבע על שיקרא על חדא מכל די יעביד אינשא למיחב בהן:

ויהא ארי יחטא ויחוב ויתיב ית גזילא דגזל או ית עשקא דאנס או ית פיקדונא דאתפקד עמיה או ית אבדתא דאשכח:

או מכל דאישתבע עלוהי לשקרא וישלם יתיה ברישיה וחומשיה יוסף עלוהי דהוא ליה יתנניה ביום חובתיה:

וית אשמיה ייתי קדם יי' דכר שלים מן ענא בפירסניה לאשמא לכהנא:

ויכפר עלוהי כהנא קדם יי' וישתביק ליה על חדא מכל דיעביד לחובא בה:

ומליל יי' עם משה למימר:

פקיד ית אהרן וית בנוהי למימר דא אוריתא דעלתא היא עלתא דעל מוקדא על מדבחא כל ליליא עד צפרא ואישתא דמדבחא תהא יוקדא ביה:

וילבש כהנא לבושין דבוץ ומכנסין דבוץ ילבש על בשריה ויפריש ית קיטמא דתיכול אישתא ית עלתא על מדבחא וישויניה בסטר מדבחא:

זאת תורת העולה היא העולה כול כל הע פת בתורת העולה כאן הקריב עולה

חסלת ויקרא

צו את אהרן: אין צו אלא לשון זרוז מיד ולדורות. אמר רבי שמעון ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס: זאת תורת העולה: הרי הענין הזה בא ללמד על הקטר חלבים ואברים שיהא כשר כל הלילה ועל הפסולין איזה מהם אם עלו ירדו ואיזה לא ירדו שכל תורה לרבות הוא בא לומר תורה אחת לכל העולים ואפילו פסולין שאם עלו לא ירדו: היא העולה: למעט הרובע והנרבע וכיוצא בהן שלא היה פסולן בקדש שפסולן קודם שבאו לעזרה: מדו בד: היא הכתונת ומה ת"ל מדו שתהא כמדתו: על בשרו: שלא יהא דבר חוצץ בינתים: והרים את הדשן: היה חותה מלא המחתה מן המאוכלות הפנימיות ונותנן במזרחו של כבש: הדשן אשר תאכל האש ונעשה דשן מאותו דשן ירים תרומה ושמו וגו'

ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה אל מקום טהור: והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר וערך עליה העלה והקטיר עליה חלבי השלמים: אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה: וזאת תורת המנחה הקרב אתה בני אהרן לפני יהוה אל פני המזבח: והרים ממנו בקמצו מסלת המנחה ומשמנה ואת כל הלבנה אשר על המנחה והקטיר המזבח ריח ניחח אזכרתה ליהוה: והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו מצות תאכל במקום קדש בחצר אהל מועד יאכלוה: לא תאפה חמץ חלקם נתתי אתה מאשי קדש קדשים הוא כחטאת וכאשם: כל זכר בבני אהרן יאכלנה חק עולם לדרתיכם מאשי יהוה כל אשר יגע בהם יקדש:

וידבר יהוה אל משה לאמר: זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו ליהוה ביום המשח אתו עשירת האפה סלת מנחה תמיד מחציתה בבקר ומחציתה בערב: על מחבת בשמן

וישלח ית לבושוהי וילבש לבושין אחרנין ויפק ית קיטמא למברא למשריתא לאתר דכי: ואישתא על מדבחא תהי יוקדא ביה לא תיטפי ויבער עלה כהנא אעיא בצפר בצפר ויסדר עלה עלתא ויסיק עלה תרבי נכסת קודשיא: אישתא תדירא תהי יוקדא על מדבחא לא תיטפי: ודא אוריתא דמנחתא יקרבון יתה בני אהרן קדם יי לקדם מדבחא: ויפריש מינה בקומציה מסולתא דמנחתא וממשחה וית כל לבונתא די על מנחתא ויסיק למדבחא לאתקבלא ברעוא אדכרתה קדם יי: ודאשתארת מינה ייכלון אהרן ובנוהי פטירן תתאכיל באתר קדיש בדרת משכן זמנא ייכלונה: לא תתאפי חמיע חולקהון יהבית יתה מקורבני קדש קודשין היא כחטאתא וכאשמא: כל דכורא בבני אהרן ייכלונה קים עלם לדרתיכון מקורבניא דיי כל דיקרב בהון יתקדש: ומליל יי עם משה למימר: דין קרבן אהרן ובנוהי דיקרבון קדם יי ביומא דירבון יתיה חד מן עשרא בתלת סאין סולתא מנחתא תדירא פלגותה בצפרא ופלגותה ברמשא: על מסריתא במשח

ופשט את בגדיו · אין זו חובה אלא דרך ארץ שלא ילכלך בגדים שמשמש בהוצאת הדשן · בגדים שבשל בהן קדרה לרבו אל ימזוג בהם כוס לרבו · ולבש בגדים אחרים · פחותין מהן · והוציא את הדשן · הצבור בתפוח כשהוא רבה ואין מקום במערכה מוציאו משם ואין זו חובה בכל יום אבל התרומה חובה בכל יום [illegible]

תעשה מרבכת תביאנה תפיני מנחת פתים תקריב ריח ניחח ליהוה: והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אתה חק עולם ליהוה כליל תקטר: וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל:

וידבר יהוה אל משה לאמר: דבר אל אהרן ואל בניו לאמר זאת תורת החטאת במקום אשר תשחט העלה תשחט החטאת לפני יהוה קדש קדשים הוא: הכהן המחטא אתה יאכלנה במקום קדש תאכל בחצר אהל מועד: כל אשר יגע בבשרה יקדש ואשר יזה מדמה על הבגד אשר יזה עליה תכבס במקום קדש: וכלי חרש אשר תבשל בו ישבר ואם בכלי נחשת בשלה ומרק ושטף במים: כל זכר בכהנים יאכל אתה קדש קדשים הוא: וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש לא תאכל באש תשרף:

וזאת תורת האשם קדש קדשים הוא: במקום אשר ישחטו את העלה ישחטו את האשם ואת דמו יזרק על המזבח סביב: ואת כל חלבו יקריב ממנו את האליה ואת החלב המכסה את הקרב: ואת שתי הכלית ואת החלב אשר עליהן אשר על הכסלים ואת היתרת על הכבד על הכלית יסירנה: והקטיר אתם הכהן המזבחה אשה ליהוה אשם הוא: כל זכר בכהנים יאכלנו

תתעביד רביכא תיתינה תפני מנחת ביצוען תקריב לאתקבלא ברעוא קדם יי: וכהנא דמרבא תחותוהי מבנוהי יעביד יתה קים עלם קדם יי גמיר תתסק: וכל מנחתא דכהנא גמיר תהא לא תתאכיל: ומליל יי עם משה למימר: מליל עם אהרן ועם בנוהי למימר דא אוריתא דחטאתא באתר די תתנכס עלתא תתנכס חטאתא קדם יי קדש קודשין היא: כהנא דמכפר יתה ייכלנה באתר קדיש תתאכיל בדרת משכן זמנא: כל דיקרב בבשרה יתקדש ודידי מדמה על לבושא דידי עלה תחוור באתר קדיש: ומאן דחסף דתתבשל ביה יתבר ואם במאן דנחשא יתבשל ויתמריק וישתטף במיא: כל דכורא בכהניא ייכול יתה קדש קודשין היא: וכל חטאתא די יתעל מדמא למשכן זמנא לכפרא בקודשא לא תתאכיל בנורא יתוקד: ודא אוריתא דאשמא קדש קודשין הוא: באתר דיכסון ית עלתא יכסון ית אשמא וית דמיה יזרוק על מדבחא סחור סחור: וית כל תרביה יקריב מיניה ית אליתא וית תרבא דחפי ית גווא: וית תרתין כוליין וית תרבא די עליהון די על גיססיא וית חצרא די על כבדא על כוליתא יעדינה: ויסיק יתהון כהנא למדבחא קורבנא קדם יי אשמא הוא: כל דכורא בכהניא ייכלוניה

[illegible]

במקום קדש יאכל קדש קדשים הוא: כחטאת כאשם תורה אחת להם הכהן אשר יכפר בו לו יהיה: והכהן המקריב את עלת איש עור העלה אשר הקריב לכהן לו יהיה: וכל מנחה אשר תאפה בתנור וכל נעשה במרחשת ועל מחבת לכהן המקריב אתה לו תהיה: וכל מנחה בלולה בשמן וחרבה לכל בני אהרן תהיה איש כאחיו:

וזאת תורת זבח השלמים אשר יקריב ליהוה: אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה חלות מצות בלולת בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן וסלת מרבכת חלת בלולת בשמן: על חלת לחם חמץ יקריב קרבנו על זבח תודת שלמיו: והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה ליהוה לכהן הזרק את דם השלמים לו יהיה: ובשר זבח תודת שלמיו ביום

באתר קדיש יתאכל קדש קודשין הוא:
כחטאתא כאשמא אוריתא חדא להון כהנא דיכפר ביה דיליה יהא:
וכהנא דמקריב ית עלת גבר משך עלתא דיקריב לכהנא דיליה יהא:
וכל מנחתא דתתאפה בתנורא וכל דאתעביד ברדתא ועל מסריתא לכהנא דמקריב יתה דיליה יהא:
וכל מנחתא דפילא במשח ודלא פילא לכל בני אהרן תהי גבר כאחוהי:

ודא אוריתא דנכסת קודשיא דיקריב קדם יי:
אם על תודתא יקרבניה ויקריב על נכסת תודתא גריצן פטירן דפילן במשח ואספוגין פטירין דמשיחין במשח וסולתא רביכא גריצן דפילן במשח:
על גריצן דלחם חמיע יקריב קורבניה על נכסת תודת קודשוהי:
ויקריב מניה חד מכל קורבן אפרשותא קדם יי לכהנא דיזריק ית דם נכסת קודשיא דיליה יהא:
ובשר נכסת תודת קודשוהי ביום

[illegible]

קרבנו יאכל לא יניח ממנו עד בקר: ואם נדר או נדבה זבח קרבנו ביום הקריבו את זבחו יאכל וממחרת והנותר ממנו יאכל: והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף: ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פגול יהיה והנפש האכלת ממנו עונה תשא: והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף והבשר כל טהור יאכל בשר: והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר ליהוה וטמאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה: ונפש כי תגע בכל טמא בטמאת אדם או בבהמה טמאה או בכל שקץ טמא ואכל מבשר זבח השלמים אשר ליהוה ונכרתה הנפש ההוא מעמיה:

וידבר יהוה אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל לאמר כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו: וחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה ואכל לא תאכלהו: כי כל אכל חלב מן הבהמה אשר יקריב ממנה אשה ליהוה ונכרתה הנפש האכלת מעמיה: וכל דם לא תאכלו בכל מושבתיכם לעוף ולבהמה: כל נפש

קורבניה יתאכל לא יצנע מניה עד צפרא:
ואם נדר או נדבתא נכסת קורבניה ביומא דקריב ית דבחיה יתאכל וביומא דבתרוהי ודאשתאר מיניה יתאכיל:
ודאשתאר מבשר נכסתא ביומא תליתאה בנורא יתוקד:
ואם מיתאכלא יתאכל מבשר נכסת קודשוהי ביומא תליתאה לא יהא לרעוא דמקריב יתיה לא יתחשב ליה מרחק יהא ואינשא דמיתאכלא מיניה חוביה תקביל:
ובשר קודשא דיקרב בכל מסאב לא יתאכיל בנורא יתוקד ובשר קודשא כל דידכי בקודשא ייכול בשר קודשא:
ואינש דייכול בשרא מנכסת קודשיא די קדם יי וסובתיה עלוהי וישתיצי אינשא ההיא מעמיה:
ואינש ארי יקרב בכל מסאב בסואבת אינשא או בבעירא מסאבא או בכל רחיש מסאב וייכול מבשר נכסת קודשיא די קדם יי וישתיצי אינשא ההיא מעמיה:

ומליל יי עם משה למימר:
מליל עם בני ישראל למימר כל תרב תור ואימר ועזא לא תיכלון:
ותרב נבילא ותרב תבירא יתעביד לכל עבידא ומיכל לא תיכלוניה:
ארי כל דייכול תרב מן בעירא דיקריב מינה קורבנא קדם יי וישתיצי אינשא דייכול מעמיה:
וכל דמא לא תיכלון בכל מותבניכון לעופא ולבעירא:
כל נפש

[illegible]

[illegible]

במקום קדש יאכל קדש קדשים הוא: כחטאת כאשם תורה אחת להם הכהן אשר יכפר בו לו יהיה: והכהן המקריב את עלת איש עור העלה אשר הקריב לכהן לו יהיה: וכל מנחה אשר תאפה בתנור וכל נעשה במרחשת ועל מחבת לכהן המקריב אתה לו תהיה: וכל מנחה בלולה בשמן וחרבה לכל בני אהרן תהיה איש כאחיו:

וזאת תורת זבח השלמים אשר יקריב ליהוה: אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה חלות מצות בלולת בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן וסלת מרבכת חלת בלולת בשמן: על חלת לחם חמץ יקריב קרבנו על זבח תודת שלמיו: והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה ליהוה לכהן הזרק את דם השלמים לו יהיה: ובשר זבח תודת שלמיו ביום

באתר קדיש יתאכל קדש קודשין הוא: כחטאתא כאשמא אוריתא חדא להון כהנא דיכפר ביה דיליה יהא: וכהנא דמקריב ית עלת גבר משך עלתא דיקריב לכהנא דיליה יהא: וכל מנחא דתתאפה בתנורא וכל דאיתעביד ברדתא ועל משריתא לכהנא דמקריב יתה דיליה תהא: וכל מנחתא דפילא במשח ודלא פילא לכל בני אהרן תהי גבר כאחוהי:

ודא אוריתא דנכסת קודשיא דיקריב קדם יי: אם על תודתא יקרביניה ויקריב על נכסת תודתא גריצן פטירן דפילן במשח ואספוגין פטירין דמשיחין במשח וסולתא רביכא גריצן דפילן במשח: על גריצן דלחם חמיע יקריב קורבניה על נכסת תודת קודשוהי: ויקרב מיניה חד מכל קרבן אפרשותא קדם יי לכהנא דיזרוק ית דם נכסת קודשיא דיליה יהא: ובשר נכסת תודת קודשוהי ביום

[illegible]

[illegible]

קרבנו יאכל לא יניח ממנו עד בקר: ואם נדר או נדבה זבח קרבנו ביום הקריבו את זבחו יאכל וממחרת והנותר ממנו יאכל: והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף: ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פגול יהיה והנפש האכלת ממנו עונה תשא: והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף והבשר כל טהור יאכל בשר: והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר ליהוה וטמאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה: ונפש כי תגע בכל טמא בטמאת אדם או בבהמה טמאה או בכל שקץ טמא ואכל מבשר זבח השלמים אשר ליהוה ונכרתה הנפש ההוא מעמיה: וידבר יהוה אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל לאמר כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו: וחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה ואכל לא תאכלהו: כי כל אכל חלב מן הבהמה אשר יקריב ממנה אשה ליהוה ונכרתה הנפש האכלת מעמיה: וכל דם לא תאכלו בכל מושבתיכם לעוף ולבהמה: כל נפש

קורבניה יתאכיל לא יצנע מיניה עד צפרא: ואם נדר או נדבתא נכסת קורבניה ביומא דקריב ית דבחיה יתאכיל וביומא דבתרוהי ודאשתאר מיניה יתאכיל: ודאשתאר מבשר נכסתא ביומא תליתאה בנורא יתוקד: ואם אתאכלא יתאכל מבשר נכסת קודשוהי ביומא תליתאה לא יהא לרעוא דמקריב יתיה לא יתחשיב ליה מרחק יהא ואינשא דתאכול מיניה חוביה תקביל: ובשר די יקרב בכל מסאב לא יתאכיל בנורא יתוקד ובשר קודשא כל דדכי בקודשא יכול בשר קודשא: ואינש דתיכול בשרא מנכסת קודשיא די קדם יי וסואבתיה עלוהי ואשתיצי אינשא ההיא מעמיה: ואינש ארי תקרב בכל מסאב בסואבת אינשא או בבעירא מסאבא או בכל רחיש מסאב ותיכול מבשר נכסת קודשיא די קדם יי ואשתיצי אנשא ההוא מעמה: ומליל יי עם משה למימר: מליל עם בני ישראל למימר כל תרב תור ואימר ועיזא לא תיכלון: ותרב נבילה ותרב תבירא יתעביד לכל עבידא ומיכל לא תיכלוניה: ארי כל דיכול תרב מן בעירא דיקריב מנה קורבנא קדם יי ואשתיצי נפשא דתיכול מעמיה: וכל דמא לא תיכלון בכל מותבניכון לעופא ולבעירא: כל נפשא

[illegible]

אשר תאכל כל דם ונכרתה הנפש
ההוא מעמיה ׃
וידבר יהוה אל משה לאמר ׃ דבר
אל בני ישראל לאמר המקריב את
זבח שלמיו ליהוה יביא את קרבנו
ליהוה מזבח שלמיו ׃ ידיו תביאינה
את אשי יהוה את החלב על החזה
יביאנו את החזה להניף אתו תנופה
לפני יהוה ׃ והקטיר הכהן את החלב
המזבחה והיה החזה לאהרן ולבניו ׃
ואת שוק הימין תתנו תרומה לכהן
מזבחי שלמיכם ׃ המקריב את דם
השלמים ואת החלב מבני אהרן
לו תהיה שוק הימין למנה ׃ כי את
חזה התנופה ואת שוק התרומה
לקחתי מאת בני ישראל מזבחי
שלמיהם ואתן אתם לאהרן הכהן
ולבניו לחק עולם מאת בני ישראל ׃
זאת משחת אהרן ומשחת בניו
מאשי יהוה ביום הקריב אתם לכהן
ליהוה ׃ אשר צוה יהוה לתת להם
ביום משחו אתם מאת בני ישראל
חקת עולם לדרתם ׃ זאת התורה
לעלה למנחה ולחטאת ולאשם
ולמלואים ולזבח השלמים ׃ אשר
צוה יהוה את משה בהר סיני ביום
צותו את בני ישראל להקריב את
קרבניהם ליהוה במדבר סיני ׃

פ

וידבר יהוה אל משה לאמר ׃ קח את
אהרן ואת בניו אתו ואת הבגדים ואת
שמן המשחה ואת פר החטאת ואת
שני האילים ואת סל המצות ׃ ואת כל

דתיכול כל דם וישתיצי אינשא ההוא מעמיה ׃

ומליל יי עם משה למימר ׃

מליל עם בני ישראל למימר דמקריב ית נכסת קודשוהי קדם יי ייתי ית קורבניה קדם יי מניכסת קודשוהי ׃

ידוהי ייתיין ית קורבניא דיי ית תרבא על חדיא ייתיניה ית חדיא לארמא יתיה ארמא קדם יי ׃

ויסיק כהנא ית תרבא למדבחא ויהא חדיא לאהרן ולבנוהי ׃

וית שוקא דימינא תתנון אפרשותא לכהנא מניכסת קודשיכון ׃

דמקריב ית דם ניכסת קודשיא וית תרבא מבני אהרן דיליה תהא שוקא דימינא לחולק ׃

ארי ית חדיא דארמותא וית שוקא דאפרשותא נסבית מן בני ישראל מנכסת קודשיהון ויהבית יתהון לאהרן כהנא ולבנוהי לקים עלם מן בני ישראל ׃

דא רבות אהרן ורבות בנוהי מקורבניא דיי ביומא דקריב יתהון לשמשא קדם יי ׃

דפקיד יי למתן להון ביומא דרבי יתהון מן בני ישראל קים עלם לדריהון ׃

דא אוריתא לעלתא למנחתא ולחטאתא ולאשמא ולקורבניא ולניכסת קודשיא ׃

דפקיד יי ית משה בטורא דסיני ביומא דפקדיה ית בני ישראל לקרבא ית קורבניהון קדם יי במדברא דסיני ׃

ומליל יי עם משה למימר ׃

קרב ית אהרן וית בנוהי עמיה וית לבושיא וית משחא דרבותא וית תורא דחטאתא וית תרין דיכרין וית סלא דפטיריא ׃

וית כל

את אשי יי · ומה הן האשים החלב על החזה יביאנו כשמביאו מבית המטבחים נותן חלב על החזה וכשנותנו ליד הכהן המניף נמצא החזה למעלה והחלב למטה וזהו האמור במקום אחר שוק התרומה וחזה התנופה על אשי החלבים יביאו ולאחר התנופה נותנו לכהן המקטיר ונמצא החזה למטה וזהו שנאמר וישימו את החלבים על החזות ויקטר וגו׳ למדנו שלשה כהנים זקוקין לה כך מפורש במנחות · את החלב על החזה יביאנו ואת החזה למה מביא להניף אותו ולא שיהא הוא מן האשים לפי שנאמר את אשי יי את החלב על החזה · יכול אף חזה לאשים לכך נאמר את החזה להניף · והקטיר הכהן את החלב ואחר כך והיה החזה לאהרן למדנו שאין הבשר נאכל בעוד האימורין למטה · מן הזבחים · שוק מן הפרק של ארכובה התחתונה עד הפרק האמצעי שהוא סובך של ירך · המקריב את דם · מי שהוא ראוי לזריקתו ולהקטיר חלביו יצא טמא בשעת זריקת דמים או בשעת הקטר חלבים אינו חולק בבשר · בני ישראל כל אלה ראויין היו [illegible] וכשחטאו בעגל נטלו מהן [illegible] · יכול אף [illegible] להם [illegible] לחק עולם [illegible] לכהן [illegible] · מאת בני ישראל [illegible] התנופה והתרומה · [illegible] ומנחה [illegible] ולמלואים ליום חנוך הכהונה · קח את אהרן פרשה זו נאמרה שבעה ימים קודם הקמת המשכן שאין מוקדם ומאוחר בתורה · קח · קחנו בדברים ומשכהו · ואת פר החטאת ·

העדה הקהל אל פתח אהל מועד ׃
ויעש משה כאשר צוה יהוה אתו
ותקהל העדה אל פתח אהל מועד ׃
ויאמר משה אל העדה זה הדבר
אשר צוה יהוה לעשות ׃ ויקרב משה
את אהרן ואת בניו וירחץ אתם במים ׃
ויתן עליו את הכתנת ויחגר אתו
באבנט וילבש אתו את המעיל ויתן
עליו את האפד ויחגר אתו בחשב
האפד ויאפד לו בו ׃ וישם עליו את
החשן ויתן אל החשן את האורים
ואת התמים ׃ וישם את המצנפת על
ראשו וישם על המצנפת אל מול
פניו את ציץ הזהב נזר הקדש כאשר
צוה יהוה את משה ׃ ויקח משה את
שמן המשחה וימשח את המשכן
ואת כל אשר בו ויקדש אתם ׃ ויז
ממנו על המזבח שבע פעמים וימשח
את המזבח ואת כל כליו ואת הכיר
ואת כנו לקדשם ׃ ויצק משמן המשחה
על ראש אהרן וימשח אתו לקדשו ׃
ויקרב משה את בני אהרן וילבשם
כתנת ויחגר אתם אבנט ויחבש להם
מגבעות כאשר צוה יהוה את משה ׃
ויגש את פר החטאת ויסמך אהרן
ובניו את ידיהם על ראש פר החטאת ׃
וישחט ויקח משה את הדם ויתן
על קרנות המזבח סביב באצבעו
ויחטא את המזבח ואת הדם יצק
אל יסוד המזבח ויקדשהו לכפר
עליו ׃ ויקח את כל החלב אשר על
הקרב ואת יתרת הכבד ואת שתי
הכלית ואת חלבהן ויקטר משה
המזבחה ׃ ואת הפר ואת ערו ואת
בשרו ואת פרשו שרף באש מחוץ

כנישתא אכנוש לתרע משכן זמנא ׃

ועבד משה כמה דפקיד יי יתיה ואיתכנישת כנישתא לתרע משכן זימנא ׃

ואמר משה לכנישתא דין פתגמא דפקיד יי למעבד ׃

וקריב משה ית אהרן וית בנוהי ואסחי יתהון במיא ׃

ויהב עלוהי ית כתונא וזריז יתיה בהמיינא ואלביש יתיה ית מעילא ויהב עלוהי ית אפודא וזריז יתיה בהמיין אפודא ואתקין ליה ביה ׃

ושוי עלוהי ית חושנא ויהב לחושנא ית אוריא וית תומיא ׃

ושוי ית מצנפתא על רישיה ושוי ית מצנפתא לקבל אפוהי ית ציצא דדהבא כלילא דקודשא כמה דפקיד יי ית משה ׃

ונסיב משה ית משחא דרבותא ורבי ית משכנא וית כל דביה וקדיש יתהון ׃

ואדי מיניה על מדבחא שבע זמנין ורבי ית מדבחא וית כל מנוהי וית כיורא וית בסיסיה לקדשותהון ׃

ואריק ממשחא דרבותא על רישא דאהרן ורבי יתיה לקדשותיה ׃

וקריב משה ית בני אהרן ואלבישינון כתונין וזריז יתהון הימיינין ואתקין להון כובעין כמה דפקיד יי ית משה ׃

וקריב ית תורא דחטאתא וסמך אהרן ובנוהי ית ידיהון על ריש תורא דחטאתא ׃

ונכיס ונסיב משה ית דמא ויהב על קרנת מדבחא סחור סחור באצבעיה ודכי ית מדבחא וית דמא אריק ליסודא דמדבחא וקדשיה לכפרא עלוהי ׃

ונסיב ית כל תרבא דעל גווא וית חצר כבדא וית תרתין כוליין וית תרביהון ואסיק משה למדבחא ׃

וית תורא וית משכיה וית בישריה וית אוכליה אוקיד בנורא מברא

אלו האמורין בענין שחרית המלואים ועכשיו ביום הראשון למלואים חזר וזרזו בשעת מעשה · הקהל אל פתח זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה · זה הדבר שתראו שאני עושה לפניכם צוה הקב״ה לעשות ואל תאמרו לכבודי ולכבוד אחי אני עושה כל הענין הזה · פרש טעמו הענין · את האורים · כתב של שם המפורש · וישם על המצנפת · מניח הציץ תלוי על המצנפת · ויז ממנו לא ידעתי היכן נצטוה בהזאות הללו · ויצק וימשח בתחלה יוצק על ראשו ואחר כך נותן בין ריסי עיניו ומושך באצבעו מזה לזה · ויחטא · לשון קידוש · ויחטא את המזבח · חטאו וטהרו מזרות לכנס לקודש · ויקדשהו בעבודה זו · לכפר עליו מעתה כל הכפרות

למחנה כאשר צוה יהוה את משה׃ ויקרב את איל העלה ויסמכו אהרן ובניו את ידיהם על ראש האיל׃ וישחט ויזרק משה את הדם על המזבח סביב׃ ואת האיל נתח לנתחיו ויקטר משה את הראש ואת הנתחים ואת הפדר׃ ואת הקרב ואת הכרעים רחץ במים ויקטר משה את כל האיל המזבחה עלה הוא לריח ניחח אשה הוא ליהוה כאשר צוה יהוה את משה׃ ויקרב את האיל השני איל המלאים ויסמכו אהרן ובניו את ידיהם על ראש האיל׃ וישחט ויקח משה מדמו ויתן על תנוך אזן אהרן הימנית ועל בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית׃ ויקרב את בני אהרן ויתן משה מן הדם על תנוך אזנם הימנית ועל בהן ידם הימנית ועל בהן רגלם הימנית ויזרק משה את הדם על המזבח סביב׃ ויקח את החלב ואת האליה ואת כל החלב אשר על הקרב ואת יתרת הכבד ואת שתי הכלית ואת חלבהן ואת שוק הימין׃ ומסל המצות אשר לפני יהוה לקח חלת מצה אחת וחלת לחם שמן אחת ורקיק אחד וישם על החלבים ועל שוק הימין׃ ויתן את הכל על כפי אהרן ועל כפי בניו וינף אתם תנופה לפני יהוה׃ ויקח משה אתם מעל כפיהם ויקטר המזבחה על העלה מלאים הם לריח ניחח אשה הוא ליהוה׃ ויקח משה את החזה ויניפהו תנופה לפני יהוה מאיל המלאים למשה היה למנה כאשר צוה יהוה את משה׃ ויקח משה משמן המשחה ומן הדם אשר על המזבח ויז על אהרן

למשריתא כמה דפקיד יי׳ ית משה׃
וקריב ית דכר עלתא וסמכו אהרן ובנוהי ית ידיהון על ריש דיכרא׃
ונכיס וזרק משה ית דמא על מדבחא סחור סחור׃
ית דיכרא פליג לאיברוהי ואסיק משה ית רישא וית איבריא וית תרבא׃
וית גווא וית כרעיא חליל במיא ואסיק משה ית כל דיכרא למדבחא עלתא הוא לאתקבלא ברעוא קורבנא הוא קדם יי׳ כמה דפקיד יי׳ ית משה׃
וקריב ית דיכרא תניינא דכר קורבניא וסמכו אהרן ובנוהי ית ידיהון על ריש דיכרא׃
ונכיס ונסיב משה מדמיה ויהב על רום אודנא דאהרן דימינא ועל אליון ידיה דימינא ועל אליון רגליה דימינא׃
וקריב ית בני אהרן ויהב משה מן דמא על רום אודניהון דימינא ועל אליון ידיהון דימינא ועל אליון רגליהון דימינא וזרק משה ית דמא על מדבחא סחור סחור׃
ונסיב ית תרבא וית אליתא וית כל תרבא די על גווא וית חצר כבדא וית תרתין כוליין וית תרביהון וית שוקא דימינא׃
ומסלא דפטיריא די קדם יי׳ נסיב גריצתא פטירתא חדא וגריצתא דלחם משח חדא ואספוג חד ושוי על תרביא ועל שוקא דימינא׃
ויהב ית כולא על ידי אהרן ועל ידי בנוהי וארים יתהון ארמא קדם יי׳׃
ונסיב משה יתהון מעל ידיהון ואסיק למדבחא על עלתא קורבניא אינון לאתקבלא ברעוא קורבנא הוא קדם יי׳׃
ונסב משה ית חדיא וארימיה ארמותא קדם יי׳ מדכר קורבניא למשה הות לחולק כמה דפקיד יי׳ ית משה׃
ונסיב משה ממשחא דרבותא ומן דמא די על מדבחא ואדי על אהרן

על התנוך׳ גדר אמצעי שבאזן׳
בהן׳ גודל׳ איל המלואים׳ איל השלמים
שמלואים לשון שלמים שממלאים
ומשלימים הכהנים
בכהונתם׳ חלת לחם
שמן׳ היא רבוכה
שמרבה בה שמן
כנגד החלות
והרקיקין כך
מפורש במנחות
ויקטר המזבחה
משה שמש
כל שבעת
ימי
המלואים
על העלה׳
אחר העלה׳
ולא מצינו שום
שלמים קרב
בשום מקום חוץ מזה
צוה יי׳ לעשות׳ כל
שבעת הימים ודרשותיו
דרשו מכאן ללמד אלו
מעשה פרה׳ לכפר׳ זה
מעשה יום הכפורים
ולמדנו שכהן גדול פורש
שבעת ימים קודם יום
הכפורים׳ וכן הכהן
השורף את הפרה׳
ולא תמותו׳ הא אם לא
תעשו כן חייבים מיתה׳
ויעש אהרן ובניו׳ להגיד
שבחן שלא הטו ימין ושמאל׳
חסלת צו את אהרן

על בגדיו ועל בניו ועל בגדי בניו אתו ויקדש את אהרן את בגדיו ואת בניו ואת בגדי בניו אתו׃ ויאמר משה אל אהרן ואל בניו בשלו את הבשר פתח אהל מועד ושם תאכלו אתו ואת הלחם אשר בסל המלאים כאשר צויתי לאמר אהרן ובניו יאכלהו׃ והנותר בבשר ובלחם באש תשרפו׃ ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת ימים עד יום מלאת ימי מלאיכם כי שבעת ימים ימלא את ידכם׃ כאשר עשה ביום הזה צוה יהוה לעשת לכפר עליכם׃ ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה שבעת ימים ושמרתם את משמרת יהוה ולא תמותו כי כן צויתי׃ ויעש אהרן ובניו את כל הדברים אשר צוה יהוה ביד משה׃ פ

ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל׃ ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעלה תמימם והקרב לפני יהוה׃ ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת ועגל וכבש בני שנה תמימם לעלה׃ ושור ואיל לשלמים לזבח לפני יהוה ומנחה בלולה בשמן כי היום יהוה נראה אליכם׃ ויקחו את אשר צוה משה אל פני אהל מועד ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני יהוה׃ ויאמר משה זה הדבר אשר צוה יהוה תעשו וירא אליכם כבוד יהוה׃ ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח ועשה את חטאתך ואת עלתך וכפר בעדך ובעד העם ועשה את קרבן העם

על לבושוהי ועל בנוהי ועל לבושי בנוהי עמיה וקדיש ית אהרן וית לבושוהי וית בנוהי וית לבושי בנוהי עמיה׃
ואמר משה לאהרן ולבנוהי בשילו ית בישרא בתרע משכן זמנא ותמן תיכלון יתיה וית לחמא די בסלא דקורבניא כמא דפקידית למימר אהרן ובנוהי ייכלוניה׃
ודאישתאר בבשרא ובלחמא בנורא תוקדון׃
ומתרע משכן זמנא לא תפקון שבעא יומין עד יום מישלם יומי קורבנכון ארי שבעת יומין יקרב ית קורבנכון׃
כמא דעבד ביומא הדין פקיד יי׳ למיעבד לכפרא עליכון׃
ובתרע משכן זמנא תתבון יממ וליליא שבעת יומין ותטרון ית מטרת מימרא דיי׳ ולא תמותון ארי כן איתפקדית׃
ועבד אהרן ובנוהי ית כל פיתגמיא דפקיד יי׳ בידא דמשה׃
והוה ביומא תמינאה קרא משה לאהרן ולבנוהי ולסבי ישראל׃
ואמר לאהרן סב לך עגל בר תורי לחטאתא ודכר לעלתא שלמין ואקריב קדם יי׳׃
ועם בני ישראל תמליל למימר סיבו צפיר בר עזי לחטאתא ועגל ואימר בני שנה שלמין לעלתא׃
ותור ודכר לנכסת קודשיא לדבחא קדם יי׳ ומנחתא דפילא במשח ארי יומא דין יקרא דיי׳ איתגלי לכון׃
ונסיבו ית דפקיד משה לקדם משכן זמנא וקריבו כל כנשתא וקמו קדם יי׳׃
ואמר משה דין פיתגמא דפקיד יי׳ [illegible]
ואמר משה לאהרן קרב למדבחא ועביד ית חטאתך וית עלתך וכפר עלך ועל עמא ועביד ית קרבן עמא

ויהי ביום השמיני
שמיני למלואים הוא ראש חדש ניסן
שבו הוקם המשכן ונטל בו ביום
עשר עטרות השנויות בסדר עולם׳
ולזקני ישראל׳ להשמיעם
שעל פי הדבור אהרן
נכנס ומשמש בכהונה
גדולה ולא יאמרו מאליו
נכנס׳ קח לך עגל׳
להודיע שמכפר לו
הקב״ה
קוה
על ידי
העגל
זה מעשה העגל שעשה׳ כי היום
יי׳ נראה אליכם׳ להשרות
שכינתו במעשה ידיכם׳
לכך קרבנות הללו
באין חובה עליכם׳
קרב אל המזבח׳
שהיה אהרן
בוש וירא לגשת׳
אמר לו
מה אתה מתבייש
לכך
נבחרת
עשה לבך
נכונה׳ ואת חטאתך׳
עגל בן בקר׳ ואת עולתך׳
האיל׳ קרבן
העם׳
שעיר עזים׳
ועגל וכבש׳ כל מקום
שנאמר עגל בן שנה׳ ומכאן אמרו

וכפר בעדם כאשר צוה יהוה ויקרב
אהרן אל המזבח וישחט את עגל
החטאת אשר לו ויקרבו בני אהרן
את הדם אליו ויטבל אצבעו בדם
ויתן על קרנות המזבח ואת הדם
יצק אל יסוד המזבח ואת החלב
ואת הכלית ואת היתרת מן הכבד
מן החטאת הקטיר המזבחה כאשר
צוה יהוה את משה ואת הבשר ואת
העור שרף באש מחוץ למחנה
וישחט את העלה וימצאו בני אהרן
אליו את הדם ויזרקהו על המזבח
סביב ואת העלה המציאו אליו
לנתחיה ואת הראש ויקטר על
המזבח וירחץ את הקרב ואת
הכרעים ויקטר על העלה המזבחה
ויקרב את קרבן העם ויקח את
שעיר החטאת אשר לעם וישחטהו
ויחטאהו כראשון ויקרב את העלה
ויעשה כמשפט ויקרב את המנחה
וימלא כפו ממנה ויקטר על המזבח
מלבד עלת הבקר וישחט את השור
ואת האיל זבח השלמים אשר
לעם וימצאו בני אהרן את הדם
אליו ויזרקהו על המזבח סביב ואת
החלבים מן השור ומן האיל האליה
והמכסה והכלית ויתרת הכבד
וישימו את החלבים על החזות
ויקטר החלבים המזבחה ואת החזות
ואת שוק הימין הניף אהרן תנופה
לפני יהוה כאשר צוה משה וישא
אהרן את ידו אל העם ויברכם וירד
מעשת החטאת והעלה והשלמים
ויבא משה ואהרן אל אהל מועד
ויצאו ויברכו את העם וירא כבוד

וכפר עליהון כמא דפקיד יי׳ ׃
וקריב אהרן למדבחא ונכס ית עגלא דחטאתא דיליה ׃
וקריבו בני אהרן ית דמא ליה וטבל איצבעיה בדמא ויהב על קרנת מדבחא וית דמא אריק ליסודא דמדבחא ׃
וית תרבא וית כוליתא וית חיצרא מן כבדא מן חטאתא אסיק למדבחא כמא דפקיד יי׳ ית משה ׃
וית בישרא וית משכא אוקד בנורא מברא למשריתא ׃
ונכיס ית עלתא ואמטיאו בני אהרן ליה ית דמא וזרקיה על מדבחא סחור סחור ׃
וית עלתא אמטיאו ליה לאיברהא וית רישא ואסיק על מדבחא ׃
וחליל ית גווא וית כרעיא ואסיק על עלתא למדבחא ׃
וקריב ית קרבן עמא ונסיב ית צפירא דחטאתא די לעמא ונכסיה וכפר בדמיה כקדמאה ׃
וקריב ית עלתא ועבדה כד חזי ׃
וקריב ית מנחתא ומלי ידיה מינה ואסיק למדבחא בר מעלת צפרא ׃
ונכס ית תורא וית דיכרא נכסת קודשיא די לעמא ואמטיאו בני אהרן ית דמא ליה וזרקיה על מדבחא סחור סחור ׃
וית תרביא מן תורא ומן דיכרא אליתא ודחפי וכליתא וחצר כבדא ׃
ושויאו ית תרביא על חדיא ואסיק תרביא למדבחא ׃
וית חדיא וית שוקא דימינא ארים אהרן ארמותא קדם יי׳ כמא דפקיד משה ׃
וארים אהרן ית ידוהי לעמא ובריכנון ונחת מלמעבד חטאתא ועלתא ונכסת קודשיא ׃
ועל משה ואהרן למשכן זמנא ונפקו ובריכו ית עמא ואתגלי יקרא

למד ׃ ואת הבשר ואת העור ׃ לא מצינו חטאת חיצונה נשרפת אלא זו ושל מלואים וכלן על פי הדבור ׃ וימציאו ׃ לשון הושטה והזמנה ׃ ויחטאהו ׃ עשהו כמשפט חטאת ׃ כראשון ׃ כעגל שלו ׃ ויעשה כמשפט ׃ כמשפט המפורש בעולת נדבה בויקרא ׃ וימלא כפו ׃ היא קמיצה ׃ מלבד עולת הבקר ׃ כל אלה עשה אחר עולת התמיד ׃ והמכסה ׃ חלב המכסה את הקרבים ׃ וישימו את החלבים ׃ לאחר התנופה נתנן הכהן המניף לכהן אחר להקטירם נמצאו העליונים למטה ׃ ויברכם ׃ ברכת כהנים יברכך יאר ישא ׃ וירד ׃ מעל המזבח ׃ ויבא משה ואהרן ׃ למה נכנסו ׃ מצאתי בפרשת המלואים בברייתא הנוספת על תורת כהנים שלנו למה נכנס משה עם אהרן ללמדו על מעשה הקטרת ׃ או לא נכנס אלא לדבר אחר קרוב הריני דן ירידה וביאה טעונה ברכה מה ירידה טעונה ברכה אף ביאה טעונה ברכה הא למדת למה נכנס משה עם אהרן ללמדו על מעשה הקטרת ׃ ד״א כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים ולא ירדה שכינה לישראל היה מצטער ואמר יודע אני שכעס הקב״ה עלי ובשבילי לא ירדה שכינה אמר לו למשה משה אחי כך עשית לי שנכנסתי ונתביישתי ׃ מיד נכנס משה עמו ובקשו רחמים וירדה שכינה לישראל ׃ ויצאו ויברכו את העם ׃ אמרו ויהי נועם יי׳ יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם וכדי שנתכפר לנו עון העגל ׃ לפיכך אמר להם קרבו ׃

יהוה אל כל העם ותצא אש מלפני
יהוה ותאכל על המזבח את העלה
ואת החלבים וירא כל העם וירנו
ויפלו על פניהם ויקחו בני אהרן נדב
ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן אש
וישימו עליה קטרת ויקריבו לפני
יהוה אש זרה אשר לא צוה אתם
ותצא אש מלפני יהוה ותאכל אותם
וימתו לפני יהוה ויאמר משה אל
אהרן הוא אשר דבר יהוה לאמר
בקרבי אקדש ועל פני כל העם
אכבד וידם אהרן ויקרא משה אל
מישאל ואל אלצפן בני עזיאל דד
אהרן ויאמר אלהם קרבו שאו את
אחיכם מאת פני הקדש אל מחוץ
למחנה ויקרבו וישאם בכתנתם
אל מחוץ למחנה כאשר דבר
משה ויאמר משה אל [illegible]
ולאלעזר ולאיתמר בניו [illegible]
אל תפרעו ובגדיכם לא [illegible]
תמתו ועל כל העדה יקצ[illegible]
כל בית ישראל יבכו את ה[illegible]
אשר שרף יהוה ומפתח אהל מועד
לא תצאו פן תמתו כי שמן משחת
יהוה עליכם ויעשו כדבר משה

פ

וידבר יהוה אל אהרן לאמר יין
ושכר אל תשת אתה ובניך אתך
בבאכם אל אהל מועד ולא תמתו

דיי׳ לכל עמא ׃
ונפקת אישתא מן קדם יי׳ ואכלת על מדבחא ית עלתא וית תרביא וחזא כל עמא ושבחו ונפלו על אפיהון ׃
ונסיבו בני אהרן נדב ואביהוא גבר מחתתיה ויהבו בהון אישתא ושויאו עלה קטרת בוסמין וקריבו קדם יי׳ אישתא נוכריתא דלא פקיד יתהון ׃
ונפקת אישתא מן קדם יי׳ ואכלת יתהון ומיתו קדם יי׳ ׃
ואמר משה לאהרן הוא דמליל יי׳ למימר בקריבי איתקדש ועל אפי כל עמא איתיקר ושתיק אהרן ׃
וקרא משה למישאל ולאלצפן בני עוזיאל אח אבוהי דאהרן ואמר להון קריבו טולו ית אחיכון מלות אפי קודשא למברא למשריתא ׃
וקריבו ונטלונון בכתונהון למברא למשריתא כמא דמליל משה ׃
ואמר [illegible] לאהרן ולאלעזר [illegible] רישיכון לא [illegible] ולבושיכון לא [illegible] תמותון ועל כל [illegible] ואחיכון כל [illegible] יבכון ית יקידתא [illegible] יי׳ ׃
ומתרע משכן זמנא לא תפקון דילמא תמותון ארי משח רבותא דיי׳ עליכון ועבדו כפיתגמא דמשה ׃
ומליל יי׳ עם אהרן למימר ׃
חמר ומרוי לא תשתי את ובנך עמך במעלכון למשכן זמנא ולא תמותון

הדבר אשר צוה יי׳ תעשו ויראה אליכם כבוד יי׳ ׃ אהרן אחי כדאי וחשוב ממני שעל ידי קרבנותיו ומעשיו תשרה שכינה בכם ותדעו שהמקום בחר בו ׃ וירנו ׃ כתרגומו ׃ ויקחו ׃ אף הם ׃ אש ׃ רבי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה בפני משה רבן ׃ רבי ישמעאל אומר שתויי יין נכנסו למקדש תדע שאחר מיתתן הזהיר הנותרים שלא יכנסו שתויי יין ׃ משל למלך שהיה לו בן בית כו׳ ׃ הוא אשר דבר יי׳ ׃ היכן דבר ונועדתי שמה לבני ישראל ונקדש בכבודי אל תקרי בכבודי אלא במכובדי ׃ אמר לו משה לאהרן אהרן אחי יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום והייתי סבור או בי או בך עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך ׃ וידם אהרן ׃ קבל שכר על שתיקתו ומה שכר קבל שנתיחד עמו הדבור שנאמר לו פרשת שתויי יין ׃ בקרבי ׃ בבחירי ׃ ועל פני כל העם אכבד ׃ כשהקב״ה עושה דין בצדיקים מתירא ומתעלה ומתקלס אם כן באלו כל שכן ברשעים וכן הוא אומר נורא אלהים ממקדשיך ׃ דד אהרן ׃ עוזיאל אחי עמרם היה שנאמר ובני קהת עמרם ויצהר וחברון ועוזיאל ׃ קרבו שאו את אחיכם ׃ כאדם האומר לחבירו העבר את המת מלפני הכלה שלא לערבב את השמחה ׃ בכתנתם ׃ של מתים מלמד שבגדיהם לא נשרפו אלא כמין שני חוטין של אש נכנסו לתוך חוטמיהן ושרפה נשמתן ׃ אל תפרעו ׃ אל תגדלו שער מכאן שאבל אסור בתספורת אבל אתם אל תערבבו שמחתו של מקום ׃ ולא תמותו ׃ הא אם תעשו כן תמותו ׃ ואחיכם כל בית ישראל ׃ מכאן שצרתן של תלמידי חכמים מוטלת על הכל להתאבל בה ׃ יין ושכר ׃ יין דרך שכרות ׃ בבאכם אל אהל מועד ׃ אין לי אלא בבואם להיכל בבואם למזבח מנין נאמר כאן ביאת אהל מועד ונאמר בקידוש ידים ורגלים ביאת אהל מה להלן עשה ביאת מזבח כביאת אהל מועד אף כאן עשה ביאת מזבח כביאת אהל מועד ׃ ולהבדיל ׃ כדי שתבדילו בין עבודה קדושה למחוללת הא למדת שאם עבד פסולה ׃

חקת עולם לדרתיכם: ולהבדיל בין הקדש ובין החל ובין הטמא ובין הטהור: ולהורת את בני ישראל את כל החקים אשר דבר יהוה אליהם ביד משה: פ

וידבר משה אל אהרן ואל אלעזר ואל איתמר בניו הנותרים קחו את המנחה הנותרת מאשי יהוה ואכלוה מצות אצל המזבח כי קדש קדשים הוא: ואכלתם אתה במקום קדוש כי חקך וחק בניך הוא מאשי יהוה כי כן צויתי: ואת חזה התנופה ואת שוק התרומה תאכלו במקום טהור אתה ובניך ובנתיך אתך כי חקך וחק בניך נתנו מזבחי שלמי בני ישראל: שוק התרומה וחזה התנופה על אשי החלבים יביאו להניף תנופה לפני יהוה והיה לך ולבניך אתך לחק עולם כאשר צוה [illegible]: ואת שעיר החטאת דרש דרש משה והנה שרף ויקצף על אלעזר ועל איתמר בני אהרן הנותרם לאמר: מדוע לא אכלתם

קיים עלם לדרתיכון: ולאפרשא בין קודשא ובין חולא ובין מסאבא ובין דכיא: ולאלפא ית בני ישראל ית כל קימיא דמליל יי׳ להון בידא דמשה:

ומליל משה עם אהרן ועם אלעזר ולאיתמר בנוהי דאישתארו סיבו ית מנחתא דאישתארת מקורבניא דיי׳ ואכלוהא פטירן בסטר מדבחא ארי קדש קודשין הוא: ותיכלון יתה באתר קדיש ארי חולקך וחולק בנך היא מקרבניא דיי׳ ארי כן איתפקדית: וית חדיא דארמותא וית שוקא דאפרשותא תיכלון באתר דכי את ובנך ובנתך עמך ארי חולקך וחולק בנך איתיהיבו מנכסת קודשי בני ישראל:

שוקא דאפרשותא וחדיא דארמותא על קורבני תרבא ייתון לארמא ארמותא קדם יי׳ ויהא לך ולבנך עמך לקיים עלם כמא דפקיד יי׳: וית צפירא דחטאתא מיבעא תבעיה משה והא איתוקד ורגז על אלעזר ועל איתמר בני אהרן דאישתארו למימר: מדין לא אכלתון

[illegible]

את החטאת במקום הקדש כי קדש קדשים הוא ואתה נתן לכם לשאת את עון העדה לכפר עליהם לפני יהוה: הן לא הובא את דמה אל הקדש פנימה אכול תאכלו אתה בקדש כאשר צויתי: וידבר אהרן אל משה הן היום הקריבו את חטאתם ואת עלתם לפני יהוה ותקראנה אתי כאלה ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני יהוה: וישמע משה וייטב בעיניו: פ

וידבר יהוה אל משה ואל אהרן לאמר אלהם: דברו אל בני ישראל לאמר זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ: כל מפרסת פרסה ושסעת שסע פרסת מעלת גרה בבהמה אתה [illegible]

ית חטאתא באתר קודשא ארי קדש קודשין היא ויתה יהב לכון לסלחא על חובי כנשתא לכפרא עליהון קדם יי׳: הא לא איתעל מדמא לבית קודשא גואה מיכל תיכלון יתה בקודשא כמה דפקידית: ומליל אהרן עם משה הא יומא דין קריבו ית חטאתהון וית עלותהון קדם יי׳ וארעאן יתי עקן כאילין ואילו פון אכלית חטאתא יומא דין התקין קדם יי׳: ושמע משה ושפר בעינוהי:

ומליל יי׳ עם משה ועם אהרן למימר להון: מלילו עם בני ישראל למימר דא חיותא דתיכלון מכל בעירא די על ארעא: כל דסדיקא פרסתא ומטלפא טילפין פרסתא מסקא פשרא בבעירא יתה תיכלון:

[illegible]

אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה
וממפרסי הפרסה את הגמל כי
מעלה גרה הוא ופרסה איננו מפריס
טמא הוא לכם׃ ואת השפן כי מעלה
גרה הוא ופרסה לא יפריס טמא
הוא לכם׃ ואת הארנבת כי מעלת
גרה הוא ופרסה לא הפריסה טמאה
הוא לכם׃ ואת החזיר כי מפריס
פרסה הוא ושסע שסע פרסה והוא
גרה לא יגר טמא הוא לכם׃ מבשרם
לא תאכלו ובנבלתם לא תגעו
טמאים הם לכם׃ את זה תאכלו
מכל אשר במים כל אשר לו סנפיר
וקשקשת במים בימים ובנחלים
אתם תאכלו׃ וכל אשר אין לו סנפיר
וקשקשת בימים ובנחלים מכל
שרץ המים ומכל נפש החיה אשר
[illegible]ים שקץ הם לכם׃ ושקץ יהיו
[illegible]ם לא תאכלו ואת
[illegible]ם תשקצו׃ כל אשר אין לו
[illegible]יר וקשקשת במים שקץ הוא
[illegible]כם׃ ואת אלה תשקצו מן העוף
לא יאכלו שקץ הם את הנשר ואת
הפרס ואת העזניה׃ ואת הדאה ואת
האיה למינה׃ את כל ערב למינו׃
ואת בת היענה ואת התחמס ואת
השחף ואת הנץ למינהו׃ ואת הכוס
ואת השלך ואת הינשוף׃ ואת
התנשמת ואת הקאת ואת הרחם׃

ברם ית דין לא תיכלון ממסקי
פישרא וממסדיקי פרסתא ית
גמלא ארי מסיק פישרא הוא
ופרסתא לא סדיקא מסאב
הוא לכון׃
וית טפזא ארי מסיק פישרא
הוא ופרסתא לא סדיק מסאב
הוא לכון׃
וית ארנבא ארי מסקת פישרא
היא ופרסתא לא סדיקא
מסאבא היא לכון׃
וית חזירא ארי סדיק פרסתא
הוא ומטלפא טלפין פרסתא
והוא פישרא לא פשר מסאב
הוא לכון׃
מבשרהון לא תיכלון
ובנבילתהון לא תקרבון
מסאבין אינון לכון׃
ית דין תיכלון מכל די במיא
כל דליה ציצין וקלפין במיא
בימיא ובנחליא יתהון תיכלון׃
וכל דלית ליה ציצין וקלפין
בימיא ובנחליא מכל ריחשא
דמיא ומכל נפשא חיתא די
במיא שיקצא אינון לכון׃
ושיקצא יהון לכון מבשרהון
לא תיכלון וית נבילתהון
תשקצון׃
כל דלית ליה ציצין וקלפין
במיא שיקצא הוא לכון׃
וית אלין תשקצון מן עופא
לא יתאכלון ארי שיקצא אינון
נשרא ועד עזיא׃
ודיתא וטרפיתא לזנה׃
וית כל עורבא לזנוהי׃
וית בת נעמיתא וציצא וצפר
שחפא ונצא לזנוהי׃
וקדיא ושלינונא וקיפופא׃
ובותא וקתא וירקריקא׃

אינו׳ אותה תאכלו׳ ולא בהמה טמאה
והלא באזהרה היא אלא לעבור עליו
בעשה ולא תעשה׳ מבשרם לא
תאכלו׳ אין לי אלא אלו שאר בהמה
טמאה שאין להם שום סימן טהרה
מנין אמרת קל וחומר ומה אלו שיש בהם קצת
סימני טהרה אסור וכו׳ מבשרם לא
תאכלו׳ בשרם באזהרה ולא עצמות
וגידים וקרנים וטלפים׳ ובנבלתם
לא תגעו׳ יכול יהו ישראל מוזהרין על
מגע נבלה ת״ל אמור אל הכהנים
כהנים מוזהרין ואין ישראל מוזהרין
קל וחומר ומה טומאת מת חמורה
לא הזהיר בה אלא כהנים טומאת
[illegible]

ואת החסידה האנפה למינה ואת
הדוכיפת ואת העטלף׃ כל שרץ
העוף ההלך על ארבע שקץ הוא
לכם׃ אך את זה תאכלו מכל שרץ
העוף ההלך על ארבע אשר לא
כרעים ממעל לרגליו לנתר בהן
על הארץ׃ את אלה מהם תאכלו
את הארבה למינו ואת הסלעם
למינהו ואת החרגל למינהו ואת
החגב למינהו׃ וכל שרץ העוף אשר
לו ארבע רגלים שקץ הוא לכם׃
ולאלה תטמאו כל הנגע בנבלתם
יטמא עד הערב׃ וכל הנשא מנבלתם
יכבס בגדיו וטמא עד הערב׃ לכל
הבהמה אשר הוא מפרסת פרסה
ושסע איננה שסעת וגרה איננה
מעלה טמאים הם לכם כל הנגע בהם
יטמא׃ וכל הולך על כפיו בכל החיה
ההלכת על ארבע טמאים הם לכם
כל הנגע בנבלתם יטמא עד הערב׃
והנשא את נבלתם יכבס בגדיו
וטמא עד הערב טמאים הם [illegible]׃
וזה לכם הטמא בשרץ
השרץ על הארץ החלד והעכבר
והצב למינהו׃ והאנקה והכח והלטאה
והחמט והתנשמת׃ אלה הטמאים
לכם בכל השרץ כל הנגע בהם
במתם יטמא עד הערב׃ וכל אשר
יפל עליו מהם במתם יטמא מכל
כלי עץ או בגד או עור או שק כל כלי

וחוריתא ואיבו לזנה ונגר
טורא ועטלפא׃
כל ריחשא דעופא דמהלך על
ארבע שיקצא הוא לכון׃
ברם ית דין תיכלון מכל
ריחשא דעופא דמהלך על
ארבע דליה קרסולין מעלאי
לרגלוהי לקפצא בהון על
ארעא׃
ית אילין מנהון תיכלון ית גובא
לזנוהי וית רשונא לזנוהי
וית חרגולא לזנוהי וית חגבא
לזנוהי׃
וכל ריחשא דעופא דליה
ארבע רגלין שיקצא הוא
לכון׃
ולאלין תסתאבון כל דיקרב
בנבילתהון יהא מסאב עד
רמשא׃
וכל דישול מנבילתהון יצבע
לבושוהי ויהא מסאב עד
רמשא׃
לכל בעירא דהיא סדיקא
פרסתא וטלפין ליתהא
מטלפא ופישרא ליתהא
מסקא מסאבין אינון לכון כל
דיקרב בהון יהא מסאב׃
וכל דמהלך על ידוהי בכל
חיתא דמהלכא על ארבע
מסאבין אינון לכון כל דיקרב
בנבילתהון יהא מסאב עד
רמשא׃
ודישול ית נבילתהון יצבע
לבושוהי ויהא מסאב עד
רמשא מסאבין אינון לכון׃
ודין לכון דמסאב בריחשא
דרחיש על ארעא חולדא
ועכברא וצבא לזנוהי׃
ומנקא וכוחא וחולטיתא וחומטא
ואשותא׃
אילין דמסאבין לכון בכל
ריחשא כל דיקרב בהון
במותהון יהא מסאב עד
רמשא׃
וכל די יפיל
עלוהי מנהון במותהון יהא
מסאב מכל מאן דאע או לבוש
או משך או שק כל מאן

[illegible]

אל בני ישראל לאמר אשה כי
תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת
ימים כימי נדת דותה תטמא׃ וביום
השמיני ימול בשר ערלתו׃ ושלשים
יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה
בכל קדש לא תגע ואל המקדש
לא תבא עד מלאת ימי טהרה׃
ואם נקבה תלד וטמאה שבעים
כנדתה וששים יום וששת ימים
תשב על דמי טהרה׃ ובמלאת ימי
טהרה לבן או לבת תביא כבש בן
שנתו לעלה ובן יונה או תר לחטאת
אל פתח אהל מועד אל הכהן׃
והקריבו לפני יהוה וכפר עליה
וטהרה ממקר דמיה זאת תורת
הילדת לזכר או לנקבה׃ ואם לא
תמצא ידה די שה ולקחה שתי
תרים או שני בני יונה אחד לעלה
ואחד לחטאת וכפר עליה הכהן
וטהרה׃

וידבר יהוה אל משה ואל אהרן
לאמר׃ אדם כי יהיה בעור בשרו
שאת או ספחת או בהרת והיה בעור
בשרו לנגע צרעת והובא אל אהרן
הכהן או אל אחד מבניו הכהנים׃
וראה הכהן את הנגע בעור הבשר
ושער בנגע הפך לבן ומראה הנגע
עמק מעור בשרו נגע צרעת הוא
וראהו הכהן וטמא אתו׃ ואם בהרת
לבנה הוא בעור בשרו ועמק אין

מראה מן העור ושערה לא הפך
לבן והסגיר הכהן את הנגע שבעת
ימים׃ וראהו הכהן ביום השביעי
והנה הנגע עמד בעיניו לא פשה
הנגע בעור והסגירו הכהן שבעת
ימים שנית׃ וראה הכהן אתו ביום
השביעי שנית והנה כהה הנגע ולא
פשה הנגע בעור וטהרו הכהן מספחת
הוא וכבס בגדיו וטהר׃ ואם פשה
תפשה המספחת בעור אחרי הראתו
אל הכהן לטהרתו ונראה שנית אל
הכהן׃ וראה הכהן והנה פשתה
המספחת בעור וטמאו הכהן צרעת
הוא׃

נגע צרעת כי תהיה באדם והובא
אל הכהן׃ וראה הכהן והנה שאת
לבנה בעור והיא הפכה שער לבן
ומחית בשר חי בשאת׃ צרעת נושנת
הוא בעור בשרו וטמאו הכהן לא
יסגרנו כי טמא הוא׃ ואם פרוח תפרח
הצרעת בעור וכסתה הצרעת את
כל עור הנגע מראשו ועד רגליו לכל
מראה עיני הכהן׃ וראה הכהן והנה
כסתה הצרעת את כל בשרו וטהר
את הנגע כלו הפך לבן טהור הוא׃
וביום הראות בו בשר חי יטמא׃
וראה הכהן את הבשר החי וטמאו
הבשר החי טמא הוא צרעת הוא׃
או כי ישוב הבשר החי ונהפך ללבן
ובא אל הכהן׃ וראהו הכהן והנה
נהפך הנגע ללבן וטהר הכהן את

בשר לשון נופל׳ שחין׃ לשון חימום שנתחמם הבשר בלקוי הבא לו מחמת מכה של׳ מחמת האור׳ ונרפא׳ השחין העלה ארוכה ובמקומו עלה נגע אחר׃ והיה במקום השחין׃ במקום שנתנגע לבן ... בהרת׃ מראות׃ עמק ... שפל׳ ... כמראה חמה עמוקה מן הצל׳ נגע׳ ... ׳ בהרת׳ ... בשר ... צרבת השחין כתרגומו רושם חימום השחין הניכר בבשר כל צרבת לשון רגיעת עור הנכוה מחמת חימום׳ ... מכוה ... כתרגומו ... נתק׳ שנתק השער ממנו והיה מקומו פנוי ... שיער צהב׳ ... ולא ... בראש ...

הנגע טהור הוא׃

ובשר כי יהיה בו בערו שחין ונרפא׃ והיה במקום השחין שאת לבנה או בהרת לבנה אדמדמת ונראה אל הכהן׃ וראה הכהן והנה מראה שפל מן העור ושערה הפך לבן וטמאו הכהן נגע צרעת הוא בשחין פרחה׃ ואם יראנה הכהן והנה אין בה שער לבן ושפלה איננה מן העור והיא כהה והסגירו הכהן שבעת ימים׃ ואם פשה תפשה בעור וטמא הכהן אתו נגע הוא׃ ואם תחתיה תעמד הבהרת לא פשתה צרבת השחין הוא וטהרו הכהן׃

או בשר כי יהיה בעֹרו מכות אש והיתה מחית המכוה בהרת לבנה אדמדמת או לבנה׃ וראה אתה הכהן והנה נהפך שער לבן בבהרת ומראה עמק מן העור צרעת הוא במכוה פרחה וטמא אתו הכהן נגע צרעת הוא׃ ואם יראנה הכהן והנה אין בבהרת שער לבן ושפלה איננה מן העור והוא כהה והסגירו הכהן שבעת ימים׃ וראהו הכהן ביום השביעי אם פשה תפשה בעור וטמא הכהן אתו נגע צרעת הוא׃ ואם תחתיה תעמד הבהרת לא פשתה בעור והוא כהה שאת המכוה הוא וטהרו הכהן כי צרבת המכוה הוא׃

ואיש או אשה כי יהיה בו נגע בראש או בזקן׃ וראה הכהן את הנגע והנה מראהו עמק מן העור ובו שער צהב דק וטמא אתו הכהן נתק הוא צרעת הראש או הזקן הוא׃ וכי יראה

מכתשא דכי הוא׃ ואנש ארי יהא ביה שחנא ואיתסי׃ ויהא באתר שחנא עמקא חורא או בהרא חורא סמקא ויתחזי לות כהנא׃ ויחזי כהנא והא מחזהא מכיך מן משכא ושערה אתהפך לשיחור ויסאביניה כהנא מכתש סגירותא היא בשחנא סגיאת׃ ואם יחזנה כהנא והא לית בה שער חיור ומכיכא ליתהא מן משכא והיא עמיא ויסגרינה כהנא שבעת יומין׃ ואם אוספא תוסף במשכא ויסאיב כהנא יתיה מכתשא היא׃ ואם באתרהא קמת בהרתא לא אוסיפת רושם שחנא היא וידכיניה כהנא׃ או אנש ארי יהא במשכיה כואה דנור ותהא רושם כואה בהרא חורא סמקא או חורא׃ ויחזי יתה כהנא והא אתהפך שערא לשיחור בבהרתא ומחזהא עמיק מן משכא סגירותא היא בכואה סגיאת ויסאיב יתה כהנא מכתש סגירותא היא׃ ואם יחזינה כהנא והא לית בבהרתא שער חיור ומכיכא ליתהא מן משכא והיא עמיא ויסגרינה כהנא שבעת יומין׃ ויחזיניה כהנא ביומא שביעאה אם אוספא תוסף במשכא ויסאיב כהנא יתיה מכתש סגירותא היא׃ ואם באתרהא קמת בהרתא לא אוסיפת במשכא והיא עמיא עמק כואה היא וידכיניה כהנא ארי רושם כואה היא׃ וגבר או איתתא ארי יהא ביה מכתשא ברישא או בדקן׃ ויחזי כהנא ית מכתשא והא מחזוהי עמיק מן משכא וביה שער מצלהב דעדק ויסאיב יתיה כהנא נתקא הוא סגירות רישא או דיקנא הוא׃ ...

השער שחור אין בו׳ ... שער שחור ... צריך להיות שער שחור ... ׳ הנתק׳ ... שער צהב ... פשה ... מקומו ... ׳ והתגלח ...

הכהן את נגע הנתק והנה אין מראהו עמק מן העור ושער שחר אין בו והסגיר הכהן את נגע הנתק שבעת ימים׃ וראה הכהן את הנגע ביום השביעי והנה לא פשה הנתק ולא היה בו שער צהב ומראה הנתק אין עמק מן העור׃ והתגלח ואת הנתק לא יגלח והסגיר הכהן את הנתק שבעת ימים שנית׃ וראה הכהן את הנתק ביום השביעי והנה לא פשה הנתק בעור ומראהו איננו עמק מן העור וטהר אתו הכהן וכבס בגדיו וטהר׃ ואם פשה יפשה הנתק בעור אחרי טהרתו׃ וראהו הכהן והנה פשה הנתק בעור לא יבקר הכהן לשער הצהב טמא הוא׃ ואם בעיניו עמד הנתק ושער שחר צמח בו נרפא הנתק טהור הוא וטהרו הכהן׃

ואיש או אשה כי יהיה בעור בשרם בהרת בהרת לבנת׃ וראה הכהן והנה בעור בשרם בהרת כהות לבנת בהק הוא פרח בעור טהור הוא׃ ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא׃ ואם מפאת פניו ימרט ראשו גבח הוא טהור הוא׃ וכי יהיה בקרחת או בגבחת נגע לבן אדמדם צרעת פרחת הוא בקרחתו או בגבחתו׃ וראה אתו הכהן והנה שאת הנגע לבנה אדמדמת בקרחתו או בגבחתו כמראה צרעת עור בשר׃ איש צרוע הוא טמא הוא טמא יטמאנו הכהן

ויחזי כהנא ית מכתש נתקא והא לית מחזוהי עמיק מן משכא ושער אוכם לית ביה ויסגר כהנא ית מכתש נתקא שבעת יומין׃ ויחזי כהנא ית מכתשא ביומא שביעאה והא לא אוסיף נתקא ולא הוה ביה שער סומק ומחזי נתקא לית עמיק מן משכא׃ ויגלח סחרנוהי דנתקא ודעם נתקא לא יגלח ויסגר כהנא ית נתקא שבעת יומין תנינות׃ ויחזי כהנא ית נתקא ביומא שביעאה והא לא אוסיף נתקא במשכא ומחזוהי לית עמיק מן משכא וידכי יתיה כהנא ויצבע לבושוהי וידכי׃ ואם אוספא תוסף נתקא במשכא בתר דדכותיה׃ ויחזיניה כהנא והא אוסיף נתקא במשכא לא יבקר כהנא לשער סומק מסאב הוא׃ ואם כד הות קם נתקא ושער אוכם צמח ביה איתסי נתקא דכי הוא וידכיניה כהנא׃ וגבר או איתתא ארי יהא במשך בסרהון בהרן בהרן חורן׃ ויחזי כהנא והא במשך בשריהון בהרן עמיאן חורן בוהקא הוא סגי במשכא דכי הוא׃ וגבר ארי יתר שער רישיה קרח הוא דכי הוא׃ ואם מקבל אפוהי יתר שער רישיה גלוש הוא דכי הוא׃ וארי יהא בקרחותא או בגלושותא מכתש חיור סומק סגירות סגיא היא בקרחותיה או בגלושותיה׃ ויחזי יתיה כהנא והא עמקא מכתשא חורא סמקא בקרחותיה או בגלושותיה כמחזי סגירות משך בשרא׃ גבר סגיר הוא מסאב הוא סאבא יסאביניה כהנא

ואיתפלי ... מדבר ... לבן ... כל נתקי ... שער ... צהב ... כל מראות ... בשר לבן ... מראות ... לבנת ...

וגלח את כל שערו ורחץ במים וטהר
ואחר יבוא אל המחנה וישב מחוץ
לאהלו שבעת ימים ׃ והיה ביום
השביעי יגלח את כל שערו את
ראשו ואת זקנו ואת גבת עיניו ואת
כל שערו יגלח וכבס את בגדיו ורחץ
את בשרו במים וטהר ׃ וביום השמיני
יקח שני כבשים תמימם וכבשה אחת
בת שנתה תמימה ושלשה עשרנים
סלת מנחה בלולה בשמן ולג אחד
שמן ׃ והעמיד הכהן המטהר את
האיש המטהר ואתם לפני יהוה פתח
אהל מועד ׃ ולקח הכהן את הכבש
האחד והקריב אתו לאשם ואת לג
השמן והניף אתם תנופה לפני יהוה ׃
ושחט את הכבש במקום אשר ישחט
את החטאת ואת העלה במקום
הקדש כי כחטאת האשם הוא לכהן
קדש קדשים הוא ׃ ולקח הכהן מדם
האשם ונתן הכהן על תנוך אזן
המטהר הימנית ועל בהן ידו הימנית
ועל בהן רגלו הימנית ׃ ולקח הכהן
מלג השמן ויצק על כף הכהן
השמאלית ׃ וטבל הכהן את אצבעו
הימנית מן השמן אשר על כפו
השמאלית והזה מן השמן באצבעו
שבע פעמים לפני יהוה ׃ ומיתר השמן
אשר על כפו יתן הכהן על תנוך
אזן המטהר הימנית ועל בהן ידו
הימנית ועל בהן רגלו הימנית על
דם האשם ׃ והנותר בשמן אשר על
כף הכהן יתן על ראש המטהר
וכפר עליו הכהן לפני יהוה ׃ ועשה
הכהן את החטאת וכפר על המטהר
מטמאתו ואחר ישחט את העלה ׃

ויגלח ית כל שעריה ויסחי
במיא וידכי ובתר כן יעול
למשריתא ויתיב מברא
למשכניה שבעה יומין ׃
ויהא ביומא שביעאה יגלח ית
כל שעריה ית רישיה וית
דיקניה וית גביני עינוהי וית
כל שעריה יגלח ויצבע ית
לבושוהי ויסחי ית בישריה
במיא וידכי ׃

וביומא תמינאה יסב תרין
אימרין שלמין ואימרתא חדא
בת שתא שלמתא ותלתא
עשרונין סולתא מנחתא
דפילא במשח ולוגא חדא
משחא ׃
ויקים כהנא דמדכי ית גברא
דמדכי ויתהון קדם יי׳ לתרע
משכן זימנא ׃

ויסב כהנא ית אימרא חדא
ויקריב יתיה לאשמא וית לוגא
דמשחא וירים יתהון ארמא
קדם יי׳ ׃
ויכוס ית אימרא באתרא דיכוס
ית חטאתא וית עלתא באתר
קודשא ארי כחטאתא אשמא
הוא לכהנא קדש קודשין
הוא ׃
ויסב כהנא מדמא דאשמא
ויתן כהנא על רום אודנא
דמדכי דימינא ועל אליון ידיה
דימינא ועל אליון רגליה
דימינא ׃
ויסב כהנא מלוגא דמשחא
ויריק על ידא דכהנא
דסמאליתא ׃

ויטבול כהנא ית אצבעיה
דימינא מן משחא די על ידיה
דסמאליתא וידי מן משחא
באצבעיה שבע זמנין קדם יי׳ ׃

ומשאר משחא די על ידיה
יתן כהנא על רום אודנא
דמדכי דימינא ועל אליון
ידיה דימינא ועל אליון
רגליה דימינא על דם
אשמא ׃

ודאשתאר במשחא די על
ידא דכהנא יתן על רישא
דמדכי ויכפר עלוהי כהנא
קדם יי׳ ׃
ויעביד כהנא ית חטאתא
ויכפר על דמדכי מסואביה
ובתר כן יכוס ית עלתא ׃

וישב מחוץ לאהלו אין אהלו אלא אשתו
שנאמר שובו לכם לאהליכם שאסור
בתשמיש המטה ׃ ואת כל שערו ׃
כלל ופרט וכלל ׃ להביא כל מקום
כנוס שער ונראה ׃ וכבשה אחת
לחטאת ׃ וג׳ עשרונים ׃ לנסכי שלשה
כבשים הללו שחטאת ואשם של
מצורע טעונין נסכים ׃ ולוג אחד
שמן ׃ להזות שבע ולתת ממנו על
התנוך אוזן ומתן בהונות ׃ לפני ה׳ ׃
בשער נקנור ולא בעזרה עצמה לפי
שהוא מחוסר כפורים ׃ והקריב אותו
לאשם יקריבנו לתוך העזרה לתנו־
פה ׃ להניף שהוא טעון תנופה חי והכף
אותם ׃ האשם והלוג ׃ במקום אשר
ישחט וגו׳ ׃ על ירך המזבח בצפון ׃
ומה ת״ל והלא כבר נאמר בתורת
האשם שהאשם טעון שחיטה בצפון
לפי שיצא זה מכלל אשמות לדון
בהעמדה יכול יהא שחיטתו במקום
העמדתו ת״ל ושחט וגו׳ במקום אשר
ישחט וגו׳ ׃ כי כחטאת ׃ כי ככל
החטאות האשם הזה לכהן הוא ככל
עבודות התלויות בכהן ׃ הוקש הז־
אשם זה לחטאת שלא תאמר הואיל
ויצא דינו מכלל שאר אשמות להנתן
על התנוך ובהונות לא יהא טעון
מתן דמים ואימורין על גבי המזבח
לכך נאמר כחטאת האשם הוא לכהן
יכול יהא דמו נתן למעלה כחטאת
ת״ל כי כחטאת ׃ תנוך גדר אמצעי
שבאוזן ולשון תנוך לא מצינו ולי
והפותרים קורין לו טינרוס ׃ בהן ׃
גודל ׃ לפני ה׳ ׃ כנגד בית קדשי
הקדשים ׃ על דם האשם ׃ שיקדים־

והעלה הכהן את העלה ואת המנחה
המזבחה וכפר עליו הכהן וטהר ׃
ס ואם דל הוא ואין
ידו משגת ולקח כבש אחד אשם
לתנופה לכפר עליו ועשרון סלת
אחד בלול בשמן למנחה ולג שמן ׃
ושתי תרים או שני בני יונה אשר
תשיג ידו והיה אחד חטאת והאחד
עלה ׃ והביא אתם ביום השמיני
לטהרתו אל הכהן אל פתח אהל
מועד לפני יהוה ׃ ולקח הכהן את
כבש האשם ואת לג השמן והניף
אתם הכהן תנופה לפני יהוה ׃ ושחט
את כבש האשם ולקח הכהן מדם
האשם ונתן על תנוך אזן המטהר
הימנית ועל בהן ידו הימנית ועל
בהן רגלו הימנית ׃ ומן השמן יצק
הכהן על כף הכהן השמאלית ׃ והזה
הכהן באצבעו הימנית מן השמן
אשר על כפו השמאלית שבע
פעמים לפני יהוה ׃ ונתן הכהן מן
השמן אשר על כפו על תנוך אזן
המטהר הימנית ועל בהן ידו הימנית
ועל בהן רגלו הימנית על מקום דם
האשם ׃ והנותר מן השמן אשר על
כף הכהן יתן על ראש המטהר
לכפר עליו לפני יהוה ׃ ועשה את
האחד מן התרים או מן בני היונה
מאשר תשיג ידו ׃ את אשר תשיג
ידו את האחד חטאת ואת האחד
עלה על המנחה וכפר הכהן על
המטהר לפני יהוה ׃ זאת תורת אשר
בו נגע צרעת אשר לא תשיג ידו
בטהרתו ׃ פ
וידבר יהוה אל משה ואל אהרן

ויסיק כהנא ית עלתא וית
מנחתא למדבחא ויכפר עלוהי
כהנא וידכי ׃

ואם מסכן הוא ולית ידיה
מדבקא ויסב אימר חד אשמא
לארמא לכפרא עלוהי
ועשרונא סולתא חד דפיל
במשח למנחתא ולוגא משחא

ותרתין שפנינין או תרין בני יונה
דתדבק ידיה ויהא חד
חטאתא וחד עלתא ׃
וייתי יתהון ביומא תמינאה
לדכיותיה לכהנא לתרע
משכן זימנא קדם יי׳ ׃

ויסב כהנא ית אימרא דאשמא
וית לוגא דמשחא וירים יתהון
כהנא ארמא קדם יי׳ ׃

ויכוס ית אימרא דאשמא ויסב
כהנא מדמא דאשמא ויתן
על רום אודנא דמדכי דימינא
ועל אליון ידיה דימינא ועל
אליון רגליה דימינא ׃

ומן משחא יריק כהנא על
ידא דכהנא שמאליתא ׃
וידי כהנא באצבעיה דימינא
מן משחא די על ידיה
שמאליתא שבע זמנין קדם יי׳ ׃

ויתן כהנא מן משחא די על
ידיה על רום אודנא דמדכי
דימינא ועל אליון ידיה
דימינא ועל אליון רגליה
דימינא על אתר דמא דאשמא ׃

ודאשתאר מן משחא די על
ידא דכהנא יתן על רישא
דמדכי לכפרא עלוהי קדם יי׳ ׃

ויעביד ית חד מן שפנינין או
מן בני יונה מדתדבק ידיה ׃

ית דתדבק ידיה ית חד
חטאתא וית חד עלתא על
מנחתא ויכפר כהנא על
דמדכי קדם יי׳ ׃

דא אוריתא דביה מכתש
סגירותא די לא תדבק ידיה
בדכותיה ׃

ומליל יי׳ עם משה ועם אהרן

קדם לשמן ולערב ׃ ואת המנחה ה־
מנחת נסכים של בהמה ׃ ועשרון
סולת ׃ לכבש זה שהוא אחד
יביא עשרון אחד לנסכיו ׃
ולג שמן ׃ לתת ממנו
על הבהונות
ושמן של
נסכי המנחה לא הוזקק הכתוב לפרש
[illegible]
להזות על אזנו על מקום דם
האשם אפילו נתקנח
הדם למד שאין המקום גורם
אלא הדם גורם ׃ ונתתי
נגע בשורה היא להם
שהנגעים באים עליהם לפי
שהטמינו אמוריים
מטמוניות
של זהב בקירות בתיהן
כל ארבעים שנה
שהיו
ישראל
במדבר
ועל
ידי הנגע
נותץ
הבית
ומוצאן
נגע
נראה
לי
אפילו
חכם
ויודע שהוא
נגע ודאי לא יפסוק דבר
ברור לומר נגע נראה לי אלא כנגע

לאמר׃ כי תבאו אל ארץ כנען אשר
אני נתן לכם לאחזה ונתתי נגע
צרעת בבית ארץ אחזתכם׃ ובא
אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר
כנגע נראה לי בבית׃ וצוה הכהן ופנו
את הבית בטרם יבא הכהן לראות
את הנגע ולא יטמא כל אשר בבית
ואחר כן יבא הכהן לראות את הבית׃
וראה את הנגע והנה הנגע בקירת
הבית שקערורת ירקרקת או
אדמדמת ומראיהן שפל מן הקיר׃
ויצא הכהן מן הבית אל פתח הבית
והסגיר את הבית שבעת ימים׃ ושב
הכהן ביום השביעי וראה והנה פשה
הנגע בקירת הבית׃ וצוה הכהן וחלצו
את האבנים אשר בהן הנגע והשליכו
אתהן אל מחוץ לעיר אל מקום טמא׃
ואת הבית יקצע מבית סביב ושפכו
את העפר אשר הקצו אל מחוץ
לעיר אל מקום טמא׃ ולקחו אבנים
אחרות והביאו אל תחת האבנים
ועפר אחר יקח וטח את הבית׃ ואם
ישוב הנגע ופרח בבית אחר חלץ את
האבנים ואחרי הקצות את הבית
ואחרי הטוח׃ ובא הכהן וראה והנה
פשה הנגע בבית צרעת ממארת
הוא בבית טמא הוא׃ ונתץ את הבית

[illegible]

את אבניו ואת עציו ואת כל עפר
הבית והוציא אל מחוץ לעיר אל
מקום טמא׃ והבא אל הבית כל ימי
הסגיר אתו יטמא עד הערב׃ והשכב
בבית יכבס את בגדיו והאכל בבית
יכבס את בגדיו׃ ואם בא יבא הכהן
וראה והנה לא פשה הנגע בבית
אחרי הטח את הבית וטהר הכהן
את הבית כי נרפא הנגע׃ ולקח לחטא
את הבית שתי צפרים ועץ ארז
ושני תולעת ואזב׃ ושחט את הצפר
האחת אל כלי חרש על מים חיים׃
ולקח את עץ הארז ואת האזב ואת
שני התולעת ואת הצפר החיה וטבל
אתם בדם הצפר השחוטה ובמים
החיים והזה אל הבית שבע פעמים׃
וחטא את הבית בדם הצפור ובמים
החיים ובצפר החיה ובעץ הארז
ובאזב ובשני התולעת׃ ושלח את
הצפר החיה אל מחוץ לעיר אל פני
השדה וכפר על הבית וטהר׃ זאת
התורה לכל נגע הצרעת ולנתק׃
ולצרעת הבגד ולבית׃ ולשאת
ולספחת ולבהרת׃ להורת ביום
הטמא וביום הטהר זאת תורת
הצרעת

[illegible]

יכול זב מכל מקום יהא טמא ת"ל מבשרו ולא כל בשרו · אחר שחלק הכתוב בין בשר לבשר · זכיתי לדון טמא בזב וטמא בזבה · מה זבה ממקום שהיא מטמאה טומאה קלה נדה מטמאה טומאה חמורה זיבה · אף הזב ממקום שמטמא טומאה קלה קרי מטמא טומאה חמורה זיבה · זוב דומה למי בצק של שעורים ודחוי · ודומה ללובן ביצה המוזרת · שכבת זרע קשור כלובן ביצה שאינה מוזרת · רר · לשון ריר · שזב בשרו את זובו כמו ריר · או החתים · שיוצא סמיך וסותם את פי האמה ונסתם בשרו מטפת זובו · זהו פשוטו · ומדרשו מנה הכתוב ראיה ראשונה קראה טמא שנאמר זב מבשרו זובו טמא · והשניה קראה טמא שנאמר רר בשרו את זובו או החתים בשרו מזובו טמאתו הוא · הא למדת שהשתים הראשונות לטומאה והשלישית מזקיקתו לקרבן · כל המשכב · הראוי למשכב · יכול אפילו מיוחד למלאכה אחרת · ת"ל אשר ישכב · אשר שכב לא נאמר אלא אשר ישכב המיוחד תמיד לכך · יצא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו

וידבר יהוה אל משה ואל אהרן לאמר: דברו אל בני ישראל ואמרתם אלהם איש איש כי יהיה זב מבשרו זובו טמא הוא: וזאת תהיה טמאתו בזובו רר בשרו את זובו או החתים בשרו מזובו טמאתו הוא: כל המשכב אשר ישכב עליו הזב יטמא וכל הכלי אשר ישב עליו יטמא: ואיש אשר יגע במשכבו יכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב: והישב על הכלי אשר ישב עליו הזב יכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב: והנגע בבשר הזב יכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב: וכי ירק הזב בטהור וכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב: וכל המרכב אשר ירכב עליו הזב יטמא: וכל הנגע בכל אשר יהיה תחתיו יטמא עד הערב והנושא אותם יכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב: וכל אשר יגע בו הזב וידיו לא שטף במים וכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב: וכלי חרש אשר יגע בו הזב ישבר וכל כלי עץ ישטף במים:

ומליל יי עם משה ועם אהרן למימר: מלילו עם בני ישראל ותימרון להון גבר גבר ארי יהי דאיב מבשריה דוביה מסאב הוא: ודא תהא סאובתיה בדוביה ריר בשריה ית דוביה או חתים בשריה מדוביה סאובתיה היא: כל משכבא דישכוב עלוהי דובנא יהי מסאב וכל מנא דיתיב עלוהי יהי מסאב: וגבר די יקרב במשכביה יצבע לבושוהי ויסחי במיא ויהי מסאב עד רמשא: ודיתיב על מנא דיתיב עלוהי דובנא יצבע לבושוהי ויסחי במיא ויהי מסאב עד רמשא: ודיקרב בבשר דובנא יצבע לבושוהי ויסחי במיא ויהי מסאב עד רמשא: וארי ירוק דובנא בדכיא ויצבע לבושוהי ויסחי במיא ויהי מסאב עד רמשא: וכל מרכבא דירכוב עלוהי דובנא יהי מסאב: וכל דיקרב בכל די יהון תחותוהי יהי מסאב עד רמשא ודיטול יתהון יצבע לבושוהי ויסחי במיא ויהי מסאב עד רמשא: וכל די יקרב ביה דובנא וידוהי לא שטף במיא ויצבע לבושוהי ויסחי במיא ויהי מסאב עד רמשא: ומאן דחסף די יקרב ביה דובנא יתבר וכל מאן דאע ישתטיף במיא:

עמוד ונעשה מלאכתנו · אשר ישב · ישב לא נאמר אלא אשר ישב עליו הזב · במיוחד תמיד לכך · ואיש אשר יגע במשכבו · למד על המשכב שחמור מן המגע · שזה נעשה אב הטומאה לטמא אדם לטמא בגדים · והמגע אינו אלא ולד הטומאה ואינו מטמא אלא אוכלין ומשקין · והישב על הכלי · אפילו לא נגע · אפילו עשרה כלים זה על זה כולן מטמאין משום מושב · וכן במשכב · וכי ירק הזב בטהור · ונגע בו או שנשאו · שהרוק מטמא במשא · וכל המרכב · אף על פי שלא ישב עליו · טמא משום מרכב · וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו · תחת הזב · בא ולימד על המרכב שיהא הנוגע בו טמא ואין טעון כבוס בגדים · והוא חומר במשכב מבמרכב · והנושא אותם · את כל האמור בענין הזב · משא כולן מטמא אדם לטמא בגדים · וידיו לא שטף במים · בעוד שלא טבל מטומאתו · ואפילו פסק מזובו וספר שבעה וטעון ביאת מים מטמא בכל טומאותיו · וזה שהוציא הכתוב טבילת גופו בלשון שטיפת ידים · ללמדך שאין בית הסתרים טעון ביאת מים · אלא אבר הגלוי כמו הידים · וכלי חרש אשר יגע בו הזב · יכול אפילו נגע בו מאחוריו · ת"ל אשר יגע בתוכו · ולמדך כאן שאין כלי חרש מטמא אלא מאוירו

וכי יטהר הזב מזובו וספר לו שבעת ימים לטהרתו וכבס בגדיו ורחץ בשרו במים חיים וטהר: וביום השמיני יקח לו שתי תרים או שני בני יונה ובא לפני יהוה אל פתח אהל מועד ונתנם אל הכהן: ועשה אתם הכהן אחד חטאת והאחד עלה וכפר עליו הכהן לפני יהוה מזובו:

ואיש כי תצא ממנו שכבת זרע ורחץ במים את כל בשרו וטמא עד הערב: וכל בגד וכל עור אשר יהיה עליו שכבת זרע וכבס במים וטמא עד הערב: ואשה אשר ישכב איש אתה שכבת זרע ורחצו במים וטמאו עד הערב:

ואשה כי תהיה זבה דם יהיה זבה בבשרה שבעת ימים תהיה בנדתה וכל הנגע בה יטמא עד הערב: וכל אשר תשכב עליו בנדתה יטמא וכל אשר תשב עליו יטמא: וכל הנגע במשכבה יכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב: וכל הנגע בכל כלי אשר תשב עליו יכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב: ואם על המשכב הוא או על הכלי אשר הוא ישבת עליו בנגעו בו יטמא עד הערב: ואם שכב ישכב איש אתה ותהי נדתה עליו וטמא שבעת ימים וכל המשכב אשר ישכב עליו יטמא:

ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה או כי תזוב על נדתה כל ימי זוב טמאתה כימי נדתה תהיה טמאה הוא: כל המשכב אשר תשכב עליו כל ימי זובה כמשכב נדתה יהיה לה וכל

וארי ידכי דובנא מדוביה ויממני ליה שבעא יומין לדכותיה ויצבע לבושוהי ויסחי בשריה במי מבוע וידכי: וביומא תמינאה יסב ליה תרתין שפנינין או תרין בני יונה וייתי לקדם יי לתרע משכן זמנא ויתנינון לכהנא: ויעביד יתהון כהנא חד חטאתא וחד עלתא ויכפר עלוהי כהנא קדם יי מדוביה:

וגבר ארי תפוק מניה שכבת זרעא ויסחי במיא ית כל בשריה ויהי מסאב עד רמשא: וכל לבוש וכל משך די יהי עלוהי שכבת זרעא ויצבע במיא ויהי מסאב עד רמשא: ואתתא די ישכוב גבר יתה שכבת זרעא ויסחון במיא ויהון מסאבין עד רמשא:

ואתתא ארי תהי דאבא דמא יהי דובה בבשרה שבעא יומין תהי בריחוקה וכל דיקרב בה יהי מסאב עד רמשא: וכל דתשכוב עלוהי בריחוקה יהי מסאב וכל דתיתיב עלוהי יהי מסאב: וכל דיקרב במשכבה יצבע לבושוהי ויסחי במיא ויהי מסאב עד רמשא: וכל דיקרב בכל מנא דתיתיב עלוהי יצבע לבושוהי ויסחי במיא ויהי מסאב עד רמשא: ואם על משכבא הוא או על מנא דהיא יתבא עלוהי בדיקרביה ביה יהי מסאב עד רמשא: ואם משכב ישכוב גבר יתה ותהי ריחוקה עלוהי ויהי מסאב שבעא יומין וכל משכבא דישכוב עלוהי יהי מסאב: ואיתתא ארי ידוב דוב דמה יומין סגיאין בלא עדן ריחוקה או ארי תדוב על ריחוקה כל יומי דוב סובתה כיומי ריחוקה תהא מסאבא היא: כל משכבא דתשכוב עלוהי כל יומי דובה כמשכב ריחוקה יהא לה וכל

וכי יטהר · כשיפסוק · שבעת ימים לטהרתו · שבעה ימים טהורים מטומאת זיבה שלא יראה זוב וכולן רצופין [illegible] · ואשה כי תהיה זבה · יכול מאחד מכל איבריה · ת"ל והיא גלתה את מקור דמיה · דם מטמא ואין זוב [illegible] · דם יהיה זובה בבשרה · אין זובה קרוי זוב לטמא אלא אם כן אדום · בנדתה · [illegible] · תהיה בנדתה · אפילו לא ראתה אלא ראייה ראשונה · וכל הנוגע בכל כלי · לרבות את המרכב · ואם על המשכב הוא · [illegible] · ותהי נדתה עליו · [illegible] · ימים רבים · שלשה ימים · בלא עת נדתה · [illegible]

[illegible]

תחלת פרשת זאת תהיה

אחרי מות

[illegible]

הכלי אשר תשב עליו טמא יהיה כטמאת נדתה וכל הנוגע בם יטמא וכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב ואם טהרה מזובה וספרה לה שבעת ימים ואחר תטהר: וביום השמיני תקח לה שתי תרים או שני בני יונה והביאה אותם אל הכהן אל פתח אהל מועד: ועשה הכהן את האחד חטאת ואת האחד עלה וכפר עליה הכהן לפני יהוה מזוב טמאתה: והזרתם את בני ישראל מטמאתם ולא ימתו בטמאתם בטמאם את משכני אשר בתוכם: זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע לטמאה בה: והדוה בנדתה והזב את זובו לזכר ולנקבה ולאיש אשר ישכב עם טמאה:

פ

וידבר יהוה אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני יהוה וימתו: ויאמר יהוה אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש מבית לפרכת אל פני הכפרת אשר על הארן ולא ימות כי בענן אראה על הכפרת: בזאת יבא אהרן אל הקדש בפר בן בקר לחטאת ואיל לעלה: כתנת בד קדש ילבש ומכנסי בד יהיו על בשרו ובאבנט בד יחגר ובמצנפת בד יצנף בגדי קדש הם ורחץ במים את בשרו ולבשם: ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי

מנא דתיתיב עלוהי מסאב יהא כסואבת ריחוקה:

וכל דיקרב בהון יהא מסאב ויצבע לבושוהי ויסחי במיא ויהא מסאב עד רמשא: ואם דכיאת מדובה ותמני לה שבעת יומין ובתר כן תדכי:

וביומא תמינאה תיסב לה תרתין שפנינין או תרין בני יונה ותיתי יתהון לות כהנא לתרע משכן זמנא:

ויעביד כהנא ית חד חטאתא וית חד עלתא ויכפר כהנא עלה קדם יי מדוב סובתה:

ותפרשון ית בני ישראל מסואבתהון ולא ימותון בסואבתהון בסאוביהון ית מקדשי די בביניהון: דא אוריתא דדובנא ודיפוק מניה שכבת זרעא לאסתאבא בה:

ולסובתא בריחוקא ולדדאיב ית דוביה לדכר ולנוקבא ולגבר דישכוב עם מסאבתא:

ומליל יי עם משה בתר דמיתו תרין בני אהרן בקרוביהון אישתא נוכריתא קדם יי ומיתו:

ואמר יי למשה מליל עם אהרן אחוך ולא יהא עליל בכל עידן לקודשא מגיו לפרוכתא לקדם כפורתא די על ארונא ולא ימות ארי בענגא אנא מתגלי על בית כפורתא:

בדא יהא עליל אהרן לקודשא בתור בר תורי לחטאתא ודכר לעלתא: כיתונא דבוצא דקודשא ילבש ומכנסין דבוץ יהון על בסריה ובהמינא דבוצא יאסר ובמצנפא דבוצא יחית ברישיה לבושי קודשא אינון ויסחי במיא ית בסריה וילבשינון: ומן כנישתא דבני ישראל יסב תרין צפירין

[illegible]

עזים לחטאת ואיל אחד לעלה: והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו וכפר בעדו ובעד ביתו: ולקח את שני השעירם והעמיד אתם לפני יהוה פתח אהל מועד: ונתן אהרן על שני השעירם גרלות גורל אחד ליהוה וגורל אחד לעזאזל: והקריב אהרן את השעיר אשר עלה עליו הגורל ליהוה ועשהו חטאת: והשעיר אשר עלה עליו הגורל לעזאזל יעמד חי לפני יהוה לכפר עליו לשלח אתו לעזאזל המדברה: והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו וכפר בעדו ובעד ביתו ושחט את פר החטאת אשר לו: ולקח מלא המחתה גחלי אש מעל המזבח מלפני יהוה ומלא חפניו קטרת סמים דקה והביא מבית לפרכת: ונתן את הקטרת על האש לפני יהוה וכסה ענן הקטרת את הכפרת אשר על העדות ולא ימות: ולקח מדם הפר והזה באצבעו על פני הכפרת קדמה ולפני הכפרת יזה שבע פעמים מן הדם באצבעו: ושחט את שעיר החטאת אשר לעם והביא את דמו אל מבית לפרכת ועשה את דמו כאשר עשה

בני עיזין לחטאתא ודכר חד לעלתא:

ויקרב אהרן ית תורא דחטאתא דיליה ויכפר עלוהי ועל אינש ביתיה:

ויסב ית תרין צפירין ויקים יתהון קדם יי לתרע משכן זמנא:

ויתן אהרן על תרין צפירין עדבין עדבא חד לשמא דיי ועדבא חד לעזאזל:

ויקריב אהרן ית צפירא די סליק עלוהי עדבא לשמא דיי ויעבדיניה חטאתא:

וצפירא די סליק עלוהי עדבא לעזאזל יתקם כד חי קדם יי לכפרא עלוהי לשלחא יתיה לעזאזל למדברא:

ויקריב אהרן ית תורא דחטאתא דיליה ויכפר עלוהי ועל אינש ביתיה ויכוס ית תורא דחטאתא דיליה:

ויסב מלי מחתיתא גומרין דאישא מעלוי מדבחא מן קדם יי ומלי חפנוהי קטרת בוסמין דקיקין ויעיל מגיו לפרוכתא:

ויתן ית קטורתא על אישתא קדם יי ויחפי ענן קטורתא ית כפורתא די על סהדותא ולא ימות:

ויסב מדמא דתורא וידי באצבעיה על אפי כפורתא קידומא ולקדם כפורתא ידי שבע זימנין מן דמא באצבעיה:

ויכוס ית צפירא דחטאתא די לעמא ויעיל ית דמיה למגיו לפרוכתא ויעביד ית דמיה כמא דעבד

[illegible]

ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן ליהוה לפני משכן יהוה דם יחשב לאיש ההוא דם שפך ונכרת האיש ההוא מקרב עמו׃ למען אשר יביאו בני ישראל את זבחיהם אשר הם זבחים על פני השדה והביאם ליהוה אל פתח אהל מועד אל הכהן וזבחו זבחי שלמים ליהוה אותם׃ וזרק הכהן את הדם על מזבח יהוה פתח אהל מועד והקטיר החלב לריח ניחח ליהוה׃ ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירם אשר הם זנים אחריהם חקת עולם תהיה זאת להם לדרתם׃ ואלהם תאמר איש איש מבית ישראל ומן הגר אשר יגור בתוכם אשר יעלה עלה או זבח׃ ואל פתח אהל מועד לא יביאנו לעשות אתו ליהוה ונכרת האיש ההוא מעמיו׃ ואיש איש מבית ישראל ומן הגר הגר בתוכם אשר יאכל כל דם ונתתי פני בנפש האכלת את הדם והכרתי אתה מקרב עמה׃ כי נפש הבשר בדם הוא ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר על נפשתיכם כי הדם הוא בנפש יכפר׃ על כן אמרתי לבני ישראל כל נפש מכם לא תאכל דם והגר הגר בתוככם לא יאכל דם׃ ואיש איש מבני ישראל ומן הגר הגר בתוכם אשר יצוד ציד חיה או עוף אשר יאכל ושפך את דמו וכסהו בעפר׃ כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא ואמר לבני ישראל דם כל בשר לא תאכלו כי נפש כל בשר דמו הוא כל אכליו יכרת׃ וכל נפש אשר תאכל נבלה וטרפה באזרח

ולתרע משכן זמנא לא איתיניה לקרבא קורבנא קדם יי קדם משכנא דיי דמא יתחשב לגברא ההוא דמא אשד וישתיצי אנשא ההוא מגו עמיה׃

בדיל דייתון בני ישראל ית דבחיהון דאנון דבחין על אפי חקלא וייתונון קדם יי לתרע משכן זימנא לכהנא ויכסון ניכסת קודשין קדם יי יתהון׃ ויזרוק כהנא ית דמא על מדבחא דיי לתרע משכן זימנא ויסיק תרבא לאתקבלא ברעוא קדם יי׃

ולא ידבחון עוד ית דבחיהון לשדים דאינון טען בתריהון קיים עלם תהא דא לכון לדריהון׃

ולהון תימר גבר גבר מבית ישראל ומן גיורא דאתגייר בניהון דיסיק עלוא או נכסתא׃ ולתרע משכן זמנא לא ייתיניה למעבד יתה קדם יי וישתיצי גברא ההוא מעמיה׃

וגבר גבר מבית ישראל ומן גיורא דאתגייר ביניהון דיכול כל דמא ואתן רוגזי בגברא דיכול ית דמא ואשיצי יתיה מגו עמיה׃ ארי נפש בישרא בדמא היא ואנא יהבתיה לכון על מדבחא לכפרא על נפשתיכון ארי דמא הוא על נפשא מכפר׃ על כן אמרית לבני ישראל כל נפשא מנכון לא תיכול דמא וגיורא דאתגייר ביניכון לא ייכול דמא׃

וגבר גבר מבני ישראל ומן גיורא דאתגייר ביניכון דיצוד צידא חיתא או עופא דמתאכל וישוד ית דמיה ויכסיניה בעפרא׃

ארי נפש כל בישרא דמיה בנפשיה הוא ואמרית לבני ישראל דם כל בישרא לא תיכלון ארי נפש כל בישרא דמיה הוא כל דייכליניה ישתיצי׃ וכל נפשא דתיכול נבלה ותבירא ביציבא

דם יחשב׳ כשופך דם האדם שמתחייב בנפשו׳ דם שפך׳ [illegible]

[illegible]

ובגר וכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב וטהר׃ ואם לא יכבס ובשרו לא ירחץ ונשא עונו׃

וידבר יהוה אל משה לאמר׃ דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם אני יהוה אלהיכם׃ כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו ובחקתיהם לא תלכו׃ את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו ללכת בהם אני יהוה אלהיכם׃ ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם אני יהוה׃ איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה אני יהוה׃ ערות אביך וערות אמך לא תגלה אמך הוא לא תגלה ערותה׃ ערות אשת אביך לא תגלה ערות אביך הוא׃ ערות אחותך בת אביך או בת אמך מולדת בית או מולדת חוץ לא תגלה ערותן׃ ערות בת בנך או בת בתך לא תגלה ערותן כי ערותך הנה׃

ובגיורא ויצבע לבושוהי ויסחי במיא ויהא מסאב עד רמשא וידכי׃ ואם לא יצבע ובסריה לא יסחי ויקבל חוביה׃

ומליל יי עם משה למימר׃ מליל עם בני ישראל ותימר להון אנא יי אלהכון׃ כעובדי עמא דארעא דמצרים דיתיבתון בה לא תעבדון וכעובדי עמא דארעא דכנען דאנא מעיל יתכון תמן לא תעבדון ובנימוסיהון לא תהכון׃ ית דיני תעבדון וית קימי תיטרון להלכא בהון אנא יי אלהכון׃ ותיטרון ית קימי וית דיני דיעביד יתהון אנשא ויחי בהון לחיי עלמא אנא יי׃

גבר גבר לכל קריב בסריה לא תקרבון לגלאה עריתא אנא יי׃

עריית אבוך ועריית אמך לא תגלי אמך היא לא תגלי עריתה׃

עריית איתת אבוך לא תגלי עריית אבוך הוא׃

עריית אחתך בת אבוך או בת אמך דיליד מן אבוך מן איתא אחריא או מן אמך מן גבר אחרן לא תגלי עריתהן׃

עריית בת ברך או בת ברתך לא תגלי עריתהן ארי עריתך אינין׃

[illegible]

עֶרְוַת בַּת אֵשֶׁת אָבִיךָ מוֹלֶדֶת אָבִיךָ אֲחוֹתְךָ הִוא לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ׃ ס עֶרְוַת אֲחוֹת אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה שְׁאֵר אָבִיךָ הִוא׃ ס עֶרְוַת אֲחוֹת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה כִּי שְׁאֵר אִמְּךָ הִוא׃ ס עֶרְוַת אֲחִי אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה אֶל אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרָב דֹּדָתְךָ הִוא׃ ס עֶרְוַת כַּלָּתְךָ לֹא תְגַלֵּה אֵשֶׁת בִּנְךָ הִוא לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ׃ ס עֶרְוַת אֵשֶׁת אָחִיךָ לֹא תְגַלֵּה עֶרְוַת אָחִיךָ הִוא׃ עֶרְוַת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תְגַלֵּה אֶת בַּת בְּנָהּ וְאֶת בַּת בִּתָּהּ לֹא תִקַּח לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ שַׁאֲרָה הֵנָּה זִמָּה הִוא׃ וְאִשָּׁה אֶל אֲחֹתָהּ לֹא תִקָּח לִצְרֹר לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ עָלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ׃ וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ׃ וְאֶל אֵשֶׁת עֲמִיתְךָ לֹא תִתֵּן שְׁכָבְתְּךָ לְזָרַע לְטָמְאָה בָהּ׃ וּמִזַּרְעֲךָ לֹא תִתֵּן לְהַעֲבִיר לַמֹּלֶךְ וְלֹא תְחַלֵּל אֶת שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יהוה׃ וְאֶת זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תּוֹעֵבָה הִוא׃ וּבְכָל בְּהֵמָה לֹא תִתֵּן שְׁכָבְתְּךָ לְטָמְאָה בָהּ וְאִשָּׁה לֹא תַעֲמֹד לִפְנֵי בְהֵמָה לְרִבְעָהּ תֶּבֶל הוּא׃ אַל תִּטַּמְּאוּ בְּכָל אֵלֶּה כִּי בְכָל אֵלֶּה נִטְמְאוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אֲנִי מְשַׁלֵּחַ מִפְּנֵיכֶם׃ וַתִּטְמָא הָאָרֶץ וָאֶפְקֹד עֲוֺנָהּ עָלֶיהָ וַתָּקִא הָאָרֶץ אֶת יֹשְׁבֶיהָ׃ וּשְׁמַרְתֶּם אַתֶּם אֶת חֻקֹּתַי וְאֶת מִשְׁפָּטַי וְלֹא תַעֲשׂוּ מִכֹּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה הָאֶזְרָח וְהַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכְכֶם׃ כִּי אֶת כָּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵל עָשׂוּ אַנְשֵׁי הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם וַתִּטְמָא הָאָרֶץ׃

עריית בת איתת אבוך דילידא מן אבוך אחתך היא לא תגלי עריתה׃
עריית אחת אבוך לא תגלי קריבא דאבוך היא׃
עריית אחת אימך לא תגלי ארי קריבא דאימך היא׃
עריית אחא דאבוך לא תגלי ולאיתתיה לא תקרב איתת אח אבוך היא׃
עריית כלתך לא תגלי איתת ברך היא לא תגלי עריתה׃
עריית איתת אחוך לא תגלי עריתא דאחוך היא׃
עריית איתתא וברתה לא תגלי ית בת ברה וית בת ברתה לא תיסב לגלאה עריתה קריבן אינון עיצת חטאן היא׃
ואיתתא לות אחתה לא תיסב לאעקא לגלאה עריתה עלה בחייהא׃
ולאיתתא בריחוק סובתה לא תקרב לגלאה עריתה׃
ולאיתת חברך לא תתן בה משכבך לזרעא לאסתאבא בה׃
ומבנך לא תתן לאעברא למולך ולא תחיל ית שמא דאלהך אנא יי׃
ועם דכורא לא תשכוב משכבי איתתא תועבתא היא׃
ובכל בעירא לא תתן בה משכבך לאסתאבא בה ואיתתא לא תקום קדם בעירא למשלט בה תבלא היא׃
לא תסתאבון בכל אילין ארי בכל אילין איסתאבו עממיא דאנא מגלי מן קדמיכון׃
ואיסתאבת ארעא ואסערית חובה עלה ורוקינת ארעא ית יתבהא׃
ותטרון אתון ית קימי וית דיני ולא תעבדון מכל תועבתא האלין דיציבא וגיורא דיתגייר ביניכון׃
ארי ית כל תועבתא האלין עבדו אינשי ארעא די קדמיכון ואיסתאבת ארעא׃

וְלֹא תָקִיא הָאָרֶץ אֶתְכֶם בְּטַמַּאֲכֶם אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר קָאָה אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם׃ כִּי כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכֹּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנְּפָשׁוֹת הָעֹשֹׂת מִקֶּרֶב עַמָּם׃ וּשְׁמַרְתֶּם אֶת מִשְׁמַרְתִּי לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת מֵחֻקּוֹת הַתּוֹעֵבֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם וְלֹא תִטַּמְּאוּ בָּהֶם אֲנִי יהוה אֱלֹהֵיכֶם׃

ולא תרוקין ארעא יתכון בסאובתכון יתה כמה דרוקינת ית עמא דיקדמיכון׃
ארי כל דיעביד מכל תועבתא האילין וישתיצון נפשתא דעבדן מגו עמהון׃
ותיטרון ית מטרת מימרי בדיל דלא למעבד מנימוסי תועבתא דאתעבידו קדמיכון ולא תיסתאבון בהון אנא יי אלהכון׃

פרש

וַיְדַבֵּר יהוה אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יהוה אֱלֹהֵיכֶם׃ אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ אֲנִי יהוה אֱלֹהֵיכֶם׃ אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִם וֵאלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יהוה אֱלֹהֵיכֶם׃ וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוה לִרְצֹנְכֶם תִּזְבָּחֻהוּ׃ בְּיוֹם זִבְחֲכֶם יֵאָכֵל וּמִמָּחֳרָת וְהַנּוֹתָר עַד יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף׃

ומליל יי עם משה למימר׃
מליל עם כל כנישתא דבני ישראל ותימר להון קדישין תהון ארי קדיש אנא יי אלהכון׃
גבר מאמיה ומאבוהי תהון דחלין וית יומי שביא דילי תטרון אנא יי אלהכון׃
לא תתפנון בתר טעון ודחלן דמתכא לא תעבדון לכון אנא יי אלהכון׃
וארי תכסון נכסת קודשין קדם יי לרעוא לכון תכסוניה׃
ביום דבחיכון יתאכל ומיומא דבתרוהי ודישתאר עד יומא תליתאה בנורא יתוקד׃

הסלת פרשת אחרי מות

קדושים תהיו

ואם האכל יאכל ביום השלישי פגול הוא לא ירצה: ואכליו עונו ישא כי את קדש יהוה חלל ונכרתה הנפש ההוא מעמיה: ובקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך לקצר ולקט קצירך לא תלקט: וכרמך לא תעולל ופרט כרמך לא תלקט לעני ולגר תעזב אתם אני יהוה אלהיכם: לא תגנבו ולא תכחשו ולא תשקרו איש בעמיתו: ולא תשבעו בשמי לשקר וחללת את שם אלהיך אני יהוה: לא תעשק את רעך ולא תגזל לא תלין פעלת שכיר אתך עד בקר: לא תקלל חרש ולפני עור לא תתן מכשל ויראת מאלהיך אני יהוה: לא תעשו עול במשפט לא תשא פני

ואם מיתאכלא יתאכיל ביומא תליתאה מרחק הוא לא יהא לרעוא: ודייכליה ית חוביה יקביל ארי ית קודשא דיי' אחל ואשתיצי אנשא ההוא מעמיה: ובמחצדכון ית חצדא דארעכון לא תשיצי פאתא דחקלך למחצד ולקטא דחצדך לא תלקט: וכרמך לא תעולל ונתרא דכרמך לא תלקט לעניי ולגיורי תשבוק יתהון אנא יי' אלהכון: לא תגנבון ולא תכדבון ולא תשקרון גבר בחבריה: ולא תשבעון בשמי לשיקרא ותחיל ית שמא דאלהך אנא יי': לא תעשוק ית חברך ולא תנוס לא תבית אגרא דאגירך עמך עד צפרא: לא תלוט דלא שמע קדם דלא חזי לא תשים תקלא ותדחל מאלהך אנא יי': לא תעבדון שקר בדינא לא תיסב אפי

[illegible]

דל ולא תהדר פני גדול בצדק תשפט עמיתך: לא תלך רכיל בעמיך לא תעמד על דם רעך אני יהוה: לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא: לא תקם ולא תטר את בני עמך ואהבת לרעך כמוך אני יהוה: את חקתי תשמרו בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך: ואיש כי ישכב את אשה שכבת זרע והוא שפחה נחרפת לאיש והפדה לא נפדתה או חפשה לא נתן לה בקרת תהיה לא יומתו כי לא חפשה: והביא את אשמו ליהוה אל פתח אהל מועד איל אשם: וכפר עליו הכהן באיל האשם לפני יהוה על

מסכנא ולא תהדר אפי רבא בקושטא תדינה לחברך: לא תיכול קורצין בעמך ולא תקום על דם חברך אנא יי': לא תסני ית אחוך בליבך אוכחא תוכח ית חברך ולא תקביל על דיליה חובא: לא תקום ולא תטר דבבו לבני עמך ותרחם לחברך כוותך אנא יי': ית קימי תטרון בעירך לא תרכיב עירובין חקלך לא תזרע עירובין ולבוש עירובין שעטנזא לא יסק עלך: וגבר ארי ישכוב עם איתתא שכבת זרעא והיא אמא אחידא לגבר ואתפרקא לא איתפריקא בכספא או חירותא לא איתיהיבת לה בקורתא תהא לא יתקטלון ארי לא איתחררת: וייתי ית אשמיה קדם יי' לתרע משכן זמנא דכרי אשמא: ויכפר עליהי כהנא בדכרא דאשמא קדם יי' על

[illegible]

אמר אל הכהנים

ויאמר יהוה אל משה אמר אל
הכהנים בני אהרן ואמרת אלהם
לנפש לא יטמא בעמיו: כי אם לשארו
הקרב אליו לאמו ולאביו ולבנו
ולבתו ולאחיו: ולאחתו הבתולה
הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש
לה יטמא: לא יטמא בעל בעמיו
להחלו: לא יקרחה קרחה בראשם
ופאת זקנם לא יגלחו ובבשרם לא
ישרטו שרטת: קדשים יהיו לאלהיהם
ולא יחללו שם אלהיהם כי את אשי
יהוה לחם אלהיהם הם מקריבם
והיו קדש: אשה זנה וחללה לא יקחו
ואשה גרושה מאישה לא [illegible]
קדש הוא לאלהיו: וקדשת[illegible]
לחם אלהיך הוא מקריב קדש יהיה
לך כי קדוש אני יהוה מקדשכם:
ובת איש כהן כי תחל לזנות את
אביה היא מחללת באש תשרף:
והכהן הגדול מאחיו
אשר יוצק על ראשו שמן המשחה
ומלא את ידו ללבש את הבגדים
את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרם

ואמר יי למשה אימר לכהניא
בני אהרן ותימר להון על מית
לא יסתאב בעמיה:
אילהין לקריביה דקריב ליה
לאימיה ולאבוהי ולבריה
ולברתיה ולאחוהי:
ולאחתיה בתולתא דקריבא
ליה דלא הות לגבר ליה
יסתאב:
לא יסתאב רבא בעמיה
לאתחלותיה:
לא ימרטון מרט ברישיהון
ופאתא דדיקניהון לא יגלחון
ובבישריהון לא יחבלון חיבול

קדישין יהון קדם אלההון ולא
יחללון שמא דאלההון ארי ית
קורבניא דיי קורבן אלההון
אינון מקרבין ויהון קדישין:

איתתא מטעיא ומחלא לא
יסבון ואיתתא דמתרכא
מבעלה לא יסבון ארי קדיש
הוא קדם אלהיה:
ותקדישיניה ארי ית קרבן
אלהך הוא מקריב קדיש יהא
לך ארי קדיש אנא יי
מקדישכון:
ובת גבר כהין ארי תתחל
למיטעי מן קדושת אבוהא היא
מתחלא בנורא תתוקד:

וכהנא דרבא מאחוהי
דאיתרק על רישיה משחא
דרבותא ודקריב ית קורבניה
למילבש ית לבושיא ית
רישיה לא ירבי פירוע
ולבושוהי לא יבזע:

[illegible]

ועל כל נפשת מת לא יבא לאביו
ולאמו לא יטמא: ומן המקדש לא
יצא ולא יחלל את מקדש אלהיו כי
נזר שמן משחת אלהיו עליו אני
יהוה: והוא אשה בבתוליה יקח:
אלמנה וגרושה וחללה זנה את אלה
לא יקח כי אם בתולה מעמיו יקח
אשה: ולא יחלל זרעו בעמיו כי אני
יהוה מקדשו: וידבר יהוה
אל משה לאמר: דבר אל אהרן
לאמר איש מזרעך לדרתם אשר
יהיה בו מום לא יקרב להקריב לחם
אלהיו: כי כל איש אשר בו מום לא
יקרב איש עור או פסח או חרם או
שרוע: או איש אשר יהיה בו שבר
רגל או שבר יד: או גבן או דק או
תבלל בעינו או גרב או ילפת או
מרוח אשך: כל איש אשר בו מום
מזרע אהרן הכהן לא יגש להקריב
את אשי יהוה מום בו את לחם
אלהיו לא יגש להקריב: לחם אלהיו
מקדשי הקדשים ומן הקדשים
יאכל: אך אל הפרכת לא יבא ואל

ועל כל נפשת מיתא לא ייעול
לאבוהי ולאמיה לא יסתאב:

ומן מקדשא לא יפוק ולא יחל
ית מקדשא דאלהיה ארי
כלילא משח רבות אלהיה
עלוהי אנא יי:
והוא איתתא בבתולתהא יסב

ארמלתא ומתרכא ומחללא
מטעיא ית אלין לא יסב אלהין
בתולתא כעמיה יסב איתתא:
ולא יחיל זרעיה בעמיה ארי
אנא יי מקדשיה:
ומליל יי עם משה למימר:

מליל עם אהרן למימר גבר
מבנך לדרי יהון די יהא ביה
מומא לא יקרב לקרבא קרבן
אלהיה:
ארי כל גבר דביה מומא לא
יקרב גבר עויר או חגיר או
חרום או שריע:

או גבר די יהא ביה תבר
רינלא או תבר ידא:
או גבין או דוקא או חילז
בעיניה או גרבן או חזזן או
מרים פחדין:
כל גבר דביה מומא מזרעא
דאהרן כהנא לא יקרב
לקרבא ית קורבניא דיי
מומא ביה ית קרבן אלהיה
לא יקרב לקרבא:

קרבן אלהיה מקודשי קודשיא
ומן קודשיא ייכול:
ברם לפרוכתא לא ייעול

[illegible]

שמות שנויין [illegible]

והניף את העמר לפני יהוה לרצנכם ממחרת השבת יניפנו הכהן: ועשיתם ביום הניפכם את העמר כבש תמים בן שנתו לעלה ליהוה: ומנחתו שני עשרנים סלת בלולה בשמן אשה ליהוה ריח ניחח ונסכה יין רביעת ההין: ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה עד הביאכם את קרבן אלהיכם חקת עולם לדרתיכם בכל משבתיכם:

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימת תהיינה: עד ממחרת השבת השביעת תספרו חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה ליהוה: ממושבתיכם תביאו לחם תנופה שתים שני עשרנים סלת תהיינה חמץ תאפינה בכורים ליהוה: והקרבתם על הלחם שבעת כבשים תמימם בני שנה ופר בן בקר אחד ואילם שנים יהיו עלה ליהוה ומנחתם ונסכיהם אשה ריח ניחח ליהוה: ועשיתם שעיר עזים אחד לחטאת ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים:

וירים ית עומרא קדם יי לרעוא לכון מבתר יומא טבא ירימיניה כהנא: ותעבדון ביומא דארמותכון ית עומרא אימר שלים בר שתיה לעלתא קדם יי: ומנחתיה תרין עשרונין סולתא דפילא במשח קורבנא קדם יי לאיתקבלא ברעוא ונסכה חמרא רבעות הינא: ולחם וקלי ופירוכן לא תיכלון עד כרן יומא הדין עד דאיתיתיכון ית קרבן אלהכון קיים עלם לדרתיכון בכל מותבנכון:

ותמנון לכון מבתר יומא טבא מיומא דאיתיתיכון ית עומרא דארמותא שבעא שבוען שלמן יהוין: עד מבתר שבועתא שביעיתא תמנון חמשין יומין ותקרבון מנחתא חדתא קדם יי: ממותבניכון תיתון לחם ארמותא תרתין תרין עשרונין סולתא תהוין חמיע תתאפיין בכורין קדם יי: ותקרבון על לחמא שבעת אימרין שלמין בני שנה ותור בר תורי חד ודכרין תרין יהון עלתא קדם יי ומנחתהון ונסכיהון קורבן דמיתקבל ברעוא קדם יי: ותעבדון צפיר בר עזי חד לחטאתא ותרין אימרין בני שנה לנכסת קודשיא:

לעומר עשירית האיפה: וכך שיעורה כמו ויגמעו בעומר: והניף. כל התנופה מוליך ומביא מעלה ומוריד מוליך ומביא לעצור רוחות רעות. מעלה ומוריד לעצור טללים רעים: לרצונכם. אם תקריבוהו כמשפט הזה יהיה לרצון לכם: ממחרת השבת. ממחרת יום טוב ראשון של פסח שאם אתה אומר שבת בראשית אי אתה יודע איזהו: ועשיתם כבש חובה לעומר הוא בא: ומנחתו. מנחת נסכים: שני עשרונים כפולה היתה ונסכו יין רביעית ההין אעפ שמנחתו כפולה אין נסכיו כפולים: קלי. קמח עשוי מכרמל רך שמייבשין אותו בתנור. כרמל. הן קליות שקורין גרניילש. בכל משבותיכם. נחלקו בו חכמי ישראל יש שלמדו מכאן שהחדש נוהג בחוצה לארץ ויש אומ' ללמד שלא נצטוו על החדש עד לאחר ירושה וישיבה משכבשו וחלקו: ממחרת השבת. ממחרת יום טוב: תמימות תהיינה. מלמד שמתחיל ומונה מבערב שאם לא כן אינן תמימות: השבת השביעית. כתרגומו עד ממחרת השבת השביעית תספרו. ולא עד בכלל והן ארבעים ותשעה יום: חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה ביום החמשים הקריבוה. ואני אומר זה מדרשו אבל פשוטו עד ממחרת השבת השביעית שהוא יום חמשים תספרו ומקרא מסורס: מנחה חדשה. היא המנחה הראשונה הבאה מן החדש. ואם תאמר הרי קרבה מנחת העומר אינה כשאר מנחות שהיא באה מן השעורים: ממושבותיכם. ולא מחוצה לארץ: לחם תנופה. לחם תרומה המורם לשם גבוה. והוא היא המנחה החדשה האמורה למעלה: בכורים. ראשונה לכל המנחות אף מנחת קנאות הבאה מן השעורים לא תקרב מן החדש קודם לשתי הלחם: על הלחם. בגלל הלחם: חובה ללחם: ומנחתם ונסכיהם. מנחה ונסכים כמשפט המפורש בכל בהמה בפרשת נסכים: שלשה עשרונים לפר: שני עשרונים לאיל ועשרון לכבש: זו היא המנחה והנסכים חצי ההין לפר ושלישית ההין לאיל ורביעית לכבש: ועשיתם שעיר עזים. יכול שבעה כבשים ושעיר האמורים כאן הם האמורים בחומש הפקודים כשאתה מגיע אצל פרים ואילים אינן הם. אומר מעתה אלו לעצמן ואלו לעצמן. אלו קרבו בגלל הלחם ואלו למוספין:

והניף הכהן אתם על לחם הבכרים תנופה לפני יהוה על שני כבשים קדש יהיו ליהוה לכהן: וקראתם בעצם היום הזה מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבדה לא תעשו חקת עולם בכל מושבתיכם לדרתיכם: ובקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך בקצרך ולקט קצירך לא תלקט לעני ולגר תעזב אתם אני יהוה אלהיכם:

וידבר יהוה אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל לאמר בחדש השביעי באחד לחדש יהיה לכם שבתון זכרון תרועה מקרא קדש: כל מלאכת עבדה לא תעשו והקרבתם אשה ליהוה:

וידבר יהוה אל משה לאמר: אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפרים הוא מקרא קדש יהיה לכם ועניתם את נפשתיכם והקרבתם אשה ליהוה: וכל מלאכה לא תעשו בעצם היום הזה כי יום כפרים הוא לכפר עליכם לפני יהוה אלהיכם: כי כל הנפש אשר לא תענה בעצם היום הזה ונכרתה מעמיה: וכל הנפש אשר תעשה כל מלאכה בעצם היום הזה והאבדתי את הנפש ההוא מקרב עמה: כל מלאכה לא תעשו חקת עולם לדרתיכם בכל משבתיכם: שבת שבתון הוא לכם ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש בערב מערב עד ערב תשבתו שבתכם:

וידבר יהוה אל משה לאמר: דבר

ויריס כהנא יתהון על לחם ביכוריא ארמותא קדם יי על תרין אימרין קודשא יהון קדם יי לכהנא: ותערעון בכרן יומא הדין מערע קדיש יהא לכון כל עבידת פולחנא לא תעבדון קיים עלם בכל מותבנכון לדרתיכון:

ובמיחצדכון ית חצדא דארעכון לא תשיצי פאתא דחקלך בחצדך ולקטא דחצדך לא תלקט לעניי ולגיורי תשבוק יתהון אנא יי אלהכון:

ומליל יי עם משה למימר: מליל עם בני ישראל למימר בירחא שביעאה בחד לירחא יהא לכון שבתא דוכרן יבבא מערע קדיש: כל עבידת פולחנא לא תעבדון ותקרבון קורבנא קדם יי:

ומליל יי עם משה למימר: ברם בעשרא לירחא שביעאה הדין יומא דכפוריא הוא מערע קדיש יהא לכון ותענון ית נפשתיכון ותקרבון קורבנא קדם יי: וכל עבידא לא תעבדון בכרן יומא הדין ארי יומא דכפוריא הוא לכפרא עליכון קדם יי אלהכון: ארי כל אינש דלא יתעני בכרן יומא הדין וישתצי מעמיה: וכל אינש דיעביד כל עבידא בכרן יומא הדין ואוביד ית אינשא ההוא מגו עמיה: כל עבידא לא תעבדון קיים עלם לדריכון בכל מותבניכון: שבת שבתא היא לכון ותענון ית נפשתיכון בתשעא לירחא ברמשא מרמשא עד רמשא תנוחון ניחכון:

ומליל יי עם משה למימר:

והניף הכהן. מלמד שטעונין תנופה חיים. יכול כולן תלמוד לומר על שני כבשים: קדש יהיו. לפי ששלמי יחיד קדשים קלים הוזקק לומר שלמי צבור שיהו קדשי קדשים: ובקצרכם. חזר ושנה עליהן לעבור עליהן בשני לאוין: אמר רבי אבדימי ברבי יוסי מה ראה הכתוב ליתנה באמצע הרגלים פסח ועצרת מכאן ור"ה ויום הכפורים מכאן ללמדך שכל המניח לקט ושכחה ופאה לעני כראוי מעלין עליו כאלו בנה בית המקדש ומקריב קרבנותיו בתוכו: לעני ולגר. הנח לפניהם והם ילקטו ואין לך לסייע אחד מהן: אני יי אלהיכם. נאמן ליתן שכר: זכרון תרועה. זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות לזכור לכם עקידת יצחק שקרב תחתיו איל: והקרבתם האמורים בחומש הפקודים: אך כל אכין ורקין מיעוטין: מכפר הוא לשבים ואינו מכפר לשאינן שבין: והאבדתי. לפי שהוא אומר כרת בכל מקום ואיני יודע מה הוא אומר והאבדתי הרי הכרת שהיא כלא אובדן: וכל מלאכה לא תעשו. לעבור עליו בלאוין הרבה או להזהיר על מלאכת לילה כמלאכת יום:

אל בני ישראל לאמר בחמשה עשר יום לחדש השביעי הזה חג הסכות שבעת ימים ליהוה׃ ביום הראשון מקרא קדש כל מלאכת עבדה לא תעשו׃ שבעת ימים תקריבו אשה ליהוה ביום השמיני מקרא קדש יהיה לכם והקרבתם אשה ליהוה עצרת הוא כל מלאכת עבדה לא תעשו׃ אלה מועדי יהוה אשר תקראו אתם מקראי קדש להקריב אשה ליהוה עלה ומנחה זבח ונסכים דבר יום ביומו׃ מלבד שבתת יהוה ומלבד מתנותיכם ומלבד כל נדריכם ומלבד כל נדבתיכם אשר תתנו ליהוה׃ אך בחמשה עשר יום לחדש השביעי באספכם את תבואת הארץ תחגו את חג יהוה שבעת ימים ביום הראשון שבתון וביום השמיני שבתון׃ ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ עבת וערבי נחל ושמחתם לפני יהוה אלהיכם שבעת ימים׃ וחגתם אתו חג ליהוה שבעת ימים בשנה חקת עולם לדרתיכם בחדש השביעי תחגו אתו׃ בסכת תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסכת׃ למען ידעו דרתיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים אני יהוה אלהיכם׃ וידבר משה את מעדי יהוה אל בני ישראל׃

וידבר יהוה אל משה לאמר׃ צו את

מליל עם בני ישראל למימר בחמשה עשר יומא לירחא שביעאה הדין חגא דמטליא שבעה יומין קדם יי׃
ביומא קדמאה מערע קדיש כל עבידת פולחנא לא תעבדון׃
שבעת יומין תקרבון קורבנא קדם יי ביומא תמינאה מערע קדיש יהא לכון ותקרבון קורבנא קדם יי כנישין תהון כל עבידת פולחנא לא תעבדון׃
אילין מועדיא דיי דיתערעון יתהון מערע קדיש לקרבא קרבנא קדם יי עלתא ומנחתא נכסת קודשין וניסוכין פתגם יום ביומיה׃
בר מיומי שבתא דיי ובר ממתנתכון ובר מכל נדריכון ובר מכל נדבתכון דתתנון קדם יי׃
ברם בחמשה עשר יומא לירחא שביעאה בכנשותכון ית עללת ארעא תחגון ית חגא דיי שבעה יומין ביומא קדמאה ניחא וביומא תמינאה ניחא׃
ותיסבון לכון ביומא קדמאה [illegible] ולולבין והדסין [illegible] ותחדון קדם יי אלהכון שבעה יומין׃
ותחגון יתיה חגא קדם יי שבעה יומין בשתא קים עלם לדריכון בירחא שביעאה תחגון יתיה׃
במטליא תתבון שבעת יומין כל יציבא בישראל יתבון במטליא׃
בדיל דידעון דריכון ארי במטלות ענני אותיבית ית בני ישראל באפקותי יתהון מארעא דמצרים אנא יי אלהכון׃
ומליל משה ית סדר מועדיא דיי ואליפינון לבני ישראל׃
ומליל יי עם משה למימר׃ פקד ית

[illegible]

בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלת נר תמיד׃ מחוץ לפרכת העדת באהל מועד יערך אתו אהרן מערב עד בקר לפני יהוה תמיד חקת עולם לדרתיכם׃ על המנרה הטהרה יערך את הנרות לפני יהוה תמיד׃

ולקחת סלת ואפית אתה שתים עשרה חלות שני עשרנים יהיה החלה האחת׃ ושמת אותם שתים מערכות שש המערכת על השלחן הטהר לפני יהוה׃ ונתת על המערכת לבנה זכה והיתה ללחם לאזכרה אשה ליהוה׃ ביום השבת ביום השבת יערכנו לפני יהוה תמיד מאת בני ישראל ברית עולם׃ והיתה לאהרן ולבניו ואכלהו במקום קדש כי קדש קדשים הוא לו מאשי יהוה חק עולם׃

ויצא בן אשה ישראלית והוא בן איש מצרי בתוך בני ישראל וינצו במחנה בן הישראלית ואיש הישראלי׃ ויקב בן האשה הישראלית את השם ויקלל ויביאו אתו אל משה ושם אמו שלמית בת

בני ישראל ויסבון לך משח זיתא דכיא כתישא לאנהרא לאדלקא בוצינא תדירא׃
מברא לפרוכתא דסהדותא במשכן זמנא יסדר יתיה אהרן מרמשא עד צפרא קדם יי תדירא קים עלם לדריכון׃
על מנרתא דכיתא יסדר ית בוציניא קדם יי תדירא׃
ותיסב סולתא ותיפי יתה תרתא עשרי גריצן תרין עשרונין יהא גריצתא חדא׃
ותשוי יתהון תרתין סדרין שית סידרא על פתורא דכיא קדם יי׃
ותתן על סידרא לבונתא דכיתא ותהא ללחמא לאדכרתא קורבנא קדם יי׃
ביומא דשבתא ביומא דשבתא יסדריניה קדם יי תדירא מן בני ישראל קים עלם׃
ותהא לאהרן ולבנוהי ויכלוניה באתר קדיש ארי קדש קודשין הוא ליה מקורבניא דיי קים עלם.
ונפק בר איתתא בת ישראל והוא בר גבר מצראי בגו בני ישראל ואיתנציאו במשריתא בר איתתא בת ישראל וגברא בר ישראל׃
ופריש בר איתתא בת ישראל ית שמא וארגיז ואיתיאו יתיה לות משה ושום אימיה שלומית

[illegible]

[illegible]

כי ימכר בית מושב עיר חומה והיתה גאלתו עד תם שנת ממכרו ימים תהיה גאלתו ׃ ואם לא יגאל עד מלאת לו שנה תמימה וקם הבית אשר בעיר אשר לא חמה לצמיתת לקנה אתו לדרתיו לא יצא ביבל ׃ ובתי החצרים אשר אין להם חמה סביב על שדה הארץ יחשב גאלה תהיה לו וביבל יצא ׃ וערי הלוים בתי ערי אחזתם גאלת עולם תהיה ללוים ׃ ואשר יגאל מן הלוים ויצא ממכר בית ועיר אחזתו ביבל כי בתי ערי הלוים הוא אחזתם בתוך בני ישראל ׃ ושדה מגרש עריהם לא ימכר כי אחזת עולם הוא להם ׃

וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך ׃ אל תקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלהיך וחי אחיך עמך ׃ את

גבר ארי יזבן בית מותב קרתא מקפא שור ותהא פורקנית עד מישלם שתא דזבינוהי עידן בעידן תהא פורקניה ׃
ואם לא יתפרק עד מישלם ליה שתא שלמתא ויקום ביתא די בקרתא דליה שור לחלוטין לדזבן יתיה לדרוהי לא יפוק ביובלא ׃
ובתי פצחיא דלית להון שור מקף סחור סחור על חקלא דארעא יתחשבון פורקנא תהי ליה וביובלא יפוק ׃
וקרוי ליואי בתי קרוי אחסנתהון פורקן עלם תהא לליואי ׃
ודי יפרוק מן ליואי ויפוק זבינא וקרוי אחסנתיה ביובלא ארי בתי קרוי ליואי הוא אחסנתהון בגו בני ישראל ׃
וחקל רוח קרויהון לא יזדבן ארי אחסנת עלם הוא להון ׃

וארי יתמסכן אחוך ותמוט ידיה עמך ותתקיף ביה דייר ותותב ויחי עמך ׃
לא תיסב מניה חבולא ורביתא ותדחל מאלהך ויחי אחוך עמך ׃

[illegible]

כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך ׃ אני יהוה אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים לתת לכם את ארץ כנען להיות לכם לאלהים ׃

וכי ימוך אחיך עמך ונמכר לך לא תעבד בו עבדת עבד ׃ כשכיר כתושב יהיה עמך עד שנת היבל יעבד עמך ׃ ויצא מעמך הוא ובניו עמו ושב אל משפחתו ואל אחזת אבתיו ישוב ׃ כי עבדי הם אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים לא ימכרו ממכרת עבד ׃ לא תרדה בו בפרך ויראת מאלהיך ׃ ועבדך ואמתך אשר יהיו לך מאת הגוים אשר סביבתיכם מהם תקנו עבד ואמה ׃ וגם מבני התושבים הגרים עמכם מהם תקנו וממשפחתם אשר עמכם אשר הולידו בארצכם והיו לכם לאחזה ׃ והתנחלתם אתם לבניכם אחריכם לרשת אחזה לעלם בהם

ית כספך לא תתן ליה בחבוליא וברביתא לא תתן מיכלך ׃
אנא יי אלהכון דאפיקית יתכון מארעא דמצרים למיתן לכון ית ארעא דכנען למהוי לכון לאלהא ׃
וארי יתמסכן אחוך עמך ויזדבן לך לא תפלח ביה פולחן עבדין ׃
כאגירא כתותבא יהא עמך עד שתא דיובלא יפלח עמך ׃
ויפוק מעמך הוא ובנוהי עמיה ויתוב לזרעיתיה ולאחסנת אבהתוהי יתוב ׃
ארי עבדי אנון דאפיקית יתהון מארעא דמצרים לא יזדבנון זבון עבדין ׃
לא תפלח ביה בקשיו ותדחל מאלהך ׃
ועבדך ואמתך דיהון לך מן עממיא די בסחור סחוריכון מנהון תקנון עבדין ואמהן ׃
ואף מבני תותביא ערליא דדיירין עמכון מנהון תקנון ומזרעיתהון דעמכון דאולידו בארעכון ויהון לכון לאחסנא ׃
ותחסנון יתהון לבניכון בתריכון למירת אחסנא לעלם בהון

[illegible]

[illegible]

תעברו ובאחיכם בני ישראל איש באחיו לא תרדה בו בפרך ׃

וכי תשיג יד גר ותושב עמך ומך אחיך עמו ונמכר לגר תושב עמך או לעקר משפחת גר׃ אחרי נמכר גאלה תהיה לו אחד מאחיו יגאלנו׃ או דדו או בן דדו יגאלנו או משאר בשרו ממשפחתו יגאלנו או השיגה ידו ונגאל׃ וחשב עם קנהו משנת המכרו לו עד שנת היבל והיה כסף ממכרו במספר שנים כימי שכיר יהיה עמו׃ אם עוד רבות בשנים לפיהן ישיב גאלתו מכסף מקנתו׃ ואם מעט נשאר בשנים עד שנת היבל וחשב לו כפי שניו ישיב את גאלתו׃ כשכיר שנה בשנה יהיה עמו לא ירדנו בפרך לעיניך׃ ואם לא יגאל באלה ויצא בשנת היבל הוא ובניו עמו׃ כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים אני יהוה אלהיכם׃ לא תעשו לכם אלילם

תפלחון ובאחיכון בני ישראל גבר באחוהי לא תפלח ביה בקשיו׃
וארי תדבק יד ערל ותותב עמך ויתמסכן אחיך עמיה ויזדבן לערל תותב עמך או לארמאי זרעית גיורא׃
בתר דיזדבן פורקנא יהא ליה חד מאחוהי יפרקיניה׃
או אח אבוהי או בר אח אבוהי יפרקיניה או מקריב בישריה מזרעיתיה יפרקיניה או דתדביק ידיה ויתפריק׃
ויחשב עם זבניה משתא דיזדבן ליה עד שתא דיובלא ויהא כסף זביניה כמנין שניא כיומי אגירא יהא עמיה׃
אם עוד סגיאות בשניא לפומהן יתיב פורקניה מכסף זביניה׃
ואם זעיר ישתאר בשניא עד שתא דיובלא ויחשב ליה כפום שנוהי יתיב ית פורקניה׃
כאגיר שנא בשנא יהי עמיה לא יפלח ביה בקשיו לעינך׃
ואם לא יתפריק באלין ויפוק בשתא דיובלא הוא ובנוהי עמיה׃
ארי דילי בני ישראל עבדין עבדי אינון דאפיקית יתהון מארעא דמצרים אנא יי אלהכון׃
לא תעבדון לכון טעון

[illegible]

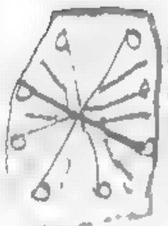

[illegible]

חסלת פרשת בהר סיני ׃

אם בחקתי

[illegible]

ופסל ומצבה לא תקימו לכם ואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחות עליה כי אני יהוה אלהיכם׃ את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני יהוה׃

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם׃ ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו׃ והשיג לכם דיש את בציר ובציר ישיג את זרע ואכלתם לחמכם לשבע וישבתם לבטח בארצכם׃ ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד והשבתי חיה רעה מן הארץ וחרב לא תעבר בארצכם׃ ורדפתם את איביכם ונפלו לפניכם לחרב׃ ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדפו ונפלו איביכם לפניכם לחרב׃ ופניתי אליכם והפריתי אתכם והרביתי אתכם והקימתי את בריתי אתכם׃ ואכלתם ישן נושן וישן מפני חדש תוציאו׃ ונתתי משכני בתוככם ולא תגעל נפשי אתכם והתהלכתי

ותלם וקמא לא תקימון לכון ואבן סגדא לא תתנון בארעכון למסגד עלה אנא יי אלהכון׃
ית יומי שביא דילי תטרון ולבית מקדשי תהון דחלין אנא יי׃
אם בקימי תהכון וית פיקודי תטרון ותעבדון יתהון׃
ואתן מטרכון בעדנכון ותתן ארעא עללתה ואילן חקלא יתן איביה׃
ויערע לכון דישא לקטפא וקטפא יערע לאפוקי בר זרעא ותיכלון לחמכון לסבע ותיתבון לרוחצן בארעכון׃
ואתן שלמא בארעא ותשרון ולית דמניד ואבטל חיתא בישתא מן ארעא וקטלין בחרבא לא יעדון בארעכון׃
ותרדפון ית בעלי דבביכון ויפלון קדמיכון לחרבא׃
וירדפון מנכון חמשא למאה ומאה מנכון לריבותא יערקון ויפלון בעלי דבביכון קדמיכון לחרבא׃
ואתפני במימרי לאוטבא לכון ואפיש יתכון ואסגי יתכון ואקים ית קימי עמכון׃
ותיכלון עתיקא דעתיק ועתיקא מן קדם חדתא תפנון׃
ואתן משכני ביניכון ולא ירחק מימרי יתכון׃
ואשרי שכינתי

[illegible]

בתוכבם והייתי לכם לאלהים ואתם תהיו לי לעם: אני יהוה אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים מהית להם עבדים ואשבר מטת עלכם ואולך אתכם קוממיות:

ואם לא תשמעו לי ולא תעשו את כל המצות האלה: ואם בחקתי תמאסו ואם את משפטי תגעל נפשכם לבלתי עשות את כל מצותי להפרכם את בריתי: אף אני אעשה זאת לכם והפקדתי עליכם בהלה את השחפת ואת הקדחת מכלות עינים ומדיבת נפש וזרעתם לריק

ביניכון ואהי לכון לאלה ואתון תהון קדמי לעם:

אנא יי אלהכון דאפיקית יתכון מארעא דמצרים מלמהוי להון עבדין ותברית ניר עממיא מנכון ודברית יתכון בחירותא:

ואם לא תקבלון למימרי ולא תעבדון ית כל פיקודיא האלין:

ואם בקימי תקצון ואם ית דיני תרחיק נפשכון בדיל דלא למעבד ית כל פיקודי לאשניותכון ית קימי:

אף אנא אעביד דא לכון ואסער עליכון בהלתא ית שחפתא וית קדחתא מחשכן עינין ומפחן נפש ותזרעון לריקנו

שיגורים ממנו של עור משל כי לחלוק מעליו מכת ... יותר כדי שלא יקבל קטנה: והתהלכתי בתוככם אטייל עמכם בגן עדן כאחד מכם ולא תהיו מזדעזעים ממני · יכול לא תיראו ממני ת"ל והייתי לכם לאלהים · אני י"י אלהיכם · כדאי אני שתאמינו שאני יכול לעשות כל אלה שהרי הוצאתי אתכם מארץ מצרים ועשיתי לכם נסים גדולים: מוטות · כמין יתד בשני ראשי העול המעכבים המוסרה שלא תצא מראש השור ויתיר הקשר קוממיות · בקומה זקופה: ואם לא תשמעו לי · להיות עמלים בתורה לדעת מדרש חכמים · יכול לקיום מצות בלבד כשהוא אומר ולא תעשו הרי קיום מצות אמור הא מה אני מקיים אם לא תשמעו לי להיות עמלים בתורה מה ת"ל לי · אין לי אלא זה המכיר את רבונו ומתכוין למרוד בו וכן הוא אומר הוא היה גבור ציד לפני י"י שמכירו ומתכוין למרוד בו · וכן באנשי סדום הוא אומר ואנשי סדום רעים וחטאים לי"י מאד מכירים רבונם ומתכוונים למרוד בו · ולא תעשו: אם לא תלמדו לא תעשו הרי שתי עבירות · ואם בחקתי תמאסו · מואס באחרים העושים · משפטי תגעל נפשכם · שונא את החכמים · לבלתי עשות · מונע את אחרים מלעשות · את כל מצותי · כופר שלא צויתים לכך נאמר כל מצותי ולא נאמר את כל המצות · להפרכם את בריתי · כופר בעיקר · הרי שבע עבירות הראשונה גוררת השנייה וכן עד השביעית ואלו הן לא למד ולא עשה מואס באחרים העושים שונא את החכמים מונע את אחרים מלעשות כופר במצות כופר בעיקר · והפקדתי עליכם · וצויתי עליכם · שחפת · יש חולה שמשחף את הבשר אנפולי"ש בלעז דומה לנפוח שהוקלו נפוחות ומראית פניו זעופה · קדחת · חולי שמקדיח את הגוף ומחממו ומבעירו · כמו כי אש קדחה באפי · מכלות עינים ומדיבות נפש · העינים צופות וכלות לראות שיקל וירפא וסוף לא ירפא ויתאבלו ... על משפחה במותו כל תאוה שאינה באה ותוחלת ממושכה קרויה כלון עינים · וזרעתם לריק · זרעו ולא תצמח ואם תצמח ואכלוהו אויביכם · ונתתי פני בכם · פנאי שלי פונה אני מכל עסקי להרע לכם · ורדו בכם שונאיכם · כמשמעו ישלטו בכם · ונסתם · מפני אימה · בכם · משלכם יש אויב שבכן ומגלה כל מטמון ... מתוכו · מדרש כהנים קבל מפרשה זו · אף אני אעשה זאת לכם · איני מדבר אלא באף וכן אף אני אלך עמם בקרי · והפקדתי עליכם שיהו המכות פוקדות אתכם מזו לזו ועד שהראשונה פקודה אצלכם אביא אחרת ואסמוכה לה · בהלה · מכה המבהלת הבריות ואיזו זו מכת מותן · את השחפת · יש לך אדם שהוא חולה ומוטל במטה אבל בשרו שמור עליו ת"ל שחפת שהוא נשחף · או עתים שהוא נשחף ונוח אבל אינו מקדיח ת"ל ואת הקדחת · או עתים שהוא מקדיח וכסבור הוא בעצמו שיחיה ת"ל מכלות עינים · או הוא אינו סבור שיחיה אבל אחרים סבורים שיחיה ת"ל ומדיבת נפש · וזרעתם לריק זרעכם · זורעה ואינה מצמחת ומעתה מה ת"ל ואכלוהו אויביכם הא כיצד זורעה שנה ראשונה ואינה מצמחת שנה שניה ומצמחת ואויבים באים ומוצאים תבואה ... ושבפנים מתים ברעב שלא לקטו

זרעכם ואכלהו איביכם: ונתתי פני בכם ונגפתם לפני איביכם ורדו בכם שנאיכם ונסתם ואין רדף אתכם: ואם עד אלה לא תשמעו לי ויספתי ליסרה אתכם שבע על חטאתיכם: ושברתי את גאון עזכם ונתתי את שמיכם כברזל ואת ארצכם כנחשה: ותם לריק כחכם ולא תתן ארצכם את יבולה ועץ הארץ לא יתן פריו: ואם תלכו עמי קרי ולא תאבו לשמע לי ויספתי עליכם מכה שבע כחטאתיכם: והשלחתי בכם את חית השדה ושכלה אתכם והכריתה את בהמתכם והמעיטה אתכם ונשמו

זרעכון וייכלוניה בעלי דבביכון: ואתן רוגזי בכון ותתברון קדם בעלי דבביכון וירדון בכון סנאיכון ותערקון ולית דרדיף יתכון:

ואם עד אילין לא תקבלון למימרי ואוסף למרדי יתכון שבע על חוביכון:

ואיתבר ית יקר תוקפכון ואתן ית שמיא דעליכון תקיפין כפרזלא מלאחתא מטרא וארעא די תחותיכון תקיפא כנחשא מלמעבד פירין:

ויסוף לריקנו חיליכון ולא תתן ארעכון עללתה ואילן ארעא לא יתן איביה:

ואם תהכון קדמי בקשיו ולא תאבון לקבלא במימרי ואוסף לאיתאה עליכון מחא שבע על חוביכון:

ואגרי בכון ית חיות ברא ותתכל יתכון ותשיצי ית בעירכון ותזער יתהון ויצדיין

השמים אשר עליכם · ונכר אחד ויתעה לריק כנגד ... הכתוב שיהיה עמל בהם ומגלה ... ונתתי פני בכם · כמו שנאמר ופניתי אליכם בטובה כך נאמר ונתתי פני בכם לרעה · מושלו משל למלך שאמר לעבדיו פונה אני מכל עסקי ועוסק עמכם לרעה · ונגפתם לפני אויביכם שיהא המות הורג אתכם מבפנים ובגלל לכם מקיפין אתכם מבחוץ · ורדו בכם שונאיכם · שאני מעמיד שונאיכם מכם ובכם שבשעה שאומות העולם עומדים על ישראל אינם מבקשים אלא מה שבגלוי שנאמר והיה אם זרע ישראל ועלה מדין ועמלק וגו' ויחנו עליהם וישחיתו את יבול הארץ וגו' אבל בשעה שאני מעמיד עליכם מכם ובכם הם מחפשים אחר המטמוניות שלכם וכן הוא אומר ואשר אכלו שאר עמי ועורם מעליהם הפשיטו ואת עצמותיהם פצחו · ונסתם · מפני האימה · ואין רודף · מבלי כח: ואם עד אלה · בעוד אלו עליכם לא תשמעו · ויספתי · עוד ייסורין אחרים · שבע על חטאתיכם · שבע פורעניות על שבע עבירות האמורות למעלה: ושברתי את גאון עזכם · זה בית המקדש וכן הוא אומר הנני מחלל את מקדשי גאון עזכם: ונתתי את שמיכם כברזל ... קשה משל משה שם הוא אומר והיו שמיך אשר על ראשך נחשת שיהיו השמים מזיעים כדרך שהנחשת מזיעה והארץ לא תהא מזיעה כדרך שאין הברזל מזיע והיא משמרת פירותיה אבל כאן הוא אומר ונתתי את שמיכם כברזל שלא יהיו השמים מזיעים כדרך שאין הברזל מזיע ותהא הארץ מזיעה כדרך שהנחשת מזיעה והיא מאבדת פירותיה · ותם לריק כחכם · הרי אדם שלא עמל שלא חרש שלא זרע שלא נכש שלא כסח ולא עדר ובשעת הקציר בא שדפון ומלקה אותו אין בכך כלום אבל אדם שעמל שחרש וזרע ונכש וכסח ועדר ובשעת הקציר בא שדפון וירקון ומלקה אותו הרי שניו של זה קהות · ולא תתן ארצכם את יבולה · אף מה שאתה מוביל לה בשעת הזרע · ועץ הארץ · אפילו מן הארץ יהא לקוי שלא יחניט פירותיו בשעת החנטה · לא יתן פריו · משמש למעלה ולמטה ועץ ואחרי לא פריו כשהוא מפריח משיר פירותיו הרי שתי קללות ויש כאן שבע פורעניות: ואם תלכו עמי קרי · רבותינו אמרו עראי במקרה שאינו אלא לפרקים כן תלכו עראי במצות · ומנחם בן סרוק פירשו לשון מניעה · וכן הוקר רגלך וכן יקר רוח · וקרוב לשון זה תרגומו של אונקלוס לשון קושי שמקשים לבם להמנע מהתקרב אלי · שבע כחטאתיכם · שבע פורעניות אחרות במספר שבע כחטאתיכם · והשלחתי · לשון גירוי · ושכלה אתכם · אין לי אלא חיה משכלת שדרכה בכך בהמה מנין ת"ל ושן בהמות אשלח בם הרי שתים ומנין שתהא ממיתה בנשיכתה ת"ל עם חמת זוחלי עפר מה אלו נושכים וממיתים אף אלו נושכים וממיתים וכבר היו שנים בארץ ישראל ערוד נושך וממית חמור נושך וממית · ושכלה אתכם · אלו הקטנים · והכריתה את בהמתכם · מבחוץ · והמעיטה אתכם · מבפנים · ונשמו דרכיכם · שבילים גדולים ושבילים קטנים הרי ז' פורעניות שן בהמה שן חיה חמת זוחלי עפר ושכלה והכריתה והמעיטה ונשמו: לא תוסרו לשוב אלי

יאם עד לי · סיפי יתכל מרד שאמרו לבם מרד במרד

[illegible]

דרכיכם: ואם באלה לא תוסרו לי והלכתם עמי קרי: והלכתי אף אני עמכם בקרי והכיתי אתכם גם אני שבע על חטאתיכם: והבאתי עליכם חרב נקמת נקם ברית ונאספתם אל עריכם ושלחתי דבר בתוככם ונתתם ביד אויב: בשברי לכם מטה לחם ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד והשיבו לחמכם במשקל ואכלתם ולא תשבעו: ס

ואם בזאת לא תשמעו לי והלכתם עמי בקרי: והלכתי עמכם בחמת קרי ויסרתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם: ואכלתם בשר בניכם ובשר בנתיכם תאכלו: והשמדתי את במתיכם והכרתי את חמניכם ונתתי את פגריכם על פגרי גלוליכם וגעלה נפשי אתכם: ונתתי את עריכם חרבה והשמותי את מקדשיכם ולא אריח בריח ניחחכם: והשמתי אני את הארץ ושממו עליה איביכם הישבים בה: ואתכם אזרה

אורחתכון:
ואם באלין לא תודון לפתגמי ותהכון קדמי בקשיו:
ואהך אף אנא עמכון בקשי ואלקי יתכון אף אנא שבע על חוביכון:
ואיתי עליכון דקטלין בחרבא ויתפרען מנכון פורענותא על דעברתון על פתגמי אוריתא ותתכנשון לקירויכון ואגרי מותנא בעיכון ותתמסרון ביד סנאה:
בדאיתבר לכון סעד מיכלא וייפון עשר נשין לחמכון בתנורא חד ויתיבון לחמכון במתקלא ותיכלון ולא תשבעון:

ואם בדא לא תקבלון למימרי ותהכון קדמי בקשיו:
ואהך עמכון בתקוף רגז ואלקי יתכון אף אנא שבע על חוביכון:
ותיכלון בשר בניכון ובשר בנתיכון תיכלון:
ואשיצי ית בתיכון ואקצץ ית חנסניכון ואתן ית פגריכון על פגרי טעוותכון וירחק מימרי יתכון:
ואתן ית קירויכון חרבא ואצדי ית מקדשיכון ולא אקביל ברעוא קרבן כנישתכון:
ואצדי אנא ית ארעא ויצדון עלה בעלי דבביכון דיתבין בה:
ויתכון איבדר בין עממיא ואגרי בתריכון

[illegible]

בגוים והריקתי אחריכם חרב והיתה ארצכם שממה ועריכם יהיו חרבה: אז תרצה הארץ את שבתתיה כל ימי השמה ואתם בארץ איביכם אז תשבת הארץ והרצת את שבתתיה: כל ימי השמה תשבת את אשר לא שבתה בשבתתיכם בשבתכם עליה: והנשארים בכם והבאתי מרך בלבבם בארצת איביהם ורדף אתם קול עלה נדף ונסו מנסת חרב ונפלו ואין רדף: וכשלו איש באחיו כמפני חרב ורדף אין ולא תהיה לכם תקומה לפני איביכם: ואבדתם בגוים ואכלה אתכם ארץ איביכם: והנשארים בכם ימקו בעונם בארצת איביכם ואף בעונת אבתם אתם ימקו: והתודו את עונם ואת עון אבתם במעלם אשר מעלו בי ואף אשר הלכו עמי בקרי: אף אני אלך עמכם בקרי והבאתי אתם

דקטלין בחרבא ותהא ארעכון צדיא וקירויכון יהון חרבא:
בכין תרעי ארעא ית שמיטהא כל יומין דצדיאת ואתון בארעא דבעלי דבביכון בכן תשמיט ארעא ותרעי ית שמיטהא:
כל יומין דצדיאת תשמיט ית דלא שמיטת בשמיטתכון כד הויתון יתבין עלה:
ודישתארון בכון ואעיל תברא בלבהון בארעא דבעלי דבביהון וירדוף יתהון קל טרפא דשקיף ויערקון במערוק מן קדם דקטלין בחרבא ויפלון ולית דרדיף:
ויתקלון גבר באחוהי כד מן קדם דקטלין בחרבא ורדיף לית ולא תהא לכון תקומה קדם בעלי דבביכון:
ותיבדון בין עממיא ותגמר יתכון ארע בעלי דבביכון:
ודישתארון בכון יתמסון בחוביהון בארעתא דבעלי דבביכון ואף בחובי אבהתהון בישיא דאחידין בידיהון עמהון יתמסון:
ויודון ית חוביהון וית חובי אבהתהון בשקריהון דשקרו במימרי ואף דהליכו קדמי בקשיו:
אף אנא איהך עמהון בקשיו ואעיל יתהון

[illegible]

וכן אם מקדישו משנת היובל ונשתהה בין היובל ובא זה לגאלה אחר היובל׳ וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות כפי החשבון כיצד הרי קצב לדמיה של מ״ט שנים חמשים שקל הרי שקל לכל שנה ושנה ושקל יתר מכלם׳ והשקל מ״ח פונדיונות הרי סלע ופונדיון לשנה אלא שחסר פונדיון׳ ואמרו רבותינו שאותו פונדיון שבוא מוסיף לפרט השנים קלבון לפרוטרוט וקנה לגאול שיפה סלע סלע [illegible]

היבל יקדיש שדהו וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרת עד שנת היבל ונגרע מערכך׳ ואם גאל יגאל את השדה המקדיש אתו ויסף חמשית כסף ערכך עליו וקם לו׃ ואם לא יגאל את השדה ואם מכר את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד׃ והיה השדה בצאתו ביבל קדש ליהוה כשדה החרם לכהן תהיה אחזתו׳ ואם את שדה מקנתו אשר לא משדה אחזתו יקדיש ליהוה׃ וחשב לו הכהן את מכסת הערכך עד שנת היבל ונתן את הערכך ביום ההוא קדש ליהוה׳ בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו לאשר לו אחזת הארץ׃ וכל ערכך יהיה בשקל הקדש עשרים גרה יהיה השקל׃ אך בכור אשר יבכר ליהוה בבהמה לא יקדיש איש אתו אם שור אם שה ליהוה הוא׳ ואם בבהמה הטמאה ופדה בערכך ויסף חמשתו עליו ואם לא יגאל

דיובלא יקדיש חקליה ויחשב ליה כהנא ית כספא על פום שניא דאשתארא עד שתא דיובלא ויתמנע מפורסניה׃

ואם מיפרק יפרוק ית חקלא דאקדיש יתיה ויוסף חומש כסף פורסניה עלוהי ויקום ליה׃

ואם לא יפרוק ית חקלא ואם זבין ית חקלא לגבר אוחרן לא יתפריק עוד׃

ויהא חקלא במיפקיה ביובלא קודשא קדם יי׳ כחקל חירמא לכהנא תהי אחסנתיה׃

ואם ית חקל זבינוהי דלא מחקל אחסנתיה יקדיש קדם יי׳׃

ויחשב ליה כהנא ית נכיס פורסנא עד שתא דיובלא ויתן ית פורסנא ביומא ההוא קודשא קדם יי׳׃

בשתא דיובלא יתוב חקלא לדזבניה מניה לדיליה אחסנת ארעא׃

וכל פורסניה יהא בסלעי קודשא עשרין מעין יהא סילעא׃

ברם בוכרא דיתבכר קדם יי׳ בבעירא לא יקדיש גבר יתיה אם תור אם אימר קדם יי׳ הוא׃

ואם בבעירא מסאבא ויפרוק בפורסניה ויוסף חומשיה עלוהי ואם לא יתפריק

[illegible]

ויזדבן בפורסנית׃

ונמכר בערכך׃ אך כל חרם אשר יחרם איש ליהוה מכל אשר לו מאדם ובהמה ומשדה אחזתו לא ימכר ולא יגאל כל חרם קדש קדשים הוא ליהוה׃ כל חרם אשר יחרם מן האדם לא יפדה מות יומת׃ וכל מעשר הארץ מזרע הארץ מפרי העץ ליהוה הוא קדש ליהוה׃ ואם גאל יגאל איש ממעשרו חמשיתו יסף עליו׃ וכל מעשר בקר וצאן כל אשר יעבר תחת השבט העשירי יהיה קדש ליהוה׃ לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו ואם המר ימירנו והיה הוא ותמורתו יהיה קדש לא יגאל׳ אלה המצות אשר צוה יהוה את משה אל בני ישראל בהר סיני׃

ברם כל חרמא דיחרם גבר קדם יי׳ מכל דיליה מאינשא ובעירא ומחקל אחסנתיה לא יזדבן ולא יתפרק כל חירמא קדש קודשין הוא קדם יי׳׃

כל חירמא דיתחרם מן אינשא לא יתפריק יתקטלא יתקטיל׃

וכל מעשרא דארעא מזרעא דארעא מפרי אילנא דיי׳ הוא קודשא קדם יי׳׃

ואם מיפרק יפרוק גבר ממעשריה חומשיה יוסף עלוהי׃

וכל מעשר תורין ועאן כל די יעיבר תחות חוטרא עשיראה יהא קודשא קדם יי׳׃

לא יבקר בין טב לביש ולא יחלפיניה ואם חלפא יחלפיניה ויהא הוא וחילופיה יהא קודשא לא יתפריק׃

אילין פיקודיא דפקיד יי׳ ית משה לבני ישראל בטורא דסיני׃

חזק חזקו

כבום פסוקי דספר ויקרא שמנה מאות וחמשים ותשעה וסימן נטף וסדריו עשרה ופרשיותיו שלשה עשר וחציו והנגע בבשר הזב

[illegible]

חסלת אם בחקתי נשלם ספר ויקרא תהלה לאל עליון ונורא

ספר במדבר סיני

וידבר יהוה אל משה
במדבר סיני באהל
מועד באחד לחדש
השני בשנה השנית לצאתם מארץ
מצרים לאמר: שאו את ראש כל
עדת בני ישראל למשפחתם לבית
אבתם במספר שמות כל זכר
לגלגלתם: מבן עשרים שנה ומעלה
כל יצא צבא בישראל תפקדו אתם
לצבאתם אתה ואהרן: ואתכם יהיו
איש איש למטה איש ראש לבית
אבתיו הוא: ואלה שמות האנשים
אשר יעמדו אתכם לראובן אליצור
בן שדיאור: לשמעון שלמיאל
בן צורישדי: ליהודה נחשון בן
עמינדב: ליששכר נתנאל בן צוער:
לזבולן אליאב בן חלן: לבני יוסף
לאפרים אלישמע בן עמיהוד
למנשה גמליאל בן פדהצור: לבנימן
אבידן בן גדעני: לדן אחיעזר בן
עמישדי: לאשר פגעיאל בן עכרן:
לגד אליסף בן דעואל: לנפתלי
אחירע בן עינן: אלה קריאי העדה
נשיאי מטות אבותם ראשי אלפי
ישראל הם: ויקח משה ואהרן את
האנשים האלה אשר נקבו בשמת:
ואת כל העדה הקהילו באחד לחדש
השני ויתילדו על משפחתם לבית
אבתם במספר שמות מבן עשרים
שנה ומעלה לגלגלתם: כאשר צוה
יהוה את משה ויפקדם במדבר סיני:
פ
ויהיו בני ראובן בכר
ישראל תולדתם למשפחתם לבית
אבתם במספר שמות לגלגלתם
כל זכר מבן עשרים שנה ומעלה

ומליל יי עם משה במדברא
דסיני במשכן זמנא בחד
לירחא תנינא בשתא תניתא
למפקהון מארעא דמצרים
למימר:

קבילו ית חושבן כל כנשתא
דבני ישראל לזרעיתהון
לבית אבהתהון במנין שמהן
כל דכורא לגולגלתהון:

מבר עשרין שנין ולעילא כל
נפק חילא בישראל תמנון
יתהון לחיליהון את ואהרן:

ועמכון יהון גברא גברא
לשבטא גבר ריש לבית
אבהתוהי הוא:

ואילין שמהת גובריא דיקומון
עמכון לראובן אליצור בר
שדיאור:
לשמעון שלמיאל בר צורישדי:

ליהודה נחשון בר עמינדב:
ליששכר נתנאל בר צוער:
לזבולן אליאב בר חלן:
לבני יוסף לאפרים
אלישמע בר עמיהוד למנשה
גמליאל בר פדהצור:
לבנימן אמרן בר גדעני:

לדן אחיעזר בר עמישדי:
לאשר פגעיאל בר עכרן:
לגד אליסף בר דעואל:
לנפתלי אחירע בר עינן:

אלין מערעי כנישתא רברבי
שבטיא דאבהתהון רישי
אלפיא דישראל אנון:

ודבר משה ואהרן ית גובריא
האלין דאתפרשו בשמהן:

וית כל כנישתא אכנישו בחד
לירחא תנינא ואתיחסו על
זרעיתהון לבית אבהתהון
במנין שמהן מבר עשרין שנין
ולעילא לגולגלתהון:

כמא דפקיד יי ית משה
ומנינון במדברא דסיני:

והוו בני ראובן בוכרא דישראל
תולדתהון לזרעיתהון לבית
אבהתהון במנין שמהן
לגולגלתהון כל דכורא
מבר עשרין שנין ולעילא

מתוך חבתן לפניו מונה אותם כל שעה
כשיצאו ממצרים מנאן
וכשנפלו בעגל מנאן לידע
מנין הנותרים וכשבא להשרות
שכינתו עליהם מנאן באחד
בניסן הוקם המשכן ובאחד
באייר מנאם לגלגלתם על ידי
שקלים בקע לגלגלת
למשפחתם לדעת יחוס כל שבט
ושבט לבית אבותם מי שאביו
משבט אחד ואמו משבט אחר
יחוס על שבט אביו כל יוצא
צבא מגיד שאין יוצא בצבא
פחות מבן עשרים
[illegible]

[illegible]

כל יצא צבא: פקדיהם למטה ראובן
ששה וארבעים אלף וחמש מאות:
פ
לבני שמעון תולדתם למשפחתם
לבית אבתם פקדיו במספר שמות
לגלגלתם כל זכר מבן עשרים שנה
ומעלה כל יצא צבא: פקדיהם למטה
שמעון תשעה וחמשים אלף ושלש
מאות: פ
לבני גד תולדתם למשפחתם לבית
אבתם במספר שמות מבן עשרים
שנה ומעלה כל יצא צבא: פקדיהם
למטה גד חמשה וארבעים אלף
ושש מאות וחמשים: פ
לבני יהודה תולדתם למשפחתם
לבית אבתם במספר שמת מבן
עשרים שנה ומעלה כל יצא צבא:
פקדיהם למטה יהודה ארבעה
ושבעים אלף ושש מאות: פ
לבני יששכר תולדתם למשפחתם
לבית אבתם במספר שמת מבן
עשרים שנה ומעלה כל יצא צבא:
פקדיהם למטה יששכר ארבעה
וחמשים אלף וארבע מאות:
פ
לבני זבולן תולדתם למשפחתם
לבית אבתם במספר שמת מבן
עשרים שנה ומעלה כל יצא צבא:
פקדיהם למטה זבולן שבעה וחמשים
אלף וארבע מאות: פ
לבני יוסף לבני אפרים תולדתם
למשפחתם לבית אבתם במספר
שמת מבן עשרים שנה ומעלה
כל יצא צבא: פקדיהם למטה אפרים
ארבעים אלף וחמש מאות: פ

כל נפיק חילא:
מניניהון לשבטא דראובן
ארבעין ושתא אלפין וחמש מאה:

לבני שמעון תולדתהון
לזרעיתהון לבית אבהתהון
מנינוהי במנין שמהן
לגולגלתהון כל דכורא מבר
עשרין שנין ולעילא כל נפיק
חילא:
מניניהון לשבטא דשמעון
חמשין ותשעה אלפין ותלת מאה:

לבני גד תולדתהון
לזרעיתהון לבית אבהתהון
במנין שמהן מבר עשרין שנין
ולעילא כל נפיק חילא:
מניניהון לשבטא דגד ארבעין
וחמשה אלפין ושית מאה
וחמשין:

לבני יהודה תולדתהון
לזרעיתהון לבית אבהתהון
במנין שמהן מבר עשרין שנין
ולעילא כל נפיק חילא:

מניניהון לשבטא דיהודה
שבעין וארבעה אלפין ושית
מאה:

לבני יששכר תולדתהון
לזרעיתהון לבית אבהתהון
במנין שמהן מבר עשרין שנין
ולעילא כל נפיק חילא:

מניניהון לשבטא דיששכר
חמשין וארבעה אלפין וארבע
מאה:

לבני זבולן תולדתהון
לזרעיתהון לבית אבהתהון
במנין שמהן מבר עשרין שנין
ולעילא כל נפיק חילא:

מניניהון לשבטא דזבולן
חמשין ושבעה אלפין וארבע
מאה:

לבני יוסף לבני אפרים
תולדתהון לזרעיתהון לבית
אבהתהון במנין שמהן מבר
עשרין שנין ולעילא כל נפיק
חילא:

מניניהון לשבטא דאפרים
ארבעין אלפין וחמש מאה:

ואתכם יהיו כשתפקדו אותם יהיו
עמכם נשיא כל שבט ושבט
קרואי העדה הקרואים
לכל דבר חשיבות שבעדה
את האנשים האלה את שנים עשר
נשיאים הללו אשר נקבו לו כאן
בשמות ויתילדו על
משפחתם הביאו ספרי
יחוסיהם ועדי חזקת לידתם
כל אחד ואחד להתייחס על
השבט אך את מטה
לוי כדאי הוא לגיון של מלך להיות
נמנה לבדו
[illegible]

רגל מחנה ראובן תימנה לצבאתם ונשיא לבני ראובן אליצור בן שדיאור׃ וצבאו ופקדיו ששה וארבעים אלף וחמש מאות׃ והחונם עליו מטה שמעון ונשיא לבני שמעון שלמיאל בן צורישדי׃ וצבאו ופקדיהם תשעה וחמשים אלף ושלש מאות׃ ומטה גד ונשיא לבני גד אליסף בן רעואל׃ וצבאו ופקדיהם חמשה וארבעים אלף ושש מאות וחמשים׃ כל הפקדים למחנה ראובן מאת אלף ואחד וחמשים אלף וארבע מאות וחמשים לצבאתם ושנים יסעו׃

ונסע אהל מועד מחנה הלוים בתוך המחנת כאשר יחנו כן יסעו איש על ידו לדגליהם׃

רגל מחנה אפרים לצבאתם ימה ונשיא לבני אפרים אלישמע בן עמיהוד׃ וצבאו ופקדיהם ארבעים אלף וחמש מאות׃ ועליו מטה מנשה ונשיא לבני מנשה גמליאל בן פדהצור׃ וצבאו ופקדיהם שנים ושלשים אלף ומאתים׃ ומטה בנימן ונשיא לבני בנימן אבידן בן גדעני׃ וצבאו ופקדיהם חמשה ושלשים אלף וארבע מאות׃ כל הפקדים למחנה אפרים מאת אלף ושמנת אלפים ומאה לצבאתם ושלשים יסעו׃

רגל מחנה דן צפנה לצבאתם ונשיא לבני דן אחיעזר בן עמישדי׃ וצבאו ופקדיהם שנים וששים אלף ושבע מאות׃ והחנים עליו מטה אשר ונשיא לבני אשר

טיקס משריתא דראובן דרומא לחיליהון ורבא לבני ראובן אליצור בר שדיאור׃
וחיליה ומנינוהי ארבעין ושיתא אלפין וחמש מאה׃
ודישרון סמיכין עלוהי שבטא דשמעון ורבא לבני שמעון שלומיאל בר צורישדי׃
וחיליה ומניניהון חמשין ותשעה אלפין ותלת מאה׃
ושיבטא דגד ורבא לבני גד אליסף בר רעואל׃
וחיליה ומניניהון ארבעין וחמשא אלפין ושית מאה וחמשין׃
כל מניניא למשריתא דראובן מאה וחמשין וחד אלפין וארבע מאה וחמשין לחיליהון בתניתא ישלון׃
ויטול משכן זמנא משריתא דליואי בגו משריתא כמא דשרן כן נטלין גבר על אתריה לטיקסיהון׃
טיקס משריתא דאפרים לחיליהון מערבא ורבא לבני אפרים אלישמע בר עמיהוד׃
וחיליה ומניניהון ארבעין אלפין וחמש מאה׃ ודסמיכין עלוהי שיבטא דמנשה ורבא לבני מנשה גמליאל בר פדהצור׃
וחיליה ומניניהון תלתין ותרין אלפין ומאתן׃
ושיבטא דבנימין ורבא לבני בנימן אבידן בר גדעוני׃
וחיליה ומניניהון תלתין וחמשא אלפין וארבע מאה׃
כל מניניא למשריתא דאפרים מאה ותמניא אלפין ומאה לחיליהון ותליתאין ישלון׃
טיקס משריתא דדן ציפונא לחיליהון ורבא לבני דן אחיעזר בר עמישדי׃
וחיליה ומניניהון שיתין ותרין אלפין ושבע מאה׃
ודישרון סמיכין עלוהי שיבטא דאשר ורבא לבני אשר

קשורות · ושמרו את משמרת · כל מינוי שאדם ממונה עליו ומוטל עליו לעשותו קרוי משמרת בכל המקרא · ובלשון משנה כגון משמרות כהונה ולויה · ואת משמרת בני ישראל · שכלם היו זקוקים לצרכי המקדש אלא שהלוים באים תחתיהם בשליחותן לפי שלקחן המקום תחת בכוריהן שנאמר כי שכר הוא לכם חלף עבודתכם באהל מועד · נתונים נתונים המה לו · לעזרה הוא נתנם לו שנאמר ואתנה את הלוים נתונים לאהרן ולבניו · מאת בני ישראל · כמו מתוך כלומר מאחר כל העדה נבדלו לכך בגזרת המקום והוא נתנם לו שנא' ואתנה את הלוים נתונים לאהרן ולבניו · ואת אהרן ואת בניו תפקד · לשון פקידות ואינו לשון מנין · ושמרו את כהונתם · זו קבלת דמים וזריקה והקטרה ועבודות המסורות לכהנים · ואני הנה לקחתי · ומהיכן זכיתי בהם מתוך בני ישראל שיהו שלי סופרין אותן לשירות לפני על ידי הבכורות ומשחטאו

בגבתן מתחיל
בדלת ומחיים
בדלת לפי שיעור
היקרים צר מקומות
אפרים לבני מנשה

פגעיאל בן עכרן׃ וצבאו ופקדיהם אחד וארבעים אלף וחמש מאות׃ ומטה נפתלי ונשיא לבני נפתלי אחירע בן עינן׃ וצבאו ופקדיהם שלשה וחמשים אלף וארבע מאות׃ כל הפקדים למחנה דן מאת אלף ושבעה וחמשים אלף ושש מאות לאחרנה יסעו לדגליהם׃

אלה פקודי בני ישראל לבית אבתם כל פקודי המחנת לצבאתם שש מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים׃ והלוים לא התפקדו בתוך בני ישראל כאשר צוה יהוה את משה׃ ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה יהוה את משה כן חנו לדגליהם וכן נסעו איש למשפחתיו על בית אבתיו׃

ואלה תולדת אהרן ומשה ביום דבר יהוה את משה בהר סיני׃ ואלה שמות בני אהרן הבכר נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר׃ אלה שמות בני אהרן הכהנים המשחים אשר מלא ידם לכהן׃ וימת נדב ואביהוא לפני יהוה בהקרבם אש זרה לפני יהוה במדבר סיני ובנים לא היו להם ויכהן אלעזר ואיתמר על פני אהרן אביהם׃

וידבר יהוה אל משה לאמר׃ הקרב את מטה לוי והעמדת אתו לפני אהרן הכהן ושרתו אתו׃ ושמרו את משמרתו ואת משמרת כל העדה לפני אהל מועד לעבד את עבדת המשכן׃ ושמרו את כל כלי אהל מועד ואת משמרת בני ישראל לעבד את עבדת המשכן׃ ונתתה

פגעיאל בר עכרן׃
וחיליה ומניניהון ארבעין וחד אלפין וחמש מאה׃
ושיבטא דנפתלי ורבא לבני נפתלי אחירע בר עינן׃
וחיליה ומניניהון חמשין ותלת אלפין וארבע מאה׃
כל מניניא לשיבטא דדן מאה וחמשין ושבעה אלפין ושית מאה לבתריתא ישלון לטיקסיהון׃
אילין מניני בני ישראל לבית אבהתהון כל מניני משריתא לחיליהון שית מאה ותלתא אלפין וחמש מאה וחמשין׃
וליואי לא אתמניאו בגו בני ישראל כמא דפקיד ייָ ית משה׃
ועבדו בני ישראל ככל דפקיד ייָ ית משה כן שרן לטיקסיהון וכן נטלין גבר לזרעיתיה על בית אבהתהון׃
אלין תולדת אהרן ומשה ביומא דמליל ייָ עם משה בטורא דסיני׃
ואלין שמהת בני אהרן בוכרא נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר׃
אלין שמהת בני אהרן כהניא דאתרביאו דקריב קורבנהון לשמשא׃
ומית נדב ואביהוא קדם ייָ בקרובהון אישתא נוכריתא קדם ייָ במדברא דסיני ובנין לא הוו להון ושמיש אלעזר ואיתמר על אפי אהרן אבוהון׃
ומליל ייָ עם משה למימר׃
אקריב ית שיבטא דלוי ותקים יתיה קדם אהרן כהנא וישמשון יתיה׃
ויטרון ית מטרתיה ומטרת כל כנישתא קדם משכן זמנא למפלח ית פולחן משכנא׃
ויטרון ית כל מני משכן זמנא ומטרת בני ישראל למפלח ית פולחן משכנא׃

ולהקים המשכן לפי שהיה עשוי כנקודות וכשהוא נבנה נפתח ולא שלו עבה עמוקה וכו' שהוא קודם · מכאן יכלו ויבאו שיהא מכל כבלים הוא מונה לקרות בני ורי משמרת המקום · אמר רבי יהודה כל שלם למנות הוא אותם שכבר להיות מונה מן הבטן שנאמר אשר ילדה אותה ללוי במצרים עם כניסתן בפתח מצרים ילדה אותה ונמצאת בחשבון כאן שבעים נפש שכשתחשבם לא תמצאם אלא שבעים חסר אחת והיא השלימה המנין · על פי ה' · אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא היאך אני נכנס לתוך אהליהם לדעת מנין יונקיהם · אמר לו הקדוש ברוך הוא עשה אתה שלך ואני אעשה את שלי · הלך משה ועמד על פתח האהל והשכינה מקדימה לפניו ובת קול יוצאת ואומרת כך וכך תינוקות באהל זה לכך נאמר על פי ה' · לגרשון משפחת הלבני · כלומר לגרשון היו פקודים כך וכך · המשכן יריעות התחתונות והאהל · יריעות עזים העשויות לגג מכסהו · עורות אילים והתחשים ומסך פתח · הוא וילון ·

את הלוים לאהרן ולבניו נתונם נתונם המה לו מאת בני ישראל ׃ ואת אהרן ואת בניו תפקד ושמרו את כהנתם והזר הקרב יומת ׃

וידבר יהוה אל משה לאמר ׃ ואני הנה לקחתי את הלוים מתוך בני ישראל תחת כל בכור פטר רחם מבני ישראל והיו לי הלוים ׃ כי לי כל בכור ביום הכתי כל בכור בארץ מצרים הקדשתי לי כל בכור בישראל מאדם עד בהמה לי יהיו אני יהוה ׃

וידבר יהוה אל משה במדבר סיני לאמר ׃ פקד את בני לוי לבית אבתם למשפחתם כל זכר מבן חדש ומעלה תפקדם ׃ ויפקד אתם משה על פי יהוה כאשר צוה ׃ ויהיו אלה בני לוי בשמתם גרשון וקהת ומררי ׃ ואלה שמות בני גרשון למשפחתם לבני ושמעי ׃ ובני קהת למשפחתם עמרם ויצהר חברון ועזיאל ׃ ובני מררי למשפחתם מחלי ומושי אלה הם משפחת הלוי לבית אבתם ׃ לגרשון משפחת הלבני ומשפחת השמעי אלה הם משפחת הגרשני ׃ פקדיהם במספר כל זכר מבן חדש ומעלה פקדיהם שבעת אלפים וחמש מאות ׃ משפחת הגרשני אחרי המשכן יחנו ימה ׃ ונשיא בית אב לגרשני אליסף בן לאל ׃ ומשמרת בני גרשון באהל מועד המשכן והאהל מכסהו ומסך פתח אהל מועד ׃ וקלעי החצר ואת מסך פתח החצר אשר על המשכן ועל המזבח סביב

ותתן ית ליואי לאהרן ולבנוהי מסירין יהיבין אינון ליה מן בני ישראל ׃

וית אהרן וית בנוהי תמני ויטרון ית כהונתהון וחילוני דיקרב יתקטל ׃

ומליל יי עם משה למימר ׃

ואנא הא קריבית ית ליואי מגו בני ישראל חלף כל בוכרא פתח ולדא מבני ישראל ויהון משמשין קדמי ליואי ׃

ארי דילי כל בוכרא ביומא דקטלית כל בוכרא בארעא דמצרים אקדישית קדמי כל בוכרא בישראל מאנשא עד בעירא דילי יהון אנא יי ׃

ומליל יי עם משה במדברא דסיני למימר ׃

מני ית בני לוי לבית אבהתהון לזרעיתהון כל דכורא מבר ירחא ולעילא תמנינון ׃

ומנא יתהון משה על מימרא דיי כמא דאתפקד ׃

והוו אלין בני לוי בשמהתהון גרשון וקהת ומררי ׃

ואלין שמהן בני גרשון לזרעיתהון לבני ושמעי ׃

ובני קהת לזרעיתהון עמרם ויצהר חברון ועזיאל ׃

ובני מררי לזרעיתהון מחלי ומושי אלין אינון זרעית ליואי לבית אבהתהון ׃

לגרשון זרעית לבני וזרעית שמעי אלין אינון זרעית גרשון ׃

מניניהון במנין כל דכורא מבר ירחא ולעילא מניניהון שבעה אלפין וחמש מאה ׃

זרעית גרשון אחורי משכנא ישרון מערבא ׃

ורב בית אבא לגרשון אליסף בר לאל ׃

ומטרת בני גרשון במשכן זמנא משכנא ופרסא חופאיה וחופאה דתרע משכן זמנא ׃

וסרדי דרתא וית פרסא דתרע דרתא די על משכנא ועל מדבחא סחור סחור

ואת מיתריו · של משכן והאהל ולא של חצר · ומשפחות בני קהת יחנו תימנה · וסמוכין להם דגל ראובן החונים תימנה · אוי לרשע ואוי לשכנו לכך לקו מהם דתן ואבירם ומאתים וחמשים איש עם קרח ועדתו שנמשכו במחלוקתם · והמסך היא הפרכת שאף היא קרויה פרכת המסך · ונשיא נשיאי הלוי · ממונה על כלם · ועל מה הוא נשיאותו פקודת שומרי משמרת · על ידו פקודת כלם · משה ואהרן ובניו · וסמוכין להן דגל מחנה יהודה והחונים עליו יששכר וזבולן · טוב לצדיק וטוב לשכנו · לפי שהיו שכניו של משה שהיה עוסק בתורה נעשו גדולים בתורה שנאמר יהודה מחוקקי ומבני יששכר יודעי בינה לעתים מאתים ראשי סנהדראות · וזבולן מושכים בשבט סופר · אשר פקד משה ואהרן · נקוד על אהרן לומר שלא היה במנין · כל הלוים שנים ועשרים אלף · ובפרטם אתה מוצא שלש מאות יתרים · בני גרשון שבעת אלפים וחמש מאות · בני קהת שמונת אלפים ושש מאות · בני מררי ששת אלפים ומאתים הרי שמם ועשרים אלף

ואת מיתריו לכל עבדתו ׃ ולקהת משפחת העמרמי ומשפחת היצהרי ומשפחת החברני ומשפחת העזיאלי אלה הם משפחת הקהתי ׃ במספר כל זכר מבן חדש ומעלה שמנת אלפים ושש מאות שמרי משמרת הקדש ׃ משפחת בני קהת יחנו על ירך המשכן תימנה ׃ ונשיא בית אב למשפחת הקהתי אליצפן בן עזיאל ׃ ומשמרתם הארן והשלחן והמנרה והמזבחת וכלי הקדש אשר ישרתו בהם והמסך וכל עבדתו ׃ ונשיא נשיאי הלוי אלעזר בן אהרן הכהן פקדת שמרי משמרת הקדש ׃ למררי משפחת המחלי ומשפחת המושי אלה הם משפחת מררי ׃ ופקדיהם במספר כל זכר מבן חדש ומעלה ששת אלפים ומאתים ׃ ונשיא בית אב למשפחת מררי צוריאל בן אביחיל על ירך המשכן יחנו צפנה ׃ ופקדת משמרת בני מררי קרשי המשכן ובריחיו ועמדיו ואדניו וכל כליו וכל עבדתו ׃ ועמדי החצר סביב ואדניהם ויתדתם ומיתריהם ׃ והחנים לפני המשכן קדמה לפני אהל מועד מזרחה משה ואהרן ובניו שמרים משמרת המקדש למשמרת בני ישראל והזר הקרב יומת ׃ כל פקודי הלוים אשר פקד משה ואהרן על פי יהוה למשפחתם כל זכר מבן חדש ומעלה שנים ועשרים אלף ׃

ויאמר יהוה אל משה פקד כל בכר זכר לבני ישראל מבן חדש

וית אטוניהון לכל פולחנה ׃

ולקהת זרעית עמרם וזרעית יצהר וזרעית חברון וזרעית עזיאל אלין אינון זרעית קהת ׃

במנין כל דכורא מבר ירחא ולעילא תמניא אלפין ושית מאה נטרי מטרת קודשא ׃

זרעית בני קהת ישרון על ציד(א) דמשכנא דרומא ׃

ורב בית אבא לזרעית קהת אליצפן בר עזיאל ׃

ומטרתהון ארונא ופתורא ומנרתא ומדבחתא ומני קודשא דישמשון בהון ופרסא וכל פולחניה ׃

ואמרכלא דממנא על רברבי ליואי אלעזר בר אהרן כהנא דמתחות ידוהי ממנא נטרי מטרת קודשא ׃

למררי זרעית מחלי וזרעית מושי אלין אינון זרעית מררי ׃

מניניהון במנין כל דכורא מבר ירחא ולעילא שיתא אלפין ומאתן ׃

ורב בית אבא לזרעית מררי צוריאל בר אביחיל על ציד(א) דמשכנא ישרון צפונא ׃

ודמסיר למטרת בני מררי דפי משכנא ועברוהי ועמודוהי וסמכוהי וכל מנוהי וכל פולחניה ׃

ועמודי דרתא סחור סחור וסמכיהון וסיכיהון ואטוניהון ׃

ודישרון קדם משכנא קידומא קדם משכן זמנא מדינחא משה ואהרן ובנוהי נטרי מטרת משכנא למטרת בני ישראל וחילוני דיקרב יתקטל ׃

כל מנין ליואי דמנא משה ואהרן על מימרא דיי לזרעיתהון כל דכורא מבר ירחא ולעילא עשרין ותרין אלפין ׃

ואמר יי למשה מני כל בוכרא דכורא בבני ישראל מבר

ושלש מאות · ולמה לא כללן עם השאר ויפדו הבכורות שלא יהיו זקוקין מאתים ושבעים ושלשה בכורות העודפים לפדיון · אמרו בבכורות ובכרס לברכה בבכורות הן שלש מאות בכורות הם היו ודיין שיפקיעו עצמן מן הפדיון · פקוד כל בכור זכר · משיצא מכלל נפלים · ואת בהמת הלוים · לא פדו בהמת הלוים בכורי בהמה טהורה של ישראל אלא את פטרי חמוריהם ושה אחד של בן לוי פוטר פטר חמור חמורי ישראל · תדע שהרי מנה העודפים באדם ולא בבהמה · ואת פדוי · ואת העודפים העודפים לבכורות בכם אלו מאתים ושבעים ושלשה העודפים בהם על הלוים · מהם יקח חמשת חמשת · כך היה מכירת יוסף עשרים כסף שהיה בכור לרחל · העודפים על פדוי הלוים על אותן שפדו הלוים במנין · חמשה וששים ושלש מאות ואלף · כך סכום המדובר חמשת שקלים לגלגלת למאתים בכורות אלף שקל לשבעים בכורות שלש מאות וחמשים שקל לשלשה בכורות חמשה עשר שקלים · אמר כבר אעשה אם אומר לאחד מן הבכורות תן לי חמשת שקלים אמר לו

ומעלה ושא את מספר שמתם׃
ולקחת את הלוים לי אני יהוה תחת
כל בכר בבני ישראל ואת בהמת
הלוים תחת כל בכור בבהמת בני
ישראל׃ ויפקד משה כאשר צוה
יהוה אתו את כל בכור בבני ישראל׃
ויהי כל בכור זכר במספר שמת
מבן חדש ומעלה לפקדיהם שנים
ועשרים אלף שלשה ושבעים
ומאתים׃
וידבר יהוה אל משה לאמר׃ קח
את הלוים תחת כל בכור בבני ישראל
ואת בהמת הלוים תחת בהמתם
והיו לי הלוים אני יהוה׃ ואת פדויי
השלשה והשבעים והמאתים
העדפים על הלוים מבכור בני ישראל׃
ולקחת חמשת חמשת שקלים
לגלגלת בשקל הקדש תקח עשרים
גרה השקל׃ ונתתה הכסף לאהרן
ולבניו פדויי העדפים בהם׃ ויקח
משה את כסף הפדיום מאת
העדפים על פדויי הלוים׃ מאת בכור
בני ישראל לקח את הכסף חמשה
וששים ושלש מאות ואלף בשקל
הקדש׃ ויתן משה את כסף הפדים
לאהרן ולבניו על פי יהוה כאשר צוה
יהוה את משה׃
וידבר יהוה אל משה ואל אהרן לאמר׃
נשא את ראש בני קהת מתוך בני
לוי למשפחתם לבית אבתם׃ מבן
שלשים שנה ומעלה ועד בן חמשים
שנה כל בא לצבא לעשות מלאכה
באהל מועד׃ זאת עבדת בני קהת
באהל מועד קדש הקדשים׃ ובא
אהרן ובניו בנסע המחנה והורדו את

ירחא ולעילא וקביל ית מנין
שמהתהון׃
ותקריב ית ליואי קדמי אנא
יי חלף כל בוכרא בבני ישראל
וית בעירא דליואי חלף כל
בוכרא בבעירא דבני ישראל׃
ומנא משה כמא דפקיד יי
יתיה ית כל בוכרא בבני
ישראל׃
והוו כל בוכרא דוכרא במנין
שמהן מבר ירחא ולעילא
למניניהון עשרין ותרין אלפין
מאתן ושבעין ותלתא׃
ומליל יי עם משה למימר׃
קריב ית ליואי חלף כל בוכרא
בבני ישראל וית בעירא דליואי
חלף בעירהון ויהון משמשין
קדמי ליואי אנא יי׃
וית פורקן מאתן ושבעין
ותלתא דיתירין על ליואי
מבוכרא דבני ישראל׃
ותיסב חמשא חמשא סלעין
לגולגלתא בסלעי קודשא
תיסב עשרין מעין סלעא׃
ותתן כספא לאהרן ולבנוהי
פריקי דיתירין בהון׃
ונסיב משה ית כסף פורקנא
מן דיתירין על פריקי ליואי׃
מן בוכרא דבני ישראל נסיב
ית כספא אלף ותלת מאה
ושתין וחמשא סלעין בסלעי
קודשא׃
ויהב משה ית כסף פריקיא
לאהרן ולבנוהי על מימרא
דיי כמא דפקיד יי ית משה׃
ומליל יי עם משה ועם אהרן
למימר׃
קביל ית חושבן בני קהת מגו
בני לוי לזרעיתהון לבית
אבהתהון׃
מבר תלתין שנין ולעילא ועד
בר חמשין שנין כל דעליל
לחילא למעבד עבידא
במשכן זימנא׃
דא פולחן בני קהת במשכן
זימנא קדש קודשיא׃
ויעול אהרן ובנוהי
במיטל משריתא ויפרקון ית

את מפדויי הלוים מנה [...]
בנים. עשרים ב׳ אלף פתקין וכתב
עליהן בן לוי ומאתים ושבעים
ושלשה פתקין כתב עליהן חמשת
שקלים בללן ונתנן בקלפי אמר להן
בואו וטלו פתקיכם לפי הגורל׳
נשא את ראש׳ מנה מהם את
הראויין לעבודת משא והן מבן
שלשים עד בן חמשים ושפחות
משלשים לא נתמלא כחו׳ מכאן
אמרו בן שלשים לכח׳ והיתר על
חמשים כחו מכחיש והולך׳ קדש
הקדשים׳ המקודש שבכלם הארון
והשלחן והמנורה והמזבחות
והפרכת וכלי שרת׳ ובא אהרן
ובניו׳ יכנסו כל כלי וכלי לנרתקו
המפורש לו בפרשה זו ולא יטרחו
הלוים בני קהת אלא לשאת׳
בנסוע המחנה׳ כשהענן
מסתלק והן יודעין שיסעו׳
הקערות והכפות והמנקיות
וקשות הנסך כבר פרשתים
במלאכת המשכן׳ הנסך
הכסוי ולשון מסך ומחסה
יסך בהן׳ מלקחיה׳ כמין
צבת שמוציא
בה הפתילה לכל
נר שירצה׳
מחתותיה׳ כמין
כף קטנה ושולה
פסוטין ולא [...]
ואין לה מחיצה
[...]
[...]
[...]

פרכת המסך וכסו בה את ארן העדת׃
ונתנו עליו כסוי עור תחש ופרשו בגד
כליל תכלת מלמעלה ושמו בדיו׃ ועל
שלחן הפנים יפרשו בגד תכלת ונתנו
עליו את הקערת ואת הכפת ואת
המנקית ואת קשות הנסך ולחם
התמיד עליו יהיה׃ ופרשו עליהם בגד
תולעת שני וכסו אתו במכסה עור
תחש ושמו את בדיו׃ ולקחו בגד
תכלת וכסו את מנרת המאור ואת
נרתיה ואת מלקחיה ואת מחתתיה
ואת כל כלי שמנה אשר ישרתו לה
בהם׃ ונתנו אתה ואת כל כליה אל
מכסה עור תחש ונתנו על המוט׃
ועל מזבח הזהב יפרשו בגד תכלת
וכסו אתו במכסה עור תחש ושמו
את בדיו׃ ולקחו את כל כלי השרת
אשר ישרתו בם בקדש ונתנו אל בגד
תכלת וכסו אותם במכסה עור תחש
ונתנו על המוט׃ ודשנו את המזבח
ופרשו עליו בגד ארגמן׃ ונתנו עליו
את כל כליו אשר ישרתו עליו בהם
את המחתת את המזלגת ואת היעים
ואת המזרקת כל כלי המזבח ופרשו
עליו כסוי עור תחש ושמו בדיו׃ וכלה
אהרן ובניו לכסת את הקדש ואת כל
כלי הקדש בנסע המחנה ואחרי כן
יבאו בני קהת לשאת ולא יגעו אל
הקדש ומתו אלה משא בני קהת
באהל מועד׃ ופקדת אלעזר בן
אהרן הכהן שמן המאור וקטרת
הסמים ומנחת התמיד ושמן המשחה
פקדת כל המשכן וכל אשר בו
בקדש ובכליו׃
וידבר יהוה אל משה ואל אהרן

פרוכתא דפרסא ויכסון בה
ית ארונא דסהדותא׃
ויתנון עלוהי חופאה דמשך
ססגונא ויפרסון לבוש גמיר
תיכלא מלעילא וישוון
אריחוהי׃
ועל פתורא דלחם אפיא
יפרסון לבוש תיכלא ויתנון
עלוהי ית מגיסיא וית בזיכיא
וית מכילתא וית קשוותא
דמסובא ולחם תדירא עלוהי
יהא׃
ויפרסון עליהון לבוש צבע
זהורי ויכסון יתיה בחופאה
דמשך ססגונא וישוון ית
אריחוהי׃
ויסבון לבוש תיכלא ויכסון ית
מנרתא דנהורי וית בוציניא
וית צבתהא וית מחתיתהא
וית כל מאני משחהא דישמשון
לה בהון׃
ויתנון יתה וית כל מנהא
לחופאה דמשך ססגונא ויתנון
על אריחא׃
ועל מדבחא דדהבא יפרסון
לבוש תיכלא ויכסון יתיה
בחופאה דמשך ססגונא וישוון
ית אריחוהי׃
ויסבון ית כל מאני שימושא
דישמשון בהון בקודשא
ויתנון לבוש תיכלא ויכסון
יתיה בחופאה דמשך ססגונא
ויתנון על אריחא׃
ויסיפון ית קיטמא דמדבחא
ויפרסון עלוהי לבוש ארגונא׃
ויתנון עלוהי ית כל מנוהי
דישמשון עלוהי בהון ית
מחתיתא וית צינוריתא וית
מגריפיא וית מזרקיא כל
מאני מדבחא ויפרסון עלוהי
חופאה דמשך ססגונא וישוון
אריחוהי׃
וישיצי אהרן ובנוהי לכסאה
ית קודשא וית כל מאני
קודשא במיטל משריתא ובתר
כן יעלון בני קהת למיטל ולא
יקרבון לקודשא ויהון אלין
מטול בני קהת במשכן זימנא׃
ודימסיר לאלעזר בר אהרן
כהנא משחא דנהורי וקטרת
בוסמיא ומנחתא תדירא
ומשחא דרבותא מסרת כל
משכנא וכל דביה בקודשא
ובמנוהי׃
ומליל יי עם משה ועם אהרן

נרותיה שקורין [...]
ומחתתיה׳ אל מכסה עור
תחש׳ כמין פרגוף׳ את כל
כלי השרת אשר ישרתו בם בקדש׳
בתוך המשכן שהוא קדש׳ והדשנו
כלי הקטורת שמשרתין בהם
בפנים [...]
המזבח׳ [...]
יטלו את הדשן מעליו׳ ופרשו עליו
בגד ארגמן׳ ואש שירדה מן
השמים רבוצה תחת הבגד כארי
בשעת מסעות ואינה שורפתו
שהיו כופין עליה פסכתר של נחשת׳
מחתות שבהן נוטלין לתרומת
הדשן עשוים כמין מחבת שאין לה
אלא שלש מחיצות ומלפניה
שואבת את הגחלים [...]
[...] [...] [...]
[...] את [...]
[...]
[...]
[...]
יפה
ומקל
[...]
[...]
[...]
[...]
את הדשן מעל המזבח׳
לכסות את הקדש הארון
והמזבחות׳ ואת כל כלי
הקדש׳ [...]
וכלי [...]
ומת׳ [...]
[...]

לאמר אל תכריתו את שבט
משפחת הקהתי מתוך הלוים: וזאת
עשו להם וחיו ולא ימתו בגשתם את
קדש הקדשים אהרן ובניו יבאו ושמו
אותם איש איש על עבדתו ואל משאו:
ולא יבאו לראות כבלע את הקדש
ומתו:
וידבר יהוה אל משה לאמר: נשא
את ראש בני גרשון גם הם לבית
אבתם למשפחתם: מבן שלשים
שנה ומעלה עד בן חמשים שנה
תפקד אותם כל הבא לצבא צבא
לעבד עבדה באהל מועד: זאת
עבדת משפחת הגרשני לעבד
ולמשא: ונשאו את יריעת המשכן
ואת אהל מועד מכסהו ומכסה
התחש אשר עליו מלמעלה ואת
מסך פתח אהל מועד: ואת קלעי
החצר ואת מסך פתח שער החצר
אשר על המשכן ועל המזבח סביב
ואת מיתריהם ואת כל כלי עבדתם
ואת כל אשר יעשה להם ועבדו:
על פי אהרן ובניו תהיה כל עבדת
בני הגרשני לכל משאם ולכל עבדתם
ופקדתם עלהם במשמרת את כל
משאם: זאת עבדת משפחת בני
הגרשני באהל מועד ומשמרתם
ביד איתמר בן אהרן הכהן:
ס בני מררי למשפחתם
לבית אבתם תפקד אתם: מבן
שלשים שנה ומעלה ועד בן חמשים
שנה תפקדם כל הבא לצבא לעבד
את עבדת אהל מועד: וזאת משמרת
משאם לכל עבדתם באהל מועד
קרשי המשכן ובריחיו ועמודיו

למימר:
לא תשיצון ית שיבטא דזרעית
קהת מגו ליואי:
ודא עיבידו להון ויחון ולא
ימותון במיקרבהון לקודש
קודשיא אהרן ובנוהי יעלון
ויכנון יתהון גבר גבר על
פולחניה ועל מטוליה:
ולא יעלון למיחזי כד מכסן ית
מני קודשא וימותון:
ומליל יי עם משה למימר:
קביל ית חושבן בני גרשון אף
אינון לבית אבהתהון
לזרעיתהון:
מבר תלתין שנין ולעילא עד
בר חמשין שנין תמני יתהון
כל דעליל לחילא חילא
למפלח פולחנא במשכן
זימנא:
דא פולחן זרעית בני גרשון
למפלח ולמטול:
ויטלון ית יריעת משכנא וית
משכן זימנא חופאיה וחופאה
דססגונא די עלוהי מלעילא
וית פרסא דתרע משכן זימנא:
וית סרדי דרתא וית פרסא
דמעלני תרע דרתא די על
משכנא ועל מדבחא סחור
סחור וית אטוניהון וית כל
מאני פולחנהון וית כל דיתמסר
להון ויפלחון:
על מימר אהרן ובנוהי תהא
כל פולחן בני גרשון לכל
מטולהון ולכל פולחנהון
ותמנון עליהון במטרא ית כל
מטולהון:
דא פולחן בני גרשון במשכן
זימנא ומטרתהון בידא
דאיתמר בר אהרן כהנא:
בני מררי לזרעייתהון לבית
אבהתהון תמני יתהון:
מבר תלתין שנין ולעילא ועד
בר חמשין שנין תמנינון כל
דעליל לחילא למפלח ית
פולחן משכן זימנא:
ודא מטרת מטולהון לכל
פולחנהון במשכן זימנא דפי
משכנא ועברוהי ועמודוהי

כהן גדול בני שמים · ופקודת
אלעזר · שהוא ממונה עליהם
לצוות אותם שמן המאור וקטרת
הסמים ושמן המשחה ומנחת
התמיד עליו מוטל לצוות · ולזרז
ולהקריב בעת הנזקק · ירושלמי
שמן המאור בימינו וקטרת הסמים
בשמאלו ומנחת התמיד בזרועו
ושמן המשחה · אמר רב שמעון
כמין צלוחית של שמן המשחה
תלויה באפונדתו · פקודת כל
המשכן · ועוד היה ממונה על
משא בני קהת לצוות איש איש על
עבודתו ועל משאו · וקדש המשכן
וכל אשר בו כל הקדושים למעלה
בפרשה זו · אבל משא בני גרשון
ובני מררי שאינן מקודשים
הקדשים על פי איתמר היה כמו
שכתוב בפרשה נשא · אל
תכריתו · אל תגרמו להם
שימותו · ולא יבאו לראות
כבלע את הקדש · כשמכניסין
את הכלי לתוך נרתק שלו · כמו
שמפורש למעלה בפרשה זו · ופרשו
עליו בגד תכלת · וכסו באורתו
כי הכסוי ובלוע שלו זהו כסוי ·
חסלת פרשת במדבר סיני

נשא את ראש

גם הם · כמו שצויתיך על בני קהת
לראות כמה יש שהגיעו לכלל פקודי ·
את יריעות המשכן · יריעות
המשכן התחתונות · ואת אהל

ואדניו: ועמודי החצר סביב ואדניהם
ויתדתם ומיתריהם לכל כליהם
ולכל עבדתם ובשמת תפקדו את
כלי משמרת משאם: זאת עבדת
משפחת בני מררי לכל עבדתם
באהל מועד ביד איתמר בן אהרן
הכהן: ויפקד משה ואהרן ונשיאי
העדה את בני הקהתי למשפחתם
ולבית אבתם: מבן שלשים שנה
ומעלה ועד בן חמשים שנה כל
הבא לצבא לעבדה באהל מועד:
ויהיו פקדיהם למשפחתם אלפים
שבע מאות וחמשים: אלה פקודי
משפחת הקהתי כל העבד באהל
מועד אשר פקד משה ואהרן על פי
יהוה ביד משה: ס ופקודי
בני גרשון למשפחותם ולבית אבתם
מבן שלשים שנה ומעלה ועד בן
חמשים שנה כל הבא לצבא לעבדה
באהל מועד: ויהיו פקדיהם
למשפחתם לבית אבתם אלפים
ושש מאות ושלשים: אלה פקודי
משפחת בני גרשון כל העבד באהל
מועד אשר פקד משה ואהרן על
פי יהוה: ופקודי משפחת בני מררי
למשפחתם לבית אבתם: מבן
שלשים שנה ומעלה ועד בן חמשים
שנה כל הבא לצבא לעבדה באהל
מועד: ויהיו פקדיהם למשפחתם
שלשת אלפים ומאתים: אלה פקודי
משפחת בני מררי אשר פקד משה
ואהרן על פי יהוה ביד משה: כל
הפקדים אשר פקד משה ואהרן
ונשיאי ישראל את הלוים למשפחתם
ולבית אבתם: מבן שלשים שנה

וסמכוהי:
ועמודי דרתא סחור סחור
וסמכיהון וסיכיהון ואטוניהון
לכל מניהון ולכל פולחנהון
ובשמהן תמנון ית מאני מטרת
מטולהון:
דא פולחן זרעית בני מררי
לכל פולחנהון במשכן זימנא
בידא דאיתמר בר אהרן כהנא:
ומנא משה ואהרן ורברבי
כנישתא ית בני קהת
לזרעייתהון ולבית אבהתהון:
מבר תלתין שנין ולעילא ועד
בר חמשין שנין כל דעליל
לחילא לפולחנא במשכן
זימנא:
והוו מניניהון לזרעייתהון תרין
אלפין ושבע מאה וחמשין:
אלין מניני זרעית קהת כל
דפלח במשכן זימנא דמנא
משה ואהרן על מימרא דיי
בידא דמשה:
ומנייני בני גרשון לזרעייתהון
ולבית אבהתהון:
מבר תלתין שנין ולעילא ועד
בר חמשין שנין כל דאתי
לחילא לפולחנא במשכן
זימנא:
והוו מניניהון לזרעייתהון לבית
אבהתהון תרין אלפין ושית
מאה ותלתין:
אלין מניני זרעית בני גרשון
כל דפלח במשכן זימנא דמנא
משה ואהרן על מימרא דיי:
ומניני זרעית בני מררי
לזרעייתהון לבית אבהתהון:
מבר תלתין שנין ולעילא ועד
בר חמשין שנין כל דאתי
לחילא לפולחנא במשכן
זימנא:
והוו מניניהון לזרעייתהון
תלתא אלפין ומאתן:
אלין מניני זרעית בני מררי
דמנא משה ואהרן על מימרא
דיי בידא דמשה:
כל מניניא די מנא משה
ואהרן ורברבי ישראל ית ליואי
לזרעייתהון ולבית אבהתהון:
מבר תלתין שנין

מועד · יריעות עזים העשויות
לאהל עליו · מכסהו · עורות
אלים מאדמים ועורות התחשים ·
מסך פתח · וילון המזרחי · אשר על
המשכן · כלומר הקלעים והמסך
של חצר המסככים ומגינים על
המשכן ועל מזבח הנחשת סביב ·
ואת כל אשר יעשה להם · כתרגומו
ית כל דיתמסר להון לבני גרשון ·
על פי אהרן ובניו · ואי זה מן
הבנים ממונה עליהם כי איתמר
בן אהרן הכהן · ויתדותיהם
ומיתריהם · של עמודים · שהרי
יתדות ומיתרי הקלעים במשא
בני גרשון היו · יתדות ומיתרים
היו ליריעות ולקלעים מלמטה שלא
תגביהם הרוח · ויתדות
ומיתרים היו לעמודים סביב לתלות
בהם הקלעים בכלונסות קטנים
בכלונסות וקונטסין כמו שפירשתי
במלאכת המשכן · עשרת
עמוד · הוא השיר במנין הספר
וכשורות שהיו עשוק מעמיד
אחרית · ועמוד משנה ·
כמשמעו · ופקודיו אשר עשה
את משה · ואת הפקודים
היו במנינה יותר שלשים
ועד בן חמשים ·
את בני ישראל ·
פרשה זו
נאמרה
ביום שהוקם
המשכן ושמנה פרשיות
נאמרו בו ביום כדאי׳
במס׳ גיטין בפרק הניזקין

ומעלה ועד בן חמשים שנה כל הבא לעבד עבדת עבדה ועבדת משא באהל מועד׃ ויהיו פקדיהם שמנת אלפים וחמש מאות ושמנים׃ על פי יהוה פקד אותם ביד משה איש איש על עבדתו ועל משאו ופקדיו אשר צוה יהוה את משה׃

וידבר יהוה אל משה לאמר׃ צו את בני ישראל וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש׃ מזכר עד נקבה תשלחו אל מחוץ למחנה תשלחום ולא יטמאו את מחניהם אשר אני שכן בתוכם׃ ויעשו כן בני ישראל וישלחו אותם אל מחוץ למחנה כאשר דבר יהוה אל משה כן עשו בני ישראל׃

וידבר יהוה אל משה לאמר׃ דבר אל בני ישראל איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם למעל מעל ביהוה ואשמה הנפש ההוא׃ והתודו את חטאתם אשר עשו והשיב את אשמו בראשו וחמישתו יסף עליו ונתן לאשר אשם לו׃ ואם אין לאיש גאל להשיב האשם אליו האשם המושב ליהוה לכהן מלבד איל הכפרים אשר יכפר בו עליו׃ וכל תרומה לכל קדשי בני ישראל

ולעילא ועד בר חמשין שנין כל דאתי למפלח פולחן פולחנא ופולחן מטול במשכן זימנא׃ והוו מנינהון תמניא אלפין וחמש מאה ותמנין׃ על מימרא דיי׳ מנא יתהון בידא דמשה גבר גבר על פולחנה ועל מטוליה ומנינוהי דפקיד יי׳ ית משה׃

ומליל יי׳ עם משה למימר׃ פקיד ית בני ישראל ישלחון מן משריתא כל סגיר וכל דאיב וכל דמסאב לטמא נפשא דאינשא׃ מדכר עד נוקבא תשלחון לברא למשריתא תשלחונון ולא יסאבון ית משריתהון דשכינתי שריא בינהון׃ ועבדו כן בני ישראל ושלחו יתהון לברא למשריתא כמא דמליל יי׳ עם משה כן עבדו בני ישראל׃

ומליל יי׳ עם משה למימר׃ מליל עם בני ישראל גבר או איתתא ארי יעבדון מכל חובי אינשא לשקרא שקר קדם יי׳ ויחוב אינשא ההוא׃ ויודון ית חוביהון דעבדו ויתיב ית אשמיה ברישיה וחומשיה יוסף עלוהי ויתן לדי חב ליה׃ ואם לית לגבר פריק לאתבא אשמא ליה אשמא דיתתב קדם יי׳ לכהנא בר מדכר כפוריא דמכפר ביה עלוהי׃ וכל אפרשותא לכל קודשיא דבני ישראל

וישלחו מן המחנה. ג׳ מחנות היו שם בשעת חנייתן תוך הקלעים מחנה שכינה חניית הלוים סביב כמו שמפורש בפרשת במדבר היא מחנה לויה ומשם ועד סוף מחנה הדגלים לכל ד׳ רוחות היא מחנה ישראל. הצרוע נשתלח חוץ לכלם. הזב מותר במחנה ישראל ומשולח מן השתים. וטמא נפש מותר אף במחנה לויה ואינו משולח אלא ממחנה שכינה. וכל זה דרשו רבותינו זכרם לברכה מן המקראות במסכת פסחים. טמא לנפש כתרגומו לטמא נפשא דאינשא. ואומר אני שהוא לשון עצמות ונפיש בלשון ארמי והרבה יש בבראשית רבה שהיא טמא שחוק עצמות. למעול מעל ביי׳. הרי חזר וכתב כאן פרשת גזל ונשבע לשקר הוא האמור בויקרא ומעלה מעל וכחש בעמיתו ונשנית כאן בשביל שנתחדשו בה שני דברים. האחד שכתב והתודו למד שאינו חייב חומש ואשם על פי עדים עד שיודה בדבר. והשני שפרט על גזל הגר שהוא נתן לכהנים. ואת אשמו בראשו. הוא הקרן שנשבע עליו. לאשר אשם לו. למי שנתחייב לו. ואם אין לאיש גאל. שמת התובע שהשביעו ואין לו יורשים להשיב האשם אליו. כשנמלך זה להתודות על עונו. ואמרו רבותינו זכרם לברכה וכי יש לך אדם בישראל שאין לו יורשים או אח או בן או קרוב למשפחתו למעלה עד יעקב. אלא זה הגר שמת ואין לו יורשים. האשם המושב. זה הקרן והחומש. ליי׳ לכהן. קנאו השם ונתנו לכהן שבאותו משמר. מלבד איל הכפורים. האמור בויקרא שהוא צריך להביא. וכל תרומה. אמר רבי ישמעאל וכי תרומה מקריבים לכהן והלא הוא מחזר אחריה לבית הגרנות מה תלמוד לומר אשר יקריבו אלו הבכורים שנאמר בהם תביא בית יי׳ אלהיך ואינו יודע מה יעשה בהם תלמוד לומר לכהן יהיה. בא הכתוב ולמד על הבכורים שיהו נתנים לכהן׃

הנפש ההיא. והתודו רמז שכל המומתים מתודים בשעת יציאת הנפש

אשר יקריבו לכהן לו יהיה׃ ואיש את קדשיו לו יהיו איש אשר יתן לכהן לו יהיה׃

וידבר יהוה אל משה לאמר׃ דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם איש איש כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל׃ ושכב איש אתה שכבת זרע ונעלם מעיני אישה ונסתרה והיא נטמאה ועד אין בה והוא לא נתפשה׃ ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו והוא נטמאה או עבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו והיא לא נטמאה׃ והביא האיש את אשתו אל הכהן והביא את קרבנה עליה עשירת האיפה קמח שערים לא יצק עליו שמן ולא יתן עליו לבנה כי מנחת קנאת הוא מנחת זכרון מזכרת עון׃ והקריב אתה הכהן והעמדה לפני יהוה׃ ולקח הכהן מים קדשים בכלי חרש ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הכהן ונתן אל המים׃ והעמיד הכהן את האשה לפני יהוה ופרע את ראש

דיקרבון לכהנא דיליה יהא׃ וגבר ית מעשר קודשוהי דיליה יהון גבר דיתן לכהנא דיליה יהא׃

ומליל יי׳ עם משה למימר׃ מליל עם בני ישראל ותימר להון גבר גבר ארי תיסטי איתתיה ותשקר ביה שקר׃ וישכוב גבר יתה שכבת זרעא ויהא מכסא מעיני בעלה ומיטמרא והיא איסתאבת וסהיד לית בה והיא לא איתחדת׃ ויעבר עלוהי רוח קנאתא ויקני ית איתתיה והיא איסתאבת או עבר עלוהי רוח קנאתא ויקני ית איתתיה והיא לא איסתאבת׃ וייתי גברא ית איתתיה לות כהנא וייתי ית קורבנה עלה חד מן עשרא בתלת סאין קמחא דשערי לא יריק עלוהי משחא ולא יתן עלה לבונתא ארי מנחת קנאתא היא מנחת דוכרנא מדכרת חובין׃ ויקרב יתה כהנא ויקימינה קדם יי׳׃ ויסב כהנא מי כיור במאן דחסף ומן עפרא די יהא ביסודא דמשכנא יסב כהנא ויתן למיא׃ ויקים כהנא ית איתתא קדם יי׳ ויפרע ית רישא

ואיש את קדשיו לו יהיו. לפי שנאמר מתנות כהונה ולויה יכול יבואו ויטלום בזרוע. תלמוד לומר ואיש את קדשיו לו יהיו מגיד שטובת הנאתן לבעלים. ומדרשו ואיש את קדשיו. מי שמעכב מעשרותיו ואינו נותנם לו יהיו המעשרות סוף שאין שדהו עושה אלא אחד מעשרה שהיתה למודה. ואיש אשר יתן לכהן מתנות הראויות לו יהיה ממון הרבה. איש איש כי תשטה אשתו. מה כתוב למעלה מן הענין ואיש את קדשיו לו יהיו. אם אתה מעכב מתנות הכהן חייך שתצטרך לבא אצלו להביא לו את הסוטה. כי תשטה. תטה מדרכי הצניעות ותחשד בעיניו כמו שטה מעליו אל תשט אל דרכיה. ומעלה בו מעל. ומהו המעל ושכב איש אותה. ונעלם מעיני אישה. פרט לשהיה סומא ושהיה מעלים עיניו. ונסתרה. שיעור טומאה. ועד אין בה. בטומאה אבל יש עדים לסתירה. בטומאה עד אחד של טומאה לא היתה שותה. נתפשה. נאנסה כמו ותפשה ושכב עמה. ועבר עליו לפני הסתירה. רוח קנאה וקנא את אשתו. רבותינו פירשו לשון התראה שמתרה בה אל תסתתרי עם איש פלוני. והיא נטמאה או עבר וגו׳ כלומר הוא התרה בה ועבר על התראתה ואין יודע אם נטמאה ואם לאו. קמח שעורים ולא מסולת חטים. היא עשתה מעשה בהמה וקרבנה מאכל בהמה. לא יצק עליו שמן. שלא יהא קרבנה מהודר שהשמן קרוי אור והיא עשתה בחשך. ולא יתן עליו לבונה. שהאמהות קרויות לבונה שנ׳ אל גבעת הלבונה והיא פירשה מדרכיהן. כי מנחת קנאות הוא. המנחה הזו קרויה לשון זכר. מנחת קנאות. מעוררת עליה שתי קנאות קנאת המקום וקנאת הבעל. ולפי שמעלה מעל בקונו שקנאו כשורה. מים קדושים. שקדשו בכיור לפי שנעשה מן מראות הצובאות. וזו פרשה מזכרת שהיו נבעלות לבעליהן במצרים שנאמר תחת התפוח עוררתיך וזו קלקלה לאחר כן. בכלי חרש. היא השקתה את הנואף יין משובח בכוסות משובחות לפיכך תשתה מים המרים במקידה בזויה של חרס. והעמיד הכהן. והלא כבר כתב והעמידה לפני יי׳. אלא מסיעין היו אותה ממקום למקום כדי ליגעה ותטרף דעתה ותודה. ופרע את ראש האשה. סותר את קליעת שערה לבזותה. מכאן לבנות ישראל שגלוי הראש גנאי להן.

האשה ונתן על כפיה את מנחת
הזכרון מנחת קנאת הוא וביד הכהן
יהיו מי המרים המאררים: והשביע
אתה הכהן ואמר אל האשה אם
לא שכב איש אתך ואם לא שטית
טמאה תחת אישך הנקי ממי המרים
המאררים האלה: ואת כי שטית
תחת אישך וכי נטמאת ויתן איש
בך את שכבתו מבלעדי אישך:
והשביע הכהן את האשה בשבעת
האלה ואמר הכהן לאשה יתן יהוה
אותך לאלה ולשבעה בתוך עמך
בתת יהוה את ירכך נפלת ואת
בטנך צבה: ובאו המים המאררים
האלה במעיך לצבות בטן ולנפל
ירך ואמרה האשה אמן אמן:
וכתב את האלת האלה הכהן בספר
ומחה אל מי המרים: והשקה את
האשה את מי המרים המאררים
ובאו בה המים המאררים למרים:
ולקח הכהן מיד האשה את מנחת
הקנאת והניף את המנחה לפני יהוה
והקריב אתה אל המזבח: וקמץ
הכהן מן המנחה את אזכרתה

דאיתתא ויתן על ידהא ית מנחת דוכרנא מנחת קנאתא היא ובידא דכהנא יהון מי מריריא מלטטיא: ויומי יתה כהנא ויימר לאיתתא אם לא שכיב גבר יתיך ואם לא סטית לאסתאבא בר מבעליך הוי זכאה ממי מריריא מלטטיא האלין: ואת ארי סטית בר מבעליך וארי איסתאבת ויהב גבר ביך ית שכבתיה בר מבעליך: ויומי כהנא ית איתתא במומתא דלוטא ויימר כהנא לאיתתא יתן יי יתיך ללוט ולמומי בגו עמיך ביתן יי ית ירכיך מסיא וית מעיכי נפיחין: ויעלון מיא מלטטיא האלין במעיכי לאפחא מעין ולאסאה ירך ותימר איתתא אמן אמן: ויכתוב ית לוטיא האלין כהנא בסיפרא וימחוק למי מריריא: וישקי ית איתתא ית מי מריריא מלטטיא ויעלון בה מיא מלטטיא למרירו: ויסב כהנא מידא דאיתתא ית מנחת קנאתא וירים ית מנחתא קדם יי ויקריב יתה למדבחא: ויקמוץ כהנא מן מנחתא ית אדכרתה

[illegible]

והקטיר המזבחה ואחר ישקה את
האשה את המים: והשקה את המים
והיתה אם נטמאה ותמעל מעל
באישה ובאו בה המים המאררים
למרים וצבתה בטנה ונפלה ירכה
והיתה האשה לאלה בקרב עמה:
ואם לא נטמאה האשה וטהרה
הוא ונקתה ונזרעה זרע: זאת תורת
הקנאת אשר תשטה אשה תחת
אישה ונטמאה: או איש אשר תעבר
עליו רוח קנאה וקנא את אשתו
והעמיד את האשה לפני יהוה ועשה
לה הכהן את כל התורה הזאת:
ונקה האיש מעון והאשה ההוא
תשא את עונה:
וידבר יהוה אל משה לאמר: דבר
אל בני ישראל ואמרת אלהם איש
או אשה כי יפלא לנדר נדר נזיר
להזיר ליהוה: מיין ושכר יזיר חמץ
יין וחמץ שכר לא ישתה וכל משרת
ענבים לא ישתה וענבים לחים
ויבשים לא יאכל: כל ימי נזרו מכל
אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד
זג לא יאכל: כל ימי נדר נזרו תער
לא יעבר על ראשו עד מלאת הימם
אשר יזיר ליהוה קדש יהיה גדל
פרע שער ראשו: כל ימי הזרו
ליהוה על נפש מת לא יבא: לאביו
ולאמו לאחיו ולאחתו לא יטמא
להם במתם כי נזר אלהיו על ראשו:
כל ימי נזרו קדש הוא ליהוה: וכי

ויסיק למדבחא ובתר כן ישקי ית איתתא ית מיא: וישקינה ית מיא ותהא אם איסתאבת ושקרת שקר בבעלה ויעלון בה מיא מלטטיא למרירו ותפח מעהא ותתמסי ירכה ותהא איתתא ללוט בגו עמה: ואם לא איסתאבת איתתא ודכיתא היא ותפוק זכאה ותעדי עדי: דא אוריתא דקנאתא דתסטי איתתא בר מבעלה ותסתאב: או גבר דתיעבר עלוהי רוח קנאה ויקני ית איתתיה ויקים ית איתתא קדם יי ויעבד לה כהנא ית כל אוריתא הדא: ויהא זכאי גברא מחובין ואיתתא ההיא תקביל ית חובה:

ומליל יי עם משה למימר: מליל עם בני ישראל ותימר להון גבר או איתתא ארי יפריש למידר נדר נזירו לאפרשא קדם יי: מחמר חדת ועתיק יזר חל דחמר חדת וחל דחמר עתיק לא ישתי וכל מתרות ענבין לא ישתי וענבין רטיבין ויבישין לא ייכול: כל יומי נזריה מכל דמתעביד מגופנא דחמרא מפורצנין ועד עיצורין לא ייכול: כל יומי נדר נזריה מספר לא יעבר על רישיה עד מישלם יומיא דיפריש קדם יי קדיש יהא רבי פירוע שער רישיה: כל יומין דיזר קדם יי על נפשת מיתא לא יעול: לאבוהי ולאימיה לאחוהי ולאחתיה לא יסתאב להון במותהון ארי כלילא דאלהיה על רישיה: כל יומי נזריה קדיש הוא קדם יי:

[illegible]

ימות מת עליו בפתע פתאם וטמא ראש נזרו וגלח ראשו ביום טהרתו ביום השביעי יגלחנו׃ וביום השמיני יבא שתי תרים או שני בני יונה אל הכהן אל פתח אהל מועד׃ ועשה הכהן אחד לחטאת ואחד לעלה וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וקדש את ראשו ביום ההוא׃ והזיר ליהוה את ימי נזרו והביא כבש בן שנתו לאשם והימים הראשנים יפלו כי טמא נזרו׃ וזאת תורת הנזיר ביום מלאת ימי נזרו יביא אתו אל פתח אהל מועד׃ והקריב את קרבנו ליהוה כבש בן שנתו תמים אחד לעלה וכבשה אחת בת שנתה תמימה לחטאת ואיל אחד תמים לשלמים׃ וסל מצות סלת חלת בלולת בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן ומנחתם ונסכיהם׃ והקריב הכהן לפני יהוה ועשה את חטאתו ואת עלתו׃ ואת האיל יעשה זבח שלמים ליהוה על סל המצות ועשה הכהן את מנחתו ואת נסכו׃ וגלח הנזיר פתח אהל מועד את ראש נזרו ולקח את שער ראש נזרו ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים׃ ולקח הכהן את הזרע בשלה מן האיל וחלת מצה אחת מן הסל ורקיק מצה אחד ונתן על כפי הנזיר אחר התגלחו את נזרו׃ והניף אותם הכהן תנופה לפני יהוה קדש הוא לכהן על חזה התנופה ועל שוק התרומה ואחר ישתה הנזיר יין׃ זאת תורת הנזיר אשר ידר קרבנו ליהוה על נזרו מלבד אשר תשיג ידו כפי נדרו אשר ידר

וארי ימות מיתא עלוהי בתכיף שלו ויסאיב ריש נזריה ויגלח רישיה ביומא דדכותיה ביומא שביעאה יגלחיניה׃
וביומא תמינאה ייתי תרתין שפנינין או תרין בני יונה לות כהנא לתרע משכן זמנא׃
ויעביד כהנא חד לחטאתא וחד לעלתא ויכפר עלוהי מדיחב על נפשא ויקדיש ית רישיה ביומא ההוא׃
ויזר קדם יי ית יומי נזריה וייתי אימר בר שתיה לאשמא ויומיא קדמאי יבטלון ארי מסאב נזריה׃
ודא אוריתא דנזירא ביומא דמשלם יומי נזריה ייתי יתיה לתרע משכן זמנא׃
ויקריב ית קורבניה קדם יי אימר בר שתיה שלים חד לעלתא ואימרתא חדא בר שתא שלמתא לחטאתא ודכר חד שלים לניכסת קודשיא׃
וסלא דפטיריא גריצן פטירן דפילן במשח ואספוגין פטירין דמשיחין במשח ומנחתהון ונסכיהון׃
ויקריב כהנא קדם יי ויעביד ית חטאתיה וית עלתיה׃
וית דיכרא יעביד נכסת קודשיא קדם יי על סלא דפטיריא ויעביד כהנא ית מנחתיה וית נסכיה׃
ויגלח נזירא בתרע משכן זמנא ית ריש נזריה ויסב ית שער ריש נזריה ויתן על אישתא דתחות דודא דניכסת קודשיא׃
ויסב כהנא ית דרעא בשילא מן דיכרא וגריצתא פטירתא חדא מן סלא ואספוג פטיר חד ויתן על ידי נזירא בתר דגלח ית נזריה׃
וירים יתהון כהנא ארמא קדם יי קודשא הוא לכהנא על חדיא דארמותא ועל שוקא דאפרשותא ובתר כן ישתה נזירא חמרא׃
דא אוריתא דנזירא די נדר קורבניה קדם יי על נזריה בר מדתדבק ידיה כמסת נדריה דנדר

קדוש יהיה׳ זו קדושת הגוף מלטמא למתים׳ פתע זה אונס׳ פתאום זה שוגג׳ ויש אומרים פתע פתאום מקרה של פתאום׃ ומי ימות עליו באהל שהוא בו׃ ביום טהרתו׳ ביום הזאתו׳ או אינו אלא ביום שבעי כשהן גמורין הל ביום השמיני׳ או שבעי יכול אפילו הוא הל מוסיף טהרתו וביום השביעי יבא׳ להוציא את השביעי או אינו אלא להוציא את השמיני קבוע זמן לקרבן׳ וזמן למפרין מה קרבן הכתוב שמיני וקרבנותיו ובלחמו מוסיף יותר על קרבנו שלא כזה מנהגו מאת ר׳ אלעזר הקפר אומר שציער עצמו מן היין׳ וקדש את ראשו׳ לחזור ולהתחיל מנין נזירותו׳ והזיר את ימי נזרו׳ יחזור וימנה נזירותו כתחלה׳ והימים הראשונים יפלו׳ שלא יעלו מן המנין׳ יביא אותו יביא את עצמו׳ זה אחד מג׳ אתין שהיה ר׳ ישמעאל דורש כיוצא בו והשיאו אותם׳ את עצמם׳ וכן ויקבר אותו׳ הוא קבר את עצמו׃ ומנחתם ונסכיהם׳ של אילים עולה ושלמים׳ לפי שהיו בכלל ויבחו לכך הוצרכו לפרש שיטענו לחם הוצרכו לכל מיניהם נסכים כמו כל עולה ושלמים׳ חלות ורקיקין׳ דקיקין עשר מכל מין ומין׳ זבח שלמים׳ על סל המצות׳ ישחט השלמים על מנת לקדש את הלחם׳ את מנחתו ואת נסכו של איל׳ וגלח הנזיר פתח אהל מועד׳ יכול יגלח בעזרה הלא זה דרך בזיון אלא וגלח הנזיר

כן יעשה על תורת נזרו׃

וידבר יהוה אל משה לאמר׃ דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל אמור להם׃

יברכך יהוה וישמרך׃

יאר יהוה פניו אליך ויחנך׃

ישא יהוה פניו אליך וישם לך שלום׃

ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם׃

ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן וימשח אתו ויקדש אתו ואת כל כליו ואת המזבח ואת כל כליו וימשחם ויקדש אתם׃ ויקריבו נשיאי ישראל ראשי בית אבתם הם נשיאי המטת הם העמדים על הפקדים׃ ויביאו את קרבנם לפני יהוה שש עגלת צב ושני עשר בקר עגלה על שני הנשאים ושור לאחד ויקריבו אותם לפני המשכן׃ ויאמר יהוה אל משה לאמר׃ קח מאתם והיו לעבד את עבדת אהל מועד ונתתה אותם אל הלוים איש כפי עבדתו׃ ויקח משה את העגלת ואת הבקר ויתן אותם אל הלוים׃ את שתי העגלות ואת ארבעת הבקר נתן לבני גרשון כפי עבדתם׃ ואת ארבע העגלת ואת שמנת הבקר נתן לבני מררי כפי עבדתם ביד איתמר בן אהרן הכהן׃ ולבני קהת לא נתן כי עבדת הקדש עלהם בכתף ישאו׃ ויקריבו הנשאים את חנכת המזבח ביום המשח אתו ויקריבו הנשיאם את קרבנם לפני

כן יעביד על אוריתא דנזריה׃
ומליל יי עם משה למימר׃
מליל עם אהרן ועם בנוהי למימר כדין תברכון ית בני ישראל כד תימרון להון׃
יברכך יי ויטרך׃
יאר יי פנוהי לך ויחנך׃
ישא יי פנוהי לך וישוי לך שלם׃
וישוון ית ברכת שמי על בני ישראל ואנא אברכינון׃
והוה ביומא דשיצי משה לאקמא ית משכנא ורבי יתיה וקדיש יתיה וית כל מנוהי וית מדבחא וית כל מנוהי ורבינון וקדיש יתהון׃
וקריבו רברבי ישראל רישי בית אבהתהון אינון רברבי שבטיא אינון דקיימין על מניניא׃
ואיתיאו ית קורבנהון קדם יי שית עגלן כד מחפין ותרין עשר תורין עגלתא על תרין רברביא ותורא לחד וקריבו יתהון קדם משכנא׃
ואמר יי למשה למימר׃
סב מנהון ויהון למפלח ית פולחן משכן זמנא ותתן יתהון לליואי גבר כמיסת פולחניה׃
ודבר משה ית עגלתא וית תורין ויהב יתהון לליואי׃
ית תרתין עגלתן וית ארבעה תורין יהב לבני גרשון כמיסת פולחנהון׃
וית ארבע עגלתן וית תמניא תורין יהב לבני מררי כמיסת פולחנהון בידא דאיתמר בר אהרן כהנא׃
ולבני קהת לא יהב ארי פולחן קודשא עליהון בכתפא נטלין׃
וקריבו רברביא ית חנכת מדבחא ביומא דרבו יתיה וקריבו רברביא ית קורבנהון קדם

לאחר שחיטת שלמים שכתוב בהן ושחטו פתח אהל מועד׳ אשר תחת זבח השלמים שהוא מבשלן שם׳ לפי שהשלמים נזיר היו מתבשלין בעזרה שצריך ליטול את הזרוע לאחר שנתבשל׳ הזרוע בשלה׳ לאחר שנתבשלה׳ קדש הוא לכהן׳ התנופה והתרומה והזרוע תרומה הן לכהן׳ על חזה התנופה׳ מלבד חזה ושוק הראוי מכל שלמים מוסיף על שלמי נזיר הזרוע הוא לפי שהיו שלמי נזיר בכלל ויבחו לכך צריך לכתוב את הפרשת זרוע מוסף לכהן לבד מן החזה ושוק׳ בחוקת מי מלבד אשר תשיג ידו שאם אמר קריא נזיר לגלח על מאה עולות ועל מאה שלמים לגבי קיימי שלמים כפי נדרו אשר ידור כן יעשה מוסף על תורת נזרו ויוסיף ולא יחסר שאם אמר הריני נזיר על מנת לגלח על שלש בהמות הללו אין אתה קורא כאשר ידור כן יעשה׃ אמור להם׃ שיהו כלם שומעין׃ אמור מלא שלא תברכם בחפזון ובהלה אלא בכוונה ובלב שלם׃ יברכך׃ שיתברכו נכסיך׃ וישמרך שלא יבואו עליך שודדים ליטול ממונך שהנותן מתנה לעבדו אינו יכול לשמרו מכל אדם וכן שבאו ליסטים עליו ונוטלין אותה ממנו מה הנאה יש לו במתנה אבל הקב״ה בכך הוא הנותן הוא השומר והרבה מדרשים בספרי׃ יאר יי׳ פניו אליך׃ יראה לך פנים שוחקות פנים צהובות׃ ויחנך׃ יתן לך חן׃ ישא יי׳ פניו אליך׃ יכבוש כעסו׃

כה תברכו׃
להזכיר זכות
ואני והנער
נלכה עד כה
וכה יהיה
זרעך והיה
אשר עד כה
ברכני ה׳ :

ברכת כהנים
מתחיל בברכה
ומסיים בשלום
כנגד ה׳ יברך
את עמו
בשלום :
יברכך כנגד
אברהם דכתיב
ביה ואברכך
מברכך: יאר
כנגד יצחק
דכתיב ויאר
ישא
כנגד יעקב
דכתיב וישא
יעקב רגליו

סמך ברכת
כהנים לפרשת
נזיר לומר
ששתוי יין
פסול לברכת
כהנים שנקרא
עבודה

המזבח: ויאמר יהוה אל משה נשיא אחד ליום נשיא אחד ליום יקריבו את קרבנם לחנכת המזבח:

ויהי המקריב ביום הראשון את קרבנו נחשון בן עמינדב למטה יהודה: וקרבנו קערת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה: כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת: פר אחד בן בקר איל אחד כבש אחד בן שנתו לעלה: שעיר עזים אחד לחטאת: ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה עתודים חמשה כבשים בני שנה חמשה זה קרבן נחשון בן עמינדב:

ביום השני הקריב נתנאל בן צוער נשיא יששכר: הקרב את קרבנו קערת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה: כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת: פר אחד בן בקר איל אחד כבש אחד בן שנתו לעלה: שעיר עזים אחד לחטאת: ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה עתדים חמשה כבשים בני שנה חמשה זה קרבן נתנאל בן צוער:

ביום השלישי נשיא לבני זבולן אליאב בן חלן: קרבנו קערת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה

מדבחא: ואמר יי' למשה רבא חד ליומא רבא חד ליומא יקרבון ית קורבנהון לחנכת מדבחא:

והוה דמקריב ביומא קדמאה ית קורבניה נחשון בר עמינדב לשבטא דיהודה: וקורבניה מגיסתא דכספא חדא מאה ותלתין סילעין הוה מתקלה מזרקא חד דכסף שבעין סלעין בסלעי קודשא תרויהון מליין סולתא דפילא במשח למנחתא: בזיכא חדא מתקל עשר סלעין דדהב מליא קטרת בוסמיא: תור חד בר תורי דכר חד אימר חד בר שתיה לעלתא: צפיר בר עזי חד לחטאתא: ולנכסת קודשיא תורין תרין דיכרין חמשא גדיין חמשא אמרין בני שנא חמשא דין קרבן נחשון בר עמינדב:

ביומא תנינא קריב נתנאל בר צוער רבא דיששכר: אקריב ית קורבניה מגיסתא דכספא חדא מאה ותלתין סלעין הוה מתקלה מזרקא חד דכסף שבעין סלעין בסלעי קודשא תרויהון מליין סולתא דפילא במשח למנחתא: בזיכא חדא מתקל עשר סלעין דדהב מליא קטרת בוסמיא: תור חד בר תורי דכר חד אימר חד בר שתיה לעלתא: צפיר בר עזי חד לחטאתא: ולנכסת קודשיא תורין תרין דיכרין חמשא גדיין חמשא אמרין בני שנא חמשא דין קרבן נתנאל בר צוער:

ביומא תליתאה רבא לבני זבולן אליאב בר חלן: קורבניה מגיסתא דכספא חדא מאה ותלתין סלעין הוה מתקלה מזרקא חד דכסף שבעין סלעין בסלעי קודשא תרויהון מליין סולתא דפילא

וימשח אתם · יקריבו בנסכי המשפטים · ויקח אהרן · והכהנים עם הקדשים · דבר אחר ויקח אהרן בכהנים · ויהי ביום כלות · כלת כתיב יום הקמת המשכן היו ישראל ככלה הנכנסת לחופה · כלות משה · בצלאל וכל חכם לב עשו את המשכן ותלאו הכתוב במשה לפי שמסר את נפשו עליו לראות תבנית כל דבר ודבר כמו שהראהו בהר להורות לעושי המלאכה ולא טעה בתבנית אחת · וכן מצינו לפי שמסר עצמו דוד בבנין בית המקדש שנאמר זכור יי' לדוד את כל ענותו אשר נשבע וגו' לפיכך נקראת על שמו שנאמר ראה ביתך דוד · כלות משה להקים · ולא נאמר ביום הקים מלמד שכל שבעה ימי המלואים היה מעמידו משה ומפרקו שלא היה יודע להקימו כהלכתו ובאותו יום העמידו ולא פרקו לכך נאמר כלות להקים אותו היום כלו הקמותיו וראש חדש ניסן היה · בשני נשרפה הפרה בשלישי הזו הזייה ראשונה · ובשביעי גלחו · הם נשיאי המטות · שהיו שוטרים עליהם במצרים והיו מוכים עליהם שנאמר ויכו שוטרי בני ישראל · הם העומדים שעמדו עם משה ואהרן כשמנו את ישראל שנאמר ואתכם יהיו · שש עגלות צב · אין צב אלא מחופין וכן בצבים ובפרדים · עגלות מכוסות קרויין צבים · ויש שמפרשין צב לשון קרובי · ישראל שהם יפות ·

בשמן למנחה: כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת: פר אחד בן בקר איל אחד כבש אחד בן שנתו לעלה: שעיר עזים אחד לחטאת: ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה עתדים חמשה כבשים בני שנה חמשה זה קרבן אליאב בן חלן:

ביום הרביעי נשיא לבני ראובן אליצור בן שדיאור: קרבנו קערת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה: כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת: פר אחד בן בקר איל אחד כבש אחד בן שנתו לעלה: שעיר עזים אחד לחטאת: ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה עתדים חמשה כבשים בני שנה חמשה זה קרבן אליצור בן שדיאור:

ביום החמישי נשיא לבני שמעון שלמיאל בן צורישדי: קרבנו קערת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה: כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת: פר אחד בן בקר איל אחד כבש אחד בן שנתו לעלה: שעיר עזים אחד לחטאת: ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה עתדים חמשה כבשים בני שנה חמשה זה קרבן שלמיאל בן צורישדי:

ביום הששי נשיא לבני גד אליסף

במשח למנחתא: בזיכא חדא מתקל עשר סלעין דדהב מליא קטרת בוסמיא: תור חד בר תורי דכר חד אימר חד בר שתיה לעלתא: צפיר בר עזי חד לחטאתא: ולנכסת קודשיא תורין תרין דיכרין חמשא גדיין חמשא אמרין בני שנא חמשא דין קורבן אליאב בר חלן:

ביומא רביעאה רבא לבני ראובן אליצור בר שדיאור: קורבניה מגיסתא דכספא חדא מאה ותלתין סילעין הוה מתקלה מזרקא חד דכסף שבעין סלעין בסלעי קודשא תרויהון מליין סולתא דפילא במשח למנחתא: בזיכא חדא מתקל עשר סלעין דדהב מליא קטרת בוסמיא: תור חד בר תורי דכר חד אימר חד בר שתיה לעלתא: צפיר בר עזי חד לחטאתא: ולנכסת קודשיא תורין תרין דיכרין חמשא גדיין חמשא אמרין בני שנא חמשא דין קורבן אליצור בר שדיאור:

ביומא חמישאה רבא לבני שמעון שלמיאל בר צורישדי: קורבניה מגיסתא דכספא חדא מאה ותלתין סילעין הוה מתקלה מזרקא חד דכסף שבעין סלעין בסלעי קודשא תרויהון מליין סולתא דפילא במשח למנחתא: בזיכא חדא מתקל עשר סלעין דדהב מליא קטרת בוסמיא: תור חד בר תורי דכר חד אימר חד בר שתיה לעלתא: צפיר בר עזי חד לחטאתא: ולנכסת קודשיא תורין תרין דיכרין חמשא גדיין חמשא אמרין בני שנא חמשא דין קורבן שלמיאל בר צורישדי:

ביומא שתיתאה רבא לבני גד אליסף

ויקריבו אותם · שלא קבל משה מידם עד שנאמר לו מפי הגבורה · אמר ר' נתן מה ראו הנשיאים להתנדב כאן בתחלה ובמלאכת המשכן לא התנדבו תחלה · אלא כך אמרו נשיאים יתנדבו צבור מה שיתנדבו ומה שמחסרין אנו משלימין כיון שהשלימו צבור את הכל שנאמר והמלאכה היתה דים אמרו מעתה מה עלינו לעשות הביאו את אבני השהם והמלואים לכך התנדבו כאן תחלה · כפי עבודתו · שהיה משא בני גרשון קל משל בני מררי שהיו נושאים הקרשים והעמודים · כי עבודת הקדש · משא דבר הקדושה הארון והשולחן וכו' בכתף ישאו · ויקריבו הנשיאים לאחר שהתנדבו העגלות והבקר לשאת המשכן נשאם לבם להתנדב קרבנות על המזבח לחנכו · לפני המזבח · כי לא קבל משה מידם עד שנאמר לו מפי הגבורה · יקריבו את קרבנם לחנכת המזבח · ולא היה משה יודע עדיין היאך יקריבו אם כסדר תולדותם או כסדר המסעות עד שנאמר לו מפי הקב"ה יקריבו למסעות איש יומו · ביום הראשון · אותו היום נטל עשר עטרות · ראשון למעשה בראשית ראשון לנשיאים וכו' כדאיתא בסדר עולם · למטה יהודה · יחסו הכתוב על שבטו ולא שגזל משבטו והקריב · או אינו אלא שלא בא יהודה שגבה משבטו והביא תלמוד לומר זה קרבן נחשון משלו הביא · שניהם מלאים סלת · למנחת נדבה ·

גמטריא זהב · כתרגומו משקל עשר שקלי הקדש היו בה · מלאה קטרת · לא מצינו קטרת ליחיד ולא על מזבח החיצון אלא זו בלבד והוראת שעה היתה · פר אחד · מיוחד שבעדרו · שעיר עזים אחד · לכפר על קבר התהום היה בא שהיה טומאה ספק · הקריב נתנאל · הקריב את קרבנו · מה ת"ל הקריב בשבט יששכר מה שלא נאמר בכל השבטים · לפי שבא ראובן וערער ואמר דיי שקדמני יהודה אקריב אני אחריו אמר לו משה מפי הגבורה נאמר לי שיקריבו כסדר מסעותם לדגלים [illegible] הקריב את קרבנו [illegible] זכה להקריב שני לשבטים אחת שהן [illegible]

בן רעואל׃ קרבנו קערת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה׃ כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת׃ פר אחד בן בקר איל אחד כבש אחד בן שנתו לעלה׃ שעיר עזים אחד לחטאת׃ ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה עתדים חמשה כבשים בני שנה חמשה זה קרבן אליסף בן רעואל׃

ביום השביעי נשיא לבני אפרים אלישמע בן עמיהוד׃ קרבנו קערת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה׃ כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת׃ פר אחד בן בקר איל אחד כבש אחד בן שנתו לעלה׃ שעיר עזים אחד לחטאת׃ ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה עתדים חמשה כבשים בני שנה חמשה זה קרבן אלישמע בן עמיהוד׃

ביום השמיני נשיא לבני מנשה גמליאל בן פדהצור׃ קרבנו קערת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה׃ כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת׃ פר אחד בן בקר איל אחד כבש אחד בן שנתו לעלה׃ שעיר עזים אחד לחטאת׃ ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה עתדים חמשה

בר דעואל׃
קורבניה מגיסתא דכסף חדא מאה ותלתין סילעין הוי מתקלה מורקא חד דכסף מתקלה שבעין סילעין בסלעי קודשא תרויהון מלאן סולתא דפילא במשח למנחתא׃
בזיכא חדא מתקל עשרי סילעין דדהב מליא קטרת בוסמיא׃
תור חד בר תורי דכר חד אימר חד בר שתה לעלתא׃
צפיר בר עזי חד לחטאתא׃
ולניכסת קודשיא תורין תרין דכרין חמשא גדיין חמשא אימרין בני שתיה חמשא דין קרבן אליסף בר דעואל׃
ביומא שביעאה רבא לבני אפרים אלישמע בר עמיהוד׃
קורבניה מגיסתא דכסף חדא מאה ותלתין סילעין הוי מתקלה מורקא חד דכסף מתקלה שבעין סילעין בסילעי קודשא תרויהון מלאן סולתא דפילא במשח למנחתא׃
בזיכא חדא מתקל עשרי סילעין דדהב מליא קטרת בוסמיא׃
תור חד בר תורי דכר חד אימר חד בר שתיה לעלתא׃
צפיר בר עזי חד לחטאתא׃
ולניכסת קודשיא תורין תרין דיכרין חמשא גדיין חמשא אימרין בני שתא חמשא דין קורבן אלישמע בר עמיהוד׃
ביומא תמינאה רבא לבני מנשה גמליאל בר פדהצור׃
קורבניה מגיסתא דכסף חדא מאה ותלתין סילעין הוי מתקלה מורקא חד דכסף מתקלה שבעין סילעין בסלעי קודשא תרויהון מלאן סולתא דפילא במשח למנחתא׃
בזיכא חדא מתקל עשר סילעין דדהב מליא קטרת בוסמיא׃
תור חד בר תורי דכר חד אימר חד בר שתיה לעלתא׃
צפיר בר עזי חד לחטאתא׃
ולניכסת קודשיא תורין תרין דיכרין חמשא גדיין חמשא אימרין בני שתא חמשא דין

אימרין בני שתה חמשה דין קורבן גמליאל בר פדהצור׃
ביומא תשיעאה רבא לבני בנימן אבידן בר גדעוני׃
קורבניה מגיסתא דכסף חדא מאה ותלתין סילעין הוי מתקלה מורקא חד דכסף מתקלה שבעין סילעין בסלעי קודשא תרויהון מלאן סולתא דפילא במשח למנחתא׃
בזיכא חדא מתקל עשרי סילעין דדהב מליא קטרת בוסמיא׃
תור חד בר תורי דכר חד אימר חד בר שתיה לעלתא׃
צפיר בר עזי חד לחטאתא׃
ולניכסת קודשיא תורין תרין דיכרין חמשא גדיין חמשא אימרין בני שתה חמשא דין קורבן אבידן בר גדעוני׃
ביומא עשיראה רבא לבני דן אחיעזר בר עמישדי׃
קורבניה מגיסתא דכסף חדא מאה ותלתין סילעין הוי מתקלה מורקא חד דכסף מתקליה שבעין סילעין בסילעי קודשא תרויהון מלאן סולתא דפילא במשח למנחתא׃
בזיכא חדא מתקל עשרי סילעין דדהב מליא קטרת בוסמיא׃
תור חד בר תורי דכר חד אימר חד בר שתיה לעלתא׃
צפיר בר עזי חד לחטאתא׃
ולניכסת קודשיא תורין תרין דיכרין חמשא גדיין חמשא אימרין בני שתא חמשא דין קורבן אחיעזר בר עמישדי׃
ביום חד עשר יום רבא לבני אשר פגעיאל בן עכרן׃
קורבניה מגיסתא דכסף חדא מאת ותלתין סילעין הוי מתקלה מורקא חד דכסף מתקליה שבעין סילעין בסלעי קודשא תרויהון מלאן סולתא דפילא במשח למנחתא׃
בזיכא חדא מתקל עשר סילעין דדהב מליא קטרת בוסמיא׃
תור חד בר תורי דכר חד אימר חד בר שתיה לעלתא׃
צפיר בר עזי חד לחטאתא׃
ולניכסת

כבשים בני שנה חמשה זה קרבן גמליאל בן פדהצור׃

ביום התשיעי נשיא לבני בנימן אבידן בן גדעני׃ קרבנו קערת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה׃ כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת׃ פר אחד בן בקר איל אחד כבש אחד בן שנתו לעלה׃ שעיר עזים אחד לחטאת׃ ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה עתדים חמשה כבשים בני שנה חמשה זה קרבן אבידן בן גדעני׃

ביום העשירי נשיא לבני דן אחיעזר בן עמישדי׃ קרבנו קערת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה׃ כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת׃ פר אחד בן בקר איל אחד כבש אחד בן שנתו לעלה׃ שעיר עזים אחד לחטאת׃ ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה עתדים חמשה כבשים בני שנה חמשה זה קרבן אחיעזר בן עמישדי׃

ביום עשתי עשר יום נשיא לבני אשר פגעיאל בן עכרן׃ קרבנו קערת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה׃ כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת׃ פר אחד בן בקר איל אחד כבש אחד בן שנתו לעלה׃ שעיר עזים אחד לחטאת׃ ולזבח

[illegible]

השלמים בקר שנים אילם חמשה עתדים חמשה כבשים בני שנה חמשה זה קרבן פגעיאל בן עכרן׃

ביום שנים עשר יום נשיא לבני נפתלי אחירע בן עינן׃ קרבנו קערת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה׃ כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת׃ פר אחד בן בקר איל אחד כבש אחד בן שנתו לעלה׃ שעיר עזים אחד לחטאת׃ ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה עתדים חמשה כבשים בני שנה חמשה זה קרבן אחירע בן עינן׃

זאת חנכת המזבח ביום המשח אתו מאת נשיאי ישראל קערת כסף שתים עשרה מזרקי כסף שנים עשר כפות זהב שתים עשרה׃ שלשים ומאה הקערה האחת כסף ושבעים המזרק האחד כל כסף הכלים אלפים וארבע מאות בשקל הקדש׃ כפות זהב שתים עשרה מלאת קטרת עשרה עשרה הכף בשקל הקדש כל זהב הכפות עשרים ומאה׃ כל הבקר לעלה שנים עשר פרים אילם שנים עשר כבשים בני שנה שנים עשר ומנחתם ושעירי עזים שנים עשר לחטאת׃ וכל בקר זבח השלמים עשרים וארבעה פרים אילם ששים עתדים ששים כבשים בני שנה ששים זאת חנכת המזבח אחרי המשח אתו׃ ובבא משה אל

קודשא תורין תרין דיכרין חמשה גדיין חמשא אימרין בני שתא חמשא דין קרבן פגעיאל בר עכרן׃

ביום תרין עשר יומא רבא לבני נפתלי אחירע בר עינן׃ קורבניה מגיסתא דכסף חדא מאה ותלתין סילעין הוי מתקלה מזרקא חד דכסף מתקליה שבעין סילעין בסילעי קודשא תרויהון מלאן סולתא דפילא במשח למנחתא׃ בזיכא חדא מתקל עשר סילעין דדהב מליא קטרת בוסמיא׃ תור חד בר תורי דכר חד אימר חד בר שתיה לעלתא׃ צפיר בר עזי חד לחטאתא׃ ולניכסת קודשיא תורין תרין דיכרין חמשא גדיין חמשא אימרין בני שתא חמשא דין קרבן אחירע בר עינן׃

דא חנכת מדבחא ביומא דרביאו יתיה מן רברבי ישראל מגיסי כספא תרתא עשרי מזרקי כספא תרי עשר בזיכי דדהבא תרתא עשרי׃ מאה ותלתין סילעין הוי מתקלה מגיסתא חדא דכסף ושבעין מזרקא חד כל כסף מניא תרין אלפין וארבע מאה בסילעי קודשא׃ בזיכי דדהבא תרתא עשרי מליאן קטרת בוסמיא מתקל עשר סילעין הוי מתקלא דבזיכא בסילעי קודשא כל דהב בזיכיא מאה ועשרין׃ כל תורי לעלתא תרין עשר תורין דכרין תרין עשר אמרין בני שנה תרין עשר ומנחתהון וצפירי עזין תרין עשר לחטאתא׃ וכל תורי לניכסת קודשיא עשרין וארבעה תורין דכרין שיתין גדיין שתין אימרין בני שתא שיתין דא חנכת מדבחא בתר דרביאו יתיה׃ וכד עליל משה

או אחרי המשח לאחר זמן ולא בו ביום כשהוא אומר ביום המשח אתו ללמד שנמשח ביום כשהוא אומר ביום מפני שנמשח ביום הקריבו · ומה ת״ל ביום המשח אותו · ביום שנמשח הקריב · קערות כסף · קן מספר שהתנדבו ולא אירע בהן פסול ושלמים ועלו לקרבן · מה ת״ל לפי שנאמר של שלשים ומאה משקלה ולא פירש באיזו זה שקל לכך חזר ושנאה כאן וכלל בכולן כל כסף הכלים בשקל הקדש · כל כסף הכלים · למדך שהיו כלי הקדש מכוונים במשקלם שוקלן אחד אחד ושוקלן כולן כאחד ולא ריבה ולא מיעט · כפות זהב · למה נאמר לפי שנאמר כף אחת עשרה זהב היא וזהב ומשקלה עשרה שקלים של כסף אין אתה יודע כף אחת של כסף ומשקלה עשרה זהב ושקל הזהב אינו שוה לשקל כסף תלמוד לומר כפות זהב של זהב היו · ובבא משה · שני כתובים המכחישין זה את זה בא שלישי והכריע ביניהם · כתוב אחד אומר וידבר ה׳ אליו מאהל מועד לאמר הוא חוץ לפרכת · וכתוב אחד אומר ודברתי אתך מעל הכפרת בא זה והכריע ביניהם · משה בא אל אהל מועד ושומע את הקול הבא מעל הכפרת · מבין שני הכרובים · הקול יוצא מן השמים לבין הכרובים ומשם יוצא לאהל מועד · מדבר · כמו מתדבר כבודו של מעלה אומר כן מדבר בינו לבין עצמו · וההדיוט שומע מאליו ·

אהל מועד לדבר אתו וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפרת אשר על ארן העדת מבין שני הכרבים וידבר אליו׃

וידבר יהוה אל משה לאמר׃ דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרת אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות׃ ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרתיה כאשר צוה יהוה את משה׃ וזה מעשה המנרה מקשה זהב עד ירכה עד פרחה מקשה הוא כמראה אשר הראה יהוה את משה כן עשה את המנרה׃

וידבר יהוה אל משה לאמר׃ קח את הלוים מתוך בני ישראל וטהרת אתם׃ וכה תעשה להם לטהרם הזה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם וכבסו בגדיהם והטהרו׃ ולקחו פר בן בקר ומנחתו סלת בלולה בשמן ופר שני בן בקר תקח לחטאת׃ והקרבת את הלוים לפני

למשכן זימנא למללא עמיה ושמע ית קלא דמתמלל עמיה מעילוי כפורתא דעל ארונא דסהדותא מבין תרין כרוביא ומתמלל עמיה׃

ומליל יי עם משה למימר׃ מליל עם אהרן ותימר ליה באדלקותך ית בוציניא לקבל אפי מנרתא יהון מנהרין שבעה בוציניא׃ ועבד כן אהרן לקביל אפי מנרתא אדליק בוצינהא כמא דפקיד יי ית משה׃ ודין עובד מנרתא נגידא דדהב עד ציר׳ עד שושנהא נגידא היא כחיזו דאחזי יי ית משה כן עבד ית מנרתא׃

ומליל יי עם משה למימר׃ קריב ית ליואי מגו בני ישראל ותדכי יתהון׃ וכדין תעביד להון לדכואיהון אדי עליהון מי דחטאתא ויעברון מספר על כל בשרהון ויחורון לבושיהון וידכון׃ ויסבון תור בר תורי ומנחתיה סלתא דפילא במשח ותור תנין בר תורי תסב לחטאתא׃ ותקריב ית ליואי קדם

וידבר אליו · למעט את אהרן מן הדברות · וישמע את הקול · יכול קול נמוך ת״ל את הקול הוא הקול שנדבר עם בסיני וכשמגיע לפתח היה נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל ·

חסלת נשא את ראש

בהעלתך

את הנרות · למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים כשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו שלא היה עמהם לא הוא ולא שבטו אמר לו הקב״ה חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות · בהעלתך · על שם שהלהב עולה כתב בהדלקתן לשון עליה שצריך להדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה ועוד דרשו מכאן שמעלה היתה לפני המנורה שעליה הכהן עומד ומטיב · אל מול פני המנורה · נר האמצעי שאינו בקנים אלא בגוף המנורה · יאירו שבעת הנרות · שש שעל ששת הקנים ג׳ המזרחיים פונים למול האמצעיים הפתילות שבהם וכן ג׳ המערביים ראשי הפתילות למול האמצעי ולמה כדי שלא יאמרו לאורה הוא צריך · ויעש כן אהרן · להגיד שבחו של אהרן שלא שנה · וזה מעשה · שהראהו הקב״ה באצבע לפי שנתקשה בה לכך נאמר וזה · מקשה · בטדי״ן לשון לע״ז · עשת של ככר זהב היתה ומקיש בקורנס וחותך בכלי אומנות לפרק איבריה כתקנן ולא נעשית איברים איברים ע״י חיבור · עד ירכה · היא השידה שעל הרגלים חלול כדרך מנורות כסף שלפני השרים · עד ירכה עד פרחה · כלומר גוף המנורה כולה וכל התלוי בה · עד ירכה שהיא אבר גדול עד פרחיה שהיא מעשה דק שבה הכל מקשה ודרך עד משמש לשון זה כמו מנעורים ועד זקנה ועד כרם זית · כמראה אשר הראה · כתבנית אשר הראהו בהר כמו שנאמר וראה ועשה בתבניתם וגו׳ · כן עשה את המנורה · מי שעשאה · ומדרש אגדה על ידי הקב״ה ברוך הוא נעשית מאליה · קח את הלוים · קחם בדברים אשריכם שתזכו שמשים למקום · הזה עליהם מי חטאת · של אפר פרה מפני טמאי מתים שבהם · והעבירו תער · מצאתי בדברי רבי משה הדרשן לפי שנתנו כפרה על הבכורות שעבדו עבודה זרה והיא קרויה זבחי מתים והמצורע קרוי מת הוזקקו תגלחת כמצורעים · ולקחו פר · והוא עולה · כמו שכתוב ועשה את האחד חטאת ואת האחד עולה וגו׳ והוא קרבן צבור בעבודה זרה · ופר שני · מה תלמוד לומר שני לומר לך מה עולה לא נאכלת אף חטאת לא נאכל ובזו יש סמך לדברי הגלילי ·

מבין שני הכרובים את משה לבד לך שבזה היה ככרוב של מעלה

סמך נרות לחנוכה לבד הגם בברות

השלמים בקר שנים אילם חמשה עתדים חמשה כבשים בני שנה חמשה זה קרבן פגעיאל בן עכרן:

ביום שנים עשר יום נשיא לבני נפתלי אחירע בן עינן: קרבנו קערת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה: כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת: פר אחד בן בקר איל אחד כבש אחד בן שנתו לעלה: שעיר עזים אחד לחטאת: ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה עתדים חמשה כבשים בני שנה חמשה זה קרבן אחירע בן עינן:

זאת חנכת המזבח ביום המשח אתו מאת נשיאי ישראל קערת כסף שתים עשרה מזרקי כסף שנים עשר כפות זהב שתים עשרה: שלשים ומאה הקערה האחת כסף ושבעים המזרק האחד כל כסף הכלים אלפים וארבע מאות בשקל הקדש: כפות זהב שתים עשרה מלאת קטרת עשרה עשרה הכף בשקל הקדש כל זהב הכפות עשרים ומאה: כל הבקר לעלה שנים עשר פרים אילם שנים עשר כבשים בני שנה שנים עשר ומנחתם ושעירי עזים שנים עשר לחטאת: וכל בקר זבח השלמים עשרים וארבעה פרים אילם ששים עתדים ששים כבשים בני שנה ששים זאת חנכת המזבח אחרי המשח אתו: ובבא משה אל

אהל מועד לדבר אתו וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפרת אשר על ארן העדת מבין שני הכרבים וידבר אליו:

בהעלתך

וידבר יהוה אל משה לאמר: דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרת אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות: ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרתיה כאשר צוה יהוה את משה: וזה מעשה המנרה מקשה זהב עד ירכה עד פרחה מקשה היא כמראה אשר הראה יהוה את משה כן עשה את המנרה:

וידבר יהוה אל משה לאמר: קח את הלוים מתוך בני ישראל וטהרת אתם: וכה תעשה להם לטהרם הזה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם וכבסו בגדיהם והטהרו: ולקחו פר בן בקר ומנחתו סלת בלולה בשמן ופר שני בן בקר תקח לחטאת: והקרבת את הלוים לפני

אהל מועד והקהלת את כל עדת בני ישראל׃ והקרבת את הלוים לפני יהוה וסמכו בני ישראל את ידיהם על הלוים׃ והניף אהרן את הלוים תנופה לפני יהוה מאת בני ישראל והיו לעבד את עבדת יהוה׃ והלוים יסמכו את ידיהם על ראש הפרים ועשה את האחד חטאת ואת האחד עלה ליהוה לכפר על הלוים׃ והעמדת את הלוים לפני אהרן ולפני בניו והנפת אתם תנופה ליהוה׃ והבדלת את הלוים מתוך בני ישראל והיו לי הלוים׃ ואחרי כן יבאו הלוים לעבד את אהל מועד וטהרת אתם והנפת אתם תנופה׃ כי נתנים נתנים המה לי מתוך בני ישראל תחת פטרת כל רחם בכור כל מבני ישראל לקחתי אתם לי׃ כי לי כל בכור בבני ישראל באדם ובבהמה ביום הכתי כל בכור בארץ מצרים הקדשתי אתם לי׃ ואקח את הלוים תחת כל בכור בבני ישראל׃ ואתנה את הלוים נתנים לאהרן ולבניו מתוך בני ישראל לעבד את עבדת בני ישראל באהל מועד ולכפר על בני ישראל ולא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקדש׃ ויעש משה ואהרן וכל עדת בני ישראל ללוים ככל אשר צוה יהוה את משה ללוים כן עשו להם בני ישראל׃ ויתחטאו הלוים ויכבסו בגדיהם וינף אהרן אתם תנופה לפני יהוה ויכפר עליהם אהרן לטהרם׃ ואחרי כן באו הלוים לעבד את עבדתם באהל מועד לפני אהרן ולפני בניו כאשר

קדם משכן זימנא ותכנוש ית כל כנישתא דבני ישראל׃ ותקריב ית ליואי קדם יי׳ ויסמכון בני ישראל ית ידיהון על ליואי׃ וירים אהרן ית ליואי ארמא קדם יי׳ מן בני ישראל׃ ויהון למפלח ית פולחנא דיי׳׃ וליואי יסמכון ית ידיהון על ריש תוריא ועיבד ית חד חטאתא וית חד עלתא קדם יי׳ לכפרא על ליואי׃ ותקים ית ליואי קדם אהרן וקדם בנוהי ותרים יתהון ארמא קדם יי׳׃ ותפריש ית ליואי מגו בני ישראל ויהון משמשין קדמי ליואי׃ ובתר כן יעלון ליואי למפלח ית משכן זימנא ותדכי יתהון ותרים יתהון ארמא׃ ארי אפרשא מפרשין אינון קדמי מגו בני ישראל חלף פתח כל וולדא בוכרא כולא מבני ישראל קריבית יתהון לפולחני׃ ארי דילי כל בוכרא בבני ישראל באינשא ובבעירא ביומא דקטלית כל בוכרא בארעא דמצרים אקדישית יתהון קדמי׃ וקריבית ית ליואי חלף כל בוכרא בבני ישראל׃ ויהבית ית ליואי מסירין לאהרן ולבנוהי מגו בני ישראל למפלח ית פולחן בני ישראל במשכן זימנא ולכפרא על בני ישראל ולא יהא בבני ישראל מותא במקרב בני ישראל לקודשא׃ ועבד משה ואהרן וכל כנישתא דבני ישראל לליואי ככל דפקיד יי׳ ית משה לליואי בן עבדו להון בני ישראל׃ ואדכיאו ליואי וחוורו לבושיהון וארים אהרן יתהון ארמא קדם יי׳ וכפר עליהון אהרן לדכואיהון׃ ובתר כן עלו ליואי למפלח ית פולחנהון במשכן זימנא קדם אהרן וקדם בנוהי כמא

אהל מועד שהעזרות שבנה [illegible] שקים לקים [illegible] יקודת עזרה [illegible] ׳ והקהלת את כל עדת בני ישראל׃ לפי שהלוים נתונים קרבן כפרה תחתיהם יבאו ויעמדו על קרבנם ויסמכו ידיהם עליהם׃ והניף אהרן תנופה כדרך אשם מצורע שטעון תנופה חי׳ שלש תנופות נאמרו בפרשה הראשונה לבני קהת לכך נאמר בם לעבוד את עבודת יי׳ לפי שעבודת קדש הקדשים עליהם הארון והשלחן וגו׳ השנייה לבני גרשון לכך נאמר בם תנופה ליי׳ שאף עליהם היתה עבודת הקדש יריעות וקרסים הנראין בבית קדש הקדשים׳ והשלישית לבני מררי׳ נתונים נתונים׳ נתונים למשא נתונים לשיר׳ פטרת׳ פתיחת׳ כי לי כל בכור׳ שלי היו הבכורות בקו הדין שהגנתי עליהם בבכורי מצרים׳ ולקחתי אתם לי׳ על שטעו בעגל׳ ואתנה את הלוים׳ חמשה פעמים נאמר בני ישראל במקרא זה להודיע חבתן שנכפלו אזכרותיהן במקרא אחד כמנין חמשה חומשי תורה וכך ראיתי בבראשית רבה׳ ולא יהיה נגף׳ שלא יצטרכו לגשת אל הקדש׳ שאם יגשו יהיה נגף׳ ויעש משה ואהרן וכל עדת׳ משה העמידן׳ אהרן הניף׳ ישראל סמכו ידיהם׳ כאשר צוה יי׳ כן עשו׳ להגיד שבח העושים ושהנעשה בהם שלא עכב אחד מהם׳

צוה יהוה את משה על הלוים כן עשו להם׃ וידבר יהוה אל משה לאמר׃ זאת אשר ללוים מבן חמש ועשרים שנה ומעלה יבוא לצבא צבא בעבדת אהל מועד׃ ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבדה ולא יעבד עוד׃ ושרת את אחיו באהל מועד לשמר משמרת ועבדה לא יעבד ככה תעשה ללוים במשמרתם׃

וידבר יהוה אל משה במדבר סיני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים בחדש הראשון לאמר׃ ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו׃ בארבעה עשר יום בחדש הזה בין הערבים תעשו אתו במעדו ככל חקתיו וככל משפטיו תעשו אתו׃ וידבר משה אל בני ישראל לעשת הפסח׃ ויעשו את הפסח בראשון בארבעה עשר יום לחדש בין הערבים במדבר סיני ככל אשר צוה יהוה את משה כן עשו בני ישראל׃ ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשת הפסח ביום ההוא ויקרבו לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא׃ ויאמרו האנשים ההמה אליו אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן יהוה במעדו בתוך בני ישראל׃ ויאמר אלהם משה עמדו ואשמעה מה יצוה יהוה לכם׃

וידבר יהוה אל משה לאמר׃ דבר

דפקיד יי׳ ית משה על ליואי כן עבדו להון׃ ומליל יי׳ עם משה למימר׃ דא די לליואי מבר עשרין וחמש שנין ולעילא ייתי לחיילא חילא בפולחן משכן זימנא׃ ומבר חמשין שנין יתוב מחילי פולחנא ולא יפלח עוד׃ וישמש עם אחוהי במשכן זימנא למיטר מטרא ופולחנא לא יפלח כדין תעביד לליואי במטרתהון׃

ומליל יי׳ עם משה במדברא דסיני בשתא תניתא למיפקהון מארעא דמצרים בירחא קדמאה למימר׃ ויעבדון בני ישראל ית ניכסת פסחא בזימניה׃ בארבעה עשר יומא לירחא הדין בין שמשיא תעבדון יתיה בזימניה ככל גזירתיה וככל דחזי ליה תעבדון יתיה׃ ומליל משה עם בני ישראל למעבד פיסחא׃ ועבדו ית פיסחא בניסן בארבעת עשר יומא לירחא בין שמשיא במדברא דסיני ככל דפקיד יי׳ ית משה כן עבדו בני ישראל׃ והוו גובריא דהוו מסאבין לטמא נפשא דאינשא ולא יכילו למעבד פיסחא ביומא ההוא וקריבו קדם משה וקדם אהרן ביומא ההוא׃ ואמרו גובריא האינון ליה אנחנא מסאבין לטמא נפשא דאינשא למה נתמנע בדיל דלא לקרבא ית קורבנא דיי׳ בזימניה בגו בני ישראל׃ ואמר להון משה אוריכו עד דאשמע מה דאיתפקד מן קדם יי׳ על דילכון׃ ומליל יי׳ עם משה למימר׃ מליל

מבן חמש ועשרים׳ ובמקום אחר הוא אומר מבן שלשים שנה׳ הא כיצד מבן כ״ה בא ללמוד הלכות עבודה ולומד חמש שנים ובן שלשים עובד׳ מכאן לתלמיד שלא ראה סימן יפה במשנתו בחמש שנים שוב אינו רואה׳ לא יעבוד עוד׳ עבודת משא בכתף אבל חוזר הוא לנעילת שערים ולשיר ולטעון עגלות׳ וזהו שכתוב ושרת את אחיו עם אחיו כתרגומו׳ לשמור משמרת׳ לחנות סביב האהל ולהוריד ולהקים בשעת מסעות׳ בחדש הראשון׳ ופרשה שבראש הספר לא נאמרה עד אייר למדת שאין סדר מוקדם ומאוחר בתורה׳ ולמה לא פתח בזו מפני שהיא גנותן של ישראל שכל מ׳ שנה שהיו במדבר לא הקריבו אלא פסח זה בלבד׳ במועדו׳ אף בשבת אף בטומאה׳ ככל חקותיו׳ אלו מצות שבגופו שה תמים זכר בן שנה׳ וככל משפטיו׳ אלו מצות שעל גופו כגון שבעת ימים לאכילה ולבעור חמץ׳ וידבר משה׳ מה תלמוד לומר והלא כבר נאמר וידבר משה את מועדי יי׳ אלא כששמע פרשת מועדים מסיני אמרה להם וחזר והזהירם בשעת מעשה׳ לפני משה ולפני אהרן כששניהם יושבים בבית המדרש באו ושאלום ולא יתכן לומר זה אחר זה שאם משה לא ידע אהרן מנין לו׳ למה נגרע׳ אמר להם אין קדשים קרבים בטומאה אמרו לו יזרק עלינו הדם בכהנים טהורים ויאכל הבשר לטהורים אמר להם

עמדו ואשמעה כתלמיד המובטח לשמוע מפי רבו [illegible] אשרי ילוד אשה שכך מובטח שכל זמן שהיה רוצה היה מדבר [illegible] ראויה היתה פרשה זו להאמר על ידי משה ... אלא שזכו אלו שתאמר על ידיהם שמגלגלין זכות על ידי זכאי׳

מצוה ויו לומר ספר שמות זמן שחיטה

ני״ חסר לך לומר כך שלא עשו במדבר אלא אותו פסח לבד

אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם כגון לו נושאי ארונו של יוסף

במדבר פארן׃ ויסעו בראשנה על פי יהוה ביד משה׃ ויסע דגל מחנה בני יהודה בראשנה לצבאתם ועל צבאו נחשון בן עמינדב׃ ועל צבא מטה בני יששכר נתנאל בן צוער׃ ועל צבא מטה בני זבולן אליאב בן חלן׃ והורד המשכן ונסעו בני גרשון ובני מררי נשאי המשכן׃ ונסע דגל מחנה ראובן לצבאתם ועל צבאו אליצור בן שדיאור׃ ועל צבא מטה בני שמעון שלמיאל בן צורישדי׃ ועל צבא מטה בני גד אליסף בן דעואל׃ ונסעו הקהתים נשאי המקדש והקימו את המשכן עד באם׃ ונסע דגל מחנה בני אפרים לצבאתם ועל צבאו אלישמע בן עמיהוד׃ ועל צבא מטה בני מנשה גמליאל בן פדהצור׃ ועל צבא מטה בני בנימן אבידן בן גדעוני׃ ונסע דגל מחנה בני דן מאסף לכל המחנת לצבאתם ועל צבאו אחיעזר בן עמישדי׃ ועל צבא מטה בני אשר פגעיאל בן עכרן׃ ועל צבא מטה בני נפתלי אחירע בן עינן׃ אלה מסעי בני ישראל לצבאתם ויסעו׃

ויאמר משה לחבב בן רעואל המדיני חתן משה נסעים אנחנו אל המקום אשר אמר יהוה אתו אתן לכם לכה אתנו והטבנו לך

במדברא דפארן׃ ונטלו בקדמיתא על מימרא דיי׳ בידא דמשה׃ ונטל טיקס משריתא דבני יהודה בקדמיתא לחיליהון ועל חיליה נחשון בר עמינדב׃ ועל חילא שבטא דבני יששכר נתנאל בר צוער׃ ועל חילא שבטא דבני זבולן אליאב בר חילן׃ ואיתפרק משכנא ונטלין בני גרשון ובני מררי נטלי משכנא׃ ונטל טיקס משריתא דראובן לחיליהון ועל חיליה אליצור בר שדיאור׃ ועל חילא שבטא דבני שמעון שלומיאל בר צורישדי׃ ועל חילא שבטא דבני גד אליסף בר דעואל׃ ונטלין בני קהת נטלי מקדשא ומקימין ית משכנא עד מיתיהון׃ ונטל טיקס משריתא דבני אפרים לחיליהון ועל חיליה אלישמע בר עמיהוד׃ ועל חילא שבטא דבני מנשה גמליאל בר פדהצור׃ ועל חילא שבטא דבני בנימן אבידן בר גדעוני׃ ונטל טיקס משריתא דבני דן מכניש לכל משריתא לחיליהון ועל חיליה אחיעזר בר עמישדי׃ ועל חילא שבטא דבני אשר פגעיאל בר עכרן׃ ועל חילא שבטא דבני נפתלי אחירע בר עינן׃ אלין מטלני בני ישראל לחיליהון ונטלון׃

ואמר משה לחובב בר רעואל מדינאה חמוהי דמשה נטלין אנחנא לאתרא דאמר יי׳ יתיה אתן לכון איתא עמנא ונוטיב לך

כי יהוה דבר טוב על ישראל׃ ויאמר אליו לא אלך כי אם אל ארצי ואל מולדתי אלך׃ ויאמר אל נא תעזב אתנו כי על כן ידעת חנתנו במדבר והיית לנו לעינים׃ והיה כי תלך עמנו והיה הטוב ההוא אשר ייטיב יהוה עמנו והטבנו לך׃ ויסעו מהר יהוה דרך שלשת ימים וארון ברית יהוה נסע לפניהם דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה׃ וענן יהוה עליהם יומם בנסעם מן המחנה׃ ויהי בנסע הארן ויאמר משה קומה יהוה ויפצו איביך וינסו משנאיך מפניך׃ ובנחה יאמר שובה יהוה רבבות אלפי ישראל׃

ויהי העם כמתאננים רע באזני יהוה וישמע יהוה ויחר אפו ותבער בם אש יהוה ותאכל בקצה המחנה׃ ויצעק העם אל משה ויתפלל משה

ארי יי׳ מליל לאיטבא טבא על ישראל׃ ואמר ליה לא איזיל אלהן לארעי ולילדותי איזיל׃ ואמר לא כען תשבוק יתנא ארי על כן ידעתא כד הוינא שרן במדברא וגבורן דאיתעבידא לנא חזיתא בעינך׃ ויהא ארי תיזיל עמנא ויהא טבא ההוא דיוטיב יי׳ עמנא נוטיב לך׃ ונטלו מטורא דיי׳ מהלך תלתא יומין וארון קיימא דיי׳ נטיל קדמיהון מהלך תלתא יומין לאתקנא להון אתר בית מישרא׃ וענן יקרא דיי׳ מטיל עליהון ביממא במטלהון מן משריתא׃ והוה במיטל ארונא ואמר משה גלי יי׳ ויבדרון סנאך ויעירקון בעלי דבבך מן קדמך׃ ובמישריה הוה אמר תוב יי׳ שרי ביקרך בגו ריבבן אלפיא דישראל׃

והות עמא כד מסתקפין מש קדם יי׳ ושמיע קדם יי׳ ותקיף רוגזיה ודליקת בהון אשתא מן קדם יי׳ ושיציאת בסייפי משריתא׃ וצוח עמא למשה וצלי משה

במדבר פארן׃ ויסעו בראשנה על פי יהוה ביד משה׃ ויסע דגל מחנה בני יהודה בראשנה לצבאתם ועל צבאו נחשון בן עמינדב׃ ועל צבא מטה בני יששכר נתנאל בן צוער׃ ועל צבא מטה בני זבולן אליאב בן חלן׃ והורד המשכן ונסעו בני גרשון ובני מררי נשאי המשכן׃ ונסע דגל מחנה ראובן לצבאתם ועל צבאו אליצור בן שדיאור׃ ועל צבא מטה בני שמעון שלמיאל בן צורישדי׃ ועל צבא מטה בני גד אליסף בן דעואל׃ ונסעו הקהתים נשאי המקדש והקימו את המשכן עד באם׃ ונסע דגל מחנה בני אפרים לצבאתם ועל צבאו אלישמע בן עמיהוד׃ ועל צבא מטה בני מנשה גמליאל בן פדהצור׃ ועל צבא מטה בני בנימן אבידן בן גדעוני׃ ונסע דגל מחנה בני דן מאסף לכל המחנת לצבאתם ועל צבאו אחיעזר בן עמישדי׃ ועל צבא מטה בני אשר פגעיאל בן עכרן׃ ועל צבא מטה בני נפתלי אחירע בן עינן׃ אלה מסעי בני ישראל לצבאתם ויסעו׃

ויאמר משה לחבב בן רעואל המדיני חתן משה נסעים אנחנו אל המקום אשר אמר יהוה אתו אתן לכם לכה אתנו והטבנו לך

במדברא דפארן׃ ונטלו בקדמיתא על מימרא דיי׳ בידא דמשה׃ ונטל טיקס משריתא דבני יהודה בקדמיתא לחיליהון ועל חיליה נחשון בר עמינדב׃ ועל חילא שבטא דבני יששכר נתנאל בר צוער׃ ועל חילא שבטא דבני זבולן אליאב בר חילן׃ ומתפרק משכנא ונטלין בני גרשון ובני מררי נטלי משכנא׃ ונטל טיקס משריתא דראובן לחיליהון ועל חיליה אליצור בר שדיאור׃ ועל חילא שבטא דבני שמעון שלמיאל בר צורישדי׃ ועל חילא שבטא דבני גד אליסף בר דעואל׃ ונטלין בני קהת נטלי מקדשא ומקימין ית משכנא עד מיתיהון׃ ונטל טיקס משריתא דבני אפרים לחיליהון ועל חיליה אלישמע בר עמיהוד׃ ועל חילא שבטא דבני מנשה גמליאל בר פדהצור׃ ועל חילא שבטא דבני בנימן אבידן בר גדעוני׃ ונטל טיקס משריתא דבני דן מכניש לכל משריתא לחיליהון ועל חיליה אחיעזר בר עמישדי׃ ועל חילא שבטא דבני אשר פגעיאל בר עכרן׃ ועל חילא שבטא דבני נפתלי אחירע בר עינן׃ אלין מטלני בני ישראל לחיליהון ונטלין׃

ואמר משה לחובב בר רעואל מדינאה חמוהי דמשה נטלין אנחנא לאתרא דאמר יי׳ יתיה אתן לכון איתא עמנא ונוטיב לך

[illegible]

כי יהוה דבר טוב על ישראל׃ ויאמר אליו לא אלך כי אם אל ארצי ואל מולדתי אלך׃ ויאמר אל נא תעזב אתנו כי על כן ידעת חנתנו במדבר והיית לנו לעינים׃ והיה כי תלך עמנו והיה הטוב ההוא אשר ייטיב יהוה עמנו והטבנו לך׃ ויסעו מהר יהוה דרך שלשת ימים וארון ברית יהוה נסע לפניהם דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה׃ וענן יהוה עליהם יומם בנסעם מן המחנה׃ ויהי בנסע הארן ויאמר משה קומה יהוה ויפצו איביך וינסו משנאיך מפניך׃ ובנחה יאמר שובה יהוה רבבות אלפי ישראל׃

ויהי העם כמתאננים רע באזני יהוה וישמע יהוה ויחר אפו ותבער בם אש יהוה ותאכל בקצה המחנה׃ ויצעק העם אל משה ויתפלל משה

ארי יי׳ מליל לאיטבא טבא על ישראל׃ ואמר ליה לא איזיל אילהן לארעי ולילדותי איזיל׃ ואמר לא כען תשבוק יתנא ארי על כן ידעתא כד הוינא שרן במדברא וגבורן דאיתעבידא לנא חזיתא בעינך׃ ויהא ארי תיזיל עמנא ויהא טבא ההוא דיוטיב יי׳ עמנא ונוטיב לך׃ ונטלו מטורא דיי׳ מהלך תלתא יומין וארון קיימא דיי׳ נטיל קדמיהון מהלך תלתא יומין לאתקנא להון אתר בית מישרא׃ וענן יקרא דיי׳ מטיל עליהון ביממא במטלהון מן משריתא׃ והוה במטל ארונא ואמר משה גלי יי׳ ויתבדרון סנאך ויעירקון בעלי דבבך מן קדמך׃ ובמישריה הוה אמר תוב יי׳ שרי ביקרך בגו ריבבן אלפיא דישראל׃ והוה עמא כד מיתרעמין ביש קדם יי׳ ושמיע קדם יי׳ ותקיף רוגזיה ודליקת בהון אישתא מן קדם יי׳ ושיציאת בסייפי משריתא׃ וצוח עמא למשה וצלי משה

[illegible]

[illegible]

אל יהוה ותשקע האש: ויקרא שם
המקום ההוא תבערה כי בערה בם
אש יהוה: והאספסף אשר בקרבו
התאוו תאוה וישבו ויבכו גם בני
ישראל ויאמרו מי יאכלנו בשר: זכרנו
את הדגה אשר נאכל במצרים חנם
את הקשאים ואת האבטחים ואת
החציר ואת הבצלים ואת השומים:
ועתה נפשנו יבשה אין כל בלתי
אל המן עינינו: והמן כזרע גד הוא
ועינו כעין הבדלח: שטו העם ולקטו
וטחנו ברחים או דכו במדכה ובשלו
בפרור ועשו אתו עגות והיה טעמו
כטעם לשד השמן: וברדת הטל על
המחנה לילה ירד המן עליו: וישמע
משה את העם בכה למשפחתיו
איש לפתח אהלו ויחר אף יהוה מאד
ובעיני משה רע: ויאמר משה אל
יהוה למה הרעת לעבדך ולמה לא
מצתי חן בעיניך לשום את משא
כל העם הזה עלי: האנכי הריתי את
כל העם הזה אם אנכי ילדתיהו כי
תאמר אלי שאהו בחיקך כאשר

קדם יי ואשתקעת אישתא:
וקרא שמא דאתרא ההוא
דליקתא ארי דליקת בהון
אישתא מן קדם יי:
וערברבין די בניהון שאילו
שאלתא ותבו ובכו אף בני
ישראל ואמרו מי יוכלננא
בישרא:
דכירין אנחנא ית נוניא דהוינא
אכלין במצרים מגן ית בוציניא
ית אבטיחיא וכרתי ובוצלי
ותומי:
וכען נפשנא תאיבא לית כל
מדעם אילהן למנא עיננא:
ומנא כבר זרע גידא הוא וחזוה
כחיזו ברולחא:
שיטין עמא ולקטין ודמטחין
בריחיא או דקין
במדוכתא ומבשלין ליה
בקידרא ועבדין יתיה גריצן
והוי טעמיה כטעם דליש
במשחא:
וכד נחית טלא על משריתא
בליליא נחית מנא עלוהי:
ושמע משה ית עמא בכן
לזרעייתהון גבר לתרע
משכניה ותקיף רוגזא דיי
לחדא ובעיני משה ביש:
ואמר משה קדם יי למא
אבאישתא לעבדך ולמא לא
אשכחית רחמין קדמך
לשואה ית מטול כל עמא
הדין עלי:
האב אנא לכל עמא
הדין אם בני אינון דתימר לי
סוברהי בתוקפך כמא

[illegible]

ישא האמן את הינק על האדמה
אשר נשבעת לאבתיו: מאין לי בשר
לתת לכל העם הזה כי יבכו עלי
לאמר תנה לנו בשר ונאכלה: לא
אוכל אנכי לבדי לשאת את כל
העם הזה כי כבד ממני: ואם ככה את
עשה לי הרגני נא הרג אם מצאתי
חן בעיניך ואל אראה ברעתי:
ויאמר יהוה אל משה אספה
לי שבעים איש מזקני ישראל אשר
ידעת כי הם זקני העם ושטריו
ולקחת אתם אל אהל מועד והתיצבו
שם עמך: וירדתי ודברתי עמך שם
ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי
עליהם ונשאו אתך במשא העם ולא
תשא אתה לבדך: ואל העם תאמר
התקדשו למחר ואכלתם בשר כי
בכיתם באזני יהוה לאמר מי יאכלנו
בשר כי טוב לנו במצרים ונתן יהוה
לכם בשר ואכלתם: לא יום אחד
תאכלון ולא יומים ולא חמשה ימים
ולא עשרה ימים ולא עשרים יום:
עד חדש ימים עד אשר יצא מאפכם
והיה לכם לזרא יען כי מאסתם את

דמסובר תורביינא ית ינקא על
ארעא דקיימתא לאבהתוהי:
מנא לי בישרא למיתן לכל
עמא הדין ארי בכן עלי למימר
הב לנא בישרא וניכול:
לית אנא יכיל בלחודוהי
לסוברא ית כל עמא הדין ארי
יקיר הוא מני:
ואם כדין את עביד לי קטולני
כען קטול אם אשכחית רחמין
קדמך ולא אחזי בבישתי:
ואמר יי למשה כנוש קדמי
שבעין גברין מסבי ישראל די
ידעתא ארי אינון סבי עמא
וסרכוהי ותדבר יתהון למשכן
זימנא ויתעתדון תמן עמך:
ואתגלי ואמליל עמך תמן
ואירבי מן רוחא די עלך
ואשוי עליהון ויסברון עמך
בטטול עמא ולא תסובר את
בלחודך:
ולעמא תימר אזדמנו למחר
ותיכלון בישרא ארי בכיתון
קדם יי למימר מאן יוכלננא
בישרא ארי טב לנא במצרים
ויתן יי לכון בישרא ותיכלון:
לא יומא חד תיכלון ולא תרין
יומין ולא חמשא יומין ולא
עשרה יומין ולא עשרין יומין:
עד ירח יומין עד
דתתקצון ביה ויהא לכון
לתקלא חלף דקצתון במימרא

[illegible]

[illegible]

יהוה אשר בקרבכם ותבכו לפניו לאמר למה זה יצאנו ממצרים׃ ויאמר משה שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו ואתה אמרת בשר אתן להם ואכלו חדש ימים׃ הצאן ובקר ישחט להם ומצא להם אם את כל דגי הים יאסף להם ומצא להם׃

ויאמר יהוה אל משה היד יהוה תקצר עתה תראה היקרך דברי אם לא׃ ויצא משה וידבר אל העם את דברי יהוה ויאסף שבעים איש מזקני העם ויעמד אתם סביבת האהל׃ וירד יהוה בענן וידבר אליו ויאצל מן הרוח אשר עליו ויתן על שבעים איש הזקנים ויהי כנוח עליהם הרוח ויתנבאו ולא יספו׃ וישארו שני אנשים במחנה שם האחד אלדד ושם השני

דיי׳ רשפינתיה שריא בינכון ובכיתון קדמוהי למימר למה דנן נפקנא ממצרים׃ ואמר משה שית מאה אלפין רגלאין עמא דאנא ביניהון ואת אמרת בשרא אתן להון וייכלון ירח יומין׃

העאן ותורין יתנכסון להון היספקון להון אם ית כל נוני ימא יתכנשון להון היספקון להון׃

ואמר יי׳ למשה המימרא דיי׳ איתעכב כען תחזי היערעינך פתגמי אם לא׃ ונפק משה ומליל לעמא ית פיתגמיא דיי׳ וכנש שבעין גברין מסבי עמא ואקים יתהון סוחרנות משכנא׃ ואיתגלי יי׳ בעננא ומליל עימיה ורבי מן רוחא די עלוהי ויהב על שבעין גברין סביא והוה כד שרא עליהון רוח נבואה ומתנבן ולא פסקן׃

ואישתארו תרין גוברין במשריתא שום חד אלדד ושום תנינא

[illegible]

מידד ותנח עלהם הרוח והמה בכתבים ולא יצאו האהלה ויתנבאו במחנה׃ וירץ הנער ויגד למשה ויאמר אלדד ומידד מתנבאים במחנה׃ ויען יהושע בן נון משרת משה מבחריו ויאמר אדני משה כלאם׃ ויאמר לו משה המקנא אתה לי ומי יתן כל עם יהוה נביאים כי יתן יהוה את רוחו עליהם׃ ויאסף משה אל המחנה הוא וזקני ישראל׃ ורוח נסע מאת יהוה ויגז שלוים מן הים ויטש על המחנה כדרך יום כה וכדרך יום כה סביבות המחנה וכאמתים על פני הארץ׃ ויקם העם כל היום ההוא וכל הלילה וכל יום המחרת ויאספו את השלו הממעיט אסף עשרה חמרים וישטחו להם שטוח סביבות המחנה׃ הבשר עודנו בין שניהם טרם יכרת ואף יהוה חרה בעם ויך יהוה בעם מכה רבה מאד׃ ויקרא את שם המקום ההוא קברות התאוה כי שם קברו את העם המתאוים׃ מקברות התאוה נסעו העם חצרות ויהיו בחצרות׃

ותדבר מרים ואהרן במשה על אדות האשה הכשית אשר לקח כי אשה

מידד ושרא עליהון רוח נבואה ואינון בכתיביא ולא נפקו למשכנא ואתנביאו במשריתא

ורהט עולימא וחוי למשה ואמר אלדד ומידד מתנבן במשריתא׃ ואתיב יהושע בר נון משומשניה דמשה מעולימוהי ואמר רבוני משה איסרינון׃

ואמר ליה משה הקנאתי את מקנא רעינא מן דיהון כל עמא דיי׳ נביאין ארי יתן יי׳ ית רוח נבואתיה עליהון׃ ואיתכניש משה למשריתא הוא וסבי ישראל׃ ורוחא נטל מן קדם יי׳ ואפרח סלוין מן ימא ורמא על משריתא כמהלך יומא לכא וכמהלך יומא לכא סחור סחור למשריתא וכרום תרתין אמין על אפי ארעא׃ וקם עמא כל יומא ההוא וכל ליליא וכל יומא דבתרוהי וכנשו ית שלו דאזעיר כנש עשרא דגורין ושטיחו להון שטיחין סחור סחור למשריתא

בשרא עד דהוא בין שיניהון עד דלא פסק ורוגזא דיי׳ תקיף בעמא וקטל יי׳ בעמא קטול סגי לחדא׃

וקרא ית שמא דאתרא ההוא קברי דמשאלי ארי תמן קברו ית עמא דשאילו׃

מקברי דמשאלי נטלו עמא חצרות והוו בחצרות׃

ומלילת מרים ואהרן במשה על עיסק איתתא שפירתא דנסיב ארי איתתא

[illegible]

[illegible]

[illegible]

כשית לקח: ויאמרו הרק אך במשה דבר יהוה הלא גם בנו דבר וישמע יהוה: והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה:

ויאמר יהוה פתאם אל משה ואל אהרן ואל מרים צאו שלשתכם אל אהל מועד ויצאו שלשתם: וירד יהוה בעמוד ענן ויעמד פתח האהל ויקרא אהרן ומרים ויצאו שניהם: ויאמר שמעו נא דברי אם יהיה נביאכם יהוה במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו: לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא: פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות ותמנת יהוה יביט ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה: ויחר אף יהוה בם וילך: והענן סר מעל

שפירתא נסיב רחיק׳ ואמרו הלחוד ברם במשה מליל יי׳ הלא אף בנא מליל ושמיע קדם יי׳:

וגברא משה ענותן לחדא מכל אינשא די על אפי ארעא:

ואמר יי׳ בתכף למשה ולאהרן ולמרים פוקו תלתיכון למשכן זמנא ונפקו תלתיהון:

ואיתגלי יי׳ בעמודא דעננא וקם לתרע משכנא וקרא אהרן ומרים ונפקו תרויהון: ואמר שמעו כען פתגמי אם יהון לכון נביאין אנא יי׳ בחזוין אנא מיתגלי להון בחלמין אנא ממליל עמהון: לא כן עבדי משה בכל בית׳ מהימן הוא: ממלל עם ממלל מלילנא עמית והיזו ולא בחידין ודמות יקרא די׳ מסתכל ומדין לא דחילתון למללא בעבדי במשה: ותקיף רגזא די׳ בהון ואיסתלק: ועננא איסתלק מעלוי

[illegible]

האהל והנה מרים מצרעת כשלג ויפן אהרן אל מרים והנה מצרעת: ויאמר אהרן אל משה בי אדני אל נא תשת עלינו חטאת אשר נואלנו ואשר חטאנו: אל נא תהי כמת אשר בצאתו מרחם אמו ויאכל חצי בשרו: ויצעק משה אל יהוה לאמר אל נא רפא נא לה:

ויאמר יהוה אל משה ואביה ירק ירק בפניה הלא תכלם שבעת ימים תסגר שבעת ימים מחוץ למחנה ואחר תאסף: ותסגר מרים מחוץ למחנה שבעת ימים והעם לא נסע עד האסף מרים: ואחר נסעו העם מחצרות ויחנו במדבר פארן:

וידבר יהוה אל משה לאמר: שלח לך אנשים ויתרו את ארץ כנען אשר אני נתן לבני ישראל איש אחד איש אחד למטה אבתיו תשלחו כל נשיא בהם: וישלח אתם משה

משכנא והא מרים חורא כתלגא ואיתפני אהרן למרים והא סגירא:

ואמר אהרן למשה בבעו רבוני לא כען תשוי עלנא חובא די טפשנא ודי סרחנא: לא כען תתרחק דא מבינגא ארי אחתנא היא צלי כען על בישרא מיתא הדין דבית׳ ואיתסי: וצלי משה קדם יי׳ למימר אלה בבעו אסי כען לה:

ואמר יי׳ למשה ואלו אבוה מינזף נזפה הלא תתכלם שבעה יומין תסתגר שבעה יומין מברא למשריתא ובתר כן תתכניש: ואיסתגרת מרים מברא למשריתא שבעה יומין ועמא לא נטל עד דאיתכנישת מרים: ובתר כן נטלו עמא מחצרות ושרו במדברא דפארן:

ומליל יי׳ עם משה למימרו שלח לך גוברין ויאללון ית ארעא דכנען דאנא יהיב לבני ישראל גברא חד גברא חד לשיבטא דאבהתוהי תשלחון כל דבא בהון: ושלח יתהון משה

[illegible]

חסלת פרשת בהעלותך

שלח לך

[illegible]

[illegible]

מסדבר פארן על פי יהוה כלם אנשים ראשי בני ישראל המה׃ ואלה שמותם למטה ראובן שמוע בן זכור׃ למטה שמעון שפט בן חורי׃ למטה יהודה כלב בן יפנה׃ למטה יששכר יגאל בן יוסף׃ למטה אפרים הושע בן נון׃ למטה בנימן פלטי בן רפוא׃ למטה זבולן גדיאל בן סודי׃ למטה יוסף למטה מנשה גדי בן סוסי׃ למטה דן עמיאל בן גמלי׃ למטה אשר סתור בן מיכאל׃ למטה נפתלי נחבי בן ופסי׃ למטה גד גאואל בן מכי׃ אלה שמות האנשים אשר שלח משה לתור את הארץ ויקרא משה להושע בן נון יהושע׃ וישלח אתם משה לתור את ארץ כנען ויאמר אלהם עלו זה בנגב ועליתם את ההר׃ וראיתם את הארץ מה הוא ואת העם הישב עליה החזק הוא הרפה המעט הוא אם רב׃ ומה הארץ אשר הוא ישב בה הטובה הוא אם רעה ומה הערים אשר הוא יושב בהנה הבמחנים אם במבצרים׃ ומה הארץ השמנה הוא אם רזה היש בה עץ אם אין והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ והימים ימי בכורי ענבים׃ ויעלו ויתרו את הארץ ממדבר צן עד רחב לבא חמת׃ ויעלו בנגב ויבא עד חברון ושם אחימן ששי ותלמי ילידי הענק וחברון שבע שנים נבנתה לפני צען מצרים׃ ויבאו עד נחל אשכל ויכרתו

ממדברא דפארן על מימרא דיי כולהון גוברין רישי בני ישראל אינון׃
ואלין שמהתהון לשיבטא דראובן שמוע בר זכור׃
לשיבטא דשמעון שפט בר חורי׃
לשיבטא דיהודה כלב בר יפנה׃
לשיבטא דיששכר יגאל בר יוסף׃
לשיבטא דאפרים הושע בר נון׃
לשיבטא דבנימן פלטי בר רפוא׃
לשיבטא דזבולן גדיאל בר סודי׃
לשיבטא דיוסף לשבטא דמנשה גדי בר סוסי׃
לשיבטא דדן עמיאל בר גמלי׃
לשיבטא דאשר סתור בר מיכאל׃
לשיבטא דנפתלי נחבי בר ופסי׃
לשיבטא דגד גאואל בר מכי׃
אלין שמהת גבריא דשלח משה לאללא ית ארעא וקרא משה להושע בר נון יהושע׃
ושלח יתהון משה לאללא ית ארעא דכנען ואמר להון סקו דין בדרומא ותסקון לטורא׃
ותחזון ית ארעא מה היא וית עמא דיתיב עלה התקיף הוא אם חלש הזעיר הוא אם סגיא׃
ומה ארעא דהוא יתיב בה הטבא היא אם בישא ומה קרויא דהוא יתיב בהן הבפצחין אם בכרכין׃
ומה ארעא העתירא היא אם מסכנא האית בה אילנא אם לא ותתקפון ותיסבון מאיבא דארעא ויומיא יומי בכורי ענבין׃
וסליקו ואלילו ית ארעא ממדברא דצן עד רחוב למטי חמת׃
וסליקו בדרומא ואתא עד חברון ותמן אחימן ששי ותלמי בני גברא וחברון שבע שנין אתבניאת קדם טאנס מצרים׃
ואתו עד נחלא דאתכלא וקצו

[illegible]

משם זמורה ואשכול ענבים אחד וישאהו במוט בשנים ומן הרמנים ומן התאנים׃ למקום ההוא קרא נחל אשכול על אדות האשכול אשר כרתו משם בני ישראל׃ וישבו מתור הארץ מקץ ארבעים יום׃ וילכו ויבאו אל משה ואל אהרן ואל כל עדת בני ישראל אל מדבר פארן קדשה וישיבו אתם דבר ואת כל העדה ויראום את פרי הארץ׃ ויספרו לו ויאמרו באנו אל הארץ אשר שלחתנו וגם זבת חלב ודבש הוא וזה פריה׃ אפס כי עז העם הישב בארץ והערים בצרות גדלת מאד וגם ילדי הענק ראינו שם׃ עמלק יושב בארץ הנגב והחתי והיבוסי והאמרי יושב בהר והכנעני יושב על הים ועל יד הירדן׃ ויהס כלב את העם אל משה ויאמר עלה נעלה וירשנו אתה כי יכול נוכל לה׃ והאנשים אשר עלו עמו אמרו לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו׃ ויציאו דבת הארץ אשר תרו אתה אל בני ישראל לאמר הארץ אשר עברנו בה לתור אתה ארץ אכלת יושביה היא וכל העם

מתמן עוברתא ואיתכל ענבין חד ונטלוהו באריחא בתרין ומן רמוניא ומן תאניא׃
לאתרא ההוא קרא נחלא דאתכלא על עיסק איתכלא דקצו מתמן בני ישראל׃
ותבו מלאללא ית ארעא מסוף ארבעין יומין׃
ואזלו ואתו לות משה ולאהרן ולכל כנישתא דבני ישראל למדברא דפארן לרקם ואתיבו יתהון פתגמא וית כל כנישתא ואחזיאונון ית איבא דארעא׃
ואישתעיאו ליה ואמרו אתינא לארעא די שלחתנא ואף עבדא חלב ודבש היא ודין איבה׃
לחוד ארי תקיף עמא דיתיב בארעא וקרויא כריכן רברבן לחדא ואף בני גבריא חזינא תמן׃
עמלקאה יתיב בארע דרומא וחתאי ויבוסאי ואמוראי יתיב בטורא וכנענאה יתיב על ימא ועל כיף ירדנא׃
ואצית כלב ית עמא לות משה ואמר מיסק ניסק ונירת יתה ארי מיכל ניכול לה׃
וגבריא די סליקו עמיה אמרו לא נכול למיסק לות עמא ארי תקיף הוא מננא׃
ואפיקו שום ביש על ארעא דאלילו יתה לות בני ישראל למימר ארעא די עברנא בה לאללא יתה ארעא מקטלא יתבהא היא וכל עמא

[illegible]

לה' עלה או זבח לפלא נדר או בנדבה או במעדיכם לעשות ריח ניחח לה' מן הבקר או מן הצאן׃ והקריב המקריב קרבנו לה' מנחה סלת עשרון בלול ברבעית ההין שמן׃ ויין לנסך רביעית ההין תעשה על העלה או לזבח לכבש האחד׃ או לאיל תעשה מנחה סלת שני עשרנים בלולה בשמן שלשית ההין׃ ויין לנסך שלשית ההין תקריב ריח ניחח לה'׃ וכי תעשה בן בקר עלה או זבח לפלא נדר או שלמים לה'׃ והקריב על בן הבקר מנחה סלת שלשה עשרנים בלול בשמן חצי ההין׃ ויין תקריב לנסך חצי ההין אשה ריח ניחח לה'׃ ככה יעשה לשור האחד או לאיל האחד או לשה בכבשים או בעזים׃ כמספר אשר תעשו ככה תעשו לאחד כמספרם׃ כל האזרח יעשה ככה את אלה להקריב אשה ריח ניחח לה'׃ וכי יגור אתכם גר או אשר בתוככם לדרתיכם ועשה אשה ריח ניחח לה' כאשר תעשו כן יעשה׃ הקהל חקה אחת לכם ולגר הגר חקת עולם לדרתיכם ככם כגר יהיה לפני ה'׃ תורה אחת ומשפט אחד יהיה לכם ולגר הגר אתכם׃

וידבר ה' אל משה לאמר׃ דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם בבאכם אל הארץ אשר אני מביא אתכם

[illegible]

שמה׃ והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה'׃ ראשית ערסתכם חלה תרימו תרומה כתרומת גרן כן תרימו אתה׃ מראשית ערסתיכם תתנו לה' תרומה לדרתיכם׃ וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה אשר דבר ה' אל משה׃ את כל אשר צוה ה' אליכם ביד משה מן היום אשר צוה ה' והלאה לדרתיכם׃ והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה ועשו כל העדה פר בן בקר אחד לעלה לריח ניחח לה' ומנחתו ונסכו כמשפט ושעיר עזים אחד לחטת׃ וכפר הכהן על כל עדת בני ישראל ונסלח להם כי שגגה הוא והם הביאו את קרבנם אשה לה' וחטאתם לפני ה' על שגגתם׃ ונסלח לכל עדת בני ישראל ולגר הגר בתוכם כי לכל העם בשגגה׃

ואם נפש אחת תחטא בשגגה והקריבה עז בת שנתה לחטאת׃ וכפר הכהן על הנפש השגגת בחטאה בשגגה לפני ה' לכפר עליו ונסלח לו׃ האזרח בבני ישראל ולגר הגר בתוכם תורה אחת יהיה לכם לעשה בשגגה׃ והנפש אשר תעשה ביד רמה מן האזרח ומן הגר את ה' הוא מגדף ונכרתה הנפש ההוא מקרב עמה׃ כי דבר ה' בזה ואת מצותו הפר הכרת

[illegible]

בכחך את העם הזה מקרבו ׃ ואמרו אל יושב הארץ הזאת שמעו כי אתה יהוה בקרב העם הזה אשר עין בעין נראה אתה יהוה ועננך עמד עלהם ובעמד ענן אתה הלך לפניהם יומם ובעמוד אש לילה ׃ והמתה את העם הזה כאיש אחד ואמרו הגוים אשר שמעו את שמעך לאמר׃ מבלתי יכלת יהוה להביא את העם הזה אל הארץ אשר נשבע להם וישחטם במדבר ׃ ועתה יגדל נא כח אדני כאשר דברת לאמר׃ יהוה ארך אפים ורב חסד נשא עון ופשע ונקה לא ינקה פקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים׃ סלח נא לעון העם הזה כגדל חסדך וכאשר נשאתה לעם הזה ממצרים ועד הנה׃ ויאמר יהוה סלחתי כדברך ׃ ואולם חי אני וימלא כבוד יהוה את כל הארץ׃ כי כל האנשים הראים את כבדי ואת אתתי אשר עשיתי במצרים ובמדבר וינסו אתי זה עשר פעמים ולא שמעו בקולי ׃ אם יראו את הארץ אשר נשבעתי לאבתם וכל מנאצי לא יראוה׃ ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו וימלא אחרי והביאתיו אל הארץ אשר בא שמה וזרעו יורשנה׃ והעמלקי

בחילך ית עמא הדין מביניהון ׃

ויימרון ליתיב ארעא הדא שמעו ארי את יי דשכינתך שריא בגו עמא הדין די בעיניהון חזן שכינת יקרך יי ועננך קאים עליהון ובעמודא דעננא את מדבר קדמיהון ביממא ובעמודא דאישתא בליליא ׃

ות[illegible] ית עמא הדין כגברא חד ויימרון עממיא די שמעו ית שמע גבורתך למימר ׃

מדלית יכולא קדם יי לאעלא ית עמא הדין לארעא דקיים להון וקטלינון במדברא ׃

כען סגי כען חילא קדמך יי כמא דמלילתא למימר ׃

יי מרחיק רגז ומסגי למעבד טבון שבק לעוין ולמרודי סלח לדתייבין לאוריתא ודלא תייבין לא מזכי מסער חובי אבהן על בני מרדין על דר תליתאי ועל דר רביעאי ׃

שבוק כען לחובי עמא הדין כסגיאות טיבותך וכמא דשבקתא לעמא הדין ממצרים ועד כען ׃

ואמר יי שבקית כפיתגמך ׃

וברם קיים אנא ויתמלי יקרא דיי ית כל ארעא ׃

ארי כל גובריא דחזו ית יקרי וית אתותי דעבדית במצרים ובמדברא ונסיאו קדמי דנן עשר זימנין ולא קבילו במימרי ׃

אם יחזון ית ארעא דקיימית לאבהתהון וכל דארגיזו קדמי לא יחזונה ׃

ועבדי כלב חלף דהות רוח אחרי עמיה ואשלים בתר דחלתי ואעילניה לארעא דעל לתמן ובנוהי יתרכנה ׃

ועמלקאה

[illegible]

[illegible]

ונכרתה הנפש ההוא עונה בה ׃

ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקשש עצים ביום השבת׃ ויקריבו אתו המצאים אתו מקשש עצים אל משה ואל אהרן ואל כל העדה׃ ויניחו אתו במשמר כי לא פרש מה יעשה לו׃ ויאמר יהוה אל משה מות יומת האיש רגום אתו באבנים כל העדה מחוץ למחנה ׃ ויציאו אתו כל העדה אל מחוץ למחנה וירגמו אתו באבנים וימת כאשר צוה יהוה את משה ׃

ויאמר יהוה אל משה לאמר׃ דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם ועשו להם ציצת על כנפי בגדיהם לדרתם ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת ׃ והיה לכם לציצת וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות יהוה ועשיתם אתם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם ׃ למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדשים לאלהיכם ׃ אני יהוה אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני יהוה אלהיכם ׃

וישתיצי אינשא ההוא חוביה ביה ׃

והוו בני ישראל במדברא ואשכחו גבר כד מגבב אעין ביומא דשבתא ׃

וקריבו יתיה דאשכחו יתיה כד מגבב אעין לות משה ולות אהרן ולות כל כנישתא ׃

ואסרו יתיה במטרא ארי לא מפרש מה יתעביד ליה ׃

ואמר יי למשה איתקטלא יתקטיל גברא רגמו יתיה באבניא כל כנישתא מברא למשריתא ׃

ואפיקו יתיה כל כנישתא למברא למשריתא ורגמו יתיה באבניא ומית כמא דפקיד יי ית משה ׃

ואמר יי למשה למימר ׃

מליל עם בני ישראל ותימר להון ויעבדון להון כרוספדין על כנפי כסותהון לדריהון ויתנון על כרוספדא דכנפא חוטא דתכלתא ׃

ויהא לכון לכרוספדין ותחזון יתיה ותדכרון ית כל פיקודיא דיי ותעבדון יתהון ולא תטעון בתר הרהור לבכון ובתר חיזו עיניכון דאתון טען בתריהון ׃

בדיל דתדכרון ותעבדון ית כל פיקודי ותהון קדישין קדם אלהכון ׃

אנא יי אלהכון דאפיקית יתכון מארעא דמצרים למהוי לכון לאלה אנא יי אלהכון ׃

[illegible]

והכנעני יושב בעמק מחר פנו וסעו לכם המדבר דרך ים סוף׃

וכנענאה יתיב במישרא מחר איתפניאו וטולו לכון למדברא ארח ימא דסוף׃

וידבר יהוה אל משה ואל אהרן לאמר׃ עד מתי לעדה הרעה הזאת אשר המה מלינים עלי את תלנות בני ישראל אשר המה מלינים עלי שמעתי׃ אמר אלהם חי אני נאם יהוה אם לא כאשר דברתם באזני כן אעשה לכם׃ במדבר הזה יפלו פגריכם וכל פקדיכם לכל מספרכם מבן עשרים שנה ומעלה אשר הלינתם עלי׃ אם אתם תבאו אל הארץ אשר נשאתי את ידי לשכן אתכם בה כי אם כלב בן יפנה ויהושע בן נון׃ וטפכם אשר אמרתם לבז יהיה והביאתי אתם וידעו את הארץ אשר מאסתם בה׃ ופגריכם אתם יפלו במדבר הזה׃ ובניכם יהיו רעים במדבר ארבעים שנה ונשאו את זנותיכם עד תם פגריכם במדבר׃ במספר הימים אשר תרתם את הארץ ארבעים יום יום לשנה יום לשנה תשאו את עונתיכם ארבעים שנה וידעתם את תנואתי׃ אני יהוה דברתי אם לא זאת אעשה לכל העדה הרעה הזאת הנועדים עלי במדבר הזה יתמו ושם ימתו׃ והאנשים אשר

ומליל יי עם משה למימר׃ עד אימתי לכנישתא בישא הדין די אינון מתרעמין עלי ית תורעמות בני ישראל דאינון מתרעמין עלי שמיע קדמי׃

אימר להון קיים אנא אמר יי אם לא כמא דמלילתון קדמי כן אעביד לכון׃

במדברא הדין יפלון פגריכון וכל מנייניכון לכל חושבנכון מבר עשרין שנין ולעילא דיתרעמתון עלי׃

אם אתון תיעלון לארעא דקיימית במימרי לאשראה יתכון בה אלהין כלב בר יפנה ויהושע בר נון׃

וטפלכון דאמרתון לביזא יהא ואעיל יתהון וידעון ית ארעא דקצתון בה׃

ופגריכון דלכון יפלון במדברא הדין׃

ובניכון יהון טען במדברא ארבעין שנין ויקבלון ית חוביכון עד דיסופון פגריכון במדברא׃

כמנין יומיא דאלילתון ית ארעא ארבעין יומין יומא לשתא יומא לשתא תקבלון ית חוביכון ארבעין שנין ותדעון ית דאיתרעמתון עלי׃

אנא יי גזרית במימרי ואקיים אם לא דא אעביד לכל כנישתא בישתא הדא דאזדמנו עלי במדברא הדין יסופון ותמן ימותון׃

ויקח קרח

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי ודתן ואבירם בני אליאב ואון בן פלת בני ראובן׃ ויקמו לפני משה ואנשים מבני ישראל חמשים ומאתים נשיאי עדה קראי מועד אנשי שם׃ ויקהלו על משה ועל אהרן ויאמרו אלהם רב לכם כי כל העדה כלם קדשים ובתוכם יהוה ומדוע תתנשאו על קהל יהוה׃ וישמע משה ויפל על פניו׃ וידבר אל קרח ואל כל עדתו לאמר בקר וידע יהוה את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו ואת אשר

ואתפליג קרח בר יצהר בר קהת בר לוי ודתן ואבירם בני אליאב ואון בר פלת בני ראובן׃

וקמו קדם משה וגבריא מבני ישראל מאתן וחמשין רברבי כנישתא מעראי זמן אינשין דשמא׃

ואתכנשו על משה ועל אהרן ואמרו להון סגי לכון ארי כל כנישתא כולהון קדישין וביניהון שריא שכינתא דיי ומה דין אתון מתרברבין על קהלא דיי׃

ושמע משה ונפל על אנפוהי׃

ומליל עם קרח ועם כל כנישתיה למימר בצפרא ויהודע יי ית דכשר ליה וית דקדיש ויקריב לקדמוהי וית

יבחר בו יקריב אליו ואת עשו קחו לכם מחתות קרח וכל עדתו ׃ ותנו בהן אש ושימו עליהן קטרת לפני יהוה מחר והיה האיש אשר יבחר יהוה הוא הקדוש רב לכם בני לוי ׃ ויאמר משה אל קרח שמעו נא בני לוי ׃ המעט מכם כי הבדיל אלהי ישראל אתכם מעדת ישראל להקריב אתכם אליו לעבד את עבדת משכן יהוה ולעמד לפני העדה לשרתם ׃ ויקרב אתך ואת כל אחיך בני לוי אתך ובקשתם גם כהנה ׃ לכן אתה וכל עדתך הנעדים על יהוה ואהרן מה הוא כי תלונו עליו ׃ וישלח משה לקרא לדתן ולאבירם בני אליאב ויאמרו לא נעלה ׃ המעט כי העליתנו מארץ זבת חלב ודבש להמיתנו במדבר כי תשתרר עלינו גם השתרר ׃ אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאתנו ותתן לנו נחלת שדה וכרם

דאיתרעי ביה יקריב לשמושיה ׃
דא עבידו סיבו לכון מחתין קרח וכל כנשתיה ׃
והבו בהון אישתא ושויאו עליהון קטרת בוסמין קדם יי מחר ויהא גברא דאיתרעי יי הוא דקדיש סגי לכון בני לוי ׃
ואמר משה לקרח שמעו כען בני ליי ׃
הזעיר לכון ארי אפריש אלהא דישראל יתכון מכנישתא דישראל לקרבא יתכון לקדמוהי למפלח ית פולחן משכנא דיי ולמקם קדם כנישתא לשמשותהון ׃
וקריב יתך וית כל אחך בני לוי עמך ובען אתון אף כהונתא רבא ׃
בכן את וכל כנשתך דאזדמנתון על יי ואהרן מה הוא ארי תתרעמון עלוהי ׃
ושלח משה למיקרי לדתן ולאבירם בני אליאב ואמרו לא ניסק ׃
הזעיר ארי אסיקתנא מארעא עבדא חלב ודבש לקטלותנא במדברא ארי אתרברבת עלנא אף אתרברבא ׃
אף לא לארעא עבדא חלב ודבש אעילתנא ויהבת לנא אחסנת חקלין וכרמין

וכן יחסך בגבול הסימנים של עולם [illegible]

העיני האנשים ההם תנקר לא נעלה ׃ ויחר למשה מאד ויאמר אל יהוה אל תפן אל מנחתם לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעתי את אחד מהם ׃ ויאמר משה אל קרח אתה וכל עדתך היו לפני יהוה אתה והם ואהרן מחר ׃ וקחו איש מחתתו ונתתם עליהם קטרת והקרבתם לפני יהוה איש מחתתו חמשים ומאתים מחתת ואתה ואהרן איש מחתתו ׃ ויקחו איש מחתתו ויתנו עליהם אש וישימו עליהם קטרת ויעמדו פתח אהל מועד ומשה ואהרן ׃ ויקהל עליהם קרח את כל העדה אל פתח אהל מועד וירא כבוד יהוה אל כל העדה ׃

סתום

וידבר יהוה אל משה ואל אהרן לאמר ׃ הבדלו מתוך העדה הזאת ואכלה אתם כרגע ׃ ויפלו על פניהם ויאמרו אל אלהי הרוחת לכל בשר האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצף ׃ וידבר יהוה אל משה לאמר ׃ דבר אל העדה לאמר העלו מסביב למשכן קרח דתן ואבירם ׃ ויקם משה וילך אל דתן ואבירם

העיני גובריא האינון תשלח לעורא לא נסק ׃
ותקיף למשה לחדא ואמר קדם יי לא תקביל ברעוא קרבנהון לא חמרא דחד מנהון שחרית ולא אבאשית לחד מנהון ׃
ואמר משה לקרח את וכל כנשתך הוו זמינין קדם יי את ואינון ואהרן מחר ׃
וסיבו גבר מחתיתיה ותתנון עליהון קטרת בוסמין ותקרבון קדם יי גבר מחתיתיה מאתן וחמשין מחתיאן ואת ואהרן גבר מחתיתיה ׃
ונסיבו גבר מחתיתיה ויהבו עליהון אישתא ושויאו עליהון קטרת בוסמין וקמו בתרע משכן זמנא ומשה ואהרן ׃
ואכניש עליהון קרח ית כל כנישתא לתרע משכן זמנא ואתגלי יקרא דיי לכל כנישתא ׃
ומליל יי עם משה ועם אהרן למימר ׃
איתפרשו מגו כנישתא הדא ואשיצי יתהון כשעה ׃
ונפלו על אפיהון ואמרו אל אלהא דרוחיא לכל בשרא גברא חד יחוב ועל כל כנישתא יהא רגזא ׃
ומליל יי עם משה למימר ׃
מליל עם כנישתא למימר איסתלקו מסחור סחור למשכנא דקרח דתן ואבירם ׃
וקם משה ואזל לות דתן ואבירם

[illegible]

הזאת ואכלה אתם כרגע ויפלו על פניהם׃ ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטרת והולך מהרה אל העדה וכפר עליהם כי יצא הקצף מלפני יהוה החל הנגף׃ ויקח אהרן כאשר דבר משה וירץ אל תוך הקהל והנה החל הנגף בעם ויתן את הקטרת ויכפר על העם׃ ויעמד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה׃ ויהיו המתים במגפה ארבעה עשר אלף ושבע מאות מלבד המתים על דבר קרח׃ וישב אהרן אל משה אל פתח אהל מועד והמגפה נעצרה׃

וידבר יהוה אל משה לאמר׃ דבר אל בני ישראל וקח מאתם מטה מטה לבית אב מאת כל נשיאהם לבית אבתם שנים עשר מטות איש את שמו תכתב על מטהו׃ ואת שם אהרן תכתב על מטה לוי כי מטה אחד לראש בית אבותם׃ והנחתם באהל מועד לפני העדות אשר אועד לכם שמה׃ והיה האיש אשר אבחר בו מטהו יפרח והשכתי מעלי את תלנות בני ישראל אשר הם מלינם עליכם׃ וידבר משה אל בני ישראל ויתנו אליו כל נשיאיהם מטה לנשיא אחד מטה לנשיא אחד לבית אבתם שנים עשר מטות ומטה אהרן בתוך מטותם׃ וינח משה את המטת לפני יהוה באהל העדת׃ ויהי ממחרת ויבא משה אל אהל העדות והנה פרח מטה אהרן לבית לוי ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמל שקדים׃ ויצא

הדא ואשיצי יתהון כשעה ונפלו על אפיהון׃ ואמר משה לאהרן סב ית מחתיתא והב עלה אישתא מעלוי מדבחא ושוי קטרת בוסמין ואוביל בפריע לכנישתא וכפר עליהון ארי נפק רוגזא מן קדם יי שרי מותנא׃ ונסיב אהרן כמא דמליל משה ורהט לגו קהלא והא שרי מותנא בעמא ויהב ית קטרת בוסמיא וכפר על עמא׃ וקם בין מיתיא ובין חייא ואתכליאת מותנא׃ והוו דמיתו במותנא ארבעת עשר אלפין ושבע מאה בר מדמיתו על פלוגתא דקרח׃ ותב אהרן למשה לתרע משכן זימנא ומותנא איתכליאת׃

ומליל יי עם משה למימר׃ מליל עם בני ישראל וסב מנהון חוטרא חוטרא לבית אבא מן כל רברבניהון לבית אבהתהון תרין עשר חוטרין גבר ית שמיה תכתוב על חוטריה׃ וית שמא דאהרן תכתוב על חוטרא דלוי ארי חוטרא חד לריש בית אבהתהון׃ ותצנעינון במשכן זמנא קדם סהדותא דאזמין מימרי לכון תמן׃ ויהא גברא דאתרעי ביה חוטריה יעדי ואניח מן קדמי ית תורעמת בני ישראל די אינון מתרעמין עליכון׃ ומליל משה עם בני ישראל ויהבו ליה כל רברבניהון חוטרא לרבא חד חוטרא לרבא חד לבית אבהתהון תרין עשר חוטרין וחוטרא דאהרן בגו חוטריהון׃ ואצנע משה ית חוטריא קדם יי במשכנא דסהדותא׃ והוה מיומא דבתרוהי ועאל משה למשכנא דסהדותא והא יעא חוטרא דאהרן לבית לוי ואפיק לבלבין ואניץ נץ וכפית מנפיק שגדין׃

וכפר עליהם׳ רז זה מסרו לו מלאך המות כשעלה לרקיע שהקטרת עוצר המגפה כדאית׳ במסכת שבת לפי שהיו ישראל מליזים אחר הקטרת לומר סם המות הוא על ידו מתו נדב ואביהוא ועל ידו נשרפו חמשים ומאתים איש אמר הקב״ה תראו שעוצר המגפה והחטא הוא הממית׳ ויעמוד בין המתים׳ אחז את המלאך והעמידו על כרחו אמר לו המלאך הנח לי לעשות שליחותי אמר לו משה צוני לעכבך אמר לו אני שלוחו של מקום ואתה שלוחו של משה אמר לו אין משה אומר כלום מלבו אלא מפי הגבורה אם אין אתה מאמין הרי הקב״ה ומשה פתח אהל מועד בא עמי ושאל והוא שנאמר וישב אהרן אל משה אל פתח אהל מועד והמגפה נעצרה׳ כי מטה אחד׳ אע״פ שחלקתים לשתי משפחות כהונה לבד ולויה לבד מכל מקום שבט אחד הוא׳ והשכתי׳ כמו וישכו המים וחמת המלך שככה בעבור מטות׳ הנחו באמצע שלא יאמרו מצד שכינה פרח׳ ויוצא פרח׳ כמשמעו׳ ציץ הוא חנטת הפרי כשהפרח נופל׳ ויגמל שקדים׳ כשנגמר הפרי הוכר שהן שקדים׳ לשון ויגמל דרך פירות הוא ולשון זה מצוי בפרי האילן כמו ובוסר גומל יהיה נצה ולמה שקדים הוא פרי הממהר להפריח מכל הפירות אף המעורר על הכהונה פורענותו ממהרת לבא כמו שמצינו בעוזיהו והצרעת זרחה במצחו׳ ובפתח הגדול׳

משה את כל המטת מלפני יהוה אל כל בני ישראל ויראו ויקחו איש מטהו׃

ויאמר יהוה אל משה השב את מטה אהרן לפני העדות למשמרת לאות לבני מרי ותכל תלונתם מעלי ולא ימתו׃ ויעש משה כאשר צוה יהוה אתו כן עשה׃

ויאמרו בני ישראל אל משה לאמר הן גוענו אבדנו כלנו אבדנו׃ כל הקרב הקרב אל משכן יהוה ימות האם תמנו לגוע׃

ויאמר יהוה אל אהרן אתה ובניך ובית אביך אתך תשאו את עון המקדש ואתה ובניך אתך תשאו את עון כהנתכם׃ וגם את אחיך מטה לוי שבט אביך הקרב אתך וילוו עליך וישרתוך ואתה ובניך אתך לפני אהל העדת׃ ושמרו משמרתך ומשמרת כל האהל אך אל כלי הקדש ואל המזבח לא יקרבו ולא ימתו גם הם גם אתם׃ ונלוו עליך ושמרו את משמרת אהל מועד לכל עבדת האהל וזר לא יקרב אליכם׃ ושמרתם את משמרת הקדש ואת משמרת המזבח ולא יהיה עוד קצף על בני ישראל׃ ואני הנה לקחתי את אחיכם הלוים מתוך בני ישראל לכם מתנה נתנים ליהוה לעבד את עבדת אהל מועד׃ ואתה ובניך אתך תשמרו את כהנתכם לכל דבר המזבח ולמבית לפרכת ועבדתם עבדת מתנה אתן את כהנתכם

משה ית כל חוטריא מן קדם יי לות כל בני ישראל ואשתמודעו ונסיבו גבר חוטריה׃

ואמר יי למשה אתיב ית חוטרא דאהרן קדם סהדותא למטרת לאת לעמא מרודא ויסופן תורעמתהון מן קדמי ולא ימותון׃ ועבד משה כמא דפקיד יי יתיה כן עבד׃

ואמרו בני ישראל למשה למימר הא מנגא קטלת חרבא הא מננא בלעת ארעא הא מננא דמיתו במותנא׃ כל דקריב מקרב למשכנא דיי מאית הא אנחנא סיפין למסת׃

ואמר יי לאהרן את ובנך ובית אבוך עמך תקבלון על חובי מקדשא ואת ובנך עמך תקבלון על חובי כהנתכון׃ ואף ית אחך שבטא דלוי שבטא דאבוך קריב לותך ויתוספון עלך וישמשונך ואת ובנך עמך קדם משכנא דסהדותא׃ ויטרון מטרתך ומטרת כל משכנא ברם למאני קודשא ולמדבחא לא יקרבון ולא ימותון אף אנון אף אתון׃ ויתוספון עלך ויטרון ית מטרת משכן זמנא לכל פלחן משכנא וחילוני לא יקרב לותכון׃ ותטרון ית מטרת קודשא וית מטרת מדבחא ולא יהא עוד רוגזא על בני ישראל׃ ואנא הא קריבית ית אחיכון לואי לכון מתנא יהיבין קדם יי למפלח ית פולחן משכן זמנא׃ ואת ובנך עמך תטרון ית כהנתכון לכל פתגם מדבחא ולמגו לפרוכתא ותפלחון פולחן מתנא אתין ית כהנתכון

כמו אסכל שקדים יהיה כפותי זה על זה׳ ותכל תלונותם׳ תלונותם נשון מפעל יחיד נקבה כמו מן רעומתם באשמים אלא בין תלונותם ותלונותם תלונתם תלונה אחת ותלונותם בם דבר ואחד הן תלונות הרבה׳ למשמרת לאות׳ לזכרון שבחרתי באהרן לכהן ולא תלונו עוד על הכהונה׳ כל הקרב הקרב׳ אין אנו יכולין להזהר בכך כלנו רשאין ליכנס לחצר אהל מועד ואחד שיקרב יותר מחבירו ויכנס לתוך אהל מועד ימות׳ האם תמנו לגוע׳ שמא הופקרנו למיתה׳ ויאמר יי אל אהרן׳ לנסח אמר שיאמר לאהרן להזהירו על תקנת ישראל שלא יכנסו למקדש אתה ובניך ובית אביך הם בני קהת אבי עמרם׳ תשאו את עון המקדש׳ עליכם אני מטיל ענש הזרים שיחטאו בעסקי הדברים המקודשים המסורים לכם הוא האהל והארון והשלחן וכלי הקדש׳ אתם תשבו ותזהירו את כל זר הבא ליגע׳ ואתה ובניך הכהנים תשאו את עון כהונתכם שאינה מסורה ללוים ותזהירו הלוים השוגגים שלא יגעו אליכם בעבודתכם׳ וגם את אחיך בני גרשון ובני מררי׳ וילוו׳ ויתחברו אליכם להזהיר את הזרים מלקרב אליהם׳ וישרתוך בשמירת השערים ולמנות מהם גזברים ואמרכלין׳ וזר לא יקרב אליכם׳ אתם אני מזהיר על כך׳ ולא יהיה עוד קצף׳ כמו שהיה כבר שנאמר כי יצא הקצף׳ לכם מתנה נתונים׳ יכול לעבודתכם׳ לשמור משמרתו ונבדלו והזהרתם עבודת

ונחשב ללוים כתבואת גרן וכתבואת יקב: ואכלתם אתו בכל מקום אתם וביתכם כי שכר הוא לכם חלף עבדתכם באהל מועד: ולא תשאו עליו חטא בהרימכם את חלבו ממנו ואת קדשי בני ישראל לא תחללו ולא תמותו:

זאת חקת

וידבר יהוה אל משה ואל אהרן לאמר: זאת חקת התורה אשר צוה יהוה לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדמה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה על: ונתתם אתה אל אלעזר הכהן והוציא אתה אל מחוץ למחנה ושחט אתה לפניו: ולקח אלעזר הכהן מדמה באצבעו והזה אל נכח פני אהל מועד מדמה שבע פעמים: ושרף את הפרה לעיניו את ערה ואת בשרה ואת דמה על פרשה ישרף: ולקח הכהן עץ ארז ואזוב ושני תולעת והשליך אל תוך שרפת הפרה: וכבס בגדיו הכהן ורחץ בשרו במים ואחר יבא אל המחנה וטמא הכהן עד הערב: והשרף אתה יכבס בגדיו במים ורחץ בשרו במים וטמא עד הערב: ואסף איש טהור את אפר הפרה והניח מחוץ למחנה במקום טהור והיתה לעדת בני ישראל למשמרת למי נדה חטאת הוא: וכבס האסף את אפר הפרה את בגדיו וטמא עד הערב והיתה לבני ישראל ולגר

הגר בתוכם לחקת עולם: הנגע במת לכל נפש אדם וטמא שבעת ימים: הוא יתחטא בו ביום השלישי וביום השביעי יטהר ואם לא יתחטא ביום השלישי וביום השביעי לא יטהר: כל הנגע במת בנפש האדם אשר ימות ולא יתחטא את משכן יהוה טמא ונכרתה הנפש ההוא מישראל כי מי נדה לא זרק עליו טמא יהיה עוד טמאתו בו: זאת התורה אדם כי ימות באהל כל הבא אל האהל וכל אשר באהל יטמא שבעת ימים: וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא: וכל אשר יגע על פני השדה בחלל חרב או במת או בעצם אדם או בקבר יטמא שבעת ימים: ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת ונתן עליו מים חיים אל כלי: ולקח אזוב וטבל במים איש טהור והזה על האהל ועל כל הכלים ועל הנפשות אשר היו שם ועל הנגע בעצם או בחלל או במת או בקבר: והזה הטהר על הטמא ביום השלישי וביום השביעי וחטאו ביום השביעי וכבס בגדיו ורחץ במים וטהר בערב: ואיש אשר יטמא ולא יתחטא ונכרתה הנפש ההוא מתוך הקהל כי את מקדש יהוה טמא מי נדה לא זרק עליו טמא הוא: והיתה להם לחקת עולם ומזה מי הנדה יכבס בגדיו והנגע במי הנדה יטמא עד הערב: וכל אשר יגע בו

הטמא יטמא והנפש הנגעת תטמא עד הערב׃

ויבאו בני ישראל כל העדה מדבר צן בחדש הראשון וישב העם בקדש ותמת שם מרים ותקבר שם׃ ולא היה מים לעדה ויקהלו על משה ועל אהרן׃ וירב העם עם משה ויאמרו לאמר ולו גוענו בגוע אחינו לפני יהוה׃ ולמה הבאתם את קהל יהוה אל המדבר הזה למות שם אנחנו ובעירנו׃ ולמה העליתנו ממצרים להביא אתנו אל המקום הרע הזה לא מקום זרע ותאנה וגפן ורמון ומים אין לשתות׃ ויבא משה ואהרן מפני הקהל אל פתח אהל מועד ויפלו על פניהם וירא כבוד יהוה אליהם׃ פ

וידבר יהוה אל משה לאמר׃ קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו והוצאת להם מים מן הסלע והשקית את העדה ואת בעירם׃ ויקח משה את המטה מלפני יהוה כאשר צוהו׃ ויקהלו

מסאבא יהי מסאב ואנש דיקרב ביה יהי מסאב עד רמשא׃

ואתו בני ישראל כל כנשתא למדברא דצין בירחא קדמאה ויתיב עמא ברקם ומיתת תמן מרים ואתקברת תמן׃

ולא הוה מיא לכנשתא ואתכנשו על משה ועל אהרן׃

ונצא עמא עם משה ואמרו למימר ולוי דמיתנא במותא דאחנא קדם ייי׃

ולמה אתיתון ית קהלא דייי למדברא הדין לממת תמן אנחנא ובעירנא׃

ולמה אסקתונא ממצרים לאיתאה יתנא לאתרא בישא הדין לא אתר כשר לבית זרע ואף לא תאינין וגופנין ורמונין ומיא לית למשתי׃

ואתא משה ואהרן מן קדם קהלא לתרע משכן זמנא ונפלו על אפיהון ואתגלי יקרא דייי להון׃

ומליל ייי עם משה למימר׃

סב ית חוטרא ואכניש ית כנשתא את ואהרן אחוך ותמללון עם כפא לעיניהון ויתן מוהי ותפיק להון מיא מן כפא ותשקי ית כנשתא וית בעירהון׃

ונסיב משה ית חוטרא מן קדם ייי כמא דפקדיה׃

[illegible]

משה ואהרן את הקהל אל פני הסלע ויאמר להם שמעו נא המרים המן הסלע הזה נוציא לכם מים׃ וירם משה את ידו ויך את הסלע במטהו פעמים ויצאו מים רבים ותשת העדה ובעירם׃ ס ויאמר יהוה אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם׃ המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את יהוה ויקדש בם׃

וישלח משה מלאכים מקדש אל מלך אדום כה אמר אחיך ישראל אתה ידעת את כל התלאה אשר מצאתנו׃ וירדו אבתינו מצרימה ונשב במצרים ימים רבים וירעו לנו מצרים ולאבתינו׃ ונצעק אל יהוה וישמע קלנו וישלח מלאך ויצאנו ממצרים והנה אנחנו בקדש עיר קצה גבולך׃ נעברה נא בארצך לא נעבר בשדה ובכרם ולא נשתה מי באר דרך המלך נלך

וכנשו משה ואהרן ית קהלא לקדם כפא ואמר להון שמעו כען סרבניא המן כיפא הדין נפיק לכון מיא׃

וארים משה ית ידיה ומחא ית כפא בחוטריה תרתין זמנין ונפקו מיא סגיאין ושתת כנשתא ובעירהון׃

ואמר ייי למשה ולאהרן חלף דלא הימנתון במימרי לקדשותי לעיני בני ישראל בכן לא תעלון ית קהלא הדין לארעא דיהבית להון׃

אנון מי מצותא דנצו בני ישראל קדם ייי ואתקדש בהון׃

ושלח משה אזגדין מרקם למלכא דאדום כדנן אמר אחוך ישראל את ידעת ית כל עקתא דאשכחתנא׃

ונחתו אבהתנא למצרים ויתבנא במצרים יומין סגיאין ואבאישו לנא מצראי ולאבהתנא׃

וצלינא קדם ייי וקביל צלותנא ושלח מלאכא ואפקנא ממצרים והא אנחנא ברקם קרתא דבסטר תחומך׃

נעבר כען בארעך לא נעבר בחקל ובכרם ולא נשתי מי גוב באורח מלכא ניזיל

[illegible]

[illegible]

לא נטה ימין ושמאול עד אשר נעבר גבלך׃ ויאמר אליו אדום לא תעבר בי פן בחרב אצא לקראתך׃ ויאמרו אליו בני ישראל במסלה נעלה ואם מימיך נשתה אני ומקני ונתתי מכרם רק אין דבר ברגלי אעברה׃ ויאמר לא תעבר ויצא אדום לקראתו בעם כבד וביד חזקה׃ וימאן אדום נתן את ישראל עבר בגבלו ויט ישראל מעליו׃ פ

ויסעו מקדש ויבאו בני ישראל כל העדה הר ההר׃ ויאמר יהוה אל משה ואל אהרן בהר ההר על גבול ארץ אדום לאמר׃ יאסף אהרן אל עמיו כי לא יבא אל הארץ אשר נתתי לבני ישראל על אשר מריתם את פי למי מריבה׃ קח את אהרן ואת אלעזר בנו והעל אתם הר ההר׃ והפשט את אהרן את בגדיו והלבשתם את אלעזר בנו ואהרן יאסף ומת שם׃ ויעש משה כאשר צוה יהוה ויעלו אל הר ההר לעיני כל העדה׃

לא נסטי לימינא ולשמאלא עד דנעבר תחומך׃
ואמר ליה אדומאה לא תעיבר בתחומי דילמא בקטלין בחרבא איפוק לקדמותך׃
ואמרו ליה בני ישראל באורח כבישא ניסק ואם מיך נשתי אנא ובעירי ואיתן דמיהון לחוד לית פתגם דמזיק ברגלי איעבר׃
ואמר לא תעבר ונפק אדומאה לקדמותיה בחיל רב וביד תקיפא׃
וסרב אדומאה ולא שבק ית ישראל למעבר בתחומיה וסטא ישראל מלותיה׃
ונטלו מרקם ואתו בני ישראל כל כנשתא להור טורא׃
ואמר יי למשה ולאהרן בהור טורא על תחום ארעא דאדום למימר׃
יתכניש אהרן לעמיה ארי לא יעול לארעא די יהבית לבני ישראל על דסריבתון על מימרי למי מצותא׃
דבר ית אהרן וית אלעזר בריה ואסיק יתהון להור טורא׃
ואשלח ית אהרן ית לבושוהי ותלבשינון ית אלעזר בריה ואהרן יתכניש וימות תמן׃
ועבד משה כמא דפקיד יי וסליקו להור טורא לעיני כל כנשתא׃

[illegible]

ויפשט משה את אהרן את בגדיו וילבש אתם את אלעזר בנו וימת אהרן שם בראש ההר וירד משה ואלעזר מן ההר׃ ויראו כל העדה כי גוע אהרן ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל׃ ס

וישמע הכנעני מלך ערד ישב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים וילחם בישראל וישב ממנו שבי׃ וידר ישראל נדר ליהוה ויאמר אם נתן תתן את העם הזה בידי והחרמתי את עריהם׃ וישמע יהוה בקול ישראל ויתן את הכנעני ויחרם אתהם ואת עריהם ויקרא שם המקום חרמה׃ פ

ויסע מהר ההר דרך ים סוף לסבב את ארץ אדום ותקצר נפש העם בדרך׃ וידבר העם באלהים ובמשה למה העליתנו ממצרים למות במדבר כי אין לחם ואין מים ונפשנו קצה בלחם הקלקל׃ וישלח יהוה

ואשלח משה ית אהרן ית לבושוהי ואלביש יתהון ית אלעזר בריה ומית אהרן תמן בריש טורא ונחת משה ואלעזר מן טורא׃
וחזו כל כנשתא ארי מית אהרן ובכו ית אהרן תלתין יומין כל בית ישראל׃
ושמע כנענאה מלכא דערד דיתיב בדרומא ארי אתא ישראל אורח אלליא ואגיח קרבא בישראל ושבא מנהון שביא׃
וקיים ישראל קיים קדם יי ואמר אם מימסר תמסר ית עמא הדין בידי ואגמר ית קרויהון׃
וקביל יי צלותיה דישראל ומסר ית כנענאה וגמר יתהון וית קרויהון וקרא שמא דאתרא חרמה׃
ונטלו מהור טורא אורח ימא דסוף לאקפא ית ארעא דאדום ועקת נפשא דעמא באורחא׃
ואתרעמו עמא קדם יי ועל משה נצו למא אסיקתונא ממצרים לממת במדברא ארי לית לחמא ולית מיא ונפשנא עקת במנא הדין דמיכליה קליל׃
ושלח יי

[illegible]

[illegible]

בעם את הנחשים השרפים וינשכו את העם וימת עם רב מישראל׃ ויבא העם אל משה ויאמרו חטאנו כי דברנו ביהוה ובך התפלל אל יהוה ויסר מעלינו את הנחש ויתפלל משה בעד העם׃ ויאמר יהוה אל משה עשה לך שרף ושים אתו על נס והיה כל הנשוך וראה אתו וחי׃ ויעש משה נחש נחשת וישמהו על הנס והיה אם נשך הנחש את איש והביט את נחש הנחשת וחי׃ ויסעו בני ישראל ויחנו באבת׃ ויסעו מאבת ויחנו בעיי העברים במדבר אשר על פני מואב ממזרח השמש׃ משם נסעו ויחנו בנחל זרד׃ משם נסעו ויחנו מעבר ארנון אשר במדבר היצא מגבל האמרי כי ארנון גבול מואב בין מואב ובין האמרי׃ על כן יאמר בספר מלחמת יהוה את והב בסופה ואת

בעמא ית חיוין קלן ונכיתו ית עמא ומית עם סגיא מישראל׃

ואתא עמא לות משה ואמרו חבנא ארי איתרעמנא קדם יי ועימך נצינא צלי קדם יי ויעדי מיננא ית חויא וצלי משה על עמא׃

ואמר יי למשה עביד לך קליא ושוי יתיה על את ויהא כל דנכית ויחזי יתיה ויתקיים

ועבד משה חויא דנחשא ושויה על את והוי כד נכית חויא ית גברא ומסתכל לחויא דנחשא ומתקיים׃

ונטלו בני ישראל ושרו באובות

ונטלו מאבות ושרו במגיות עבראי במדברא דעל אפי מואב ממדנח שמשא׃

מתמן נטלו ושרו בנחלא דזרד׃

מתמן נטלו ושרו בעיברא דארנון די במדברא דנפיק מתחום אמוראה ארי ארנון תחום מואב בין מואב ובין אמוראה׃

על כן יאמר בספרא קרבין דעבד יי על ימא דסוף וגבורן

[illegible]

הנחלים ארנון׃ ואשד הנחלים אשר נטה לשבת ער ונשען לגבול מואב׃ ומשם בארה הוא הבאר אשר אמר יהוה למשה אסף את העם ואתנה להם מים׃

אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה׃ באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם במחקק במשענתם וממדבר מתנה׃ וממתנה נחליאל ומנחליאל במות׃ ומבמות הגיא אשר בשדה מואב ראש הפסגה ונשקפה על פני הישימן׃

וישלח ישראל מלאכים אל סיחן מלך האמרי לאמר׃ אעברה בארצך לא נטה בשדה ובכרם לא נשתה מי באר בדרך המלך

על נחלי ארנון׃ ושפוך נחליא דמדברין לקביל לחיית ומסתמיך לתחום מואב

ומתמן איתיהיבת להון בירא היא בירא דאמר יי למשה כנוש ית עמא ואתן להון מיא׃

בכן שבח ישראל ית תושבחתא הדא סק בירא שבחו לה׃

בירא דחפרוה רברביא כרוה רישי עמא ספריא בחטריהון ומדברא איתיהיבת להון׃

ומדאיתיהיבת להון נחתא עמהון לנחליא ומנחליא סלקא עמהון לרמתא׃

ומרמתא לחילתא די בחקל מואב ריש רמתא ומסתכיא על אפי בית ישימון׃

ושלח ישראל איזגדין לות סיחון מלכא דאמוראה למימר׃

איעבר בארעך לא נסטי בחקל ובכרם לא נשתי מי גוב באורח מלכא

[illegible]

[illegible]

נלך עד אשר נעבר גבלך׃ ולא נתן סיחן את ישראל עבר בגבלו ויאסף סיחן את כל עמו ויצא לקראת ישראל המדברה ויבא יהצה וילחם בישראל׃ ויכהו ישראל לפי חרב ויירש את ארצו מארנן עד יבק עד בני עמון כי עז גבול בני עמון׃ ויקח ישראל את כל הערים האלה וישב ישראל בכל ערי האמרי בחשבון ובכל בנתיה׃ כי חשבון עיר סיחן מלך האמרי הוא והוא נלחם במלך מואב הראשון ויקח את כל ארצו מידו עד ארנן׃ על כן יאמרו המשלים באו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון׃ כי אש יצאה מחשבון להבה מקרית סיחן אכלה ער מואב בעלי במות ארנן׃ אוי לך מואב אבדת עם כמוש נתן בניו פליטם ובנתיו בשבית למלך אמרי סיחון׃ ונירם אבד חשבון עד דיבן ונשים עד נפח אשר עד מידבא׃ וישב ישראל בארץ האמרי׃ וישלח משה לרגל את יעזר וילכדו

מיל עד דנעבר תחומך׃
ולא שבק סיחון ית ישראל למיעבר בתחומיה וכנש סיחון ית כל עמיה ונפק לקדמות ישראל למדברא ואתא ליהץ ואגיח קרבא בישראל׃
ומחוהי ישראל לפתגם דחרב ויריתו ית ארעיה מארנונא עד יובקא עד בני עמון ארי תקיף תחום בני עמון׃
וכבש ישראל ית כל קירויא האלין ויתיב ישראל בכל קירוי אמוראה בחשבון ובכל כפרנהא׃
ארי חשבון קרתא דסיחון מלכא דאמוראה הוא והוא אגיח קרבא במלכא דמואב קדמאה וכבש ית כל ארעיה מידה עד ארנונא׃
על כן יימרון מתלא עולו לחשבון תתבני ותשתכלל קרתא דסיחון׃
ארי קידום תקיף כאישא נפקת מחשבון עבדי קרבא כשלהוביתא מקרתא דסיחון קטילו עמא דשרו בלחיית מואב כומריא דפלחין בית דחלא רמתא דארנון׃
וי לכון מואבאי אבדתון עמא דפלחין לכמוש מסר בנוהי אטירין ובנתיה בשביא למלכא דאמוראה סיחון׃
ומלכו פסקת מחשבון עדא שולטן מדיבון תדיאו עד נפח דסמיך על מידבא׃
ויתיב ישראל בארעא דאמוראה׃ ושלח משה לאללא ית יעזר וכבשו

[illegible]

כפרנהא ותריך ית אמוראה דתמן׃
ואיתפניאו וסליקו לאורח מתנן ונפק עוג מלכא דמתנן לקדמותהון הוא וכל עמיה לאגחא קרבא לאדרעי׃
ואמר יי׳ למשה לא תדחל יתיה ארי בידך מסרית יתיה ית כל עמיה וית ארעיה ותעביד ליה כמא דעבדת לסיחון מלכא דאמוראה דיתיב בחשבון׃
ומחו יתיה וית בנוהי וית כל עמיה עד דלא אישתאר ליה משיזב ויריתו ית ארעיה׃
ונטלו בני ישראל ושרו במישריא דמואב מעיברא לירדנא דיריחו׃

בנתיה ויורש את האמרי אשר שם׃ ויפנו ויעלו דרך הבשן ויצא עוג מלך הבשן לקראתם הוא וכל עמו למלחמה אדרעי׃ ויאמר יהוה אל משה אל תירא אתו כי בידך נתתי אתו ואת כל עמו ואת ארצו ועשית לו כאשר עשית לסיחן מלך האמרי אשר יושב בחשבון׃ ויכו אתו ואת בניו ואת כל עמו עד בלתי השאיר לו שריד ויירשו את ארצו׃ ויסעו בני ישראל ויחנו בערבות מואב מעבר לירדן ירחו׃

וירא בלק

וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמרי׃ ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא ויקץ מואב מפני בני ישראל׃ ויאמר מואב אל זקני מדין עתה ילחכו הקהל את כל סביבתינו כלחך השור את ירק השדה ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההוא׃ וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור פתורה אשר על הנהר ארץ בני עמו לקרא לו לאמר הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את עין הארץ

וחזא בלק בר צפור ית כל דעבד ישראל לאמוראה׃
ודחילו מואבאי מן קדם עמא לחדא ארי סגיא הוא ועקת למואבאי מן קדם בני ישראל׃
ואמרו מואבאי לסבי מדין כען ישיצון קהלא ית כל סחרנגא כמא דמלחיך תורא ית ירוקא דחקלא ובלק בר צפור מלכא למואב בעידנא ההיא׃
ושלח איזגדין לות בלעם בר בעור לפתור דארם דעל פרת ארע בני עמיה למיקרי ליה למימר הא עמא נפק ממצרים הא חפא ית עין שמשא דארעא

[illegible]

לבלעם מה עשיתי לך כי הכיתני זה שלש רגלים ׃ ויאמר בלעם לאתון כי התעללת בי לו יש חרב בידי כי עתה הרגתיך ׃ ותאמר האתון אל בלעם הלוא אנכי אתנך אשר רכבת עלי מעודך עד היום הזה ההסכן הסכנתי לעשות לך כה ויאמר לא ׃ ויגל יהוה את עיני בלעם וירא את מלאך יהוה נצב בדרך וחרבו שלופה בידו ויקד וישתחו לאפיו ׃ ויאמר אליו מלאך יהוה על מה הכית את אתנך זה שלוש רגלים הנה אנכי יצאתי לשטן כי ירט הדרך לנגדי ׃ ותראני האתון ותט לפני זה שלש רגלים אולי נטתה מפני כי עתה גם אתכה הרגתי ואותה החייתי ׃ ויאמר בלעם אל מלאך יהוה חטאתי כי לא ידעתי כי אתה נצב לקראתי בדרך ועתה אם רע בעיניך אשובה לי ׃ ויאמר מלאך יהוה אל בלעם לך עם האנשים ואפס את הדבר אשר אדבר אליך אתו תדבר וילך בלעם עם שרי בלק ׃ וישמע בלק כי בא בלעם ויצא לקראתו אל עיר מואב אשר על גבול ארנן אשר בקצה הגבול ׃ ויאמר בלק אל בלעם הלא שלח

למלעם מה עבדית לך ארי מחיתני דנן תלת זמנין ׃ ואמר בלעם לאתנא ארי אחייכת בי אילו פון אית חרבא בידי ארי כען קטלתיך ׃

ואמרת אתנא לבלעם הלא אנא אתנך דרכיבתא עלי מדאיתך עד יומא הדין המלף אליפנא למעבד לך כדין ואמר לא ׃

וגלא יי ית עיני בלעם וחזא ית מלאכא דיי מעתד באורחא וחרביה שליפא בידיה וכרע וסגיד לאפיהי ׃

ואמר ליה מלאכא דיי על מה מחיתא ית אתנך דנן תלת זמנין הא אנא נפקית למשטן ארי גלי קדמי דאת רעי למיזל באורחא לקבלי ׃ וחזתני אתנא וסטת מן קדמי דנן תלת זמנין אילו פון לא סטת מן קדמי ארי כען אף יתך קטילית ויתה קיימית ׃

ואמר בלעם למלאכא דיי חבית ארי לא ידעית ארי את מעתד לקדמותי באורחא וכען אם ביש קדמך איתוב לותי ׃

ואמר מלאכא דיי לבלעם איזל עם גבריא וברם ית פתגמא דאימליל עמך יתיה תמליל ואזל בלעם עם רברבי בלק ׃

ושמע בלק ארי אתא בלעם ונפק לקדמותיה לקרתא דמואב די על תחום ארנון די בסטר תחומא ׃

ואמר בלק לבלעם הלא משלחא

[illegible]

שלחתי אליך לקרא לך למה לא הלכת אלי האמנם לא אוכל כבדך ׃ ויאמר בלעם אל בלק הנה באתי אליך עתה היכל אוכל דבר מאומה הדבר אשר ישים אלהים בפי אתו אדבר ׃ וילך בלעם עם בלק ויבאו קרית חצות ׃ ויזבח בלק בקר וצאן וישלח לבלעם ולשרים אשר אתו ׃ ויהי בבקר ויקח בלק את בלעם ויעלהו במות בעל וירא משם קצה העם ׃ ויאמר בלעם אל בלק בנה לי בזה שבעה מזבחת והכן לי בזה שבעה פרים ושבעה אילים ׃ ויעש בלק כאשר דבר בלעם ויעל בלק ובלעם פר ואיל במזבח ׃ ויאמר בלעם לבלק התיצב על עלתך ואלכה אולי יקרה יהוה לקראתי ודבר מה יראני והגדתי לך וילך שפי ׃ ויקר אלהים אל בלעם ויאמר אליו את שבעת המזבחת ערכתי ואעל פר ואיל במזבח ׃ וישם יהוה דבר בפי בלעם ויאמר שוב אל בלק וכה תדבר ׃ וישב אליו והנה נצב על עלתו הוא וכל שרי מואב ׃ וישא משלו ויאמר מן ארם ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם לכה ארה לי יעקב ולכה זעמה ישראל ׃ מה אקב לא קבה אל ומה

שלחית לותך למיקרי לך למה לא אתיתא לותי הברם בקושטא הויתא אמר לית אנא יכיל ליקרותך ׃ ואמר בלעם לבלק הא אתיתי לותך כען היכל יכילנא למללא מדעם פתגמא די ישוי יי בפומי יתיה אמליל ׃

ואזל בלעם עם בלק ואתו לקרית מחוזוהי ׃

ונכס בלק תורין ועאן ושלח לבלעם ולרברביא דעימיה ׃

והוה בצפרא ודבר בלק ית בלעם ואסקיה לרמת דחלתיה וחזא מתמן קצת מן עמא ׃

ואמר בלעם לבלק בנה לי הכא שבעה מדבחין ואתקין לי הכא שבעת תורין ושבעה דכרין ׃ ועבד בלק כמא דמליל בלעם ואסיק בלק ובלעם תור ודכר על כל מדבח ׃ ואמר בלעם לבלק איתעתד על עלתך ואיהך מאים יערע מימר מן קדם יי לקדמותי ופתגמא דיחזינני ואחוי לך ואזל יחידי ׃ וערע מימר מן קדם יי לבלעם ואמר קדמוהי ית שבעה מדבחין סדריה ואסיקית תור ודכר על כל מדבח ׃ ושוי יי פתגמא בפומא דבלעם ואמר תוב לות בלק וכדין תמליל ׃ ותב לותיה והא מעתד על עלתיה הוא וכל רברבי מואב ׃

ונטל מתליה ואמר מן ארם דברני בלק מלכא דמואב מטורי מדינחא איתא לוט לי יעקב ואיתא תריך לי ישראל ׃

מה אלוט דלא לטייה אל ומה

[illegible]

[illegible]

אותם לא ועם יהוה: כי מראש צרים אראנו ומגבעות אשורנו הן עם לבדד ישכן ובגוים לא יתחשב: מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל תמת נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמהו: ויאמר בלק אל בלעם מה עשית לי לקב איבי לקחתיך והנה ברכת ברך: ויען ויאמר הלא את אשר ישים יהוה בפי אתו אשמר לדבר: ויאמר אליו בלק לך נא אתי אל מקום אחר אשר תראנו משם אפס קצהו תראה וכלו לא תראה וקבנו לי משם: ויקחהו שדה צפים אל ראש הפסגה ויבן שבעה מזבחת ויעל פר ואיל במזבח: ויאמר אל בלק התיצב כה על עלתך ואנכי אקרה כה: ויקר יהוה אל בלעם וישם דבר בפיו ויאמר שוב אל בלק וכה תדבר: ויבא אליו והנו נצב על עלתו ושרי מואב אתו ויאמר לו בלק מה דבר יהוה: וישא

אחריך דלא חרמה יי׳ ו ארי מריש טוריא חזיתיה ומרמתא סכיתיה הא עמא בלחודיהון עתידין דיחסנון עלמא ובעממיא לא יתדנון גמירא:

מאן יכול למימני דעדקיא דבית יעקב דאמיר עליהון יסגון כעפרא דארעא או חד מארבע משריתא דישראל תמות נפשי מותא דקשיטי ותהא סופי כותהון:

ואמר בלק לבלעם מה עבדת לי למילט שנאי דברתיך והא ברכא מברכת להון:

ואתיב ואמר הלא ית דישוי יי׳ בפומי יתיה אטר למללא:

ואמר ליה בלק איתא כען עמי לאתר אחרן דתחזיניה מתמן לחוד קצתיה תחזי וכוליה לא תחזי ותלוטיה לי מתמן:

ודבריה לחקל סכותא לריש רמתא ובנא שבעה מדבחין ואסיק תור ודכר על כל מדבחא:

ואמר לבלק איתעתד הכא על עלתך ואנא אתמני עד כא:

וערע מימר מן קדם יי׳ לבלעם ושוי פתגמא בפומיה ואמר תוב לות בלק וכדין תמליל:

ואתא לותיה והא מעתד על עלתיה ורברבי מואב עמיה ואמר ליה בלק מה מליל יי׳:

[illegible]

משלו ויאמר קום בלק ושמע האזינה עדי בנו צפר: לא איש אל ויכזב ובן אדם ויתנחם ההוא אמר ולא יעשה ודבר ולא יקימנה: הנה ברך לקחתי וברך ולא אשיבנה: לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל יהוה אלהיו עמו ותרועת מלך בו: אל מוציאם ממצרים כתועפת ראם לו: כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל: הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא לא ישכב עד יאכל טרף ודם חללים ישתה: ויאמר בלק אל בלעם גם קב לא תקבנו גם ברך לא תברכנו: ויען בלעם ויאמר אל בלק הלא דברתי אליך לאמר כל אשר ידבר יהוה אתו אעשה: ויאמר בלק אל בלעם לכה נא אקחך אל מקום אחר אולי יישר בעיני האלהים וקבתו לי משם: ויקח בלק את

מתל מתליה ואמר קום בלק ושמע אצית למימריה בר צפור: לא כמילי בני אינשא מימר אלהא בני אינשא אמרין ומכדבין ואף לא כעובדי בני בשרא דאינון גזרין למיעבד ותיבין ומתמלכין דהוא אמר ועביד וכל מימריה מתקיים: הא ברכן קבילית וא ברכינון לישראל ולא אתיב ברכתא מנהון: אסתכלית לית פלחי גילולין בדבית יעקב ואף לא עבדי לאות שקר בדבית ישראל מימרא דיי׳ אלההון בסעדיהון ושכינת מלכהון ביניהון: אלהא דאפקינון ממצרים תוקפא ורומא דיליה: ארי לא נחשיא צבן דבית יעקב ואף לא קסמיא רעון בדבית ישראל בעידן יתאמר ליעקב ולישראל מה עבד אלהא: הא עמא כליתא שרי וכאריא יתנטל לא ישרי בארעיה עד דיקטול קטול ונכסי עממיא ירת: ואמר בלק לבלעם אף מילט לא תלוטינון אף ברכא לא תברכנון: ואתיב בלעם ואמר לבלק הלא מלילית עמך למימר כל די ימליל יי׳ יתיה איעביד: ואמר בלק לבלעם איתא כען אדברינך לאתר אחרן מאים יהא רעוא מן קדם יי׳ ותלוטיה

[illegible]

בלעם ראש הפעור הנשקף על פני הישימן ׃ ויאמר בלעם אל בלק בנה לי בזה שבעה מזבחת והכן לי בזה שבעה פרים ושבעה אילם ׃ ויעש בלק כאשר אמר בלעם ויעל פר ואיל במזבח ׃ וירא בלעם כי טוב בעיני יהוה לברך את ישראל ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים וישת אל המדבר פניו ׃ וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שכן לשבטיו ותהי עליו רוח אלהים ׃ וישא משלו ויאמר נאם בלעם בנו בער ונאם הגבר שתם העין ׃ נאם שמע אמרי אל אשר מחזה שדי יחזה נפל וגלוי עינים ׃ מה טבו אהליך יעקב משכנתיך ישראל ׃ כנחלים נטיו כגנת עלי נהר כאהלים נטע יהוה כארזים עלי מים ׃ יזל מים מדליו וזרעו במים רבים וירם מאגג מלכו ותנשא מלכתו ׃ אל מוציאו ממצרים כתועפת ראם לו יאכל גוים צריו ועצמתיהם יגרם וחציו ימחץ ׃ כרע שכב כארי וכלביא

לי מחמן ודבר בלק ית בלעם לריש רמתא דמסתכא על אפי בית ישימון ׃ ואמר בלעם לבלק בנה לי הכא שבעה מדבחין ואתקין לי הכא שבעה תורין ושבעה דיכרין ׃ ועבד בלק כמא דאמר בלעם ואסיק תור ודכר על כל מדבח ׃ וחזא בלעם ארי תקין קדם יי לברכא ית ישראל ולא הליך כזמן בזמן אלהין לקדמות נחשיא ושוי לקביל עגלא דעבדו ישראל במדברא אפוהי ׃ וזקף בלעם ית עינוהי וחזא ית ישראל שרן לשבטוהי ושרת עלוהי רוח נבואה מן קדם יי ׃ ונטל מתליה ואמר מימר בלעם בר בעור ומימר גברא דשפיר חזי ׃ אימר דשמע מימר מן קדם אל דחיזו מן קדם שדי חזי שכיב ומתגלי ליה ׃ מה טבא ארעך יעקב בית משרך ישראל ׃ כנחלין דמדברין כגנת שקיא דעל פרת כבוסמיא דנצב יי כארזין דנציבין על מיא ׃ יסגי מלכא דיתרבא מבנוהי וישלוט בעממין סגיאין ויתקף מאגג מלכיה ותתנטל מלכותיה ׃ אלהא דאפיקנון ממצרים תוקפא ורומא דיליה ייכלון בני ישראל ניכסי עממיא סנאיהון וביזת מלכיהון יתפלגון וארעתהון יחסנון ׃ ינוח ישרי בתקוף כאריא

מי יקימנו מברכיך ברוך וארריך ארור ׃ ויחר אף בלק אל בלעם ויספק את כפיו ויאמר בלק אל בלעם לקב איבי קראתיך והנה ברכת ברך זה שלש פעמים ׃ ועתה ברח לך אל מקומך אמרתי כבד אכבדך והנה מנעך יהוה מכבוד ׃ ויאמר בלעם אל בלק הלא גם אל מלאכיך אשר שלחת אלי דברתי לאמר ׃ אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבר את פי יהוה לעשות טובה או רעה מלבי אשר ידבר יהוה אתו אדבר ׃ ועתה הנני הולך לעמי לכה איעצך אשר יעשה העם הזה לעמך באחרית הימים ׃ וישא משלו ויאמר נאם בלעם בנו בער ונאם הגבר שתם העין ׃ נאם שמע אמרי אל וידע דעת עליון מחזה שדי יחזה נפל וגלוי עינים ׃ אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב דרך כוכב מיעקב וקם שבט מישראל ומחץ פאתי מואב וקרקר כל בני שת ׃ והיה

וכלביא דלית מלכו דיזעזעניה בריכך יהון בריכין וליטך יהון ליטין ׃ ותקיף רוגזא דבלק לבלעם ושקפינון לידוהי ואמר בלק לבלעם למילט סנאי דברתיך והא ברכא מברכת להון דנן תלת זימנין ׃ וכען איזיל לך לאתרך אמרית יקרא איקרינך והא מנע יי יקר ׃ ואמר בלעם לבלק הלא אף לאיזגדך די שלחת לותי מלילית למימר ׃ אם יתן לי בלק מלי ביתיה כסף ודהב לית לי רשו למיעבר על גזירת מימרא דיי למיעבר טבתא או בישתא מרעותי די ימליל יי יתיה אמליל ׃ וכען הא אנא אזיל לעמי איתא אימלכינך מה דתעביד ואחוי לך מה דיעביד עמא הדין לעמך בסוף יומיא ׃ ונטל מתליה ואמר מימר בלעם בר בעור ומימר גברא דשפיר חזי ׃ מימר דשמע מימר מן קדם אל וידע מדע מן קדם עילאה דחיזו מן קדם שדי חזי שכיב ומתגלי ליה ׃ חזיתיה ולא כען סכיתיה ולא איתוהי קריב כד יקום מלכא מיעקב ויתרבי משיחא מישראל ויקטול רברבי מואב וישלוט בכל בני אינשא ׃ ויהא

אדום ירשה והיה ירשה שעיר איביו וישראל עשה חיל׃ וירד מיעקב והאביד שריד מעיר׃ וירא את עמלק וישא משלו ויאמר ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אבד׃ וירא את הקיני וישא משלו ויאמר איתן מושבך ושים בסלע קנך׃ כי אם יהיה לבער קין עד מה אשור תשבך׃ וישא משלו ויאמר אוי מי יחיה משמו אל׃ וצים מיד כתים וענו אשור וענו עבר וגם הוא עדי אבד׃ ויקם בלעם וילך וישב למקמו וגם בלק הלך לדרכו׃ פ

וישב ישראל בשטים ויחל העם לזנות אל בנות מואב׃ ותקראן לעם לזבחי אלהיהן ויאכל העם וישתחוו לאלהיהן׃ ויצמד ישראל לבעל פעור ויחר אף יהוה בישראל׃ ויאמר יהוה אל משה קח את כל ראשי העם והוקע אותם ליהוה נגד השמש וישב חרון אף יהוה מישראל׃ ויאמר משה אל שפטי ישראל הרגו איש אנשיו הנצמדים לבעל פעור׃ והנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל

אדום ירותא ויהא ירותא שעיר לבעלי דבבוהי וישראל מצלח בנכסין׃
ויחות חד מדבית יעקב ויוביד משיזיב מקרית עממיא׃
וחזא ית עמלקאה ונטל מתליה ואמר ריש קרביא דישראל הות עמלק וסופיה לעלמא ייבדון׃
וחזא ית שלמאה ונטל מתליה ואמר תקיף בית מותבך ושוי בכרך תקיף מדורך׃
ארי אם יהא לשיצאה שלמאה עד מה אתוראה ישבינך׃
ונטל מתליה ואמר וי לחייביא די יחון כד יעביד אלהא ית אלין׃
וסיען דאיצטרחן מן רומאי ויענון לאתור וישתעבדון לעבר פרת ואף אינון לעלמא ייבדון׃
וקם בלעם ואזל ותב לאתריה ואף בלק אזל לאורחיה׃
ויתיב ישראל בשטין ושרי עמא למטעי בתר בנת מואב׃
וקראה לעמא לדבחי טעותהן ואכל עמא וסגידו לטעותהן׃
ואיתחבר ישראל לפלחי בעלא פעור ותקיף רוגזא דיי׳ בישראל׃
ואמר יי׳ למשה דבר ית כל רישי עמא ודון וקטול דחייב קטול קדם יי׳ לקביל שמשא ויתוב תקוף רוגזא דיי׳ מישראל׃
ואמר משה לדיני ישראל קטולו גבר גברוהי דאיתחברו לפלחי בעלא פעור׃
והא גברא מבני ישראל אתא וקריב לות

[illegible]

אחיו את המדינית לעיני משה ולעיני כל עדת בני ישראל והמה בכים פתח אהל מועד׃ וירא פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מתוך העדה ויקח רמח בידו׃ ויבא אחר איש ישראל אל הקבה וידקר את שניהם את איש ישראל ואת האשה אל קבתה ותעצר המגפה מעל בני ישראל׃ ויהיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אלף׃

וידבר יהוה אל משה לאמר׃ פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי׃ לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום׃ והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם תחת אשר קנא לאלהיו ויכפר על בני ישראל׃ ושם איש ישראל המכה אשר הכה את המדינית זמרי בן סלוא נשיא בית אב לשמעני׃ ושם האשה המכה המדינית כזבי

אחוהי ית מדינתא לעיני משה ולעיני כל כנשתא דבני ישראל ואינון בכן בתרע משכן זמנא׃
וחזא פינחס בר אלעזר בר אהרן כהנא וקם מגו כנשתא ונסיב רומחא בידיה׃
ואתא בתר גברא בר ישראל לקובתא ובזע ית תרויהון ית גברא בר ישראל וית איתתא למעהא ואיתכליאת מותנא מעל בני ישראל׃
והוו דמיתו במותנא עשרין וארבעה אלפין׃

ומליל יי׳ עם משה למימר׃
פינחס בר אלעזר בר אהרן כהנא אתיב ית חמתי מעל בני ישראל בדקני ית קנאתי ביניהון ולא שיציתי ית בני ישראל בקנאתי׃
בכן אימר הא אנא גזר ליה ית קיימי שלם׃
ותהי ליה ולבנוהי בתרוהי קיים כהונת עלם חלף דקני קדם אלהיה וכפר על בני ישראל׃
ושום גברא בר ישראל קטילא דאיתקטיל עם מדינתא זמרי בר סלוא רב בית אבא לבית שמעון׃
ושום איתתא דאיתקטילת מדינתא כזבי

[illegible]

פינחס

חסלת וירא בלק

[illegible]

בת צור ראש אמות בית אב במדין הוא ׃

וידבר יהוה אל משה לאמר׃ צרור את המדינים והכיתם אותם ׃ כי צררים הם לכם בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פעור ועל דבר כזבי בת נשיא מדין אחתם המכה ביום המגפה על דבר פעור ׃ ויהי אחרי המגפה

ויאמר יהוה אל משה ואל אלעזר בן אהרן הכהן לאמר׃ שאו את ראש כל עדת בני ישראל מבן עשרים שנה ומעלה לבית אבתם כל יצא צבא בישראל׃ וידבר משה ואלעזר הכהן אתם בערבת מואב על ירדן ירחו לאמר׃ מבן עשרים שנה ומעלה כאשר צוה יהוה את משה ובני ישראל היצאים מארץ מצרים׃ ראובן בכור ישראל בני ראובן חנוך משפחת החנכי לפלוא משפחת הפלאי ׃ לחצרן משפחת החצרוני לכרמי משפחת הכרמי ׃ אלה משפחת הראובני ויהיו פקדיהם שלשה וארבעים אלף ושבע מאות ושלשים׃ ובני פלוא אליאב׃ ובני אליאב נמואל ודתן ואבירם הוא דתן ואבירם קרואי העדה אשר הצו על משה ועל אהרן בעדת קרח בהצתם על יהוה׃ ותפתח הארץ את פיה ותבלע אתם ואת קרח במות העדה באכל האש את חמשים ומאתים איש ויהיו לנס ׃ ובני קרח לא מתו ׃ בני

בת צור ריש אומי בית אבא במדין הוא ׃

ומליל יי עם משה למימר ׃

אעיק ית מדינאי ותקטלון יתהון ׃

ארי מעיקין אנון לכון בנכלהון דנכילו לכון על עיסק פעור ועל עיסק כזבי בת רבא דמדין אחתהון דאיתקטילת ביומא דמותנא על עיסק פעור

והות בתר מותנא ואמר יי למשה ולאלעזר בר אהרן כהנא למימר׃

קבילו ית חושבן כל כנישתא דבני ישראל מבר עשרין שנין ולעילא לבית אבהתהון כל דנפיק חילא בישראל ׃

ומליל משה ואלעזר כהנא לממני יתהון במישריא דמואב על ירדנא דיריחו למימר ׃

מבר עשרין שנין ולעילא כמא דפקיד יי ית משה ובני ישראל דנפקו מארעא דמצרים ׃

ראובן בוכרא דישראל בני ראובן חנוך זרעית חנוך לפלוא זרעית פלוא ׃ לחצרון זרעית חצרון לכרמי זרעית כרמי ׃ אלין זרעית ראובן והוו מניניהון ארבעין ותלתא אלפין ושבע מאה ותלתין ׃ ובני פלוא אליאב ׃ ובני אליאב נמואל ודתן ואבירם הוא דתן ואבירם מערעי כנישתא דאיתכנשו על משה ועל אהרן בכנישתא דקרח באיתכנשותהון על יי

ופתחת ארעא ית פומה ובלעת יתהון וית קרח במותנא דכנישתא כד אכלת אישתא ית מאתן וחמשין גברא והוו לאת ׃

ובני קרח לא מיתו ׃ בני

[illegible]

[illegible]

שמעון למשפחתם לנמואל משפחת הנמואלי לימין משפחת הימיני ליכין משפחת היכיני׃ לזרח משפחת הזרחי לשאול משפחת השאולי׃ אלה משפחת השמעני שנים ועשרים אלף ומאתים׃ בני גד למשפחתם לצפון משפחת הצפוני לחגי משפחת החגי לשוני משפחת השוני׃ לאזני משפחת האזני לערי משפחת הערי׃ לארוד משפחת הארודי לאראלי משפחת האראלי׃ אלה משפחת בני גד לפקדיהם ארבעים אלף וחמש מאות׃ בני יהודה ער ואונן וימת ער ואונן בארץ כנען׃ ויהיו בני יהודה למשפחתם לשלה משפחת השלני לפרץ משפחת הפרצי לזרח משפחת הזרחי׃ ויהיו בני פרץ לחצרן משפחת החצרני לחמול משפחת החמולי׃ אלה משפחת יהודה לפקדיהם ששה ושבעים אלף וחמש מאות׃ בני יששכר למשפחתם תולע משפחת התולעי לפוה משפחת הפוני׃ לישוב משפחת הישבי לשמרן משפחת השמרני׃ אלה משפחת יששכר לפקדיהם ארבעה וששים אלף ושלש מאות׃ בני זבולן למשפחתם לסרד משפחת הסרדי לאלון משפחת האלני ליחלאל משפחת היחלאלי׃ אלה משפחת

שמעון לזרעיתהון לנמואל זרעית נמואל לימין זרעית ימין ליכין זרעית יכין ׃

לזרח זרעית זרח לשאול זרעית שאול ׃

אלין זרעית שמעון עשרין ותרין אלפין ומאתן ׃

בני גד לזרעיתהון לצפון זרעית צפון לחגי זרעית חגי לשוני זרעית שוני׃

לאזני זרעית אזני לערי זרעית ערי ׃ לארוד זרעית ארוד לאראלי זרעית אראלי

אלין זרעית בני גד למניניהון ארבעין אלפין וחמש מאה ׃

בני יהודה ער ואונן ומית ער ואונן בארעא דכנען ׃

והוו בני יהודה לזרעיתהון לשלה זרעית שלה לפרץ זרעית פרץ ׃

והוו בני פרץ לחצרון זרעית חצרון לחמול זרעית חמול׃

אלין זרעית יהודה למניניהון שבעין ושיתא אלפין וחמש מאה ׃

בני יששכר לזרעיתהון תולע זרעית תולע לפוה זרעית פוה

לישוב זרעית ישוב לשמרון זרעית שמרון ׃

אלין זרעית יששכר למניניהון שיתין וארבע אלפין ותלת מאה ׃

בני זבולן לזרעיתהון לסרד זרעית סרד לאלון זרעית אלון ליחלאל זרעית יחלאל ׃

אלין זרעית

[illegible]

[illegible]

הזבולני לפקדיהם ששים אלף וחמש מאות׃ בני יוסף למשפחתם מנשה ואפרים׃ בני מנשה למכיר משפחת המכירי ומכיר הוליד את גלעד לגלעד משפחת הגלעדי׃ אלה בני גלעד איעזר משפחת האיעזרי לחלק משפחת החלקי׃ ואשריאל משפחת האשראלי ושכם משפחת השכמי׃ ושמידע משפחת השמידעי וחפר משפחת החפרי׃ וצלפחד בן חפר לא היו לו בנים כי אם בנות ושם בנות צלפחד מחלה ונעה חגלה מלכה ותרצה׃ אלה משפחת מנשה ופקדיהם שנים וחמשים אלף ושבע מאות׃ אלה בני אפרים למשפחתם לשותלח משפחת השתלחי לבכר משפחת הבכרי לתחן משפחת התחני׃ ואלה בני שותלח לערן משפחת הערני׃ אלה משפחת בני אפרים לפקדיהם שנים ושלשים אלף וחמש מאות אלה בני יוסף למשפחתם׃ בני בנימן למשפחתם לבלע משפחת הבלעי לאשבל משפחת האשבלי לאחירם משפחת האחירמי׃ לשפופם משפחת השופמי לחופם משפחת החופמי׃ ויהיו בני בלע ארד ונעמן משפחת הארדי לנעמן משפחת

זבולן למניניהון שיתין אלפין וחמש מאה׃ בני יוסף לזרעיתהון מנשה ואפרים׃ בני מנשה למכיר זרעית מכיר ומכיר אוליד ית גלעד לגלעד זרעית גלעד׃ אלין בני גלעד איעזר זרעית איעזר לחלק זרעית חלקי׃ ואשריאל זרעית אשריאל ושכם זרעית שכם׃ ושמידע זרעית שמידע וחפר זרעית חפר׃ וצלפחד בר חפר לא הוו ליה בנין אלהן בנן ושום בנת צלפחד מחלה נעה חגלה מלכה ותרצה׃ אלין זרעית מנשה ומניניהון חמשין ותרין אלפין ושבע מאה׃ אלין בני אפרים לזרעיתהון לשותלח זרעית שותלח לבכר זרעית בכר לתחן זרעית תחן׃ ואלין בני שותלח לערן זרעית ערן׃ אלין זרעית בני אפרים למניניהון תלתין ותרין אלפין וחמש מאה אלין בני יוסף לזרעיתהון׃ בני בנימן לזרעיתהון לבלע זרעית בלע לאשבל זרעית אשבל לאחירם זרעית אחירם׃ לשפופם זרעית שפופם לחופם זרעית חופם׃ והוו בני בלע ארד ונעמן זרעית ארד לנעמן זרעית

קראן שבמדבר סיני נראה שכל עשרים וארבעה אלף נפלו משבטו של שמעון׃ ואומר אני שזו משפחת אחבן ואינו יודע למה לא נקראת משפחתו על שמו׃ לפי כ' קוא יוב האמור ביורדי מצרים שכל המשפחות נקראו על שם יורדי מצרים והמזכרים מכאן ואילך לא נקראו המשפחות על שמם אלא משפחות אפרים ומנשה שנולדו במצרים ואחר וגבר בני בלע בן בנימין ומצאתי ביסודו של ר' משה הדרשן שירדו אותן למצרים כשהיתה מעוברת מהם לכך נחלקו למשפחות נחברון וחמול וחבר ומלכיאל שהיו בני בניו. ואם תאמר קוא קרי מוטב ואם לאו אומר אני שהיו לבלע בנים קטנים ומשפחת קלאו ארד ונעמן יצאת מכל אחת משפחה רבה ונקראו תולדות אחר קבצם על שם בלע ותולדות קשמם קלאו נקראים על שמם וכן אני אומר בבני מכיר שנחלקו לשתי משפחות אחת נקראת על שמו ואחת נקראת על שם גלעד בנו ק' משפחות חסרו מבניו של בנימין כלן נתקיימה מקצת נבואת אמו שקראתו בן אוני בן אנינות שלו ובפלגש בגבעה נתקיימה כלה ו מצאתי ביסודו של ר' משה הדרשן ותק בני שותלח שחר בני שותלח נקראו התחתי עם שותלח ומערן יצתה משפחה רבה ונקראת על שמו בני שותלח משם בני שותלח ב' משפחות כלו והשוב ומינה בכרש וז כן משפחו מכל ומבני לוי ה מדי סק וזו שב כ' והם המועט מכל הטעמים ה משפחו חסרו מכל הטעמים שהם ע אף וז קבלת מיכוגו של ר' משה הדרשן וקוברכם לפרס והוסיף על דבריו׃ לאחירם׃ הוא אחי שירד למצרים ולפי שנקרא על שם יוסף שהיה אחיו ורם ממנו קראו אחירם׃ שופם׃ הוא מופים על שם שהיה יוסף שפוף בין האומות׃ לחופם׃ הוא חופים

בבני אבריב כתיב לך עב שם לך לבך ישרל שיצא ממנו ירבעם שעשה שני עגלים ולכך כתיב גם כן לך בני דן על שם ויבן את הא בדן

יש פירוש בכל מגבה לומר שהיה בן בה ובא גלה על אחיו במכיל יוסף

הנעמי׃ אלה בני בנימן למשפחתם ופקדיהם חמשה וארבעים אלף ושש מאות׃ אלה בני דן למשפחתם לשוחם משפחת השוחמי אלה משפחת דן למשפחתם׃ כל משפחת השוחמי לפקדיהם ארבעה וששים אלף וארבע מאות׃ בני אשר למשפחתם לימנה משפחת הימנה לישוי משפחת הישוי לבריעה משפחת הבריעי׃ לבני בריעה לחבר משפחת החברי למלכיאל משפחת המלכיאלי׃ ושם בת אשר שרח׃ אלה משפחת בני אשר לפקדיהם שלשה וחמשים אלף וארבע מאות׃ בני נפתלי למשפחתם ליחצאל משפחת היחצאלי לגוני משפחת הגוני׃ ליצר משפחת היצרי לשלם משפחת השלמי׃ אלה משפחת נפתלי למשפחתם ופקדיהם חמשה וארבעים אלף וארבע מאות׃ אלה פקודי בני ישראל שש מאות אלף ואלף שבע מאות ושלשים׃

וידבר יהוה אל משה לאמר׃ לאלה תחלק הארץ בנחלה במספר שמות׃ לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעיט נחלתו איש לפי פקדיו יתן נחלתו׃ אך בגורל יחלק את הארץ לשמות מטות

נעמן׃ אילין בני בנימן לזרעיתהון ומניניהון ארבעין וחמשה אלפין ושית מאה׃ אילין בני דן לזרעיתהון לשוחם זרעית שוחם אילין זרעית דן לזרעיתהון׃ כל זרעית שוחם למניניהון שיתין וארבעה אלפין וארבע מאה׃ בני אשר לזרעיתהון לימנה זרעית ימנה לישוי זרעית ישוי לבריעה זרעית בריעה׃ לבני בריעה לחבר זרעית חבר למלכיאל זרעית מלכיאל׃ ושום בת אשר שרח׃ אילין זרעית בני אשר למניניהון חמשין ותלתא אלפין וארבע מאה׃ בני נפתלי לזרעיתהון ליחצאל זרעית יחצאל לגוני זרעית גוני׃ ליצר זרעית יצר לשלם זרעית שלם׃ אלין זרעית נפתלי לזרעיתהון ומניניהון ארבעין וחמשא אלפין וארבע מאה׃ אלין מניני בני ישראל שית מאה וחד אלפין ושבע מאה ותלתין׃ ומליל יי עם משה למימר׃ לאלין תתפליג ארעא באחסנא במנין שמהן׃ לסגיאי תסגון אחסנתיה ולזעיריא תזערון אחסנתיה גבר לפום מנינוהי תתיהיב אחסנתיה׃ ברם בעדבא תתפליג ית ארעא לשמהת שבטיא

ושם בת אשר שרח׃ לפי שהיתה קיימת בחיים מנאה כאן׃ לאלה תחלק הארץ׃ ולא לפחותים מבני כ' ואעפ"י שבאו לכלל עשרים בטרם חלוק הארץ שהרי שבע שנים כבשו ושבע שנים חלקו לא נטלו חלק בארץ אלא אלו ... ואחד הוא לאחד מהם שהיו בנים לא נטלו אלא חלק אביהם לבדו׃ לרב תרבה נחלתו׃ לשבט שהיה מרובה באוכלוסי' נתנו חלק רב ואעפ"י שלא היו חלקי השבטים שוים שהרי הכל לפי רבוי השבט חלקו החלקים לא עשו אלא ע"פ גורל והגורל על פי רוח הקדש כמו שמפורש בבבא בתרא׃ אלעזר הכהן היה מלובש באורים ותומים ואומר ברוח הקדש אם שבט פלו' עולה תחום פלו' עולה עמו והשבטים כתובים בשנים עשר פתקין וגבולים בשנים עשר פתקין ובללום בקלפי והנשיא מכניס ידו לתוכה ונוטל פתקה של שם שבטו ופתקה של גבול המגיע לו ואף הגורל עצמו צוח ואומר אני הגורל עליתי לגבול פלוני לשבט פלוני שנ' על פי הגורל ולא נחלקה הארץ במדה לפי שיש גבול משובח מחברו אלא בשומא בית כור עפר רע כנגד בית סאה טוב הכל לפי הדמים׃ לשמות מטות אבותם׃ אלו יוצאי מצרים שנה הכתוב נחלה זו מכל הנחלות שבתורה שכל הנחלות חיים יורשים את המתים וכאן מתים יורשים חיים׃ כיצד ב' אחים מיוצאי מצרים שהיו להם בנים בבאי הארץ זה אחד וזה ג' האחד נטל חלק א' והג' נטלו ג' שנ' לאלה תחלק הארץ חזרו נחלתם אצל אביהם וחלקו הכל בשוה ... לשמות מטות אבותם ... לפי ... יוצאי מצרים ...

יהיה לכם כל מלאכת עבדה לא
תעשו וחגתם חג ליהוה שבעת ימים:
והקרבתם עלה אשה ריח ניחח
ליהוה פרים בני בקר שלשה עשר
אילם שנים כבשים בני שנה ארבעה
עשר תמימם יהיו · ומנחתם סלת
בלולה בשמן שלשה עשרנים לפר
האחד לשלשה עשר פרים שני
עשרנים לאיל האחד לשני האילם:
ועשרון עשרון לכבש האחד לארבעה
עשר כבשים · ושעיר עזים אחד
חטאת מלבד עלת התמיד מנחתה
ונסכה: פ וביום השני פרים
בני בקר שנים עשר אילם שנים
כבשים בני שנה ארבעה עשר
תמימם: ומנחתם ונסכיהם לפרים
לאילם ולכבשים במספרם כמשפט:
ושעיר עזים אחד חטאת מלבד עלת
התמיד ומנחתה ונסכיהם: פ
וביום השלישי פרים עשתי עשר
אילם שנים כבשים בני שנה ארבעה
עשר תמימם: ומנחתם ונסכיהם
לפרים לאילם ולכבשים במספרם
כמשפט ושעיר חטאת אחד מלבד
עלת התמיד ומנחתה ונסכה:
פ וביום הרביעי פרים עשרה
אילם שנים כבשים בני שנה ארבעה
עשר תמימם: מנחתם ונסכיהם
לפרים לאילם ולכבשים במספרם
כמשפט: ושעיר עזים אחד חטאת
מלבד עלת התמיד מנחתה ונסכה:
פ וביום החמישי פרים
תשעה אילם שנים כבשים בני שנה

יהא לכון כל עבידת פולחנא
לא תעבדון ותחגון חגא קדם
קדם יי׳ שבעה יומין ׃
ותקרבון עלתא קורבן
דמיתקבל ברעוא קדם יי׳
תורין בני תורי תלתא עשר
דכרין תרין אמרין בני שנא
ארבעה עשר שלמין יהון ׃
ומנחתהון סלתא דפילא
במשח תלתא עשרונין לתורא
חד לתלתא עשר תורין תרין
עשרונין לדיכרא חד לתרין
דכרין ׃
ועשרונא עשרונא לאמרא חד
לארבעה עשר אמרין ׃
וצפיר בר עזי חד חטאתא בר
מעלת תדירא מנחתה ונסכה
וביומא תנינא תורין בני תורי
תרין עשר דיכרין תרין אימרין
בני שנה ארבעה עשר שלמין
ומנחתהון ונסכיהון לתורי
לדכרין ולאמרין במניינהון כד
חזי ׃
וצפיר בר עזי חד חטאתא
בר מעלת תדירא ומנחתה
ונסכיהון ׃
וביומא תליתאה תורין חד
עשר דיכרין תרין אמרין בני
שנא ארבעה עשר שלמין ׃
ומנחתהון ונסכיהון לתורין
לדיכרין ולאמרין במנינהון כד
חזי ׃
וצפירא דחטאתא חד
בר מעלת תדירא ומנחתה
ונסכה ׃
וביומא רביעאה תורין עשרה
דיכרין תרין אימרין בני שנא
ארבעה עשר שלמין ׃
מנחתהון ונסכיהון לתורין
לדכרין ולאמרין במנינהון כד
חזי ׃
וצפיר בר עזי חד לחטאתא בר
מעלת תדירא מנחתה ונסכה
וביומא חמישאה תורין תשעה
דיכרין תרין אמרין בני שנא

הנעשו בעולת הלל · ונסכיהם · מוסף
על המוספין הכתובים בענין
חוץ משל קרבנות החג · שכל נסכיה
ונסכיהם ונסכה שבה מוספין על
התמיד ולשון שני עקרי נסכיהם
של מוספין כתובים בענינם בכל יום
ויום · ומנחתם ונסכיהם לפרים · פרי
החג שבעים הם כנגד שבעים אומות
ומתמעטים והולכים סימן כליה להם
ובזמן שבית המקדש קיים הם מגינין
עליהם מן היסורין והכבשים כנגד
ישראל שנקראו שה פזורה וקבועים
ומנינם תשעים ושמונה לכלות מהם
תשעים ושמונה קללות שבמשנה תורה
ונסכיהם כמשפט של תמידי היום ולא
שינה הלשון אלא לדרוש כמו ששנינו
בשני ונסכיהם בששי ונסכיה
בשביעי כמשפטם הרי כאן מם יוד
מם מכאן רמז לנסוך המים מן
התורה בחג · עצרת תהיה עצורים
תהיו לכם עצורים בעשיית מלאכה
דבר אחר עצרו מלצאת מלמד
שטעונין לינה ומדרש אגדה לפי שכל
ימות החג הקריבו כנגד שבעים אומות
וכשבאין ליפטר אמר להם המקום בבקשה
מכם עשו לי סעודה קטנה כדי
שאהנה מכם · פר אחד איל אחד · אלו
כנגד ישראל נתמעטו עוד מעט
ולשון חבה הוא זו כבנים הנפטרים
מאביהם והוא אומר להם קשה
עלי פרידתכם עכבו יום אחד ·
משל למלך שעשה סעודה וכו׳
כדאיתא במסכת סוכה · וכרבה
תנחומא למדה תורה דרך ארץ שמי
שיש לו אכסנאי יום ראשון יאכילנו פטומות · למחר מאכלו דגים למחר בשר בהמה למחר מאכלו קטניות

ארבעה עשר תמימם ׃ ומנחתם
ונסכיהם לפרים לאילם ולכבשים
במספרם כמשפט · ושעיר חטאת
אחד מלבד עלת התמיד ומנחתה
ונסכה · פ וביום הששי
פרים שמנה אילם שנים כבשים בני
שנה ארבעה עשר תמימם ומנחתם
ונסכיהם לפרים לאילם ולכבשים
במספרם כמשפט ׃ ושעיר חטאת
אחד מלבד עלת התמיד מנחתה
ונסכיה ׃ פ וביום השביעי
פרים שבעה אילם שנים כבשים
בני שנה ארבעה עשר תמימם ׃
ומנחתם ונסכהם לפרים לאילם
ולכבשים במספרם כמשפטם ׃
ושעיר חטאת אחד מלבד עלת
התמיד מנחתה ונסכה ׃
פ ביום השמיני עצרת
תהיה לכם כל מלאכת עבדה לא
תעשו׃ והקרבתם עלה אשה ריח
ניחח ליהוה פר אחד איל אחד
כבשים בני שנה שבעה תמימם ·
מנחתם ונסכיהם לפר לאיל ולכבשים
במספרם כמשפט · ושעיר חטאת
אחד מלבד עלת התמיד ומנחתה
ונסכה׃ אלה תעשו ליהוה במועדיכם
לבד מנדריכם ונדבתיכם לעלתיכם
ולמנחתיכם ולנסכיכם ולשלמיכם׃
ויאמר משה אל בני ישראל ככל
אשר צוה יהוה את משה׃
פ
וידבר משה אל ראשי המטות לבני
ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה

ארבעה עשר שלמין ׃
ומנחתהון ונסכיהון לתורין
לדכרין ולאמרין במנינהון כד
חזי ׃
וצפירא דחטאתא חד
בר מעלת תדירא ומנחתה
ונסכה ׃
וביומא שתיתאה תורין תמניא
דיכרין תרין אמרין בני שנא
ארבעה עשר שלמין ׃
ומנחתהון ונסכיהון לתורין
לדיכרין ולאמרין במנינהון כד
חזי ׃
וצפירא דחטאתא חד בר
מעלת תדירא מנחתה
ונסכהא ׃
וביומא שביעאה תורין שבעה
דיכרין תרין אימרין בני שנא
ארבעה עשר שלמין ׃
ומנחתהון ונסכיהון לתורין
לדכרין ולאמרין במנינהון כד
חזי ׃
וצפירא דחטאתא חד בר
מעלת תדירא מנחתה
ונסכה ׃
ביומא תמינאה כנישין תהוי
לכון כל עבידת פולחנא לא
תעבדון ׃
ותקרבון עלתא קרבן
דמתקבל ברעוא קדם יי׳ תור
חד דכר חד אימרין בני שנא
שבעה שלמין ׃
מנחתהון ונסכיהון לתורא
לדיכרא ולאימריא במנינהון
כד חזי ׃
וצפירא דחטאתא חד בר
מעלת תדירא ומנחתה ונסכה
אלין תעבדון קדם יי׳ בזמניכון
בר מנדריכון ונדבתיכון
לעלותכון ולמנחתכון
ולנסכיכון ולניכסת קודשיכון
ואמר משה לבני ישראל ככל
דפקיד יי׳ ית משה ׃
ומליל משה עם
רישי שבטיא לבני ישראל
למימר דין פיתגמא דפקיד

למחר מאכלו ירק פוחת והולך
כפרי החג · אלה תעשו לה׳ במועדיכם
דבר הקצוב לחובה · לבד מנדריכם ·
אם באתם לנדור קרבנות ברגל
מצוה היא הבאים אתם נדרים ונדבות
שנדרתם כל השנה הקריבום ברגל
שלא יקשה לעלות ולחזור לירושלם
להקריב נדריו ונמצא עובר בבל
תאחר · ויאמר משה אל בני ישראל ·
להפסיק הענין אמר דבר זה ·
ישמעאל · לפי שעד כאן דבריו של
מקום ופרשת נדרים מתחלת
בדיבורו של משה הוצרך להפסיק
הענין ולומר שחזר משה ואמר פרשה
זו לישראל שאם לא כן יש במשמע
שלא אמר להם זו אלא כפרשת נדרים
והקהיל דבריו · חסלת פינחס

ראשי המטות

וידבר משה אל ראשי המטות · חלק
כבוד לנשיאים ללמדם תחלה ואחר
כך לכל ישראל ומנין שאף שאר הדברות
כן ת״ל וישובו אליו אהרן וכל הנשיאים
בעדה וידבר משה אליהם ואחרי כן
נגשו כל בני ישראל · ומה ראה לאמרה
כאן ללמד שהפרת נדרים ביחיד
מומחה ואם אין יחיד מומחה מפר
בשלשה הדיוטות · או יכול שלא אמר
משה פרשה זו אלא לנשיאים בלבד
נאמר כאן זה הדבר ונאמר בשחוטי
חוץ זה הדבר מה להלן נאמר לאהרן
ולבניו ולכל ישראל שנאמר דבר אל
אהרן ואל בניו אף זו נאמרה לכלם ·
זה הדבר · משה נתנבא בכה
אמר ה׳ שנאמר כה אמר ה׳ כחצות הלילה והנביאים נתנבאו בכה אמר ה׳ מוסף עליהם משה שנתנבא בלשון זה הדבר

יהוה: איש כי ידר נדר ליהוה או השבע שבעה לאסר אסר על נפשו לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה: ואשה כי תדר נדר ליהוה ואסרה אסר בבית אביה בנעריה · ושמע אביה את נדרה ואסרה אשר אסרה על נפשה והחריש לה אביה וקמו כל נדריה וכל אסר אשר אסרה על נפשה יקום ואם הניא אביה אתה ביום שמעו כל נדריה ואסריה אשר אסרה על נפשה לא יקום ויהוה יסלח לה כי הניא אביה אתה · ואם היו תהיה לאיש ונדריה עליה או מבטא שפתיה אשר אסרה על נפשה: ושמע אישה ביום שמעו והחריש לה וקמו נדריה ואסרה אשר אסרה על נפשה יקמו · ואם ביום שמע אישה יניא אותה והפר את נדרה אשר עליה ואת מבטא שפתיה אשר אסרה על נפשה ויהוה יסלח לה: ונדר אלמנה וגרושה כל אשר אסרה על נפשה יקום עליה · ואם בית אישה נדרה או אסרה אסר על נפשה בשבעה · ושמע אישה והחרש לה לא הניא אתה וקמו כל נדריה וכל אסר אשר

יי׳ ·
גבר ארי ידר נדר קדם יי׳ או דקיים קיים למיסר איסר על נפשיה לא יבטל פיתגמיה ככל דיפוק מפומיה יעביד ·
ואיתתא ארי תדר נדר קדם יי׳ ואסרת איסר בבית אבוה ברביותהא ·
וישמע אבוהא ית נדרהא ואסרה די אסרת על נפשה וישתוק לה אבוה ויקומון כל נדרהא וכל אסרי דאסרת על נפשה יקומון ·
ואם יעדי אבוהא יתה ביומא דשמע כל נדרהא ואסרהא דאסרת על נפשה לא יקומון ומן קדם יי׳ ישתביק לה ארי אעדי אבוהא יתה ·
ואם מהוא תהוי לגבר ונדרהא עלה או פירוש ספותהא דאסרת על נפשה ·
וישמע בעלה ביומא דשמע וישתוק לה ויקומון נדרהא ואסרהא דאסרת על נפשה יקומון ·
ואם ביומא דשמע בעלה יעדי יתה ויבטל ית נדרה די עלהא וית פירוש ספותהא דאסרת על נפשה ומן קדם יי׳ ישתביק לה ·
ונדר ארמלא ומתרכא כל דאסרת על נפשה יקום עלהו ·
ואם בבית בעלה נדרת או אסרת אסר על נפשה בקיום ·
וישמע בעלה וישתוק לה לא אעדי יתה ויקימון כל נדרהא וכל אסרי

הנדר · לא זו הנדר מעשה קונם שהנדר כלשון האסרים והשבועה בלשון הפרה כלשון הכתוב כאן ואם תאמר אין נותר ואין מותר · הנדר · האומר קונם עלי שלא אוכל · או שלא אעשה דבר פלוני יכול אפי׳ נשבע שיאכל נבלה וטרפה אני קורא עליו ככל היוצא מפיו יעשה ת״ל לאסר אסר לאסור את המותר ולא להתיר את האסור · לא יחל דברו · כמו לא יחלל לא יעשה דבריו חולין · בבית אביה · ברשות אביה ואפי׳ אינה בביתו · בנעוריה · ולא קטנה ולא בוגרת שהקטנה אין נדרה נדר והבוגרת אינה ברשות אביה להפר נדריה ואי זו קטנה אמרו רבותינו בת י״א שנה ויום אחד נדריה נבדקין אם ידעה לשם מי נדרה ולשם מי הקדישה נדריה נדר בת שתים עשרה שנה ויום אחד אינה צריכה ליבדק · ואם הניא אביה אותה · אם מנע אותה מן הנדר כלומר שהפר לה הנאה זו אינו יודע מהו כשהוא אומר ואם ביום שמוע אישה יניא אותה והפר הוי אומר הנאה זו הפרה היא · ופשוטו לשון מניעה והסרה וכן ולמה תניאון · וכן כי הניא אבי אותי · וכן וידעתם את תנואתי את אשר סרתם מעלי · ויי׳ יסלח לה · במה הכתוב מדבר באשה שנדרה בנזיר ושמע בעלה והפר לה והיא לא ידעה ועוברת על נדרה ושותה יין ומטמאה למתים זו היא שצריכה סליחה ואע״פ שהוא מופר אם המופרים צריכים סליחה קל וחומר לשאינם מופרים · ואם היו תהיה לאיש · זו ארוסה או אינו אלא נשואה כשהוא אומר ואם בית אישה נדרה הרי נשואה אמור וכאן בארוסה · ובא לחלק בה שאביה ובעלה מפירין נדריה הפר האב ולא הפר הבעל או הפר הבעל ולא הפר האב הרי זה אינו מופר ואין צריך לומר אם קיים אחד מהם · ונדריה עליה · שנדרה בבית אביה ולא שמע בהם אביה ולא הופרו ולא הוקמו · ונשואה · יכול אפילו נשאת · הרי לך שהוא קיים הבעל שאין קיים · ואם ביום שמוע אישה יניא אותה · יכול אפילו לא הפר האב ת״ל בנעוריה בית אביה כל שבנעוריה ברשות אביה היא · כל אשר אסרה על נפשה יקום · לפי שאינה לא ברשות אב ולא ברשות בעל ובאלמנה מן הנשואין הכתוב מדבר · אבל אלמנה מן האירוסין מת הבעל נתרוקנה

אסרה על נפשה יקום ואם הפר יפר אתם אישה ביום שמעו כל מוצא שפתיה לנדריה ולאסר נפשה לא יקום אישה הפרם ויהוה יסלח לה: כל נדר וכל שבעת אסר לענת נפש אישה יקימנו ואישה יפרנו: ואם החרש יחריש לה אישה מיום אל יום והקים את כל נדריה או את כל אסריה אשר עליה הקים אתם כי החרש לה ביום שמעו · ואם הפר יפר אתם אחרי שמעו ונשא את עונה: אלה החקים אשר צוה יהוה את משה בין איש לאשתו בין אב לבתו בנעריה בית אביה:

וידבר יהוה אל משה לאמר · נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמיך: וידבר משה אל העם לאמר החלצו מאתכם אנשים לצבא ויהיו על מדין לתת נקמת יהוה במדין: אלף למטה אלף למטה לכל מטות ישראל תשלחו לצבא: וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה שנים עשר אלף חלוצי צבא · וישלח אתם משה אלף למטה לצבא אתם ואת פינחס בן אלעזר הכהן לצבא וכלי הקדש והחצצרות התרועה

דאסרת על נפשה יקימון ·
ואם בטלא יבטל יתהון בעלה ביומא דשמע כל אפקות ספותהא לנדרהא ולאסר נפשה לא יקומון בעלה בטלינון ומן קדם יי׳ ישתביק לה ·
כל נדר וכל קיום אסר לסגפא נפש בעלה יקיימינון ובעלה יבטלינון ·
ואם משתק ישתוק לה בעלה מיום ליום ויקיים כל נדרהא או ית כל אסרהא די עלהא קיים יתהון ארי שתיק לה ביומא דשמע ·
ואם בטלה יבטל יתהון בתר דשמע ויקבל ית חובה ·

אלין קימיא דפקיד יי׳ ית משה בין גברא לאיתתיה בין אבא לברתיה ברביותהא בית אבוהא ·

ומליל יי׳ עם משה למימר ·
איתפרע פורענות בני ישראל מן מדינאי בתר כן תתכניש לעמך ·
ומליל משה עם עמא למימר אזדרזו מנכון גוברין לחילא ויהון על מדין למיתן פורענות דין עמא דיי׳ במדין ·
אלפא לשבטא אלפא לשבטא לכל שבטיא דישראל תשלחון לחילא ·
ואיתבחרו מאלפיא דישראל אלפא לשבטא תרין עשר אלפין מזרזי חילא ·
ושלח יתהון משה אלפא לשבטא יתהון וית פינחס בר אלעזר כהנא לחילא ומאני קודשא וחצוצרת יבבא

רשות לבד · ואם בית אישה נדרה · בנשואה הכתוב מדבר · כל נדר וכל שבועת אסר וגו׳ · לפי שאין הבעל מפר אלא נדרים של עינוי נפש בלבד והם מפורשים במסכת נדרים · מיום אל יום · שלא תאמר מעת לעת לכך נאמר מיום אל יום ללמדך שאינו מפר אלא עד שתחשך · אחרי שמעו · אחרי ששמע וקיים שאמר אפשי בו וחזר והפר לה אפי׳ בו ביום · ונשא את עונה · הוא נכנס תחתיה · למדנו מכאן שהגורם תקלה לחברו הוא נכנס תחתיו לכל ענשין · מאת המדינים · ולא מאת המואבים שהמואבים נכנסו לדבר מחמת יראה שהיו יראים מהם שיהיו שוללים אותם שלא נאמר בהם אלא אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה · אבל מדינים נתעברו על ריב לא להם · ד״א מפני שתי פרידות טובות שיש לי להוציא מהם רות המואביה ונעמה העמונית · וידבר משה וגו׳ · אע״פ ששמע שמיתתו תלויה בדבר עשה בשמחה ולא איחר · החלצו · כתרגומו זרוזו לשון חלוצי צבא · אנשים · צדיקים כמו אנשים חכמים וידועים · נקמת יי׳ · שהעומד כנגד ישראל כאלו עומד כנגד הקב״ה · לכל מטות ישראל · לרבות שבט לוי · וימסרו · להודיע שבחן של רועי ישראל כמה הם חביבים על ישראל עד שלא שמעו במיתתו מה הוא אומר עוד מעט וסקלוני ומששמעו שמיתת משה תלויה בנקמת מדין לא רצו ללכת עד שנמסרו על כרחם · אותם ואת פנחס · מגיד שהיה פנחס שקול כנגד כלם · ומפני מה הלך פנחס ולא הלך אלעזר אמר הקב״ה מי שהתחיל במצוה יגמור שהוא התחיל במצוה · ד״א שהלך פנחס לנקום את נקמת יוסף אבי אמו שנ׳ והמדנים מכרו אותו · ומנין שהיתה אמו של פנחס מבנות של יוסף שנ׳ ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל מזרע יתרו שפיטם עגלים לע״ז ומזרע יוסף שפטפט ביצרו · ד״א שהיה משוח מלחמה · וכלי הקדש · זה הארון והציץ שהיה בלעם עמהם ומפריח מלכי מדין בכשפים ופורח עמהם הראה להם את הציץ שהשם חקוק

[illegible] חלליהם [illegible] מדין הרגו על חלליהם במלחמה מדין שנפלו על חלליהם מן המנין שהיו פרזים וכן בלעם הוא [illegible] על חלליהם בספר יהושע נסיכי סיחון וכן ויקח את כל ארצו מידו · חמשת מלכי מדין · ומה אני רואה שחמשה מנויין שכתוב [illegible] ללמדך שכלם שוים בעצה אחת וכלם שוו בפורענות · בלעם הלך ליטול שכר כ״ד אלף שהפיל מישראל בעצתו ויצא ממדין לקראת ישראל והסיתן עצה רעה אמר להם בלעם כשהייתם ששים רבוא לא יכולתם עמהם עתה בשנים עשר אלף אתם באים להלחם נתנו לו שכרו משלם ולא קפחוהו · בחרב · [illegible] הוא בא על ישראל בפיו והחליף אומנותם באומנותם שהם אינם נושעים אלא ע״י תפלה ובקשה שנאמר הקול קול יעקב · בא הוא ותפש אומנותם · לקללם בפיו אף הם באו עליו והחליפו אומנותם בשל אומות העולם שבאים בחרב שנ׳ ועל חרבך תחיה · טירותם · מקום מטורין שלהם והם לשון מושב כומרי שלהם יודעין חקיהם · ד״א לשון מושב שריהם כמו שמתרגם סרני פלשתים טורני פלשתאי · ויקחו את כל השלל · מגיד שהיו כשרים וצדיקים ולא נחשדו על הגזל לשלוח יד בבזה שלא ברשות שנאמ׳ את כל השלל · [illegible] בקבלה שלך כמדבר הראשם שנו מן הלחמה וגו׳ אף אנשי המלחמה שבך כלם צדיקים · שלל · המטלטלין של מלחמה ותכשיטין · בז · הוא בזת המטלטלין שאינן תכשיטין · מלקוח · אדם ובהמה ובמקום שכתוב שבי אצל מלקוח שבי באדם ומלקוח בבהמה · ויצאו משה ואלעזר הכהן · לפי שראו נערי ישראל יוצאים לחטוף מן הבזה · ויקצף משה על פקודי החיל · ממונים על החיל · ללמדך שכל סרחון הדור תלוי בגדולים שיש כח בידם למחות ולא ירצו למחות ·

בידו׃ ויצבאו על מדין כאשר צוה יהוה את משה ויהרגו כל זכר׃ ואת מלכי מדין הרגו על חלליהם את אוי ואת רקם ואת צור ואת חור ואת רבע חמשת מלכי מדין ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב׃ וישבו בני ישראל את נשי מדין ואת טפם ואת כל בהמתם ואת כל מקנהם ואת כל חילם בזזו׃ ואת כל עריהם במושבתם ואת כל טירתם שרפו באש׃ ויקחו את כל השלל ואת כל המלקוח באדם ובבהמה׃ ויבאו אל משה ואל אלעזר הכהן ואל עדת בני ישראל את השבי ואת המלקוח ואת השלל אל המחנה אל ערבת מואב אשר על ירדן ירחו׃ ויצאו משה ואלעזר הכהן וכל נשיאי העדה לקראתם אל מחוץ למחנה׃ ויקצף משה על פקודי החיל שרי האלפים ושרי המאות הבאים מצבא המלחמה׃ ויאמר אליהם משה החייתם כל נקבה׃ הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם למסר מעל ביהוה על דבר פעור ותהי המגפה בעדת יהוה׃ ועתה הרגו כל זכר בטף וכל אשה ידעת איש למשכב זכר הרגו׃ וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב זכר החיו לכם׃ ואתם חנו מחוץ למחנה שבעת ימים כל הרג נפש וכל נגע בחלל תתחטאו ביום השלישי וביום

בידיה׃ וחילו על מדין כמא דפקיד יי׳ ית משה וקטלו כל דכורא׃

וית מלכי מדין קטלו על קטיל הון ית אוי וית רקם וית צור וית חור וית רבע חמשת מלכי מדין וית בלעם בר בעור קטלו לפיתגם דחרב׃

ושבו בני ישראל ית נשי מדין וית טפלהון וית כל בעירהון וית כל גיתהון וית כל נכסיהון בזו׃

וית כל קרויהון במותבניהון וית כל בית סגדתהון אוקידו בנורא׃

ונסבו ית כל עדאה וית כל דברתא באינשא ובבעירא׃

ואיתיאו לות משה ולות אלעזר כהנא ולות כנישתא דבני ישראל ית שביא וית דברתא וית עדאה למשריתא למשריא דמואב די על ירדנא דירחו׃

ונפקו משה ואלעזר כהנא וכל רברבי כנישתא לקדמותהון למברא למשריתא׃

ורגיז משה על דממנן על חילא רבני אלפין ורבני מאותא דאתו מחיל קרבא׃

ואמר להון משה הקיימתון כל נוקבתא׃

הא אינין הואה לבני ישראל בעצת בלעם לשקרא שקר קדם יי׳ על עיסק פעור והוה מותנא בכנישתא דיי׳׃

וכען קטולו כל דכורא בטפלא וכל איתתא דידעת גבר למשכבי דכורא קטולו׃

וכל טפלא בנשיא דלא ידעו משכב דכורא קיימו לכון׃

ואתון שרו מברא למשריתא שבעה יומין כל דיקטול נפש וכל דיקרב בקטילא תדון עלוהי ביומא תליתאה וביומא

בדבר בלעם · אמר להם אפילו אתם מכנסים כל המונות שבעולם אין אתם יכולין להם שמא מרובים אתם מן הכנעניים שהיו שבע אומות רבה כמו שנ׳ [illegible] אלהיו שונא זמה הוא [illegible] ובספרי · הן הנה · מגיד שהיו מכירים אותן ואומרים זו היא שנכשל בה פלו׳ · וכל אשה יודעת איש · ראויה להבעל אע״פ שלא נבעלה · ולפני הציץ מעבירים אותן · ואם ראויה להבעל פניה מוריקות · הרגו · למה חזר ואמר להפסיק הענין דברי ר׳ ישמעאל שאם אני קורא הרגו כל זכר בטף וכל אשה יודעת איש וכל הטף בנשים איש יודע. כל אשה יודעת איש אם להרוג עם הזכרים אם להחיות עם הטף · לכך נאמר הרגו · מחוץ למחנה · שלא יכנסו לעזרה · כל הורג נפש · ר׳ מאיר אומר בהורג בדבר המקבל טומאה הכתוב מדבר וללמדך שהכלי מטמא אדם בחבורי המת כאלו נוגע במת עצמו · או אינו אלא אפי׳ זרק בו חץ והרגו ת״ל וכל נוגע בחלל · מקיש הורג לנוגע · מה נוגע על ידי חבור אף הורג על ידי חבור · תתחטאו · במי נדה כדין טמאי מת שאף לדברי האומר קברי גוים אין מטמאין באהל שנאמר ואתנה צאני צאן מרעיתי אדם אתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם מודה הוא שהגוים מטמאין במגע ובמשא שלא נאמר אדם אלא לטומאת אהלות · שנאמר אדם כי ימות באהל · אתם ושביכם · לא שהגוים מקבלים טומאה וצריכים הזאה אלא מה אתם בני ברית אף שביכם כשיבואו לברית ויטמאו צריכים הזאה · וכל מעשה עזים · להביא כל כלי הקרנים והטלפים והעצמות · ויאמר אלעזר הכהן וגו׳ · לפי שבא משה לכלל כעס בא לכלל טעות שנעלמו ממנו הלכות גיעולי גוים וכן אתה מוצא בשמיני במלואים שנאמר

השביעי אתם ושביכם׃ וכל בגד וכל כלי עור וכל מעשה עזים וכל כלי עץ תתחטאו׃ ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חקת התורה אשר צוה יהוה את משה׃ אך את הזהב ואת הכסף את הנחשת את הברזל את הבדיל ואת העפרת׃ כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר אך במי נדה יתחטא וכל אשר לא יבא באש תעבירו במים׃ וכבסתם בגדיכם ביום השביעי וטהרתם ואחר תבאו אל המחנה׃ ויאמר יהוה אל משה לאמר׃ שא את ראש מלקוח השבי באדם ובבהמה אתה ואלעזר הכהן וראשי אבות העדה׃ וחצית את המלקוח בין תפשי המלחמה היצאים לצבא ובין כל העדה׃ והרמת מכס ליהוה מאת אנשי המלחמה היצאים לצבא אחד נפש מחמש המאות מן האדם ומן הבקר ומן החמרים ומן הצאן׃ ממחציתם תקחו ונתתה לאלעזר הכהן תרומת יהוה׃ וממחצת בני ישראל תקח אחד אחז מן החמשים מן האדם מן הבקר מן החמרים ומן הצאן מכל הבהמה ונתתה אתם ללוים שמרי משמרת משכן יהוה׃ ויעש משה ואלעזר הכהן כאשר צוה יהוה את משה׃ ויהי המלקוח יתר

שביעאה אתון ושביכון׃

וכל לבוש וכל מאן דמשך וכל עובד מעזי וכל מאן דאע תדון עלוהי׃

ואמר אלעזר כהנא לגברי חילא דאתו לקרבא דא גזרת אוריתא דפקיד יי׳ ית משה׃

ברם ית דהבא וית כספא ית נחשא ית פרזלא ית אבצא וית אברא׃

כל מידעם דמיתעל בנורא תעברון בנורא וידכי ברם במי אדיותא ידכי וכל דלא מיתעל בנורא תעברוניה במיא׃

ותחורון לבושיכון ביומא שביעאה ותדכון ובתר כן תעלון למשריתא׃

ואמר יי׳ עם משה למימר׃

קביל ית חושבן דברתא דשביא באינשא ובבעירא את ואלעזר כהנא ורישי אבהת כנישתא׃

ותפליג ית דברתא דשביא בין גברי מגיחי קרבא דנפקו לחילא ובין כל כנישתא׃

ותפריש נסיבא קדם יי׳ מן גברי מגיחי קרבא דנפקו לחילא ובין כל כנישתא חדא נפשא מחמש מאה מן אינשא ומן תורי ומן חמרי ומן ענא׃

מפלגותהון תסבון ותתן לאלעזר כהנא אפרשותא קדם יי׳׃

ומפלגות בני ישראל תיסב חד דאיתחד מן חמשין מן אינשא מן תורי מן חמרי ומן ענא מכל בעירא ותתן יתהון לליואי נטרי מטרת משכנא דיי׳׃

ועבד משה ואלעזר כהנא כמא דפקיד יי׳ ית משה׃

והוה דברתא שאר

הבז אשר בזזו עם הצבא צאן שש מאות אלף ושבעים אלף וחמשת אלפים׃ ובקר שנים ושבעים אלף׃ וחמרים אחד וששים אלף׃ ונפש אדם מן הנשים אשר לא ידעו משכב זכר כל נפש שנים ושלשים אלף׃ ותהי המחצה חלק היצאים בצבא מספר הצאן שלש מאות אלף ושלשים אלף ושבעת אלפים וחמש מאות׃ ויהי המכס ליהוה מן הצאן שש מאות חמש ושבעים׃ והבקר ששה ושלשים אלף ומכסם ליהוה שנים ושבעים׃ וחמרים שלשים אלף וחמש מאות ומכסם ליהוה אחד וששים׃ ונפש אדם ששה עשר אלף ומכסם ליהוה שנים ושלשים נפש׃ ויתן משה את מכס תרומת יהוה לאלעזר הכהן כאשר צוה יהוה את משה׃ וממחצית בני ישראל אשר חצה משה מן האנשים הצבאים׃ ותהי מחצת העדה מן הצאן שלש מאות אלף ושלשים אלף שבעת אלפים וחמש מאות׃ ובקר ששה ושלשים אלף׃ וחמרים שלשים אלף וחמש מאות׃ ונפש אדם ששה עשר אלף׃ ויקח משה ממחצת בני ישראל את האחז אחד מן החמשים מן האדם ומן הבהמה ויתן אתם ללוים שמרי משמרת משכן יהוה כאשר צוה יהוה את משה׃ ויקרבו אל משה הפקדים אשר לאלפי הצבא שרי האלפים ושרי המאות׃ ויאמרו אל משה עבדיך נשאו את ראש אנשי המלחמה אשר בידנו ולא נפקד ממנו איש׃ ונקרב את קרבן יהוה איש אשר מצא

ביזא דבזו עמא דנפקו לחילא מן ענא שית מאה ושבעין וחמשא אלפין׃
ותורי שבעין ותרין אלפין׃
וחמרין שתין וחד אלפין׃
ונפשא דאינשא מן נשיא דלא ידעו משכבי דכורא כל נפשתא תלתין ותרין אלפין׃
והות פלגותא חולק גובריא דנפקו לחילא מנין ענא תלת מאה ותלתין ושבעה אלפין וחמש מאה׃
והוה נסיבא קדם יי מן ענא שית מאה שבעין וחמש׃
ותורי תלתין ושיתא אלפין ונסיבהון קדם יי שבעין ותרין׃
וחמרי תלתין אלפין וחמש מאה ונסיבהון קדם יי שיתין וחד׃
ונפשא דאינשא שיתא עשר אלפין ונסיבהון קדם יי תלתין ותרין נפשין׃
ויהב משה ית נסיבא אפרשותא קדם יי לאלעזר כהנא כמא דפקיד יי ית משה׃
ומפלגות בני ישראל דפליג משה מן גובריא דנפקו לחילא׃
והוה פלגות כנשתא מן ענא תלת מאה ותלתין ושבעה אלפין וחמש מאה׃
ותורי תלתין ושיתא אלפין׃
וחמרי תלתין אלפין וחמש מאה׃
ונפשא דאינשא שיתא עשר אלפין׃
ונסיב משה מפלגות בני ישראל ית דאיתאחד חד מן חמשין מן אינשא ומן בעירא ויהב יתהון לליואי נטרי מטרת משכנא דיי כמא דפקיד יי ית משה׃
וקריבו לות משה דממנן דעל אלפי חילא רבני אלפין ורבני מאותא׃
ואמרו למשה עבדך קבילו ית חושבן גברי מגיחי קרבא דעמנא ולא שגא מיננא איש׃
וקריבנא ית קורבנא דיי גבר דאשכח

כלי זהב אצעדה וצמיד טבעת עגיל וכומז לכפר על נפשתינו לפני יהוה׃ ויקח משה ואלעזר הכהן את הזהב מאתם כל כלי מעשה׃ ויהי כל זהב התרומה אשר הרימו ליהוה ששה עשר אלף שבע מאות וחמשים שקל מאת שרי האלפים ומאת שרי המאות׃ אנשי הצבא בזזו איש לו׃ ויקח משה ואלעזר הכהן את הזהב מאת שרי האלפים והמאות ויבאו אתו אל אהל מועד זכרון לבני ישראל לפני יהוה׃

ומקנה רב היה לבני ראובן ולבני גד עצום מאד ויראו את ארץ יעזר ואת ארץ גלעד והנה המקום מקום מקנה׃ ויבאו בני גד ובני ראובן ויאמרו אל משה ואל אלעזר הכהן ואל נשיאי העדה לאמר׃ עטרות ודיבן ויעזר ונמרה וחשבון ואלעלה ושבם ונבו ובען׃ הארץ אשר הכה יהוה לפני עדת ישראל ארץ מקנה הוא ולעבדיך מקנה׃ ויאמרו אם מצאנו חן בעיניך יתן את הארץ הזאת לעבדיך לאחזה אל תעברנו את הירדן׃ ויאמר משה לבני גד ולבני ראובן האחיכם יבאו למלחמה ואתם תשבו פה׃ ולמה תניאון את לב בני ישראל מעבר אל הארץ אשר נתן להם יהוה׃ כה עשו אבתיכם בשלחי אתם מקדש ברנע לראות את הארץ׃ ויעלו עד נחל אשכול ויראו את הארץ ויניאו את לב בני ישראל לבלתי בא אל הארץ אשר נתן להם יהוה׃ ויחר אף יהוה ביום ההוא וישבע לאמר׃ אם יראו האנשים

מאן דדהב שירין ושיבבן עזקן קדשין ומחוך לכפרא על נפשתנא קדם יי׃
ונסיב משה ואלעזר כהנא ית דהבא מנהון כל מאן דעובד׃
והוה כל דהב ארמותא דארימו קדם יי שיתא עשר אלפין שבע מאה וחמשין סילעין מן רבני אלפין ומן רבני מאותא׃
גוברין דחילא בזו גבר לנפשיה׃
ונסיב משה ואלעזר כהנא ית דהבא מן רבני אלפין ומאותא ואיתיאו יתיה למשכן זימנא דוכרנא לבני ישראל קדם יי׃
ובעיר סגי הוה לבני ראובן ולבני גד תקיף להדא וחזו ית ארעא דיעזר וית ארעא דגלעד והא אתרא אתר כשר לבית בעיר׃
ואתו בני גד ובני ראובן ואמרו למשה ולאלעזר כהנא ולרברבי כנישתא למימר׃
מכללתא ומלבשתא וכית נמרין וכית חשבון ובעלדבבי ושימא ובית קבורתא דמשה ובען׃
ארעא דמחא יי ית יתבהא קדם כנישתא דישראל ארע כשר לבית בעיר היא ולעבדך אית בעיר׃
ואמרו אם אשכחנא רחמין בעינך תתיהיב ית ארעא הדא לעבדך לאחסנא לא תעבריננא ית ירדנא׃
ואמר משה לבני גד ולבני ראובן האחיכון ייתון לאגחא קרבא ואתון תתבון הכא׃
ולמה תוניון ית ליבא דבני ישראל למעבר לארעא דיהב להון יי׃
כדין עבדו אבהתכון כד שלחית יתהון מרקם גיאה למחזי ית ארעא׃
וסליקו עד נחלא דאתכלא וחזו ית ארעא ואוניאו ית ליבא דבני ישראל בדיל דלא למיעל לארעא דיהב להון יי׃
ותקיף רוגזא דיי ביומא ההוא וקיים למימר׃
אם יחזון גובריא

תסירו ותמניעו לבם מעבור שיהיו
סבורים שאתם יראים לעבור מפני
המלחמה וחוזק הערים והעם: קדש
ברנע: כך שמה ושתי קדש היו:
הקנזי: חורגו של קנז היה וילדה לו
אמו של כלב את עתניאל: וינעם:
ויטלטלם מן נע ונד: לספות: כמו
ספו שנה על שנה וכמו עולותיכם
ספו על זבחיכם לשון תוספת: נבנה
למקננו פה: חסים היו על ממונם
יותר מבניהם ובנותיהם שהקדימו
מקניהם לטפם אמר להם משה לא כן
עשו העיקר עיקר והטפל טפל:
בנו לכם ערים לטפכם תחלה ואחר גדרות
לצאנכם: נחלץ חשים: כתרגומו מזרזין
מזויינים מהירים כמו מהר שלל חש
בז ימהר יחישה: לפני בני ישראל: בראשי
גייסות לפי שגבורים היו לכך תמיד
בגד וטרף זרוע אף קדקד ואף
משה חזר ופירש להם כשאר הדברים
ואצו אתכם בעת ההיא חלוצים תעברו
לפני אחיכם בני ישראל וגו' וביריחו
כתיב והחלוץ עבר לפניהם זה ראובן
וגד שקיימו תנאם: וישב טפנו:
בעודנו אצל אחינו בערי המבצר:
שנבנה עכשיו: מעבר לירדן והלאה:
זהו בעבר המערבי: כי באה נחלתנו:
כבר קבלנוה בעבר המזרחי: לצנאכם:
תבה זו מגזרת צנה ואלפים כלם
שאין האלף מפסיק בין נון לצדי
והאלף שבה במקום הא
של צנה ומלמד קדושה למלת
זו: והיוצא מפיכם: לגבוה
שקבלתם עליכם לעבור למלחמה
עד כבוש וחלוק:

העלים ממצרים מבן עשרים שנה
ומעלה את האדמה אשר נשבעתי
לאברהם ליצחק וליעקב כי לא
מלאו אחרי: בלתי כלב בן יפנה
הקנזי ויהושע בן נון כי מלאו אחרי
יהוה: ויחר אף יהוה בישראל וינעם
במדבר ארבעים שנה עד תם כל
הדור העשה הרע בעיני יהוה: והנה
קמתם תחת אבתיכם תרבות אנשים
חטאים לספות עוד על חרון אף
יהוה אל ישראל: כי תשובן מאחריו
ויסף עוד להניחו במדבר ושחתם
לכל העם הזה: ויגשו אליו
ויאמרו גדרת צאן נבנה למקננו פה
וערים לטפנו: ואנחנו נחלץ חשים
לפני בני ישראל עד אשר אם
הביאנם אל מקומם וישב טפנו בערי
המבצר מפני ישבי הארץ: לא
נשוב אל בתינו עד התנחל בני
ישראל איש נחלתו: כי לא ננחל
אתם מעבר לירדן והלאה כי באה
נחלתנו אלינו מעבר הירדן מזרחה:

ויאמר אליהם משה אם תעשון את
הדבר הזה אם תחלצו לפני יהוה
למלחמה: ועבר לכם כל חלוץ את
הירדן לפני יהוה עד הורישו את
איביו מפניו: ונכבשה הארץ לפני
יהוה ואחר תשבו והייתם נקים
מיהוה ומישראל והיתה הארץ הזאת
לכם לאחזה לפני יהוה: ואם לא
תעשון כן הנה חטאתם ליהוה ודעו
חטאתכם אשר תמצא אתכם: בנו
לכם ערים לטפכם וגדרת לצנאכם
והיצא מפיכם תעשו: ויאמר בני גד

דסליקו ממצרים מבר עשרין
שנין ולעילא ית ארעא דקיימית
לאברהם ליצחק וליעקב ארי
לא שלימו בתר דחלתי:

אילהן כלב בר יפנה קנזאה
ויהושע בר נון ארי שלימו בתר
דחלתא דיי:
ותקיף רוגזא דיי בישראל
ואוחרינון במדברא ארבעין
שנין עד דסף כל דרא דעבד
דביש קדם יי:
והא קמתון בתר אבהתכון
תלמידי גובריא חייביא
לאוספא עוד על תקוף רוגזא
דיי בישראל:
ארי תתובון מבתר דחלתיה
ויוסף עוד לאשהיותהון
במדברא ותחבלון לכל עמא
הדין:
וקריבו לותיה ואמרו חוטרין
דעאן נבנה לבעירנא הכא
וקרוין לטפלנא:

ואנחנא נזדרז מזרזין קדם בני
ישראל עד דנעילנון לאתריהון
ויתיב טפלנא בקרוין כריכן
מן קדם יתבי ארעא:

לא נתוב לבתנא עד דיחסנון
בני ישראל גבר אחסנתיה:

ארי לא נחסין עמהון מעיברא
דירדנא ולהלא ארי קבילנא
אחסנתנא לנא בעיברא
דירדנא מדינחא:

ואמר להון משה אם תעבדון
ית פתגמא הדין אם תזרזון
קדם עמא דיי לאגחא קרבא:

ויעבר לכון כל דמזרז ית
ירדנא קדם עמא דיי עד
דיתריך ית בעלי דבבוהי מן
קדמוהי:
ותתכביש ארעא קדם עמא
דיי ובתר כן תתובון ותהון
זכאין מן קדם יי ומישראל
ותהי ארעא הדא לכון
לאחסנא קדם יי:
ואם לא תעבדון כן הא חבתון
קדם יי ודעו חובתכון
דתשכח יתכון:
בנו לכון קרוין לטפלכון
וחוטרין לענכון ודיפוק
מפומכון תעבדון:

ואמרו בני גד

מטות

ואמר בני גד ובני ראובן למשה למימר
עבדך יעבדון כמא דרבוני
מפקיד:
טפלנא נשנא גיתנא וכל
בעירנא יהון תמן בקרוי גלעד:

ועבדך יעברון כל דמזרז
חילא קדם עמא דיי לקרבא
כמא דרבוני ממליל:
ופקיד להון משה ית אלעזר
כהנא וית יהושע בר נון וית
רישי אבהת שבטיא לבני
ישראל:
ואמר משה להון אם יעברון
בני גד ובני ראובן עמכון ית
ירדנא כל דמזרז לקרבא
קדם עמא דיי ותתכביש
ארעא קדמיכון ותתנון להון ית
ארעא דגלעד לאחסנא:

ואם לא יעברון מזרזין עמכון
ויחסנון ביניכון בארעא דכנען:

ואתיבו בני גד ובני ראובן
למימר ית דמליל יי לעבדך
כן נעביד:
נחנא נעיבר מזרזין קדם עמא
דיי לארעא דכנען ועימנא
אחידת אחסנתנא מעיברא
לירדנא:
ויהב להון משה לבני גד
ולבני ראובן ולפלגות שבטא
דמנשה בר יוסף ית מלכות
סיחון מלכא דאמוראה וית
מלכות עוג מלכא דמתנן
ארעא לקרוהא לתחומהא
קרוי ארעא סחור סחור:

ובנו בני גד ית דיבון וית
עטרות וית ערוער:

וית עטרות שופן וית יעזר
ורמתא:
וית בית נמרה וית בית הרן
קרוין כריכן וחוטרין דעאן:

ובני ראובן בנו ית חשבון וית
אלעלא וית קריתים:

וית נבו וית בעל מעון מקפן
שמהן וית שבמה וקרו בשמהת
ית שמהת קרויא דבנו:

ואזלו בני מכיר בר מנשה
לגלעד וכבשוה ותריך ית
אמוראה דבה:

ויהב משה ית גלעד למכיר
בר מנשה ויתיב בה:

ובני ראובן אל משה לאמר עבדיך
יעשו כאשר אדני מצוה: טפנו נשינו
מקננו וכל בהמתנו יהיו שם בערי
הגלעד: ועבדיך יעברו כל חלוץ
צבא לפני יהוה למלחמה כאשר
אדני דבר: ויצו להם משה את אלעזר
הכהן ואת יהושע בן נון ואת ראשי
אבות המטות לבני ישראל: ויאמר
משה אלהם אם יעברו בני גד ובני
ראובן אתכם את הירדן כל חלוץ
למלחמה לפני יהוה ונכבשה הארץ
לפניכם ונתתם להם את ארץ
הגלעד לאחזה: ואם לא יעברו
חלוצים אתכם ונאחזו בתככם
בארץ כנען: ויענו בני גד ובני ראובן
לאמר את אשר דבר יהוה אל
עבדיך כן נעשה: נחנו נעבר חלוצים
לפני יהוה ארץ כנען ואתנו אחזת
נחלתנו מעבר לירדן: ויתן להם
משה לבני גד ולבני ראובן ולחצי
שבט מנשה בן יוסף את ממלכת
סיחן מלך האמרי ואת ממלכת עוג
מלך הבשן הארץ לעריה בגבלת
ערי הארץ סביב: ויבנו בני גד את
דיבן ואת עטרת ואת ערער: ואת
עטרת שופן ואת יעזר ויגבהה: ואת
בית נמרה ואת בית הרן ערי מבצר
וגדרת צאן: ובני ראובן בנו את
חשבון ואת אלעלא ואת קריתים:
ואת נבו ואת בעל מעון מוסבת שם
ואת שבמה ויקראו בשמת את
שמות הערים אשר בנו: וילכו בני
מכיר בן מנשה גלעדה וילכדה ויורש
את האמרי אשר בה: ויתן משה את
הגלעד למכיר בן מנשה וישב בה:

משה לא בקש מהם אלא ונכבשה
הארץ ואחר תשובו והם קבלו עליהם
עד התנחל הרי הוסיפו להתעכב ז'
שחלקו וכן עשו: ויאמר בני גד: כלם
כאיש אחד: ויצו להם: כמו עליהם
שעליהם ועל תנאם מנה את אלעזר
ואת יהושע: כמו ה' ילחם לכם:
ואתנו אחזת נחלתנו מעבר לירדן:
כלו' בידינו וברשותנו תהי אחוזת
נחלתנו מעבר הזה: ערי מבצר
וגדרות צאן: זה סוף פסוק מוסב על
תחלת המקרא: ויבנו בני גד את
הערים הללו להיות ערי מבצר וגדרות
צאן: ואת נבו ואת בעל מעון:
מוסבות שם נבו ובעל מעון שם ע"ז
הם והיו האמוריים קורים עריהם
על שם ע"ז שלהם ובני ראובן הסבו
את שמם לשמות אחרים וזהו מוסבות
שם: נבו ובעל מעון מוסבות לשם
אחר: ואת שבמה: היא שבם
האמור למעלה: ויורש:
כתרגומו ותריך שתיבת רש משמשת
שתי מחלוקות לשון ירושה ולשון
הורשה שהוא טירוד ותרוך:
חותיהם: כפרניהון: ויקרא אתהן
חות יאיר: לפי שלא היו לו בנים
קראם בשמו לזכרון: ויקרא לה
נבח בשמו: לא מפיק הא וראיתי
ביסודו של ר' משה הדרשן לפי שלא
נתקיים לה שם זה לפיכך רפה
שמשמע כמו לא: ותמהני מה
ידרוש בשתי תיבות הדומות לה
ויאמר לה בעז: לבנות לה בית:

חסלת ראשי המטות

אלה מסעי

ויאיר בן מנשה הלך וילכד את חותיהם ויקרא אתהן חות יאיר ׃ ונבח הלך וילכד את קנת ואת בנתיה ויקרא לה נבח בשמו ׃

פ

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאתם ביד משה ואהרן ׃ ויכתב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי יהוה ואלה מסעיהם למוצאיהם ׃ ויסעו מרעמסס בחדש הראשון בחמשה עשר יום לחדש הראשון ממחרת הפסח יצאו בני ישראל ביד רמה לעיני כל מצרים ׃ ומצרים מקברים את אשר הכה יהוה בהם כל בכור ובאלהיהם עשה יהוה שפטים ׃ ויסעו בני ישראל מרעמסס ויחנו בסכת ׃ ויסעו מסכת ויחנו באתם אשר בקצה המדבר ׃ ויסעו מאתם וישב על פי החירת אשר על פני בעל צפון ויחנו לפני מגדל ׃ ויסעו מפני החירת ויעברו בתוך הים המדברה וילכו דרך שלשת ימים במדבר אתם ויחנו במרה ׃ ויסעו ממרה ויבאו אילמה ובאילם שתים עשרה עינת מים ושבעים תמרים ויחנו שם ׃ ויסעו מאילם ויחנו על ים סוף ׃ ויסעו מים סוף ויחנו במדבר סין ׃ ויסעו ממדבר סין ויחנו בדפקה ׃ ויסעו מדפקה ויחנו באלוש ׃ ויסעו מאלוש ויחנו ברפידם ולא היה שם מים לעם לשתות ׃ ויסעו מרפידם ויחנו במדבר סיני ׃ ויסעו ממדבר סיני ויחנו בקברת התאוה ׃ ויסעו מקברת התאוה ויחנו בחצרת ׃ ויסעו מחצרת ויחנו

ויאיר בר מנשה אזל וכבש ית כפרניהון וקרא יתהון כפרני יאיר ׃
ונבח אזל וכבש ית קנת וית כפרנהא וקרא לה נבח בשמיה ׃

אלין מטלני בני ישראל דנפקו מארעא דמצרים לחיליהון בידא דמשה ואהרן ׃
וכתב משה ית מפקניהון למטלניהון על מימרא דיי ואלין מטלניהון למפקניהון ׃
ונטלו מרעמסס בירחא קדמאה בחמשה עשר יומא לירחא קדמאה מבתר יומא דפסחא נפקו בני ישראל בריש גלי לעיני כל מצראי ׃
ומצראי מקברין ית דקטל יי בהון כל בוכרא ובטעותהון עבד יי דינין ׃
ונטלו בני ישראל מרעמסס ושרו בסכות ׃
ונטלו מסכות ושרו באתם דבסטר מדברא ׃
ונטלו מאתם ותב על פום חירתא דעל אפי בעל צפון ושרו קדם מגדל ׃
ונטלו מפם חירתא ועברו בגו ימא במדברא ואזלו מהלך תלתא יומין במדברא דאתם ושרו במרה ׃
ונטלו ממרה ואתו לאילם ובאילם תרתא עשרי מבועין דמיין ושבעין דקלין ושרו תמן ׃
ונטלו מאילם ושרו על ימא דסוף ׃
ונטלו מימא דסוף ושרו במדברא דסין ׃
ונטלו ממדברא דסין ושרו בדפקה ׃
ונטלו מדפקה ושרו באלוש ׃
ונטלו מאלוש ושרו ברפידים ולא הוה תמן מיא לעמא למשתי ׃
ונטלו מרפידים ושרו במדברא דסיני ׃
ונטלו ממדברא דסיני ושרו בקברי דמשאלי ׃
ונטלו מקברי דמשאלי ושרו בחצרות ׃
ונטלו מחצרות ושרו

בני ישראל למה נכתבו המסעות הללו להודיע חסדיו של מקום שאעפ״י שגזר עליהם לטלטלם ולהניעם במדבר לא תאמר שהיו נעים ומטולטלים ממסע למסע כל מ׳ שנה ולא היתה להם מנוח׳ שהרי אין כאן אלא מ״ב מסעות. צא מהם י״ד שכלם היו בשנה ראשונה קודם גזרה משנסעו מרעמסס עד שבאו לרתמה שמשם נשתלחו המרגלי׳ שנ׳ ואחר נסעו העם מחצרו׳ וגו׳ וכתי׳ שלח לך אנשי׳ וכאן או׳ ויסעו מחצרו׳ ויחנו ברתמה למדת שהיא במדבר פארן׳ ועוד הוצא משם ח׳ מסעות שהיו אחר מיתת אהרן מהר ההר עד ערבות מואב בשנת הא׳ נמצא שכל ל״ח שנה לא נסעו אלא כ׳ מסעות זהו מיסודו של ר׳ משה הדרש׳ ור׳ תנחומא דרש בו דרשה אחרת׳ משל למלך שהיה בנו חולה והוליכו למקום רחוק לרפאתו כיון שהיו חוזרים התחי׳ אביו מונה את המסעות כאן א״ל כאן ישננו כאן הוקרנו כאן חששת את ראשך וכו׳ ומצרים מקברים ׳ טרודים היו באבלם ולא נתנו לב לעכב לפי יצאו ביד רמה׳ ויחנו ברתמה׳ על שם לשון הרע של מרגלים שנא׳ מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה חצי גבור שנונים עם גחלי רתמים ׳ על פי יי׳ מלמד שמת בנשיקה ׳ וישמע הכנעני ׳ כאן למדך במיתת אהרן היא השמועה שנסתלקו ענני כבוד וכסבור שנ[illegible] שניתנה רשות להלחם בישראל ׳

ברתמה ׃ ויסעו מרתמה ויחנו ברמן פרץ ׃ ויסעו מרמן פרץ ויחנו בלבנה ׃ ויסעו מלבנה ויחנו ברסה ׃ ויסעו מרסה ויחנו בקהלתה ׃ ויסעו מקהלתה ויחנו בהר שפר ׃ ויסעו מהר שפר ויחנו בחרדה ׃ ויסעו מחרדה ויחנו במקהלת ׃ ויסעו ממקהלת ויחנו בתחת ׃ ויסעו מתחת ויחנו בתרח ׃ ויסעו מתרח ויחנו במתקה ׃ ויסעו ממתקה ויחנו בחשמנה ׃ ויסעו מחשמנה ויחנו במסרות ׃ ויסעו ממסרות ויחנו בבני יעקן ׃ ויסעו מבני יעקן ויחנו בחר הגדגד ׃ ויסעו מחר הגדגד ויחנו ביטבתה ׃ ויסעו מיטבתה ויחנו בעברנה ׃ ויסעו מעברנה ויחנו בעצין גבר ׃ ויסעו מעצין גבר ויחנו במדבר צן הוא קדש ׃ ויסעו מקדש ויחנו בהר ההר בקצה ארץ אדום ׃ ויעל אהרן הכהן אל הר ההר על פי יהוה וימת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים בחדש החמישי באחד לחדש ׃ ואהרן בן שלש ועשרים ומאת שנה במתו בהר ההר ׃

ס

וישמע הכנעני מלך ערד והוא ישב בנגב בארץ כנען בבא בני ישראל ׃ ויסעו מהר ההר ויחנו בצלמנה ׃ ויסעו מצלמנה ויחנו בפונן ׃ ויסעו מפונן ויחנו באבת ׃ ויסעו מאבת ויחנו בעיי העברים בגבול מואב ׃ ויסעו מעיים ויחנו בדיבן גד ׃ ויסעו מדיבן גד ויחנו בעלמן דבלתימה ׃ ויסעו מעלמן דבלתימה ויחנו בהרי העברים לפני נבו ׃ ויסעו מהרי העברים ויחנו

ברתמה ׃
ונטלו מרתמה ושרו ברמן פרץ ׃
ונטלו מרמן פרץ ושרו בלבנה ׃
ונטלו מלבנה ושרו ברסה ׃
ונטלו מרסה ושרו בקהלתה ׃
ונטלו מקהלתה ושרו בטורא דשפר ׃
ונטלו מטורא דשפר ושרו בחרדה ׃
ונטלו מחרדה ושרו במקהלות ׃
ונטלו ממקהלות ושרו בתחת ׃
ונטלו מתחת ושרו בתרח ׃
ונטלו מתרח ושרו במתקה ׃
ונטלו ממתקה ושרו בחשמונה ׃
ונטלו מחשמונה ושרו במוסרות ׃
ונטלו ממוסרות ושרו בבני יעקן ׃
ונטלו מבני יעקן ושרו בחור הגדגד ׃
ונטלו מחור הגדגד ושרו ביטבתה ׃
ונטלו מיטבתה ושרו בעברונה ׃
ונטלו מעברונה ושרו בעציון גבר ׃
ונטלו מעציון גבר ושרו במדברא דצן היא רקם ׃
ונטלו מרקם ושרו בהור טורא בסטר ארעא דאדום ׃
וסליק אהרן כהנא להור טורא על מימרא דיי ומית תמן בשנת ארבעין למיפק בני ישראל מארעא דמצרים בירחא חמשאה בחד לירחא ׃
ואהרן בר מאה ועשרין ותלת שנין כד מית בהור טורא ׃
ושמע כנענאה מלכא דערד והוא יתיב בדרומא בארעא דכנען במיתי בני ישראל ׃
ונטלו מהור טורא ושרו בצלמונה ׃
ונטלו מצלמונה ושרו בפונן ׃
ונטלו מפונן ושרו באבות ׃
ונטלו מאבות ושרו במגזת עבראי בתחום מואב ׃
ונטלו מעיים ושרו בדיבון גד ׃
ונטלו מדיבון גד ושרו בעלמון דבלתימה ׃
ונטלו מעלמון דבלתימה ושרו בטורא דעבראי קדם נבו ׃
ונטלו מטורא דעבראי ושרו

לפי חזר וכתבה כאן אע״פ שכברנכת׳ בעיית חרבת העברה בעיי העברים לשון חרבות וגלים כמו לעי השדה׳ שמו את ירושלים לעיים׳ מבית הישימות עד אבל השטים כאן למדך שיעור מחנה ישראל י״ב מיל דאמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי ההוא אתרא והוה י״ב מיל על י״ב מיל וגו׳ תלתא פרסי אבל השטים׳ מישור של שטים אבל שמו׳ כי אתם עוברי׳ וגו׳ והורשתם וגו׳ והלא כמה פעמים מוזהרו על כך אלא כך אמר להם כשאתם עוברים את הירדן ביבשת על מנת כן תעברו ואם לאו באין מים ושוטפין אתכם וכן מצינו שהושע עליהם בירדן שאמר להם יהושע וכו׳ כדאיתא במסכת סוטה ובתוספתא דסוטה׳ והורשתם וגרשתם׳ משכיתם׳ כתרגו׳ בית סגדתהון על שם שהיו מסככים את הקרקע ברצפת אבנים של שיש והשתחוים שם בפישוט ידים ורגלים כדכתי׳ ואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחוו׳ עליה׳ מסכתם׳ כתרגו׳ מתכתהון׳ והורשתם את הארץ׳ והורשתם אותה מיושביה ואחר וישבתם בה אז וישבתם בה תוכלו להתקיים בה ואם לאו לא תוכלו להתקיים בה׳ אל אשר יצא לו שמה׳ מקרא קצר הוא זה אל מקום אשר יצא לו שמה הגורל לו יהיה׳ למטות אבותיכם׳ לפי חשבון יוצאי מצרים׳ לא נטל בגורלם לגב שבטו׳ והיה אשר תותירו מהם יהיו לרעה לכם׳ לשכים בעיניכם׳ ליתדו׳ המנקרות עיניכם תרגומו ספח

[illegible]

בערבת מואב על ירדן ירחו: ויחנו על הירדן מבית הישמת עד אבל השטים בערבת מואב:

וידבר יהוה אל משה בערבת מואב על ירדן ירחו לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם כי אתם עברים את הירדן אל ארץ כנען והורשתם את כל ישבי הארץ מפניכם ואבדתם את כל משכיתם ואת כל צלמי מסכתם תאבדו ואת כל במותם תשמידו: והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אתה: והתנחלתם את הארץ בגורל למשפחתיכם לרב תרבו את נחלתו ולמעט תמעיט את נחלתו אל אשר יצא לו שמה הגורל לו יהיה למטות אבתיכם תתנחלו: ואם לא תורישו את ישבי הארץ מפניכם והיה אשר תותירו מהם לשכים בעיניכם ולצנינם בצדיכם וצררו אתכם על הארץ אשר אתם ישבים בה: והיה כאשר דמיתי לעשות להם אעשה לכם:

במישרית מואב על ירדנא דיריחו:
ושרו על ירדנא מבית ישימות עד מישר שטים במשריית מואב.
ומליל יי עם משה במשריית מואב על ירדנא דיריחו למימר:
מליל עם בני ישראל ותימר להון ארי אתון עברין ית ירדנא לארעא דכנען:
ותתרכון ית כל יתבי ארעא מן קדמיכון ותובדון ית כל בית סגידתהון וית כל צלמי מתכתהון תובדון וית כל במתהון תשיצון:
ותירתון ית ארעא ותתבון בה ארי לכון יהבית ית ארעא למירת יתה:
ותתחסנון ית ארעא בעדבא לזרעיתכון לסגיאי תסגון ית אחסנתיה ולזעירי תזערון ית אחסנתיה לדיפוק ליה תמן עדבא דיליה יהא לשבטי אבהתכון תחסנון:
ואם לא תתרכון ית יתבי ארעא מן קדמיכון ויהון דתשארון מנהון לסיען נטלין זין לקבליכון ולמשרין מקפן יתכון ויעיקון לכון על ארעא דאתון יתבין בה:
ויהא כמא דחשיבית למעבד להון אעביד לכון:

[illegible]

וידבר יהוה אל משה לאמר: צו את בני ישראל ואמרת אלהם כי אתם באים אל הארץ כנען זאת הארץ אשר תפל לכם בנחלה ארץ כנען לגבלתיה: והיה לכם פאת נגב ממדבר צן על ידי אדום והיה לכם גבול נגב מקצה ים המלח קדמה: ונסב לכם הגבול מנגב למעלה עקרבים ועבר צנה והיה תוצאתיו מנגב לקדש ברנע ויצא חצר אדר ועבר עצמנה: ונסב הגבול מעצמון נחלה מצרים והיו תוצאתיו הימה: וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול זה יהיה לכם גבול ים: וזה יהיה לכם גבול צפון מן הים הגדל תתאו לכם הר ההר: מהר ההר תתאו לבא חמת והיו תוצאת הגבל צדדה: ויצא הגבל זפרנה והיו תוצאתיו חצר עינן זה יהיה לכם גבול צפון: והתאויתם לכם לגבול קדמה מחצר עינן שפמה: וירד

ומליל יי עם משה למימר:
פקיד ית בני ישראל ותימר להון ארי אתון עלין לארעא דכנען דא ארעא דתתפליג לכון באחסנא ארעא דכנען לתחומהא:
ויהא לכון תחום דרומא ממדברא דצן עד תחומא דאדום ויהא לכון תחום דרומא מסיפי ימא דמלחא קדומא:
ויסחר לכון תחום מדרומא למסקנא דעקרבין ויעבר לצין ויהון מפקנוהי מדרומא לרקם גיאה ויפוק לחצר אדר ויעבר לעצמון:
ויסחר תחומא מעצמון לנחלא דמצרים ויהון מפקנוהי לימא:
ותחום מערבא ויהי לכון ימא רבא ותחומא דין יהא לכון תחום מערבא:
ודין יהא לכון תחום צפונא מן ימא רבא תכוונון לכון להר טורא.
מהר טורא תכוונון למטי חמת ויהון מפקני תחומא לצדד:
ויפוק תחומא לזפרון ויהון מפקנוהי לחצר עינן דין יהא לכון תחום ציפונא:
ותכוונון לכון לתחום קדומא מחצר עינן לשפם:

[illegible]

[illegible]

הגבל משפם הרבלה · מקדם לעין וירד הגבל ומחה על כתף ים כנרת קדמה · וירד הגבול הירדנה והיו תוצאתיו ים המלח זאת תהיה לכם הארץ לגבלתיה סביב : ויצו משה את בני ישראל לאמר זאת הארץ אשר תתנחלו אתה בגורל אשר צוה יהוה לתת לתשעת המטות וחצי המטה : כי לקחו מטה בני הראובני לבית אבתם ומטה בני הגדי לבית אבתם וחצי מטה מנשה לקחו נחלתם : שני המטות וחצי המטה לקחו נחלתם מעבר לירדן ירחו קדמה מזרחה ·

ס

וידבר יהוה אל משה לאמר · אלה שמות האנשים אשר ינחלו לכם את הארץ אלעזר הכהן ויהושע בן נון · ונשיא אחד נשיא אחד ממטה תקחו לנחל את הארץ : ואלה שמות האנשים למטה יהודה כלב בן יפנה : ולמטה בני שמעון שמואל בן עמיהוד : למטה בנימן אלידד בן כסלון : ולמטה בני דן נשיא בקי בן יגלי : לבני יוסף למטה בני מנשה נשיא חניאל בן אפד · ולמטה בני אפרים נשיא קמואל בן שפטן : ולמטה בני זבלן נשיא אליצפן בן פרנך : ולמטה בני יששכר נשיא פלטיאל בן עזן · ולמטה בני אשר נשיא אחיהוד בן שלמי : ולמטה בני נפתלי נשיא פדהאל בן עמיהוד · אלה אשר צוה יהוה לנחל את בני ישראל בארץ כנען :

פ

וידבר יהוה אל משה בערבת מואב על ירדן ירחו לאמר : צו את בני

תחומא משפם לריבלה ממדנח לעין ויחות תחומא ויזמטי על כיף ים גינוסר קידומא
ויחות תחומא לירדנא ויהון מפקנוהי ימא דמילחא דא תהא לכון ארעא לתחומהא סחור סחור :
ופקיד משה ית בני ישראל למימר דא ארעא דתתחסנון יתה בעדבא דפקיד יי׳ למיתן לתשעת שיבטין ופלגות שיבטא :
ארי קבילו שיבטא דבני ראובן לבית אבהתהון ושבטא דבני גד לבית אבהתהון ופלגות שיבטא דמנשה קבילו אחסנתהון :
תרין שיבטין ופלגות שיבטא קבילו אחסנתהון מעיברא לירדנא דיריחו קידומא מדינחא :
ומליל יי׳ עם משה למימר : אלין שמהת גובריא דיחסנון לכון ית ארעא אלעזר כהנא ויהושע בר נון :
ורבא חד רבא חד משבטא תדברון לאחסנא ית ארעא :
ואלין שמהת גובריא לשבטא דיהודה כלב בר יפנה :
ולשיבטא דבני שמעון שמואל בר עמיהוד :
ולשיבטא דבנימין אלידד בר כסלון :
ולשבטא דבני דן רבא בקי בר יגלי :
לבני יוסף לשבטא דבני מנשה רבא חניאל בר אפד :
ולשבטא דבני אפרים רבא קמואל בר שפטן :
ולשבטא דבני זבולן רבא אליצפן בר פרנך :
ולשבטא דבני יששכר רבא פלטיאל בר עזן :
ולשבטא דבני אשר רבא אחיהוד בר שלמי :
ולשבטא דבני נפתלי רבא פדהאל בר עמיהוד :
אלין דפקיד יי׳ לאחסנא ית בני ישראל בארעא דכנען :
ומליל יי׳ עם משה במישריא דמואב על ירדנא דיריחו למימר : פקיד ית בני

ומחה אל כתף · אל עבר ים כנרת קדמה שיהא ים כנרת תוך לגבול בא"י והגבול במזרח ים כנרת · ומשם ירד אל הירדן והירדן מושך ובא מן הצפון לדרום באלכסון מטה לצד מזרח ומתקרב לצד ארץ כנען כנגד ים כנרת ומושך במזרחה של ארץ ישראל כנגד כנרת עד שנופל בים המלח ומשם כלה הגבול בקצה הים אל ים המלח שממנו התחלת מקצוע מזרחית דרומית · הרי סבבת אותה לד׳ רוחותיה · קדמה מזרחה · אל פני מקצוע שהם במזרחית צפונית מזרחית לפניהם ומעבר אחור לפניהם כדוס עניין יכפו כנמצא · אשר ינחלו לכם · בשבילכם שכל נשיא ונשיא אפטרופוס לשבטו ומחלק נחלת השבט למשפחות ולגברים ובורר לכל אחד ואחד חלק הגון ומה שהם עושים יהא עשוי כאלו עשאוהו · ולא יתכן לפרש לכם זה ככל לכם שבמקרא שאם כן היה לו לכתוב אשר ינחילו לכם · ינחלו את הארץ · שיהא הנחיל אותה כמו ויכם כמו לנחלת בני ישראל שהם ינחילו אותה להם במחלקותם · ומגרש · רווח מקום חלק חוץ לעיר סביב להיות לנוי ואין רשאים לבנות שם בית ולא לנטוע כרם ולא לזרוע זריעה · חיתם · לכל צרכיהם · אלף אמה סביב ולהלן הוא אומר אלפים הא כיצד אלפים הוא נותן סביב ומהם אלף הפנימיים למגרש והחיצונים לשדות וכרמים · ומקרא ...

ישראל ונתנו ללוים מנחלת אחזתם ערים לשבת ומגרש לערים סביבתיהם תתנו ללוים : והיו הערים להם לשבת ומגרשיהם יהיו לבהמתם ולרכשם ולכל חיתם · ומגרשי הערים אשר תתנו ללוים מקיר העיר וחוצה אלף אמה סביב : ומדתם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה ואת פאת נגב אלפים באמה ואת פאת ים אלפים באמה ואת פאת צפון אלפים באמה והעיר בתוך זה יהיה להם מגרשי הערים : ואת הערים אשר תתנו ללוים את שש ערי המקלט אשר תתנו לנס שמה הרצח ועליהם תתנו ארבעים ושתים עיר : כל הערים אשר תתנו ללוים ארבעים ושמנה עיר אתהן ואת מגרשיהן : והערים אשר תתנו מאחזת בני ישראל מאת הרב תרבו ומאת המעט תמעיטו איש כפי נחלתו אשר ינחלו יתן מעריו ללוים :

וידבר יהוה אל משה לאמר · דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם כי אתם עברים את הירדן ארצה כנען · והקריתם לכם ערים ערי מקלט תהיינה לכם ונס שמה רצח מכה נפש בשגגה : והיו לכם הערים למקלט מגאל ולא ימות הרצח עד עמדו לפני העדה למשפט : והערים אשר תתנו שש ערי מקלט תהיינה לכם : את שלש הערים תתנו מעבר לירדן ואת שלש הערים תתנו בארץ כנען ערי מקלט תהיינה · לבני ישראל ולגר ולתושב בתוכם תהיינה שש הערים האלה למקלט לנוס

ישראל ויתנון לליואי מאחסנת אחדהון קרוין למיתב וררוחין לקרויא סחור סחור תתנון לליואי :
ויהון קרויא להון למיתב ורוחיהון יהון לבעיריהון ולקניניהון ולכל חיותהון :
ורוחי קירויא דתתנון לליואי מכותל קרתא ולברא אלף אמין סחור סחור :
ותמשחון מברא לקרתא לרוח קדומא תרין אלפין אמין וית רוח דרומא תרין אלפין אמין וית רוח מערבא תרין אלפין אמין וית רוח ציפונא תרין אלפין אמין וקרתא במציעה דין יהא להון רוחי קרויא :
וית קרויא דתתנון לליואי ית שית קרוי שיזבותא דתתנון למיערק לתמן קטולא ועליהון תתנון ארבעין ותרתין קרין :
כל קרויא דתתנון לליואי ארבעין ותמני קרוין יתהן וית רוחיהון :
וקרויא דתתנון מאחסנת בני ישראל מן סגיאי תסגון ומן זעירי תזערון גבר כפום אחסנתיה דיחסנון יתן מקרוהי לליואי :
ומליל יי׳ עם משה למימר :
מליל עם בני ישראל ותימר להון ארי אתון עברין ית ירדנא לארעא דכנען :
ותזמנון לכון קרוין קרוי שיזבותא יהון לכון ויעירוק לתמן קטולא דיקטול נפשא בשלו :
ויהון לכון קרויא לשיזבא מגאל ולא ימות קטולא עד דיקום קדם כנישתא לדינא :
וקרויא דתתנון שית קרוי שיזבותא יהוין לכון :
ית תלת קרויא תתנון מעיברא לירדנא וית תלת קרוין תתנון בארעא דכנען קרוי שיזבותא יהוין :
לבני ישראל ולגיורא ולתותבא דביניהון תהוין שית קרויא האלין לשיזבא למיעירוק

אין המקרא אלא לשון המגרש הוא · אומר פי׳ המקרא · ... לכך נאמר ממעט ממעט ... לגרנות · שש ערי מקלט · ... משה שלש ערים בחייו לא היו קולטות עד שנבחרו שלש בארץ כנען שנא׳ · את שלש הערים תתנו מעבר לירדן · ואעפ״י שבארץ כנען תשעה שבטים והכא וכאן אינם אלא שנים ומחצה השוה מנין ערי מקלט שלהם לפי שבגלעד נפישי רוצחים דכתיב גלעד קרית פועלי און עקובה מדם · ואם בכלי ברזל וגו׳ · אינו מדבר בהורג בשוגג שהרי סמך לו וגו׳ ובא ללמד שההורג בכל דבר צריך שיהא בו כדי להמית שנאמר בכלם אשר ימות בה · ומכלל שנאמר ... דימות בה ... מפני שברזל ממית בכל שהוא אפילו מחט לפי לא נתנה בו שיעור ... לכתוב בו אשר ימות בה · ואם ... במזיד ... שאמר בכל אבן אשר ימות בה ... שהורג במזיד ... שכתוב ... בן יד · שיש בו ... אשר ימות בה · שיש בה שיעור להמית ... לפי שנאמר ומכה איש את רעהו באבן ולא נתן בה שיעור יכול כל שהוא לכך נאמר אשר ימות בה · או בכלי עץ יד · לפי שנאמר וכי יכה איש את עבדו או את אמתו בשבט יכול כל שהוא לכך נאמר בען אשר ימות בה שיהא ... בו כדי להמית · ...

שמה כל מכה נפש בשגגה: ואם
בכלי ברזל הכהו וימת רצח הוא
מות יומת הרצח: ואם באבן יד אשר
ימות בה הכהו וימת רצח הוא מות
יומת הרצח: או בכלי עץ יד אשר
ימות בו הכהו וימת רצח הוא מות
יומת הרצח: גאל הדם הוא ימית את
הרצח בפגעו בו הוא ימתנו: ואם
בשנאה יהדפנו או השליך עליו
בצדיה וימת: או באיבה הכהו בידו
וימת מות יומת המכה רצח הוא גאל
הדם ימית את הרצח בפגעו בו: ואם
בפתע בלא איבה הדפו או השליך
עליו כל כלי בלא צדיה: או בכל אבן
אשר ימות בה בלא ראות ויפל עליו
וימת והוא לא אויב לו ולא מבקש
רעתו: ושפטו העדה בין המכה ובין
גאל הדם על המשפטים האלה:
והצילו העדה את הרצח מיד גאל
הדם והשיבו אתו העדה אל עיר
מקלטו אשר נס שמה וישב בה עד
מות הכהן הגדל אשר משח אתו
בשמן הקדש: ואם יצא יצא הרצח
את גבול עיר מקלטו אשר ינוס שמה:
ומצא אתו גאל הדם מחוץ לגבול
עיר מקלטו ורצח גאל הדם את הרצח
אין לו דם: כי בעיר מקלטו ישב עד
מות הכהן הגדל ואחרי מות הכהן
הגדל ישוב הרצח אל ארץ אחזתו:
והיו אלה לכם לחקת משפט לדרתיכם
בכל מושבתיכם: כל מכה נפש לפי
עדים ירצח את הרצח ועד אחד לא
יענה בנפש למות: ולא תקחו כפר
לנפש רצח אשר הוא רשע למות כי
מות יומת: ולא תקחו כפר לנוס אל

לתמן כל דיקטול נפשא בשלו

ואם במאן דברזלא מחהי וקטליה קטולא הוא איתקטלא יתקטיל קטולא:
ואם באבנא דמתנסבא בידא דהוא כמיסת דימות בה מחהי וקטליה קטולא הוא איתקטלא יתקטיל קטולא:
או במאן דאע דמתנסיב בידא דהוא כמיסת דימות ביה מחהי וקטליה קטולא הוא איתקטלא יתקטיל קטולא:
גאל דמא הוא יקטול ית קטולא כד יתחייב ליה מן דינא הוא יקטלינה:
ואם בסנאה דחהי או רמא עלוהי בכמנא וקטליה:
או בדבבו מחהי בידיה וקטליה איתקטלא יתקטיל מחיא קטולא הוא גאל דמא יקטול ית קטולא כד יתחייב ליה מן דינא:
ואם בתכיף בלא דבבו דחהי או רמא עלוהי כל מאן בלא כמן ליה:
או בכל אבנא דהיא כמיסת דימות בה בלא חזי ורמא עלוהי וקטליה והוא לא סני ליה ולא תבע בישתיה:
וידונון כנישתא בין מחיא ובין גאל דמא על דיניא האלין:
וישזבון כנישתא ית קטולא מיד גאל דמא ויתיבון יתיה כנישתא לקרית שיזבותיה דערק לתמן ויתיב בה עד דימות כהנא רבא דרבי יתיה במשח קודשא:
ואם מיפק יפוק קטולא ית תחום קרית שיזבותיה דיערוק לתמן:
וישכח יתיה גאל דמא מברא לתחום קרית שיזבותיה ויקטול גאל דמא ית קטולא לית ליה דמא:
ארי בקרית שיזבותיה יתיב עד דימות כהנא רבא ובתר דימות כהנא רבא יתוב קטולא לארעא דאחסנתיה:
ויהון אלין לכון לגזירת דין לדריכון בכל מותבניכון:
כל דיקטול נפשא לפום סהדין יקטול ית קטולא וסהיד חד לא יסהיד באינשא למקטל:
ולא תקבלון ממון על אינש קטול דהוא חייב למיקטל ארי איתקטלא יתקטיל:
ולא תקבלון ממון למיערק

בריך ערי מקלטו · בגזירה · כתרגומו
בכמנא נתחבא · בפתע · באונס
ותרגומו בתכיף שהיה סמוך לו ולא היה
סבור להזהר עליו · או בכל אבן אשר
ימות בה הכהו בלא ראות · שלא ראהו
ויפל עליו · מכאן אמרו ההורג דרך
ירידה גולה · שהיה לו להזהר · אם ים
אדם ספק · דרך עליה אינו גולה · עד
מות הכהן הגדול · שהוא בא להשרות
שכינה בישראל ולהאריך ימיהם
והרוצח בא לסלק את השכינה מישראל
ומקצר את ימי החיים אינו כדאי
שיעמוד לפני הכהן הגדול · דבר אחר
שהיה לו לכהן גדול להתפלל שלא
תארע תקלה זו בישראל · אשר משח
אותו בשמן הקדש · לפי פשוטו מן
המקראות הכתובים הוא ולא כדרש
מי משחו · אלא אשר משח המושח
אותו בשמן הקדש · ורבותינו דרשוהו
במסכת מכות לראיה דבריהם ללמד
שאם עד שלא נגמר דינו מת כהן גדול
ומנו אחר תחתיו ולאחר מכאן נגמר
דינו חוזר במיתתו של שני ולא במיתתו
של ראשון שנאמר אשר משח אותו
בשמן הקדש והקריבו משחו לכהן
ומי הכהן משחו · אלא להביא את
המשוח במשחה שחוזר במיתתו
אין לו דם · הרי הוא כהורג את המת
שאין לו דם · בכל מושבותיכם · למד
שתהא סנהדרין נוהגת בחוצה לארץ כל זמן
שנוהגת בארץ ישראל · כל מכה
נפש · הבא להרגו על שהכה את
הנפש לפי עדים ירצחו שיעידו
שבמזיד ובהתראה הרגו · ולא
תקחו כפר · לא יפטר בממון

עיר מקלטו לשוב לשבת בארץ עד
מות הכהן: ולא תחניפו את הארץ
אשר אתם בה כי הדם הוא יחניף את
הארץ ולארץ לא יכפר לדם אשר
שפך בה כי אם בדם שפכו: ולא
תטמא את הארץ אשר אתם ישבים
בה אשר אני שכן בתוכה כי אני יהוה
שכן בתוך בני ישראל:
ויקרבו ראשי האבות למשפחת בני
גלעד בן מכיר בן מנשה ממשפחת
בני יוסף וידברו לפני משה ולפני
הנשאים ראשי אבות לבני ישראל:
ויאמרו את אדני צוה יהוה לתת את
הארץ בנחלה בגורל לבני ישראל
ואדני צוה ביהוה לתת את נחלת
צלפחד אחינו לבנתיו: והיו לאחד
מבני שבטי בני ישראל לנשים
ונגרעה נחלתן מנחלת אבתינו
ונוסף על נחלת המטה אשר תהיינה
להם ומגרל נחלתנו יגרע: ואם יהיה
היבל לבני ישראל ונוספה נחלתן
על נחלת המטה אשר תהיינה להם
ומנחלת מטה אבתינו יגרע נחלתן:
ויצו משה את בני ישראל על פי יהוה
לאמר כן מטה בני יוסף דברים: זה
הדבר אשר צוה יהוה לבנות צלפחד
לאמר לטוב בעיניהם תהיינה לנשים
אך למשפחת מטה אביהם תהיינה
לנשים: ולא תסב נחלה לבני ישראל
ממטה אל מטה כי איש בנחלת
מטה אבתיו ידבקו בני ישראל: וכל
בת ירשת נחלה ממטות בני ישראל
לאחד ממשפחת מטה אביה תהיה
לאשה למען יירשו בני ישראל
איש נחלת אבתיו: ולא תסב נחלה

לדייר בקרית שיזבותיה למתוב למיתב בארעא עד דימות כהנא:
ולא תחייבון ית ארעא דאתון בה ארי דמא היא מחייב ית ארעא ולארעא לא יתכפר על דם זכאי דאישתד בה אילהן בדם אשדיה:
ולא תסאיב ית ארעא דאתון יתבין בה דשכינתי שריא בגוה ארי אנא יי שרי בגו בני ישראל:

וקריבו רישי אבהתא לזרעית בני גלעד בר מכיר בר מנשה מזרעיית בני יוסף ומלילו קדם משה וקדם רברביא רישי אבהן לבני ישראל:
ואמרו ית רבוני פקיד יי למיתן ית ארעא באחסנא בעדבא לבני ישראל ורבוני אתפקד במימרא דיי למיתן ית אחסנת צלפחד אחונא לבנתיה:
ויהוין לחד מבני שבטיא דבני ישראל לנשין ותתמנע אחסנתהון מאחסנת אבהתנא ותיתוסף על אחסנת שבטא די תהוין להון ומעדב אחסנתנא יתמנע:
ואם יהא יובלא לבני ישראל ותתוסף אחסנתהון על אחסנת שבטא די תהוין להון ומאחסנת שבטא דאבהתנא יתמנע אחסנתהון:
ופקיד משה ית בני ישראל על מימרא דיי למימר יאות שבטא דבני יוסף ממללין:
דין פתגמא דפקיד יי לבנת צלפחד למימר לדתקין בעיניהון תהוין לנשין ברם לזרעית שבטא דאבוהון יהוין לנשין:
ולא תסחר אחסנא לבני ישראל משבטא לשבטא ארי גבר באחסנת שבטא דאבהתוהי ידבקון בני ישראל:
וכל ברתא ירתת אחסנא משבטיא דבני ישראל לחד מזרעית שבטא דאבוהא תהא לאנתו בדיל דירתון בני ישראל גבר אחסנת אבהתוהי:
ולא תסחר אחסנא

ולא תקחו כפר · לנוס אל עיר מקלטו
למי שנס אל עיר מקלטו שהרג בשוגג
אינו נפטר מן הגלות בממון ליתן
כופר לשוב לשבת בארץ · עד מות
הכהן · בטרם ימות הכהן · לנוס ·
כמו לנס כמו שובי מלחמה ששבו
מן המלחמה · כמו מתו ועל קיו · כי
מולים היו · כאשר תאמר שוב על מי
ששב כבר · ומול על מי שמל כבר
כן תאמר לנוס על מי שנס כבר
וקולקו פוס מיוברית · ואם תאמר לנוס
לברוח והכרשתו לא תקחו כופר למי
שיש לו לברוח לפטרו מן הגלות
היאך יאמר לשוב לשבת בארץ הרי
עדיין לא נס ומהיכן ישוב · ולא תחניפו
לא תרשיעו כתרגומו לא תחייבון ·
אשר אני שוכן בתוכה · שלא
תשכינו אותי בטומאתה · כי אני
יי שוכן בתוך בני ישראל · אף בזמן
שהם טמאים שכינה ביניהם · ונוסף
על נחלת המטה · שבנה יורשה והבן מתיחס
על שבט אביו · ואם יהיה היובל ·
מכאן היה רבי יהודה אומר עתיד
היובל שיפסוק · אם יהיה היובל · כלומר
אין זו מכירה שיהא חוזרת ביובל
שהירושה אינה חוזרת ביובל ואפילו
יהיה היובל לא תשוב הנחלה לשבטו
ונמצא שנוספת על נחלת המטה ·
אשר תהיינה להם · בת יורשת נחלה
כשאין היה בן למתים · מחלה תרצה
וגו' · כאן מנאן לפי גדולתן זו מזו
בשנים וכאן כסדר תולדותן ובכל
המקרא מנאן לפי חכמתן מלמד
ששקולות זו כזו ·

חסלת אלה מסעי

ממטה למטה אחר כי איש בנחלתו ידבקו מטות בני ישראל׃ כאשר צוה יהוה את משה כן עשו בנות צלפחד׃ ותהיינה מחלה תרצה וחגלה ומלכה ונעה בנות צלפחד לבני דדיהן לנשים׃ ממשפחת בני מנשה בן יוסף היו לנשים ותהי נחלתן על מטה משפחת אביהן׃ אלה המצות והמשפטים אשר צוה יהוה ביד משה אל בני ישראל בערבת מואב על ירדן ירחו׃

משבטא לשבטא אחרנא ארי גבר באחסנתית ידבקון שיבטיא דבני ישראל׃

כמא דפקיד יי׳ ית משה כן עבדא בנת צלפחד׃

והואה מחלה תרצה וחגלה ומלכה ונעה בנת צלפחד לבני אחי אבוהן לנשין׃

מזרעית בני מנשה בר יוסף הואה לנשין והות אחסנתהון על שיבטא זרעית אבוהן׃

אלין פיקודיא ודיניא דפקיד יי׳ במימרא דמשה לות בני ישראל במישריא דמואב על ירדנא דיריחו׃

חזק

סכום פסוקי דספר במדבר אלף ומאתים ושמנים ושמנה וסימן ארפח וסדריו ופרשיותיו שבע ושלשים׃ וחציו והיה האיש אשר אבחר בו כפהו

ספר אלה הדברים

[illegible]

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולבן וחצרת ודי זהב׃

אלין פיתגמיא דמליל משה עם כל ישראל בעיברא דירדנא אוכח יתהון על דחטו במדברא ועל דארגיזו במישרא לקביל ימא דסוף בפארן. איתפלו על מנא ובחצרות ארגיזו על בשרא ועל דעבדו עגל דדהבא׃

[illegible]

אחד עשר יום מחרב דרך הר שעיר עד קדש ברנע׃ ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חדש באחד לחדש דבר משה אל בני ישראל ככל אשר צוה יהוה אתו אלהם׃ אחרי הכתו את סיחן מלך האמרי אשר יושב בחשבון ואת עוג מלך הבשן אשר יושב בעשתרת באדרעי׃ בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר׃ יהוה אלהינו דבר אלינו בחרב לאמר רב לכם שבת בהר הזה׃ פנו וסעו לכם ובאו הר האמרי ואל כל שכניו בערבה בהר ובשפלה ובנגב ובחוף הים ארץ הכנעני והלבנון עד הנהר הגדל נהר פרת׃ ראה נתתי לפניכם את הארץ באו ורשו את הארץ אשר נשבע יהוה לאבתיכם לאברהם ליצחק וליעקב לתת להם ולזרעם אחריהם׃ ואמר אלכם בעת ההוא לאמר לא אוכל לבדי שאת אתכם׃ יהוה אלהיכם

מהלך חד עשר יומין מחרב אורח טורא דשעיר עד רקם גיאה׃

והוה בארבעין שנין בחד עשר ירחין בחד לירחא מליל משה עם בני ישראל ככל דפקיד יי׳ יתיה להון׃

בתר דמחא ית סיחון מלכא דאמוראה דיתיב בחשבון וית עוג מלכא דמתנן דיתיב בעשתרות באדרעי׃

בעיברא דירדנא בארעא דמואב שרי משה פריש ית אולפן אוריתא הדא למימר׃

יי׳ אלהנא מליל עמנא בחרב למימר סגי לכון דיתיבתון בטורא הדין׃

איתפניאו וטולו לכון ועולו לטורא דאימוראה ולכל מגירוהי במישרא בטורא ובשפלתא ובדרומא ובספר ימא ארע כנענאה ולבנן עד נהרא רבא נהרא פרת׃

חזו דיהבית קדמיכון ית ארעא עולו ואחסינו ית ארעא דקיים יי׳ לאבהתכון לאברהם ליצחק וליעקב למיתן להון ולבניהון בתריהון׃

ואמרית לכון בעידנא ההיא למימר לית אנא יכיל בלחודי לסוברא יתכון׃

יי׳ אלהכון

[illegible]

הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרב׃ יהוה אלהי אבותכם יסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם׃ איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם׃ הבו לכם אנשים חכמים ונבנים וידעים לשבטיכם ואשימם בראשיכם׃ ותענו אתי ותאמרו טוב הדבר אשר דברת לעשות׃ ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידעים ואתן אותם ראשים עליכם שרי אלפים ושרי מאות ושרי חמשים ושרי עשרת ושטרים לשבטיכם׃ ואצוה את שפטיכם בעת ההוא לאמר שמע בין אחיכם ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו׃ לא תכירו פנים במשפט כקטן כגדל תשמעון לא תגורו מפני איש כי

אסגי יתכון והא איתיכון יומא דין כבכבי שמיא למיסגי׃

יי אלהא דאבהתכון יוסיף עליכון כותכון אלף זמנין ויברך יתכון כמא דמליל לכון׃

איכדין איסובר בלחודי טרחכון ועיסקיכון ודינכון׃

הבו לכון גוברין חכימין וסוכלתנין ומדען לשבטיכון ואמנינון רישין עליכון׃

ואתיבתון יתי ואמרתון תקין פתגמא דמלילתא למיעבד׃

ודברית ית רישי שבטיכון גוברין חכימין ומדען ומניתי יתהון רישין עליכון רבני אלפין ורבני מאותא ורבני חמשין ורבני עישורייתא וסרכין לשבטיכון׃

ופקידית ית דייניכון בעידנא ההיא למימר שמעו בין אחיכון ותדונון קושטא בין גברא ובין אחוהי ובין גיוריה׃

לא תשתמודעון אפין בדינא מילי זעירא כרבא תקבלון לא תדחלון מן קדם גברא ארי

[illegible]

המשפט לאלהים הוא והדבר אשר יקשה מכם תקרבון אלי ושמעתיו׃ ואצוה אתכם בעת ההוא את כל הדברים אשר תעשון׃ ונסע מחרב ונלך את כל המדבר הגדול והנורא ההוא אשר ראיתם דרך הר האמרי כאשר צוה יהוה אלהינו אתנו ונבא עד קדש ברנע׃ ואמר אלכם באתם עד הר האמרי אשר יהוה אלהינו נתן לנו׃ ראה נתן יהוה אלהיך לפניך את הארץ עלה רש כאשר דבר יהוה אלהי אבתיך לך אל תירא ואל תחת׃ ותקרבון אלי כלכם ותאמרו נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ וישבו אתנו דבר את הדרך אשר נעלה בה ואת הערים אשר נבא אליהן׃ וייטב בעיני הדבר ואקח מכם שנים

דינא דיי הוא ופתגמא דיקשה מנכון תקרבון לותי ואשמעיניה׃

ופקידית יתכון בעידנא ההיא ית כל פתגמיא דתעבדון׃

ונטלנא מחורב והליכנא ית כל מדברא רבא ודחילא ההוא דחזיתון אורח טורא דאמוראה כמא דפקיד יי אלהנא יתנא ואתינא עד רקם גיאה׃

ואמרית לכון אתיתון עד טורא דאמוראה דיי אלהנא יהב לנא׃

חזי דיהב יי אלהך קדמך ית ארעא סק אחסין כמא דמליל יי אלהא דאבהתך לך לא תדחל ולא תתבר׃

וקרבתון לותי כלכון ואמרתון נשלח גוברין קדמנא ויאללון לנא ית ארעא ויתיבון יתנא פתגמא ית אורחא דנסק בה וית קרויא דניעול לותהן׃

ושפר בעיני פתגמא ודברית מנכון תרין

[illegible]

ויטב בעיני הדבר · ולא בעיני המקו׳
ואם בעיני משה היה טוב למה־
אמרה בתוכחות משל לאדם שאומר
לחבירו מכור לי חמורך זה אמר לו הן
נותנו לי לנסיון אמר לו הן
בהרים ובגבעות אמר לו הן כיון שראה
שאין חבירו מעכב כלום אמר ע
הלוקח בטוח הוא זה שלא אמצאנו בו
מום אמר לו טול מעותיך איני מנסהו
מעתה אף אני הודיתי לדבריכם־
שמא תחזרו בכם כשתראו שאיני
מעכב ואתם לא חזרתם בכם · ואקח
מכם מן הברורים שבכם מן המסולתי׳
שבכם · שנים עשר אנשים איש אחד
לשבט · מגיד שלא היה שבט של לוי
עמהם · ויבאו עד נחל אשכול · מגיד
שנקראת על שם סופו · וירגלו אותה
[illegible]
[illegible] ישראל בגבעה
[illegible]
[illegible] שאמרו טוב־
יהושע וכלב · ותרגנו · לשון הרגנה
[illegible]
[illegible]
[illegible] וזוה היה
אוהב אתכם אבל אתם שונאים אותו
משל הדיוט אומר מה די בלבך על
רחמך מה די בלביה עלך · הוציאנו
מארץ מצרים · הוציאנו להשמידנו
משל למלך בשר ודם שיש לו ב׳ בנים

עשר אנשים איש אחד לשבט ׃ ויפנו ויעלו ההרה ויבאו עד נחל אשכל וירגלו אתה ׃ ויקחו בידם מפרי הארץ ויורדו אלינו וישבו אתנו דבר ויאמרו טובה הארץ אשר יהוה אלהינו נתן לנו ׃ ולא אביתם לעלת ותמרו את פי יהוה אלהיכם׃ ותרגנו באהליכם ותאמרו בשנאת יהוה אתנו הוציאנו מארץ מצרים לתת אתנו ביד האמרי להשמידנו ׃ אנה אנחנו עלים אחינו המסו את לבבנו לאמר עם גדול ורם ממנו ערים גדלת ובצורת בשמים וגם בני ענקים ראינו שם ׃ ואמר אלכם לא תערצון ולא תיראון מהם ׃ יהוה אלהיכם ההלך לפניכם הוא ילחם לכם ככל אשר עשה אתכם במצרים לעיניכם ׃ ובמדבר אשר ראית אשר נשאך יהוה אלהיך כאשר ישא איש את בנו בכל הדרך אשר הלכתם עד באכם עד המקום הזה ׃ ובדבר הזה אינכם מאמינם ביהוה אלהיכם ׃ ההלך לפניכם בדרך לתור לכם מקום לחנתכם באש לילה לראתכם בדרך אשר תלכו בה ובענן יומם ׃ וישמע יהוה את קול דבריכם ויקצף וישבע לאמר ׃ אם יראה איש באנשים האלה הדור הרע הזה את הארץ הטובה אשר

עשר גוברין גברא חד לשיבטא ׃
ואתפניאו וסליקו לטורא ואתו עד נחלא דאתכלא ואלילו יתה ׃
ונסיבו בידיהון מאיבא דארעא ואחיתו לנא ואתיבו יתנא פיתגמא ואמרו טבא ארעא דיי׳ אלהנא יהיב לנא ׃
ולא אביתון למיסק וסריבתון על מימרא דיי׳ אלהכון ׃
ואתרעמתון במשכניכון ואמרתון בדסני יי׳ יתנא אפקנא מארעא דמצרים למימסרנא בידא דאמוראה לשיציותנא ׃
לאן אנחנא סלקין אחנא תברו ית לבנא למימר עם רב ותקיף מננא קרוין רברבן וכריכן עד צית שמיא ואף בני גבריא חזינא תמן ׃
ואמרית לכון לא תתברון ולא תדחלון מנהון ׃
יי׳ אלהכון דמדבר קדמיכון מימריה יגיח לכון ככל דעבד עמכון במצרים לעיניכון ׃
ובמדברא דחזיתא דסוברך יי׳ אלהך כמא דמסובר גברא ית בריה בכל אורחא דהלכתון עד מיתיכון עד אתרא הדין ׃
ובפיתגמא הדין ליתיכון מהימנין במימרא דיי׳ אלהכון דמדבר
קדמיכון באורחא לאתקנא לכון אתר בית משרא לאשריותכון בעמודא דאישתא בליליא לאחזיותכון באורחא דתהכון בה ובעמודא דעננא ביממא ׃
ושמיע קדם יי׳ ית קל פיתגמיכון ורגיז וקיים למימר ׃
אם יחזי גבר בגובריא האלין דרא בישא הדין ית ארעא

ויש לו שתי שדות אחת שקיא ואחת של בעל למי שהוא אוהב נותן של שקיא ולמי שהוא שונא נותן את של בעל · ארץ מצרים של שקיא היא שנילוס עולה ומשקה אותה וארץ כנען של בעל היא והוציאנו אותנו מארץ מצרים לתת לנו את ארץ כנען · ערים גדולות ובצורות בשמים · דבר הכתוב לשון הבאי · לא תערצון · לשון שבירה כתרגומו ודומה לו בערוץ נחלים לשון שבר הנחלים · בנקרות הצורים · יהוה אלהיכם ההלך לפניכם · ובמדבר אשר ראית · מוסב על המקרא של מעלה הימנו · ככל אשר עשה אתכם במצרים · ועשה אף במדבר אשר ראית אשר נשאך וגו׳ כאשר ישא איש את

מטבחא דקיימית למיתן לאבהתכון ׃
אילהן כלב בר יפונה הוא יחזינה וליה אתן ית ארעא דדרך בה ולבנוהי חלף דאשלים בתר דחלתא דיי׳ ׃
אף עלי הות רגז מן קדם יי׳ בדילכון למימר אף את לא תיעול תמן ׃
יהושע בר נון דקאים קדמך הוא יעול לתמן יתיה תקיף ארי הוא יחסנינה ית ישראל ׃
וטפלכון דאמרתון לביזא יהא ובניכון דלא ידעו יומא דין טב וביש אינון יעלון לתמן ולהון אתננה ואינון ירתונה ׃
ואתון אתפניאו לכון וטולו למדברא אורח ימא דסוף ׃
ואתיבתון ואמרתון לי חבנא קדם יי׳ אנחנא ניסק ונגיח ככל דפקדנא יי׳ אלהנא וזריזתון גבר ית מני קרביה ושריתון למיסק לטורא ׃
ואמר יי׳ לי אימר להון לא תיסקון ולא תגיחון ארי לית שכינתי בניכון ולא תיתברון קדם בעלי דבביכון ׃
ומלילית עמכון ולא קבילתון וסריבתון על מימרא דיי׳ וארשעתון וסליקתון לטורא ׃
ונפק אמוראה דיתיב בטורא ההוא לקדמותכון ורדפו יתכון כמא דנתזן דבוריתא וטרדו יתכון בשעיר עד חרמה ׃
ותבתון ובכיתון קדם יי׳ ולא קביל יי׳ צלותכון ולא אצית למיליכון ׃
ויתיבתון ברקם יומין סגיאין כיומיא דיתיבתון ׃
ואיתפנינא ונטלנא למדברא אורח ימא דסוף כמא דמליל יי׳ עמי ואקיפנא

נשבעתי לתת לאבתיכם ׃ זולתי כלב בן יפנה הוא יראנה ולו אתן את הארץ אשר דרך בה ולבניו יען אשר מלא אחרי יהוה ׃ גם בי התאנף יהוה בגללכם לאמר גם אתה לא תבא שם ׃ יהושע בן נון העמד לפניך הוא יבא שמה אתו חזק כי הוא ינחלנה את ישראל ׃ וטפכם אשר אמרתם לבז יהיה ובניכם אשר לא ידעו היום טוב ורע המה יבאו שמה ולהם אתננה והם יירשוה ׃ ואתם פנו לכם וסעו המדברה דרך ים סוף ׃ ותענו ותאמרו אלי חטאנו ליהוה אנחנו נעלה ונלחמנו ככל אשר צונו יהוה אלהינו ותחגרו איש את כלי מלחמתו ותהינו לעלת ההרה ׃ ויאמר יהוה אלי אמר להם לא תעלו ולא תלחמו כי אינני בקרבכם ולא תנגפו לפני איביכם ׃ ואדבר אליכם ולא שמעתם ותמרו את פי יהוה ותזדו ותעלו ההרה ׃ ויצא האמרי הישב בהר ההוא לקראתכם וירדפו אתכם כאשר תעשינה הדברים ויכתו אתכם בשעיר עד חרמה ׃ ותשבו ותבכו לפני יהוה ולא שמע יהוה בקלכם ולא האזין אליכם ׃ ותשבו בקדש ימים רבים כימים אשר ישבתם ׃ ונפן ונסע המדברה דרך ים סוף כאשר דבר יהוה אלי ונסב

גם כמו שפירשתי אחר־
ויסע מלאך האלהים ההולך לפני
מחנה ישראל וילך מאחריהם · משל
למהלך בדרך ובנו אחריו באו לסטי׳
לשבותו נטלו מאחריו ונתנו מלפניו
באו זאבים מאחריו ונתנם מלפניו
נתנו על זרועו ונלחם בהם וכו׳ ·
ובדבר הזה · שהוא מבטיחכם להביא׳
לארץ אינכם מאמינים בו · לראותכם ·
כמו להראותכם וכן לנחותם כמו
להנחותם וכן לשמיע בקול תודה
כמו להשמיע וכן [illegible]
כמו להגיד · אשר דרך בה · זו חברון
שנ׳ ויבא עד חברון · יתאנף · נתמלא
רוגז · גם לכם · אמר אף אתה אמרת
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

יהושע העומד לפניך שגדל [illegible]

ולא שמע יי׳ בקולכם · כביכול עשיתם מדת רחמיו כאלו היא אכזרי · ותשבו בקדש ימים רבים · י״ט שנה שנאמר כימים אשר ישבתם בשאר המסעות והם היו ל״ח שנה י״ט מהם עשו בקדש וי״ט שנה הולכין ומטורפין וחזרו לקדש כמו שנאמר־ וישבו העם בקדש [illegible] כך מצאתי בסדר עולם · ונסע המדברה · אלו לא חטאו היו עוברים דרך הר שעיר לבא לארץ מדרומו לצפונו ומתוך שקלקלו הפנו לצד המדבר שהוא בין ים סוף לדרומו של הר שעיר והלכו אחר־ דרומו מן המערב למזרח דרך יציאתם ממצרים שהיא במקצוע דרומית מערבית משם היו הולכים לצד המזרח ·

את הר שעיר ימים רבים׃
ויאמר יהוה אלי
לאמר׃ רב לכם סב את ההר הזה
פנו לכם צפנה׃ ואת העם צו לאמר
אתם עברים בגבול אחיכם בני
עשו הישבים בשעיר וייראו מכם
ונשמרתם מאד׃ אל תתגרו בם כי
לא אתן לכם מארצם עד מדרך כף
רגל כי ירשה לעשו נתתי את הר
שעיר׃ אכל תשברו מאתם בכסף
ואכלתם וגם מים תכרו מאתם
בכסף ושתיתם׃ כי יהוה אלהיך
ברכך בכל מעשה ידך ידע לכתך
את המדבר הגדל הזה זה ארבעים
שנה יהוה אלהיך עמך לא חסרת
דבר׃ ונעבר מאת אחינו בני עשו
הישבים בשעיר מדרך הערבה
מאילת ומעצין גבר ונפן
ונעבר דרך מדבר מואב׃ ויאמר יהוה
אלי אל תצר את מואב ואל תתגר
בם מלחמה כי לא אתן לך מארצו
ירשה כי לבני לוט נתתי את ער
ירשה׃ האמים לפנים ישבו בה עם
גדול ורב ורם כענקים׃ רפאים יחשבו
אף הם כענקים והמאבים יקראו
להם אמים׃ ובשעיר ישבו החרים
לפנים ובני עשו יירשום וישמידום
מפניהם וישבו תחתם כאשר עשה
ישראל לארץ ירשתו אשר נתן
יהוה להם׃ עתה קמו ועברו לכם
את נחל זרד ונעבר את נחל זרד׃
והימים אשר הלכנו מקדש ברנע

ית טורא דשעיר יומין סגיאין׃
ואמר ייי לי למימר׃
סגי לכון דאקיפתון ית טורא
הדין איתפניאו לכון לציפונא׃
וית עמא פקיד למימר אתון
עברין בתחום אחיכון בני עשו
דיתבין בשעיר וידחלון מנכון
ותסתמרון לחדא׃
לא תתגרון בהון ארי לא אתן
לכון מארעהון עד מדרך
פרסת רגלא ארי ירותא לעשו
יהבית ית טורא דשעיר׃
עיבורא תזבנון מנהון בכספא
ותיכלון ואף מיא תזבנון מנהון
בכספא ותישתון׃
ארי ייי אלהך ברכך בכל
עובדי ידך ספק לך צורכך
במהכך ית מדברא רבא הדין
דנן ארבעין שנין מימרא דייי
אלהך בסעדך לא חסרת
מידעם׃
ועברנא מלות אחנא בני עשו
דיתבין בשעיר מאורח מישרא
מאילת ומעציון גבר
ואיתפנינא ועברנא אורח
מדברא דמואב׃
ואמר ייי לי לא תצור ית
מואבאי ולא תתגרי למעבד
עמהון קרב ארי לא אתן לך
מארעהון ירותא ארי לבני לוט
יהבית ית לחיית ירותא׃
אימתני מלקדמין יתיבו בה
עם רב וסגי ותקיף כגבריא׃
גיברין מתחשבין אף אינון
כגבריא ומואבאי קרן להון
אימתני׃
ובשעיר יתבו חוראי
מלקדמין ובני עשו תרכונון
ושיציאונון מן קדמיהון ויתיבו
באתרהון כמא דעבד ישראל
לארע ירותתיה דיהב
ייי להון׃
כען קומו ועיברו לכון ית נחלא
דזרד ועברנא ית נחלא דזרד׃
ויומיא דהליכנא מרקם גיאה

ונסב את הר שעיר׳ כלומר סביבות על
ארץ מואב׳ פנו לכם צפונה׳ סובו
לכם לרוח מזרחית מן הדרום לצפון
פניכם הולכים את רוח מזרחית וזהו
שנא׳ ויבא ממזרח שמש לארץ מואב׳
ונשמרתם מאד׳ ומה היא השמירה
אל תתגרו בם׳ עד מדרך כף רגל׳
אפי׳ כדי מדרך כף רגל אפי׳ דריסת
הרגל איני מרשה לכם לעבור בארצם
שלא ברשות׳ ורז״ל עד שיבא יום
דריסת הרגל על הר הזית׳ כי ירושה
לעשו מאברהם עשר עממין נתתי
לו שבעה לכם וקיני וקנזי וקדמוני הן
עמון ומואב ושעיר אחד מהם לעשו
והשתים לבני לוט בשכר שהלך אתו
למצרים ושתק על מה שהיה אברהם
אומר על אשתו אחותי היא לפיכך עשאו
כבנו׳ תכרו׳ לשון מקח וכן אשר
כריתי לי בארץ כנען שכן בכרכי
הים קורין למכירה כירה׳ כי ייי אלהיך
ברכך׳ לפיכך לא תכפו את טובתו
להראות כאלו אתם עניים אלא הראו
עצמכם עשירים׳ ונפן ונעבור׳ לצד
צפון הפכנו פנים להלוך רוח מזרחית׳
ואל תתגר בם מלחמה׳ לא אסר להם
על מואב אלא מלחמה אבל מיראים
היו אותם ונראים להם כשהם מזויינים
לפיכך ויגר מואב מפני העם שהיו
שוללים ובוזזים אותם אבל בבני עמון
נאמר אל תצורם ואל תתגר בם שום
גרוי כלל׳ בשכר צניעות אמם
שלא פרסמה על אביה כמו שעשתה
בכירה שקראת שם בנה מואב׳ ער׳
שם המדינה׳ האמים לפנים אתה סבור שזו ארץ רפאים שנתתי לאברהם לפי שהאמים שהם רפאים ישבו בה לפנים
אבל לא זו היא כי אותם רפאים הורשתי מפניהם בני לוט והושבתים תחתם נחשבים אותם אמים כענקים מתקראים

עד אשר עברנו את נחל זרד שלשים
ושמנה שנה עד תם כל הדור אנשי
המלחמה מקרב המחנה כאשר
נשבע יהוה להם׃ וגם יד יהוה היתה
בם להמם מקרב המחנה עד תמם׃
ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה
למות מקרב העם׃ וידבר
יהוה אלי לאמר׃ אתה עבר היום
את גבול מואב את ער׃ וקרבת מול
בני עמון אל תצרם ואל תתגר בם
כי לא אתן מארץ בני עמון לך
ירשה כי לבני לוט נתתיה ירשה׃
ארץ רפאים תחשב אף הוא רפאים
ישבו בה לפנים והעמנים יקראו להם
זמזמים׃ עם גדול ורב ורם כענקים
וישמידם יהוה מפניהם ויירשם
וישבו תחתם׃ כאשר עשה לבני
עשו הישבים בשעיר אשר השמיד
את החרי מפניהם ויירשם וישבו
תחתם עד היום הזה׃ והעוים הישבים
בחצרים עד עזה כפתרים היצאים
מכפתור השמידם וישבו תחתם׃
קומו סעו ועברו את נחל ארנן ראה
נתתי בידך את סיחן מלך חשבון
האמרי ואת ארצו החל רש והתגר
בו מלחמה׃ היום הזה אחל תת
פחדך ויראתך על פני העמים תחת
כל השמים אשר ישמעון שמעך
ורגזו וחלו מפניך׃ ואשלח מלאכים
ממדבר קדמות אל סיחון מלך
חשבון דברי שלום לאמר׃ אעברה
בארצך בדרך בדרך אלך לא

עד דעברנא ית נחלא דזרד
תלתין ותמני שנין עד דסף כל
דרא גברי מגיחי קרבא מגו
משריתא כמא דקיים ייי להון׃
ואף מחא מן קדם ייי הות
בהון לשיציותהון מגו משריתא
עד דשלימו׃
והוה כד שלימו כל גברי מגיחי
קרבא לממת מגו עמא׃
ומליל ייי עמי למימר׃
את עבר יומא דין ית תחום
מואב ית לחיית׃
ותתקרב לקביל בני עמון לא
תצור עליהון ולא תתגרי
למעבד עמהון קרב ארי לא
אתן מארע בני עמון לך ירותא
ארי לבני לוט יהבתה ירותא׃
ארע גיבריא מתחשבא אף
היא גיברין יתיבו בה
מלקדמין ועמונאי קרן להון
חשבני׃
עם רב וסגי ותקיף כגיבריא
ושיצינון ייי מן קדמיהון
ותריכונון ויתיבו באתריהון׃
כמא דעבד לבני עשו דיתבין
בשעיר דשיצי ית חוראי מן
קדמיהון ותרכינון ויתיבו
באתרהון עד יומא הדין׃
ועואי דיתבין ברפיח עד עזה
קפוטקאי דנפקו מקפוטקיא
שיציאונון ויתיבו באתרהון׃
קומו טולו ועיברו ית נחלא
דארנון חזי דמסרית בידך ית
סיחון מלכא דחשבון אמוראה
וית ארעיה שרי לתרכותיה
ואתגרי למיעבד עמיה קרב׃
יומא הדין אישרי למיתן
זועתך ודחלתך על אפי
עממיא תחות כל שמיא
דישמעון שמעך ויזועון
וזתכרון מן קדמך׃
ושלחית איזגדין ממדברא
דקדמות לות סיחון מלכא
דחשבון פתגמי שלמא למימר׃
איעבר בארעך
באורחא באורחא איזיל לא

רפאים על שם שכל הרואה אותם
ידיו מתרפות׳ אימים על שם שאימתם
נופלת על הבריות וכן בשעיר ישבו
החורים לפנים ונתתים לבני עשו׳
יירשום׳ לשון הווה כלומר נתתי כח
שהיו מורישים אותם והולכים׳ יד ייי
היתה בם למהר להמיתם בתוך מ׳
שנה שלא יזכו לכניסה להתגבר
במדבר׳ ויהי כאשר תמו וגו׳ וידבר
אלי וגו׳ אבל משלוח מרגלים ועד כאן
לא נאמר וידבר בפרשה זו אלא ויאמר
ללמדך שכל ל״ח שנה שהיו ישראל
נזופין לא נתייחד עמו בדבור בלשון
חבה פנים בפנים וישוב הדעת ללמדך שאין
השכינה שורה על הנביאים אלא בשביל
ישראל׳ אנשי המלחמה׳ מבן כ׳ שנה
ויוצאי הצבא לצבא׳ אתה עובר
את גבול מואב את ער׳ זה עמון׳ מכאן
שארץ בני עמון לצד צפון׳ אר׳
רפאים׳ תחשב אף היא שרפאים
ישבו בה לפנים אבל לא זו שנתתי
לאברהם׳ והעוים היושבים בחצרים
וגו׳ עוים מפלשתים הם שנמנה הם
נחשבים בספר יהושע ה׳ סרני פלשתים
העזתי והאשדודי והאשקלוני והגתי
והעקרוני והעוים ומפני השבועה
שנשבע אברהם לאבימלך לא יכלו בני
ישראל להוציא את ארצם מידם והבאתי
עליהם כפתורים והשמידום וישבו תחתם
ועכשיו אתם מותרין לקחתה מידם׳
אשר תחת כל השמים׳ מלמד שעמדה
חמה למשה ביום מלחמת עוג כמו
שעמדה ליהושע ונודע הדבר תחת
כל השמים׳ ורגזו וחלו מפניך׳ כפה שר של אמורי של מעלה תחת רגלו של משה והוא היו עליו על מזלו למלך שלא היו
גבורין לכלם זאין ממדבר קדמות אע״פ שלא צוה המקום לקרוא לסיחון לשלום למדתי ממדבר סיני מן התורה שקדמה לעול׳

העַרבה ים המלח תחת אשדות הפסגה מזרחה׃ ואצו אתכם בעת ההוא לאמר יהוה אלהיכם נתן לכם את הארץ הזאת לרשתה חלוצים תעברו לפני אחיכם בני ישראל כל בני חיל׃ רק נשיכם וטפכם ומקנכם ידעתי כי מקנה רב לכם ישבו בעריכם אשר נתתי לכם׃ עד אשר יניח יהוה לאחיכם ככם וירשו גם הם את הארץ אשר יהוה אלהיכם נתן להם בעבר הירדן ושבתם איש לירשתו אשר נתתי לכם׃ ואת יהושוע צויתי בעת ההוא לאמר עיניך הראת את כל אשר עשה יהוה אלהיכם לשני המלכים האלה כן יעשה יהוה לכל הממלכות אשר אתה עבר שמה׃ לא תיראום כי יהוה אלהיכם הוא הנלחם לכם׃

חסלת אלה הדברים

ואתחנן אל

וָאֶתְחַנַּן אֶל יְהוָה בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר׃ אֲדֹנָי יְהוִה אַתָּה הַחִלּוֹתָ לְהַרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ אֶת גָּדְלְךָ וְאֶת יָדְךָ הַחֲזָקָה אֲשֶׁר מִי אֵל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כְמַעֲשֶׂיךָ וְכִגְבוּרֹתֶךָ׃ אֶעְבְּרָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְּבָנֹן׃ וַיִּתְעַבֵּר יְהוָה בִּי לְמַעַנְכֶם וְלֹא שָׁמַע אֵלָי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי רַב לָךְ אַל תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בַּדָּבָר הַזֶּה׃ עֲלֵה רֹאשׁ הַפִּסְגָּה וְשָׂא עֵינֶיךָ יָמָּה וְצָפֹנָה וְתֵימָנָה וּמִזְרָחָה וּרְאֵה בְעֵינֶיךָ כִּי לֹא תַעֲבֹר

דמישרא וימא דמילחא תחות משפך בי רמתא מדינחא׃
ופקידית יתכון בעידנא ההיא למימר יי אלהכון יהב לכון ית ארעא הדא למירתה מזרזין תעיברון קדם אחיכון בני ישראל כל מזרזי חילא׃
לחוד נשיכון וטפלכון ובעירכון ידענא ארי בעיר סגי לכון יתבון בקרויכון די יהבית לכון׃
עד דיניח יי לאחיכון כותכון וירתון אף אינון ית ארעא די יי אלהכון יהיב לכון בעיברא דירדנא ותתובון גבר לירותתיה דיהבית לכון׃
ית יהושע פקידית בעידנא ההיא למימר עינך חזאה ית כל דעבד יי אלהכון לתרין מלכיא האילין כן יעביד יי לכל מלכותא דאת עבר לתמן׃
לא תדחלון מנהון ארי יי אלהכון מימריה מגיח לכון׃
וצליתי קדם יי בעידנא ההיא למימר׃
יי אלהים את שריתא לאחזאה ית עבדך ית רבותך וית ידך תקיפתא דמאן הוא אלהא דשכינתיה בשמיא מלעילא ושליט בארעא ולית דיעביד כעובדך וכגיברותך׃
איעבר כען ואיחזי ית ארעא טבתא די בעיברא דירדנא טורא טבא הדין ובית מקדשא׃
והוה רגז מן קדם יי עלי בדילכון ולא קביל מני ואמר יי לי סגי לך לא תוסיף למללא קדמי עוד בפתגמא הדין׃
סק לריש רמתא וזקוף עינך למערבא ולציפונא ולדרומא ולמדינחא וחזי בעינך ארי לא תעיבר

[illegible]

אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה׃ וְצַו אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְחַזְּקֵהוּ וְאַמְּצֵהוּ כִּי הוּא יַעֲבֹר לִפְנֵי הָעָם הַזֶּה וְהוּא יַנְחִיל אוֹתָם אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּרְאֶה׃ וַנֵּשֶׁב בַּגָּיְא מוּל בֵּית פְּעוֹר׃

וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל שְׁמַע אֶל הַחֻקִּים וְאֶל הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי מְלַמֵּד אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת לְמַעַן תִּחְיוּ וּבָאתֶם וִירִשְׁתֶּם אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם נֹתֵן לָכֶם׃ לֹא תֹסִפוּ עַל הַדָּבָר אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם וְלֹא תִגְרְעוּ מִמֶּנּוּ לִשְׁמֹר אֶת מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם׃ עֵינֵיכֶם הָרֹאוֹת אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה בְּבַעַל פְּעוֹר כִּי כָל הָאִישׁ אֲשֶׁר הָלַךְ אַחֲרֵי בַעַל פְּעוֹר הִשְׁמִידוֹ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִקִּרְבֶּךָ׃ וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם׃ רְאֵה לִמַּדְתִּי אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים כַּאֲשֶׁר צִוַּנִי יְהוָה אֱלֹהָי לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּקֶרֶב הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּאִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃ וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם כִּי הִוא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן אֵת כָּל הַחֻקִּים הָאֵלֶּה וְאָמְרוּ רַק עַם חָכָם וְנָבוֹן הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה׃ כִּי מִי גוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹהִים קְרֹבִים אֵלָיו כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל קָרְאֵנוּ אֵלָיו׃ וּמִי גּוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר לוֹ חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים צַדִּיקִם כְּכֹל הַתּוֹרָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן

ית ירדנא הדין׃
ופקיד ית יהושע ותקפיה ועלמיה ארי הוא יעיבר קדם עמא הדין והוא יחסין יתהון ית ארעא דתחזי׃
ויתיבנא בחילתא קדם בית פעור׃
וכען ישראל שמע לקימיא ולדיניא דאנא מאליף יתכון למעבד בדיל דתיחון ותיעלון ותירתון ית ארעא דיי אלהא דאבהתכון יהיב לכון׃
לא תוספון על פיתגמא דאנא מפקיד יתכון ולא תמנעון מניה למיטר ית פיקודיא דיי אלהכון דאנא מפקיד יתכון׃
עיניכון חזאה ית דעבד יי בפלחי בעלא פעור ארי כל גברא דהליך בתר בעל פעור שיציה יי אלהך מבינך׃
ואתון דאיתדבקתון בדחלתא דיי אלהכון קיימין כולכון יומא דין׃
חזו דאליפית יתכון קיימין ודינין כמא דפקדני יי אלהי למעבד כן בגו ארעא דאתון עלין לתמן למירתה׃
ותיטרון ותעבדון ארי היא חכמתכון וסוכלתנותכון לעיני עממיא דישמעון ית כל קימיא האלין ויימרון לחוד עם חכים וסוכלתן עמא רבא האלין׃
ארי מאן עם רב דליה אלהא קריב ליה לקבלא צלותיה בעידן עקתיה כיי אלהנא בכל עידן דאנחנא מצלן קדמוהי׃
ומאן עם רב דליה קיימין ודינין קשיטין ככל אוריתא הדא דאנא יהב

[illegible]

לפניכם היום: רק השמר לך ושמר
נפשך מאד פן תשכח את הדברים
אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך
כל ימי חייך והודעתם לבניך ולבני
בניך: יום אשר עמדת לפני יהוה
אלהיך בחרב באמר יהוה אלי הקהל
לי את העם ואשמעם את דברי
אשר ילמדון ליראה אתי כל הימים
אשר הם חיים על האדמה ואת
בניהם ילמדון: ותקרבון ותעמדון
תחת ההר וההר בער באש עד לב
השמים חשך ענן וערפל: וידבר
יהוה אליכם מתוך האש קול דברים
אתם שמעים ותמונה אינכם ראים
זולתי קול: ויגד לכם את בריתו אשר
צוה אתכם לעשות עשרת הדברים
ויכתבם על שני לחות אבנים: ואתי
צוה יהוה בעת ההוא ללמד אתכם
חקים ומשפטים לעשתכם אתם
בארץ אשר אתם עברים שמה
לרשתה: ונשמרתם מאד לנפשתיכם
כי לא ראיתם כל תמונה ביום דבר
יהוה אליכם בחרב מתוך האש: פן
תשחתון ועשיתם לכם פסל תמונת
כל סמל תבנית זכר או נקבה: תבנית
כל בהמה אשר בארץ תבנית כל
צפור כנף אשר תעוף בשמים:
תבנית כל רמש באדמה תבנית כל
דגה אשר במים מתחת לארץ: ופן
תשא עיניך השמימה וראית את
השמש ואת הירח ואת הכוכבים כל
צבא השמים ונדחת והשתחוית להם
ועבדתם אשר חלק יהוה אלהיך
אתם לכל העמים תחת כל השמים:
ואתכם לקח יהוה ויוצא אתכם מכור

קדמיכון יומא דין: לחוד איסתמר לך וטר נפשך לחדא דילמא תתנשי ית פיתגמיא דחזאה עינך ודילמא יעדון מליבך כל יומי חייך ותהודעינון לבנך ולבני בנך:

יומא דקמת קדם יי' אלהך בחורב כד אמר יי' לי אכניש קדמי ית עמא ואשמעינון ית פיתגמי דיילפון למידחל קדמי כל יומיא דאינון קיימין על ארעא וית בניהון ילפון:

וקרבתון וקמתון בשפולי טורא וטורא בעיר באישתא עד צית שמיא חשוכא עננא ואמיטתא:

ומליל יי' עמכון מגו אישתא קל פיתגמין אתון שמעין ודמות ליתיכון חזן אילהן קלא:

וחוי לכון ית קיימיה דפקיד יתכון למיעבד עשרא פיתגמין וכתבינון על תרין לוחי אבנא:

ויתי פקיד יי' בעידנא ההיא לאלפא יתכון קיימין ודינין למיעבדכון יתהון בארעא דאתון עברין תמן למירתה:

ותסתמרון לחדא לנפשתיכון ארי לא חזיתון כל דמו ביומא דמליל יי' עמכון בחורב מגו אישתא:

דילמא תחבלון ותעבדון לכון צילמא דמות כל צורה דמות דכר או נוקבא:

דמות כל בעירא די בארעא דמות כל ציפר גדפא דפרח באויר רקיע שמיא:

דמות כל ריחשא די בארעא דמות כל נוני דבמיא מלרע לארעא:

ודילמא תזקוף עינך לשמיא ותיחזי ית שימשא וית סיהרא וית כוכביא כל חילי שמיא ותיטעי ותסגיד להון ותפלחינון דזמין יי' אלהך יתהון לכל עממיא דתחות כל שמיא:

ויתכון קריב יי' לדחלתיה ואפיק יתכון מכורא

רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים · אז כשלא תשכחו ותעשו על אמיתתם תחשבו חכמי' ונבונים ואם תשנו אותם מתוך שכחה תחשבו שוטים · יום אשר עמדת מוסב על מקרא של מעלה [illegible] אשר ראו עיניך יום אשר עמדת לפני יי' אלהיך בחורב אשר ראית שם את הקולות ואת הלפידים · ילמדון · ילמדון לבניהם · ואת בניהם ילמדון · [illegible] · ופן תשא עיניך השמימה · להסתכל בהם ולתת לב לטעות אחריהם · אשר חלק להאיר להם · לא לטעות לא מנען מלטעות אחריהם אלא החליקן בדבריהם לטרדם מן העולם · וכן הוא אומר כי החליק אליו בעיניו למצא עונו לשנא · מכור · כור הוא כלי שמזקקין בו את הזהב · התאנף · נתמלא רוגז · על דבריכם · על אודותיכם ועל עסקיכם · כי אנכי מת · אינני עובר · מאחר שמת היאך יעבר אלא אף עצמותיו אינם עוברים · תמונת כל · תמונה של כל דבר · אשר צוך יי' אלהיך · שצוך שלא לעשות · [illegible] · ונושנתם · רמז להם שיגלו לסוף שמנה מאות וחמשים ושתים שנה כמנין ונושנתם והוא הקדים וגלם לסוף שמנה מאות וחמשים ואחת והקדים שתי שנים לונושנתם כדי שלא יתקיים בהם כי אבד תאבדון והוא שנאמר וישקוד יי' על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק

לבנך ולבני
בניך ג' [illegible]
[illegible]
שכל מי שבנו
בן בנו תלמיד
חכם שוב אין
התורה פוסקת
מזרעו

ויהי כשמעכם את הקול מתוך
החשך וההר בער באש ותקרבון
אלי כל ראשי שבטיכם וזקניכם:
ותאמרו הן הראנו יהוה אלהינו את
כבדו ואת גדלו ואת קלו שמענו
מתוך האש היום הזה ראינו כי ידבר
אלהים את האדם וחי: ועתה למה
נמות כי תאכלנו האש הגדלה הזאת
אם יספים אנחנו לשמע את קול
יהוה אלהינו עוד ומתנו: כי מי כל
בשר אשר שמע קול אלהים חיים
מדבר מתוך האש כמנו ויחי: קרב
אתה ושמע את כל אשר יאמר יהוה
אלהינו ואת תדבר אלינו את כל
אשר ידבר יהוה אלהינו אליך
ושמענו ועשינו: וישמע יהוה
את קול דבריכם בדברכם אלי
ויאמר יהוה אלי שמעתי את קול
דברי העם הזה אשר דברו אליך
היטיבו כל אשר דברו: מי יתן והיה
לבבם זה להם ליראה אתי ולשמר
את כל מצותי כל הימים למען ייטב
להם ולבניהם לעלם: לך אמר להם
שובו לכם לאהליכם: ואתה פה
עמד עמדי ואדברה אליך את כל
המצוה והחקים והמשפטים אשר
תלמדם ועשו בארץ אשר אנכי
נתן להם לרשתה: ושמרתם לעשות
כאשר צוה יהוה אלהיכם אתכם
לא תסרו ימין ושמאל: בכל הדרך
אשר צוה יהוה אלהיכם אתכם תלכו
למען תחיון וטוב לכם והארכתם
ימים בארץ אשר תירשון: וזאת
המצוה החקים והמשפטים אשר
צוה יהוה אלהיכם ללמד אתכם

והוה כד שמעיכון ית קלא מגו חשוכא וטורא בער באישתא וקריבתון לותי כל רישי שבטיכון וסביכון:

ואמרתון הא אחזיננא יי' אלהנא ית יקריה וית רבותיה וית קל מימריה שמענא מגו אישתא יומא הדין חזינא ארי ממליל יי' עם אנשא ומתקיים:

וכען למה נמות ארי תיכליננא אישתא רבתא הדא אם מוספין אנחנא למשמע ית קל מימרא דיי' אלהנא עוד ומיתין אנחנא:

ארי מאן כל בשרא דשמע קל מימרא דיי' קיימא ממליל מגו אישתא כוותנא ואיתקיים:

קריב את ושמע ית כל דיימר יי' אלהנא ואת תמליל עמנא ית כל דימליל יי' אלהנא עמך ונקביל ונעביד:

ושמיע קדם יי' ית קל פיתגמיכון במללותכון עמי ואמר יי' לי שמיע קדמי ית קל פיתגמי עמא הדין דמלילו עמך אתקינו דמלילו:

לואי דיהא לבא הדין להון למידחל קדמי ולמיטר ית כל פיקודי כל יומיא בדיל דייטב להון ולבניהון לעלם:

איזיל אימר להון תובו לכון למשכנכון:

ואת הכא קום קדמי ואמליל עמך ית כל תפקדתא וקיימיא ודיניא דתלפינון ויעבדון בארעא דאנא יהיב להון למירתה:

ותיטרון למיעבד כמא דפקיד יי' אלהכון יתכון לא תסטון לימינא ולשמאלא:

בכל אורחא דפקיד יי' אלהכון יתכון תהכון בדיל דתיחון וייטב לכון ותורכון יומין בארעא דתירתון:

ודא תפקידתא קיימיא ודיניא דפקיד יי' אלהכון לאלפא יתכון

ושננתם לבניך · אלו התלמידים מצינו בכל מקום שהתלמידים קרויים בנים שנאמר בנים אתם ליי' אלהיכם ואומר בני הנביאים אשר בבית אל · וכן חזקיה שלמד תורה לכל ישראל קראם בנים שנאמר בני עתה אל תשלו · וכשם שהתלמידים קרויים בנים כך הרב קרוי אב שנאמר אבי אבי רכב ישראל ופרשיו · ודברת בם · שלא יהא עיקר דבורך אלא בם עשם עיקר ואל תעשם טפל · ובשכבך · יכול אפי' שכב בחצי היום תלמוד לומר ובלכתך בדרך · דרך ארץ דבר הכתוב זמן שכיבה וזמן קימה · וקשרתם לאות על ידך · אלו תפלין שבזרוע · והיו לטוטפת בין עיניך · אלו תפלין שבראש · ועל שם מנין פרשיותיהן נקראו טטפת · טט בכתפי שתים פת באפריקי שתים · מזוזות ביתך · מזוזת כתיב שאין צריך אלא אחת · ובשעריך · לרבות שערי חצרות שערי מדינות שערי עיירות · [illegible] · [illegible] מקום [illegible] · [illegible] לשון [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · השמר לך · [illegible] · ירא את שמו ועבד אותו · השבע · [illegible] שאתה ירא את שמו [illegible] · בשבועתך ואם לאו לא תשבע

לעשות בארץ אשר אתם עברים
שמה לרשתה · למען תירא את
יהוה אלהיך לשמר את כל חקתיו
ומצותיו אשר אנכי מצוך אתה ובנך
ובן בנך כל ימי חייך ולמען יארכן
ימיך ושמעת ישראל ושמרת לעשות
אשר ייטב לך ואשר תרבון מאד
כאשר דבר יהוה אלהי אבתיך לך
ארץ זבת חלב ודבש ׃
שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה
אחד ׃ ואהבת את יהוה אלהיך בכל
לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך ׃ והיו
הדברים האלה אשר אנכי מצוך
היום על לבבך ׃ ושננתם לבניך ודברת
בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך
ובשכבך ובקומך ׃ וקשרתם לאות
על ידך והיו לטטפת בין עיניך
וכתבתם על מזזות ביתך ובשעריך ׃
והיה כי יביאך יהוה אלהיך
אל הארץ אשר נשבע לאבתיך
לאברהם ליצחק וליעקב לתת לך
ערים גדלת וטבת אשר לא בנית ׃
ובתים מלאים כל טוב אשר לא
מלאת וברת חצובים אשר לא חצבת
כרמים וזיתים אשר לא נטעת ואכלת
ושבעת ׃ השמר לך פן תשכח את
יהוה אשר הוציאך מארץ מצרים
מבית עבדים ׃ את יהוה אלהיך
תירא ואתו תעבד ובשמו תשבע ׃ לא
תלכון אחרי אלהים אחרים מאלהי
העמים אשר סביבותיכם ׃ כי אל קנא
יהוה אלהיך בקרבך פן יחרה אף
יהוה אלהיך בך והשמידך מעל פני
האדמה ׃ לא תנסו את יהוה
אלהיכם כאשר נסיתם במסה ׃ שמור

למיעבד בארעא דאתון עברין
לתמן למירתה ׃
בדיל דתדחל קדם יי אלהך
למיטר ית כל קיימוהי
ופיקודוהי דאנא מפקיד לך
את וברך ובר ברך כל יומי
חייך ובדיל דיסגון יומך ׃

ותקביל ישראל ותיטר למיעבד
דייטב לך ודתיסגון לחדא
כמא דמליל יי אלהא דאבהתך
לך ארעא עבדא חלב ודבש ׃

שמע ישראל יי אלהנא יי חד

ותרחם ית יי אלהך בכל
לבך ובכל נפשך ובכל ניכסך

ויהון פתגמיא האלין דאנא
מפקיד לך יומא דין על לבך ׃

ותתנינון לבנך ותמליל בהון
במיתבך בביתך ובמהכך
באורחא ובמשכבך ובמקמך ׃

ותיקטרינון לאת על ידך ויהון
לתפילין בין עינך ותכתובינון
על מזוזין ותקבעינון בסיפי
ביתך ובתרעך ׃
ויהא ארי יעלינך יי אלהך
לארעא דקיים לאבהתך
לאברהם ליצחק וליעקב
למיתן לך קירוין רברבן וטבן
דלא בנית ׃
ובתין
מליאן כל טוב דלא מלאת
וגובין פסילן דלא פסלת כרמין
וזיתין דלא נציבת ותיכול
ותשבע ׃

איסתמר לך דילמא תתנשי
ית דחלתא דיי דאפיקך
מארעא דמצרים מבית
עבדותא ׃
ית יי אלהך תדחל וקדמוהי
תפלח ובשמיה תקיים ׃
לא תהכון בתר טעות עממיא
מטעות עממיא די בסחרנכון

ארי אל קנא יי אלהך
שכינתיה בינך דילמא יתקף
רוגזא דיי אלהך בך
וישיצינך מעל אפי ארעא ׃

לא תנסון קדם יי אלהכון
כמא דנסיתון בנסיתא ׃ טר

מאלהי העמים אשר סביבותיכם ·
והוא הדין לרחוקים אלא מתוך
שאתה רואה את סביבותיך
תועים אחריהם הוצרך להזהיר
עליהם ביותר · במסה · כשיצאו
ממצרים שנסוהו במים היש יי
בקרבנו · הישר והטוב · זו פשרה
לפנים משורת הדין · כאשר דבר
יי · והיכן דבר והמותי את כל העם
ונאמר · כי ישאלך בנך מחר · יש
מחר שהוא לאחר זמן · ובכל
לשון השלכה ותפיסה · וכן ונשל
הברזל מן העץ ׃ לא תחנם ·
לא תתן להם חניה בקרקע · לא
לא תחנם · לא תתן להם חן אסור
לומר כמה נאה גוי זה · כי יסיר את
בנך · בנו של גוי כשישא את בתך
יסיר את בנך אשר תלד לו בתך
מאחרי · למדנו שבן בתך הבא
מן הגוי קרוי בנך ואין בן בנך
הבא מן הגויה קרוי בנך אלא
בנה לפי שבנך כרוך אחריה
שהרי לא נאמר על בתו לא תקח
כי תסיר את בנך מאחרי לא נאמר
אלא כי יסיר את בנך · מזבחותיהם
תתצו · של לבנים ·
מצבותם תשברו ·
אבנים אחת ·
אשריהם · אילנות
שעובדים אותם ·
ופסיליהם · צלמים ·
לא מרבכם ·
כמשמעו · ומדרשו
לפי שאין אתם
מגדילים עצמיכם

תשמרון את מצות יהוה אלהיכם
ועדתיו וחקיו אשר צוך ׃ ועשית הישר
והטוב בעיני יהוה למען ייטב לך
ובאת וירשת את הארץ הטבה אשר
נשבע יהוה לאבתיך ׃ להדף את כל
איביך מפניך כאשר דבר יהוה ׃
כי ישאלך בנך מחר לאמר
מה העדת והחקים והמשפטים אשר
צוה יהוה אלהינו אתכם ׃ ואמרת
לבנך עבדים היינו לפרעה במצרים
ויציאנו יהוה ממצרים ביד חזקה ׃
ויתן יהוה אותת ומפתים גדלים
ורעים במצרים בפרעה ובכל ביתו
לעינינו ׃ ואותנו הוציא משם למען
הביא אתנו לתת לנו את הארץ
אשר נשבע לאבתינו ׃ ויצונו יהוה
לעשות את כל החקים האלה
ליראה את יהוה אלהינו לטוב לנו
כל הימים לחיתנו כהיום הזה ׃
וצדקה תהיה לנו כי נשמר לעשות
את כל המצוה הזאת לפני יהוה
אלהינו כאשר צונו ׃
כי יביאך יהוה
אלהיך אל הארץ אשר אתה בא
שמה לרשתה ונשל גוים רבים מפניך
החתי והגרגשי והאמרי והכנעני
והפרזי והחוי והיבוסי שבעה גוים
רבים ועצומים ממך ׃ ונתנם יהוה
אלהיך לפניך והכיתם החרם
תחרים אתם לא תכרת להם ברית
ולא תחנם ׃ ולא תתחתן בם בתך
לא תתן לבנו ובתו לא תקח לבנך ׃
כי יסיר את בנך מאחרי ועבדו
אלהים אחרים וחרה אף יהוה בכם
והשמידך מהר ׃ כי אם כה תעשו

מיטר תיטרון ית פיקודיא דיי
אלהכון וסהדותיה וקיימוהי
דפקדך ׃
ותעביד דכשר ודתקין קדם
יי בדיל דייטב לך ותיעול
ותירת ית ארעא טבתא
דקיים יי לאבהתך ׃

למיתבר ית כל בעלי דבבך
מן קדמך כמא דמליל יי ׃

ארי ישאלנך ברך מחר
למימר מה סהדותא וקיימיא
ודיניא דפקיד יי אלהנא
יתכון ׃
ותימר לברך עבדין הוינא
לפרעה במצרים ואפקנא יי
ממצרים ביד תקיפא ׃

ויהב יי אתין ומופתין רברבין
ובישין במצרים בפרעה ובכל
אנש ביתיה לעיננא ׃

ויתנא אפיק מתמן בדיל
לאעלא יתנא למתן לנא ית
ארעא דקיים לאבהתנא ׃

ופקדנא יי למעבד ית כל
קיימיא האלין למדחל קדם
יי אלהנא דייטב לנא כל
יומיא לקיימותנא כיומא הדין ׃

וזכותא תהא לנא ארי נטר
למעבד ית כל תפקידתא
הדא קדם יי אלהנא כמא
דפקדנא ׃

ארי יעלינך יי אלהך לארעא
דאת עליל לתמן למירתה
ויתריך עממין סגיאין מן
קדמך חתאי וגרגשאי
ואמוראי וכנענאי ופריזאי
וחואי ויבוסאי שבעא עממין
סגיאין ותקיפין מנך ׃

וימסרינון יי אלהך קדמך
ותמחינון גמרא תגמר יתהון
לא תגזר להון קיים ולא
תרחם עליהון ׃

ולא תתחתן בהון ברתך לא
תתן לבריה וברתיה לא
תסב לברך ׃

ארי יטעין ית ברך מבתר
פולחני ויפלחון לטעוות
עממיא ויתקף רוגזא דיי
בכון וישיצינך בפריע ׃
ארי אם כדין תעבדון

כשאני משפיע לכם טובה לפי כך
חשק בכם כי אתם ממעיטים עצמיכם
כגון אברהם שאמר ואנכי עפר ואפר
וכגון משה ואהרן
שאמרו ונחנו מה · לא כנבוכדנצר
שאמר אדמה לעליון · וסנחריב
שאמר מי בכל אלהי הארצות אשר
הצילו את ארצם מידי · וחירם
מלך צור שאמר אל אני מושב
אלהים ישבתי · כי אתם המעט · הרי כי
משמש בלשון דהא · כי מאהבת יי ·
הרי כי משמש בלשון אלא · לא
מרובכם חשק יי בכם אלא מאהבת
יי אתכם ומשומרו את השבועה ·
האל הנאמן · לאלף
דור · ולהלן הוא אומר לאלפים · כאן
שהוא סמוך אצל שומרי מצותו
הוא אומר לאלף ולהלן שהוא סמוך
אצל אוהביו הוא אומר לאלפים ·
לאוהביו · אלו העושים מאהבה ·
ולשומרי מצותיו · אלו העושים
מיראה · ומשלם לשונאיו אל פניו ·
בחייו משלם לו
גמול טובה ·
להאבידו מן
העולם הבא ·
היום ·
היום לעשותם
ולמחר לעולם
הבא ליטול
שכרם ·

חסלת פרשת
ואתחנן
אל יהוה

והיה עקב

והיה עקב תשמעון. אם המצות הקלות שאדם דש בעקביו תשמעון: ושמר יי' אלהיך לך. ישמור לך הבטחתו: שגר אלפיך. ולדי בקרך שהנקבה משגרת ממעיה: ועשתרות צאנך. מנחם פרש אותו כמו מבחר הצאן כמו עשתרות קרנים לשון חוזק. ורבותינו אמרו למה נקרא שמן עשתרות שמעשרות את בעליהם: עקר. שאינו מוליד: כי תאמר בלבבך. על כרחך לשון דלמא הוא שמא תאמר בלבבך מפני שהם רבים לא אוכל להורישם אל תאמר כן לא תירא מהם ולא יתכן לפרשו באחת משאר לשונות של כי שיפול עליו סוף לא תירא מהם: המסות. נסיונות: האותות. כגון ויהי לנחש: והמופתים. המכות המופלאות: היד החזקה. זו הדבר: והזרוע הנטויה. זו החרב: הצרעה. מין שרץ העוף שהיתה זורקת בהם מרה ומסמאה את עיניהם ומסרסתן בכל מקום שהיו נסתרים שם: פן תרבה עליך חית השדה. והלא אם עושים רצונו של מקום אין מתיראים מן החיה שנאמר וחית השדה השלמה לך גלוי וידוע לפניו שעתידין לחטוא: ונשל. נקוד קמץ כלו לפי שאין אות אחרונה מן היסוד:

להם מזבחתיהם תתצו ומצבתם תשברו ואשירהם תגדעון ופסיליהם תשרפון באש: כי עם קדוש אתה ליהוה אלהיך בך בחר יהוה אלהיך להיות לו לעם סגלה מכל העמים אשר על פני האדמה: לא מרבכם מכל העמים חשק יהוה בכם ויבחר בכם כי אתם המעט מכל העמים: כי מאהבת יהוה אתכם ומשמרו את השבעה אשר נשבע לאבתיכם הוציא יהוה אתכם ביד חזקה ויפדך מבית עבדים מיד פרעה מלך מצרים: וידעת כי יהוה אלהיך הוא האלהים האל הנאמן שמר הברית והחסד לאהביו ולשמרי מצותו לאלף דור: ומשלם לשנאיו אל פניו להאבידו לא יאחר לשנאו אל פניו ישלם לו: ושמרת את המצוה ואת החקים ואת המשפטים אשר אנכי מצוך היום לעשותם:

והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אתם ושמר יהוה אלהיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבתיך: ואהבך וברכך והרבך וברך פרי בטנך ופרי אדמתך דגנך ותירשך ויצהרך שגר אלפיך ועשתרת צאנך על האדמה אשר נשבע לאבתיך לתת לך: ברוך תהיה מכל העמים לא יהיה בך עקר ועקרה ובבהמתך: והסיר יהוה ממך כל חלי וכל מדוי מצרים הרעים אשר ידעת לא ישימם בך ונתנם בכל שנאיך: ואכלת את כל העמים

להון אגוריהון תתרעון וקמתהון תתברון ואשריהון תקוצצון וצלמי טעותהון תוקדון בנורא:
ארי עם קדיש את קדם יי אלהך בך אתרעי יי אלהך למהוי ליה לעם חביב מכל עממיא די על אפי ארעא:
לא מדסגיאין אתון מכל עממיא צבי יי בכון ואתרעי בכון ארי אתון זעירין מכל עממיא:
ארי מדרחם יי יתכון ומדנטר ית קימא דקיים לאבהתכון אפיק יי יתכון בידא תקיפא ופרקך מבית עבדותא מידא דפרעה מלכא דמצרים:
ותדע ארי יי אלהך הוא אלהים אלהא מהימנא נטר קימא וחיסדא לרחמוהי ולנטרי פקודוהי לאלף דרין:
ומשלם לסנאוהי מכון דאינון עבדין קדמוהי בחייהון לאובדיהון ולא מאחר עובד טב לסנאוהי מכון דאינון עבדין קדמוהי בחייהון משלם להון:
ותטר ית תפקידתא וית קימיא וית דיניא דאנא מפקיד לך יומא דין למעבדהון:
ויהא חלף דתקבלון ית דיניא האלין ותטרון ותעבדון יתהון ויטר יי אלהך לך ית קימא וית חיסדא דקיים לאבהתך:
וירחמינך ויברכינך ויסגינך ויברך ולדא דמעך ואיבא דארעך עיבורך חמרך ומשחך בקרי תורך ועדרי ענך על ארעא דקיים לאבהתך למתן לך:
בריך תהא מכל עממיא לא יהא בך עקר ועקרא ובבעירך:
ויעדי יי מנך כל מרעין וכל מכתשי מצרים בישיא די ידעת לא ישוינון בך ויתנינון בכל סנאך:
ותגמר ית כל עממיא

בשביל מצוה / שתיב קיום / למשות יסמיך / ליה עקב בלים / קיום למשות / אבל שבריפם / בעקב בירו / בסוף עקב / תיבות יש ב"ג / הדברות וזהו / ששמרם עקב / רב

הפסוק מתחיל / בבית ומסיים / בכף לו במפו' / היתורה שיש / בה כב אותיות / לא יהיה בך / עקר

אשר יהוה אלהיך נתן לך לא תחוס עינך עליהם ולא תעבד את אלהיהם כי מוקש הוא לך: כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם: לא תירא מהם זכר תזכר את אשר עשה יהוה אלהיך לפרעה ולכל מצרים: המסת הגדלת אשר ראו עיניך והאתת והמפתים והיד החזקה והזרע הנטויה אשר הוצאך יהוה אלהיך כן יעשה יהוה אלהיך לכל העמים אשר אתה ירא מפניהם: וגם את הצרעה ישלח יהוה אלהיך בם עד אבד הנשארים והנסתרים מפניך: לא תערץ מפניהם כי יהוה אלהיך בקרבך אל גדול ונורא: ונשל יהוה אלהיך את הגוים האל מפניך מעט מעט לא תוכל כלתם מהר פן תרבה עליך חית השדה: ונתנם יהוה אלהיך לפניך והמם מהומה גדלה עד השמדם: ונתן מלכיהם בידך והאבדת את שמם מתחת השמים לא יתיצב איש בפניך עד השמדך אתם: פסילי אלהיהם תשרפון באש לא תחמד כסף וזהב עליהם ולקחת לך פן תוקש בו כי תועבת יהוה אלהיך הוא: ולא תביא תועבה אל ביתך והיית חרם כמהו שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו כי חרם הוא:

כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות למען תחיון ורביתם ובאתם וירשתם את הארץ אשר נשבע יהוה לאבתיכם: וזכרת

די יי אלהך יהב לך לא תחוס עינך עליהון ולא תפלח ית טעותהון ארי לתקלא יהון לך:
דילמא תימר בלבך סגיאין עממיא האלין מני איכדין איכול לתרכותהון:
לא תידחל מנהון מדכר תידכר ית דעבד יי אלהך לפרעה ולכל מצראי:
ניסין רברבין דחזאה עינך ואתיא ומופתיא וידא תקיפתא ודרעא מרממא דאפקך יי אלהך כן יעביד יי אלהך לכל עממיא דאת דחיל מן קדמיהון:
ואף ית ערעיתא יגרי יי אלהך בהון עד דייבדון דאישתארו ודאיסתתרו מן קדמך:
לא תיתבר מן קדמיהון ארי יי אלהך שכינתיה בינך אלהא רבא ודחילא:
ויתריך יי אלהך ית עממיא האלין מן קדמך זעיר זעיר לא תיכול לשיציותהון בפריע דילמא תיסגי עלך חיות ברא:
וימסרינון יי אלהך קדמך ויטשגישנון שגוש רב עד דישתיצון:
וימסר מלכיהון בידך ותובד ית שמהון מתחות שמיא לא יתעתד אינש קדמך עד דתשיצי יתהון:
צלמי טעותהון תוקדון בנורא לא תחמיד כספא ודהבא די עליהון ותיסב לך דילמא תיתקל ביה ארי מרחק קדם יי אלהך הוא:
ולא תעיל דמרחק למיחזי ותהא חרמא כותיה שקצא תשקציניה ורחקא תרחקיניה ארי חרמא הוא:
כל תפקידתא דאנא מפקיד לך יומא דין תטרון למעבד בדיל דתיחון ותסגון ותיעלון ותירתון ית ארעא דקיים יי לאבהתכון:

והלמ"ד קמוצה כמו וחסר אותיות. אבל ונשל גלגל עגלתו כלו יסוד לפיכך חציו נקוד קמץ וחציו פתח כאחד מן הפעל של שלש אותיות: כל המצוה. כפשוטו. ומדרש אגדה אם התחלת במצוה גמור אותה שאינה נקראת אלא על שם הגומרה שנאמר ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם. והלא משה לבדו נתעסק בהם להעלותם ממצרים אלא לפי שלא הספיק לגומרה וגמרוה ישראל נקראת על שם ישראל: לנסתך. להשמיעך מה שבלבך שלא תהרהר אחריו ושלא תשמור מצותיו: שמלתך לא בלתה מעליך. ענני כבוד היו שפין בכסותם ומגהצים אותם כמין כלים מגוהצים ואף קטניהם כמו שהם גדלים היה גדל לבושם עמהם כלבוש הזה של חומט שגדל עמו: לא בצקה. לא נפחה כבצק כדרך הולכי יחף שרגליהם נפוחות: וידעת עם לבבך. ... ועצמים ממך ... אחד

עמם וקם
עממים
ממך ... אחד
האמור בלבבך
כחיק והסערת
קוים בימו

זכר תזכר / חסר וי"ו לומ' / שתזכור מה / שעשה למש / מאות רבב / בחור

לאברהם ליצחק וליעקב ׃ וידעת
כי לא בצדקתך יהוה אלהיך נתן לך
את הארץ הטובה הזאת לרשתה
כי עם קשה ערף אתה׃ זכר אל
תשכח את אשר הקצפת את יהוה
אלהיך במדבר למן היום אשר
יצאת מארץ מצרים עד באכם עד
המקום הזה ממרים הייתם עם
יהוה׃ ובחרב הקצפתם את יהוה
ויתאנף יהוה בכם להשמיד אתכם׃
בעלתי ההרה לקחת לוחת האבנים
לוחת הברית אשר כרת יהוה
עמכם ואשב בהר ארבעים יום
וארבעים לילה לחם לא אכלתי
ומים לא שתיתי׃ ויתן יהוה אלי את
שני לוחת האבנים כתבים באצבע
אלהים ועליהם ככל הדברים אשר
דבר יהוה עמכם בהר מתוך האש
ביום הקהל׃ ויהי מקץ ארבעים יום
וארבעים לילה נתן יהוה אלי את
שני לחת האבנים לחות הברית׃
ויאמר יהוה אלי קום רד מהר מזה
כי שחת עמך אשר הוצאת ממצרים
סרו מהר מן הדרך אשר צויתם
עשו להם מסכה׃ ויאמר יהוה אלי
לאמר ראיתי את העם הזה והנה
עם קשה ערף הוא׃ הרף ממני
ואשמידם ואמחה את שמם מתחת
השמים ואעשה אותך לגוי עצום
ורב ממנו׃ ואפן וארד מן ההר וההר
בער באש ושני לוחת הברית על
שתי ידי׃ וארא והנה חטאתם ליהוה
אלהיכם עשיתם לכם עגל מסכה
סרתם מהר מן הדרך אשר צוה
יהוה אתכם׃ ואתפש בשני הלחת

ואשלכם מעל שתי ידי ואשברם
לעיניכם׃ ואתנפל לפני יהוה כראשנה
ארבעים יום וארבעים לילה לחם
לא אכלתי ומים לא שתיתי על כל
חטאתכם אשר חטאתם לעשות
הרע בעיני יהוה להכעיסו׃ כי יגרתי
מפני האף והחמה אשר קצף יהוה
עליכם להשמיד אתכם וישמע
יהוה אלי גם בפעם ההוא׃ ובאהרן
התאנף יהוה מאד להשמידו
ואתפלל גם בעד אהרן בעת ההוא׃
ואת חטאתכם אשר עשיתם את
העגל לקחתי ואשרף אתו באש
ואכת אתו טחון היטב עד אשר דק
לעפר ואשלך את עפרו אל הנחל
הירד מן ההר׃ ובתבערה ובמסה
ובקברת התאוה מקצפים הייתם
את יהוה׃ ובשלח יהוה אתכם
מקדש ברנע לאמר עלו ורשו את
הארץ אשר נתתי לכם ותמרו את
פי יהוה אלהיכם ולא האמנתם לו
ולא שמעתם בקלו׃ ממרים הייתם
עם יהוה מיום דעתי אתכם׃ ואתנפל
לפני יהוה את ארבעים היום ואת
ארבעים הלילה אשר התנפלתי כי
אמר יהוה להשמיד אתכם׃ ואתפלל
אל יהוה ואמר אדני יהוה אל תשחת
עמך ונחלתך אשר פדית בגדלך
אשר הוצאת ממצרים ביד חזקה׃
זכר לעבדיך לאברהם ליצחק
וליעקב אל תפן אל קשי העם הזה
ואל רשעו ואל חטאתו׃ פן יאמרו
הארץ אשר הוצאתנו משם מבלי
יכלת יהוה להביאם אל הארץ אשר
דבר להם ומשנאתו אותם הוציאם

להמיתם במדבר והם עמך ונחלתך
אשר הוצאת בכחך הגדל ובזרעך
הנטויה :

בעת ההוא אמר יהוה אלי פסל לך
שני לוחת אבנים כראשנים ועלה
אלי ההרה ועשית לך ארון עץ :
ואכתב על הלחת את הדברים
אשר היו על הלחת הראשנים אשר
שברת ושמתם בארון : ואעש ארון
עצי שטים ואפסל שני לחת אבנים
כראשנים ואעל ההרה ושני הלחת
בידי : ויכתב על הלחת כמכתב
הראשון את עשרת הדברים אשר
דבר יהוה אליכם בהר מתוך האש
ביום הקהל ויתנם יהוה אלי : ואפן
וארד מן ההר ואשם את הלחת
בארון אשר עשיתי ויהיו שם
כאשר צוני יהוה : ובני ישראל נסעו
מבארת בני יעקן מוסרה שם מת
אהרן ויקבר שם ויכהן אלעזר בנו
תחתיו : משם נסעו הגדגדה ומן
הגדגדה יטבתה ארץ נחלי מים :
בעת ההוא הבדיל יהוה את
שבט הלוי לשאת את ארון ברית
יהוה לעמד לפני יהוה לשרתו
ולברך בשמו עד היום הזה : על כן
לא היה ללוי חלק ונחלה עם אחיו
יהוה הוא נחלתו כאשר דבר יהוה
אלהיך לו : ואנכי עמדתי בהר כימים
הראשנים ארבעים יום וארבעים
לילה וישמע יהוה אלי גם בפעם
ההוא לא אבה יהוה השחיתך :
ויאמר יהוה אלי קום לך למסע
לפני העם ויבאו ויירשו את הארץ
אשר נשבעתי לאבתם לתת להם :

לקטלותהון במדברא : ואינון עמך ואחסנתך דאפיקתא בחילך רבא ובדרעך מרממא :

בעידנא ההיא אמר יי לי פסל לך תרין לוחי אבניא כקדמאי וסק לקדמי לטורא ותעביד לך ארונא דאעא :

ואכתוב על לוחיא ית פתגמיא דהוו על לוחיא קדמאי דתברתא ותשוינון בארונא :

ועבדית ארונא דאעי שיטין ופסלית תרין לוחי אבניא כקדמאי וסליקית לטורא ותרין לוחיא בידי :

וכתב על לוחיא כמכתבא קדמאי ית עשרא פתגמין דמליל יי עמכון בטורא מגו אישתא ביומא דקהלא ויהבינון יי לי :

ואיתפניתי ונחתית מן טורא ושויתי ית לוחיא בארונא דעבדית והוו תמן כמא דפקדני יי :

ובני ישראל נטלו מבארות בני יעקן מוסרה תמן מית אהרן ואיתקבר תמן ושמיש אלעזר בריה תחותוהי :
מתמן נטלו לגדגד ומן גדגד ליטבת ארע נגדא נחלין דמאין :

בעידנא ההיא אפריש יי ית שיבטא דלוי למטל ית ארונא קימא דיי למקם קדם יי לשמשותיה ולברכא בשמיה עד יומא הדין :

על כן לא הוה ללוי חולק ואחסנא עם אחוהי מתנן דיהב ליה יי אנון אחסנתיה כמא דמליל יי אלהך ליה :

ואנא הויתי קאים בטורא כיומי קדמאי ארבעין יממין וארבעין לילון וקביל יי צלותי אף בזמנא ההיא לא אבי יי לחבלותך :

ואמר יי לי קום איזיל לטול קדם עמא ויעלון וירתון ית ארעא דקיימית לאבהתהון למיתן להון :

פ

ועתה ישראל מה יהוה אלהיך
שאל מעמך כי אם ליראה את יהוה
אלהיך ללכת בכל דרכיו ולאהבה
אתו ולעבד את יהוה אלהיך בכל
לבבך ובכל נפשך : לשמר את
מצות יהוה ואת חקתיו אשר אנכי
מצוך היום לטוב לך : הן ליהוה
אלהיך השמים ושמי השמים הארץ
וכל אשר בה : רק באבתיך חשק
יהוה לאהבה אותם ויבחר בזרעם
אחריהם בכם מכל העמים כיום
הזה : ומלתם את ערלת לבבכם
וערפכם לא תקשו עוד : כי יהוה
אלהיכם הוא אלהי האלהים ואדני
האדנים האל הגדל הגבר והנורא
אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד :
עשה משפט יתום ואלמנה ואהב
גר לתת לו לחם ושמלה : ואהבתם
את הגר כי גרים הייתם בארץ
מצרים : את יהוה אלהיך תירא אתו
תעבד ובו תדבק ובשמו תשבע :
הוא תהלתך והוא אלהיך אשר
עשה אתך את הגדלת ואת הנוראת
האלה אשר ראו עיניך : בשבעים
נפש ירדו אבתיך מצרימה ועתה
שמך יהוה אלהיך ככוכבי השמים
לרב : ואהבת את יהוה אלהיך
ושמרת משמרתו וחקתיו ומשפטיו
ומצותיו כל הימים : וידעתם היום כי
לא את בניכם אשר לא ידעו ואשר
לא ראו את מוסר יהוה אלהיכם את
גדלו את ידו החזקה וזרעו הנטויה :
ואת אתתיו ואת מעשיו אשר עשה
בתוך מצרים לפרעה מלך מצרים

וכען ישראל מה יי אלהך תבע מינך אלהין למדחל קדם יי אלהך למהך בכל אורחן דתקנן קדמוהי ולמרחם יתיה ולמפלח קדם יי אלהך בכל לבך ובכל נפשך :
למיטר ית פיקודיא דיי וית קיימוהי דאנא מפקיד לך יומא דין דייטב לך :

הא דיי אלהך שמיא ושמי שמיא ארעא וכל דבה :

לחוד באבהתך צבי יי למירחם יתהון ואיתרעי בבניהון בתריהון בכון מכל עממיא כיומא הדין :

ותעדון ית טפשות לבכון וקדלכון לא תקשון עוד :
ארי יי אלהכון הוא אלהא דיינין ומרי מלכין אלהא רבא גיברא ודחילא דלית קדמוהי למיסב אפין ואף לא לקבלא שוחדא :

עביד דין יתים וארמלא ורחים גיורא למיתן ליה מזון וכסו :

ותרחמון ית גיורא ארי דיירין הויתון בארעא דמצרים :

ית יי אלהך תדחל וקדמוהי תפלח ולדחלתיה תתקרב ובשמיה תקיים :
הוא תושבחתך והוא אלהך דעבד עמך ית רברבתא וית חסינתא האלין דחזאה עינך :

בשבעין נפשן נחתו אבהתך למצרים וכען שויך יי אלהך ככוכבי שמיא לסגי :

ותרחם ית יי אלהך ותיטר מטרת מימריה וקיימוהי ודינוהי ופיקודוהי כל יומיא :

ותידעון יומא דין ארי לא ית בניכון דלא ידעו ודלא חזו ית אולפנא דיי אלהכון ית רבותיה וית ידיה תקיפתא ודרעיה מרממא :

וית אתותיה
וית עובדוהי דעבד בגו מצראי לפרעה מלכא דמצרים

[illegible]

ולכל ארצו : ואשר עשה לחיל מצרים לסוסיו ולרכבו אשר הציף את מי ים סוף על פניהם ברדפם אחריכם ויאבדם יהוה עד היום הזה: ואשר עשה לכם במדבר עד באכם עד המקום הזה: ואשר עשה לדתן ולאבירם בני אליאב בן ראובן אשר פצתה הארץ את פיה ותבלעם ואת בתיהם ואת אהליהם ואת כל היקום אשר ברגליהם בקרב כל ישראל: כי עיניכם הראת את כל מעשה יהוה הגדל אשר עשה : ושמרתם את כל המצוה אשר אנכי מצוך היום למען תחזקו ובאתם וירשתם את הארץ אשר אתם עברים שמה לרשתה: ולמען תאריכו ימים על האדמה אשר נשבע יהוה לאבתיכם לתת להם ולזרעם ארץ זבת חלב ודבש: כי הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה לא כארץ מצרים הוא אשר יצאתם משם אשר תזרע את זרעך

ולכל ארעיה : ודי עבד למשריית מצראי לסוסוותהון ולרתיכיהון דאטיף ית מי ימא דסוף על אפיהון במירדפהון בתריכון ואובדינון יי׳ עד יומא הדין : ודי עבד לכון במדברא עד מיתיכון עד אתרא הדין : ודי עבד לדתן ולאבירם בני אליאב בר ראובן דפתחת ארעא ית פומהא ובלעתנון וית אינש בתיהון וית משכניהון וית כל יקומא דעמהון בגו כל ישראל : ארי עיניכון חזאת ית כל עובדא דיי׳ רבא דעבד : ותיטרון ית כל תפקידתא דאנא מפקיד לך יומא דין בדיל דתתקפון ותיעלון ותירתון ית ארעא דאתון עברין לתמן למירתה : ובדיל דתוריכון יומין על ארעא דקיים יי׳ לאבהתכון למיתן להון ולבניהון ארעא עבדא חלב ודבש : ארי ארעא דאת עליל לתמן למירתה לא כארעא דמצרים היא דנפקתון מתמן דזרעת ית זרעך

[illegible]

והשקית ברגלך כגן הירק: והארץ אשר אתם עברים שמה לרשתה ארץ הרים ובקעת למטר השמים תשתה מים: ארץ אשר יהוה אלהיך דרש אתה תמיד עיני יהוה אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה: והיה אם שמע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את יהוה אלהיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם : ונתתי מטר ארצכם בעתו יורה ומלקוש ואספת דגנך ותירשך ויצהרך : ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת : השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחויתם להם : וחרה אף יהוה בכם ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה ואבדתם מהרה מעל הארץ הטבה אשר יהוה נתן לכם : ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם וקשרתם אתם לאות על ידכם והיו

ומשקית ליה ברגלך כגינת ירקא : וארעא דאתון עברין לתמן למירתה ארע טורין ובקען למטר שמיא שתיא מיא : ארעא דיי׳ אלהך תבע יתה תדירא עיני יי׳ אלהך בה מרישא דשתא ועד סופא דשתא : ויהא אם קבלא תקבלון לפיקודיא דאנא מפקיד יתכון יומא דין למירחם ית יי׳ אלהכון ולמפלח קדמוהי בכל לבכון ובכל נפשכון : ואתן מטר ארעכון בעידניה בכיר ולקיש ותכנוש עיבורך חמרך ומשחך : ואתן עיסבא בחקלך לבעירך ותיכול ותישבע : איסתמרו לכון דילמא יטעי לבכון ותיסטון ותפלחון לטעות עממיא ותסגדון להון : ויתקף רוגזא דיי׳ בכון ויחוד ית שמיא ולא יהא מיטרא וארעא לא תתן ית עללתה ותיבדון בפריע מעל ארעא טבתא דיי׳ יהיב לכון : ותשוון ית פתגמי אלין על לבכון ועל נפשכון ותקטרון יתהון לאת על ידכון ויהון

[illegible]

לטוטפת בין עיניכם׃ ולמדתם אתם את בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך׃ וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך׃ למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע יהוה לאבתיכם לתת להם כימי השמים על הארץ׃ כי אם שמר תשמרון את כל המצוה הזאת אשר אנכי מצוה אתכם לעשתה לאהבה את יהוה אלהיכם ללכת בכל דרכיו ולדבקה בו׃ והוריש יהוה את כל הגוים האלה מלפניכם וירשתם גוים גדלים ועצמים מכם׃ כל המקום אשר תדרך כף רגלכם בו לכם יהיה מן המדבר והלבנון מן הנהר נהר פרת ועד הים האחרון יהיה גבלכם׃ לא יתיצב איש בפניכם פחדכם ומוראכם יתן יהוה אלהיכם על פני כל הארץ אשר תדרכו בה כאשר דבר לכם׃

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה׃ את הברכה אשר תשמעו אל מצות יהוה אלהיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום׃ והקללה אם לא תשמעו אל מצות יהוה אלהיכם וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה

לתפילין בין עיניכון׃ ותלפון יתהון ית בניכון למללא בהון במיתבך בביתך ובמהכך באורחא ובמשכבך ובמקמך׃ ותכתבינון על מזוזין ותקבעינון בסיפי ביתך ובתרעך׃ בדיל דיסגון יומיכון ויומי בניכון על ארעא דקיים יי׳ לאבהתכון למיתן להון כיומי שמיא על ארעא׃ ארי אם מטר תיטרון ית כל תפקידתא הדא דאנא מפקיד יתכון למעבדה למרחם ית יי׳ אלהכון למהך בכל אורחן דתקנן קדמוהי ולאתקרבא לדחלתיה׃ ויתריך יי׳ ית כל עממיא האלין מן קדמיכון ותירתון עממין רברבין ותקיפין מנכון׃ כל אתרא דתדרוך פרסת רגליכון ביה דלכון יהא מן מדברא וליבנן מן נהרא נהרא פרת עד ימא מערבאה יהא תחומיכון׃ לא יתעתד אינש קדמיכון דחלתכון ואימתכון יתן יי׳ אלהכון על אפי כל ארעא דתדרכון בה כמא דמליל לכון׃ חזו דאנא יהיב קדמיכון יומא דין ברכן ולוטין׃ ית ברכן די תקבלון לפיקודיא דיי׳ אלהכון דאנא מפקיד יתכון יומא דין׃ ולוטין אם לא תקבלון לפיקודיא דיי׳ אלהכון ותסטון מן אורחא דאנא מפקיד

[illegible]

עצומים מכם שאם אתם גבורים מאשר אומות והם גבורים מכם · לא יתיצב איש וגו׳ · אין לי אלא איש · אומה ומשפחה ואשה בכשפיה מנין ת״ל לא יתיצב מכל מקום · אם כן מה ת״ל איש · אפי׳ כעוג מלך הבשן · פחדכם ומוראכם · והלא פחד הוא מורא · אלא פחדכם על הקרובים ומוראכם על הרחוקים · פחד · לשון בעיתת פתאום · מורא · לשון דאגה מימים רבים · כאשר דבר לכם · והיכן דבר · את אימתי אשלח לפניך ·

חסלת והיה עקב

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה · האמורות בהר גריזים ובהר עיבל · את הברכה אשר תשמעו · על מנת אשר תשמעו · וסרתם מן הדרך וגו׳ · מלמד שכל העובד ע״ז [illegible]

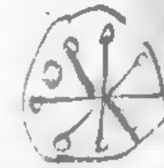

[illegible]

אתכם היום ללכת אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם׃ והיה כי יביאך יהוה אלהיך אל הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה ונתתה את הברכה על הר גרזים ואת הקללה על הר עיבל׃ הלא המה בעבר הירדן אחרי דרך מבוא השמש בארץ הכנעני הישב בערבה מול הגלגל אצל אלוני מרה׃ כי אתם עברים את הירדן לבא לרשת את הארץ אשר יהוה אלהיכם נתן לכם וירשתם אתה וישבתם בה׃ ושמרתם לעשות את כל החקים ואת המשפטים אשר אנכי נתן לפניכם היום׃ אלה החקים והמשפטים אשר תשמרון לעשות בארץ אשר נתן יהוה אלהי אבתיך לך לרשתה כל הימים אשר אתם חיים על האדמה׃ אבד תאבדון את כל המקמות אשר עבדו שם הגוים אשר אתם ירשים אתם את אלהיהם על ההרים הרמים ועל הגבעות ותחת כל עץ רענן׃ ונתצתם את מזבחתם ושברתם את מצבתם ואשריהם תשרפון באש ופסילי אלהיהם תגדעון ואבדתם את שמם מן המקום ההוא׃ לא תעשון כן ליהוה אלהיכם׃ כי אם אל המקום

יתכון יומא דין למהך בתר טעות עממיא דלא ידעתון׃ ויהא ארי יעלינך יי׳ אלהך לארעא דאת עליל לתמן למירתה ותתן ית מברכיא על טורא דגריזים וית מלטטיא על טורא דעיבל׃ הלא אנון בעיברא דירדנא אחורי אורח מעלט שימשא בארעא דכנענאה דיתיב במישרא לקביל גלגל בסטר מישרי מורה׃ ארי אתון עברין ית ירדנא למיעל למירת ית ארעא דיי׳ אלהכון יהיב לכון ותירתון יתה ותיתבון בה׃ ותיטרון למעבד ית כל קיימיא וית דיניא דאנא יהיב קדמיכון יומא דין׃ אלין קיימיא ודיניא דתיטרון למעבד בארעא דיהב יי׳ אלהא דאבהתך לך למירתה כל יומיא דאתון קיימין על ארעא׃ אבדא תאבדון ית כל אתריא דפלחו תמן עממיא דאתון ירתין יתהון ית טעותהון על טוריא רמיא ועל רמתא ותחות כל אילן עבות׃ ותתרעון ית אגוריהון ותתברון ית קמתהון ואשריהון תוקדון בנורא וצלמי טעוותהון תקוצון ותובדון ית שמהון מן אתרא ההוא׃ לא תעבדון כן קדם יי׳ אלהכון׃ אילהן לאתרא

[illegible]

מזבחי · של אבן אחת קרויה · מצבה · של אבנים הרבה · [illegible]

אשר יבחר יהוה אלהיכם מכל שבטיכם לשום את שמו שם לשכנו תדרשו ובאת שמה: והבאתם שמה עלתיכם וזבחיכם ואת מעשרתיכם ואת תרומת ידכם ונדריכם ונדבתיכם ובכרת בקרכם וצאנכם: ואכלתם שם לפני יהוה אלהיכם ושמחתם בכל משלח ידכם אתם ובתיכם אשר ברכך יהוה אלהיך: לא תעשון ככל אשר אנחנו עשים פה היום איש כל הישר בעיניו: כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה אשר יהוה אלהיך נתן לך: ועברתם את הירדן וישבתם בארץ אשר יהוה אלהיכם מנחיל אתכם והניח לכם מכל איביכם מסביב וישבתם בטח: והיה המקום אשר יבחר יהוה אלהיכם בו לשכן שמו שם שמה תביאו את כל אשר אנכי מצוה אתכם עולתיכם וזבחיכם מעשרתיכם ותרמת ידכם וכל מבחר נדריכם אשר תדרו ליהוה: ושמחתם לפני יהוה אלהיכם אתם ובניכם ובנתיכם ועבדיכם ואמהתיכם והלוי אשר בשעריכם כי אין לו חלק

דיתרעי יי אלהכון מכל שבטיכון לאשראה שכינתיה תמן לבית שכינתיה תתבעון ותיתון לתמן: ותיתון לתמן עלותכון ונכסת קודשיכון וית מעשרתיכון וית אפרשות ידכון ונדריכון ונדבתיכון ובכורי תורכון ועאנכון: ותיכלון תמן קדם יי אלהכון ותחדון בכל אושטות ידכון אתון ואנש בתיכון דברכך יי אלהך: לא תעבדון ככל דאנחנא עבדין הכא יומא דין גבר כל דכשר בעינוהי: ארי לא אתיתון עד כען לבית נייחא ולאחסנא דיי אלהך יהיב לך: ותעברון ית ירדנא ותיתבון בארעא דיי אלהכון מחסין יתכון ויניח לכון מכל בעלי דבביכון מסחור סחור ותיתבון לרוחצן: ויהי אתרא דיתרעי יי אלהכון ביה לאשראה שכינתיה תמן לתמן תיתון ית כל דאנא מפקיד יתכון עלוותכון ונכסת קודשיכון מעשרותכון ואפרשות ידכון וכל שפר נדריכון דתידרון קדם יי: ותחדון קדם יי אלהכון אתון ובניכון ובנתיכון ועבדיכון ואמהתיכון וליואה די בקירויכון ארי לית ליה חולק

במעשיהם ויגרמו עונותיכם למקדש אבותיכם שיחרב. לשכנו תדרשו זה משכן שילה. וזבחיכם זבחים של חובה. מעשרותיכם. מעשר בהמה ומעשר שני לאכול לפנים מן החומה. תרומת ידכם. אלו הבכורים שנאמר בהם ולקח הכהן הטנא מידך. ובכורות בקרכם וצאנכם. לאכלם לכהנים ויקריבם שם. אשר ברכך. לפי הברכה הבא. ככל אשר אנחנו עושים פה היום וגו'. מוסב למעלה על כי אתם עוברים כשתעברו הירדן מיד מותרים להקריב בבמה כל י"ד שנה של כבוש וחלוק ובבמה לא תקריבו ככל אשר אתם מקריבים פה היום במשכן שהמשכן שהוא מושח ונשא להקריב בו חטאות ואשמות ונדרים ונדבות אבל בבמה אין קרב אלא הנדר והנדבה וזהו איש כל הישר בעיניו נדרים ונדבות שאתם מתנדבים על שישר בעיניכם להביאם ולא על חובה אותם תקריבו בבמה. ומוספות הקבוע להם זמן כגון שבת. אבל אינה הקבוע להם זמן כגון פר העלם דבר של צבור בבמת יחיד אין קרבים ולא כעין זה:

ונבטען בקרבן. כי לא באתם. כל י"ד שנה. אל המנוחה ואל הנחלה. מנוחה זו שילה נחלה זו ירושלים. עד עתה. כמו עדין. ועברתם את הירדן. משתחלקו ויכיר כל אחד ואחד מכיר את נחלתו ואת גבולו. והניח לכם. לאחר כבוש וחלוק. וישבתם בטח. ומנוחה מן הגוים אשר הניח ה' לגבולות בכל ארץ ישראל ואין זאת אלא בימי דוד. והיה המקום אשר יבחר ה'. בנו לכם בית הבחירה בירושלים וכן כתוב הוא אומר ויהי כי ישב המלך בביתו וה' הניח לו מסביב מכל אויביו ויאמר המלך אל נתן הנביא ראה נא אנכי יושב בבית ארזים וארון ברית ה' יושב בתוך היריעה. שמה תבואו וגו'. למעלה אמור לשכון שילה וכאן אמור לשכון ירושלים ולכך חלקם הכתוב לתת היתר בין זה לזה ומשחרבה שילה והגו נוב וגבעון והבמות מותרות עד שבאו לירושלים. מבחר נדריכם. מלמד שמביאין מן המובחר. השמר לך. ליתן לא תעשה על הדבר. בכל מקום אשר תראה. אשר יעלה בלבך. אבל אתה מקריב על פי נביא כגון אליהו בהר הכרמל. באחד שבטיך. בחלקו של בנימין ולמעלה הוא אומר מכל שבטיכם הא

ונחלה אתכם: השמר לך פן תעלה עלתיך בכל מקום אשר תראה: כי אם במקום אשר יבחר יהוה באחד שבטיך שם תעלה עלתיך ושם תעשה כל אשר אנכי מצוך: רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר כברכת יהוה אלהיך אשר נתן לך בכל שעריך הטמא והטהור יאכלנו כצבי וכאיל: רק הדם לא תאכלו על הארץ תשפכנו כמים: לא תוכל לאכל בשעריך מעשר דגנך ותירשך ויצהרך ובכרת בקרך וצאנך וכל נדריך אשר תדר ונדבתיך ותרומת ידך: כי אם לפני יהוה אלהיך תאכלנו במקום אשר יבחר יהוה אלהיך בו אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי אשר בשעריך ושמחת לפני יהוה אלהיך בכל משלח ידך: השמר לך פן תעזב את הלוי כל ימיך על אדמתך:

כי ירחיב יהוה אלהיך את גבלך כאשר דבר לך ואמרת אכלה בשר כי תאוה נפשך לאכל בשר בכל אות נפשך תאכל בשר: כי ירחק ממך המקום אשר יבחר יהוה אלהיך לשום שמו שם

ועמכון עמכון: אסתמר לך דילמא תסיק עלוותך בכל אתרא דתיחזי: אילהן באתרא דיתרעי יי בחד מן שיבטך תמן תסיק עלוותך ותמן תעביד כל דאנא מפקיד לך: לחוד בכל רעות נפשך תיכוס ותיכול בישרא כבירכתא דיי אלהך די יהב לך בכל קירויך מסאבא ודכיא ייכלוניה כבשר טביא ואילא: לחוד דמא לא תיכלון על ארעא תשדיניה כמיא: לית לך רשו למיכל בקירויך מעשר עיבורך חמרך ומשחך ובכורי תורך ועאנך וכל נדרך דתידר ונדבתך ואפרשות ידך: אילהן קדם יי אלהך תיכלניה באתרא דיתרעי יי אלהך ביה את וברך וברתך ועבדך ואמתך וליואה די בקירויך ותחדי קדם יי אלהך בכל אושטות ידך: [illegible] דילמא תשבוק [illegible] כל יומך על ארעך: ארי יפתי יי אלהך ית תחומך כמא דמליל לך ותימר איכול בישרא ארי תתרעי נפשך למיכל בישרא בכל רעות נפשך תיכול בישרא: ארי יתרחק מינך [illegible] דיתרעי יי אלהך [illegible] שכינתיה תמן

כשקנה דוד את גרן ארונה היבוסי גבה הזהב מכל השבטים ומקום המקדש היה בחלקו של בנימין. רק בכל אות נפשך. במה הכתוב מדבר אם בבשר תאוה להתירו בלא הקרבת אימורין הרי כבר נאמר במקום אחר כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך כאשר דבר לך ואמרת אוכלה בשר במה הכתוב מדבר בקדשים שנפל בהם מום שיפדו ויאכלו בכל מקום. יכול יפדו על מום עובר תלמוד לומר רק. תזבח ואכלת בשר אין לך בהם היתר גיזה וחלב אלא היתר אכילה על ידי זביחה. הטמא והטהור. לפי שבאו מקדשים שהן בהם והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל הוצרך להתיר כאן שטמא וטהור אוכלין בקערה אחת. כצבי וכאיל. שאין קרבן מהם כצבי וכאיל לפטרו מן הזרוע והלחיים והקבה. רק הדם לא תאכלו. אע"פ שאין לך בם זריקת מזבח ממנו לא תאכלנו. תשפכנו כמים. לומר שאין צריך כסוי. לא תשפכנו כמים הרי הוא כמים להכשיר זרעים. לא תוכל. בא הכתוב ליתן לא תעשה על הדבר. ר' יהושע בן קרחה אומר יכול אתה:

[illegible] רשאי. תוכל לא ואת היבוסי יושב ירושלים לא יכלו בני יהודה להורישם יכולים היו אבל אינם רשאים לפי שכרתו להם אברהם ברית כשלקח מהם מערת המכפלה ולא יבוסים היו אלא חתים היו ועל שם העיר נקראו יבוסים כך מפורש בפרקי רבי אליעזר וזהו שנאמר כי אם הסירך העורים והפסחים שאותן צלמים שכתוב עליהם את השבועה. ובכורות בקרך וצאנך. אזהרה לכהנים. ותרומת ידך. אלו הבכורים לזר שאכלן לפנים מן החומה. והלוי אשר בשעריך. אם אין לך להתת לו מחלקו כגון מעשר ראשון תן לו מעשר עני ואם אין לך מעשר עני הזמינהו לשלמיך. השמר לך. ליתן לא תעשה על הדבר. על אדמתך. אבל בגולה אינך מוזהר עליו יותר מעניי ישראל. כי ירחיב. למדה תורה דרך ארץ שלא יתאוה אדם לאכול בשר אלא מתוך רחבת ידים ועושר. בכל אות נפשך. אבל במדבר נאסר להם בשר תאוה אלא אם כן מקדישם ומקריבם שלמים. כי ירחק ממך המקום. וגו'

וזבחת מבקרך ומצאנך אשר נתן יהוה לך כאשר צויתך ואכלת בשעריך בכל אות נפשך: אך כאשר יאכל את הצבי ואת האיל כן תאכלנו הטמא והטהור יחדו יאכלנו: רק חזק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש ולא תאכל הנפש עם הבשר: לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים: לא תאכלנו למען ייטב לך ולבניך אחריך כי תעשה הישר בעיני יהוה: רק קדשיך אשר יהיו לך ונדריך תשא ובאת אל המקום אשר יבחר יהוה: ועשית עלתיך הבשר והדם על מזבח יהוה אלהיך ודם זבחיך ישפך על מזבח יהוה אלהיך והבשר תאכל: שמר ושמעת את כל הדברים האלה אשר אנכי מצוך למען ייטב לך ולבניך אחריך עד עולם כי תעשה הטוב והישר בעיני יהוה אלהיך: כי יכרית יהוה אלהיך את הגוים אשר אתה בא שמה לרשת אותם מפניך וירשת אתם וישבת בארצם: השמר לך פן תנקש אחריהם אחרי השמדם מפניך ופן תדרש לאלהיהם לאמר איכה יעברו הגוים האלה את אלהיהם

ואעשה כן גם אני: לא תעשה כן ליהוה אלהיך כי כל תועבת יהוה אשר שנא עשו לאלהיהם כי גם את בניהם ואת בנתיהם ישרפו באש לאלהיהם: את כל הדבר אשר אנכי מצוה אתכם אתו תשמרו לעשות לא תסף עליו ולא תגרע ממנו: כי יקום בקרבך נביא או חלם חלום ונתן אליך אות או מופת: ובא האות והמופת אשר דבר אליך לאמר נלכה אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם ונעבדם: לא תשמע אל דברי הנביא ההוא או אל חולם החלום ההוא כי מנסה יהוה אלהיכם אתכם לדעת הישכם אהבים את יהוה אלהיכם בכל לבבכם ובכל נפשכם: אחרי יהוה אלהיכם תלכו ואתו תיראו ואת מצותיו תשמרו ובקלו תשמעו ואתו תעבדו ובו תדבקון: והנביא ההוא או חלם החלום ההוא יומת כי דבר סרה על יהוה אלהיכם המוציא אתכם מארץ מצרים והפדך מבית עבדים להדיחך מן הדרך אשר צוך יהוה אלהיך ללכת בה ובערת הרע מקרבך: כי יסיתך אחיך בן אמך או בנך או בתך או אשת חיקך או

בסתר · מגיד הכתוב שאין המסית
מסית אלא בסתר · כה"א בנשף
בערב יום באישון לילה ואפלה · אשר
לא ידעת אתה ואבותיך · דבר גנאי
הוא זה לך שאף האומות אינן מניחין מה
שמסרו להם אבותיהם וזה אומר
שתניח לך מה שמסרו לך אבותיך ·
הקרובים אליך או הרחוקים ממך ·
למה פרט לך קרובים ורחוקים אלא כך
אמר הכתוב מטיבן של קרובים אתה
למד מה טיבן של רחוקים כמו שאין
בקרובים ממש כך אין ממש ברחוקים ·
מקצה הארץ · זו חמה ולבנה וצבא
השמים שהולכין מסוף העולם ועד
סופו · לא תאבה לו · לא תהא תאב לו
ולא תאהבנו לפי שנאמר ואהבת לרעך
כמוך את זה לא תאהב · ולא תשמע
אליו בהתחננו על נפשו למחול לו לפי
שנ' עזוב תעזוב עמו יכול לזה תעזוב
ת"ל ולא תשמע · לא תחוס
עינך · לפי שנאמר לא תעמוד
על דם רעך על זה לא תחוס · ולא
תחמול · לא תהפך בזכותו · ולא
תכסה עליו · אם אתה יודע לו חובה
אי אתה רשאי לשתוק · כי הרג
תהרגנו · יצא מב"ד זכאי החזירהו
לחובה יצא מב"ד חייב אל תחזירהו
לזכות · ידך תהיה בו בראשונה · מצוה
ביד הנסת להמיתו · לא מת בידו
ימות ביד אחרים שנאמר ויד כל העם
באחרונה · לשבת שם · פרט לירושלים שאינה נעשית עיר הנדחת · כי תשמע לאמר יצאו אנשים בני בליעל מקרבך · בני
בליעל שפרקו עולו של מקום · אנשים · ולא נשים · יושבי עירם ולא עיר אחרת · מכאן אמרו אין נעשית עיר הנדחת
עד שיהיו מדיחיה אנשים ועד שיהיו מדיחיה מתוכה · ודרשת וחקרת ושאלת היטב · מכאן למדו ז' חקירות מריבוי המקרא
כאן ג' דרישה וחקירה והיטב ושאלת אינו מן המנין ומנין למדו בדיקות · ובמקום אחר הוא אומר ודרשת היטב · ועוד
במקום אחר הוא אומר והנה אמת נכון הדבר ולמדו היטב היטב לגזירה שוה ליתן את האמור של זה בזה · הכה תכה · אם אתה

דעך אשר כנפשך בסתר לאמר
נלכה ונעבדה אלהים אחרים אשר
לא ידעת אתה ואבתיך : מאלהי
העמים אשר סביבתיכם הקרבים
אליך או הרחקים ממך מקצה הארץ
ועד קצה הארץ · לא תאבה לו ולא
תשמע אליו ולא תחוס עינך עליו
ולא תחמל ולא תכסה עליו : כי
הרג תהרגנו ידך תהיה בו בראשונה
להמיתו ויד כל העם באחרנה ·
וסקלתו באבנים ומת כי בקש
להדיחך מעל יהוה אלהיך המוציאך
מארץ מצרים מבית עבדים : וכל
ישראל ישמעו ויראון ולא יוספו
לעשות כדבר הרע הזה בקרבך ·
כי תשמע באחת עריך
אשר יהוה אלהיך נתן לך לשבת
שם לאמר · יצאו אנשים בני בליעל
מקרבך וידיחו את ישבי עירם לאמר
נלכה ונעבדה אלהים אחרים אשר
לא ידעתם ודרשת וחקרת ושאלת
היטב והנה אמת נכון הדבר נעשתה
התועבה הזאת בקרבך · הכה
תכה את ישבי העיר ההוא לפי חרב
החרם אתה ואת כל אשר בה ואת
בהמתה לפי חרב · ואת כל שללה
תקבץ אל תוך רחבה ושרפת
באש את העיר ואת כל שללה
כליל ליהוה אלהיך והיתה תל עולם

דכגופך די כנפשך בסיתרא
למימר נהך ונפלח לטעות
עממיא דלא ידעת את
ואבהתך
מטעות עממיא די בסחרניכון
דקריבין לך או דרחיקין מנך
מסייפי ארעא ועד סייפי ארעא

לא תיבי ליה ולא תקביל מניה
ולא תחוס עינך עלוהי ולא
תרחם ולא תכסי עלוהי

ארי מקטל תקטליניה ידך
תהא ביה בקדמיתא
למקטליה וידא דכל עמא
בבתריתא

ותרגם ניה באבניא וימות ארי
בעא לאטעיותך מדחלתא
דיי' אלהך דאפקך מארעא
דמצרים מבית עבדותא

וכל ישראל ישמעון וידחלון
ולא יוספון למעבד כפתגמא
בישא הדין בינך

ארי תשמע בחדא מן קירוך
דיי' אלהך יהיב לך למיתב
תמן למימר
נפקו גברין בני רישעא מבינך
ואטעיאו ית יתבי קרתהון
למימר נהך ונפלח לטעות
עממיא דלא ידעתון

ותיתבע ותבדוק ותשאל יאות
והא קושטא כיון פיתגמא
איתעבידת תועבתא הדא
מבינך
מימחא תימחי ית יתבי קרתא
ההיא לפיתגם דחרב גמר
יתה וית כל דבה וית בעירא
לפיתגם דחרב

וית כל עדאה תכנוש לגו
פתאה ותוקיד בנורא ית קרתא
וית כל עדאה גמירא קדם יי'
אלהך ותהא תל חריב לעלם

לא תתבני עוד
ולא ידבק בידך מידעם מן
חירמא בדיל דיתוב יי' מתקוף
רוגזיה ויתן לך רחמין וירחמנך
ויסגינך כמא דקיים
לאבהתך
ארי תקביל למימרא דיי'
אלהך למיטר ית כל פיקודוהי
דאנא מפקיד לך יומא דין
למעבד דכשר קדם יי' אלהך

בנין אתון קדם יי' אלהכון
לא תתהממון ולא תשוון כרח
בין עיניכון על מית
ארי עם קדיש את קדם יי'
אלהך ובך איתרעי יי'
למהוי ליה לעם חביב מכל
עממיא די על אפי ארעא

לא תיכול כל דמרחק
דא בעירא דתיכלון תורין
אימרין דרחלין וגדיין דעזין

אילא וטביא ויחמורא ויעלא
ורימא ותורבלא ודיצא

וכל בעירא דסדיקא פרסתא
ומטילפא טלפין תרתין פרסן
מסקא פישרא בבעירא יתה
תיכלון

ברם ית דין לא תיכלון ממסקי
פישרא וממסדיקי פרסתא
ומטילפי טלפיא ית גמלא וית
ארנבא וית טפזא ארי מסקי
פישרא אינון ופרסתהון
לא סדיקן מסאבין אינון
לכון

וית חזירא ארי סדיק פרסתא
הוא ולא פשר מסאב הוא
לכון מבישרהון לא תיכלון
ובנבילתהון לא תיקרבון

ית דין תיכלון מכל די במיא
כל דליה ציצין וקלפין
תיכלון
כל דלית ליה ציצין
וקלפין לא תיכלון מסאב

לא תבנה עוד : ולא ידבק בידך
מאומה מן החרם למען ישוב יהוה
מחרון אפו ונתן לך רחמים ורחמך
והרבך כאשר נשבע לאבתיך :
כי תשמע בקול יהוה אלהיך לשמר
את כל מצותיו אשר אנכי מצוך היום
לעשות הישר בעיני יהוה אלהיך ·
בנים אתם ליהוה אלהיכם
לא תתגדדו ולא תשימו קרחה בין
עיניכם למת : כי עם קדוש אתה
ליהוה אלהיך ובך בחר יהוה להיות
לו לעם סגלה מכל העמים אשר על
פני האדמה · לא תאכל
כל תועבה · זאת הבהמה אשר
תאכלו שור שה כשבים ושה עזים :
איל וצבי ויחמור ואקו ודישן ותאו
וזמר · וכל בהמה מפרסת פרסה
ושסעת שסע שתי פרסות מעלת
גרה בבהמה אתה תאכלו · אך את זה
לא תאכלו ממעלי הגרה וממפריסי
הפרסה השסועה את הגמל ואת
הארנבת ואת השפן כי מעלה גרה
המה ופרסה לא הפריסו טמאים
הם לכם · ואת החזיר כי מפריס
פרסה הוא ולא גרה טמא הוא לכם
מבשרם לא תאכלו ובנבלתם
לא תגעו · את זה תאכלו
מכל אשר במים כל אשר לו סנפיר
וקשקשת תאכלו · וכל אשר אין לו
סנפיר וקשקשת לא תאכלו טמא

יכול להיות כגון היתה בהתנה
מוגבה ואם לאו הניחהו כמות שהוא
אחרת · למען ישוב יהוה מחרון אפו · שכל זמן
שעבודה זרה בעולם חרון אף
בעולם · לא תתגדדו · לא
תתנו גדידה ושרט בבשרכם על מת
כדרך שהאמוריים עושים לפי
שאתם בניו של מקום ואתם ראויים
שתהיו נאים ולא גדודים ומקורחים ·
בין עיניכם · אצל הפדחת · ובמקום
אחר הוא אומר לא יקרחו קרחה
בראשם לעשות קרחה בכל הראש
כבין העינים · כי עם קדוש אתה · קדושת עצמך
מאבותיך ועוד ובך בחר יהוה · כל
תועבה · כל שתעבתי לך הא אם צרם
באוזן בכור כדי לאכלו במדינה הרי
הדבר שתעבתי לך · כל מום לא
יהיה בו ולמד כאן שלא ישחוט ויאכל
על אותו מום בכל כסף ומגזר הרי
הדבר שתעבתי לך הזהיר כאן על
אכילתו · איל וצבי ויחמור · למדנו
שחיה בכלל בהמה · ומכאן
שחיה ובהמה נכללים זה בזה על
הקדשים · שבכל מקום פרט את
המינים · אקו מתרגמינן יעלא כמו יעלי
סלע · ותאו ותרבלא שור היער · זמר
לפי תרגומו דיצא · מפרסת · סדוקה
כתרגומו פרסה · ושוסעת
שסע · חלוקה בשתי צפרנים שיש לה
ואינה חלוקה בשתי צפרנים ואין טמאה ·
בבהמה · משמע מה שנמצא בבהמה אכול מכאן למדו שהשליל מותר בשחיטת אמו · השסועה · בריה שיש לה שני גבין
ושתי שדראות אמרו רבותינו מפני מה נשנית בבהמה מפני השסועה · ובעופות מפני הראה לפי שלא נאמרו בת"כ ·
ובנבלתם לא תגעו · רבותינו פירשו ברגל שאדם חייב לטהר עצמו ברגל יכול יהו מוזהרים כל ישראל במגע נבלה ת"ל אמור
אל הכהנים בני אהרן וגו' · ומה טומאת המת חמורה כהנים מוזהרים וישראל אינם מוזהרים טומאת נבלה קלה לא כ"ש

ונתן לך רחמים
ורחמך וסמיך
ליה בנים אתם
לומר לך שבכל
מי שיש לו
רחמים ומרחם
על בריות
הקב"ה ירחם
עליו כאב
על בן

כל צפור טהורה תאכלו · להתיר המשולחת שבמצורע · וזה אשר לא תאכלו · לאסור את השחוטה · והראה היא דאה היא איה · ולמה נקראת שמה ראה שרואה ביותר ולמה שנאה כאן כדי שלא ליתן פתחון פה לבעל הדין לחלוק שלא יאמר האוסר ראה זו אינה דאה וזו אינה להתיר קורא אותה דאה או איה שמה וזה לא אסר הכתוב ובשפות פרט לך את הטמאים ללמדך שבעופות טהורים מרובים על הטמאים לפיכך פרט לך את הטמאים ובבהמה קולא מונין הסימן · הסולה קנים · דוכיפת · זהו תרנגול הבר ובלעז הרופא וכרבלתו כפולה · שרץ העוף · הם הנמוכים הרוחשים על הארץ כגון זבובים ויתושים וחגבים טמאים הם נקראים שרץ · כל עוף טהור תאכלו · ולא את הטמא בא ליתן עשה על לא תעשה וכן בבהמה אותה תאכלו ולא בהמה טמאה ולאו הבא מכלל עשה עשה ולעבור עליה בעשה ולא תעשה · לגר אשר בשעריך גר תושב שקבל עליו שלא לעבוד עבודה זרה ואוכל נבלות · כי עם קדוש אתה · קדש עצמך במותר לך דברים המותרים ואחרים נוהגים בהם איסור אל תתירם בפניהם · לא תבשל גדי · ג׳ פעמים פרט לבהמה וחיה ועופות לא תבשל גדי · עשר תעשר · מה ענין זה אצל זה אמר להם הקב״ה לישראל לא תגרמו לי לבשל גדיים של תבואה עד שהם במעי אמותיהם שאם אין אתם מעשרים מעשרות כראוי כשהם סמוכים להתבשל אני מוציא רוח קדים והיא משדפתן כמו שנאמר ושדפה לפני קמה · וכן לענין בכורים · שנה שנה · מכאן שאין מעשרין מן החדש על הישן · ואכלת וגו׳ זה מעשר שני שאמרו כבר למדך שתן מעשר אחד ללוים שנ׳ כי תקחו מאת בני ישראל וגו׳ ונתן להם רשות לאכלו בכל מקום שנ׳ ואכלתם אותו בכל מקום על כרחך זה מעשר אחר הוא · כי יברכך · שיהא השדה מרובה לשאת · בכל אשר תאוה נפשך כלל בבקר ובצאן וביין ובשכר פרט ובכל אשר תשאלך נפשך חזר וכלל מה הפרט מפורש ולד ולדות הארץ וראוי למאכל אדם וכו׳ · לא תעזבנו ·

הוא לכם · כל צפור טהרה תאכלו : וזה אשר לא תאכלו מהם הנשר והפרס והעזניה : והראה ואת האיה והדיה למינה : ואת כל ערב למינו : ואת בת היענה ואת התחמס ואת השחף ואת הנץ למינהו · את הכוס ואת הינשוף והתנשמת : והקאת ואת הרחמה ואת השלך : והחסידה והאנפה למינה והדוכיפת והעטלף : וכל שרץ העוף טמא הוא לכם לא יאכלו : כל עוף טהור תאכלו : לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכר לנכרי כי עם קדוש אתה ליהוה אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו :

עשר תעשר את כל תבואת זרעך היצא השדה שנה שנה : ואכלת לפני יהוה אלהיך במקום אשר יבחר לשכן שמו שם מעשר דגנך תירשך ויצהרך ובכרת בקרך וצאנך למען תלמד ליראה את יהוה אלהיך כל הימים : וכי ירבה ממך הדרך כי לא תוכל שאתו כי ירחק ממך המקום אשר יבחר יהוה אלהיך לשום שמו שם כי יברכך יהוה אלהיך : ונתתה בכסף וצרת הכסף בידך והלכת אל המקום

הוא לכון : כל ציפר דכי תיכלון : ודין דלא תיכלון מנהון נשרא ועוער ועזיא : ובת כנפא וטרפיתא ודיתא לזנה : וית כל עורבא ליזנוהי : וית בת נעמיתא וצינא וציפר שחפא ונצא ליזנוהי : וקדיא וקיפופא ביתא : וקתא ויורקריקא ושלינונא : וחוריתא ואיבו ליזנה ונגר טורא ועטלפא : וכל ריחשא דעופא מסאב הוא לכון לא יתאכלון : כל עוף דכי תיכלון : לא תיכלון כל נבילא לתותב ערל די בקירוך תתנינה וייכלינה או תזבנינה לבר עממין ארי עם קדיש את קדם יי אלהך לא תיכלון בשר בחלב :

עשרא תעשר ית כל עללת זרעך דיפוק חקלא שתא בשתא : ותיכול קדם יי אלהך באתרא דיתרעי לאשראה שכינתיה תמן מעשר עיבורך חמרך ומשחך ובכורי תורך ועאנך בדיל דתילף למדחל קדם יי אלהך כל יומיא : וארי יסגי מנך אורחא ארי לא תיכול לסוברה ארי יתרחק מנך אתרא דיתרעי יי אלהך לאשראה שכינתיה תמן ארי יברכינך יי אלהך : ותתן בכספא ותצור כספא בידך ותהך לאתרא

אשר יבחר יהוה אלהיך בו : ונתתה הכסף בכל אשר תאוה נפשך בבקר ובצאן וביין ובשכר ובכל אשר תשאלך נפשך ואכלת שם לפני יהוה אלהיך ושמחת אתה וביתך : והלוי אשר בשעריך לא תעזבנו כי אין לו חלק ונחלה עמך ·

מקצה שלש שנים תוציא את כל מעשר תבואתך בשנה ההוא והנחת בשעריך : ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך ואכלו ושבעו למען יברכך יהוה אלהיך בכל מעשה ידך אשר תעשה :

מקץ שבע שנים תעשה שמטה : וזה דבר השמטה שמוט כל בעל משה ידו אשר ישה ברעהו לא יגש את רעהו ואת אחיו כי קרא שמטה ליהוה : את הנכרי תגש ואשר יהיה לך את אחיך תשמט ידך : אפס כי לא יהיה בך אביון כי ברך יברכך יהוה בארץ אשר יהוה אלהיך נתן לך נחלה לרשתה : רק אם שמוע תשמע בקול יהוה אלהיך לשמר לעשות את כל המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום : כי יהוה אלהיך ברכך כאשר דבר לך והעבטת גוים

דיתרעי יי אלהך ביה : ותתן כספא בכל דיתרעי נפשך בתורי ובענא ובחמר חדת ועתיק ובכל דתשאלינך נפשך ותיכול תמן קדם יי אלהך ותחדי את ואינש ביתך : וליואה די בקירוך לא תשבקיניה ארי לית ליה חולק ואחסנא עמך :

מסוף תלת שנין תפיק ית כל מעשר עללתך בשתא ההיא ותצנע בקירוך : וייתי ליואה ארי לית ליה חולק ואחסנא עמך וגיורא ויתמא וארמלתא די בקירוך וייכלון וישבעון בדיל דיברכינך יי אלהך בכל עובדי ידך דתעביד :

מסוף שבע שנין תעביד שמיטתא : ודין פיתגם שמיטתא רישמיט כל גבר מרי רשו דירשי בחבריה לא יתבע מן חבריה ומן אחוהי ארי קרא שמיטתא קדם יי : מן בר עממין תתבע ודיהי לך עם אחוך תשמיט ידך : לחוד ארי לא יהא בך מסכינא ארי ברכא יברכינך יי בארעא די יי אלהך יהיב לך אחסנא למירתה : לחוד אם קבלא תקביל למימרא דיי אלהך למטר למעבד ית כל תפקידתא הדא דאנא מפקיד לך יומא דין : ארי יי אלהך ברכך כמא דמליל לך ותוזיף לעממין

מלתת לו מעשר ראשון כי אין לו חלק ונחלה עמך · יצאו לקט שכחה ופאה והפקר שאף הוא יש לו חלק כמוך בהם ואינם חייבין במעשר · מקצה שלש שנים · בא ולמד שאם השהה מעשרותיו בשנה ראשונה ושניה לשנה שלישית יבערם מן הבית בשלישית · ובא הלוי ויטול מעשר ראשון והגר והיתום ויטלו את מעשר שני של שנה זו ולא תאכלנו אתה בירושלים כדרך שנהגת לאכול מעשר שני של שתי שנים · ואכלו ושבעו · תן להם כדי שבען מכאן אמרו אין פוחתין לעני בגורן מחצי קב חטים וקב שעורים · ואתה מעלה בירושלים מעשר של ראשונה ושניה שהשהית ומתודה בגמרתו הקדש מן הבית כמו שמפורש בכי תכלה לעשר וגו׳ · מקץ שבע שנים · יכול שבע לכל מלוה ומלוה ת״ל קרבה שנת השבע · ואם תאמר שבע למלוות כל אחד ואחד היאך היא קרובה הא למדת שבע שנים למנין השמטה · שמוט כל בעל משה ידו · שמוט את ידו כל בעל משה וכן הוא אומר למטה תשמט ידך את אשר יהיה לך את אחיך · את הנכרי תגש · זו מצות עשה · ואשר יהיה לך את אחיך תשמט ידך ולא את של אחיך מכך שמלוה על המשכון אין שביעית משמטתו · וגם דרשו את אחיך תשמט ידך ולא אחיך · ולא את של אחיך מכאן שהמוסר שטרותיו לב״ד · אפס כי לא יהיה בך אביון · ולהלן הוא אומר כי לא יחדל אביון מקרב הארץ כיצד בזמן שאתם עושים רצונו של מקום אביונים באחרים ובשאין אתם עושים רצונו אביונים בכם · אביון לשון אביון ואיני צריך לומר לך אלא שכל ... אם שמוע תשמע או לא יהיה בכם אביון · רק אם שמוע תשמע · מוסב על כי לא יהיה בך אביון אם שמוע תשמע · כאשר דבר לך · והיכן דבר ברוך אתה בעיר · והעבטת · אתמהה שמע קימעה משמיעין אותו הרבה · כאשר דבר לך · כל לשון העבטה כשמפל על המלוה מפעל בלשון מפעיל כגון מלוה והעיה · והעבטת · ואם היה אומר ועבטת היה מפעל על הלוה והעיה · והעבטת גוים רבים · יכול שתהא לוה ומלוה ת״ל ואתה לא תעבוט

רבים ואתה לא תעבט ומשלת בגוים רבים ובך לא ימשלו : כי יהיה בך אביון מאחד אחיך באחד שעריך בארצך אשר יהוה אלהיך נתן לך לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ידך מאחיך האביון : כי פתח תפתח את ידך לו והעבט תעביטנו די מחסרו אשר יחסר לו : השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמר קרבה שנת השבע שנת השמטה ורעה עינך באחיך האביון ולא תתן לו וקרא עליך אל יהוה והיה בך חטא : נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך יהוה אלהיך בכל מעשך ובכל משלח ידך : כי לא יחדל אביון מקרב הארץ על כן אנכי מצוך לאמר פתח תפתח את ידך לאחיך לענייך ולאבינך בארצך :

כי ימכר לך אחיך העברי או העבריה ועבדך שש שנים ובשנה השביעת תשלחנו חפשי מעמך : וכי תשלחנו חפשי מעמך לא תשלחנו ריקם : העניק תעניק לו מצאנך ומגרנך ומיקבך אשר ברכך יהוה אלהיך תתן לו :

סגיאין ואת לא תיזיף ותשלוט בעממין סגיאין ובך לא ישלטון :
ארי יהא בך מסכינא כחד מן אחיך בחד מן קירויך בארעך די יהוה אלהך יהיב לך לא תתקף ית לבך ולא תקפוץ ית ידך מאחוך מסכינא :
אלא מפתח תפתח ית ידך ליה ואוזפא תוזפיניה כמיסת חוסרניה דיחסר ליה :
איסתמר לך דילמא יהא פיתגם עם לבך ברשע למימר קריבת שתא שביעתא שתא דשמיטתא ותבאש עינך באחוך מסכינא ולא תתן ליה ויקרי עלך קדם יהוה ויהא בך חובא :
מיתן תתן ולא יבאיש לבך במיתנך ליה ארי בדיל פתגמא הדין יברכינך יהוה אלהך בכל עובדך ובכל אושטות ידך :
ארי לא יפסוק מסכינא מגו ארעא על כן אנא מפקיד לך למימר מיפתח תפתח ית ידך לאחוך לעניך ולמסכינך בארעך :
ארי יזדבן לך אחוך בר ישראל או בת ישראל ויפלחינך שית שנין ובשתא שביעיתא תפטרינה לבר חורין מעמך :
וארי תפטרניה לבר חורין מעימך לא תפטריניה ריקנן :
אפרשא תפריש ליה מעני מאידרך וממעצרתך דברכך יהוה אלהך התן ליה :

הל' ואתה לא תעבוט · ומשלת בגוים רבים · יכול גוים אחרים מושלין עליך ת"ל ובך לא ימשלו · כי יהיה בך אביון · התאב התאב קודם · מאחד אחיך · אחיך מאביך קודם לאחיך מאמך · באחד שעריך · עניי עירך ועניי עיר אחרת עניי עירך קודמין · לא תאמץ · יש לך אדם שמצטער אם יתן אם לא יתן לכך נאמר לא תאמץ את לבבך · יש לך אדם שפושט ידו וקופצה לכך נאמר ולא תקפוץ · מאחיך האביון · אם לא תתן לו סופך להיות אחיו אביון · כי פתח תפתח · אפי' כמה פעמים · הרי כל משמש לשון כי · והעבט תעביטנו · אם לא רצה במתנה תן לו בהלואה · די מחסורו · ואין אתה מצווה לעשרו · אשר יחסר לו · אפי' סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו · לו · זו אשה וכן הוא אומר אעשה לו עזר כנגדו · וקרא עליך · יכול מצוה לקרות עליך ת"ל ולא יקרא עליך · והיה בך חטא · מכל מקום ואפי' לא יקרא אלא למה נאמר וקרא עליך ממהר אני ליפרע על ידי הקורא יותר ממי שאין קורא · נתון תתן לו · אפי' מאה פעמים · לו · בינו לבינך · כי בגלל הדבר · אפי' אמירה שתן אתה נוטל שכר האמירה עם שכר המעשה · על כן · מפני כן · לאמר · עצה לטובתך אני משיאך · לאחיך לענייך · לאי זה אח לעני לעניך לשון עני אחד אבל עניך בשני יודין שני עניים · כי ימכר לך · על ידי אחרים בבית דין שמכרוהו בגניבתו הכתוב מדבר והרי כבר נאמר כי תקנה עבד עברי שמכרוהו ב"ד אלא מפני שנתחדשו כאן שני דברים אחד העבריה אף היא תצא בשש ולא שימכרוה בית דין אלא האב מוכרה בקטנותה שנ' ומכר בקטנותה ולא בגדלותה ... ועוד חדש כאן העניק ... דבר שיש בו ברכה ... קטנה על צוארו · מצאנך ... מגרנך ... ברכך ... כל שאר בכלל ברכה ...

זכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויפדך יהוה אלהיך על כן אנכי מצוך את הדבר הזה היום : והיה כי יאמר אליך לא אצא מעמך כי אהבך ואת ביתך כי טוב לו עמך : ולקחת את המרצע ונתתה באזנו ובדלת והיה לך עבד עולם ואף לאמתך תעשה כן : לא יקשה בעינך בשלחך אתו חפשי מעמך כי משנה שכר שכיר עבדך שש שנים וברכך יהוה אלהיך בכל אשר תעשה :

כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך הזכר תקדיש ליהוה אלהיך לא תעבד בבכר שורך ולא תגז בכור צאנך : לפני יהוה אלהיך תאכלנו שנה בשנה במקום אשר יבחר יהוה אתה וביתך : וכי יהיה בו מום פסח או עור כל מום רע לא תזבחנו ליהוה אלהיך : בשעריך תאכלנו הטמא והטהור יחדו כצבי וכאיל : רק את דמו לא תאכל על הארץ תשפכנו כמים :

שמור את חדש האביב ועשית פסח ליהוה אלהיך כי בחדש האביב הוציאך יהוה אלהיך ממצרים לילה :

ותדכר ארי עבדא הויתא בארעא דמצרים ופרקך יהוה אלהך על כן אנא מפקיד לך ית פיתגמא הדין יומא דין :
ויהא ארי יימר לך לא איפוק מן קדמך ארי רחמך ולאנשי ביתך ארי טב ליה עמך :
ותיסב ית מרצעא ותתן באודניה ובדשא ויהא לך עבד פלח לעלם ואף לאמתך תעביד כן :
לא יקשי בעינך במפטרך יתיה לבר חורין מעמך ארי על חד תרין באגר אגירא פלחך שית שנין ויברכינך יהוה אלהך בכל דתעביד :
כל בוכרא דיתיליד בתורך ובענך דיכרין תקדיש קדם יהוה אלהך לא תפלח בבוכרא דתורך ולא תיגוז בוכרא דענך :
קדם יהוה אלהך תיכלינה שתא בשתא באתרא דיתרעי יהוה את ואנש ביתך :
וארי יהא ביה מומא חגיר או עויר כל מום ביש לא תכסיניה קדם יהוה אלהך :
בקירוך תיכלינה מסאבא ודכיא כחדא כבשר טביא ואילא :
לחוד ית דמיה לא תיכול על ארעא תושדיניה כמיא :
טר ית ירחא דאביבא ותעביד פסחא קדם יהוה אלהך ארי בירחא דאביבא אפקך יהוה אלהך ממצרים ועבד לך נסין בליליא :

זכרת כי עבד היית · והענקתי ושניתי לך מביזת מצרים ומביזת הים אף אתה הענק ושנה לו · עבד עולם · יכול כמשמעו ת"ל ושבתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו תשובו הא אינו עובד אלא עד היובל · ואף לאמתך תעשה כן · הענקה כן · יכול אף רציעה הקשה הכתוב לה ואם יאמר יאמר העבד עבד נרצע ואין אמה נרצעת · כי משנה שכר שכיר · מכאן אמרו עבד עברי עובד בין ביום ובין בלילה והוא כפלים שבעבודת שכירי יום ומה היא עבודתו בלילה רבו מוסר לו שפחה כנענית והוולדות לאדון · כל הבכור תקדיש · ובמקום אחר הוא אומר לא יקדיש איש אותו אך בכור אשר יבכר לה' בבהמה לא יקדישנו אדם אינו מקדישו להקדש אחר ובמקום אחר אומר תקדיש לבכור לא אני אומר תקדיש ... מקדישו ... כפי טובת הנאה שבו · לא תעבוד בבכור שורך ולא תגוז בכור צאנך · אף הולד ... דבר הכתוב בהווה · לפני ה' אלהיך תאכלנו · לכהן הוא אומר שכבר מצינו שהוא ממתנות כהונה · שנה בשנה · מכאן שאין משהין אותו יותר משנתו יכול יהא פסול משעברה שנתו כבר הוקש למעשר שנאמר ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך תירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך מה מעשר שני אינו נפסל משנה לחברתה אף בכור כן · שנה בשנה · אם שחטו בסוף שנתו אוכלו אותו היום ויום אחד של שנה אחרת למד שנאכל לשני ימים ולילה אחד · פסח · כלל · עור ופסח פרט כל מום רע חזר וכלל מה הפרט מפורש מום הנגלוי ואינו חוזר אף כל הנגלוי ואינו חוזר · רק את דמו לא תאכל · שלא תאמר הואיל וכולו היתר הנאה יכול אף הדם מותר ת"ל רק את דמו לא תאכל · שמור את חדש האביב · מקודם בואו שמור שיהא ראוי לאביב להקריב בו מנחת העומר ואם לאו עבר את השנה · ממצרים לילה · והלא ביום יצאו שנא' ממחרת הפסח יצאו בני ישראל אלא לפי שבלילה נתן להם פרעה רשות לצאת

חבחת פסח ליהוה אלהיך צאן ובקר במקום אשר יבחר יהוה לשכן שמו שם׃ לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאת מארץ מצרים למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך׃ ולא יראה לך שאר בכל גבלך שבעת ימים ולא ילין מן הבשר אשר תזבח בערב ביום הראשון לבקר׃ לא תוכל לזבח את הפסח באחד שעריך אשר יהוה אלהיך נתן לך׃ כי אם אל המקום אשר יבחר יהוה אלהיך לשכן שמו שם תזבח את הפסח בערב כבוא השמש מועד צאתך ממצרים׃ ובשלת ואכלת במקום אשר יבחר יהוה אלהיך בו ופנית בבקר והלכת לאהליך׃ ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת ליהוה אלהיך לא תעשה מלאכה׃ שבעה שבעת תספר לך מהחל חרמש בקמה תחל לספר שבעה שבעות׃ ועשית חג שבעות ליהוה אלהיך מסת נדבת ידך אשר תתן כאשר יברכך יהוה אלהיך׃ ושמחת לפני יהוה אלהיך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי

אשר בשעריך והגר והיתום והאלמנה אשר בקרבך במקום אשר יבחר יהוה אלהיך לשכן שמו שם׃ וזכרת כי עבד היית במצרים ושמרת ועשית את החקים האלה׃ פ

חג הסכת תעשה לך שבעת ימים באספך מגרנך ומיקבך׃ ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך׃ שבעת ימים תחג ליהוה אלהיך במקום אשר יבחר יהוה כי יברכך יהוה אלהיך בכל תבואתך ובכל מעשה ידיך והיית אך שמח׃ שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני יהוה אלהיך במקום אשר יבחר בחג המצות ובחג השבעות ובחג הסכות ולא יראה את פני יהוה ריקם׃ איש כמתנת ידו כברכת יהוה אלהיך אשר נתן לך׃

שפטים

שפטים ושטרים תתן לך בכל שעריך אשר יהוה אלהיך נתן לך לשבטיך ושפטו את העם משפט צדק׃ לא תטה משפט לא תכיר פנים ולא תקח שחד כי השחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקם׃ צדק צדק תרדף למען תחיה

למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל׃ לא יהיה לכהנים הלוים כל שבט לוי חלק ונחלה עם ישראל אשי יהוה ונחלתו יאכלון׃ ונחלה לא יהיה לו בקרב אחיו יהוה הוא נחלתו כאשר דבר לו׃ וזה יהיה משפט הכהנים מאת העם מאת זבחי הזבח אם שור אם שה ונתן לכהן הזרע והלחיים והקבה׃ ראשית דגנך תירשך ויצהרך וראשית גז צאנך תתן לו׃ כי בו בחר יהוה אלהיך מכל שבטיך לעמד לשרת בשם יהוה הוא ובניו כל הימים׃ וכי יבא הלוי מאחד שעריך מכל ישראל אשר הוא גר שם ובא בכל אות נפשו אל המקום אשר יבחר יהוה׃ ושרת בשם יהוה אלהיו ככל אחיו הלוים העמדים שם לפני יהוה׃ חלק כחלק יאכלו לבד ממכריו על האבות׃ כי אתה בא אל הארץ אשר יהוה אלהיך נתן לך לא תלמד לעשות כתועבת הגוים ההם׃ לא

בדיל דיוריך יומין על מלכותיה הוא ובנוהי בגו ישראל׃
לא יהא לכהניא ליואי כל שיבטא דלוי חולק ואחסנא עם ישראל קורבניא דיי ואחסנתיה יכלון׃
ואחסנא לא תהא ליה בגו אחוהי מתנן דיהב ליה יי אנון אחסנתיה כמא דמליל ליה׃
ודין יהא דחזי לכהנא מן עמא מן נכסי נכסתא אם תור אם אימר ויתן לכהנא דרעא ולועא וקיבתא׃
ריש עיבורך חמרך ומשחך וריש גיזא דענך תפריש ליה׃
ארי ביה אתרעי יי אלהך מכל שיבטך למיקם לשמשא בשמא דיי הוא ובנוהי כל יומיא׃
וארי ייתי ליואה מחדא מקירוך מכל ישראל דהוא דר תמן וייתי בכל רעות נפשיה לאתרא דיתרעי יי׃
וישמיש בשמא דיי אלהיה ככל אחוהי ליואי דמשמשין תמן קדם יי׃
חולק כחולק ייכלון בר מדאתי ליה מבכורתא דאתקינו אבהתא׃
ארי את עליל לארעא דיי אלהך יהיב לך לא תילף למיעבד כתועבת עממיא האנון׃

ימצא בך מעביר בנו ובתו באש קסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף׃ וחבר חבר ושאל אוב וידעני ודרש אל המתים׃ כי תועבת יהוה כל עשה אלה ובגלל התועבת האלה יהוה אלהיך מוריש אותם מפניך׃ תמים תהיה עם יהוה אלהיך׃ כי הגוים האלה אשר אתה יורש אותם אל מעננים ואל קסמים ישמעו ואתה לא כן נתן לך יהוה אלהיך׃ נביא מקרבך מאחיך כמני יקים לך יהוה אלהיך אליו תשמעון׃ ככל אשר שאלת מעם יהוה אלהיך בחרב ביום הקהל לאמר לא אסף לשמע את קול יהוה אלהי ואת האש הגדלה הזאת לא אראה עוד ולא אמות׃ ויאמר יהוה אלי היטיבו אשר דברו׃ נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך ונתתי דברי בפיו ודבר אליהם את כל אשר אצונו׃ והיה האיש אשר לא ישמע אל דברי אשר ידבר בשמי אנכי אדרש מעמו׃ אך הנביא אשר יזיד לדבר דבר בשמי את אשר לא צויתיו לדבר ואשר

ישתכח בך מעבר בריה וברתיה בנורא קסם קסמין ומנחש וחרש׃
ורטין רטן ושאיל בזכרו ותבע מן מיתיא׃
ארי מרחק קדם יי כל עביד אלין ובדיל תועבתא האלין יי אלהך מתריך יתהון מן קדמך׃
שלים תהא בדחלתא דיי אלהך׃
ארי עממיא האלין דאת ירית יתהון מן מעננא ומן קסמיא שמעין ואת לא כן יהב לך יי אלהך׃
נביא מבינך מאחך דכותי יקים לך יי אלהך מניה תקבלון׃
ככל דשאלתא קדם יי אלהך בחורב ביומא דקהלא למימר לא אוסיף למשמע ית קל מימרא דיי אלהי וית אישתא רבתא הדא לא איחזי עוד ולא אמות׃
ואמר יי לי אתקינו דמלילו׃
נביאה אקים להון מגו אחיהון דכוחך ואתן פיתגמי נבואתי בפומיה וימליל עמהון ית כל דאפקדיניה׃
ויהא גברא דלא יקביל לפיתגמי די ימליל בשמי מימרי אתבע מניה׃
ברם נביאה דירשע למללא פתגמא בשמי ית דלא פקידתיה למללא ודי

למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל: לא יהיה לכהנים הלוים כל שבט לוי חלק ונחלה עם ישראל אשי יהוה ונחלתו יאכלון: ונחלה לא יהיה לו בקרב אחיו יהוה הוא נחלתו כאשר דבר לו: וזה יהיה משפט הכהנים מאת העם מאת זבחי הזבח אם שור אם שה ונתן לכהן הזרע והלחיים והקבה: ראשית דגנך תירשך ויצהרך וראשית גז צאנך תתן לו: כי בו בחר יהוה אלהיך מכל שבטיך לעמד לשרת בשם יהוה הוא ובניו כל הימים:

וכי יבא הלוי מאחד שעריך מכל ישראל אשר הוא גר שם ובא בכל אות נפשו אל המקום אשר יבחר יהוה: ושרת בשם יהוה אלהיו ככל אחיו הלוים העמדים שם לפני יהוה: חלק כחלק יאכלו לבד ממכריו על האבות:

כי אתה בא אל הארץ אשר יהוה אלהיך נתן לך לא תלמד לעשות כתועבת הגוים ההם: לא

בדיל דיוריך יומין על מלכותיה הוא ובנוהי בגו ישראל:
לא יהא לכהניא ליואי כל שיבטא דלוי חולק ואחסנא עם ישראל קורבניא דיי ואחסנתיה ייכלון:
ואחסנא לא יהא ליה בגו אחוהי מתנן דיהב ליה יי אנון אחסנתיה כמא דמליל ליה:
ודין יהא דחזי לכהניא מן עמא מן נכסי נכסתא אם תור אם אימר ויתן לכהנא דרעא ולועא וקיבתא:
ריש עיבורך חמרך ומשחך וריש גיזא דענך תתן ליה:
ארי ביה איתרעי יי אלהך מכל שיבטך למיקם לשמשא בשמא דיי הוא ובנוהי כל יומיא:
וארי ייתי ליואה בחדא מן קירוך מכל ישראל דהוא דר תמן וייתי בכל רעות נפשיה לאתרא דיתרעי יי:
וישמיש בשמא דיי אלהיה ככל אחוהי ליואי דמשמשין תמן קדם יי:
חולק כחולק ייכלון בר מבטרתא דייתי בשבתא דתקינו אבהתא:
ארי את עליל לארעא דיי אלהך יהיב לך לא תילף למיעבד כתועבת עממיא האנון:

[illegible]

ימצא בך מעביר בנו ובתו באש קסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף: וחבר חבר ושאל אוב וידעני ודרש אל המתים: כי תועבת יהוה כל עשה אלה ובגלל התועבת האלה יהוה אלהיך מוריש אותם מפניך: תמים תהיה עם יהוה אלהיך: כי הגוים האלה אשר אתה יורש אותם אל מעננים ואל קסמים ישמעו ואתה לא כן נתן לך יהוה אלהיך: נביא מקרבך מאחיך כמני יקים לך יהוה אלהיך אליו תשמעון: ככל אשר שאלת מעם יהוה אלהיך בחרב ביום הקהל לאמר לא אסף לשמע את קול יהוה אלהי ואת האש הגדלה הזאת לא אראה עוד ולא אמות: ויאמר יהוה אלי היטיבו אשר דברו: נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך ונתתי דברי בפיו ודבר אליהם את כל אשר אצונו: והיה האיש אשר לא ישמע אל דברי אשר ידבר בשמי אנכי אדרש מעמו: אך הנביא אשר יזיד לדבר דבר בשמי את אשר לא צויתיו לדבר ואשר

לא ישתכח בך מעבר בריה וברתיה בנורא קסם קסמין מעונן ומנחש וחרש:
וחבר חבר ושאיל בדכורו וזכורו ותבע מן מיתיא:
ארי מרחק קדם יי כל עביד אלין ובדיל תועבתא האלין יי אלהך מתריך יתהון מן קדמך:
שלים תהא בדחלתא דיי אלהך:
ארי עממיא האלין דאת ירית יתהון מן מעננייא ומן קסמיא שמעין ואת לא כן יהב לך יי אלהך:
נביא מבינך מאחך דכותי יקים לך יי אלהך מניה תקבלון:
ככל דשאלתא קדם יי אלהך בחרב ביומא דקהלא למימר לא אוסיף למשמע ית קל מימרא דיי אלהי וית אישתא רבתא הדא לא איחזי עוד ולא אימות:
ואמר יי לי אתקינו דמלילו:
נביא אקים להון מגו אחיהון דכותך ואתן פיתגמי נבואתי בפומיה וימליל עמהון ית כל דאפקדיניה:
ויהא גברא דלא יקביל לפיתגמי די ימליל בשמי מימרי אתבע מניה:
ברם נביאה דירשע למללא פתגמא בשמי ית דלא פקדיתיה למללא ודי

[illegible]

ידבר בשם אלהים אחרים ומת הנביא ההוא: וכי תאמר בלבבך איכה נדע את הדבר אשר לא דברו יהוה: אשר ידבר הנביא בשם יהוה ולא יהיה הדבר ולא יבא הוא הדבר אשר לא דברו יהוה בזדון דברו הנביא לא תגור ממנו:

כי יכרית יהוה אלהיך את הגוים אשר יהוה אלהיך נתן לך את ארצם וירשתם וישבת בעריהם ובבתיהם: שלוש ערים תבדיל לך בתוך ארצך אשר יהוה אלהיך נתן לך לרשתה: תכין לך הדרך ושלשת את גבול ארצך אשר ינחילך יהוה אלהיך והיה לנוס שמה כל רוצח: וזה דבר הרצח אשר ינוס שמה וחי אשר יכה את רעהו בבלי דעת והוא לא שנא לו מתמל שלשם: ואשר יבא את רעהו ביער לחטב עצים ונדחה ידו בגרזן לכרת העץ ונשל הברזל מן העץ ומצא את רעהו ומת הוא ינוס אל אחת הערים האלה וחי: פן ירדף גאל הדם אחרי הרצח כי יחם לבבו והשיגו כי ירבה הדרך והכהו נפש ולו אין משפט מות כי לא שנא הוא לו מתמול שלשום: על כן אנכי מצוך לאמר שלש ערים תבדיל לך: ואם ירחיב יהוה אלהיך את גבלך כאשר נשבע לאבתיך ונתן

ימליל בשום טעות עממיא ויתקטיל נביאה ההוא: וארי תימר בליבך איכדין נידע ית פיתגמא דלא מלליה י"י: די ימליל נביאה בשמא די"י ולא יהא פיתגמא ולא יתקיים הוא פיתגמא דלא מלליה י"י ברשע מלליה נביאה לא תדחלון מנה: ארי ישיצי י"י אלהך ית עממיא די"י אלהך יהיב לך ית ארעהון ותירתינון ותתיב בקירויהון ובבתיהון: תלת קירוין תפריש לך בגו ארעך די"י אלהך יהיב לך למירתה: תתקין לך אורחא ותתלית ית תחום ארעך דיחסנינך י"י אלהך ויהא למיערק תמן כל קטולא: ודין פיתגם קטולא דיעירוק לתמן ויתקיים דיקטול ית חבריה בלא מדעיה והוא לא סני ליה מאתמלי ומדקמוהי: ודייעול עם חבריה בחורשא למיקץ אעין ותתמריג ידיה בברזלא למקצי אעא וישתליף ברזלא מן אעא וישכח ית חבריה וימות הוא יעירוק לחדא מן קירויא האלין ויתקיים: דילמא ירדוף גאיל דמא בתר קטולא ארי יחים ליביה וידבקיניה ארי תסגי אורחא ויקטליניה נפש וליה לית חובת דין דקטול ארי לא סני הוא ליה מאתמלי ומדקמוהי: על כן אנא מפקיד לך למימר תלת קירוין תפריש לך: ואם יפתי י"י אלהך ית תחומך כמא דקיים לאבהתך ויתן

את המותר · ומת · בחנק · ג' מיתתן בידי אדם המתנבא מה שלא שמע ומה שלא נאמר לו ולאמר לחבירו והמתנבא בשם ע"ז את נבואתו והעובר על דברי נביא מיתתן בידי שמים שנאמר אנכי אדרוש מעמו · וכי תאמר בלבבך · עתידים אתם לומר כשיבא חנניה בן עזור ומתנבא הנה כלי בית י"י מושבים מבבלה עתה מהרה וירמיהו עומד וצווח על העמודים ועל הים ויתר הכלים שאף הן עם יכניה בבלה יובאו ושמה יהיו עם גלות צדקיהו · אשר ידבר הנביא · ויאמר דבר זה עתיד לבא עלינו ונראה שלא יבא · הוא הדבר אשר לא דברו י"י והרגהו ואם תאמר זו במתנבא על העתידות הרי שבא ואמר עשו כך וכך ומפי הקב"ה אני אומר זו כבר נצטוו שאם בא להדיחך מאחד מכל המצות לא תשמע לו אלא אם כן מומחה לך הוא שהוא צדיק גמור כגון אליהו בהר הכרמל שהקריב בבמה בשעת איסור הבמות כדי לגדור את ישראל הכל לפי צורך השעה וסייג הפרצה לכך נאמר אליו תשמעון · לא תגור ממנו · לא תמנע עצמך מללמד עליו חובה ולא תירא מליענש עליו · תכין לך הדרך · מקלט מקלט היה כתוב על פרשת דרכים · ושלשת את גבול ארצך · שיהא מתחלת הגבול עד עיר הראשונה של מקלט כשיעור שיש ממנה עד השניה וכן משניה לשלישית וכן מן השלישית עד סוף הגבול השני של ארץ ישראל · ונדחה ידו · כשבא להפיל הגרזן על העץ כתרגומו ותתמריג ידיה לשון ונשמטה ידו להפיל מכת הגרזן על העץ ורבותינו נחלקו בדבר יש מהם אומרים נשמט הברזל מקתו ויש מהם אומרים שישל הברזל חתיכה מן העץ המתבקע והיא נתזה והרגה · פן ירדוף גואל הדם · לכך אני אומר להכין לך דרך וערי מקלט רבים · ואם ירחיב · כאשר נשבע לתת לך ארץ קני וקנזי וקדמוני · ויספת לך עוד

לך את כל הארץ אשר דבר לתת לאבתיך: כי תשמר את כל המצוה הזאת לעשתה אשר אנכי מצוך היום לאהבה את יהוה אלהיך וללכת בדרכיו כל הימים ויספת לך עוד שלש ערים על השלש האלה: ולא ישפך דם נקי בקרב ארצך אשר יהוה אלהיך נתן לך נחלה והיה עליך דמים:

וכי יהיה איש שנא לרעהו וארב לו וקם עליו והכהו נפש ומת ונס אל אחת הערים האל: ושלחו זקני עירו ולקחו אתו משם ונתנו אתו ביד גאל הדם ומת: לא תחוס עינך עליו ובערת דם הנקי מישראל וטוב לך:

לא תסיג גבול רעך אשר גבלו ראשנים בנחלתך אשר תנחל בארץ אשר יהוה אלהיך נתן לך לרשתה:

לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת בכל חטא אשר יחטא על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר: כי יקום עד חמס באיש לענות בו סרה: ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני יהוה לפני הכהנים והשפטים אשר יהיו בימים ההם: ודרשו השפטים היטב והנה עד שקר העד שקר ענה באחיו:

לך ית כל ארעא דמליל למיתן לאבהתך: ארי תיטר ית כל תפקידתא הדא למעבדה דאנא מפקיד לך יומא דין למרחם ית י"י אלהך ולמהך באורחן דתקנן קדמוהי כל יומיא ותוסיף לך עוד תלת קירוין על תלת אלין: ולא ישתפיך דם זכאי בגו ארעך די"י אלהך יהיב לך אחסנא ויהא עלך חובת דין דקטול: וארי יהא גבר סני לחבריה ויכמון ליה ויקום עלוהי ויקטליניה נפש וימות ויעירוק לחדא מן קירויא האלין: וישלחון סבי קרתיה וידברון יתיה מתמן וימסרון יתיה ביד גאיל דמא ויתקטיל: לא תחוס עינך עלוהי ותפלי אשדי דם זכאי מישראל וייטב לך: לא תשני תחומא דחברך דתחימו קדמאי באחסנתך דתחסין בארעא די"י אלהך יהיב לך למירתה: לא יקום סהיד חד בגברא לכל עוין ולכל חובין בכל חטא דיחטי על מימר תרין סהדין או על מימר תלתא סהדין יתקיים פיתגמא: ארי יקום סהיד שקר בגברא לאסהדא בה סטיא: ויקומון תרין גוברין דילהון דינא קדם י"י קדם כהניא וליואי ודייניא די יהון ביומיא האינון: ויתבעון דייניא טאות והא סהיד שקר סהדא שקרא אסהיד באחוהי:

ג' ערים שבעבר הירדן וג' שבארץ כנען וג' לעתיד · וכי יהיה איש שונא לרעהו · ע"י שנאתו הוא בא לידי וארב לו · מכאן אמרו עבר אדם על מצוה קלה סופו לעבור על מצוה חמורה לפי שעבר על לא תשנא סופו לבא לידי שפיכות דמים לכך נאמר וכי יהיה איש שונא לרעהו וארב לו שהיה לו לכתוב וכי יקום איש וארב לרעהו והכהו נפש · לא תחוס עינך · שלא תאמר הראשון כבר נהרג למה אנו הורגין את זה ונמצאו ב' ישראלים הרוגים · לא תסיג גבול · לשון נסוג אחור שמחזיר סימן תחומי הקרקע לאחור לתוך שדה חבירו כדי להרחיב את שלו והלא כבר נאמר לא תגזול ומה ת"ל לא תסיג לימד על העוקר תחום חבירו שעובר בשני לאוין יכול אף בחוצה לארץ ת"ל בנחלתך אשר תנחל בארץ בארץ ישראל עובר בשני לאוין בחוצה לארץ אינו עובר אלא משום לא תגזול · עד אחד · זה בנה אב כל מקום שנאמר עד בתורה הרי כאן שנים עד שיפרט לך בו אחד · לכל עון ולכל חטאת · לחייב עונש גוף ולא לעונש ממון אבל קם הוא לשבועה כדאמרי' כל מקום ששנים מחייבין אותו ממון אחד מחייבו שבועה

כלום ועד א' מעידו שיש לו חייב לשבועה · על פי שנים עדים · ולא שיכתבו עדותם באגרת וישלחו לב"ד ולא שיעמוד תורגמן בין הב"ד · לענות בו סרה · דבר שהוסר שאין בו ממש מכל העדות אותם שבא זה להעיד להם והלא במקום פלוני עמנו הייתם באותו היום · ועמדו שני האנשים · בעדים הכתוב מדבר ולמד שאין עדות בנשים ולמד שצריך להעיד עדותם מעומד · אשר להם הריב · אלו בעלי דינים · לפני י"י · יהא דומה להם כאלו עומדים לפני המקום שנאמר אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט · אשר יהיו בימים ההם · יפתח בדורו כשמואל בדורו צריך אתה לנהוג בו כבוד · והנה עד שקר העד · כל מקום שנאמר עד ... עדים הכתוב מדבר · ודרשו השופטים היטב · על פי המזימין אותם ובודקין וחוקרין את הבאים להזימם בדרישה

ישמעו ויראו ׃ וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת ותלית אתו על עץ ׃ לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא כי קללת אלהים תלוי ולא תטמא את אדמתך אשר יהוה אלהיך נתן לך נחלה ׃

לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים והתעלמת מהם השב תשיבם לאחיך ׃ ואם לא קרוב אחיך אליך ולא ידעתו ואספתו אל תוך ביתך והיה עמך עד דרש אחיך אתו והשבתו לו ׃ וכן תעשה לחמרו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם ׃

לא תראה את חמור אחיך או שורו נפלים בדרך והתעלמת מהם הקם תקים עמו ׃ לא יהיה כלי גבר על אשה ולא ילבש גבר שמלת אשה כי תועבת יהוה אלהיך כל עשה אלה ׃

כי יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ אפרחים או ביצים והאם רבצת על האפרחים או על הביצים לא תקח האם על הבנים ׃ שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים ׃

כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי

ישמעון וידחלון ׃ וארי יהא בגבר חובת דין דקטול ויתקטיל ותצלוב יתיה על צליבא ׃ לא תבית נבילתיה על צליבא ארי מיקבר תקבריניה ביומא ההוא ארי על דחב קדם יי׳ איצטליב ולא תסאב ית ארעך דיי׳ אלהך יהב לך אחסנא ׃

לא תיחזי ית תורא דאחוך או ית אימריה דטען ותתכבש מנהון אתבא תתיבנון לאחוך ׃ ואם לא קריב אחוך לוותך ולא ידעתיניה ותכנשניה לגו ביתך ויהא עמך עד דיתבע אחוך יתיה ותתיבניה ליה ׃ וכן תעביד לחמריה וכן תעביד לכסותיה וכן תעביד לכל אבידתא דאחוך דתיבד מניה ותשכחינה לית לך רשו לאיתכסאה ׃

לא תיחזי ית חמרא דאחוך או תוריה רמן באורחא ותתכבש מנהון אקמא תקים עמיה ׃ לא יהא תיקון זין דגבר על איתתא ולא יתקן גבר בתיקוני איתתא ארי מרחק קדם יי׳ אלהך כל עביד אלין ׃

ארי יערע קינא דציפורא קדמך באורחא בכל אילן או על ארעא אפרוחין או ביעין ואמא רביעא על אפרוחין או על ביעין לא תיסב אמא על בניא ׃ שלחא תשלח ית אמא וית בניא תיסב לך בדיל דייטב לך ותוריך יומין ׃ ארי תיבני ביתא חדתא ותעביד תיקא לאיגרך ולא תשוי חובת קטול בביתך ארי

וכי יהיה באיש חטא ונו׳ · סמיכות הפרשיות מגיד שאם חסו עליו אביו ואמו סופו שיצא לתרבות רעה ויעבור עבירות ויתחייב מיתה בבית דין · ורבותינו ז״ל אמרו כל הנסקלין נתלין שנאמר כי קללת אלהים תלוי והמברך את השם בסקילה · כי קללת אלהים תלוי · זלזולו של מלך הוא שאדם עשוי בדמות דיוקנו וישראל בניו הם · משל לשני אחים תאומים שהיו דומים זה לזה אחד נעשה מלך ואחד נתפס ללסטים ונתלה כל הרואה אותו אומר המלך תלוי · כל קללה שבמקרא לשון הקל וזלזול כמו והוא קללני קללה נמרצת · והתעלמת · כובש עין כאלו אינך רואהו · לא תראה והתעלמת · לא תראה שתתעלם ממנו זהו פשוטו ורבותינו אמרו פעמים שאתה מתעלם וכו׳ · עד דרוש אחיך · וכי תעלה על דעתך שיתננו לו קודם שידרשנו אלא דרשהו שלא יהא רמאי · והשבותו לו · שתהא בו השבה שלא יאכל בביתו כדי דמיו ותתבענו ממנו · מכאן אמרו כל דבר שעושה ואוכל יעשה ויאכל ושאינו עושה ואוכל ימכר · לא תוכל להתעלם · לכבוש עיניך כאלו אינך רואהו · הקם תקים · זו טעינה · עמו · עם בעליו אבל הלך וישב לו ואמר לו הואיל ועליך מצוה אם רצית לטעון טעון פטור · לא יהיה כלי גבר על אשה · שתהא דומה לאיש כדי שתלך בין האנשים שאין זו אלא לשם ניאוף · ולא ילבש גבר שמלת אשה · לילך ולישב בין הנשים · דבר אחר שלא יסיר שער הערוה ושער בית השחי · כי תועבה · לא אסרה תורה אלא לבוש המביא לידי תועבה · כי יקרא · פרט למזומן · לא תקח האם · בעודה על בניה · למען ייטב לך · מה אם מצוה קלה שאין בה חסרון כיס אמרה תורה

יפל הנפל ממנו ׃ לא תזרע כרמך כלאים פן תקדש המלאה הזרע אשר תזרע ותבואת הכרם ׃

לא תחרש בשור ובחמר יחדו ׃ לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו ׃ גדלים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה ׃

כי יקח איש אשה ובא אליה ושנאה ׃ ושם לה עלילת דברים והוצא עליה שם רע ואמר את האשה הזאת לקחתי ואקרב אליה ולא מצאתי לה בתולים ׃ ולקח אבי הנער ואמה והוציאו את בתולי הנער אל זקני העיר השערה ׃ ואמר אבי הנער אל הזקנים את בתי נתתי לאיש הזה לאשה וישנאה ׃ והנה הוא שם עלילת דברים לאמר לא מצאתי לבתך בתולים ואלה בתולי בתי ופרשו השמלה לפני זקני העיר ׃ ולקחו זקני העיר ההוא את האיש ויסרו אתו ׃ וענשו אתו מאה כסף ונתנו לאבי הנערה כי הוציא שם רע על בתולת ישראל ולו תהיה לאשה לא יוכל לשלחה כל ימיו ׃

ואם אמת היה הדבר הזה לא נמצאו בתולים לנער ׃ והוציאו את הנער אל פתח בית אביה וסקלוה אנשי עירה באבנים ומתה כי עשתה נבלה בישראל לזנות בית אביה ובערת הרע מקרבך ׃

כי ימצא איש שכב עם

יפיל דיפיל מניה ׃ לא תזרע כרמך עירובין דילמא תיסתאב דמעת ורעא דתזרע ועללת כרמא ׃

לא תירדי בתורא ובחמרא כחדא ׃ לא תלבש שעטנזא עמר וכיתן מחובר כחדא ׃ כרוספדין תעביד לך על ארבע כנפי כסותך דתיתכסי בה ׃

ארי יסב גבר איתתא ויעול לותה ויסנינה ׃ וישוי לה תסקופי מילין ויפקן עלה שום ביש ויימר ית איתתא הדא נסיבית ועלית לותה ולא אשכחית לה בתולין ׃ ויסב אבוה דעולימתא ואמה ויפקון ית בתולי דעולימתא לקדם סבי קרתא לתרע בית דין אתרה ׃ ויימר אבוהא דעולימתא לסביא ית ברתי יהבית לגברא הדין לאינתו וסנאה ׃ והא הוא שוי תסקופי מילין למימר לא אשכחית לברתך בתולין ואלין בתולי ברתי ויפרשון שושיפא קדם סבי קרתא ׃ וידברון סבי קרתא ההיא ית גברא וילקון יתיה ׃ ויגבון מיניה מאה סלעין דכסף ויתנון לאבוהא דעולימתא ארי אפיק שום ביש על בתולתא דישראל וליה תהא לאינתו לית ליה רשו למיפטרה כל יומוהי ׃

ואם קושטא הוה פיתגמא הדין לא אשתכחו בתולין לעולימתא ׃ ויפקון ית עולימתא לתרע בית אבוהא ויגמונה כל אינשי קרתה באבניא ותמות ארי עבדת קלנא בישראל לזנאה בית אבוהא ותפלי עביד דביש מבינך ׃

ארי ישתכח גבר שכיב עם

למען ייטב לך והארכת ימים · קל וחומר לשכר מצות אחרות · כי תבנה בית חדש · אם קיימת שלוח הקן סופך לבנות בית חדש ותקיים מצות מעקה שמצוה גוררת מצוה ובאה לכרם ולשדה ולבגדים נאים לכך נסמכו פרשיות הללו · מעקה · גדר סביב לגג · כי יפול הנופל · ראוי זה ליפול ואעפ״כ לא תתגלגל מיתתו על ידך שמגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב · כלאים · חטה ושעורה וחרצן במפולת יד · פן תקדש · כתרגומו תסתאב כל דבר המתועב על אדם בין לשבח בין לגנאי כמו דבר איסור קרוי בו לשון קדוש כמו שנאמר כי קדשתיך · לא תחרש בשור ובחמור · הוא הדין לכל שני מינין בעולם ... ל׳ שעטנז · לשון שוע טווי ונוז · גדילים תעשה לך · אף מן הכלאים לכך סמכן הכתוב · ובא אליה ושנאה · סופו שנאה · ושם לה עלילות דברים · עובר על לא תשנא וסופו לבוא לידי לשון הרע · אבי הנערה ואמה · שגדלו בנים רעים יתבזו עליה · ואמר אבי הנערה · מלמד שאין רשות לאשה לדבר בפני האיש · ופרשו השמלה · הרי זה משל · מחוורין את הדברים כשמלה · ויסרו אותו · מלקות · ואם אמת היה · בעדים והתראה שזינתה לאחר אירוסין · אל פתח בית אביה · ראו גדולים שגדלתם · לזנות בית אביה · בבית אביה · כל אנשי עירה · במעמד כל אנשי עירה · ...

אשה בעלת בעל ומתו גם שניהם
האיש השכב עם האשה והאשה
ובערת הרע מישראל ׃
כי יהיה נער בתולה
מארשה לאיש ומצאה איש בעיר
ושכב עמה ׳ והוצאתם את שניהם
אל שער העיר ההוא וסקלתם אתם
באבנים ומתו את הנער על דבר
אשר לא צעקה בעיר ואת האיש
על דבר אשר ענה את אשת רעהו
ובערת הרע מקרבך ׳ ואם
בשדה ימצא האיש את הנער
המארשה והחזיק בה האיש ושכב
עמה ומת האיש אשר שכב עמה
לבדו ׃ ולנער לא תעשה דבר אין
לנער חטא מות כי כאשר יקום איש
על רעהו ורצחו נפש כן הדבר הזה׳
כי בשדה מצאה צעקה הנער
המארשה ואין מושיע לה ׳
כי ימצא איש נער בתולה
אשר לא ארשה ותפשה ושכב
עמה ונמצאו ׃ ונתן האיש השכב עמה
לאבי הנער חמשים כסף ולו תהיה
לאשה תחת אשר ענה לא יוכל
שלחה כל ימיו ׃ לא יקח
איש את אשת אביו ולא יגלה כנף
אביו ׳ לא יבא פצוע
דכה וכרות שפכה בקהל יהוה ׳
לא יבא ממזר בקהל
יהוה גם דור עשירי לא יבא לו בקהל
יהוה ׃ לא יבא עמוני
ומואבי בקהל יהוה גם דור עשירי
לא יבא להם בקהל יהוה עד עולם ׳

איתתא איתת גבר ויתקטלון
אף תרויהון גברא דשכיב עם
איתתא ואיתתא ותפלי עביד
דביש מישראל ׃

ארי תהא עולימתא בתולתא
דמארסה לגבר וישכחינה
גבר בקרתא וישכוב עמה ׃
ותפקון ית תרויהון לתרע
קרתא ההיא ותרגמון יתהון
באבניא וימותון ית עולימתא
על עיסק דלא צוחת בקרתא
וית גברא על עיסק דעני ית
איתת חבריה ותפלי עביד
דביש מבינך ׃

ואם בחקלא ישכח גברא ית
עולימתא דמארסא ויתקיף
בה גברא וישכוב עמה
ויתקטיל גברא דשכיב עמה
בלחודוהי ׃
ולעולימתא לא תעביד מידעם
לית לעולימתא חובת דין
דקטול ארי כמא דיקום גבר
על חבריה ויקטליניה נפש כן
פיתגמא הדין ׃

ארי בחקלא אשכחה צוחת
עולימתא דמארסא ולית
דפריק להו ׃

ארי ישכח גבר בתולתא דלא
מארסא ויחדינה וישכוב עמה
וישתכחון ׃
ויתן גברא דשכיב עמה
לאבוהא דעולימתא חמשין
סילעין דכסף וליה תהא
לאינתו לית ליה רשו
למיפטרה כל יומוהי ׃
לא יסב גבר ית איתת אבוהי
ולא יגלי כנפא דאבוהי ׃

לא ידכי דפסיק ודמחבל
ודגויר מטלא למיעל בקהלא
דיי ׃
לא ידכי ממזרא
למיעל בקהלא דיי אף דרא
עשיראה לא ידכי ליה למיעל
בקהלא דיי ׃

לא ידכון עמונאי ומואבאי
בקהלא דיי אף דרא
עשיראה לא ידכון להון
למיעל בקהלא דיי עד
עלמא ׃

ומתו גם שניהם׳ להוציא מעושה חדודי
שאין האשה נהנית מהם׳ גם׳ לרבות
הבאים מאחריהם׳ לא גם שניהם
לרבות את הו׳ לפי שאם היתה מעובר׳
אין ממיתין אותה עד שתלד׳ כי כאשר
יקום וגו׳ לפי פשוטו מקרא זה משמעו כי
אונס היא ובחוזקה עמד עליה כמו
שהעומד על חברו להרגו׳ ורבותינו
דרשו בו הרי זה בא ללמד ונמצא למד
מה רוצח יהרג ואל יעבור אף נערה
המאורסה יהרג ואל יעבור ומה נערה
המאורסה ניתן להצילה בנפשה אף
רוצח ניתן להצילו בנפשו ומנא לן
דרוצח גופיה כי סברא היא דההוא דאתא לקמיה
דרבא אמר ליה אמר לי מרי דוראי זיל
קטליה לפלניא ואי לא קטילנא לך
אמר ליה ליקטלך ולא תקטול מאי חזית
דדמא דידך סומק טפי דילמא דמא
דחברך סומק טפי וכו׳ ׳ לא יקח׳ אין
לו בה קדושין ואין קדושין תופסין לו
בה׳ ולא יגלה כנף אביו שומרת יבם
של אביו הראויה לאביו והלא כבר
הוזהר עליה משום ערות אחי אביו
אלא לעבור עליה בשני לאוין ולסמוך
לה לא יבא ממזר שאין ממזר בא
מחייבי כריתות וזו מחייבי מיתות
בית דין היא ... כל שאין בה
ברכה׳ פצוע דכא׳ שנפצעו או נדכאו
ביצים שלו׳ וכרות שפכה׳ שנכרת
הגיד ושוב אינו יורה קילוח זרע כאן
אלא שופך ושותת ואינו מוליד׳ לא יבא
בקהל ה׳ לא ישא ישראלית׳ לא יבא
עמוני׳ לא ישא ישראלית׳ על דבר׳
העצה שיעצו להחטיאכם כדכתיב
בדבר בלעם׳ בדרך כשהייתם בטירוף ׳ לא תדרוש שלומם׳ מכלל שנאמר עמך ישב בקרבך ובמ״ר

על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם
ובמים בדרך בצאתכם ממצרים ׳
ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור
מפתור ארם נהרים לקללך ׃ ולא אבה
יהוה אלהיך לשמע אל בלעם ויהפך
יהוה אלהיך לך את הקללה לברכה
כי אהבך יהוה אלהיך ׃ לא תדרש
שלמם וטבתם כל ימיך לעולם ׃
לא תתעב אדמי כי אחיך
הוא לא תתעב מצרי כי גר היית
בארצו ׃ בנים אשר יולדו להם דור
שלישי יבא להם בקהל יהוה ׃
כי תצא מחנה על איביך
ונשמרת מכל דבר רע ׳ כי יהיה
בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה
לילה ויצא אל מחוץ למחנה לא
יבא אל תוך המחנה ׳ והיה לפנות
ערב ירחץ במים וכבא השמש יבא
אל תוך המחנה ׃ ויד תהיה לך
מחוץ למחנה ויצאת שמה חוץ ׃
ויתד תהיה לך על אזנך והיה
בשבתך חוץ וחפרתה בה ושבת
וכסית את צאתך ׳ כי יהוה אלהיך
מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת
איביך לפניך והיה מחניך קדוש ולא
יראה בך ערות דבר ושב מאחריך ׳
לא תסגיר עבד אל אדניו
אשר ינצל אליך מעם אדניו ׳ עמך
ישב בקרבך במקום אשר יבחר
באחד שעריך בטוב לו לא תוננו ׳
לא תהיה קדשה
מבנות ישראל ולא יהיה קדש מבני

על עיסק דלא ערעו יתכון
בלחמא ובמיא באורחא
במיפקכון ממצרים ודי אגר
עלך ית בלעם בר בעור
מפתור ארם דעל פרת
ללטיותך ׃
ולא אבי יי אלהך לקבלא
מן בלעם והפך יי אלהך לך
ית לווטין לבירכן ארי רחמך
יי אלהך ׃

לא תתבע שלמהון וטבתהון
כל יומך לעלם ׃
לא תרחיק ארומאה ארי
אחוך הוא ולא תרחיק מצרי
ארי דייר הויתא בארעיה ׃

בנין ׳ דיתילידו להון דרא
תליתאה ידכון להון למיעל
בקהלא דיי ׃
ארי תפוק משריתא על בעלי
דבבך ותסתמר מכל מידעם
ביש ׃
ארי יהא בך גברא ארי לא
יהא דכי מטואבת ליליא ויפוק
למברא למשריתא לא יעול
לגו משריתא ׃

ויהא למיפני רמשא יסחי
במיא וכמיעל שימשא יעול
לגו משריתא ׃

ואתר מתקן יהי לך מברא
למשריתא ותפוק תמן לברא ׃

וסיכתא תהא לך יתיר על
זינך ויהי במיתבך לברא
ותחפר בה ותתוב ותכסי ית
מפקתך ׃
ארי יי אלהך שכינתיה
מהלכא בגו משריתך
לשיזבותך ולמימסר סנאך
קדמך ותהא משריתך קדיש
ולא יחזי בך עבירת פיתגם
ויתוב מימריה מלאוטבא לך ׃
לא תמסר עבד עממין
לריבוניה דישתיזב לותך מן
קדם ריבוניה ׃
עמך יהא בינך באתרא
דיתרעי בחדא מן קרוך
בדייטב ליה לא תוניניה ׃

לא תהא איתתא מבנת ישראל
לגבר עבד ולא יסב גברא מבני

יכול אף זה כן ת״ל לא תדרוש שלומם׃
לא תתעב אדומי׳ לגמרי ואף על פי
שראוי לך לתעבו שיצא בחרב
לקראתך ומה טעם כי אחיך הוא׳ לא
תתעב מצרי׳ מכל וכל ואף על פי שזרקו
זכוריכם ליאור מה טעם שהיו לכם
אכסניא בשעת הדחק לפיכך בנים אשר
יולדו להם דור שלישי יבא׳ ושאר אומות
מותרים מיד׳ הא למדת שהמחטיא לאדם
קשה לו מן ההורגו אותו שההורגו
הורגו בעולם הזה והמחטיאו מוציאו
מהעולם הזה ומהעולם הבא לפיכך
אדום שקדמם בחרב לא נתעב
וכן מצרים שטבעום ועמונים ומואבים
ואלו שהחטיאום נתעבו׳ ונשמרת׳
שהשטן מקטרג בשעת
הסכנה׳ מקרה לילה׳ דבר הכתוב
בהווה׳ ויצא אל מחוץ למחנה׳ זו מצות
עשה׳ לא יבא וגו׳ זו מצות לא תעשה
ואסור לכנס למחנה לויה וכל שכן למחנה
שכינה׳ והיה לפנות ערב׳ סמוך
להערב שמשו יטבול שאינו טהור
בלא הערב שמש׳ ויד תהיה לך׳
כתרגומו ואתר מתקן יהי לך מחוץ
למחנה׳ ויתד׳ לבד על אזנך׳ לבד
שאר כלי תשמישך׳ אזנך׳ כמו זיינך׳
ולא יראה בך׳ הקב״ה ערות דבר׳ לא
תסגיר עבד׳ כתרגומו׳ ד״א אפי׳ עבד
כנעני של ישראל שברח מחוצה
לארץ ישראל׳ לא תהיה קדשה׳ מופקרת
לזנות׳ לא יהיה קדש׳ מזומן למשכב
זכור׳ ואונקלוס תרגמו לא תהא איתתא
מבנת ישראל לגבר עבד׳ שאף זו
מופקרת לבעילת זנות היא מאחר שאין קידושין תופסין לו בה שהרי קנויה לאדונו שם עד שם לכי פה עם
בחמור עם הדומה לחמור׳ ולא יסב גבר מבנת ישראל איתתא שאף הוא נעשה קדש על ידה שכל בעילותיו זנות ׳

שאין דרשתן תפסין על נדר. אתנן זונה. נתן לה טלה באתננה פסול להקרבה. ומחיר כלב. החליף שה בכלב. גם שניהם. לרבות שינויים כגון חטים ועשאן סולת. לא תשיך. אזהרה ללוה שלא יתן רבית למלוה ואחר כך לנושה את כספך לא תתן לו בנשך. לנכרי תשיך. ולא לאחיך. לאו הבא מכלל עשה עשה לעבור עליו בשני לאוין ועשה. לא תאחר לשלמו. שלשה רגלים. ודרשו רבותינו וכרם לברכה מן המקרא. מוצא שפתיך תשמר ועשית ליתן עשה על לא תעשה. כי תבא בכרם רעך. בפועל הכתוב מדבר. ואל כליך לא תתן. מכאן שלא דברה תורה אלא בשעת הבציר בזמן שאתה נותן לכלי של בעל הבית אבל שכרו לעדור ולקשקש אינו אוכל. כנפשך. כמה שתרצה. שבעך. ולא אכילה גסה. כי תבא בקמת רעך. אף זו בפועל הכתוב מדבר. כי מצא בה ערות דבר. מצוה עליו שלא תמצא חן בעיניו. לאיש אחר. שאינו בן זוגו של ראשון זה הוציא רשעה מביתו וזה הכניסה. ושנאה האיש האחרון. הכתוב מבשרו שסופו לשנאתה ואם לאו קוברתה שנאמר או כי ימות האיש האחרון. אחרי אשר הוטמאה. לרבות סוטה שנסתרה. אשה חדשה. שהיא חדשה לו ואפילו אלמנה פרט למחזיר גרושתו. ולא יעבר עליו לכל דבר. שהוא צורך הצבא לא לספק מים ומזון ולא לתקן דרכים אבל החוזרים ממערכי המלחמה על פי כהן כגון

ישראל׃ לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב בית יהוה אלהיך לכל נדר כי תועבת יהוה אלהיך גם שניהם׃ לא תשיך לאחיך נשך כסף נשך אכל נשך כל דבר אשר ישך׃ לנכרי תשיך ולאחיך לא תשיך למען יברכך יהוה אלהיך בכל משלח ידך על הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה׃ כי תדר נדר ליהוה אלהיך לא תאחר לשלמו כי דרש ידרשנו יהוה אלהיך מעמך והיה בך חטא׃ וכי תחדל לנדר לא יהיה בך חטא׃ מוצא שפתיך תשמר ועשית כאשר נדרת ליהוה אלהיך נדבה אשר דברת בפיך׃ כי תבא בכרם רעך ואכלת ענבים כנפשך שבעך ואל כליך לא תתן׃ כי תבא בקמת רעך וקטפת מלילת בידך וחרמש לא תניף על קמת רעך׃ כי יקח איש אשה ובעלה והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר וכתב לה ספר כריתת ונתן בידה ושלחה מביתו׃ ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר׃ ושנאה האיש האחרון וכתב לה ספר כריתת ונתן בידה ושלחה מביתו או כי ימות האיש האחרון אשר לקחה לו לאשה׃ לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה להיות לו לאשה

ישראל איתתא אמת׃

לא תעיל אגר זניתא וחולפן כלבא בית מקדשא דיי אלהך לכל נדרא ארי מרחק קדם יי אלהך אף תרויהון׃

לא תרבי לאחוך רבית כסף רבית עיבור רבית כל מידעם דיתרבי׃

לבר עממין תרבי ולאחוך לא תרבי בדיל די יברכנך יי אלהך בכל אושטות ידך על ארעא דאת עליל לתמן למירתה׃

ארי תידר נדר קדם יי לא תאחר לשלמותיה ארי מיתבע יתבעיניה יי אלהך מינך ויהא בך חובא׃

וארי תתמנע מלמידר לא יהא בך חובא׃

אפקות שפותך תיטר ותעביד כמא דנדרת קדם יי אלהך נדבתא דמליל בפומך׃

ארי תיתגר בכרמא דחברך ותיכול ענבין כנפשך שבעך ולמנך לא תתן׃

ארי תיתגר בקמתא דחברך ותיקטוף מלילן בידך ומגלא לא תרים על קמתא דחברך׃

ארי יסב גבר איתתא ויבעלינה ויהא אם לא תשכח רחמין בעינוהי ארי אשכח בה עבירת פתגם ויכתוב לה גט פיטורין ויתן בידה ויפטרינה מביתיה׃

ותפוק מביתיה ותהך ותהי לגבר אחרן׃

ויסנינה גברא בתראה ויכתוב לה גט פיטורין ויתן בידה ויפטרינה מביתיה או ארי ימות גברא בתראה דנסבה ליה לאינתו׃

לית ליה רשו לבעלה קדמאה דפטרה למיתב למיסבה למיהוי ליה לאינתו

כתר דאיסתאבת ארי מרחק הוא קדם יי ולא תחייב ית ארעא דיי אלהך יהב לך אחסנא׃

ארי יסב גבר איתתא חדתא לא יפוק בחילא ולא יעיבר עלוהי לכל מידעם פנאי יהא לביתיה שתא חדא ויחדי ית אתתיה דנסיב׃

לא תיסב משכונא ריחיא וריכבא ארי בהון מתעביד מזון לכל נפש׃

ארי ישתכח גבר גניב נפשא מאחוהי מבני ישראל ויתגר ביה ויזבניניה ויתקטיל גנבא ההוא ותפלי עביד דביש מבינך׃

איסתמר במכתש סגירו למיטר לחדא ולמיעבד ככל דילפון יתכון כהניא ליואי כמא דפקידתינון תיטרון למיעבד׃

הוי דכיר ית דעבד יי אלהך למרים באורחא במיפקכון ממצרים׃

ארי תרשי בחברך רשו מידעם לא תיעול לביתיה למיסב משכוניה׃

בברא תקום וגברא דאת רשי ביה יפיק לותך ית משכונא לברא׃

ואם גבר מסכן הוא לא תשכוב במשכוניה׃

אתבא תתיב ליה ית משכונא כמיעל שמשא וישכוב בכסותיה ויברכינך ולך תהא זכו קדם יי אלהך׃

לא תעשוק אגרא עניא ומסכינא מאחך או מגיורך די בארעך בקירויך׃ ביומיה תתן אגריה ולא תיעול עלוהי שמשא ארי עניא הוא וליה הוא מסר ית נפשיה

אחרי אשר הטמאה כי תועבה הוא לפני יהוה ולא תחטיא את הארץ אשר יהוה אלהיך נתן לך נחלה׃ כי יקח איש אשה חדשה לא יצא בצבא ולא יעבר עליו לכל דבר נקי יהיה לביתו שנה אחת ושמח את אשתו אשר לקח׃ לא יחבל רחים ורכב כי נפש הוא חבל׃ כי ימצא איש גנב נפש מאחיו מבני ישראל והתעמר בו ומכרו ומת הגנב ההוא ובערת הרע מקרבך׃ השמר בנגע הצרעת לשמר מאד ולעשות ככל אשר יורו אתכם הכהנים הלוים כאשר צויתם תשמרו לעשות׃ זכור את אשר עשה יהוה אלהיך למרים בדרך בצאתכם ממצרים׃ כי תשה ברעך משאת מאומה לא תבא אל ביתו לעבט עבטו׃ בחוץ תעמד והאיש אשר אתה נשה בו יוציא אליך את העבוט החוצה׃ ואם איש עני הוא לא תשכב בעבטו׃ השב תשיב לו את העבוט כבוא השמש ושכב בשלמתו וברכך ולך תהיה צדקה לפני יהוה אלהיך׃ לא תעשק שכיר עני ואביון מאחיך או מגרך אשר בארצך בשעריך׃ ביומו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא ואליו הוא נשא את נפשו

בנה בית חדש ולא ארס אשה ולא נטע כרם מחזירין מים ומזון ומתקנין את הדרכים. נקי יהיה לביתו. אף בשביל ביתו אם בנה בית ולא חנכו ונטע כרם ולא חללו אינו זז מביתו בשביל ערכי המלחמה. לביתו. זו ביתו. יהיה. לרבות את כרמו. ושמח. ישמח את אשתו. ותרגומו ויחדי ית אתתיה והמתרגם ויחדי עם איתתיה טועה שאין זה תרגום של ושמח אלא של ושמח. לא יחבל רחים. כגון הבא לגבות חובו לא ימשכננו בדברים שעושין בהם אוכל נפש. רחים. ימנא שבתחתון. ורכב. ימנא שבעליון. והתעמר בו. אינו חייב עד שישתמש בו. השמר בנגע הצרעת. שלא תתלוש סימני טומאה ולא תקוץ הבהרת. ככל אשר יורו אתכם. אם להסגיר אם להחליט אם לטהר. זכור את אשר עשה. אם באת להזהר שלא תלקה בצרעת אל תספר לשון הרע. זכור העשוי למרים שדברה באחיה ולקתה בנגעים. כי תשה ברעך. תחוב בחבירך. משאת מאומה. חוב של כלום. לא תשכב בעבטו. לא תשכב ועבוטו אצלך. כבא השמש. אם כסות לילה היא החזירהו בלילה ואם כסות יום היא החזירהו בבקר. וכבר כתוב בואלה המשפטים עד בא השמש תשיבנו לו כל היום תשיבנו לו ובבא השמש תקחנו. וברכך. ואם אינו מברכך מכל מקום ולך תהיה צדקה. לא תעשק שכיר. והלא כבר כתוב אלא שנה לעבור על האביון בשני לאוין לא תעשוק שכר שהוא עני ואביון ועל העשיר כבר הוזהר לא תעשוק את רעך. מאחיך. פרט לכל דבר. מגרך. זה גר צדק. בשעריך. זה גר תושב האוכל נבלות. אשר בארצך. לרבות שכר בהמה וכלים. ואליו הוא נשא את נפשו. על השכר הזה הוא נושא את נפשו למות

ולא יקרא עליך אל יהוה והיה בך חטא: לא יומתו אבות על בנים ובנים לא יומתו על אבות איש בחטאו יומתו: לא תטה משפט גר יתום ולא תחבל בגד אלמנה: וזכרת כי עבד היית במצרים ויפדך יהוה אלהיך משם על כן אנכי מצוך לעשות את הדבר הזה: כי תקצר קצירך בשדך ושכחת עמר בשדה לא תשוב לקחתו לגר ליתום ולאלמנה יהיה למען יברכך יהוה אלהיך בכל מעשה ידיך: כי תחבט זיתך לא תפאר אחריך לגר ליתום ולאלמנה יהיה: כי תבצר כרמך לא תעולל אחריך לגר ליתום ולאלמנה יהיה: וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים על כן אנכי מצוך לעשות את הדבר הזה: כי יהיה ריב בין אנשים ונגשו אל המשפט ושפטום והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע: והיה אם בן הכות הרשע והפילו השפט והכהו לפניו כדי רשעתו במספר: ארבעים יכנו לא יסיף פן יסיף להכותו על אלה מכה רבה ונקלה אחיך לעיניך: לא תחסם

ולא יקרי עלך קדם יי ויהא בך חובא: לא יומתון אבהן על בנין ובנין לא יומתון על אבהן גבר בחוביה יומתון: לא תצלי דין דגיור ויתם ולא תיסב משכונא לבוש ארמלא: ותידכר ארי עבדא הויתא בארעא דמצרים ופרקך יי אלהך מתמן על כן אנא מפקיד לך למעבד ית פתגמא הדין: ארי תחצד חצדך בחקלך ותתנשי עומרא בחקלא לא תתוב למיסביה לגיורא ליתמא ולארמלתא יהא בדיל דיברכינך יי אלהך בכל עובדי ידך: ארי תחבוט זיתך לא תפלי בתרך לגיורא ליתמא ולארמלתא יהא: ארי תקטוף כרמך לא תעולל בתרך לגיורא ליתמא ולארמלתא יהא: ותידכר ארי עבדא הויתא בארעא דמצרים על כן אנא מפקיד לך למעבד ית פתגמא הדין: ארי יהא דין בין גובריא ויתקרבון לדינא וידונון יתהון ויזכון ית זכאה ויחייבון ית חייבא: ויהא אם בר חייב לאלקאה חייבא וירמיניה דיינא וילקיניה קדמוהי כמיסת חובתיה במנין: ארבעין ילקיניה לא יוסף דילמא יוסף לאלקיותיה על אלין מחא רבא ויקל אחוך לעינך: לא תחד

[illegible]

שור בדישו: כי ישבו אחים יחדו ומת אחד מהם ובן אין לו לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה: והיה הבכור אשר תלד יקום על שם אחיו המת ולא ימחה שמו מישראל: ואם לא יחפץ האיש לקחת את יבמתו ועלתה יבמתו השערה אל הזקנים ואמרה מאן יבמי להקים לאחיו שם בישראל לא אבה יבמי: וקראו לו זקני עירו ודברו אליו ועמד ואמר לא חפצתי לקחתה: ונגשה יבמתו אליו לעיני הזקנים וחלצה נעלו מעל רגלו וירקה בפניו וענתה ואמרה ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו: ונקרא שמו בישראל בית חלוץ הנעל: כי ינצו אנשים יחדו איש ואחיו וקרבה אשת האחד להציל את אישה מיד מכהו ושלחה ידה והחזיקה במבשיו: וקצתה את כפה לא תחוס עינך: לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה: לא יהיה לך בביתך איפה ואיפה גדולה וקטנה: אבן שלמה וצדק יהיה לך איפה שלמה וצדק יהיה לך למען יאריכו ימיך על האדמה אשר יהוה אלהיך נתן לך: כי תועבת יהוה אלהיך כל עשה

פום תורא בדישיה: ארי יתבון אחין כחדא וימות חד מינהון וכר לית ליה לא תהי איתת מיתא לברא לגבר אוחרן יבמה יעול עלה ויסבה ליה לאינתו ויבם יתה: ויהי בוכרא די תליד יקום על שום אחוהי מיתא ולא יתמחי שמיה מישראל: ואם לא יצבי גברא למסב ית יבמתיה ותיסק יבמתיה לתרע בית דינא לקדם סביא ותימר לא צבי יבמי לאקמא לאחוהי שמא בישראל לא אבי ליבמותי: ויקרון ליה סבי קרתיה וימללון עמיה ויקום ויימר לא רעינא למיסבה: ותתקרב יבמתיה לותיה לקדם סביא ותשרי סיניה מעל רגליה ותריק באפוהי ותתיב ותימר כדין יתעביד לגברא דלא יבני ית ביתא דאחוהי: ויתקרי שמיה בישראל בית שרי סינא: ארי ינצון גברין כחדא גבר ואחוהי ותתקרב איתת חד לשיזבא ית בעלה מיד מחוהי ותושיט ידה ותתקיף בבית בהתתיה: ותקוץ ית ידה לא תחוס עינך: לא יהא לך בכיסך מתקל ומתקל רב וזעיר: לא יהא לך בביתך מכילא ומכילא רבתא וזעירתא: מתקלין שלמין וקשוט יהא לך ומכילן שלמן וקשוט יהא לך בדיל דיורכון יומך על ארעא דיי אלהך יהיב לך: ארי מרחק קדם יי אלהך כל עביד

[illegible]

[illegible]

אלהים עשה עול:

זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים: אשר קרך בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריך ואתה עיף ויגע ולא ירא אלהים: והיה בהניח יהוה אלהיך לך מכל איביך מסביב בארץ אשר יהוה אלהיך נתן לך נחלה לרשתה תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח:

אלין כל עביד שקר:
הוי דכיר ית דעבד לך עמלק באורחא במפקכון ממצרים:
דערעך באורחא וקטיל בך כל דהוו מתאחרין בתרך ואת משלהי ולאי ולא דחיל מן קדם יי:
ויהא כד יניח יי אלהך לך מכל בעלי דבבך מסחור סחור בארעא דיי אלהך יהיב לך אחסנא למירתה תמחי ית דוכרנא דעמלק מתחות שמיא לא תתנשי:

והיה כי תבוא אל הארץ אשר יהוה אלהיך נתן לך נחלה וירשתה וישבת בה: ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך אשר יהוה אלהיך נתן לך ושמת בטנא והלכת אל המקום אשר יבחר יהוה אלהיך לשכן שמו שם: ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום ליהוה אלהיך כי באתי אל הארץ אשר נשבע יהוה לאבתינו לתת לנו: ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לפני מזבח יהוה אלהיך: וענית ואמרת לפני יהוה אלהיך ארמי אבד אבי וירד מצרימה ויגר

ויהא ארי תיעול לארעא דיי אלהך יהב לך אחסנא ותירתה ותיתב בה:
ותיסב מריש כל איבא דארעא דתעיל מארעך דיי אלהך יהיב לך ותשוי בסלא ותהך לאתרא דיתרעי יי אלהך לאשראה שכינתיה תמן:
ותיתי לות כהנא די יהא ביומיא האנון ותימר ליה חויתי יומא דין קדם יי אלהך ארי עלית לארעא דקיים יי לאבהתנא למתן לנא:
ויסב כהנא סלא מן ידך ויחתיניה קדם מדבחא דיי אלהך:
ותתיב ותימר קדם יי אלהך לבן ארמאה בעא לאובדא ית אבא ונחת למצרים ודר

[illegible]

שם במתי מעט ויהי שם לגוי גדול עצום ורב: וירעו אתנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבדה קשה: ונצעק אל יהוה אלהי אבתינו וישמע יהוה את קלנו וירא את ענינו ואת עמלנו ואת לחצנו: ויוצאנו יהוה ממצרים ביד חזקה ובזרע נטויה ובמרא גדל ובאתות ובמפתים: ויבאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש: ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי יהוה והנחתו לפני יהוה אלהיך והשתחוית לפני יהוה אלהיך: ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך יהוה אלהיך ולביתך אתה והלוי והגר אשר בקרבך: כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך בשנה השלישת שנת המעשר ונתתה ללוי לגר ליתום ולאלמנה ואכלו בשעריך ושבעו: ואמרת לפני יהוה אלהיך בערתי הקדש מן הבית וגם נתתיו ללוי ולגר ליתום ולאלמנה ככל מצותך אשר צויתני

ם זעיר והוה תמן לעם תקיף:
לנא מצראי ועניונא לנא פולחנא קשיא:
קדם יי אלהא אבהתנא וקביל יי צלותנא וגלי קדמוהי עמלנא וליאותנא ודוחקנא:
יי ממצרים בידא תקיפא ובדרעא מרממא ובחזונא רבא ובאתין ובמופתין:
לאתרא הדין ויהב לנא ית ארעא הדא ארעא עבדא חלב ודבש:
הא אתיתי ית ריש איבא דארעא דיהבת לי יי ותחתיניה קדם יי אלהך ותסגוד קדם יי אלהך:
בכל טבתא דיהב לך יי אלהך ולאנש ביתך את וליואה וגיורא דביניך:
תשיצי לעשרא ית כל מעשר עללתך בשתא תליתאה שתא דמעשרא ותתן לליואה לגיורא ליתמא ולארמלא וייכלון בקרויך ויסבעון:
ותימר קדם יי אלהך פליתי קודשא מן ביתא ואף יהביתיה לליואה ולגיורא ליתמא ולארמלתא ככל פיקודך דפקידתני

[illegible]

לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי׃ לא אכלתי באני ממנו ולא בערתי ממנו בטמא ולא נתתי ממנו למת שמעתי בקול יהוה אלהי עשיתי ככל אשר צויתני׃ השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתתה לנו כאשר נשבעת לאבתינו ארץ זבת חלב ודבש׃

היום הזה יהוה אלהיך מצוך לעשות את החקים האלה ואת המשפטים ושמרת ועשית אותם בכל לבבך ובכל נפשך׃ את יהוה האמרת היום להיות לך לאלהים וללכת בדרכיו ולשמר חקיו ומצותיו ומשפטיו ולשמע בקלו׃ ויהוה האמירך היום להיות לו לעם סגלה כאשר דבר לך ולשמר כל מצותיו׃ ולתתך עליון על כל הגוים אשר עשה לתהלה ולשם ולתפארת ולהיתך עם קדש ליהוה אלהיך כאשר דבר׃

ויצו משה וזקני ישראל את העם לאמר שמר את כל המצוה אשר אנכי מצוה אתכם היום׃ והיה ביום אשר תעברו את הירדן אל הארץ אשר יהוה אלהיך נתן לך והקמת לך אבנים גדלות ושדת אתם בשיד׃ וכתבת עליהן את כל דברי התורה הזאת בעברך למען אשר תבא אל הארץ אשר יהוה אלהיך נתן לך ארץ זבת חלב ודבש כאשר דבר

לא עברית מפיקודך ולא נשיתי׃ לא אכלית באבלי מניה ולא חליפית מניה בדמסאב ולא יהבית מניה למית קבילית למימרא דיי אלהי עבדית ככל דפקדתני׃ אסתכי ממדור קודשך מן שמיא וברך ית עמך ית ישראל וית ארעא דיהבתא לנא כמא דקיימת לאבהתנא ארע עבדא חלב ודבש׃

יומא הדין יי אלהך מפקד לך למעבד ית קימיא האלין וית דיניא ותטר ותעביד יתהון בכל לבך ובכל נפשך׃ ית יי חטבת יומא דין למהוי לך לאלה ולמהך באורחן דתקנן קדמוהי ולמטר קימוהי ופיקודוהי ודינוהי ולקבלא למימריה׃ ויי חטבך יומא דין למהוי ליה לעם חביב כמא דמליל לך ולמטר כל פיקודוהי׃ ולמיתנך עילאה על כל עממיא דעבד לתושבחא ולשום ולתפארא ולמהוי עם קדיש קדם יי אלהך כמא דמליל׃ ופקיד משה וסבי ישראל ית עמא למימר טר ית כל תפקידתא דאנא מפקיד יתכון יומא דין׃ ויהא ביומא די תעברון ית ירדנא לארעא די יי אלהך יהיב לך ותקים לך אבנין רברבן ותשוד יתהון בשידא׃ ותכתוב עליהון ית כל פתגמי אוריתא הדא בדיל דתיעול לארעא די יי אלהך יהיב לך ארע עבדא חלב ודבש כמא די

[illegible]

יהוה אלהי אבתיך לך׃ והיה בעברכם את הירדן תקימו את האבנים האלה אשר אנכי מצוה אתכם היום בהר עיבל ושדת אותם בשיד׃ ובנית שם מזבח ליהוה אלהיך מזבח אבנים לא תניף עליהם ברזל׃ אבנים שלמות תבנה את מזבח יהוה אלהיך והעלית עליו עולת ליהוה אלהיך׃ וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת לפני יהוה אלהיך׃ וכתבת על האבנים את כל דברי התורה הזאת באר היטב׃ וידבר משה והכהנים הלוים אל כל ישראל לאמר הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם ליהוה אלהיך׃ ושמעת בקול יהוה אלהיך ועשית את מצותו ואת חקיו אשר אנכי מצוך היום׃

ויצו משה את העם ביום ההוא לאמר׃ אלה יעמדו לברך את העם על הר גרזים בעברכם את הירדן שמעון ולוי ויהודה ויששכר ויוסף ובנימן׃ ואלה יעמדו על הקללה בהר עיבל ראובן גד ואשר וזבולן דן ונפתלי׃ וענו הלוים ואמרו אל כל איש ישראל קול רם׃

ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה תועבת יהוה מעשה ידי חרש ושם בסתר וענו כל העם ואמרו אמן׃ ארור מקלה אביו ואמו ואמר כל העם אמן׃ ארור מסיג גבול רעהו ואמר כל העם אמן׃

[illegible]

ארור משגה עור בדרך ואמר כל העם אמן׃
ארור מטה משפט גר יתום ואלמנה ואמר כל העם אמן׃
ארור שכב עם אשת אביו כי גלה כנף אביו ואמר כל העם אמן׃
ארור שכב עם כל בהמה ואמר כל העם אמן׃
ארור שכב עם אחתו בת אביו או בת אמו ואמר כל העם אמן׃
ארור שכב עם חתנתו ואמר כל העם אמן׃
ארור מכה רעהו בסתר ואמר כל העם אמן׃
ארור לקח שחד להכות נפש דם נקי ואמר כל העם אמן׃
ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם ואמר כל העם אמן׃

והיה אם שמוע תשמע בקול יהוה אלהיך לשמר לעשות את כל מצותיו אשר אנכי מצוך היום ונתנך יהוה אלהיך עליון על כל גויי הארץ׃ ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגך כי תשמע בקול יהוה אלהיך׃ ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה׃ ברוך פרי בטנך ופרי אדמתך ופרי בהמתך שגר אלפיך ועשתרות צאנך׃ ברוך טנאך ומשארתך׃ ברוך אתה בבאך וברוך אתה בצאתך׃ יתן יהוה את איביך הקמים עליך נגפים לפניך בדרך אחד יצאו אליך ובשבעה דרכים ינוסו לפניך׃ יצו יהוה אתך את הברכה באסמיך ובכל משלח ידך וברכך בארץ אשר

ליט דיטעי עוירא בא וייםר כל עמא אמן׃
ליט דיצלי דין דיר יתם וארמלא ויימר כל עמא׃
ליט דישכוב עם איתת אבוהי ארי גלי כנפא דאבוהי ויימר כל עמא אמן׃
ליט דישכוב עם כל בעירא ויימר כל עמא אמן׃
ליט דישכוב עם אחתיה בת אבוהי או בת אימיה ויימר כל עמא אמן׃
ליט דישכוב עם חמותיה ויימר כל עמא אמן׃
ליט דיקטול חבריה בטמרא ויימר כל עמא אמן׃
ליט דמקביל שוחדא לקטלא נפש דם זכאי ויימר כל עמא אמן׃
ליט דלא יקיים ית פתגמי אוריתא הדא למעבד יתהון ויימר כל עמא אמן׃
ויהא אם קבלא תקביל למימרא דיי אלהך למיטר למעבד ית כל פקודוהי דאנא מפקיד לך יומא דין ויתנינך יי אלהך רם על כל עממי ארעא׃ וייתון עלך כל ברכתא האלין וידבקנך ארי תקביל למימרא דיי אלהך׃
בריך את בקרתא ובריך את בחקלא׃
בריך ולדא דמעך ואיבא דארעך וולדא דבעירך תורי בקרך ועדרי ענך׃
בריך סלך ואצוותך׃
בריך את במיעלך ובריך את במיפקך׃
יתן יי ית בעלי דבבך דקיימין עלך תבירין קדמך באורחא חד יפקון לותך ובשבעא אורחין יערקון מן קדמך׃
יפקיד יי עמך ית ברכתא באוצרך...

[illegible]

יהוה אלהיך נתן לך׃ יקימך יהוה לו לעם קדוש כאשר נשבע לך כי תשמר את מצות יהוה אלהיך והלכת בדרכיו׃ וראו כל עמי הארץ כי שם יהוה נקרא עליך ויראו ממך׃ והותרך יהוה לטובה בפרי בטנך ובפרי בהמתך ובפרי אדמתך על האדמה אשר נשבע יהוה לאבתיך לתת לך׃ יפתח יהוה לך את אוצרו הטוב את השמים לתת מטר ארצך בעתו ולברך את כל מעשה ידך והלוית גוים רבים ואתה לא תלוה׃ ונתנך יהוה לראש ולא לזנב והיית רק למעלה ולא תהיה למטה כי תשמע אל מצות יהוה אלהיך אשר אנכי מצוך היום לשמר ולעשות׃ ולא תסור מכל הדברים אשר אנכי מצוה אתכם היום ימין ושמאול ללכת אחרי אלהים אחרים לעבדם׃

והיה אם לא תשמע בקול יהוה אלהיך לשמר לעשות את כל מצותיו וחקתיו אשר אנכי מצוך היום ובאו עליך כל הקללות האלה והשיגוך׃ ארור אתה בעיר וארור אתה בשדה׃ ארור טנאך ומשארתך׃ ארור פרי בטנך ופרי אדמתך שגר אלפיך ועשתרת צאנך׃ ארור אתה בבאך וארור אתה בצאתך׃ ישלח יהוה בך את המארה ואת המהומה ואת המגערת בכל משלח ידך אשר תעשה עד השמדך ועד אבדך מהר מפני רע מעלליך אשר עזבתני׃ ידבק יהוה בך את הדבר עד כלתו אתך מעל האדמה אשר אתה בא שמה

דיי אלהך יהיב לך׃
יקים יתך יי קדמוהי לעם קדיש כמא דקיים לך ארי תטר ית פיקודיא דיי אלהך ותהך באורחן דתקנן קדמוהי׃
ויחזון כל עממי ארעא ארי שמא דיי איתקרי עלך וידחלון מנך׃
ויותרינך יי לטבא בולדא דמעך ובולדא דבעירך ובאיבא דארעך על ארעא דקיים יי לאבהתך למתן לך׃
יפתח יי לך ית אוצריה טבא מן שמיא למיתן מיטרא דארעך בעידניה ולברכא ית כל עובדי ידך ותוזיף לעממין סגיאין ואת לא תזיף׃
ויתמנך יי תקיף ולא חלש ותהא ברם לעילא ולא תהא לתחתא ארי תקביל לפיקודיא דיי אלהך דאנא מפקיד לך יומא דין למיטר ולמיעבד׃
ולא תסטון מכל פתגמיא דאנא מפקיד יתכון יומא דין לימינא ולשמאלא למהך בתר טעות עממיא למפלחינון׃
ויהא אם לא תקביל למימרא דיי אלהך למיטר למיעבד ית כל פיקודוהי וקיימוהי דאנא מפקיד לך יומא דין וייתון עלך כל לוטיא האלין וידבקנך׃
ליט את בקרתא וליט את בחקלא׃
ליט סלך ואצוותך׃
ליט ולדא דמעך ואיבא דארעך בקרי תורך ועדרי ענך׃
ליט את במיעלך וליט את במיפקך׃
יגרי יי בך ית מארתא וית שגושא וית מזופיתא בכל אושטות ידך דתעביד עד דתשתיצי ועד דתיבד בפריע מן קדם בישות עובדך דשבקת לדחלתי׃
ידבק יי בך ית מותא עד דישיצי יתך מעל ארעא דאת עליל לתמן

[illegible]

לרשתה׃ יככה יהוה בשחפת ובקדחת
ובדלקת ובחרחר ובחרב ובשדפון
ובירקון ורדפוך עד אבדך׃ והיו שמיך
אשר על ראשך נחשת והארץ אשר
תחתיך ברזל׃ יתן יהוה את מטר
ארצך אבק ועפר מן השמים ירד
עליך עד השמדך׃ יתנך יהוה נגף
לפני איביך בדרך אחד תצא אליו
ובשבעה דרכים תנוס לפניו והיית
לזעוה לכל ממלכות הארץ׃ והיתה
נבלתך למאכל לכל עוף השמים
ולבהמת הארץ ואין מחריד׃ יככה
יהוה בשחין מצרים ובעפלים ובגרב
ובחרס אשר לא תוכל להרפא׃ יככה
יהוה בשגעון ובעורון ובתמהון לבב׃
והיית ממשש בצהרים כאשר ימשש
העור באפלה ולא תצליח את דרכיך
והיית אך עשוק וגזול כל הימים ואין
מושיע׃ אשה תארש ואיש אחר
ישגלנה בית תבנה ולא תשב בו כרם
תטע ולא תחללנו׃ שורך טבוח
לעיניך ולא תאכל ממנו חמרך גזול
מלפניך ולא ישוב לך צאנך נתנות
לאיביך ואין לך מושיע׃ בניך ובנתיך
נתנים לעם אחר ועיניך ראות וכלות
אליהם כל היום ואין לאל ידך׃ פרי
אדמתך וכל יגיעך יאכל עם אשר
לא ידעת והיית רק עשוק ורצוץ כל
הימים׃ והיית משגע ממראה עיניך
אשר תראה׃ יככה יהוה בשחין רע
על הברכים ועל השקים אשר לא
תוכל להרפא מכף רגלך ועד קדקדך׃
יולך יהוה אתך ואת מלכך אשר
תקים עליך אל גוי אשר לא ידעת
אתה ואבתיך ועבדת שם אלהים

Dt. 28,27: (ובטחרים) ובעפלים
K Q p.a 30: (ישכבנה) ישגלנה

אחרים עץ ואבן׃ והיית לשמה למשל
ולשנינה בכל העמים אשר ינהגך
יהוה שמה׃ זרע רב תוציא השדה
ומעט תאסף כי יחסלנו הארבה׃
כרמים תטע ועבדת ויין לא תשתה
ולא תאגר כי תאכלנו התלעת׃ זיתים
יהיו לך בכל גבולך ושמן לא תסוך
כי ישל זיתך׃ בנים ובנות תוליד ולא
יהיו לך כי ילכו בשבי׃ כל עצך ופרי
אדמתך יירש הצלצל׃ הגר אשר
בקרבך יעלה עליך מעלה מעלה
ואתה תרד מטה מטה׃ הוא ילוך
ואתה לא תלונו הוא יהיה לראש
ואתה תהיה לזנב׃ ובאו עליך כל
הקללות האלה ורדפוך והשיגוך עד
השמדך כי לא שמעת בקול יהוה
אלהיך לשמר מצותיו וחקתיו אשר
צוך׃ והיו בך לאות ולמופת ובזרעך
עד עולם׃ תחת אשר לא עבדת את
יהוה אלהיך בשמחה ובטוב לבב
מרב כל׃ ועבדת את איביך אשר
ישלחנו יהוה בך ברעב ובצמא ובעירם
ובחסר כל ונתן על ברזל על צוארך
עד השמידו אתך׃ ישא יהוה עליך
גוי מרחק מקצה הארץ כאשר ידאה
הנשר גוי אשר לא תשמע לשנו׃ גוי
עז פנים אשר לא ישא פנים לזקן
ונער לא יחן׃ ואכל פרי בהמתך ופרי
אדמתך עד השמדך אשר לא ישאיר
לך דגן תירוש ויצהר שגר אלפיך
ועשתרת צאנך עד האבידו אתך׃
והצר לך בכל שעריך עד רדת חמתיך
הגבהת והבצרות אשר אתה בטח
בהן בכל ארצך והצר לך בכל שעריך
בכל ארצך אשר נתן יהוה אלהיך

לך׃ ואכלת פרי בטנך בשר בניך ובנתיך אשר נתן לך יהוה אלהיך במצור ובמצוק אשר יציק לך איבך׃ האיש הרך בך והענג מאד תרע עינו באחיו ובאשת חיקו וביתר בניו אשר יותיר׃ מתת לאחד מהם מבשר בניו אשר יאכל מבלי השאיר לו כל במצור ובמצוק אשר יציק לך איבך בכל שעריך׃ הרכה בך והענגה אשר לא נסתה כף רגלה הצג על הארץ מהתענג ומרך תרע עינה באיש חיקה ובבנה ובבתה׃ ובשליתה היוצת מבין רגליה ובבניה אשר תלד כי תאכלם בחסר כל בסתר במצור ובמצוק אשר יציק לך איבך בשעריך׃ אם לא תשמר לעשות את כל דברי התורה הזאת הכתבים בספר הזה ליראה את השם הנכבד והנורא הזה את יהוה אלהיך׃ והפלא יהוה את מכתך ואת מכות זרעך מכות גדלת ונאמנות וחלים רעים ונאמנים׃ והשיב בך את כל מדוה מצרים אשר יגרת מפניהם ודבקו בך׃ גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזאת יעלם יהוה עליך עד השמדך׃ ונשארתם במתי מעט תחת אשר הייתם ככוכבי השמים לרב כי לא שמעת בקול יהוה אלהיך׃ והיה כאשר שש יהוה עליכם להיטיב אתכם ולהרבות אתכם כן ישיש יהוה עליכם להאביד אתכם ולהשמיד אתכם ונסחתם מעל האדמה אשר אתה בא שמה לרשתה׃ והפיצך יהוה בכל העמים מקצה הארץ ועד קצה הארץ ועבדת שם אלהים

אחרים אשר לא ידעת אתה ואבתיך עץ ואבן׃ ובגוים ההם לא תרגיע ולא יהיה מנוח לכף רגלך ונתן יהוה לך שם לב רגז וכליון עינים ודאבון נפש׃ והיו חייך תלאים לך מנגד ופחדת לילה ויומם ולא תאמין בחייך׃ בבקר תאמר מי יתן ערב ובערב תאמר מי יתן בקר מפחד לבבך אשר תפחד וממראה עיניך אשר תראה׃ והשיבך יהוה מצרים באניות בדרך אשר אמרתי לך לא תסיף עוד לראתה והתמכרתם שם לאיביך לעבדים ולשפחות ואין קנה׃

אלה דברי הברית אשר צוה יהוה את משה לכרת את בני ישראל בארץ מואב מלבד הברית אשר כרת אתם בחרב׃ פ

ויקרא משה אל כל ישראל ויאמר אלהם אתם ראיתם את כל אשר עשה יהוה לעיניכם בארץ מצרים לפרעה ולכל עבדיו ולכל ארצו׃ המסות הגדלת אשר ראו עיניך האתת והמפתים הגדלים ההם׃ ולא נתן יהוה לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמע עד היום הזה׃ ואולך אתכם ארבעים שנה במדבר לא בלו שלמתיכם מעליכם ונעלך לא בלתה מעל רגלך׃ לחם לא אכלתם ויין ושכר לא שתיתם למען תדעו כי אני יהוה אלהיכם׃ ותבאו אל המקום הזה ויצא סיחן מלך חשבון ועוג מלך הבשן לקראתנו למלחמה ונכם׃ ונקח את ארצם ונתנה לנחלה לראובני ולגדי ולחצי שבט המנשי׃ ושמרתם את דברי הברית

אתם נצבים

[illegible]

הזאת ועשיתם אתם למען תשכילו את כל אשר תעשון׃

אתם נצבים היום כלכם לפני יהוה אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל׃ טפכם נשיכם וגרך אשר בקרב מחניך מחטב עציך עד שאב מימיך׃ לעברך בברית יהוה אלהיך ובאלתו אשר יהוה אלהיך כרת עמך היום׃ למען הקים אתך היום לו לעם והוא יהיה לך לאלהים כאשר דבר לך וכאשר נשבע לאבתיך לאברהם ליצחק וליעקב׃ ולא אתכם לבדכם אנכי כרת את הברית הזאת ואת האלה הזאת׃ כי את אשר ישנו פה עמנו עמד היום לפני יהוה אלהינו ואת אשר איננו פה עמנו היום׃ כי אתם ידעתם את אשר ישבנו בארץ מצרים ואת אשר עברנו בקרב הגוים אשר עברתם׃ ותראו את שקוציהם ואת גלליהם עץ ואבן כסף וזהב אשר עמהם׃ פן יש בכם איש או אשה או משפחה או שבט אשר לבבו פנה היום מעם יהוה אלהינו ללכת לעבד את אלהי הגוים ההם פן יש בכם שרש פרה ראש ולענה׃ והיה

[illegible]

[illegible]

בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשררות לבי אלך למען ספות הרוה את הצמאה׃ לא יאבה יהוה סלח לו כי אז יעשן אף יהוה וקנאתו באיש ההוא ורבצה בו כל האלה הכתובה בספר הזה ומחה יהוה את שמו מתחת השמים׃ והבדילו יהוה לרעה מכל שבטי ישראל ככל אלות הברית הכתובה בספר התורה הזה׃ ואמר הדור האחרון בניכם אשר יקומו מאחריכם והנכרי אשר יבא מארץ רחוקה וראו את מכות הארץ ההוא ואת תחלאיה אשר חלה יהוה בה׃ גפרית ומלח שרפה כל ארצה לא תזרע ולא תצמח ולא יעלה בה כל עשב כמהפכת סדם ועמרה אדמה וצביים אשר הפך יהוה באפו ובחמתו׃ ואמרו כל הגוים על מה עשה יהוה ככה לארץ הזאת מה חרי האף הגדול הזה׃ ואמרו על אשר עזבו את ברית יהוה אלהי אבתם אשר כרת עמם בהוציאו אתם מארץ מצרים׃ וילכו ויעבדו אלהים אחרים וישתחוו להם אלהים אשר לא ידעום ולא חלק

[illegible]

להם׃ ויחר אף יהוה בארץ ההוא להביא עליה את כל הקללה הכתובה בספר הזה׃ ויתשם יהוה מעל אדמתם באף ובחמה ובקצף גדול וישלכם אל ארץ אחרת כיום הזה׃ הנסתרת ליהוה אלהינו והנגלת לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת׃ והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה אשר נתתי לפניך והשבת אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך יהוה אלהיך שמה׃ ושבת עד יהוה אלהיך ושמעת בקלו ככל אשר אנכי מצוך היום אתה ובניך בכל לבבך ובכל נפשך׃ ושב יהוה אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך יהוה אלהיך שמה׃ אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך יהוה אלהיך ומשם יקחך׃ והביאך יהוה אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבתיך וירשתה והיטבך והרבך מאבתיך׃ ומל יהוה אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך לאהבה את יהוה אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך למען חייך׃ ונתן יהוה אלהיך את כל האלות האלה על איביך ועל שנאיך אשר רדפוך׃ ואתה תשוב ושמעת בקול יהוה ועשית את כל מצותיו אשר אנכי מצוך היום׃ והותירך יהוה אלהיך בכל מעשה ידך בפרי בטנך ובפרי בהמתך ובפרי אדמתך לטבה כי ישוב יהוה לשוש עליך לטוב כאשר שש על אבתיך׃ כי תשמע בקול יהוה אלהיך לשמר מצותיו וחקתיו הכתובה בספר התורה

להון׃
ותקף רוגזא דיי׳ בארעא ההיא לאיתאה עלה ית כל לווטיא דכתיבין בספרא הדין׃
וטלטלינון יי׳ מעל ארעהון ברגז ובחמה ובתקוף רב ואגלינון לארעא אחרי כיומא הדין׃
דמטמרן קדם יי׳ אלהנא ודגליין לנא ולבננא עד עלמא למעבד ית כל פתגמי אוריתא הדא׃
ויהי ארי ייתון עלך כל פתגמיא האלין ברכן ולוטין די יהבית קדמך ותתיב [illegible] בכל עממיא די גלינך [illegible] תמן׃
ותתוב עד דחלתא [illegible] ותקביל במימריה [illegible] מפקדך יומא [illegible] בכל לבך [illegible]
ויתיב יי׳ אלהך [illegible] גלותך וירחם [illegible] ויכנש [illegible] מכל [illegible] יי׳ אלהך [illegible] אסיה [illegible] תמן [illegible] ומתמן [illegible]
ויעילנך יי׳ [illegible] דירתו אבה[תך] [illegible] ויוטב לך ויס[גינך] [illegible]
ויעדי יי׳ אל[הך] [illegible] לבך וית טפ[שות] [illegible] למירחם ית [illegible] אלהך בכל [illegible] בדיל חיך׃
ויתן יי׳ אלהך [illegible] האלין על ב[עלי דבבך] [illegible] שנאך דרד[פוך]׃
ואת תתוב [illegible] דיי׳ ותעבד [illegible] דאנא מפקד[ך יומא דין]׃
ויותרינך יי׳ אל[הך] [illegible] עובדי ידך בולד [illegible] ובוולדא דבעיר[ך] [illegible] דארעך לטב אר[י] [illegible] למיחדי עלך לטב [illegible] על אבהתך׃

הזה כי תשוב אל יהוה אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך׃ כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאת הוא ממך ולא רחקה הוא׃ לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשנה׃ ולא מעבר לים הוא לאמר מי יעבר לנו אל עבר הים ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשנה׃ כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשתו׃ ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע׃ אשר אנכי מצוך היום לאהבה את יהוה אלהיך ללכת בדרכיו ולשמר מצותיו וחקתיו ומשפטיו וחיית ורבית וברכך יהוה אלהיך בארץ אשר אתה בא שמה לרשתה׃ ואם יפנה לבבך ולא תשמע ונדחת והשתחוית לאלהים אחרים ועבדתם׃ הגדתי לכם היום כי אבד תאבדון לא תאריכן ימים על האדמה אשר אתה עבר את הירדן לבוא שמה לרשתה׃ העדתי בכם היום את השמים ואת הארץ החיים והמות נתתי לפניך הברכה והקללה ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך׃ לאהבה את יהוה אלהיך לשמע בקלו ולדבקה בו כי הוא חייך וארך ימיך לשבת על האדמה אשר נשבע יהוה לאבתיך לאברהם ליצחק וליעקב לתת להם׃

וילך משה וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל׃ ויאמר אלהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבוא ויהוה אמר אלי לא

[illegible] ואורייתיה [illegible] בכל לבך ובכל נפשך׃
[illegible] תפקידתא הדא דאנא [מפק]דך יומא דין לא מפרשא [מנ]ך ולא רחיקא היא׃ לא
[בשמי]א היא למימר מאן יסק [לנא] לשמיא ויסבינה לנא [וישמ]ע נגא יתה ונעבדינה׃
[ולא מ]עברא לימא היא למימר [מאן] ייעבר לנא לעברא דימא [ויסבי]נה לנא וישמעיננא יתה [ונעב]דינה׃
[ארי] קריב לוחך פתגמא [לחדא] בפומך ובלבך [למעב]דיה׃
[חזי] דיהבית קדמך יומא דין [ית] חיי וית טבתא וית מותא [וית] בישא׃
דאנא מפקדך יומא דין [למי]רחם ית דחלתא דיי׳ [אל]הך למהך באורחן דתקנן [ק]דמוהי ולמיטר פיקודוהי [וקימ]והי ודינוהי ותחי ותסגי [ויבר]כנך יי׳ אלהך בארעא [די א]ת עליל תמן למירתה׃
[ואם] יפנה לבך ולא תקביל [ותט]עי ותסגוד לטעות עממיא [ותפ]לחנין׃
[חוי]תי לכון יומא דין ארי מיבד [תוב]דון לא תורכון יומין על [ארע]א דאת עבר ית ירדנא [למיע]ל תמן למירתה׃
[אס]הדית בכון יומא דין ית [שמי]א וית ארעא חיי ומותא [יהב]ית קדמך ברכן ולוטין [ותת]רעי בחיי בדיל דתיחי [את] ובנך׃
[למ]רחם ית דחלתא דיי׳ אלהך [לקב]לא במימריה ולאתקרבא [לד]חלתיה ארי הוא חייך [וא]רכות יומך למיתב על [ארע]א דקיים יי׳ לאבהתך [לאב]רהם ליצחק וליעקב [למי]תן להון׃
[ואזל] משה ומליל ית פתגמיא [האי]לין עם כל ישראל׃
[ואמר] להון בר מאה ועשרין [שנין] אנא יומא דין לית אנא [יכיל] עוד למיפק ולמיעל [וקד]ם יי׳ אמר לי לא

[illegible]
חסלת פרשת אתם נצבים

וילך משה

תעבר את הירדן הזה: יהוה אלהיך
הוא עבר לפניך הוא ישמיד את הגוים
האלה מלפניך וירשתם יהושע הוא
עבר לפניך כאשר דבר יהוה: ועשה
יהוה להם כאשר עשה לסיחון ולעוג
מלכי האמרי ולארצם אשר השמיד
אתם: ונתנם יהוה לפניכם ועשיתם
להם ככל המצוה אשר צויתי אתכם:
חזקו ואמצו אל תיראו ואל תערצו
מפניהם כי יהוה אלהיך הוא ההלך
עמך לא ירפך ולא יעזבך:
ויקרא משה ליהושע
ויאמר אליו לעיני כל ישראל חזק
ואמץ כי אתה תבוא את העם הזה
אל הארץ אשר נשבע יהוה לאבתם
לתת להם ואתה תנחילנה אותם:
ויהוה הוא ההלך לפניך הוא יהיה
עמך לא ירפך ולא יעזבך לא תירא
ולא תחת: ויכתב משה את התורה
הזאת ויתנה אל הכהנים בני לוי
הנשאים את ארון ברית יהוה ואל
כל זקני ישראל: ויצו משה אותם
לאמר מקץ שבע שנים במעד שנת
השמטה בחג הסכות: בבוא כל
ישראל לראות את פני יהוה
אלהיך במקום אשר יבחר תקרא
את התורה הזאת נגד כל ישראל
באזניהם: הקהל את העם האנשים
והנשים והטף וגרך אשר בשעריך
למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את
יהוה אלהיכם ושמרו לעשות את
כל דברי התורה הזאת: ובניהם
אשר לא ידעו ישמעו ולמדו ליראה
את יהוה אלהיכם כל הימים אשר
אתם חיים על האדמה אשר אתם

עברים את הירדן שמה לרשתה:
ויאמר יהוה אל משה הן קרבו ימיך
למות קרא את יהושע והתיצבו
באהל מועד ואצונו וילך משה
ויהושע ויתיצבו באהל מועד: וירא
יהוה באהל בעמוד ענן ויעמד עמוד
הענן על פתח האהל: ויאמר יהוה
אל משה הנך שכב עם אבתיך וקם
העם הזה וזנה אחרי אלהי נכר
הארץ אשר הוא בא שמה בקרבו
ועזבני והפר את בריתי אשר כרתי
אתו: וחרה אפי בו ביום ההוא
ועזבתים והסתרתי פני מהם והיה
לאכל ומצאהו רעות רבות וצרות
ואמר ביום ההוא הלא על כי אין
אלהי בקרבי מצאוני הרעות האלה:
ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא
על כל הרעה אשר עשה כי פנה
אל אלהים אחרים: ועתה כתבו
לכם את השירה הזאת ולמדה את
בני ישראל שימה בפיהם למען
תהיה לי השירה הזאת לעד בבני
ישראל: כי אביאנו אל האדמה
אשר נשבעתי לאבתיו זבת חלב
ודבש ואכל ושבע ודשן ופנה אל
אלהים אחרים ועבדום ונאצוני
והפר את בריתי: והיה כי תמצאן
אתו רעות רבות וצרות וענתה
השירה הזאת לפניו לעד כי לא
תשכח מפי זרעו כי ידעתי את יצרו
אשר הוא עשה היום בטרם אביאנו
אל הארץ אשר נשבעתי: ויכתב
משה את השירה הזאת ביום ההוא
וילמדה את בני ישראל: ויצו את

[illegible]

יהושע בן נון ויאמר חזק ואמץ כי אתה תביא את בני ישראל אל הארץ אשר נשבעתי להם ואנכי אהיה עמך ׃ ויהי ככלות משה לכתב את דברי התורה הזאת על ספר עד תמם ׃ ויצו משה את הלוים נשאי ארון ברית יהוה לאמר ׃ לקח את ספר התורה הזה ושמתם אתו מצד ארון ברית יהוה אלהיכם והיה שם בך לעד ׃ כי אנכי ידעתי את מריך ואת ערפך הקשה הן בעודני חי עמכם היום ממרים הייתם עם יהוה ואף כי אחרי מותי ׃ הקהילו אלי את כל זקני שבטיכם ושטריכם ואדברה באזניהם את הדברים האלה ואעידה בם את השמים ואת הארץ ׃ כי ידעתי אחרי מותי כי השחת תשחתון וסרתם מן הדרך אשר צויתי אתכם וקראת אתכם הרעה באחרית הימים כי תעשו את הרע בעיני יהוה להכעיסו במעשה ידיכם ׃ וידבר משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תמם ׃

יהושע בר נון ואמר תקף ואלים ארי את תעיל ית בני ישראל לארעא דקיימית להון ומימרי יהא בסעדך ׃

והוה כד שיצי משה למכתב ית פתגמי אוריתא הדא על סיפרא עד דשלימו ׃

ופקיד משה ית ליואי נטלי ארון קיימא דיי למימר ׃

קבילו ית סיפרא דאוריתא הדין ותשוון יתיה בסטר ארון קיימא דיי אלהכון ויהא תמן בך לסהיד ׃

ארי אנא ידענא ית סרבנותך וית קדלך קשיא הא בעוד דאנא קיים עמכון יומא דין מסרבין הויתון קדם יי ואף ארי בתר דאימות ׃

אכנשו לותי ית כל סבי שבטיכון וסרכיכון ואמליל קדמיהון ית פתגמיא האלין ואסהיד בהון ית שמיא וית ארעא ׃

ארי ידענא בתר דאימות ארי חבלא תחבלון ותסטון מן אורחא דפקידית יתכון ויערע יתכון בישתא בסוף יומיא ארי תעבדון ית דביש קדם יי לארגזא קדמוהי בעובדי ידיכון ׃

ומליל משה קדם כל קהלא דישראל ית פתגמי תושבחתא הדא עד דשלימו ׃

האזינו השמי

[illegible]

האזינו השמים ואדברה
ותשמע הארץ אמרי פי ׃
יערף כמטר לקחי
תזל כטל אמרתי
כשעירם עלי דשא
וכרביבים עלי עשב ׃
כי שם יהוה אקרא
הבו גדל לאלהינו ׃
הצור תמים פעלו
כי כל דרכיו משפט
אל אמונה ואין עול
צדיק וישר הוא ׃
שחת לו לא בניו מומם
דור עקש ופתלתל ׃
הליהוה תגמלו זאת
עם נבל ולא חכם
הלוא הוא אביך קנך
הוא עשך ויכננך ׃
זכר ימות עולם
בינו שנות דר ודר
שאל אביך ויגדך
זקניך ויאמרו לך ׃
בהנחל עליון גוים
בהפרידו בני אדם
יצב גבלת עמים
למספר בני ישראל ׃
כי חלק יהוה עמו
יעקב חבל נחלתו ׃

אציתו שמיא ואמליל ותשמע ארעא מימרי פומי ׃

יבסם כמיטרא אולפני תתקבל כטלא מימרי כרוחי מיטרא דמנשבן על דיתאה וכרסיסי מלקושא דעל עשבא ׃

ארי בשמא דיי אנא מצלי הבו רבותא קדם אלהנא ׃

תקיפא דשלמין עובדוהי ארי כל אורחתיה דינא אלהא מהימנא דמן קדמוהי עולא לא נפיק זכאי וקשיט הוא ׃

חבילו להון לא ליה בניא דפלחו לטעותא דרא דאשניאו עובדיהון ואשתניאו ׃

הא קדם יי אתון גמלין דא עמא דקבלו אוריתא ולא חכימו הלא הוא אבוך ודילך הוא עבדך ואתקנך ׃

אידכרו יומין דמן עלמא אסתכלו בשני דר ודר שאל אבוך ויחוי לך סבך ויימרון לך ׃

באחסנא עלאה עממיא בפרשותיה בני אינשא קיים תחומי עממיא למנין בני ישראל ׃

ארי חולקא דיי עמיה יעקב עדב אחסנתיה ׃

[illegible]

ימצאהו בארץ מדבר
ובתהו ילל ישמן יסבבנהו
יבוננהו יצרנהו
כאישון עינו כנשר יעיר
קנו על גוזליו ירחף יפרש
כנפיו יקחהו ישאהו על
אברתו יהוה בדד ינחנו
ואין עמו אל נכר :
ירכבהו על במותי ארץ
ויאכל תנובת שדי וינקהו
דבש מסלע ושמן
מחלמיש צור חמאת בקר
וחלב צאן עם חלב כרים
ואילים בני בשן ועתודים עם
חלב כליות חטה ודם

ספק צורכיהון בארע מדברא ובבית צחונא אתר דלית מיא אשרינון סחור סחור לשכינתיה אלפינון פיתגמי אוריתיה נטרינון כבבת עיניהון :

כנשרא דמחיש לקינה על בנוהי מתחופף פריש גדפוהי מקבלהון מטלהון על תקוף איברוהי :

יי בלחודיהון עתיד לאשריותהון בעלמא דהוא עתיד לחדתא ולא יתקיים קדמוהי פלחן טעון :

אשרינון על תוקפי ארעא ואוכל נון ביזת כנאיהון יהב להון בזת שליטי קירוין ונכסי יתבי כרכין תקיפין :

יהב להון ביזת מלכיהון ושלטוניהון עם עותר דברבניהון ותקיפיהון עם עמא דארעהון ואחסנת הון עם ביזת היליהון ושריתהון ודם

[illegible]

ענב תשתה חמר וישמן
ישרון ויבעט שמנת עבית
כשית ויטש אלוה עשהו
וינבל צור ישעתו יקנאהו
בזרים בתועבת יכעיסהו :
יזבחו לשדים לא אלה
אלהים לא ידעום
חדשים מקרב באו לא
שערום אבתיכם צור ילדך
תשי ותשכח אל מחללך
וירא יהוה וינאץ מכעס בניו
ובנתיו ויאמר אסתירה פני
מהם אראה מה אחריתם כי
דור תהפכת המה בנים
לא אמן בם הם קנאוני

ענביהון איתעבד חמרא :

ועתר ישראל ובעט אצלח תקיף קנא נכסין שבק פולחן אלהא דעבדיה וארגיז קדם תקיפא דפרקיה :

אקניאו קדמוהי בפולחן טעון בתועיבתא ארגיזו קדמוהי :

דבחו לשידין דלית בהון צרוך דחלן דלא ידעינון חדתן דמקריב איתעבידא לא איתעסקו בהון אבהתכון

דחלא תקיפא דבראך נשיתא שבקתא פולחן אלהא דעבדך :

וגלי קדם יי ותקיף רוגזיה מדארגיזו קדמוהי בנין ובנן :

ואמר אסלק שכינתי מנהון גלי קדמי מה יהא בסופהון ארי דרא דאשניאו עובדוהי אנון בנין דלית בהון הימנו :

אנון אקניאו קדמי

[illegible]

בלא אל כעסוני בהבליהם ואני אקניאם בלא עם בגוי נבל אכעיסם׃ כי אש קדחה באפי ותיקד עד שאול תחתית ותאכל ארץ ויבלה ותלהט מוסדי הרים׃ אספה עלימו רעות חצי אכלה בם׃ מזי רעב ולחמי רשף וקטב מרירי ושן בהמות אשלח בם עם חמת זחלי עפר׃ מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה גם בחור גם בתולה יונק עם איש שיבה׃ אמרתי אפאיהם אשביתה מאנוש זכרם׃ לולי כעס אויב אגור פן ינכרו צרימו פן יאמרו ידנו רמה ולא יהוה פעל כל זאת׃

בלא דחלא ארגיזו קדמי בפולחן טעון ואנא אקנינון בלא עם בעמא כסילא ארגיזנון׃ ארי קדום תקיף כאשא נפק מן קדמי ברגז ושיצי עד שאול ארעיתא ואסיף ארעא ועללתה ושיצי עד סיפי טוריא׃ אסיף עליהון בישן מכתשי איגרי בהון׃ נפיחי כפן ואכלי עוף ובתישי רוחין בישין ושן חיות ברא איגרי בהון עם חמת חיויא דזחלין בעפרא׃ מברא תתכל חרבא ומתווא תברת מותא אף עולמיהון אף עולימתהון ינקיהון עם סביהון׃ אמרית יחול רוגזי עליהון ואשיצינון אבטיל מבני אנשא דוכרנהון׃ אילו לפון רוגזא דסנאה כניש דילמא יתרברבון בעלי דבבא דילמא יימרון ידנא תקיפת לנא ולא מן קדם יי הות כל דא׃

[illegible]

כי גוי אבד עצות המה ואין בהם תבונה׃ לו חכמו ישכילו זאת יבינו לאחריתם׃ איכה ירדף אחד אלף ושנים יניסו רבבה אם לא כי צורם מכרם ויהוה הסגירם׃ כי לא כצורנו צורם ואויבינו פלילים׃ כי מגפן סדם גפנם ומשדמת עמרה ענבמו ענבי רוש אשכלת מררת למו׃ חמת תנינם יינם וראש פתנים אכזר׃ הלא הוא כמס עמדי חתום באוצרתי׃ לי נקם ושלם לעת תמוט רגלם כי קרוב יום אידם וחש עתדת למו׃ כי ידין יהוה עמו ועל עבדיו יתנחם כי יראה כי אזלת יד

ארי עם מאבדי עצה אנון ולית בהון סוכלתנו׃ אלו חכימו איסתכלו בדא סברו מה יהא בסופהון׃ אכדין ירדוף חד אלפא ותרין יערקון לרבותא אלהין תקיפהון מסרינון ומן קדם יי אשלימינון׃ ארי לא כתוקפנא תוקפיהון ובעלי דבבנא הוו דייננא׃ ארי כפורענות עמא דסדום פורענותהון ולקות כעמורה מחתהון בישין כרישי חיוין ותושלמת עובדיהון כמררתהון׃ הכמרת תנינייא כס פורענותהון וכריש פתני חוין אכזראין׃ הלא כל עובדיהון גלן קדמי גניזין ליום דינא באוצרי׃ קדמי פורענותא ואנא אשלם לעדן דיגלון מארעהון ארי קריב יום תברהון ובעיד דעתיד להון׃ ארי ידין יי דינא דעמיה ופורענות עבדוהי צדיקיא יתפרע ארי גלי קדמוהי דבעידן דתיתקף עליהון מחת

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ואפס עצור ועזוב׃ ואמר
אי אלהימו צור חסיו בו׃
אשר חלב זבחימו יאכלו
ישתו יין נסיכם יקומו
ויעזרכם יהי עליכם סתרה׃
ראו עתה כי אני אני
הוא ואין אלהים עמדי
אני אמית ואחיה מחצתי
ואני ארפא ואין מידי
מציל׃ כי אשא אל
שמים ידי ואמרתי חי
אנכי לעלם׃ אם שנותי
ברק חרבי ותאחז
במשפט ידי אשיב נקם
לצרי ולמשנאי אשלם׃
אשכיר חצי מדם וחרבי

סגאה יהון מטלטלין ושביקין׃
ויימר אן דחלתהון תקיפא דהוו רחיצי בה׃
דהוו תרב נכסתהון הוו אכלין שתן חמר נכסיהון יקומון כען ויסעדונכון יהון עליכון מגן׃
חזו כען ארי אנא אנא הוא ולית אלה בר מני אנא ממית ומחי מחינא ואף אסינא וליח מן ידי משיזיב׃
ארי אתקינית בשמיא בית שכינתי ואמרית קיים אנא לעלמין׃
אם עליתא תרין כחיזו ברקא מסוף שמיא ועד סוף שמיא תתגלי חרבי ותתקיף בדינא ידי אתיב פורענותא לסנאי ולבעלי דבבי אשלם׃
אירוי גירי מדמא וחרבי

[illegible]

תאכל בשר מדם חלל
ושביה מראש פרעות
אויב׃ הרנינו גוים עמו כי
דם עבדיו יקום ונקם
ישיב לצריו וכפר אדמתו
עמו׃

ויבא משה וידבר את כל דברי השירה הזאת באזני העם הוא והושע בן נון׃ ויכל משה לדבר את כל הדברים האלה אל כל ישראל׃ ויאמר אלהם שימו לבבכם לכל הדברים אשר אנכי מעיד בכם היום אשר תצום את בניכם לשמר לעשות את כל דברי התורה הזאת׃ כי לא דבר רק הוא מכם כי הוא חייכם ובדבר הזה תאריכו ימים על

תקטיל בעממיא כדם קטילין ושבין לאעראה כתרין מריש סנאה ובעיל דבבא׃
שבחו עממיא עמיה ארי פורענות עבדוהי צדיקיא יתפרע ופורענותא יתיב לסנאוהי ויכפר על ארעיה ועל עמיה׃
ואתא משה ומליל ית כל פיתגמי תושבחתא הדא קדם עמא הוא והושע בר נון׃
ושיצי משה למללא ית כל פיתגמיא האלין עם כל ישראל׃
ואמר להון שוו לבכון לכל פיתגמיא דאנא מסהיד בכון יומא דין דתפקדונון ית בניכון למיטר למעבד ית כל פיתגמי אוריתא הדא׃
ארי לית פיתגם ריקן הוא מנכון ארי הוא חייכון ובפיתגמא הדין תורכון יומין על

[illegible]

[illegible]

האדמה אשר אתם עברים את הירדן שמה לרשתה׃
וידבר יהוה אל משה בעצם היום הזה לאמר׃ עלה אל הר העברים הזה הר נבו אשר בארץ מואב אשר על פני ירחו וראה את ארץ כנען אשר אני נתן לבני ישראל לאחזה׃ ומת בהר אשר אתה עלה שמה והאסף אל עמיך כאשר מת אהרן אחיך בהר ההר ויאסף אל עמיו׃ על אשר מעלתם בי בתוך בני ישראל במי מריבת קדש מדבר צן על אשר לא קדשתם אותי בתוך בני ישראל׃ כי מנגד תראה את הארץ ושמה לא תבוא אל הארץ אשר אני נתן לבני ישראל׃ פ
וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלהים את בני ישראל לפני מותו׃

ארעא דאתון עברין ית ירדנא תמן למירתה׃
ומליל יי׳ עם משה בכרן יומא הדין למימר׃ סק לטורא דעבראי הדין טורא דנבו די בארעא דמואב דעל אפי יריחו וחזי ית ארעא דכנען דאנא יהיב לבני ישראל לאחסנא׃ ומות בטורא דאת סליק לתמן ותתכניש לעמך כמא דמית אהרן אחוך בהר טורא ואיתכניש לעמיה׃
על דשקרתון במימרי בגו בני ישראל במי מצות רקם במדברא דצן על דלא קדשתון יתי בגו בני ישראל׃
ארי מקבל תחזי ית ארעא ותמן לא תעול לארעא דאנא יהיב לבני ישראל׃
ודא ברכתא דבריך משה נביא דיי׳ ית בני ישראל קדם מותיה׃
ואמר יי׳ מסיני איתגלי וזהור יקריה משעיר אתחזי לנא אתגלי בגבורתיה בטורא דפארן ועמיה ריבבת קדישין

[illegible]

הפסוק מתחיל בו״ו ומסיים בו״ו לומר שצריך י״ב שבטים

ויאמר יהוה מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרבבת קדש מימינו אשדת למו׃ אף חבב עמים כל קדשיו בידך והם תכו לרגלך ישא מדברתיך׃ תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב׃ ויהי בישרון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל׃ יחי ראובן ואל ימת ויהי מתיו מספר׃ ס
וזאת ליהודה ויאמר שמע יהוה קול יהודה ואל עמו תביאנו ידיו רב לו ועזר מצריו

כתב ימיניה מגו אישתא אוריתא יהב לנא׃
ברם חביבינון לשבטיא כל קדישוהי בית ישראל בגבורה אפקנון ממצרים ואנון מדברין תחות ענניך נטלין על מימרך׃
אוריתא יהב לנא משה מסרה ירותא לכנשת יעקב׃ והוה בישראל מלכא באיתכנשות רישי עמא כחדא שבטיא דישראל׃
יחי ראובן לחיי עלמא ומותא תנינא לא ימות ויקבלון בנוהי אחסנתהון במנינהון׃
ודא ליהודה ואמר קביל יי׳ צלותיה דיהודה במפקיה לקרבא ולעמיה תתיביניה לשלם ידוהי יעבדן ליה פורענותיה מסנאוהי וסעיד וסמיך דרבא הוי ליה׃ ולא [illegible]

[illegible]

כלביא שכן וטרף זרוע אף קדקד׃
וירא ראשית לו כי שם חלקת מחקק
ספון ויתא ראשי עם צדקת יהוה
עשה ומשפטיו עם ישראל׃
ולדן אמר דן גור אריה יזנק
מן הבשן׃ ולנפתלי אמר
נפתלי שבע רצון ומלא ברכת יהוה
ים ודרום ירשה׃ ולאשר
אמר ברוך מבנים אשר יהי רצוי אחיו
וטבל בשמן רגלו׃ ברזל ונחשת
מנעלך וכימיך דבאך׃ אין כאל
ישרון רכב שמים בעזרך ובגאותו
שחקים׃ מענה אלהי קדם ומתחת
זרעת עולם ויגרש מפניך אויב ויאמר
השמד׃ וישכן ישראל בטח בדד עין

ויתקבל מקדמתא דיליה
ארי תמן אחסנתיה משה
ספרא רבא דישראל קביר
והוא נפק ועל בריש עמא
וכוון מן קדם יי׳ עבד ודינוהי
עם ישראל׃
ולדן אמר דן תקיף כגור
אריון ארעיה שתיא מן נחליא
דנגדין מן מתנן׃ ולנפתלי
אמר נפתלי שבע רעוא ומלי
ברכתא מן קדם יי׳ מערב ים
גינוסר ודרומא ייחסן׃
ולאשר אמר בריך מברכת
בניא אשר יהא רעוא לאחוהי
ומתרבי בתפנוקי מלכין׃
תקיף כפרזלא וכנחשא
עלישתך תוקפך׃
לית אלה כאלהא דישראל
דשכינתיה בשמיא
בסעדך ותוקפיה בשמי שמיא
מדוריה דאלהא דמלקדמין
דבמימריה עלמא
ותריך מן קדמך סנאה ואמר
שיצי׃ ושרא ישראל לרוחצן
בלחודוהי לעין ברכתא

אף הוא היה סמוך לספר לפי׳ ממשלו כאריות׳ יזנק
מן הבשן׳ כתרגומו שהיה ירדן יוצא ממערת פמייס והיא לשם שהיא בחלקו של דן שנ׳ ויקראו ללשם דן כשם
דן אביהם׳ ד״א מה זינוק זה יוצא ממקום א׳ ונחלק לב׳ מקומות כך שבטו של דן נטלו חלק בב׳
מקומות׳ עקרון וסביבותיה ולא ספקו להם ובאו ונלחמו עם לשם שהיא פמייס והוא
ובא ממערת פמייס והוא במזרחה של ארץ ישראל ובא מן הצפון לדרום וכלה בקצה
של בדרומה של ארץ ישראל כמפורש בספר יהושע והוא של׳ ויצא גבול בני דן מהם
מכל אותה קרוה שהכתיב לנחול בה׳ שבע רצון׳ שהיתה ארצו שבעה של כל רצון
נפלה נחלתו ובכל מלא חבל ים בדרומה לפרוס חרמים ומכמורות׳ ירשה׳ לשון
שפה ... ברוך מבנים אשר׳ ראיתי בספרי אין לך בכל השבטים
שנתברך בבנים כאשר׳ יהי רצוי אחיו׳ שהיה מתרצה לאחיו בשמן אנפקינון׳ ל״א יהי רצוי אחיו׳
שהיו ... בנותיו נאות לכהנים גדולים ומלכים הנמשחים בשמן זית׳
וטובל בשמן רגלו׳ שהיתה ארצו מושכת שמן כמעין ומעשה שנצטרכו אנשי לודקיא לשמן וכו׳ כדאי׳ במנחות׳ ברזל
ונחשת מנעליך׳ עכשיו כל ישראל שהיו גבוריו יושבים בערי הספר ומנעלין אותה שלא יוכלו אויבים ליכנס
בה כאלו היא סגורה במנעלים ובריחים של ברזל ונחשת׳ ל״א ברזל ונחשת מנעליך׳ ארצך נעולה בהרי שחוצבים מהם
ברזל ונחשת והיא מנעלה של ארץ ישראל׳ וכימיך דבאך׳ וכימים שהם טובים לך שהם ימי תחלתך ימי
טובים׳ כבר אחר׳ וכימיך דבאך׳ כמנין ימיך כל ימי שאתם
עושים רצון המקום׳ יהיו דובאות כסף לארץ ישראל שהיא מבורכת בפירות וכל
הארצות ממשיכות להם כספם וזהבם והזהב והכסף כלה מהם שהם מזיבים אותו לתוכם׳
אין כאל ישרון׳ דע לך ישרון שאין כאל בכל אלהי העמים ולא כצורך צורם׳

יעקב אל ארץ דגן ותירוש אף שמיו
יערפו טל׃ אשריך ישראל מי כמוך
עם נושע ביהוה מגן עזרך ואשר
חרב גאותך ויכחשו איביך לך ואתה
על במותימו תדרך׃ ויעל
משה מערבת מואב אל הר נבו
ראש הפסגה אשר על פני ירחו
ויראהו יהוה את כל הארץ את הגלעד
עד דן׃ ואת כל נפתלי ואת ארץ
אפרים ומנשה ואת כל ארץ יהודה
עד הים האחרון׃ ואת הנגב ואת
הככר בקעת ירחו עיר התמרים עד
צער׃ ויאמר יהוה אליו זאת הארץ
אשר נשבעתי לאברהם ליצחק
וליעקב לאמר לזרעך אתננה
הראיתיך בעיניך ושמה לא תעבר׃

דימנין יעקב אבוהון לארע
עבדא עיבור וחמר אף שמיא
דעילויהון ישמשינון בטלא׃
טובך ישראל לית דכוותך
עמא דפורקניה מן קדם יי׳
תקיף בסעדך דמן קדמוהי
נצחן גיבריך ויכדבון סנאך
לך ואת על פריקת צוארי
מלכיהון תדרוך׃
וסליק משה ממשריא דמואב
לטורא דנבו ריש רמתא די
על אפי ירחו ואחזייה יי׳ ית
כל ארעא מן גלעד עד דן׃
וית כל נפתלי וית ארעא
דאפרים ומנשה וית כל ארעא
יהודה עד ימא מערבאה׃
וית דרומא וית מישרא
בקעתא דיריחו קרתא
דדיקליא עד צוער׃
ואמר יי׳ ליה דא ארעא
דקיימית לאברהם ליצחק
וליעקב למימר לבנך אתנינה
אחזייך בעינך ותמן לא
תעבר׃

אל מפני האויב׳ עין יעקב כמו ועינו כעין הבדולח כעין הברכה שברכם יעקב לא
שבתי׳ כעין הברכה שהבטיחם יעקב והיה אלהים עמכם והשיב אתכם אל ארץ
אבותיכם׳ יערפו טל׳ אף ברכתו של יצחק מוספת על של יעקב שנ׳ ויתן לך האלהים מטל
השמים׳ ברכות׳ אמר להם משה מה לי לפרוט לכם כל דבר הכל שלכם אשריך
אשר הוא מגן עזרך ואשר הוא חרב גאותך׳ ויכחשו אויביך לך׳ כגון הגבעונים שאמרו
מארץ רחוקה מאד באו עבדיך׳ ואתה על במותימו תדרוך׳ כמו שנא׳ שימו רגליכם על צוארי המלכים האלה׳ מערבות
מואב׳ ... ופסגה ... את כל הארץ׳ הראהו את כל ארץ ישראל בשלוה
ומציקיה׳ עד דן׳ הראהו בני דן עובדי ע״ז שנא׳ ויקימו להם בני דן את הפסל׳ והראהו
שמשון׳ ואת כל נפתלי׳ הראהו ארצו בשלותה וחרבנה והראהו דבורה וברק
מקדש נפתלי׳ ואת ארץ אפרים ומנשה׳ הראהו ארצם בשלותה וחורבנה והראהו יהושע
מאפרים וגדעון שבא ממנשה נלחם עם מדין ועמלק׳ ואת כל ארץ יהודה׳ הראהו את
מלכי בית דוד ונצחונם׳ עד הים האחרון׳ ארץ המערב בשלותה וחרבנה׳ ל״א אל תקרי
האחרון׳ וכל המאורעות לישראל עד שיחיו המתים׳ ואת הנגב׳ ארץ הדרום׳ ד״א
ואת הככר׳ הראהו שלמה יוצק כלי בית המקדש בככר
ירדן׳ ... לאמר לזרעך אתננה הראיתיך בעיניך׳ הראיתיך
יצחק וליעקב שבועה שנשבעתי להם הקב״ה כבר הוא קיימה ... לאמר הראיתיך לך
לא תעבור ... על שתראה אותם כבושים ... וקמשם
וימת שם משה עבד ה׳ ... וכתב וימת שם משה עבד ה׳

מכיר בן מנשה למשפחת מנשה בן יוסף ואלה שמות בנתיו מחלה נעה וחגלה ומלכה ותרצה ׃ ותעמדנה לפני משה ולפני אלעזר הכהן ולפני הנשיאם וכל העדה פתח אהל מועד לאמר ׃ אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על יהוה בעדת קרח כי בחטאו מת ובנים לא היו לו ׃ למה יגרע שם אבינו מתוך משפחתו כי אין לו בן תנה לנו אחזה בתוך אחי אבינו ׃ ויקרב משה את משפטן לפני יהוה ׃

ויאמר יהוה אל משה לאמר ׃ כן בנות צלפחד דברת נתן תתן להם אחזת נחלה בתוך אחי אביהם והעברת את נחלת אביהן להן ׃ ואל בני ישראל תדבר לאמר איש כי ימות ובן [illegible] לו והעברתם את נחלתו לבתו ׃ ואם אין לו בת ונתתם את נחלתו לאחיו ׃ ואם אין לו אחים ונתתם את נחלתו לאחי אביו ׃ ואם אין אחים לא[illegible] ונתתם את נחלתו לשארו הקרב אליו ממשפחתו וירש אתה והיתה לבני ישראל לחקת משפט כאשר צוה יהוה את משה ׃

ויאמר יהוה אל משה עלה אל הר העברים הזה וראה את הארץ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

וימת שם משה עבד יהוה בארץ מואב על פי יהוה ׃ ויקבר אתו בגי בארץ מואב מול בית פעור ולא ידע איש את קברתו עד היום הזה ׃ ומשה בן מאה ועשרים שנה במתו לא כהתה עינו ולא נס לחה ׃ ויבכו בני ישראל את משה בערבת מואב שלשים יום ויתמו ימי בכי אבל משה ׃ ויהושע בן נון מלא רוח חכמה כי סמך משה את ידיו עליו וישמעו אליו בני ישראל ויעשו כאשר צוה יהוה את משה ׃ ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו יהוה פנים אל פנים ׃ לכל האתת והמופתים אשר שלחו יהוה לעשות בארץ מצרים לפרעה ולכל עבדיו ולכל ארצו ׃ ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל ׃

חזק

מנין פסוקי דסיפרא תשע מאות וחמשים וחמשה סימן התקנת וסדריו כו פרשיותיו י וחציו ועשית על פי הדבר ׃

[illegible]

[illegible]

[illegible]

אשר נתתי לבני ישראל: וראיתה אתה ונאספת אל עמך גם אתה כאשר נאסף אהרן אחיך: כאשר מריתם פי במדבר צן במריבת העדה להקדישני במים לעיניהם הם מי מריבת קדש מדבר צן:
וידבר משה אל יהוה לאמר: יפקד יהוה אלהי הרוחת לכל בשר איש על העדה: אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם ואשר יוציאם ואשר יביאם ולא תהיה עדת יהוה כצאן אשר אין להם רעה: ויאמר יהוה אל משה קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו וסמכת את ידך עליו: והעמדת אתו לפני אלעזר הכהן ולפני כל העדה וצויתה אתו לעיניהם: ונתתה מהודך עליו למען ישמעו כל עדת בני ישראל: ולפני אלעזר הכהן יעמד ושאל לו במשפט האורים לפני יהוה על פיו יצאו ועל פיו יבאו הוא וכל בני ישראל אתו וכל העדה: ויעש משה כאשר צוה יהוה אתו ויקח את יהושע ויעמדהו לפני אלעזר הכהן ולפני כל העדה: ויסמך את ידיו עליו ויצוהו כאשר

דיהבית לבני ישראל: ותיחזי יתה ותתכניש לעמך אף את כמא דאיתכניש אהרן אחוך: כמא דסריבתון על מימרי במדברא רצן בכי מצות כנשתא לקדשותי בכיפא לעיניהון אנון מי מצות רקם מדברא רצן:
ומליל משה קדם יי למימר:
ימני יי אלהא דרוחיא לכל בשרא גברא על כנשתא:
דיפוק קדמיהון ודיעול קדמיהון ודיפיקנון ודיעילנון ולא תהא כנישתא דיי כענא דלית להון רעי:
ואמר יי למשה סב לך ית יהושע בר נון גברא דרוח נבואה ביה ותסמוך ית ידך עלוהי:
ותקים יתיה קדם אלעזר כהנא וקדם כל כנשתא ותפקיד יתיה לעיניהון:
ותתן מזיוך עלוהי בדיל די יקבלון מניה כל כנישתא דבני ישראל:
וקדם אלעזר כהנא יקום וישאל ליה בדין אוריא קדם יי על מימריה יהון נפקין ועל מימריה יהון עלין הוא וכל בני ישראל עמיה וכל כנישתא:
ועבד משה כמא דפקיד יי יתיה ודבר ית יהושע ואקימיה קדם אלעזר כהנא וקדם כל כנישתא:
וסמך ית ידוהי עלוהי ופקדיה כמא

[illegible]

יעקב אל ארץ דגן ותירוש אף שמיו יערפו טל: אשריך ישראל מי כמוך עם נושע ביהוה מגן עזרך ואשר חרב גאותך ויכחשו איביך לך ואתה על במותימו תדרך:
ויעל משה מערבת מואב אל הר נבו ראש הפסגה אשר על פני ירחו ויראהו יהוה את כל הארץ את הגלעד עד דן: ואת כל נפתלי ואת ארץ אפרים ומנשה ואת כל ארץ יהודה עד הים האחרון: ואת הנגב ואת הככר בקעת ירחו עיר התמרים עד צער: ויאמר יהוה אליו זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר לזרעך אתננה הראיתיך בעיניך ושמה לא תעבר:

דברכנון יעקב אבוהון לארע עבורא עיבור וחמר אף שמיא דעילויהון ישמשינון בטלא:
טובך ישראל לית דכותך עמא דאתפרקית מן קדם יי תקיף בסעדך דמן קדמוהי נצחן גבורתך ויכדבון סנאך לך ואת על פריקת צוארי מלכיהון תדרוך:
וסליק משה ממשריא דמואב לטורא דנבו ריש רמתא די על אפי ירחו ואחזייה יי ית כל ארעא מן גלעד עד דן:
וית כל נפתלי וית ארעא דאפרים ומנשה וית כל ארעא דיהודה עד ימא מערבאה:
וית דרומא וית מישרא בקעתא דירחו קרתא דדקליא עד צוער:
ואמר יי ליה דא ארעא דקיימית לאברהם ליצחק וליעקב למימר לבנך אתנינה אחזיתך בעינך ותמן לא תעבר:

[illegible]

Pentateuch Ixar 1490

סגירתו תמימי לב אשר · כמעלת אל כלבם ועקה
למודי ... ... בסלל · ומערכה ... וערכה אדוקה
ותן ... קיום קול הכתב · חיים לאשר נפשם אמקה
קל ... לראות נאור · ... ...

ונם כן תקן טו הכותם ... ...

שלמה ... אל ... · וזכות לו לעד יקר ...
לבו חזו עם ... ... · לבו ... ...
... ... · מי ... ...
... ... · ... לב ... ...
יזוק והקלם ... · ישבעהו נפשו ...
נשמה ... ואת הכתב · ... קומי ... כי בה

... ... · ... ... כעבודת קודש
שלמה בר מימון זל ...

אדון מכל אשר לו כל ברואיו · לנשא כל מעבר קול נעמו
בהר סיני ... ... · ועם כל פעולתו ...
רצון ... וזוב ... · באמר להם ... ...
קום לנו ... ... · כבוד ... אשר ברא ...
מרום ... ... · ... ועם קדם ...
בני אל חי וכל ... · ... כל ... ...
ראו ספר ... ... · ... ספר אשר יכתב ...
יסודותיו ותלקיו ... · כתרים ... אשר ... ...
כבוד ... ... · ... אשר ... ...
... ... · ... ...
... ... אשר ... · ... כל ... ...
... ... · ... ברוך ... ...
... ... · ... ...
... ... · ... ...
... ... · ... ...
... ... לנו ... · אדון מכל אשר לו כל ברואיו

אתו בגי במול בארץ מואב מול בית פעור ולא ידע איש את קברתו עד היום הזה ומשה בן מאה ועשרים שנה במתו לא כהתה עינו ולא נס לחה ויבכו בני ישראל את משה בערבת מואב שלשים יום ויתמו ימי בכי אבל משה ויהושע בן נון מלא רוח חכמה כי סמך משה את ידיו עליו וישמעו אליו בני ישראל ויעשו כאשר צוה יהוה את משה ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו יהוה פנים אל פנים לכל האתות והמופתים אשר שלחו יהוה לעשות בארץ מצרים לפרעה ולכל עבדיו ולכל ארצו ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל

חזק

AUTHOR

NO. 171

TITLE חמשה חומשי תורה
[HAMISHAH HUMSHE
TORAH]

RR

IMPRINT HIJAR, 1490

CALL NO. GOFF, HEB-19 ; ACC. 72655

DATE MICROFILMED

INCHES 1 2 3 4 5 6

C2399

METRIC 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15